Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Ā mihi quæ possim ~~tant~~ dare tantum verba super

Fragel.

~~III E 267~~

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Kw 186-N22

DESIDERII ERASMI
ROTERODAMI

APOPHTHEG-
MATVM,

Ex optimis utriuſque Linguæ
Scriptoribus collectorum,
LIBRI OCTO.

Editio Nova, à multis quibus antea ſcatebat mendis, diligenter repurgata.

HAGÆ-Comitis,
Ex Officina THEODORI MAIRE.
CIƆ IƆ C XLI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI IVNIORI GVLIELMO,

Duci Clivenſi, Iuliacenſi, Montenſi, Comiti Marchiæ & in Ravenſpurgo, &c.

Deſ. Eraſ. Roterodamus S. D.

QUONIAM priores libellos, quos mei erga te animi velut arrabonem qualemcunque miſeram, tam comiter accepiſti Gulielme princeps junior illuſtriſſime, nec tu modo, ſed & ambo clariſſimi parentes tui, viſum eſt aliquid & tua nobilitate dignius, & tuis ſtudiis, ni fallor, utilius adjungere. Proin ex optimis quibuſque auctoribus collegi quæ Græci vocant apophthegmata, hoc eſt, egregie dicta, quod viderem non aliud argumenti genus principi præſertim juveni magis accommodum. Sunt illa quidem ſcitu digniſſima, quæ philoſophi de moribus, de Republica adminiſtranda,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

deque bello gerendo litteris prodiderunt. Sed quotocuique vel privato tantum eſt otii, ut apud Platonem Socraticarum argutationum, ironiarum & iſagogarum ambages ac labyrinthos evolvere vacet? Ariſtoteles autem copioſe quidem ſcripſit de moribus, ſed philoſophis ſcripſiſſe videtur, non principi. Dilucidiora ſunt quæ tradidit de re œconomica, & politica, ſed is vir nuſquam non requirit lectorem & attentum, & otioſum, ad hæc quoniam affectibus caret, non perinde retinet animum principalibus curis intentum. Iam in philoſophicis & M. Tullii de philoſophia libris pleraque ſunt ejus generis, ut non admodum referat principem ea ſcire: quod genus ſunt quæ diſputantur ab illis de finibus bonorum ac malorum, majore ſubtilitate quam fructu. Conveniunt hæc illorum inſtituto, qui de honeſto per omnem vitam nihil aliud quam diſputant. At ei qui ditioni naſcitur, ſtatim expedienda virtus eſt, non per otium diſputanda. Reſtat hiſtoria, quæ quoniam res præclare ſecuſve geſtas velut in tabula ſpectandas repræſentat, nec id abſque voluptate, magnatibus viris aptior eſſe videtur: ſed hic ut infinitam voluminum vim principi vacet evoluere, quis poſſit meminiſſe? Atqui quemadmodum ii qui certant in palæſtra, certos quoſdam prehendendi elabendique modos ad manum habent: ita qui in pacis bellique negotiis verſantur, certas rationes in

promtu

promtu habere convenit, quibus admoneantur, quid pro re nata ſit facto opus, quid non. Hac in parte videmus eruditiſſimos viros principum curas ſua diligentia ſublevare conatos, quorum alii ſcripſere ſententias, veluti Theognis & Iſocrates, alii celebrium virorum ſtrategemata & apophthegmata, veluti Valerius Maximus, & Sextus Iulius Frontinus, qui indicat idem ab aliis non nullis factitatum. Non mediocris otii res eſt aurum ſcrutari in venis, aut gemmas in arenis marive quærere. Is demum occupatiſſimo principi gratum præſtat officium, qui aurum purum factumque exhibet, qui ſelectas ac repurgatas gemmas, auro incluſas, aut poculis additas offert. Id officium cum à multis tentatum ſit, mea tamen ſententia, nemo felicius præſtitit quam Plutarchus, qui poſt editum egregie frugiferum opus De vitis viꝛorum illuſtrium, in quo permiſtim facta ſimul ac dicta illorum referuntur, Trajano Cæſarum laudatiſſimo collegit inſignia diverſorum apophthegmata, quod in his velut in certiſſimo ſpeculo repræſentatur animus ſingulorum. Nam in factis, bonam laudis partem ſibi vindicat conſiliarius, dux ac miles, maximam fortuna, per quam videmus interdum optime conſulta peſſimum habere exitum: rurſus quorundam inconſultam temeritatem feliciſſime cedere. Nam quemadmodum dixiſſe fertur Syramnes Perſa, Dux, ut opinor,

interrogatus quur facta præclaris ejus dictis non reſponderent: quid loquar, mihi in manu eſt; quid eveniat, in arbitrio fortunæ & regis. Nec tamen ideo ſua laude fruſtrantur honeſta conſilia. Plutarchus autem non tantum in delectu cæteris præſtat, verum etiam in explicando. Habent enim apophthegmata peculiarem quandam rationem, & indolem ſuam, ut breviter, argute, ſalſe, & urbane cujuſque ingenium exprimant. Siquidem ut ſingulis hominibus, ita ſingulis etiam nationibus ſuus quidam genius eſt: unde fit ut alia conveniant Alexandro, alia Philippo aut Antigono, alio Phocioni, alia Alcibiadi: rurſus alia quadrent in Laconem, alia in Scytham aut Tracem, alia in Athenienſem, aut in Romanum. In his igitur exprimendis mihi dilutior videtur Xenophon, ſuffrigidus Herodotus, loquacior Diodorus & Quintus Curtius, ne pergam de cæteris dicere. Plutarchus omnes implevit numeros. Eoque viſum eſt hunc ex omnibus potiſſimum ſequi. Quidquid igitur erat in hujus opere quod inſcripſit: De apophthegmatibus, hic in ſolidum reperies. Comperimus hoc opus his Latine verſum, primum à Franciſco Philelpho, deinde à Raphaële Regio, quem Patavii novimus. Philelphus in non nullis locis fuerat lapſus, quæ reſtituit Raphaël, ſed ipſe rurſus impingens alicubi, nimirum homines erant ambo. Sed uterque nihil aliud eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

voluit quam interpres, nos Plutarchum multis de cauſſis ſequi maluimus quam interpretari, explanare quam vertere. Primum, ut dilucidior eſſet oratio, quippe minus aſtricta Græcis vocibus. Non enim hæc Trajano ſcribuntur viro, tum utraque litteratura, tum longo rerum uſu exercitatiſſimo: ſed adoleſcenti principi, immo per te pueris & adoleſcentibus liberalium ſtudiorum candidatis: nec illo ſeculo, quo dicta geſtaque ejuſmodi vulgi fabulis celebrabantur, in balneis, in conviviis ac circulis forenſibus: dein ut mihi liceret indicare dicti argutiam, ſi quod recurreret obſcurius, qualia nunc ſunt permulta, non ſolum rudibus, verum etiam ultra mediocritatem eruditis. Me certe in multis torſit divinatio, & haud ſcio an alicubi fefellerit etiam: nec paucis in locis lucta fuit cum mendis codicum, in quas neceſſario impegerunt etiam interpretes. Vix enim credibile eſt quantum ſibi permiſerint vel librarii, vel ſcioli quidam in hunc auctorem, cui ſumma debebatur religio. Nullus enim extitit inter Græcos ſcriptores Plutarcho, præſertim quod ad mores attinet, ſanctior aut lectu dignior. Atqui hoc ipſum quod abſterrere debuerat, invitavit gloria quæſtuſque, ſentientes ad depravandum addendum, detrahendum. Etenim quo quiſque ſcriptor eſt plauſibilior ac celebrior, hoc magis ad quæſtum corrumpitur. Arguit hoc ipſa Græcorum codicum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

varietas. Nam ut aliis omiſſis, de hoc opere quod eſt in manibus loquar, quædam habet Philelpus quæ Raphaël non attigit, & contra. Deinde cum Plutarchus in præfatione profiteatur ſeſe in Vitis, dicta factaque virorum illuſtrium promiſcue retuliſſe, ſed in hoc opere compendii gratia tantum apophthegmata contexuiſſe: permulta tamen admiſta videmus, quæ nihil aliud ſunt quam ſtrategemata. Jam eodem in opere toties eadem repetita, nonne palam clamitant, argumentum hoc ab alio contaminatum? Ut jam ignoſcamus apophthegma referri ſub ejus nomine cui dictum eſt, non à quo dictum eſt, ut de Lyſimacho & Philippo. Nam in Plutarchi collectaneis, quod à Philippo reſponſum eſt Lyſimacho, ſub titulo Lyſimachi refertur. Majoris erat audaciæ, quod ex uno opere fecerunt duo. Quoniam enim Plutarchus è Laconicis, quæ plurima feruntur, ea dumtaxat attigiſſet quæ videbantur occupatiſſimo Cæſari futura ſatis, ille quiſquis fuit, ſi modo fuit unus aliquis, Lacedæmoniorum dictis proprium volumen dedit, idque ſecundum ordinem litterarum Græcarum, quem Raphaël vertit in ordinem Latinarum. At hic erat è tribus omnium deterrimus. Nam ordinem ſententiarum ſequuntur Valerius & Frontinus, quæ ad religionem, pietatem in patriam, ad fidem, ad fortitudinem ac juſtitiam pertinent, & item de cæteris, in ſuam

quæque

quæque claſſem digerentes. Eruditiſſimus eſt, quem ſequutus erat Plutarchus, ſeriem regionum ac regnorum obſervant, & in ſingulis ætatum ordinem, unicuique regum ſuos adjungens duces, & cuique ducum ſuos collegas. A Perſis venit ad Ægyptios, ab Ægyptiis ad Thraces, à Thracibus ad Scythas, à Scythis ad Siculos, à Siculis ad Macedones, hinc ad Athenienſes, ab his ad Lacedæmonios, in horum ſingulis temporum non literarum ordinem ſequens: à Lacedæmoniis ad Thebanos, à Thebanis ad Romanos, ut lector è paucorum dictis hiſtoriæ totius agnoſcat ſeriem, quam miſere confudit is, qui Laconica ſeparavit, repetens interim eadem quæ ad Trajanum collegerat Plutarchus: quanquam id frequentius in altero deprehenditur opere, ſed in utroque toties, ut ea dormitatio non cadat in Plutarchum ſcriptorem exactæ diligentiæ. Adde, quod hæc pars nullam habet præfationem, nec illa prior ad Trajanum quadrat ad utrunque opus, Jam quid gratiæ debeatur his, qui celebrium auctorum libros ad hunc contaminant modum, in præſentia non diſputo, mihique ſacrilegii genus eſſe videtur. A me tamen exceptis aliquod Laconicis, quod eadem in altero catalogo repetuntur omnia, nihil eorum prætermiſſum eſt, quæ Plutarchi titulo feruntur: partim ne quid hic deſideraret lector avidus magis quam elegans, partim quod nihil illic viderim non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

dignum cognitu, licet non ſuo dictum loco. Sed totum opus quodam modo meum feci, dum & explanatius effero quæ Græce referentur, interjectis interdum quæ apud alios auctores addita comperiſſem, additis item permultis quæ in hoc opere non habebantur, ubique veluti ſcholiis indicans vel ſenſum vel uſum apophthegmatis, in his dumtaxat quæ lucis aliquid deſiderabant, ſed hoc ipſum breviter, ne ab apophthegmatum natura degenerarem. Ordo vero nobis etiam confuſior eſt quam illic inveni, quod cum initio ſtatuiſſemus paucos dumtaxat eximios recenſere, calor operis incitavit, ut mutata ſententia longius proveheremur: nec erat futurus finis, niſi rerum ſeſe offerentium velut immenſum pelagus receptui canere compuliſſet. Nam ut Quinctilianus inter grammatici virtutes collocat, quædam neſcire: ita in hoc argumenti genere, diligentiæ pars eſſe videtur, quædam præterire. Itaque lautus convivator eſſe malui, quam moleſtus, præſertim quod ſi quid in hac cæna prætermiſſum eſt, poterit in alia proponi, poſtea quam hæc erunt concocta. Porro ordinis neglecti incommodum indice penſavimus. De titulo nihil refert anxium eſſe, cum in his quæ colligit Plutarchus ſub apophthegmatum nomine, multa ſint, quæ alius mallet σκώμματα, λοιδορία, ἀστεῖα, εὐτράπελα, ſive γελοῖα dicere. Cæterum poſtea quam in his diſtinguendis fruſtra ſudavit M. Tullius

Tullius, nec Quinctiliano ſatisfecit Marſus homo doctiſſimus, atque adeo nec ipſe Quinctilianus Marſo doctior ſibi, non arbitratus ſum operæpretium in hoc anxiam operam ſumere, ſat habens alicubi dicti, jocive ſpeciem obiter indicaſſe. In his certe quæ nos adjecimus, ſedulo cavimus, ne ſtrategemata cum apophthegmatis confunderemus: tum ne quid omnino poneremus, niſi ex probatiſſimis utriuſque linguæ ſcriptoribus, iiſque vetuſtis decerptum: non quod neſciam à recentioribus permulta referri ſalſe lepideque dicta; ſed plus habent auctoritatis quæ conſecravit antiquitas, & adhibendus erat operi modus, nec illud quidem quenquam movere debet, quod nonnumquam idem dictum, ab hoc adſcribitur huic, & ab illo tribuitur alteri. Nec enim tam refert à quo quid dictum ſit, quam quid dicatur, etiamſi celebris & gratioſus auctor, non nihil ponderis & gratiæ dictis adjungit. Id frequentius occurrit, quam ut exemplis ſit probandum. Fit autem hoc interdum humanæ memoriæ lapſu, quanquam nihil vetat eandem ſententiam à diverſis auctoribus proficiſci, ſive id faciat imitatio, ſive caſus: quemadmodum hunc ſenarium, *σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσία*, conſtat eſſe Sophoclis, & tamen citatur à Platone ex Euripide. Rurſus hic verſus, *γέρων γέροντα παιδαγωγήσω σ' ἐγώ*, cum ſit in Piloctete Sophoclis, tamen idem reperitur in Bacchis Euripidis. Similiter hic verſus, *σιγῶν θ' ὅπου*

δεῖ καὶ λέγων τὰ καίρια, cum ſit in Æſchyli Prometheo, deprehenditur apud Euripidem, duabus litterulis immutatis σιγᾶν, λέγειν. Nonnumquam nec de re, nec de nomine convenit inter auctores. Velut qui Fabio Maxim. exprobravit, quod ipſius opera recepiſſet Tarentum. M. Tullius eſt Livius Salinator, Tito Livio M. Livius: Plutarcho M. Lucius, ſive, ut Græci codices habent, Μάρκος Λεύκιος. Item Fabius Philoſtratus narrat Leonem Sophiſtam corpore inſigniter obeſo moviſſe riſum populo Athenienſi, Plutarchus puſillo. Valerius Maximus & Plinius de altercatione Cn. Domitii & Lucii Craſſi quam diſſonant in narrando! Illa frigidiſſima ſunt, quæ perſonis fabuloſis affinguntur, quod genus ſunt Philoſtrati Sophiſtæ, cum Palamedi, Ulyſſi ac ſimilibus affingit quod libet, eaque fiunt bis frigida tractando, quorum omnino nihil attigimus. Proxima ſunt, quæ variis perſonis attribuuntur in dialogis, non ad veri fidem, ſed ad delectandum confictis. Minus illa frigent quæ dicuntur in comœdiis aut tragediis, habentque magnam gratiam in loco adhibita, tametſi ſub apophthegmatis appellationem non cadunt, niſi cum ab auctore nobili, ad rem præſentem accommodantur, gratiora, ſi non nihil etiam ad alienum ſenſum detorqueantur. Veluti cum Ariſtoteles Caliſthenem liberius cum Alexandro quam expediret agentem, Homerico verſu admonuit,

nuit, ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι οἷ' ἀγορεύεις. Nec ex Herodoto libuit multa colligere, quod pleraque videantur à ſcriptoris ingenio reperta. Ejuſdem farinæ ſunt quæ incidunt in orationibus quas hiſtoriographi pro ſuo quiſque ingenio ſolent attexere perſonis, licet & illa plurimum conducant, & ad judicium, & ad dicendi facultatem. Optimum apophthegmatis genus eſt, quod paucis verbis ſenſum non vulgarem ſignificat potius quam exprimit, quale nemo facile poſſit ſtudio fingere, quodque quo propius ac diutius contemplere, hoc magis ac magis delectat. Univerſum autem hoc genus quod proverbia, ſententias, inſigniter dicta, factaque complectitur, accommodatiſſimum eſt principibus viris, quibus ob Reip. negotia non vacat magnam vitæ partem libris impendere. Hæc autem ut cum voluptate diſcuntur, facileque incidunt animo, ita longe plus habent philoſophiæ in receſſu quam prima fronte præ ſe ferunt. Legimus Cæſarem Auguſtum, quidquid uſquam talium præceptorum nactus eſſet, deſcribendum curare ſolitum, & ad varia loca mittere. Videmus autem priſcis illis ſapientibus hoc præcipue fuiſſe ſtudio, ut res dignas cognitu, voluptatis illecebra teneris ingeniis inſererent, quo rudis ætas nondum matura ſeriis philoſophiæ præceptis, per luſum diſceret, quæ per omnem vitam magno forent uſui. Hoc conſilio Coſmographiam,

Aſtrologiam, & Muſicam, naturalem ac moralem philoſophiam ſcite confectis fabulis & apologis aſperſerunt. In his vero noſtris videbuntnr eſſe quædam, quæ nihil faciant ad bonos mores, ſed riſum modo commoveant. Ne id quidem vitio dandum exiſtimo, riſu nonnunquam relaxare animum curis fatigatum, modo riſus ſit argutus ac liberalis. Hæc enim exhilarant ac vegetant juvenum ingenia, nec mediocriter faciunt & ad vitæ comitatem, & ad orationis jucunditatem. Quid enim magis edulcat Marci Tullii dictionem, quam quod eam ejuſmodi dictis ſubinde condit? Quid porro ſunt Plutarchi moralia, niſi aulæa hujuſmodi coloribus picturata? Jam illa quæ maxime videntur ridicula, tractando fiunt ſeria. Quid enim magis ridiculum quam Diogenes in meridie cum lucerna obambulans, & hominem ſe in frequenti foro quærere dictitans? At interim ridendo diſcimus, non eſſe ſtatim homines qui ſpeciem habent hominis, quam habent & ſtatuæ, ſed ut invenias hominem, inveſtigandus eſt animus. Is ſi recta ratione ducitur potius quam effectu, tum demum reperiſti hominem. Item, quid æque ridiculum, atque quod Phryne, ſtipulata ut quod ipſa prior faceret, idem cæteræ mulieres in convivio facerent omnes: manum bis aquæ immerſam admovit fronti, hoc commento magno omnium riſu prodens cæterarum fucos, cum ipſa videretur etiam

formo-

formoſior ? ſed hic riſus nos docet idem quod
ſerio dixit Socrates, ut tales eſſe ſtudeamus
quales haberi velimus, ne detracto fuco pro
gloria male affectatæ reportemus ignomi-
niam. Docet & illud, ne nitamur bonis ex-
ternis fluxiſque quæ variis caſibus facile eri-
piuntur homini, ſed paremus veras opes ani-
mi, in quas nullum jus habet fortuna. Tan-
tum ſeriæ philoſophiæ docet nos illud ridicu-
lum meretriculæ factum. Perinde quanquam
alioqui ſeveris rationibus inſtitueret cives ſuos
Lycurgus, tamen liberales jocos illis non ſo-
lum permiſit, ſed etiam præcepit. Inſtituit
enim exercitamenti genus quod λέσχας ap-
pellabat, ad quod conveniebant ſeniores jam
à publicis functionibus emeriti, lepidis dictis
liberalibuſque jocis tempus cum voluptate
tranſmittentes, ſed quæ vel ad honeſti lau-
dem, vel ad vitiorum vituperationem condu-
cerent. Quin & ſignum collocavit γέλωτι Deo,
id eſt, Riſui, quod utiliſſimum judicaret mo-
deſtis facetiis animorum vigorem recreare,
& ad honeſtos labores alacres reddere quan-
do in rebus humanis, quod caret alterna
require, durabile non eſt. Quin & Cleome-
nes adeo ſeverus, ut nec mimos, nec pſaltrias,
nec tibicines unquã admiſerit in Remp. pro-
bavit tamen ut cives jocis liberalibus, ſalſiſ-
que dicteriis inter ſe decertarent. Denique
quoties datur à negotiis vacuum tempus, aut
ipſa res poſtulat hilaritatem, quanto decen-

tius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tius eſt hujuſmodi dictis ludere, quam illiberalibus, indoctis & obſcenis fabulis oblectari? Mihi videtur aliquanto conſultius pueros in ludis litterariis hujuſmodi thematis exerceri quam vulgaribus iſtis, quæ ut ſenſiculos habent frigidos, ita non indicant linguæ Latinæ myſteria: modo præceptor indicet rationes, quibus quod breviter dictum eſt, queat dilatari, & quod ridiculæ, dictum eſt, poſſit ad uſum ſerium accommodari. His addam & illud: In ſacris concionibus fortaſſe non convenit ſcripturis divinis admiſcere jocos humanos, ſed tamen excuſatius hæc adhiberentur ad excitandos dormitantes, quam aniles fabulæ, quas non nulli ſolent ex abrupto interponere prorſus è media vulgi fece hauſtas. Julius Cæſar tot civilia bellicaque negotia ſuſtinens, argutis dicteriis, quibus adeo delectabatur, ut etiam in ipſum torta probaret, modo ſcita, ſolet curarum laſſitudinem diſcutere. Vix alius imperatorum fuit Auguſto Cæſare vel ſanctior vel occupatior. At rurſus quis in hoc genere urbanior? De M. Tullio nihil dicam, qui nonnullis videtur in jocando, nec modi nec decori ſatis meminiſſe. Xenocrates philoſophus ingenii fuit triſtioris, vir alioqui magnus, ſed hunc Plato ſubinde jubebat litare Gratiis. Zenon totus Stoicus, Socratem ob perpetuam ſermonum urbanitatem, ſcurram Atticum ſolet appellare: nullus tamen eſt quin fateatur Socratem

utroque ſanctiorem. Ne commemorem quod nullorum dicta magis celebrantur quam quæ leporibus condita ſunt. Certe pueris inſtituendis utilior eſſet Socrates, Diogenes aut Ariſtippus, quam Xenocrates aut Zeno. Quod ſi recte viſum eſt ſapientiſſimis viris primam ætatem oblectamentis quibuſdam ad amorem ſapientiæ ſeverioris allicere, multo magis id convenit tum juveni, tum principi: quem ut vigilantem eſſe decet, ita non oportet nec ipſum unquam eſſe triſtem, nec quemquam à ſe triſtem dimittere. Animus autem amœnioribus ſtudiis educatus, fit ad omnes curas ferendas vegetior, & ad omnem hominum conſuetudinem feſtivior. His rationibus me tueri poteram, ſi nihil collegiſſem niſi facetias: nunc ſeriis hæc dumtaxat admiſta ſunt, veluti convivii condimenta. Quo genere ſi te ſenſero delectatum, haud me pænitebit hujus operæ, licet humilioris, ut aliqui fortaſſe judicabunt. Scribunt alii provectioribus, nos principis ætatem teneram lactamus. Quod ſi hæc infra tuos profectus fuerint, certe optarim eſſe, tamen ſcio tibi non ingratum fore, per te communibus adoleſcentulorum ſtudiis hoc utilitatis acceſſiſſe. Et nos fortaſſe dabimus aliquando ſeveriora, poſtea quam hæc edidiceris: Nam diſcenda ſunt omnino, quo ſemper ad manum præſto ſint Quanquam quid meis opus, cum domi habeas Conradum Heres bachium, virum omni genere litterarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

terarum abſolutum? quam ſic in te video affectum, ut quod optimo præceptore dignum eſt, alumni ſui commodis & ornamentis impenſius gaudeat quam ſuis. Is ut tuam pueritiam formavit litteris, ita grandiorem ætatem poterit fidelibus prudentibuſque conſiliis adjuvare. Mihi quoque non minus jucundum quam honorificum fuerit, quantulacumque ex parte feliciſſimam indolem tuam, noſtra promoviſſe induſtria. Quod supereſt, Deum Opt. Maximum precamur, ut ſua dona quæ largiſſime in te contulit, ſervare, tueri, & augere dignetur, quo ſimul & laudatiſſimorum parentum votis reſpondeas, & clariſſimis majorum tuorum imaginibus dignus evadas, & luculentæ ditioni, cui natus ac deſtinatus es, par eſſe queas. Deſinam ſi verbum addidero: dum in his verſaris, memento te non Chriſtianorum, ſed Ethnicorum apophthegmata legere, videlicet vt legas cum judicio. Apud Friburgum Briſgojæ, IIII. Kalendas Martias, Anno 1531.

IN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

INDEX AVCTORVM

Unde Potiſſimum Collecta ſunt Apophthegmata.

Plutarchi apophthegmata
Plutarchi vitæ
Plutarchi moralia
Diogenis Laertii vitæ philoſophorum
Xenophontis varia opuſcula
Athenei dipnoſophiſtæ
M. Tullius
Quintilianus
Plinius ſenior
Plinius junior
Titus Livius
Suetonius
Probus Æmylius

Ælius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Ælius Spartianus, & cæteri ſequentes
Macrobius
Herodotus
Seneca
Philoſtratus
Valerius Maximus
Ammianus
Eutropius.

APO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

APOPHTHEGMATA LEPIDEQVE DICTA PRINCIPUM, PHILOSOPHORUM,

AC

Diverſi generis hominum, ex Græcis pariter ac Latinis Auctoribus ſelecta, cum interpretatione commoda, dicti argutiam aperiente,

PER

DES: ERASMVM ROTERODAMVM.

APOPHTHEGMATA

Laconica ſecundum ordinem Literarum Græcarum.

LIBER I.

AGASICLES.

LACEDAEMONII quoniam ſeveriores erant, ac moribus incorruptioribus, bellique gloriam potiſſimum ſpectabant, contemnebant omneis artes, quæ civium animos videbantur emaſculare, & à vera virtute ad otioſam oſtentationem traducere. Nam & Roma cum adhuc ſpiraret germanam illam auſteritatem, Græculos Profeſſores urbe exe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

git. Hoc genus ſtudiis nulla Græciæ pars corruptior erat quam Attica, ubi Gorgias, Lyſias, Iſocrates, Prodicus, aliique innumeri Sophiſtæ magno cum applauſu populi, nec mediocri mercede garriebant.

1. CVM igitur Agaſicli Lacedæmoniorum regi diceret quidam, admirari ſeſe quod cum eſſet avidus diſcendi, non adjungeret ſibi Philophanem Sophiſtam; regali prorſus indole reſpondit: a *Eorum*, inquiens, *volo eſſe diſcipulus, quorum ſum & filius:* ſignificans, non minus intereſſe quos nactus ſis parentes, quam quos aſciſcas præceptores. Etenim ut liberi ferme referunt majorum, unde prognati ſunt, ingenium, ita præceptorum vitia demigrant in eos, quos inſtituunt. Et honeſtæ vitæ inſtitutio potiſſimum ab illis petenda eſt, qui virtutem ipſis factis præſtiterunt: non ab iis, qui compoſitis arte verbis de virtute nugantur. At nunc ſummi orbis monarchæ futuri, Deum immortalem, quibus interdum viris à teneris annis formandi inſtituendique creduntur, cum Principi non minus tum pernicioſum ſit, tum indecorum, ab inhoneſtis inſtitui, quam naſci. Nec quælibet artes diſcendæ ſunt Principi: ſed hæ dumtaxat, quæ tradunt rationem recte adminiſtrandi regnum.

2. RVRSVS, cum alius quiſpiam ab eo ſciſcitaretur; quo pacto poſſet aliquis tuto imperare, nullo ſtipatus ſatellitio, reſpondit: b *Si ſic imperet ſuis, quemadmodum pater imperat liberis.* Nemo plura dixit unquam majore compendio. Domini tantum timentur à ſervis, quo mali metu coërceantur, quos non corrigit pudor. Pater, quoniam liberis conſulit potius quam ſibi, diligitur ab illis, ſic ut auctoritatem comitetur reverentia. Adverſus hos adeo non eſt opus ſatellitio, ut non aliud ſit ſatellitium fidelius illorum ſtipatu. Quod ſi rex benevolentia ac benefactis adjungeret ſibi civium animos, non eſſet opus barbarico conductitioque ſatellitio, ſed nullos haberet corporis ſui cuſtodes tutiores, quam cives, erga quos patris gereret affectum. Porro quibus placet hoc dictum, *Oderint dum metuant*, nullos magis habent ſuſpectos, quam quibus oportebat maxime confidere: ac multos metuat oportet, quem metuunt multi.

AGESI-

a *Generoſe.* b *Graviter ac moderate.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

AGESILAVS.

3. AGESILAVS ille magnus Lacedæmoniorum rex, cum in compotatione quadam ſortibus ex more ductis factus eſſet princeps convivii (hujus autem partes erant præſcribere quantum quiſque biberet) rogatus à pincerna, quantum cuique vini deberet apponere: *a Si multum, inquit, vini paratum eſt, dato cuique quantum poſcit; ſin parum, cunctis ex æquo dividito.* Hac dexteritate mire proſpexit, ne vel parata vini copia deeſſet, quibus placeret largior potatio: vel ad bibendum cogerentur, quibus placeret ſobrietas. Rurſus in maligniore vini copia, per æqualitatem excluſit occaſionem murmuris. Etenim cum ſingulis æqua vini portio diſtribueretur, nihil deerat his, qui bibebant moderatius: & qui largius fuerant bibituri, quum haberent quod naturæ ſatis eſſet, queri non poterant ſi deerat libidini: eo quod nemo omnium plus aut minus haberet cæteris. Itaque æquis animis ſe illi quoque ad moderationem componebant, quibus alioqui placebat luxus. Porro Lacedæmonii præter cæteros Græcos victus frugalitatem probabant.

4. QVVM vero narrarent apud eum maleficum quempiam ac ſceleroſum hominem conſtanter pertuliſſe tormenta: *b Vt inſigniter, inquit, miſer eſt homo, qui tolerantiam ac patientiam in res flagitioſas ac turpes collocet!* Apud Lacedæmonios admirabilis erat malorum tolerantia, quæ ſi ſuſcipiatur ob res honeſtas, magnam promeretur laudem: ſin ob turpes, non ſolum non meretur fortitudinis laudem qui tolerat, ſed hoc miſerior eſt, ac vir pejor, quo conſtantius ſe geſſerit. πονηρὸς enim Græce & malum ſonat, & tranſlato tono, laborioſum, ſive calamitoſum. Dolebat egregio duci tantum animi robur ac naturæ vim in re turpi conſumptam, quam ſi attuliſſet ad res honeſtas, magno uſui poterat eſſe Reipublicæ.

5. ALIO quodam laudante rhetorem hoc nomine, quod mirifice res exiguas verbis amplificaret: *c Ego,*

 inquit,

a *Solerter.* b *Graviter.* c *Salſe.*

inquit, *ne ſutorem quidem arbitrer bonum, qui parvo pedi magnos inducat calceos.* Veritas, in dicendo maxime probanda eſt: & is optime dicit, cujus oratio congruit rebus, ex quibus petenda eſt orationis qualitas potius, quam ex artificio.

6. QVVM quidam urgeret illum improbe poſtulando, diceretque ei, Promiſiſti, atque idem crebro repeteret, quaſi jam fas non eſſet negare quod petebatur. *a* *Recte ſane*, inquit, *ſiquidem juſtum eſt, quod petis, promiſi: ſin minus, dixi, non promiſi.* Hoc dicto eluſit flagitatoris improbitatem. Ille vero quum nondum faceret flagitandi finem, ſed ſubjiceret, Atqui decet reges præſtare quidquid vel capite annuerint. *Nihilo magis*, inquit, *quam eos, qui reges adeunt, decet ea petere loquique, quæ juſta ſunt, ſpectantes ſimul & oportunitatem, & quid regibus conveniat decorumque ſit.* Sunt qui principes velut ex inſidiis adoriuntur, & à bene potis, aut alioqui aliud agentibus, ut non vacet quale ſit quod petitur conſiderare, poſtulant quod iniquum eſt: his merito negatur quod promiſſum eſt, & repulſi immerito requirunt fidem à promiſſore, qui ſui officii non meminerunt in poſtulando.

7. QVOTIES audiebat aliquos ab aliis laudari, aut vituperari, exiſtimabat, *b* *non minus eſſe diſcendos eorum mores, qui loquebantur, quam eorum, de quibus loquebantur.* Senſit vir prudentiſſimus, qui avide obtrectant alienæ laudi, magis prodere morbum ſuum, quam detegere mores alienos: & qui ob res parum honeſtas laudant quempiam, aut ob laudabiles vituperant, indicare ſtultitiam ſuam, perverſumque judicium.

8. QVVM adhuc puer eſſet, & ageretur ludus ſolennis, quo pueritia tum exercebatur, atque is qui negotio præfectus erat, ſtatuiſſet illum in loco parum honorifico, paruit quidem tametſi jam rex deſignatus, ac dixit: *c* *Bene ſane habet, oſtendam enim, non locum viris, ſed viros loco conciliare dignitatem.* Nimirum vox ea declarat in puero, miram animi celſitudinem cum pari moderatione conjunctam. Nec alii magis ſunt adminiſtrando regno idonei. Simile quiddam tribuunt Ariſtippo.

9. QVVM

a *Iuſte & urbaniter.* b *Prudenter.* c *Magnanimiter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

9. QVVM medicus quiſpiam illi præſcriberet curationem nimis exactam, minimeque ſimplicem, qualis eſſe ſolet apud Lacedæmonios: *a Per geminos*, inquit, *ſumam quæ præſcribis, ſi mihi prorſus eſt in fatis ut non vivam, etiam ſi non omnia ſumſero.* Significabat ejuſmodi curationes citius acceleraturas mortem, quam depulſuras morbum. Nec tam operoſa pharmaca ſumenda, niſi qui deſtinavit mori. Omnibus in rebus ei genti placuit frugalitas ac ſimplicitas.

10. QVVM adſtantē aræ Palladis, cui apud Spartanos ab æreo delubro χαλκεοίκῳ cognomen eſt, ut bovem immolaret, momordiſſet pediculus, non averſus eſt, ſed arreptum palam omnibus occidit: *b Per Deos*, inquiens, *equidem inſidiatorem lubens vel in ipſa ara.* Videlicet declaravit animum nec inepto pudori, nec ſuperſtitioni obnoxium: tecteque ſignificavit, inſidias molientibus nullam aram aut aſylum oportere tutum eſſe.

11. QVVM puer quidam eo vidente murem captum è cavo protraheret, muſque converſus momordiſſet tenentis manum, atque effugiſſet: Ageſilaus indicavit his, qui aderant, dixitque: *Poſtea quam minimum animalculum ſic ulciſcitur eos, à quibus lęditur, quid viros oporteat facere cogitate* Ita dux fortiſſimus undecunque captata occaſione animum addere ſtudebat ſuis, ut audentiores fierent adverſus hoſtem. Sed idem exemplum magis eo valet, ne quis quamlibet potens injuria provocet infirmiorem. Fit enim ſæpenumero, ut qui, ſicut ait Flaccus, fragili quærit illidere dentem, infringat ſolido.

12. QVVM in animo haberet movere bellum adverſus regem Perſarum, quo Græcos Aſiam incolentes libertati reſtitueret, conſuluit oraculum Iovis Dodonæi. Nam ea gens ex oraculis Deorum pleraque gerebat. Is quum juſſiſſet, ut pro ſuo arbitratu bellum inſtitueret, Ageſilaus Dei reſponſum renuntiavit Ephoris (Hi erant quinque judices, quorum auctoritati reges quoque parere cogebantur.) Illi vero ſuaſerunt, ut adiret & Delphicum oraculum, iiſdem de rebus ſciſcitaturus. Eo profectus, hoc pacto propoſuit conſultationem: *c Apollo, num idem tibi videtur quod patri?* Quum Apollo com-

a *Argutè.* b *Simpliciter.* c *Religioſè.*

probaſſet Iovis oraculum, ita demum delectus imperator bellum apparat: unico facto non unam rem nos docens: primum moderationem animi, qui quum rex eſſet, non gravatus ſit Ephoris obtemperare rem ſupervacaneam imperantibus: deinde declaravit, quam non temere ſit bellum capeſſendum. Illis non ſat erat Iovis oraculum, quum hodie principes frequenter inconſultis, vel potius invitis proceribus ac civitatibus ad arma proſiliant. Poſtremo demonſtravit, quam religioſam haberet de diis opinionem, qui ſi inter ſe diſſentiant, non ſint dii: obiter notans Homeri fabulas, qui fingit deorum ac dearum atrocia diſſidia, & quod in principibus ac magiſtratibus turpe ſit, adſcribit ſuis numinibus.

13. TISSAPHERNES Perſarum dux, cum Ageſilao fœdus, non ex animo, ſed metu percuſſerat, hac lege, ut Græcas civitates ſineret libere ſuiſque vivere legibus: mox ingentibus copiis à rege ſuo accerſitis bellum illi denuntiavit, ni Aſia decederet. Hoc fœdus violatum libenter arripuit Ageſilaus, legatis hilari vultu reſpondens: *Se magnam habere gratiam Tiſſapherni, quod perjurio ſuo & deos & homines ſibi infenſos reddidiſſet, adverſæ vero parti propitios.* Recte ſenſit, abſque providentia Dei nihil geri in rebus mortalium, magiſque fidendum divino favori, quam humanis conſiliis aut viribus. Cæterum exercitum movit velut in Cariam impreſſionem facturus: quo quum Tiſſaphernes ignarus doli, cogeret militem, Ageſilaus repente copias movit in Phrygiam: ubi quum multas cepiſſet urbes, magnamque pecuniarum vim abſtuliſſet; dixit amicis: a *Fœdera quidem violare præter cauſſam impium eſt, cæterum hoſtibus imponere, non modo juſtum eſt ac laude dignum, verum etiam & jucundum & lucroſum.* Vir bellandi avidus, tamen ab injuſto bello abhorrebat, nec ejus ſuſcipiendi anſam dare voluit, datam feliciter arripuit, nec turpe putavit dolis in illum uti, qui violato fœdere perjurio fefelliſſet & deos & homines.

14. IDEM quum parum eſſet inſtructus equitatu, Epheſum ſeſe recepit: ibi opulentis denuntiavit, ut quisquis pro ſe virum & equum præberet, à militia eſſet immunis. Hac arte factum eſt, ut pro ignavis ac timidis divitibus brevi colligeret & equos & viros ſtrenuos ac bello

a *Juſte.*

bello idoneos. a Qua quidem in re dicebat ſeſe Agamennonis exemplum retuliſſe, quod is accepta equa generoſa virum divitem, ſed ignavum, militia liberaſſet. Locus autem eſt apud Homerum Iliados ψ.

Τὴν Ἀγαμέμνονι δῶκ' Ἀγχισιάδης Ἐχέπωλος
Δῶρ', ἵνα μή οἱ ἕποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,
Ἀλλ' αὐτοῦ τέρποιτο μένων. μέγα γάρ οἱ ἔδωκε
Ζεὺς ἄφενος· ναῖεν δ' ὅγ' ἐν εὐρυχόρῳ Σικυῶνι.

de equa loquitur,

Quam dederat Anchiſiades Echepolus Atridæ
Dono, ne huic comes iret ad alta mœnia Trojæ,
Sed remanere domi, ac ſeſe oblectare liceret:
Nam viro opes pater altitonans donarat opimas,
Incoluit vero prædivitem agris Sicyonem.

Hæ ſunt artes excellenti principe dignæ: quibus efficitur, ut quod ad Reip. dignitatem incolumitatemve neceſſarium eſt, non per violentiam invidioſam extorqueat, ſed ea dexteritate impetret, ut nec tenues gravet, & à ditioribus etiam gratiam ineat.

15. CÆTERUM quum edixiſſet, ut captivi nudi venderentur, Laphyropolæ, quorum munus erat res prædaticias divendere, quod erant juſſi, faciebant: ac veſtium quidem, quoniam juxta barbaricum morem erant ſplendidæ, multique pretii, complures extiterunt emptores: cæterum ipſa corpora candida, prorſusque tenera ac delicata, nec quidquam virile præ ſe ferentia, quippe in umbra, otio ac voluptatibus educata, adeo nemo concupivit emere, ut deriderent etiam hoc mercium genus, velut inutilium, nec ullius omnino pretii. Id animadvertens Ageſilaus, qui auctioni præſidebat & hunc caſum torſit ad animandos ad fortitudinem milites: b *Hæc*, inquit, *ſunt pro quibus pugnatis*, ornamenta captivorum oſtendens: *Hi, qui buscum pugnatis*, nuda captivorum corpora demonſtrans. Duplici nimirum argumento addidit ſuis animos, ampliſſima ſpe præmiorum, & hoſtium imbellium extremo contemptu.

16. IDEM quum in Lydia Tiſſaphernem vertiſſet in fugam, ac quam plurimis interemptis jam in agros regios feciſſet incurſionem, rex Perſarum per legatos, quo-

a *Callide.* b *Solerter.*

rum præcipuus Titrauſtes, ingentem pecuniarum vim ultro ad illum miſit, petens ut à bello deſiſteret: Ageſilaus ſpreta pecunia, reſpondit: a *Pacis quidem tempore Reipublicæ vigere auctoritatem, ut jus habeat decernendi quod ad tuendam civitatis tranquillitatem cenſuerit conducere, belli vero tempore non item. Sibi vero jucundius eſſe, ſi milites ſuos ditet, quam ſi diteſcat ipſe:* b *Præterea ſe pulcherrimum ducere, ſi Græci non munera caperent ab hoſtibus, ſed armis pararent ſpolia.* Vox excellentis animi, qui non aliud virtutis præmium ambiret quam gloriam, nec pacem hoſti venderet fraudato milite.

17. QVVM Megabates Spithridatis filius, eximia forma adoleſcens, Ageſilaum adiiſſet aliquando ſalutandi gratia, ac juxta Perſarum morem oſculum offerret, quod ab eo videretur admodum amari: Ageſilaus avertit vultum, refugiens oſculum. Cæterum cum erubuiſſet ille, ratus ſe contemptui fuiſſe, ac deinceps ſalutaret eum eminus: rex pœnitens vitati oſculi, finxit ſe mirari quid accidiſſet Megabatæ, quod ipſum non ſalutaret oſculo: familiares reſponderunt: Ipſe fuiſti in cauſa, ô rex, qui venientem non exceperis, ſed formoſi baſium exhorrueris: alioqui nunc quoque perſuaderi poterit ut tibi veniat ad oſculum, tantum ne rurſus refugias. Hic poſteaquam Ageſilaus, aliquandiu tacitus ſuo cum animo cogitaſſet: c *Non eſt*, inquit, *opus, ut illi reditum perſuadeatis. Nam ego mihi ſic videor affectus, ut malim hujuſmodi rebus ſuperior eſſe, quam adverſariorum urbem fortibus viris inſtructiſſimam per vim capere. Præſtantius enim duco, ut qui ſibi ipſi ſervet ſuam libertatem, quam ut aliis libertatem adimat.* O virum gerendo in alios imperio idoneum, qui ſuis cupiditatibus imperare poſſet! Quis non miretur tam philoſophicum in homine militari judicium? Intellexit, neminem eſſe liberum qui ſerviret cupiditatibus: intellexit, nullum eſſe imperium ſpecioſius, quam ſi quis animo ſuo poſſet imperare. Hoc exemplum temperantiæ multo pulchrius videbitur reputanti, quod Græcorum leges formoſorum adoleſcentium amorem concedant, citra turpitudinem tamen aut vim. Quanquam hoc Apophthegma Plutarchus in Vitis paullo ſecus refert: *Ego*, inquit, *denuo malim illam de oſculo*

a *Animoſe.* b *Liberaliter.* c *Continenter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

oſculo pugnare pugnam, quam omnia quæ viderim mihi fieri aurea. Quo vir ille ſenſerit amoris flammam acriorem, hoc pulchrius ducebat, non obſequi animo.

18. CVM cæteris in rebus eſſet rigidior, & exacte juſti legumque tenax, tamen in amicorum negotiis exiſtimabat, inhumanitatis ac ſævitiæ prætextum eſſe, nimium adverſus illos eſſe juſtum. Hujus rei teſtis eſt epiſtola quædam perbrevis, quæ fertur ad Hidrieum Carem ſcripta, qua cuidam amico veniam deprecatur in hunc modum: a *Nicias ſi nihil peccat, dimitte hominem: ſi peccat, mihi dimitte, ſed omnino dimitte.* Innocentem punire, ſcelus eſt: culpam interdum condonare in gratiam honeſti deprecatoris, humanitas eſt. Cum enim juſtitiam ſemper oporteat eſſe clementia temperatam, quoties nacta eſt gravem interpellatorem, & minus habet invidiæ, & plus impetrat gratiæ. In pleriſque igitur amicorum negotiis, ad eum modum ſe gerebat Ageſilaus: interdum tamen magis ſequebatur Reipublicæ utilitatem per occaſionem oblatam, quam indulgebat amicitiæ.

19. QVODAM ergo die cum caſtra tumultuoſius eſſent movenda, adoleſcentem cujus amore tenebatur, relinquebat ægrotum, cumque is & blandis precibus & lachrymis illum remorari conaretur, verſus ad ſuos: b *Quam difficile eſt*, inquit, *ſimul & miſereri & ſapere:* malens ſequi quod id temporis expediebat, quam quod dictabat in amicum affectus. His animi dotibus cæteris præcellebat Ageſilaus.

20. CÆTERVM quod ad corporis curam attinebat, nulla in re melius habebat, quam hi, quibuſcum vivebat: à ſaturitate quidem & crapula in totum abſtinens, ſomno vero ſic utebatur, non ut ille dominaretur, ſed ut ſerviret negotiis: adverſus æſtum aut frigus ſic erat inſtructus, ut quatuor anni temporibus unicis tantum veſtibus uteretur. Cæterum cum in tentoriis inter milites ageret, velut unus quilibet è numero nihilo meliorem culcitram habebat quam cæteri: illud aſſidue habens in ore: c *Principis eſſe, non mollitie deliciiſve, ſed temperantia ac fortitudine privatis hominibus antecellere.*

A 5 O vere

a *Humaniter.* b *Continenter & ſapienter.*
c *Temperate.*

O vere regiam vocem, ſi addidiſſet, ſapientia. Nam ea vox omnes Principis virtutes complectitur.

21. SCISCITANTE quodam quid Spartæ fructus attuliſſent Lycurgi leges: *a* *Voluptatum*, inquit, *contemptum*: videlicet indicans, non alia magis ex renaſci Reipublicæ corruptelam, quam ex deliciis.

22. ALII cuidam qui ſe dicebat admirari, quod Ageſilaus cum cæteris Lacedæmoniis tam frugali cibo veſtituque uteretur: *b* *Atqui*, inquit, *o hoſpes, pro hac frugalitate opimam meſſem metimus, libertatem*: ſapienter admonens nullam eſſe voluptatem viris ingenuis libertate ſuaviorem: nec ibi diu libertatem eſſe poſſe, ubi regnat luxus.

23. RVRSVS cum alius quidam eum admoneret, ut aliquid de vitæ rigore remitteret, cauſam addens, quod, quæ eſt vitæ volubilitas, evenire poſſet, ut tempus ipſum exigeret aliam vivendi rationem: *c* *At ego*, inquit, *me conſuefacio, ut quæcunque inciderit fortunæ mutatio, ne quæram ipſe mutationem*. Mira animi continentia, qui nec in auſteriore vita delicias requireret, nec inter delicias agens, ab illis corrumpi poſſet.

24. QVIN ne ſenex quidem factus quidquam de victus vitæque ratione ac corporis exercitiis remiſit. Itaque percunctanti cur per acrem hiëmem ſolo pallio tectus obambularet abſque tunica homo tam provectæ ætatis: *d* *Vt*, inquit, *juvenes hanc vitæ rationem imitentur, cum exemplum habeant & extremæ ſenectutis hominem, & principem*. Sapienter admonens, ſenibus ita vivendum eſſe, ut adoleſcentibus exhibeant recte vivendi formam: & vulgus nihil imitari libentius, quam quod à viris principibus conſpexerint factitari.

25. THASIORVM gens ut copia rerum abundabat, præcipue vini præſtantia nobilis, ita deliciis erat addictior: per horum agros cum exercitu proficiſcenti Ageſilao Thaſii honoris gratia miſerunt farinas, anſeres, bellaria, liba ex melle condita, & item omnis generis alia maximi pretii tum eſculenta, tum poculenta: *e* At ille præter farinas nihil accepit, reliqua domum referri juſſit ab his, qui attulerant, tanquam ſibi ſuiſque

a *Moderate.* b *Sapienter.* c *Continenter & conſtanter.* d *Graviter.* e *Frugaliter.*

prorſus inutilia. Cæterum cum illi precibus & obteſtationibus urgerent omnino ut acciperet xenia, juſſit ea inter Helotes diſtribui : id erat apud Lacedæmonios mancipiorum genus. Ejus facti cauſam ſciſcitantibus reſpondit : *Non decere qui virtutis ac fortitudinis ſtudio tenerentur, id genus delicias cupediaſque recipere : propterea quod iſtiuſmodi res, quibus inescarentur ingenio ſervili nati, oporteret à liberis procul abeſſe* : graviter taxans Thaſiorum mores, qui dum voluptatibus ſervirent, nec ingenuos ſe præſtarent, nec liberos : & ſapienter oſtendens, nihil eſſe ſervilius abjectiuſque, quam gulæ ventriſque voluptatibus obnoxium vivere.

26. ADVERSVS voluptates quidem invicti pectoris hoc ſpecimen dedit : adverſus inanem gloriam non minus inſuperabilem fuiſſe declarat, quod dicturus ſum. Thaſii quoniam intelligebant Ageſilaum de ipſis optime meritum, templis ac divinis honoribus illum dignati ſunt : atque hac de re legationem ad illum miſerunt. Is ubi legiſſet honores, quos legati ad illum detulerant, percunctatus eſt, num illorum patria poteſtatem haberet ex hominibus faciendi deos : cum illi reſpondiſſent, habere : a *Agedum*, inquit, *primum vos ipſos deos facite : id ſi præſtiteritis, tum vobis credam, quod me quoque deum facere poteritis.* Vtrum hic prius admirari convenit, animi celſitudinem adeo contemnentis oblatum, ob quod Empedocles Philoſophus ſemet in Ætnam conjecit, quodque tot eruditi principes tot artibus & impendiis ambierunt; an ingenii ſolertiam, qua Thaſiis vel ſummam ſtultitiam, vel abjectam adulationem ſuam in oculos ingeſſit ?

27. NEC minus excelſi animi fuit, quod cum nationes quæ id temporis Græciam incolebant, decreviſſent illi in clariſſimis quibuſque civitatibus honoris cauſa ſtatuas erigi, reſcripſit illis in hunc modum : b *Mei nulla ſit imago, neque picta, neque ficta, neque ullo alio artificio parata.* At principum vulgus hoc honoris genere ſe diis æquiparari credebat, ſummumque rerum bene geſtarum præmium arbitrabatur. Ageſilaus ipſo honeſto contentus, negligebat ejuſmodi adulationes verius quam glorias, malens inſculpi prudentum ac bonorum homi-

a *Libere & graviter.* b *Magnanimiter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

num pectoribus, quam in foro æreus, aureuſve ſtare. Eximiam virtutem ſponte ſuum conſequitur decus. Nec ulla ſpecioſior ſtatua, quam honorifica bene actæ vitæ memoria.

28 IN Aſia cum ædes quaſdam conſpexiſſet, quarum tectum quadratis trabibus contextum eſſet, rogavit ædium dominum, num apud illos ligna quadra naſcerentur: qui cum negaſſet talia naſci, ſed ex rotundis arte quadrari: *a* *Quid*, inquit, *ergone ſi quadrata naſcerentur, faceretis rotunda?* Immane quantum abſuit illius regis animus à noſtrorum ædificiorum deliciis, in quibus nihil placet, niſi ex alieno devectum orbe, aut multo artificio adulteratum.

29. CVM aliquando quidam percunctatus eſſet, quinam eſſent fines Laconicæ ditionis, vibrata lancea: *b* *Quouſque*, inquit, *hæc valeat pertingere.* Vox egregio duce digna, qui bellum non niſi juſtum ſuſciperet, imperiumque virtute partum, virtute tueretur.

30. RVRSVS alii cuidam percunctanti, quam ob cauſam Sparta non cingeretur mœnibus, oſtendit cives armatos: *c* *Hi*, inquiens, *ſunt ſpartanæ civitatis mœnia*: ſignificans Reſpublicas nullo munimento tutiores eſſe, quam virtute civium.

31. SIMILITER cum alius quidam hoc idem percunctatus eſſet, reſpondit: *d* *Civitatem non ſaxis ligniſve, ſed pro vallo ac mœnibus, incolentium virtute muniri oportere: quos ſi jungat concordia, nullus poteſt eſſe murus inexpugnabilior.*

32. ADVERSVS pecuniarum ſtudium, *e* quo vitio plerique laborant, amicos admonere conſuevit, ne tam pecuniis, quam fortitudine ac virtute ſtuderent diteſcere: quod fruſtra parat opes, qui veris animi bonis vacat.

33. SI QVID autem eſſet quod per milites celeriter confici vellet, *f* primus ipſe ſub oculis omnium operas aggrediebatur, quo vel pudore ad induſtriam exſtimularentur. Efficaciſſimum exhortationis genus, principem hoc facere, quod ab aliis fieri velit.

34. ILLVD *g* ſibi cum primis ducere ſolet gloriæ,

a *Temperate.* b *Fortiter.* c *Fortiter.* d *Sapienter.* e *Sapienter.* f *Impigri exempli.* g *Graviter.*

riæ, quod cum rex eſſet, cæteriſque conſilio proſpiceret, nihilo ſecius in laboribus obeundis nemini cederet: quodque ſibi ipſi imperaret, ſibique, ut ita loquar, rex eſſet, id pulchrius eſſe judicabat, quam quod regnum obtineret in alios.

35. QVIDAM conſpiciens Lacedæmonium quendam claudum ad bellum exeuntem, cum ei equum veluti debili neceſſarium quæreret: *a Non intelligis*, inquit Ageſilaus, *in bello opus eſſe, non qui fugiant, ſed qui loco maneant?* Significans eos demum eſſe bello utiles milites, quibus decretum eſt, in prœlio aut vincere, aut mortem oppetere.

36. PERCVNCTANTI cuidam, qua ratione pararet ſibi eximiam gloriam: *b Si mortem*, inquit, *contemſeris.* Nihil enim in bello præclaræ rei geret, cujus animum mortis metus occupavit. Idem affectus in omni vita mortalium à pulcherrimis facinoribus revocare ſolet.

37. ROGANTI quam ob cauſam Spartiatæ ad tibiarum cantum inituri prœlium exercerentur: *c Vt cum ad numerum*, inquit, *incedunt, appareat qui formidoloſi ſint, qui fortes.* Nam anapæſtorum ictus ſtrenuis addebant animum, vehementer meticuloſis pallorem ac tremorem incutiebant. Itaque cum pes non reſponderet ad modulos tibiarum, prodebatur ignavorum imbecillitas. Magni ſiquidē refert, ut dux perſpectos habeat militum ſuorum animos, quo norit qui ſint à prœlio ſummovendi, aut qui qua parte exercitus collocandi. Valerius Maximus libro ſecundo putat tibias adhiberi ſolitas ad incitandos militum animos: contra Thucydides apud A. Gellium tradit, pro tubis & cornibus Lacedæmonios ad prœlium tibiis uti ſolitos, ad moderandam vim & impetum militum, ne ſparſi diſpalatique proruerent in hoſtem, ſed compoſite incederent ſuo quiſque ordine. Proditum eſt litteris, Cretenſes cithara præcinente prœlium inire ſolitos.

38. CVM quidam apud Ageſilaum admiraretur regis Perſarum felicitatem, quod admodum juvenis eſſet: *d Ne Priamus quidem*, inquit, *quum hoc eſſet ætatis, erat infelix:*

a *Facete.* b *Graviter. Vita contemptus.*
c *Prudenter* d *Argute.*

infelix; indicans neminem appellandum beatum, niſi ad ſupremum vitæ diem perveniſſet, quod nec Priamo nec Crœſo contigit.

39. QVVM maximam Aſiæ partem armis ſibi ſubegiſſet, conſtituerat ad ipſum regem Perſarum proficiſci, ut eum compeſceret: qui ſic erat quiëtus à bello, ut interim Græcorum duces pecunia corrumperet: cæterum revocatus domum ab Ephoris ob Spartam Græcorum obſidione cinctam (nam id rex Perſarum pecuniis miſſis effecerat) paruit, dicens: a *Bonum Imperatorem legum imperatis parere oportere:* citraque cunctationem ſolvit ex Aſia, magno ſui deſiderio relicto Græcis Aſiaticis. Offerebatur rei bene gerendæ occaſio, invitabat illum Græcorum affectus, ut inſtituta perageret, ſed rex à tyrannide alieniſſimus, legum auctoritatem exiſtimabat omnibus anteponendam.

40. QVONIAM vero Perſarum numiſma ſagittarium habebat inſculptum, ex Aſia diſcedens ajebat: b *Se triginta ſagittariorum millibus à rege Aſia depelli.* Tot enim Daricorum aureorum millibus Athenas ac Thebas deportatis, & in plebis moderatores diſtributis, Timocrates effecerat, ut populus hoſtilem animum adverſus milites ſuſciperet. Ephoris autem reſcripſit in hunc modum: c *Ageſilaus Ephoris ſalutem: Aſiam magna ex parte ſubegimus, barbaros expulimus, frequenter in Ionia confliximus: attamen quoniam pro magiſtratus auctoritate jubetis ut iſtuc ad diem præſcriptum adſim, conſequor hanc meam epiſtolam, ac fortaſſis antevertam etiam. Nec enim mihi principatum gero, ſed tum Reipub. tum ſocius & amicus Reipub. Atque ita demum qui potitur imperio, vere legitimeque imperat, cum & ipſe paret imperio legum & Ephororum, aut quicumque ſint illi, qui in Republica magiſtratu funguntur.* Quid hujus ducis animo moderatius? at quid eodem excelſius?

41. DEIN cum tranſmiſſo Helleſponto iter faceret per Thraciam, d nulli quidem barbarorum ſupplex fuit ut daretur tranſitus, ſed miſſis ad ſingulos nuntiis rogabat, utrum per hoſtium, an amicorum regionem iret: ac cæteri quidem illum amice recipiebant venientem, ac diſcedentem deducebant. Cæterum qui Troaden-

a *Moderate.* b *Facete.* c *Moderate.* d *Fidenter.*

Troadenſes appellantur, à quibus, ut fertur, Xerxes datis muneribus tranſeundi copiam emerat, tranſitus mercedem poſtulabant ab Ageſilao, centum argenti talenta, totidemque fœminas. *a* At is irridens eos, rogavit cur non protinus veniſſent accepturi quod poſtulabant. Admovit exercitum, & congreſſus cum his qui ſe obiter collocarent in acie, omnes vertit in fugam, compluribus trucidatis: itaque ſibi ferro viam aperuit.

42. ITIDEM & ad Macedonum regem nuntios miſit, rogans utrum per hoſtium ſolum irent, an amicorum. Cum reſpondiſſet, ſe conſultaturum: *b* *Fiat*, inquit, *igitur conſultatio, nos tamen interim iter faciemus.* Rex admiratus hominis audaciam, ſibique metuens, ſatius eſſe ſenſuit illum ut amicum ſuſcipere.

43. THESSALORVM, qui hoſtibus tulerant ſuppetias, agros depopulatus eſt. *c* Virtus ſic erat æquitate temperata, ut nec amicos læderet, nec inimicis parceret, ubi fortuna dediſſet ulciſcendi occaſionem. Hoc apophthegma non eſt, & ab indocto quodam truncatim adjectum eſt.

44. AD Lariſſæos autem qui non juverant res hoſtium, Xenoclem, ac Scythen legatos miſit amicitiæ conciliandæ gratia. Hos cum Lariſſæi comprehenſos aſſervarent in cuſtodia, cæteri, quidem id factum graviter ferentes, cenſuerunt, ut Ageſilaus admoto exercitu Lariſſam urbem obſidione vallaret. *d* At ille negabat, ſe vel univerſam Theſſaliam hac conditione velle capere, ut ex his, quos miſerat, alterius faceret jacturam, amiſſurus utrumque ſi illos bello laceſſiſſet: itaque captos acceptis conditionibus liberavit ac recepit. Tam atrocem injuriam duorum amicorum incolumitati condonavit, alioqui contumeliarum impatiens; dicas illum ſuos affectus in ſua habuiſſe poteſtate.

45. FELICITER pugnatum erat apud Corinthum, in eo prœlio quanquam accepiſſet Spartanorum admodum paucos deſideratos, cæterum è Corinthiis & Athenienſibus, aliiſque ſociis ingentem numerum interiiſſe, adeo non gaviſus eſt, nec elatus ea victoria, ut graviter ingemiſcens deploraret Græciæ vicem: *e* *Heu*, inquiens, *Græciam, quæ tot viros inteſtino bello perdidit*, quod

a *Animoſe.* b *Intrepide.* c *Severe.* d *Amice.* e *Clementer.*

quot univerſis barbaris debellandis ſatis eſſe poterant. Viro magnanimo victoria erat optabilis, ſed carior erat ſociorum incolumitas. Quo animo tuliſſet ille, ſi plurimorum civium interitu fuiſſet empta victoria? Non parum laudis promeretur hic affectus in duce Lacedæmonio tum natura bellaci, tum ethnico: at Chriſtiano principi nulla non debet eſſe lugubris victoria, quæ plurimorum etiam hoſtium exitio contigit.

46. CÆTERUM cum Pharſalii urgerent, latrociniiſque vexarent ipſius exercitum, *a* ſexcentis equitibus vertit illos in fugam, moxque trophæum ſtatuit ſub Narthaciis. Nec alia victoria magis lætatus eſt, quod ipſe per ſe conſtituto equitatu paucorum, nec aliis adhibitis copiis, eos ſuperaſſet qui de re equeſtri præcipue gloriabantur. Pulchrum eſt vincere laceſſentes, præſertim his præſidiis, quibus hoſtes potiſſimum ſeſe jactant.

47. NUNC accipe geminum in gloriæ cupidiſſimo duce temperantiæ exemplum: Cum Diphridas illi è patria nuntium attuliſſet, ut omiſſis quæ tum agebat, protinus in Bœotiam irrumperet; quanquam deſtinarat hoc ipſum poſtea majore aggredi apparatu: tamen magiſtratibus obtemperans, accerſitis ad ſe viginti millibus eorum qui apud Corinthum militabant, invaſit Bœotiam, ac juxta Coroneam congreſſus cum Thebanis, Athenienſibus, Argivis & Corinthiis, ambas acies ſuperavit, licet ipſe multis acceptis vulneribus corpore eſſet graviter affectus. *b* Quæ pugna cum eſſet inter res ab illo geſtas omnium maxima, quemadmodum ſcripſit Xenophon, tamen domum reverſus nihil de priſtino victu vitæque modeſtia mutavit ob tantos rerum ſucceſſus, totque victorias. Multo dignior erat triumpho victoria, qua vir ille primum ſuis conſiliis antepoſuit legum auctoritatem, deinde tot egregiis facinoribus nihilo factus eſt inſolentior.

48. ANIMADVERTENS civium nonnullos qui in pretio habebantur, *c* ac ſibi placebant quod equis alendis intenderent animum, ſorori Cyniſcæ perſuaſit, ut conſcenſo curru certaret in Olympiis: hoc pacto Græcis oſtendere cupiens, id genus exercitamenta nullius eſſe veræ virtutis, ſed nihil aliud habere quam opum

a *Feliciter.* b *Modeſte.* c *Facete.*

opum & impendiorum oſtentationem, eoque fœminis eſſe digniora quam viris.

49. CVM haberet apud ſe Xenophontem illum ſapientem, eumque plurimi faceret, juſſit ut filios ſuos a accerſeret Lacedæmonem docendos artem omnium pulcherrimam, videlicet imperare & parere imperio. Athenis florebat omnium liberalium diſciplinarum genus, ſed hanc cæteris omnibus præſtantiorem exiſtimabat, nuſquam melius diſci quam apud Lacedæmonios; ubi non verbis diſputabatur de bene adminiſtranda Republica, ſed civium moribus honeſtiſſimæ rei exemplum exprimebatur. Simul indicans, eos non eſſe gerendo magiſtratui idoneos, qui legibus ac magiſtratibus neſcirent obſequi.

50. PROINDE rogatus abs quopiam, quam ob rem Spartanorum Reſpublica præ cæteris, ſecundis rebus floreret: b *Quoniam,* inquit, *plus cæteris in hoc ſeſe exercerent, ut pariter & imperare & parere ſciant.* Quæ duæ res à civibus excludunt ſeditiones, & tuentur concordiam.

51. CVM vita defunctus eſſet Lyſander, Ageſilaus numeroſam ſodalitatem aggregatam comperit; quam ille ex Aſia domum reverſus ſtatim adverſus Ageſilaum inſtituerat: id indigne ferens Ageſilaus, deſtinabat omnibus palam facere, cujuſmodi civis fuiſſet Lyſander dum viveret: ac perlecta quadam oratione, quam Lyſander in libro deſcriptam reliquerat, compoſitam quidem à Creonte Halicarnaſſeo, ſed in hoc, ut hanc Lyſander ediſceret, atque apud popularem multitudinem recitaret (Tractabat autem oratio de novandis rebus, deque mutando Reipublicæ ſtatu) hanc, quoniam arguebat Lyſandrum fuiſſe civem perniciosum ac ſeditionis avidum, Ageſilaus voluit evulgare. Cæterum ubi ſenex quidam Ephorus orationem perlegiſſet, metuens dictionis gravitatem ac vehementiam, c ne lecta quoque multos ad rerum novarum ſtudium excitaret, conſuluit Ageſilao ne Lyſandrum ſepultum refoderet, ſed orationem premeret. Senis conſilio paruit, & à cœptis conquievit Ageſilaus, doctus non ſolum obtemperare publicis legibus ac magiſtratui, verum etiam privato ſenioris

a *Graviter* b *Diſciplina civilis.* c *Moderate.*

nioris conſilio. Vir excelſi animi plus apud ſe valere, voluit publicam utilitatem quam privatum odium, ſimulque perſpexit, indecorum eſſe, ſimultatem exercere cum ſepulto. Hac moderatione uſus eſt adverſus manifeſtum inimicum.

52. PORRO qui clanculum ipſi adverſarentur, eis palam quidem non exhibebat negotium, *a* ſed efficiebat ut ipſum in militiam ſequerentur, atque ex his nonnullos duces exercitus ac magiſtratus factos evehebat: qui cum ſe in magiſtratu improbe & avare geſſiſſent, eoque in jus vocati periclitarentur, *b* rurſus Ageſilaus illis patrocinabatur, & ab ipſis ſtabat, atque hac arte reddebat eos ex clancularijs hoſtibus amicos, & ad ſe revocabat: quibus rebus factum eſt ut jam neminem haberet adverſarium. Quid hac prudentia civilius, qua mederi malevolis maluit quam ulciſci?

53. QVIDAM petiit ab Ageſilao, ut ſe ſcriptis ad hoſpites & amicos ſuos Aſiaticos litteris commendaret, quo apud illos jus ſuum conſequeretur: reſpondit, nihil eſſe opus litteris commendatricibus: *c Nam mei,* inquit, *hoſpites ſua ſponte quæ juſta ſunt, faciunt, etiam ſi illis non ſcripſero.* Apud bonos in bona cauſa ſupervacua eſt commendatio, cum ipſa res impetret quod precibus exoraretur. Dux egregius non niſi cum ſui ſimilibus hoſpitium conjunxerat.

54. OSTENDEBAT illi quidam civitatis cujuſdam muros bene tutos valideque exſtructos: cumque rogaſſet viderentur ne pulchri: *d Pulchri*, inquit, *per Iovem: verum apparet in hoc paratos, ut mulieres inhabitent, non viri:* ſentiens non aliis mœnibus rectius communiri civitatem quam ſtrenuis civibus.

55. MEGARENSI cuidam multa juveniliter de ſua civitate adverſus Ageſilaum jactanti: *e Adoleſcens*, inquit, *tui ſermones opus habent magnis viribus.* Significans indecenter eum magnifice loqui, cui vires non ſuppetunt orationi pares.

56. TANTVM & cæteris in rebus aberat à vulgi judicio vir prudentiſſimus, ut quæ cernebat alios admirari, ipſe in tantum contemneret, ut ne noſſet quidem. Quod evenit in Callipide. Is erat tragœdiarum actor, multi

a *Callide.* b *Moderate.* c *Iuſte, Humaniter.*
d *Graviter.* e *Modeſte.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

multi nominis, famæque celebris apud Græcos, & à cunctis in pretio habitus. Primum quidem occurrit Ageſilao, eumque eſt allocutus: poſt improbe ſemet admiſcuit his, qui ſimul cum rege ambulabant, ſeſeque oſtentabat, ratus futurum, ut rex prior ipſum comiter & cum benevolentia quadam amplecteretur. Id cum non fieret: Tandem non, inquit, agnoſcis me ô rex, nec audiſti qui ſim? Ageſilaus autem intuitus illum: a *An non tu es*, inquit, *Dicelicta?* Nam hac voce peculiaris Lacedæmonorum lingua ſignificat mimum, hoc eſt imitatorem: δείκελον enim illis ſimulachrum ſonat, aut effictam imaginem. Adeo vir prudens, & omnia Reipublicæ commodis metiens, nullo honore dignatus eſt hiſtrionem quamvis inſignem, cujus ars ad ſolam parata voluptatem corrumpendis civium moribus eſſet accommodatior, quam erudiendis.

57. HVIC ſimile eſt, quod rogatus ut vellet audire quendam, qui mira ſimilitudine luſciniæ vocem imitabatur, recuſavit: b *Frequenter*, inquiens, *ipſam audivi luſciniam:* ſignificans ineptam eſſe voluptatem, magis delectari ipſa ſimulatione quam natura.

58. QVEMADMODVM autem ipſe ſingulari modeſtia præditus erat, ita non tulit in aliis arrogantiam. Menecrates quidam medicus, cum deſperatæ quædam curationes ipſi feliciter ceſſiſſent, populari adulatione dictus eſt Iupiter. Hoc cognomento vir arrogantis ingenii delectatus, inſolentius uſus eſt eo titulo. Tandem cum & Ageſilao ſcriberet, nec veritus eſſet hac uti ſalutatione, c *Menecrates Iupiter Ageſilao regi ſalutem*. Rex eo offenſus procemio, præterea nihil dignatus eſt legere. Sed reſcripſit in hunc modum: *Rex Ageſilaus Menecrati ſanitatem*. χαίρειν Græci dicunt quibus bene precantur, ὑγιαίνειν ambiguum verbum fere in malum ſonat, cum ſignificamus abeſſe ſanitatem mentis. Eo verbo quidam Cæſari exprobravit inſaniam.

59. FORTITVDINIS etiam in rebus adverſis inſigne dedit ſpecimen. Conon & Pharnabazus per claſſem regiam mari potiti obſidebant maritimas Lacedæmoniorum regiones, cum interim Athenienſium civi-

tas

a *Graviter*. b *Argute*. c *Facete*, *Modeſte*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tas mœnibus eſſet cincta. Itaque Lacedæmonii, Pharnabazo donante pecuniam, *a* pacem ineunt cum rege, mittuntque civem Antalcidam ad Teribazum, Græcos Aſiaticos, pro quibus bellum geſſerat Ageſilaus, tradentes regi: unde peſſime evenit, ut hujus ignominiæ portio recideret in Ageſilaum: Antalcidas enim inimicus erat Ageſilao: eo pacem quacumque occaſione confecit; invidens illius gloriæ, quem videbat bello creſcere, reddique maximum, ac maxime celebrem. Nec tamen hæc infelicitas dejecit illius animum, quin etiam cuidam dicenti quod Lacedæmonii Mediſſarent, ita reſpondit: *Immo Medi potius Laconiſſant:* ſignificans indolem ſuæ gentis corrumpi fortuna non poſſe.

60. QVODAM tempore rogatus, utra virtus eſſet præſtantior, fortitudo an juſtitia, graviter reſpondit: *b Fortitudinis nullum eſſe uſum, niſi adſit juſtitia. Quod ſi omnes eſſent juſti, nihil opus fore fortitudine.* En animum ſummo dignum duce, qui nihil vi præter æquum judicarit faciendum: recteque perſpexit plurimum intereſſe inter audaciam & fortitudinem.

61. CVM Græci, qui Aſiam incolebant, Perſarum regem ex more magnum appellarent: *c Qua, inquit, re ille me major eſt, niſi ſit juſtior ac temperantior?* Contempſit vir egregius externa bona, quæ vulgus præcipue ſuſpicit, totamque hominis felicitatem animi bonis metiebatur. Ea ſententia philoſophis eſſe conſuevit in ore, hanc bellator expreſſit affectu.

62. NOTANS præpoſteram licentiam eorum, qui Aſiam incolebant, ejus gentis corruptæ moribus, dicere ſolet: *d Inter illos, qui improbi eſſent, eos eſſe liberos: contra, qui probi, eos eſſe ſervos*, quod ibi vitiis licerent omnia, virtus haberetur odio.

63. INTERROGATVS qua ratione potiſſimum quis aſſequi poſſet, ut apud homines honeſtam haberet famam: *e Si loquatur*, inquit, *quæ ſunt optima; & faciat quæ ſunt honeſtiſſima.* Quid dici poterat brevius, at rurſus quid abſolutius? Itidem Socrates idem percunctanti: *Si talis*, inquit, *eſſe ſtudeas, qualis haberi vis.* Siquidem fucis parta gloria ut non eſt vera gloria, ita nec diuturna eſt.

64. CELE-

a *Fortiter.* b *Iuſte.* c *Animoſe.* *Graviter.* e *Sapienter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

64. CELEBRATVR & hoc illius dictum principibus ediſcendum: *a* *Imperatoris officium eſſe, erga rebellantes audacia, erga ſubjectos benevolentia uti*: quod idem Maro nobili carmine docuit: 6. Aen.

Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos.

Neque enim vere victor eſt, qui iracundiæ vindictam flagitanti frenum neſcit imponere.

65. CVIDAM ſciſcitanti quæ potiſſimum pueris eſſent diſcenda: *b* *Ea*, inquit, *quibus uſuri ſint & cum ad virilem pervenerint ætatem.* Recte cenſuit vir prudens, ſolam virtutem primum ac ſtatim à teneris unguiculis diſci oportere: nec ullam ævi portionem artibus frivolis dandam: quæ ut in pueris habent oſtentationem plauſibilem, ita nec grandibus decoræ futuræ ſint, nec ad ſeria vocatis utiles.

66. IDEM cum in cauſa quadam ſederet judex & is quidem qui accuſabat recte dixiſſet, patronus contra male, ſubinde tamen repeteret inter dicendum: Ageſilae, decet regem opitulari legibus: perinde quaſi bonam haberet cauſam, & ab ipſo ſtarent leges: hominis improbitatem interpellans Ageſilaus: *c* *Si quis*, inquit, *tibi domum perfoderit aut veſtem abſtulerit, num exſpectaturus eſſet, ut architectus, aut qui veſtem contexuit, tibi ſit auxilio futurus?* Subindicabat regem eſſe veluti legum architectum, nec convenire, ut is opituletur ei qui contra leges aliquid admiſerit.

67. CVM pax coiſſet, eique à rege Perſarum eſſent allatæ literæ, *d* quas Perſes una cum Gallia Lacedæmonem perferebat, de hoſpitio deque amicitia tractantes, non recepit: ſed juſſit illos regi nuntiare, nihil eſſe neceſſe privatim ad ipſum literas mittere: cæterum ſi perſpicuum foret, illum bene velle Lacedæmonis & Græcis, ipſum quoque illi pro viribus futurum amicum. Quod ſi deprehenderetur inſidias tendere: *Ne putet*, inquit, *quod me ſit habiturus amicum, etiamſi vehementer multas ab eo recepero epiſtolas.* Quid hoc animo ſublimius, cui in omnibus rebus gerendis hic unicus erat ſcopus, conſulere Reipublicæ commodis?

68. CVM miro eſſet affectu erga liberos ſuos, dicitur aliquando arundine pro equo conſcenſa, *e* una cum

a *Iuſte, Moderate.* b *Sapienter.* c *Salſe.*
d *Incorrupte.* e *Pie & Vrbane.*

cum pueris luſiſſe domi. Id cum forte vidiſſet ex amicis illius quidam, rogabat ne cui diceret quod viderat, prius quam ipſe quoque liberorum parens eſſet factus: feſtive ſubindicans eum luſum non eſſe levitatis, ſed pietatis; nec hoc quod agebat, videri poſſe ineptum ei, qui modo expertus eſſet quam ingens ſit affectus charitatis parentum erga filios.

69. CVM aſſidue belligeraretur adverſus Thebanos, ac in prœlio quodam vulnus accepiſſet, Antalcidas, ut fertur, ait: a *Præclara doctrinæ tuæ præmia recipis à Thebanis Ageſilae, quos, cum nec vellent bellare, nec ſcirent, bellare docueris.* Nam ajunt re vera, Thebanos crebris Lacedæmoniorum adverſus ipſos expeditionibus multo bellicoſiores eſſe factos, quam antea fuerant. Eoque Lycurgus ille priſcus legum conditor, in legibus quæ vocantur Rhetræ, veluti dicas, oracula à diis profecta, vetuit ſæpius eoſdem bello laceſſi, ne hoſtes uſu bellare diſcerent. Quanquam hoc apophthegma non eſt Ageſilai.

70. AVDIVERAT ſocios moleſte ferre tam crebras expeditiones, præſertim cum ipſi permulti Lacedæmonios numero paucos ſequerentur. Ageſilaus itaque volens oſtendere quanta eſſet Lacedæmoniorum multitudo, juſſit univerſos ſocios ſimul conſidere permiſtos invicem, Lacedæmonios item ſeparatim ſolos. Mox per præconem edixit, ut primi omnium ſurgerent figuli: hi cum ſurrexiſſent, ſecundo loco per præconem juſſit ſurgere fabros ærarios, deinceps architectos, ac domorum opifices, ſimiliter & aliarum artium ſingulos. Ita factum eſt, ut propemodum ſocii ſurgerent omnes, Lacedæmoniorum vero nullus, eo quod Lacedæmoniis, qui militiæ parantur, interdictum ſit, opificium aut artem ſedentariam vel exercere, vel diſcere. Hoc facto riſit Ageſilaus: b *Videtis,* inquit, *ô viri quanto plures nos educimus quam vos?* Hoc ſtrategemate dux inclytus demonſtravit, non perinde referre quam numeroſum militem educas in prœlium, ut quam fortem & exercitatum.

71. IN pugna Leuctrica cum Lacedæmoniorum multi fugiſſent, iique legibus pœnas dare deberent; Ephori reputantes civitatem viris deſertam, egere militibus, cupiebant eam ignominiam militibus remittere, ſimulque ſervare leges. Deligunt igitur Ageſilaum nova-

rum

a *Salſe.* b *Sollerter.*

rum legum conditorem. Is prodiens in ſuggeſtu: a *Ego*, inquit, *alias leges haud quaquam laturus ſum. Neque enim his, quas habetis aut additurus ſum aliquid, aut detracturus, neque quidquam omnino mutaturus. Sed mihi rectum videtur, ut leges quas habetis, à die craſtino robur habeant & auctoritatem.* Eo commento vir ſolers ſimul & præſenti civitatis neceſſitati conſuluit, & periculoſum mutandarum legum exemplum excluſit à Republica, uno tantum die legibus abrogatis.

72. EXEMPLUM erat præſentis & imperterriti animi, quod cum Epaminondas cum admirabili impetu ac procella irrueret, adeo ut Thebani ſociique jam de victoria gloriarentur, nihilo minus Ageſilaus tutatus eſt Spartam civitatem: in qua tametſi perpauci erant, tamen b hoſtes coëgit domum reverti. Hoc quocunque nomine voces, certe apophthegma dici non poteſt.

73. UT hoc erat fortitudinis, ita quod dicturus ſum conſilii prudentiæque laudem habet. Cum pugnaretur apud Mantineam, admonuit Lacedæmonios ut cæteris omiſſis omnibus in unum Epaminondam intenderent vim prœlii, dicens: c *Solos cordatos, eſſe viros fortes, hoſque ſolos eſſe auctores victoriæ. Itaque ſi hunc,* inquit, *ceperimus, facillime cæteros in poteſtatem noſtram redigemus, vecordes nulliuſque pretii*, quod & evenit. Nam inclinante ad Epaminondam victoria, cum nonnullorum fuga fieret, adhortanti illi ſuos & à fuga revocanti Lacedæmonius quiſpiam letale vulnus inflixit. Eo proſtrato qui erant cum Ageſilao à fuga reverſi, jam ancipiti Marte cum hoſte depugnarunt, ſic tamen ut multo inferiores Thebani, multo præſtantiores Lacedæmonii viderentur. Hac arte prudentia ducis conſuluit incolumitati ſuorum, qui fuerant haud dubie perituri: ſimul illud docuit, in bello plus habere momenti unum vere prudentem & cordatum, quam turbam imprudentium.

74. CUM Spartanos pecuniæ deficerent ad bellum, eo quod alerent externum militem, d Ageſilaus in Ægyptum profectus eſt, ab Thacco Ægypti rege accitus ſtipendio. Cæterum Ageſilaus ob corpus incultum ac veſtis vilitatem venit in contemptum ejus gentis hominibus, qui ſperarāt ſe viſuros Spartanum regem talem, qualis eſſet rex Perſarum, corpore decentiſſime ornatum; per-

a *Sollerter.* b *Fortiter.* c *Prudenter.* d *Pie in patriam.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

perperam ſane de regibus ſentientes, quos externo cultu putarint æſtimandos potius quam animi virtutibus. Nihil ille quidem de cultus ac victus ſimplicitate mutavit, ſed interim oſtendit, majeſtatem dignitatemque regiam non veſtium ſplendore, ſed prudentia ac fortitudine parari oportere: graviterque taxavit vulgares monarchas, quibus ſi diadema, purpuram, aurum & gemmas detrahas, nihil videas præterea regium. Quin eodem facto declaravit inſignem erga patriam pietatem, qui ob publicam utilitatem non gravatus ſit in Ægyptum proficiſci: nec ætatis jam ſeræ ac vergentis ad annum octogeſimum excuſatione uti voluit, quo minus apud Barbaros ſtipendium faceret, modo Reipublicæ ſubveniret. Athenæus hoc modo rem narrat. Ageſilaus in Ægyptum profectus, Thacco regi laturus ſuppetias, quoniam corpore erat puſillo, his verbis à Rege contemptus eſt: *Parturiit mons, Iupiter metuit, & ille peperit murem.* Id ut audivit Ageſilaus: *At ego*, inquit, *aliquando tibi videbor leo.* Nam poſt, cum illi non adeſſet Ageſilaus, regno pulſus confugit ad Perſas.

75. CÆTERUM ubi quos educturus erat in aciem, conſpiceret ob imminens periculum formidoloſos, partim propter hoſtium multitudinem, (erant enim numero ducenta millia) partim ob ipſorum paucitatem, decrevit ante conflictum rem divinam facere, veluti captaturus auſpicium ab extis: itaque non conſciis cæteris, lævæ manus volæ literis inverſis victoriam inſcripſit, a deinde jecur ab haruſpice acceptum, ſuppoſuit manui, quæ clam ſcripturam habebat: diuque tenuit fingens interim ſe deliberabundum, ac dubitantis ſpeciem præ ſeferens, donec literarum figuræ jecinori imprimerentur: moxque militibus, quos in aciem educturus erat, oſtendit, dicens: *Deos his literis certo portendere victoriam.* Illi vero exiſtimantes ſeſe certum habere ſignum futuræ victoriæ, vehementer animati ſunt ad pugnam. Hic dolus multo plus valuit quam oratio quamvis prolixa ac meditata. Et hoc ſtrategema eſt, non apophthegma.

76. CUM hoſtes Ageſilai exercitum foſſa cingerent, id quod facile poterant ob multitudinem, ac Nectabius, cui ſuppetias ferebat, cenſeret erumpendum, & cum hoſte conſerendas manus, ne quod inſtituerant perficerent

a *Callide.*

ficerent, ille negabat impediendos hoſtes, qui pares hoſtibus eſſe ſtuderent, non ſuperiores. Siquidem foſſa utriuſque adimebat confligendi copiam. Porro cum parum abeſſet quin foſſa coiret, per hoc anguſtum intervallum inſtruxit quod erat reliquum militum: *a* ac inter partes commiſſa pugna vertit illos in fugam, hoſtiumque ingentem ſtragem edidit paucis militibus quos ſecum habebat, atque ex præda magnam pecuniarum vim miſit Spartam.

77. DECESSIT ab Ægypto patriam repetens morbo implicitus in portu qui Menelai dicitur. Moriens autem mandavit iis qui aderant ne quam fictilem, aut alias imitatam corporis ſui imaginem facerent. *b Si quid,* inquit, *præclarum facinus geſſi, hoc erit monumentum mei: ſin minus, ne omnes quidem ſtatuæ, cum ſint vilium ac nullius rei opificum opera, illuſtrabunt mei memoriam.* Quis non miretur in bellatore pectus tam Philoſophicum?

78. CREBRO ſolet in concione admonere milites ſuos, *c* ne captivos ut facinoroſos cruciarent: ſed ut homines ſervarent. Infantibus etiam in bello captis providit, ut in unum locum comportarentur, ne mutatis caſtris, relicti perirent. Eandem curam impendit ſenibus captivis, ne quoniam ſequi non poſſent, à canibus lupiſve diſcerperentur. Hæc autem humanitas illi non ſolum aliorum, verum etiam captivorum miram benevolentiam conciliavit. Et nunc homines ſibi videntur, qui trucidatis infantibus ac ſenibus, eam ætatem abducunt, quæ vel libidini apta eſt, vel labori, vel utrique. Quo progreſſa eſt immanis illa feritas.

Ex PROBO ÆMYLIO.

79. APVD Coroneam Athenienſes ac Bœoticos cum ſuis ſociis, Ageſilai iter impedire conatos, gravi prœlio vicit: ei victoriæ per ſe magnificæ multum laudis appoſuit religionis exemplo. Multi è prœlio confugerant ad templum Minervæ: de his rogatus quid vellet fieri Ageſilaus, *d* vetuit illos violari, cum in eo prœlio vulnera aliquot accepiſſet: videreturque vehementer

a *Animoſe.* b *Modeſte.* c *Humaniter.* d *Religioſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

iratus omnibus qui tum arma adverſus ipſum tulerant, tamen plus apud illum valuit religio quam ira. Neque hoc ſolum in Græcia fecit, ut templa Deorum haberet ſancta, verum etiam apud Barbaros ſumma religione ſimulachra araſque conſecravit, quaſi in hæc nullum eſſet jus belli. Itaque præclare ſolitus eſt dicere: *Se vehementer admirari, eos non haberi ſacrilegorum numero, qui læderent ipſis ſupplices, ac per Deos obteſtantes, nec graviores ſumi pœnas de his qui religionem minuerent, quam qui templa ſpoliarent:* recte judicans, Diis eſſe cariorem hominum ſalutem, quam muta templorum ornamenta.

80. ACCIPE nunc exemplum fortitudinis clementia temperatæ. *a* Poſtea quam ingenti ſtrage fregiſſet Corinthiorum vires, eoſque intra mœnia compuliſſet, multis hortantibus ut urbem oppugnaret, negavit id ſuæ virtuti convenire, qui peccantes ad officium cogeret, non qui nobiliſſimas Græciæ urbes ſubverteret. Vt hoc eximiæ cujuſdam moderationis, ita quod adjecit, admirabilem viri prudentiam arguebat: *b* *Si*, inquit, *eos extinguere voluerimus qui nobiſcum adverſus Barbaros ſteterunt, ipſi nos expugnaverimus vel quieſcentibus hoſtibus, qui ſubverſis ſociis nullo negotio, quando volent, nos oppriment.*

81. DIVINITATIS cujuſdam eſſe videtur, quod adjiciam. Cum adornaretur expeditio apud Leuctra, quæ Lacedæmoniis fuit luctuoſiſſima: Ageſilaus cum à pleriſque urgeretur ut exiret, proficiſci noluit, perinde quaſi calamitatem irrecuperabilem animo præſentiret.

82. RVRSVS accipe ſollertiæ Reipublicæ ſalutaris argumentum. Cum Epaminondas incredibili impetu Spartam urbem invaderet, ac civitas careret mœnibus, aliquot adoleſcentes hoſtium adventu territi, ſtatuerant ad Thebanos transfugere, jamque locum editum extra urbem occuparant. *c* Ageſilaus perpendens actum fore de civitatis incolumitate, ſi ſenſiſſet populus aliquos ad Thebanos transfugere, conari diſſimulans cum ſuis ad adoleſcentum turmam pervenit, ac perinde quaſi id bono animo feciſſent, collaudavit conſilium, quod eum locum occupaſſent: ſibique in animo fuiſſe dixit, idem facere. Sic adoleſcentulos ficta laudatione

a *Moderate.* b *Prudenter.* c *Sollerter.*

tione temperavit, & adjunctis ſuis comitibus locum tutum reddidit. Etenim qui transfugiendi conſilium clam ceperant, videntes majorem adjunctum numerum eorum, qui ejus conſilii fuerant expertes, non auſi ſunt ſeſe commovere: eoque libentius convenerunt, quod latere arbitrabantur quæ cogitarant. Abſque dubio Sparta non erat futura Sparta, niſi tum Ageſilaus celeritate conſilii ſalutem attuliſſet. Eadem arte & juvenili temeritati remedium adhibuit pro ſupplicio.

AGESIPOLIS *Cleombroti.*

83. AGESIPOLIS Cleombroti filius, cum quiſpiam apud ipſum ceu rem magnificam prædicaret, quod Philippus Macedonum Rex intra pauculos dies ſubvertiſſet Olynthum: a *Atqui per Deos*, inquit *talem civitatem longe majore temporis ſpatio non exſtructurus eſt*: ſignificans multo regalius eſſe condere urbes, quam conditas demoliri.

84 CVM alius quidam dixiſſet, ipſum cum Rex eſſet, cum æqualibus ſuis fuiſſe obſidem, non liberos aut uxores eorum, velut hoc eſſet Regi dedecoroſum dari in manus ac jus aliorum, cum alii Reges ſoleant uxorem ac liberos pro ſe dare obſides: b *Et quidem jure*, inquit, *optimo: par eſt enim ut nos noſtra ipſorum feramus errata*: ſubindicans, ſi quid calamitatis accidit in bello aut in Republica, Regum vitio accidere, eoque juſtum eſſe, ut hi potiſſimum puniantur, per quos venit calamitas. Cæterum morem iniquum eſſe quo receptum eſt, ut conjuges ac liberi qui nihil commeruerint, dedantur obſides.

85. IDEM cum è Sparta juſſiſſet mitti catulos, ac reſpondiſſet aliquis, non exportari apud Lacedæmonios catulos: c *Ne viros quidem*, inquit, *antea, atqui nunc fieri cœpit.* Feſtiviter indicat, in Republica bene inſtituta omnia proficere in melius. Olim Lacedæmonii ægre ſua tuebantur, poſt auſi ſunt Reges ac gentes procul ſemotas bello laceſſere. Quemadmodum autem recta inſtitutio viros reddit bello & Reipublicæ utiles, ita canes ad venatum habiles reddit educatio.

a *Clementer*, b *Iuſte*. c *Argute*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

AGESIPOLIS *Pauſaniæ.*

86. AGESIPOLIS Pauſaniæ filius, cum Athenienſes querimoniarum, quas cum ipſo mutuas habebant, arbitram delegiſſent Megarenſium civitatem, quæ controverſiam inter eos componeret: a *Turpe*, inquit, *ſi Megarenſes melius norunt quid juſtum ſit, quam hi, qui ſe Græcorum Duces ac Rectores præſtitiſſent.* Megarenſes apud Græcos male audiebant, de quibus jactatum eſt, quod neque primi eſſent, neque ſecundi, neque tertii, neque quarti, neque ullo in numero: cum Athenienſes pleræque Græciæ imperarint: ab ipſis igitur quibuſcum litem habebat Rex, volebat finiri diſſidium: ſimul declarans, & quam ſuæ fideret cauſæ, & quam adverſariis non diffideret: malens clariſſimæ civitatis judicio vinci, quam Megarenſium arbitrio vincere.

AGIS *Primus.*

87. AGIS Archidami filius, cum Ephori quodam tempore dicerent: Proficiſcere, juventutem tecum ducens ad hujus patriam: nam is ipſe te perducet in arcem: b *Et qui convenit*, inquit, *ô Ephori, tot juvenes ei credere, qui ſuam ipſius patriam prodidit?* graviter admonens, nihil illis tuto credi, qui in patriam perfidi fuerint.

88. INTERROGATVS à quodam quod diſciplinæ genus potiſſimum exerceretur apud Spartanos: c *Scire*, inquit, *& imperare, & ferre imperium.* Athenis enim complures diſciplinæ colebantur, curioſæ magis quam ad recte gubernandam Rempublicam neceſſariæ.

89. FORTITER illud dixiſſe fertur, d *Lacedæmonios non oportere percunctari quot ſint hoſtes, ſed ubi ſint*, ſignificans non à militum numero pendere victoriam, ſed à fortitudine, reique gerendæ celeritate,

a *Generoſe.* b *Proditio turpis.* c *Hoc ante dictum pag.* 17. *Apoph.* 49. *&* 50. d *Animoſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ritate. Statim enim congredi vult qui quærit, ubi ſint hoſtes.

90. APVD Mantineam quibuſdam diſſuadenti bus ne cum adverſariis, quod numero plures eſſent, confligeret: a *Cum multis*, inquit, *pugnet oportet, qui multis velit imperare.*

91. CVIDAM ſciſcitanti quot eſſent Lacedæmonii: b *Quot ſatis ſunt*, inquit, *ad propulſandos malos*: oſtendens magis referre quam fortes viros habeat, quam quammultos.

92. IDEM cum præteriret Corinthiorum mœnia, conſpiceretque vehementer excelſa munitaque, & in longum porrecta ſpatium: c *Quæ ſunt*, inquit, *mulieres hunc locum incolentes?* innuens fortibus viris non eſſe opus mœnibus.

93. CVM Sophiſta quiſpiam apud eum dixiſſet, orationem eſſe rerum omnium præſtantiſſimam, videlicet prædicans artem quam profitebatur: d *Ergo*, inquit Agis, *tu quum taces nullius es pretii*: ſignificans multo præclarius eſſe res magnificas gerere, quam habere linguam ad magnifice loquendum expeditam.

94. VICERAT Argivos prœlio, qui poſt redintegratis viribus, rurſum ferociores illi occurrebant. Agis itaque conſpicatus multos è ſociis turbari: e *Sitis*, inquit, *bono animo viri: cum enim nos qui vicimus trepidamus, quid facere cenſetis eos, qui à nobis victi ſunt?* Eo dicto ducis ſollertia protinus reddidit animum ſuis.

95. PECVLIARIS erat Lacedæmoniis verborum paucitas: unde & ab ea regione breviloquentia Laconiſmus dicitur. Cum igitur Abderitarum legatus apud Agidem multa locutus, vix tandem dicendi finem feciſſet, rogaretque quid civibus ſuis eſſet renuntiaturus: Agis: f *Illud*, inquit, *renuntia, quantum temporis tibi fuit opus ad dicendum, tantum me ſilentem audiſſe.* Hoc dicto exprobravit ſtolido oratori inanem loquacitatem reſponſo indignam.

96. QVIBVSDAM Eleos, hoc nomine prædicantibus, quod in certaminibus Olympiacis eſſent juſtiſſimi: *Quid*, inquit, *magni, mirive faciunt, ſi intra quinque*

a *Animoſe.* b *Argute.* c *Salſe.* d *Salſe.*
e *Sollerter.* f *Loquacitas notata.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

annos uno tantum die ſe juſtos præſtant? Non putabat vir ſapientiſſimus in eum competere juſtitiæ laudem, niſi qui per omnem vitam in omnibus actionibus juſtitiam coleret. Nam ludi Olympiaci ſemel tantum intra quinquennium celebrabantur.

97. CVM quidam apud illum dicerent eſſe nonnullos alienæ familiæ qui ipſi inviderent: a *Geminam igitur*, inquit, *habebunt moleſtiam, quos & ſua ipſorum mala diſcruciabunt, atque inſuper tum meis, tum amicorum meorum bonis torquebuntur.* Magnifica vox, declarans eos quos habet invidia, magis eſſe miſericordia dignos quam ira: propterea quod invidus abunde dat pœnarum, etiamſi nemo ulciſcatur.

98. CVIDAM conſulenti ut hoſtibus fugientibus daret tranſitum: b *Et quomodo* inquit, *pugnabimus cum his, qui ob fortitudinem manent, ſi non pugnamus cum fugientibus?* Exiſtimabat vir animoſus, adverſus hoſtes nullam prætereundam occaſionem.

99. CVM de Græcorum libertate quidam in medium adduxiſſet, magnifica quidem, ſed factu per quam difficilia: c *Tua*, inquit, *verba hoſpes opus habent viribus & pecunia:* per quam ſcite declarans, fruſtra de his verba fieri, ad quæ perficienda non ſuppetit facultas. In conſultationibus enim non ſolum ſpectandum eſt, quid ſit factu pulcherrimum, ſed quid fieri poſſit.

100. QVODAM dicente, Philippum effecturum ne Lacedæmoniis pateat iter in Græciam: d *Nobis*, inquit, *ô hoſpes, noſtra patria ſufficit ad illic vivendum.* Pectus ad utrumque paratum, & ad proferendum imperium ſi contingat, & ad boni conſulendum fortunam licet mediocrem: cum principum vulgus nec quod obtigit ſapienter adminiſtrent, nec ullis ſatientur ditionis acceſſionibus.

1. PERINTHIORVM orator in Lacedæmoniam miſſus, cum apud Agidem dixiſſet admodum prolixe, ubi peroraſſet rogavit eum, quid eſſet Perinthiis renuntiandum: e *Quid aliud*, inquit, *niſi quod tu dicendi finem feceris, ego vero tacuerim.* Hoc apophthegma ſimillimum eſt illi, quo ſuperius Abderitæ legati multiloquium taxarat.

2. CVM

a *Invidia notata.* b *Argute.* c *Simile Ageſilaus pag. 18. apopht. 55.* d *Moderate.* e *Loquacitas.*

2. CVM legationem ſuſcepiſſet, ſolus ad Philippum profectus eſt. Is ubi admirans dixiſſet; Quid hoc rei eſt? unus veniſti? Agis: a *Quidni*, inquit, *ad unum?* Graviter taxavit aliorum Principum ambitionem, qui ſumptuoſis ac ſplendidis legationibus exhauriunt ærarium, cum unus vir cordatus poſſit totum hoc præſtare quod Reipublicæ intereſt.

3. CVM è ſenioribus quidam videns priſcas leges & inſtituta vetera aboleri, & alia prava ſuccedere, atque ob id res Spartanorum inverti, quæ ſumma fuerant in imum dejectis, & conteri: hæc cum apud Agidem jam ſenem deploraret, joco reſpondit: b *Si ſit*, inquit, *quod narras, recto ordine res procedunt. Siquidem ego puer à patre audivi, quod jam tum illis temporibus res inverterentur. Itaque ſi rurſus invertuntur, redierunt in locum priſtinum.* Hoc quidem ille ludens: Cæterum ſerio dicebat, ſe puerum hoc quoque accepiſſe à patre, nihil eſſe mirum ſi præſentibus ſuccedant deteriora, ſed mirandum ſi ſuccedant meliora, aut ſimilia Notavit peculiarem ſenibus querelam de rebus in deterius prolapſis, ſimulque rerum humanarum hanc eſſe naturam, ut uſque in pejus degenerent.

4. ROGATVS à quodam, quo pacto quis libertatem ſuam tueri poſſit. c *Si mortem*, inquit, *contempſerit.* Hic metus qui cadere dicitur in conſtantem virum, multos deterret à pulcherrimis facinoribus: hoc qui caret, poteſt ubique quod rectum eſt ſequi, nec eſt quod timeat improbos qui, ut extrema moliantur, nihil aliud poſſunt quam occidere.

AGIS *Secundus.*

5. AGIS Iunior, Demadi dicenti, quod enſes Laconici ob brevitatem à circulatoribus ac præſtigias imitantibus devorarentur: d *Atqui his*, inquit, *enſibus Lacedæmonii aſſequuntur hoſtes longioribus armatos gladiis:* declarans non referre quo quid apparatu fiat, ſed quantum efficiatur. Siquidem hoc ſpecioſior victoris gloria, quo minus habet præſidii præter virtutem.

a *Simpliciter.* b *Lepide.* c *Et hoc antea habetur pag.* 13. *apophth.* 36. d *Vrbane.*

6. QVEMADMODVM ad improbum ſubinde percunctantem quis eſſet inter Spartiatas vir optimus: a *Qui tui*, inquit, *eſt diſſimillimus*. Indigne tulit vir generoſus, eum de virtutis præſtantia loqui, qui ipſe eſſet vitiis obſitus.

AGIS *Vltimus.*

7. AGIS Laconicorum Regum ultimus, per inſidias captus, ac præter meritum ab Ephoris condemnatus, cum ad laqueum duceretur, conſpiceretque quendam è lictoribus flentem ob indignitatem rei, cujus cogebatur eſſe miniſter: b *Deſine*, inquit, *ô homo, vicem meam flere. Nam ſic moriens præter jus & æquum, melior feliciorque ſum his, qui me occidunt.* Hæc locutus ultro collum laqueo induit. Quo nemo Stoicorum docuit quidquam fortius, hoc ille juvenis non verbis, ſed re præſtitit, felicitatem omnem ſolo honeſto metiens, eoſque judicans infeliciores, qui faciunt injuriam quam qui patiuntur.

8. PARENTIBVS rogātibus ut ſibi in re quapiam injuſta adeſſet, recuſavit illis aliquandiu: cæterum cum inſtarent, hunc in modum reſpondit: c *Donec eſſem apud vos, nullam omnino tenebam juſtitiæ ſcientiam: verum ubi me patriæ tradidiſtis, patriæque legibus, inſuper & juſtitiam, & honeſtatem pro viribus docuiſtis; conabor huic magis obtemperare, quam vobis. Et quandoquidem hæc eſt veſtra voluntas, ut quæ ſunt optima faciam: optima vero ſunt, quæ juſta ſunt, cum homini privato, tum præcipue principatum gerenti: quæ vultis faciam, quæ dicitis negabo.* Narrant Agidem puerum in ſummis deliciis fuiſſe educatum, ſed ſimulatque adoleſcens etiamnum ad Reipublicæ gubernacula admotus eſt, incredibili mutatione rejectis priſtinæ vitæ voluptatibus huc totum animum adjecit, ut Spartam Barbarorum ac Græcorum moribus corruptiſſimam, ad priſtinam frugalitatem revocaret: quæ res illi fuit exitii cauſa. Vtinam autem cæteri principes, quorum prima ætas fere luxu deliciiſque corrumpitur, ſaltem cum Agide tum animum vertant ad bonam frugem,

gem,

a *Libere.* b *Fortiter.* c *Iuſte & Graviter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

gem, cum regni habenas accipiunt: atque hanc formam ſequantur, quam præſcripſit Agis, ſi quis quid petat ab ipſis quod legibus & honeſto adverſatur. Nec tamen egregius juvenis moroſa atque aſpera recuſatione contriſtavit parentum animos, ſed mira civilitate reſpondit, ſe magis hoc pacto obtemperare parentibus, ſi faceret quod illorum perpetua voluntas optabat, quodque ſemper eſſent probaturi, quam ſi præſenti affectui indulſiſſet.

9. IDEM cum in carcere rogaretur ab Ephoro, num pœniteret eorum quæ geſſiſſet, impavide reſpondit: *a Se nulla tangi pœnitentia conſilii cum prudentia honeſtoque conjuncti, tametſi non ignoraret ſe mortem præmii loco relaturum:* ſciens ipſam virtutem abunde magnum eſſe ſui præmium, quicunque ſequatur eventus.

10. AGESILAVS Ephorus cum ipſius ſuaſu factum eſſet ut fieret omnium debitorum ſolutio, jamque tabulis in forum Clarium comportatis ignis eſſet injectus, ac flamma exſurgeret, cæteris creditoribus mœſtis inſultabat dicens: *b Se nunquam clarius lumen, aut ignem vidiſſe puriorem.* Debebat enim ipſe plurimum, & erat agrorum prædives, nihil tamen cuiquam ſolvere habebat in animo. Extremæ improbitatis eſt linea, etiam illudere quos afflixeris.

11. ALCAMENES Telecri filius cuidam percunctanti, quo pacto quis optime regnum ſervare poſſet: *c Si lucrum*, inquit, *non magnifecerit:* longe lateque diſſentiens à vulgo Principum, qui non alia magis ratione principatum conſtabilire ſtudent, quam attenuandis civium, ſuis augendis opibus: cum juſtitia & æquitas maxime reddant diuturnum imperium.

12. ALIO quodam rogante cur à Meſſeniis oblata munera recuſaſſet: *d Quoniam ſi recepiſſem*, inquit, *cum legibus pacem habere non poteram.* O mentem regno dignam, quæ magno obvioque lucro legum auctoritatem antepoſuit. Et ubi ſunt interim qui clamant? Quod Principi placuit, legis vigorem habet: & principem dare quidem leges, at non teneri legibus?

13. CVM quidam illi objiceret quod parce frugaliterque viveret, cum facultates amplas poſſideret: *e De-*

a *Ex Plutarchi Vita. Conſtanter.* b *Improbe.*
c *Graviter.* d *Integre.* e *Continenter.*

cet enim, inquit, *eum qui multa poſſidet, pro ratione, non pro libidine vivere.* Significans pernicioſas eſſe divitias, ni adſit animus divitiis ſuperior, qui poſſit earum uſum non ex copia, ſed ex neceſſitate moderari.

ANAXANDRIDAS.

14. ANAXANDRIDAS Leontis filius cuidam acerbe ferenti, quod cogeretur urbe exulare: a *Ne*, inquit, *vir optime exhorreſcas exulare civitate, ſed à juſtitia exulare horrendum eſt.* Senſit non eſſe miſeros quibus præter meritum incolumique innocentia accidit aliqua calamitas. ſed eos vere deplorandos, qui ſua ſponte diſceſſerunt ab honeſto, etiamſi nulla ſequatur calamitas.

15. CVM quidam Ephoris oportuna quidem loqueretur, ſed pluribus quam ſat erat, Anaxandridas: b *Hoſpes*, inquit, *re neceſſaria in non neceſſario uteris.* Significans, quod per ſe rectum eſt & utile, non egere prolixa oratione: quod ipſa cauſæ bonitas facile ſeipſam commendet. Quod ſi uſquam locus eſt loquacitati, eam oportet ad inhoneſtas cauſas adhibere.

16. PERCVNCTANTI cuidam cur Lacedæmonii Helotibus (ſic apud illos dicebantur, quorum condicio media erat inter ſervos & ingenuos) committerent colendos agros, ac non ipſi potius eos colerent: c *Quoniam*, inquit, *non ipſorum cauſa, ſed noſtra Helotas nobis comparavimus.* Videlicet ſtultitiam eorum taxans, qui mancipia ad oſtentationem alunt otioſa, & ſervos ſocios ac miniſtros voluptatum habere malunt, quam frugiferis operis occupatos.

17. ALIVS quidam cum dixiſſet, gloriam ac celebre nomen nocere, eoque felicem eſſe qui illud effugerit: d *Ergo*, inquit Anaxandridas, *ſi vera loqueris, qui neſaria perpetrant, felices erunt.* Nam qui fieri poteſt, ut qui ſacrilegium committit, aut aliud injuſtum facinus perpetrat, gloriæ curam habeat? Notavit eos, qui ſic contemnunt laudem, ut interim per ignaviam nihil gerant laudabile: cum eximiam virtutem honeſta fama comi-

a *Sapienter.* b *Loquacitas.* c *Argute.* d *Salſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

comitetur ultro, ac generoſis animis amor laudum veluti ſtimulus ad præclara facinora ſit innatus.

18. ALII cuipiam percunctanti quam ob cauſam Spartani impavide ſemet exponerent periculis: *a* *Quoniam*, inquit, *pro vita timere conſueſcimus, non aliorum more expaveſcere.* Significans moderatam vitæ curam addere calcar ad fortiter agendum, immodicum mortis pavorem ab egregiis factis deterrere.

19. CUIDAM ab ipſo ſciſcitanti, quamobrem ſeniores apud Lacedæmonios plures dies ſumerent ad cognoſcendum in cauſis capitalibus, & ſi quis fuerit abſolutus nihilominus obnoxius ſit legi: *b* *Ideo*, inquit, *pluribus diebus cognoſcunt, quoniam ſi in capitis diſcrimine erraverint, non eſt corrigendi conſilii poteſtas.* Oportet autem à cauſa liberatum obnoxium manere legibus quod fieri poteſt, ut ſecundum eandem legem liceat aliquid rectius de reo ſtatuere. Hoc temperamento proviſum eſt, ne vel occidatur innocens, vel effugiat nocens: qui quamvis errore judicum ſit abſolutus, poteſt eadem lege denuo conveniri, pœnaſque dare legibus.

ANAXANDER.

20. ANAXANDER Eurycratis filius roganti cuidam cur Spartani non colligerent pecunias in ærarium publicum: *c* *Ne*, inquit, *corrumpantur, qui facti fuerint illarum cuſtodes.* Quam male conſulunt integritati ſuæ, qui privatim pecuniarum vim in arcam recondunt, ſi vir prudens civium ſuorum moribus timuit à pecunia publica, cujus tantum erant cuſtodes futuri domini.

ANAXILAS.

21. CUIDAM admiranti quod Ephori Regibus non aſſurgerent, præſertim à Regibus conſtituti: *d* *Ob hoc ipſum*, inquit Anaxilas, *quod Ephori ſunt.* Magiſtratus eſt apud Lacedæmonios, quo qui funguntur, Ephori dicuntur. Eos priſci Reges in hoc inſtituerant, ut eſſent

a *Prudenter.* b *Prudenter & Iuſte.* c *Integre.* d *Moderate.*

Regum miniſtri, quorum potentia poſtea eo crevit, ut ipſis etiam Regibus imperarent, demum & occiderent. Vox animi moderatiſſimi teſtis, quod percunctator ille contumelioſum ac ſuperbum judicabat, ille interpretatus eſt eſſe jus legitimum.

ANDROCLIDAS.

22. ANDROCLIDAS quidam Lacon crure claudicans, conjecit ſeſe in ordinem bellatorum: id prohibituri cum inſurrexiſſent quidam ob cruris vitium, ille: a *Immo,* inquit, *non fugientem, ſed manentem oportet bellare cum hoſtibus*: per quam lepide hoc ipſo vitio, ob quod rejiciebatur, ſe colligens utiliorem prœlio, quam eſſent cæteri pedibus integris.

ANTALCIDAS.

23. ANTALCIDAS cum in Samothracia initiaretur, rogatus à ſacerdote quid egregium patraſſet in vita: b *Si quid,* inquit, *mihi tale peractum eſt, ſciunt ipſi Dii*: exiſtimans ineptum commemoratione ſuorum geſtorum ſe Diis commendare, qui ſive prædicaret, ſive ſileret, nihilominus noverant. Nam apud ſacerdotem poterat etiam falſa narrare. Sit hoc modeſtiæ exemplum, ac de Deo præclare ſentientis.

24. CVM Athenienſis quidam Lacedæmonios appellaret indoctos: c *Soli igitur nos,* inquit, *nihil mali à vobis didicimus.* Senſit artes quibus ſe jactabant Athenienſes, magis ad oſtentationem, otium ac voluptatem accommodas, quam ad Rempublicam gubernandam, ad quod nulla diſciplina deerat Lacedæmoniis.

25. ALTERI cuidam Athenienſi ſic apud illum glorianti, Verumtamen nos ſæpenumero vos à Cephiſo propulimus: d *Sed nos,* inquit, *vos nunquam ab Eurota ſummovimus.* Significans hoc ipſum eſſe fortitudinis argumentum, quod Lacedæmonii frequenter auſi fuiſſent uſque ad Cephiſum flumen Atticæ progredi, cum Athe-

a *Simile habetur ſuperius pag. 13. apopht. 35.*
b *Modeſte.* c *Graviter.* d *Salſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Athenienſes nunquam ſuſtinuiſſent accedere ad Eurotam Spartæ fluvium.

26. ROGATVS à quodam, quo pacto quis maxime placere poſſit hominibus: a *Si*, inquit, *loquatur illis jucundiſſime, præſtet autem utiliſſima*. Admonuit in colloquiis adhibendam ſermonis comitatem, in officiis præſtandis ſpectandam utilitatem. Reprehendendi ſunt, qui cum re ſint fideles, tamen officium orationis aſperitate corrumpunt: his pejores ſunt, qui ſermone benigni, re lædunt: peſſimi vero, qui cum verbis moleſti ſunt, tum factis noxii.

27. CVM Sophiſta quiſpiam appararet recitare librum, & Antalcidæ percunctanti quod eſſet argumentum, reſpondiſſet, Herculis encomium: b *Quis*, inquit, *illum vituperat?* Supervacaneum exiſtimans in eo laudando ſumere operam, quem uno ore prædicarent omnes. Hercules autem apud Spartanos religioſiſſime colebatur.

28. AD Ageſilaum in pugna cum Thebanis vulneratum: c *Habes*, inquit, *doctrinæ tuæ mercedem, qui eos pugnare docueris, cum ante pugnare nec ſcirent, nec vellent*. Videbantur Thebani crebris Ageſilai adverſus ipſos expeditionibus evaſiſſe bellaces. Significabat inutile ſemper cum iiſdem bello confligere, ne uſu colligant bellandi peritiam.

29. IDEM muros Spartæ dicebat juvenes eſſe Spartanos: d Fines autem Spartanæ ditionis eſſe lancearum cuſpides: ſentiens civitatem non egere mœnibus, quæ juventutem alat bellis idoneam: & eouſque porrigi ditionem Lacedæmoniorum, quouſque pertingerent armis: ſignificans virtute non dolis, aut pecunia propagandum Imperium.

30. CVIDAM roganti, quamobrem Lacones in bello brevibus pugionibus uterentur: e *Quoniam*, inquit, *cominus cum hoſte pugnamus*. Lepide torſit in argumentum fortitudinis, quo ille volebat illos videri minus utiles bello.

31. ANTIOCHVS Ephorus cum audiſſet quod Philippus Meſſeniis dediſſet agros, f percunctabatur num

a *Sapienter*. b *Salſe*. c *Eſt ſuperius pag.* 22. *apopht.* 69. d *Et hic ante, pag* 12. *apopht.* 29. 30 *&* 31. e *Lepide*. f *Argute*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

num vires quoque dediſſet, per quas adverſus pugnantes pro agris tueri poſſent quod erat datum.

ARGEVS.

32. ARGEVS, quibuſdam non ſuas, ſed aliorum quorundam uxores prædicantibus: a *Per Deos*, inquit, *de bonis & honeſtis mulieribus nihil temere loquendum eſt, ſed in totum quales ſint oportet ignorari, præterquam ſolis maritis quibuſcum vivunt.* Tam inſignis erat apud priſcos virginum & uxorum pudicitia, ut eas ab aliis quam à parentibus aut ſuis maritis conſpici, gradus aliquis ad impudicitiam haberetur: tantaque cautione conſulebatur illarum famæ, ut parum pudica videretur, de qua rumor quamvis vanus oriri potuit: ſed ea demum ſumma matronalis pudicitiæ laus haberetur, ſi mulier adeo domi cõcluſa viveret, ut nullus eſſet qui de ea vel bene vel male loqui poſſet; propterea quod hoc ipſum, matronam verſari in fabulis, trahique per ora hominum, proſtitutionis genus putaretur. Etenim qui laudat alienam uxorem, videtur habere cognitam, cujus laudes prædicat, quod ipſum aliquid detrahit pudori fœmineo. Quid igitur vir ille præclarus ſentiret de matronis, quæ ſine maritis intereſſe gaudent juvenum conviviis, quæ curſitant ad alienarum civitatum dies feſtos & emporia, quæ ducunt choreas ex viris ac fœminis alterne miſtas, quæ in balneis corpus nudum oſtendunt quorumlibet virorum oculis.

33. QVODAM tempore faciens iter per Selinuntem, cum in monumento quodam hoc Elegiacum carmen vidiſſet inſcriptum:

Hoſce, tyrannida dum extinguunt, Mars ſuſtulit atrox,
Pone Selinuntis mœnia conſiderant.

Iure periſtis, inquit, *qui tyrannidem ardentem conati ſitis extinguere: contra magis oportuit illam ſinere, donec tota deflagraret.* Arripuit jocum ex occaſione verbi extinguere: extinguitur enim quod opprimitur, & extinguitur incendium.

ARISTO.

a *Pudicitia conjugum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ARISTO.

34. ARISTO cuidam laudibus vehenti dictum Cleomenis, qui rogatus, quid oporteret bonum Regem facere, reſpondit. Amicis benefacere, inimicis male: *a* *At quanto præſtantius eſt*, inquit, *vir optime*, *amicis benefacere*, *& ex inimicis reddere amicos*. Hanc ſententiam citra controverſiam primus omnium Socrates prodidit, & ad illum auctorem refertur.

35. ALII cuipiam roganti, quot eſſent numero Spartiatæ: *b* *Quot*, inquit, *ad arcendos malos ſufficiunt.*

36. CVM Athenienſis quidam apud illum recitaret funebrem orationem conſcriptam in laudem eorum, qui fuerant à Lacedæmoniis in bello cæſi: *c* *Quales igitur*, inquit, *noſtros eſſe putas qui iſtos vicerunt?* Mos erat apud Athenienſes, ut qui in prœlio cecidiſſent, publicitus oratione laudarentur, quam illi vocant Epitaphium: in hac magno artificio amplificabantur & civitas Athenienſis & populus: poſtremo peculiariter hi, qui fortiter in bello mortem oppetiiſſent. At vir generoſi animi non invidit arte exaggeratis Athenienſium laudibus, ſed eas in ſuæ gentis gloriam retorſit. Itaque recitator ille magis illuſtrabat virtutem Lacedæmoniorum, quam Athenienſium: quandoquidem hoc conſilio Homerus multis modis attollit virtutem Hectoris, ut Achillis victoriam reddat illuſtriorem.

37. ARCHELAVS regni ſocius Charilao ſolitus eſt de illo dicere. Quo pacto non ſit vir bonus Charilaus, qui ne ſceleratis quidem moleſtus eſt? Fertur enim Charilaus manſuetiſſimi fuiſſe ingenii. Hoc mox in catalogo commemoratur in diverſam ſententiam, ac meo judicio argutiorem. Et haud ſcio an in vita Lycurgi ſuperſit ſyllaba οὐκ. Ad hæc neſcio an Charilaus & Charilus idem ſint.

ARCHIDAMIDAS.

38. ARCHIDAMIDAS cuidam in laudem

Charili.

a *Humaniter.* b *Idem Agis Primus apohpt.* 91. c *Argute*

Charili prædicanti quod pariter erga cunctos fuiſſet mitis ac manſuetus: *a Et qua fronte laudetur aliquis*, inquit, *qui erga ſceleratos ſe mitem præbeat?* Perſpexit vir egregius, manſuetudinem cum juſtitia conjunctam eſſe oportere: Alioqui Principis in facinoroſos lenitas quid aliud eſt, quam in bonos crudelitas?

39. IDEM cuidam qui vitio vertebat Hecatæo Rhetori, quod adhibitus ad ipſorum convivium nihil dixiſſet: *b Videris*, inquit, *mihi neſcire, quod is qui dicendi novit artem, etiam dicendi norit oportunitatem.* In ſenatu, in foro, in concionibus, in legationibus aliiſque Reipublicæ negotiis locus eſt oratori: in conviviis temulentis majore cum laude ſilet eruditus quam loquitur. Sic periti bellatoris eſt, non minus ſcire fugiendi artem, quam pugnandi.

ARCHIDAMVS.

40. ARCHIDAMVS Zeuxidami filius, roganti quinam eſſent Spartanæ civitatis præfecti: *c Leges*, inquit, *ac legitimi Magiſtratus.* Graviter cenſuit, in Republica bene inſtituta ſupremam auctoritatem eſſe legibus deferendam, nec ulli Magiſtratui fas eſſe quidquam contra leges publicas tentare.

41. APVD hunc cum quidam prædicaret citharœdum, ejuſque in canendo facultatem admiraretur: *d Heus*, inquit, *vir optime quid honoris ac præmii abs te ferent boni viri, cum tantopere prædices citharœdum?* Recte taxavit non vulgi modo, verum & Principum præpoſtera judicia, qui plerumque pluris faciunt mimum aut morionem, quam ſapientem, fidique conſilii virum. Citharœdum vero, cujus ars non Reipublicæ, ſed voluptati ſervit, adeo non judicavit prædicandum, ut nec inter bonos viros habendum duceret.

42. AD eum qui ipſi cantorem commendare volens dixit. Hic eſt bonus cantor: *e At apud nos*, inquit, *hic eſt bonus condimentorum artifex.* Perinde quaſi nihil referret, utrum quis muſicorum inſtrumentorum ſono, an

a *Juſte.* b *Silere in tempore.* c *Legum auctoritas.* d *Artes inutiles.* e *Ars inutilis.*

an obſoniis & condimentis voluptatem adferret. Apud Athenienſes cantores erant in ſummo pretio, cum coquis non haberetur idem honos. Lacedæmoniis vero nihil placebat artium, quod civium animos effeminaret magis quam ad virtutem accenderet.

43. QVODAM illi pollicente vinum ſuave: a *Quorſum*, inquit, *opus? quandoquidem & plus abſumetur, & quæ fortes decent viros, ea reddet inutiliora.* O vere maſculinum animum & omnium deliciarum contemptorem.

44. CVM Corinthiorum urbem obſideret, vidit è ſolo mœnibus proximo exſilire lepores, moxque verſus ad commilitones: b *Habemus*, inquit, *hoſtes expugnatu faciles.* Quod fortuitu acciderat, velut in omen rapiens. Molles enim ac parum viros Græci leporis vocabulo notare ſolent: argumento eſt illud è comœdia; Tute lepus es, & pulpamentum quæris.

45. A DVOBVS inter ſe diſſidentibns delectus arbiter, ambos duxit in lucum Minervæ, cognomento Chalciœcæ ſacrum, ibi exigit ab illis jusjurandum ut ſtarent arbitri judicio: ubi juraſſent: c *Pronuntio*, inquit, *ne prius hunc locum exeatis, quam quod inter vos eſt diſſidii, deponatur, & invicem reconciliemini.* Reperit vir ingenioſus quo pacto fieret, ut nec ambos offenderet recuſato arbitrio, nec alterum è duobus alienaret, ſi pro altero contra alterum tuliſſet ſententiam. Apud Lacedæmonios autem nefas erat fallere quidquid in Minervæ templo promiſſum eſſet.

46. CVM Dionyſius Siciliæ Tyrannus filiabus Archidami veſtes ſplendidas multique pretii dono miſiſſet; recuſavit accipere, dicens: d *Vereor ne hoc amictu puellæ mihi turpes videantur.* Intellexit vir prudens virgines nullo cultu melius ornari quam ſimplici; porro ſericis, gemmis & auro dehoneſtari magis quam ornari; propterea quod veſtium luxus arguit animum parum ſobrium, & intuentium animos ad libidinem ſolicitat citius, quam ad honeſtam opinionem. Decet autem ut virgo tota & undique virgo ſit, nec ulla ex parte det corruptæ mentis ſignificationem.

47. CONSPICIENS filium ſuum cum Athenienſibus

a *Continenter.* b *Solerter.* c *Solerter.* d *Severe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

nienſibus juveniliter ac temere congredientem : *a Aut viribus*, inquit, *adde, aut animis adime.* Docens, periculoſam eſſe audaciam, ſi vires non ſuppetant ſpiritibus.

ARCHIDAMVS *Alter.*

48. ARCHIDAMVS Ageſilai filius poſt conflictum apud Cheroneam habitum, cum à Philippo Rege Macedonum literas accepiſſet acerbius ſcriptas, hunc in modum reſcripſit : *b Si metieris umbram tuam, haud quaquam reperies illam factam majorem quam erat ante victoriam.* Graviter admonens, non eſſe prudentis ob fortunæ ſucceſſum intumeſcere, cum ipſe ſit nihilo major. Æquum autem eſt, ut homo ſe ſuis ac propriis bonis metiatur potius quam externis, quæ fortuna, cum libet, dat; cum viſum eſt, eripit.

49. PERCVNCTANTI, quam ſpatioſam regionem obtinerent Spartiatæ : *c Quantam*, inquit, *haſta poſſunt aſſequi.* Alluſum eſt autem ad menſores agrorum, qui decem pedis arvorum ſpatia metiuntur.

50. PERIANDRO, qui cum eſſet arte medendi celebris, & in primis laudatus, carmina ſcriberet infelicia : *d Quid*, inquit, *tibi accidit Periander, ut pro eleganti Medico malus Poëta vocari concupiſcas?* Notavit hominum mores, qui res honeſtas aggreſſi, degenerant ad ſordidiora, cum conſultum ſit unumquemque in ea ſe arte exercere, in qua valet plurimum.

41. IN bello quod gerebatur cum Philippo, quibuſdam ſuadentibus ut procul à patria pugnaretur : *e Haud iſtud ſpectandum eſt*, inquit, *ſed bene pugnantes, hoſtibus erimus ſuperiores.* Significans non perinde referre ubi confligas cum hoſte, ut quam ſtrenue ſe gerat dux aut miles in bello.

52. CVM Arcadas bello ſuperaſſet, ob id laudatus à quodam : *f Præſtantius erat*, inquit, *ſi illos prudentia quam viribus ſuperaſſemus.* Intellexit dux egregius nullam eſſe ſpecioſiorem victoriam, quam virtute vincere, cum viribus ſuperemur & à brutis animantibus.

53. CVM

a *Audacia periculoſa.* b *Arrogantia.* c *Hoc ante pag.* 11. *apophr.* 29. d *Degeneratio.* e *Fortiter.* f *Victoria ſpecioſa.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

53. CVM irrupiſſet in Arcadiam, audito quod hoſtibus Elei ferrent auxilium, ſcripſit illis in hunc modum: a *Archidamus Eleis, Quies bona.* Non potuit brevius & ſuadere quod erat illis commodum, & minari malum, ſi quid perperam aggrederentur. Decet hæc breviloquentia & ducem & Laconem.

54. IN bello Peloponneſiaco ſociis rogantibus, quanta pecunia futura eſſet ſatis, ac poſtulantibus ut tributorum certum modum præſcriberet: b *Bellum*, inquit, *non quærit definita.* Significans eos qui bellum ſuſceperunt, oportere per omnia ſervire belli neceſſitatibus, quarum nullus eſt certus modus, quod variæ ſint bellorum præter exſpectationem occaſiones.

55. VBI vidiſſet jaculum catapulta mittendum, id temporis primum ex Sicilia advectum, exclamans inquit: c *Hercules periit viri virtus.* Quoties enim inſtrumentis bellum geritur, quæ miſſo telo ſaxove procul feriant, minimum intereſt inter fortem virum & ignavum: verum ubi cominus res geritur, tum apparet qui viri ſint, qui non.

56 CVM Græci nollent reſcindere pacta, quæ cum Antigono & Cratero pepigerant, & amplecti libertatem quam offerebat Archidamus, veriti ne graviores eſſent habituri Lacedæmonios quam Macedones: d *Ovis*, inquit, *ſemper eandem edit vocem. Cæterum homo multas ac varias emittit voces, donec quod decrevit, confecerit.* Hoc dicto ſignificans fallendam eſſe fidem, ſi qua magna invitet utilitas. Nullum autem eſt animal cui tam varia vox ſit quam homo. Hoc apophthegma videri poſſit indignum Lacone, niſi poſt integritas ejus gentis, barbarorum commercio degeneraſſet. Dicti poteſt honeſtus aliquis uſus eſſe, veluti ſi quis admoneat pro tempore, proque re nata variandum eſſe ſermonis habitum. Eſt ubi loquendum ſit ſeverius, eſt ubi magnificentius, eſt ubi jucundius, eſt ubi durius: id ſi fiat citra perfidiam, prudentia eſt. Porro ovilli mores dicuntur hominum ſtupidorum, qui ſeſe neſciunt rebus ac perſonis accommodare. Græcorum igitur conſtantiam Archidamus ſtultitiæ tribuit, qui propoſita libertate nollent mutare vocem.

ASTY-

a *Breviter.* b *Belli incerta.* c *Fortiter.* d *Vafre.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ASTYCRATIDAS.

57. ASTYCRATIDAS poſtea quam Agis ſuperatus eſt apud Megalopolim in prœlio adverſus Antigonum, cuidam dicenti. Quid nunc facturi eſtis Lacedæmonii? an Macedonibus ſervituri? a *Quid tandem*, inquit? *num Antigonus vetare poteſt quo minus in pugna pro patria mortem oppetamus?* Generoſa vox, ſentiens libertatem urbis eſſe vita cariorem, nec turpiter occumbere qui pro patria pugnans moritur. Quoniam moriendi poteſtatem nullus hoſtis poteſt eripere, quiſquis mortem contemnit, habet quo cum vult, ſemet in libertatem aſſerat. Ea vox arguit egregie fortem animum, ſed cujus exemplum nulli bono ſit imitandum. Fortius eſt diutinam ſervitutem quamvis duram perferre, quam morte finire dolores: multoque ſanctius eſt quod docet Socrates, non eſſe fas animam de corporis præſidio decedere injuſſu Imperatoris.

BIAS LACEDÆMONIVS.

58. BIAS Lacon inſidiis circumſeptus ab Iphicrate Athenienſium Duce, cum illius milites rogarent quid in eo rerum ſtatu eſſet faciendum: b *Quid aliud*, inquit, *niſi ut vos ſervemini, ego pugnando moriar?* Talis erat animus Catonis Vticenſis, qui cæteris ſuaſit ut ſuæ ſaluti conſulerent, ipſe ſpontanea morte turpem effugit ſervitutem.

BRASIDAS.

59. BRASIDAS cum murem in caricis comprehendiſſet, morſus ab eo dimiſit captum, moxque ad eos, qui aderant: c *Vt nullum*, inquit, *eſt animal tam minutum, quin ſervari poſſit, modo auſit ulciſci invadentes.* Hoc dicto fortis & animoſus Dux ſuis animum adverſus hoſtes addidit.

60. IN

a *Generoſe.* b *Fortiter.* c *Sollerter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

60. IN prœlio quodam per clypeum vulneratus, eduxit haſtam è vulnere, & eadem hoſtem interemit, qui vulneraverat. Pulcherrimum eſt inimicum ſuis ipſius armis opprimere. Hoc apophthegma non eſt.

61. CVIDAM percunctanti quomodo vulnus accepiſſet, perquam feſtiviter reſpondit: *a Prodente me ſcuto.* Ita crebro malum per illos venit, quorum præſidio credimus nos eſſe tutos.

62. EGRESSVS ad bellum hunc in modum ſcripſit Ephoris: *Quidquid erit malorum in bello, aut profligabo, aut moriar.* Teſtatus animum fortiſſimo Duce dignum. Nam eventus homini non eſt in manu. Cæterum ubi cecidiſſet in prœlio, dum Græcos Thraciam incolentes liberat, & id nunciaturi oratores Lacedæmonem miſſi, matrem ejus Archileonidem adiſſent, illa nihil prius rogavit, quam an Braſidas honeſte occubuiſſet. Thracibus illius virtutem collaudantibus, dicentibuſque, non eſſe apud Lacedæmonios alium illi parem: *b Ignoratis*, inquit, *hoſpites, quales ſint Lacedæmonii. Erat quidem vir bonus Braſidas, cæterum Sparta multos habet illo præſtantiores.* Vtrum in hac fœmina magis admirari convenit; animi ne generoſitatem, quæ de filii morte, quod obtigiſſet, honeſta, gloriandum etiam putaret, tantum abeſt, ut muliebriter defleverit: an modeſtiam & in patriam affectum, quæ non paſſa ſit ita filium prædicari, ut reliquorum Spartanorum gloriæ decederet aliquid.

DAMONIDAS.

63. DAMONIDAS cum à chori magiſtro poſtremum in choro locum accepiſſet: *c Euge*, inquit, *chorage reperiſti quo pacto & hic locus, cum per ſe ſit inhonoratus, fiat honorificus.* Generoſius adoleſcentis animus, qui fiducia ſui non metuit ne locus abjectior eſſet dedecori, ſed citius futurum arbitrabatur ut per ipſum locus fieret honoratior. Id enim ſæpenumero factum legimus, ut hominis virtus Magiſtratui per ſe contempto & humili dignitatem conciliarit.

DAMIS.

a *Lepide,* b *Fortiter.* c *Habetur antea ſimile pag. 4. apophth. 8.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

DAMIS.

64. DAMIS, cum Alexander Magnus per literas petiiſſet ut Lacedæmoniorum decreto decernerentur ipſi divini honores, & in Deorum numero referretur: a *Age,* inquit, *concedamus Alexandro, ſi velit appellari Deus.* Vt deſpectim riſit ſtultam Principis ambitionem, qui putarit ab iis poſſe creari Deos, qui ipſi nihil aliud eſſent quam homines: aut ſi hoc non putavit, inſigni ſtultitia falſi nominis umbra gloriaretur.

DAMINDAS.

65. DAMINDAS cum Philippus irrupiſſet in Peloponneſum, & quidam ita loqueretur, periculum eſt ne acerba patiantur Lacedæmonii, niſi Philippo reconcilientur: b *O ſemiviri,* inquit, *quid nobis poterit acerbe accidere, qui mortem contemnimus?*

DERCILLIDAS.

66. DERCILLIDAS orator miſſus ad Pyrrhum, qui jam exercitum induxerat in terram Spartanorum, ut cognoſceret quid ſibi vellet: cum Pyrrhus præſcriberet ut regem ſuum Cleonymum reciperent, alioqui futurum ut intelligerent ſe nihilo cæteris eſſe fortiores, hunc in modum reſpondit: c *Si Deus eſt Cleonymus, non metuimus eum, quippe qui nihil ſceleris commiſimus, ſin homo eſt, nihilo eſt nobis præſtantior.* Hoc dilemmate taxavit ſuperbas Regum minas. Dii, qui quos velint poſſunt lædere, nec à quoquam lædi viciſſim, non nocent niſi improbis: homines hominibus ex æquo metuendi ſunt, proinde qui ſuperbe minantur aliis, aut Dii ſibi videntur, aut non cogitant, id quod minantur aliis, in ipſos poſſe recidere.

DEMA-

a *Ambitio notata.* b *Mortis contemtus.* c *Refertur inter dicta Lycurgi.*

DEMARATVS.

67. DEMARATVS poſtquam cum ipſo colloquium Orontes habuiſſet aſperius, cuidam dicenti, Aſperius, tecum egit Orontes, ô Demarate! *a* *Nihil*, inquit, *in me peccavit.* Siquidem qui ad gratiam colloquuntur hi lædunt, non qui durius cumque malevolentia verba faciunt. Intellexit vir prudens, nihil eſſe nocentius blandiloquio, quod ut non fallat, reddit hominem inſolentiorem: at qui ex odio durius loquitur, adeo non lædit, ut interdum proſit etiam, ei præſertim qui novit ex inimico decerpere fructum aliquem.

68. CVIDAM percunctanti quam ob cauſam apud Spartanos qui ſcutum abjeciſſent, notarentur ignominia, & infami vocabulo Rhipſaſpides appellarentur: qui galeas aut thoraces, non item: *b* *Quoniam*, inquit, *hæc ſua ipſorum cauſa gerunt, ſcutum vero communis exercitus gratia:* ſignificans unicuique pluris eſſe faciendam communem utilitatem, quam propriam. Qui galeam aut thoracem abjecit, ſeipſum prodit tantum & exarmat: qui ſcutum abjecit, prodit univerſam phalangem. Nam obtentu clypeorum tota acies tuta eſt adverſus hoſtium jacula.

69. CVM audiret cantorem quendam oſtentantem artem ſuam, nihil aliud laudis illi tribuit, tantum ait: *c* *Mihi videtur non male nugari.* Tantus erat contemtus artium, quæ licet eſſent operoſæ, tamen ſolummodo delinirent aures, nullam ſeriam utilitatem adferrent Reipublicæ.

70. IN conſeſſu quodam rogatus, utrum ob ſtultitiam, an ob ſermonis inopiam ſileret: *d* *Atqui ſtultus*, inquit, *ne poſſit quidem ſilere.* Quidam hoc præclarum exiſtimant ſi nunquam ſileant, cum id ſit certiſſimum fatuitatis argumentum: ut contra, ſilentium, ubi loquendi tempus non eſt, prudentiæ ſignum eſt.

71. CVIDAM percunctanti cur exularet Sparta cum eſſet Rex: *e* *Quoniam*, inquit, *leges ſunt in ea potentiores.*

a *Blandiloquium.* b *Publica utilitas.* c *Ars inutilis.* d *Silentium oportunum.* e *Moderate.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tentiores. Significans Regem apud Lacedæmonios eſſe principem civitatis, at non legum dominum,ſed his non minus obnoxium Regem quam cives: hoc ipſum laudabat in ſuæ gentis inſtitutis, per quod cogebatur exulare. Dedit interim inſigne moderationis ſpecimen, æquo animo ferens exilium auctoritate legum indictum, nec de patria male loquens, nec de legum iniquitate querens.

72. CVM Perſa quidam crebris muneribus puerum quem amabat Demaratus tandem abduxiſſet, atque id jactitans apud illum dixiſſet. O Lacon venatus ſum Amaſium tuum! a *Per Deos*, inquit, *non tu ſane venatus es, ſed mercatus:* in jocum vertens contumeliam,ob quam alii ſolent cœlum miſcere terræ: ſimulque ſignificans, non eſſe ſpecioſum pecunia vincere.

73. PERSA quidam à Rege defecerat. Is ſuaſu Demarati mutatus cum revertiſſet ad ſuos, tentaretque eum Rex interficere: b *Turpe*, inquit, *fuerit; O Rex, ſi cum hoſtis fuerit, non potueris ab eo defectionis pœnas ſumere, nunc amicum factum velis occidere.* Hoc prudentiſſimo dicto, & Regis indignationem temperavit, & ejus, cui reditum perſuaſerat, incolumitati conſuluit. Vtrique conſultor utilis, alteri ne quid indignum regia manſuetudine committeret, alteri ne pœniteret ab errore revocanti paruiſſe.

74. AD eum vero qui apud Regem Perſarum paraſitum agebat, ac ſubinde in Demarati exſilium dicteriis ludebat: c *Non*, inquit, *amice, tecum pugnaturus ſum, nam vitæ aciem abſumſi.* Ludens ex ambiguitate vocis. τάξις enim Græce, tum ordinem ſonat, tum aciem. Nullus autem ad pugnam inſtructus eſt, cui nulla ſupereſt acies: & ordinem vitæ abſumpſit, qui ex Rege factus eſt exſul.

EMEREPES.

75. EMEREPES Ephorus, ex Phrynidis muſici cythara novem habente chordas, duas incidit: a *Noli*, inquiens, *depravare muſicam.* Priſci cantores non noverant

a *Moderate.* b *Clementer.* c *Moderate,* d *Frugaliter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

noverant, niſi ſeptem chordas, quibus aliquid addere, ac muſicam pro ſimplici reddere operoſiorem, judicabat artis eſſe corruptelam. Adeo Lacedæmoniis nulla non in re placebat ſimplicitas ac frugalitas.

EPÆNETUS.

76. EPÆNETVS dicere ſolitus eſt, a mendaces omnium ſcelerum & injuriarum auctores eſſe. Ea ſententia non diſſonat à literis Hebræorum, quæ narrant ſerpentis mendacio primum fores apertas omni vitiorum generi. Mendacii autem nomine continentur aſſentatores, calumniatores, infidi conſiliarii, perverſi educatores, qui fontes ſunt fere malorum omnium quibus ſurſum deorſum turbatur vita mortalium.

EUBOIDAS.

77. EVBOIDAS audiens à quibuſdam prædicari uxores alienas, non approbavit id factum, dicens: b *De moribus ingenioque uxorum apud exteros nullam omnino faciendam eſſe mentionem.* Qui non tulit laudari conjuges aliorum, quid faceret vituperantibus? Prima laus pudicitiæ matronalis eſt, nulli notam eſſe præterquam ſuo viro quicum cubat.

EUDAMIDAS.

78. EVDAMIDAS Archidami filius, Agidis frater, cum audiſſet Xenocratem jam ſenem in Academia cum amicis diſputantem, percunctatus eſt, quis eſſet ille ſenex, ubi reſponderat aliquis, illum eſſe virum ſapientem, & ex eorum numero qui virtutem quærerent: c *Et quando*, inquit, *ea uſurus eſt, ſi adhuc quærit?* Viſum eſt Laconi ineptum, per omnem vitam de virtute diſputare veluti de re controverſa, cum oporteat à prima ſtatim adoleſcentia habere certiſſima decreta de honeſto im-

C preſſa

a *Mendacium.* b *Habetur pag.* 38. *apophth.* 32. c *Argute*

preſſa animo, & ſecundum virtutem exerceri, non quærere quemadmodum faciunt Philoſophi, qui magna contentione inter ipſos de ſummo bono ac malo digladiantur, ne in hoc quidem ſatis conſentientes quid ſit virtus, aut beatitudo.

79. IDEM audito Philoſopho qui diſſeruerat, ſolum ſapientem eſſe bonum belli Ducem: *a Sermo quidem*, inquit, *mirificus eſt, at qui eum dicit, fide caret, eo quod illum nunquam circumſonuit tuba.* Probavit ſententiam, ſed indicavit neminem cum fide loqui de re, quam nullo modo ſit expertus.

80. DIE quodam cum Xenocrates argumentum quod tractabat diſſerendo abſolviſſet, jamque finem dicendi feciſſet, ſupervenit Eudamidas: cui cum comitum quiſpiam dixiſſet, poſtea quam nos adſumus, tum ille deſiit dicere: *b Recte*, inquit, *ſiquidem ea dixit quæ voluit.* Rurſus cum alter diceret, bonum erat audire, putans fore ut ſua cauſa juberet Xenocratem eadem de integro diſſerere: *Quid*, inquit Eudamidas, *ſi veniſſemus ad jam cænatum, num poſtularemus ut cænaret iterum?* Civilitas erat quod Philoſophum ad iterandam diſputationem perpellere noluit, quod ea res non caruiſſet tædio dicentis: Laconicæ virtutis erat, quod magis admirabatur præclara facinora deſignantes, quam de virtute diſſerentes.

81. CVIDAM percunctanti cur civibus bellum adverſus Macedones ſuſcipere volentibus, ipſe auctor eſſet quieſcendi: *c Quoniam*, inquit, *nolo illos mendacii arguere:* tecte ſignificans, Spartanos glorioſe magis quam ſerio bellum poſcere: eos prodidiſſet Eudamidas, ſi ipſe quoque bellum approbaſſet. Tum enim fore putabat, ut cives bellum detrectarent. Nunc effecit, ut per ipſum ſtetiſſe videretur, quo minus bellum ſuſceptum eſſet, ac civibus fortitudinis gloriam reliquit integram, quaſi promptos haberent ad bellandum animos.

82. CVM quidam commemorando laudem ac trophæa quæ Lacedæmonii ex rebus cum Perſis præclare geſtis retuliſſent, hortaretur ad bellum cum Macedonibus ſuſcipiendum: *d Ignorare mihi videris*, inquit, *iſthuc idem eſſe, ac ſi quis devictis mille ovibus pugnaret cum quinquaginta*

a *Experientia.* b *Vrbane.* c *Civiliter.* d *Argute.*

quaginta lupis: ſignificans Perſas ut deliciis effeminatos, & ob id imbecilles non fuiſſe difficile vincere: ſed aliud eſſe cum Macedonibus bellaciſſima gente rem habere. Proinde qui ob victorias à Perſis reportatas cenſeret cum Macedonibus bellum item ſuſcipiendum, nihilo probabilius dicere, quam ſi quis ei qui viciſſet mille oves, diceret, aude cum quinquaginta lupis congredi, qui tot oves deviceris.

83. ROGATVS de cantore quodam, qui feliciter cecinerat, qualis ipſi videretur: a *Magnus*, inquit, *in re parva delinitor*. Contempſit operoſam artem, cujus nullus erat fructus præter inanem ac temporariam delectatiunculam aurium.

84. CVM quiſpiam prædicaret laudes urbis Athenarum: b *Quis*, inquit, *eam civitatem merito laudet, quam nemo dilexit factus ſeipſo melior?* Non judicavit eam urbem eſſe dignam ulla laude, quæ ſic eſſet corrupta deliciis ac vitiis, ut nullus in ea libenter vivens evaderet melior, ſed deteriores omnes; tacite præferens Spartam Athenis, in qua qui vixiſſet, efficeretur melior.

85. ARGIVO cuidam dicenti, Lacedæmonios peregrinationibus reddi deteriores, quod interim degene‸rent à majorum legibus & inſtitutis: c *At vos*, inquit, *cum Spartam venitis, non deteriores, ſed meliores evaditis.* Dictum retorſit in Argivum. Nam hoc dicens magis ſuam gentem vituperavit quam Lacedæmoniorum: ſimul indicavit quantopere referat inter quos vivas.

86. CVM Alexander in Olympiis præconio jus feciſſet omnibus exſulibus in ſuam cuique patriam redeundi præterquam Thebanis: d *Infortunatum quidem*, inquit, *præconium, ſed vobis, o Thebani, glorioſum: Solos enim vos metuit Alexander.* Ad conſolandos Thebanos ſic interpretatus eſt vir animi ſollertis. Etenim qui permittit exulibus reditum in ſuam patriam, non metuit ne moliantur vindictam. A Thebanis igitur ſolis metuebat.

87. ROGATVS à quodam, quam ob cauſam Lacedæmonii prius quam irent in prœlium Muſis immolarent cum Muſis nihil videretur cum Marte eſſe commercii: e *Vt rebus*, inquit, *fortiter geſtis contingat honeſta commemoratio.* Bene gerendæ rei laudem ſibi tribuebant:

a *Ars inutilis.* b *Integre.* c *Argute.* d *Argute.* e *Generoſe.*

ut autem egregia geſta ſplendidis verbis celebrarentur, hoc à Muſis eloquentiæ præſidibus petendum judicarunt, eo quod ipſi negligerent eloquentiæ ſtudium: ſimul admonebat, non expetendam honorificam memoriam niſi recte factis promeritam.

EURYCRATIDAS.

88. EVRYCRATIDAS Anaxandridæ filius, percunctanti cur Ephori per ſingulos dies de conventis & contractibus jus dicerent: *a Vt inter hoſtes etiam*, inquit, *mutuam fidem inveniamus.* Majore Reipublicæ diſcrimine pacta violantur in bellis, ſed illic quoque violantur ab his, qui domi conſuerint fallere.

HERONDAS.

89. HERONDAS cum eſſet Athenis, audiſſetque quendam judicum ſententia damnatum de crimine otii, *b* qui mæſtus incederet, & ab amicis mœſtis deduceretur, juſſit ſibi commonſtrari eum, qui in cauſa liberali reus perageretur. Lacedæmonii quidquid erat ſordidarum artium, non per cives, ſed per Helotas mancipia exerceri volebant, eoque mirabatur Herondas, ob id quenquam vocari in jus quod ſervilia non exerceret, ibique pro crimine haberi quod Lacedæmone judicaretur honeſtum ac liberale.

THEARIDAS.

90. THEARIDAS cum gladium cote acueret, rogatus à quopiam num eſſet acutus: *c Acutior*, inquit, *calumnia:* graviter innuens rem omnium rerum nocentiſſimam eſſe calumniam.

THEMISTEAS.

91. THEMISTEAS cum eſſet vates, prædixit Leonidæ

a *Iuſte.* b *Generoſe.* c *Calumnia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Leonidæ Regi futuram apud Thermopylas internecionem tum ipſius, tum commilitonum ejus. *a* Itaque cum à Leonida Lacedæmonem mitteretur, hoc quidem titulo ut renuntiaret eventura, ſed revera ne ſimul cum aliis periret, non ſuſtinuit ire, dicens: *b Vt pugnarem huc miſſus ſum, non ut ferrem nuntia.* Quis non admiretur in vate tam præſentem animum? Prævidit exitium, nec evitare voluit, cum id liceret honeſto titulo. Admirabilis etiam fuit Leonidæ moderatio, qui vati triſtia renuntianti non tantum non ſuccenſuit, ut Principum vulgus ſolet, ſed & vitæ & famæ illius conſultum voluit.

THEOPOMPVS.

92. THEOPOMPVS interroganti quo pacto quis regnum tuto poſſit tueri: *c Si*, inquit, *amicis concedat juſtam libertatem, pro viribus interim advigilans ne ſubditi afficiantur injuria.* Multis Principibus exitio fuit, quod amicis nihil non permitterent, cives injuria affectos negligerent. Heic temperantia adhibenda eſt, ut Princeps nec amicos alienet tyrannica ſævitia, nec patiatur illos regia familiaritate abuti ad quidvis audendum præter jus adverſus plebejos, qui nimium irritati ſæpe Reges ſuos excuſſerunt.

93. HOSPITI cuidam jactanti quod apud Theopompi cives philo[illegible]on, hoc eſt, Laconum amans diceretur: *d Præſtaret*, inquit, ſi φιλοπολίτης, id eſt, *civium amans dicereris, potius quam Laconum.* Alter exſpectabat ut ſibi pro ſtudio erga Lacones agerentur gratiæ, et ille notavit hoſpitem qui alienæ civitatis ſtudioſus haberi mallet quam ſuæ, cum prima charitas debeatur patriæ. Porro quiſquis alienam Rempublicam vehementer adamat, ſuam quodam modo vituperat. /Lac

94. HVIC ſimile eſt illud. Cum legatus ab Helide miſſus diceret, ſibi ob id à civibus legationem commiſſam, quod unus Laconicam vitam admiraretur: rogavit hominem, utrum meliorem duceret vitam aliorum civium, an ſuam ipſius: cum is reſpondiſſet, ſuam

a *Humaniter.* b *Fortiter.* c *Moderate.* d *Argute.*

ipſius: *a* *Qui poteſt*, inquit, *igitur iſta civitas ſervari, in qua cum multi ſint, unus tantum bonus eſt?* Salſe taxavit Oratoris imprudentiam, qui Lacedæmonios ac ſeſe laudarit cum ſuorum civium vituperatione. Probabat Lacedæmoniorum mores, ſed ſolus Helidenſium: reſtabat igitur ut apud Helidenſes non eſſet niſi unus vir bonus, cui placerent honeſta.

95. DICENTE quodam, ideo ſervari Rempublicam Spartanam, quod Reges ſcirent imperare. *b* *Immo potius*, inquit, *quod cives ſciant parere*: inſigni modeſtia Regum laudem in cives transferens. Multum habet momenti Principis integritas, ſed multo plus civium recta inſtitutio.

96. CVM Pylii decretum edidiſſent quo Theopompo tribuebantur ſummi honores, reſcripſit: *c* *Mediocres honores ipſum tempus auget, immodicos abolet.* Hoc animo quid excellentius? quod alii ſibi aut vindicent arroganter, aut ambiunt inepte, hoc ultro delatum rejecit, ſimul & ſuam declarans modeſtiam, & amicos admonens, in omni re modum eſſe optimum. Quin & illud acute perſpexit, quæ ſubito creſcunt in altum, non eſſe diuturna, quod genus ſunt betæ, & cucurbitæ: cæterum quæ paullatim augeſcunt, ea ferre ætatem, veluti quercum & buxum.

97. CVIDAM oſtendenti civitatis ſuæ mœnia, ac percunctanti, num valida & alta viderentur: *d* *Minime*, inquit, *ſiquidem ſunt mulierum*: ſentiens civitatem ſatis munitam eſſe ſi viros habeat: ſin minus, nihil prodeſſe quamlibet operoſa munimenta.

98. VXORI objurganti, quod regnum humilius ac minus eſſet filiis traditurus quam accepiſſet: *e* *Hactenus igitur*, inquit, *majus, quod diuturnius.* Ita Plutarchus in vita Lycurgi. Quæ moderata ſunt, in longum tempus durant, & hoc ipſo meliora ſunt.

TECTAMENES.

99. TECTAMENES poſtea quam Ephori capitis ſententiam in ipſum pronuntiaſſent, abiit ridens: rogan-

a *Argute.* b *Graviter.* c *Modeſte.* d *Non eſt hoc in Græco, ſed Philel. vertit: habetur bis alibi.* e *Sapienter.*

rogantibus qui aderant, an etiam contemneret Spartanorum leges: a *Nequaquam*, inquit, *quin gaudeo potius quod hæc mihi mulcta ſolvenda eſt, cum eam nec indixerim cuipiam, nec à quopiam mutuo acceperim.* Vir innocens non accuſavit patriæ ſuæ leges, ſed hoc felicitatis eſſe judicabat, quod mori juberetur, qui neminem ad mortem adegiſſet, nec cuiquam deberet vitam, niſi ſibi. Facete mortis pœnam vocavit mulctam, rem atrocem molliori vocabulo ſignans. Iure autem cogitur ſolvere pecuniam, qui eam vel extorſit ab alio, vel mutuo ſumpſit. Marcus Tullius hoc apophthegma ſic vertit Tuſculanar: quæſtion: libro primo. Cum Lacedæmonius quidam, cujus ne nomen quidem proditum eſt, mortem tantopere contempſerit, ut cum ad eam duceretur damnatus ab Ephoris, & eſſet vultu hilari atque læto, dixiſſetque ei quidam inimicus: Contemnisne leges Lycurgi? reſponderit: *Ego vero illi maximam habeo gratiam, qui me ea pœna mulctaverit, quam ſine mutatione & ſine verſura poſſem diſſolvere.* O virum Sparta dignum, ut mihi quidem qui tam magno animo fuerit, innocens damnatus eſſe videatur. Pro διαστήσοντα Cicero vertiſſe videtur, verſuram. Luſit autem contemptu mortis Tectamenes, quaſi mors levior eſſet multo, quam pecuniaria, quod illam quiſque de ſuo poſſet ſolvere, ob hanc multi cogantur uſuram aut verſuram facere.

THERYCION.

100. THERYCION è Delphis rediens, cum videret in Iſthmo anguſtias à Philippi copiis occupatas: *Malos*, inquit, *O Corinthii, portarum cuſtodes vos habet Peloponneſus.* Alluſit eo, quod graviter animadverti ſolet in cives, quibus urbis portæ commiſſæ ſunt, ſi eas indiligenter cuſtodierint. Multo magis accuſari merebantur Corinthii, qui totius Peloponneſi portas Philippo prodidiſſent.

HIPPODAMUS.

1. HIPPODAMVS quo tempore Agis adverſus Archidamum aciem inſtructam habebat, ſimul cum

a *Mors contempta.*

Agide juſſus eſt ire Spartam, curaturus illic ea quibus erat opus: *a* *An non*, inquit, *honeſtius eſt ut pro Sparta fortem bonumque virum præſtans mortem oppetam?* Ac poſt ſumptis armis, ſtanſque Regi ad dexteram, pugnando interiit. Conſultum volebant illius ſenectuti, quæ viribus defecta in bello non ita multum eſſet habitura momenti, in patria futura nonnulli uſui (exceſſerat enim annum octogeſimum) at ipſe ſibi non indulſit.

HIPPOCRATIDAS.

2. HIPPOCRATIDAS acceptis literis à Cariæ ſatrapa, in quibus continebatur, Lacedæmoniorum quendam cum fuiſſet conſcius inſidiarum, quas quidam ipſi ſtruxerant, non indicaſſe rem ſed ſilentio texiſſe, ſimulque rogabat ſatrapas, quid de illo facturus eſſet, reſpondit hunc in modum: *b* *Si quo magno beneficio illum affeciſti, interfice: ſin minus, ejice è regione, ut ad virtutem formidoloſum.* Ingratitudinem erga benemeritum cenſuit morte plectendam. Cæterum quod eſſet non per malitiam, ſed per formidoloſitatem commiſſum, ei ſatis ſupplicii judicabat exſilium. Non enim ipſe ſtruxerat inſidias, ſed ſibi metuens non prodidit.

3. HVIC cum aliquando fuiſſet obvius adoleſcens quem amator ſequebatur, erubeſcenti adoleſcentulo: *c* *Cum his*, inquit, *oportet ambulare, cum quibus conſpectus non mutes colorem.* Docuit ex improbis convictoribus nihil capi fructus niſi probrum & ignominiam.

CALLICRATIDES.

4. CALLICRATIDES claſſis præfectus, à Lyſandri amicis ſolicitatus, ut unum quendam ex inimicorum numero permitteret ipſis interimere, & acciperet talenta quinquaginta: tametſi vehementer opus haberet pecuniis ad ſolvendum nautis ſtipendium, haud tamen conceſſit. At cum Cleander, qui erat illi à conſiliis, dixiſſet, accepiſſem ſi fuiſſem Callicratides: *d* *Et ego*

a *Mors contempta.* b *Moderate.* c *Pudice.* d *Juſte.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ego, inquit, *ſi fuiſſem Cleander*. Mira Ducis integritas, qui nulla pecunia licet neceſſaria, vel ad hoc corrumpi quiverit, ut in unum hominem pateretur aliquid iniquum fieri, ſimulque monuit, in omni actione ſpectandum eſſe decorum perſonæ. Quod forte decuiſſet Cleandrum, non decuiſſet Callicratidem. Quod decet plebejum, non ſemper decet Principem.

5. IDEM profectus Sardeis ad Cyrum juniorem, quo tum Lacedæmonii in bellicis ſocio utebantur, petiturus pecunias rei navali neceſſarias, primo ſtatim die juſſit renunciari, ſe cum Cyro velle colloqui. Quem ut audiit bibere: *a Exſpectabo*, inquit, *donec biberit*. At tum quidem abiit, quoniam intellexit eo die non poſſe dari conveniendi Regis copiam, ne parum civilis haberetur. Poſtero vero, cum iterum audiſſet illum bibere, nec ſe admitti ad colloquium, dixit: Ita curam habendam pecuniarum, ut ne quid tamen committeretur Sparta indignum: moxque inde receſſit Epheſum, multa imprecatus mala iis, qui primi à Barbaris fuiſſent ludibrio habiti, eoſque ſua patientia docuiſſent illos fiducia divitiarum aliis illudere; juravitque apud comites, ſeſe ut primum Spartam rediiſſet, nihil non facturum ut Græcos inter ſe conciliaret, quo Barbaris fierent magis formidabiles, deſinerentque illius Regis viribus inter ſeſe pugnantes, egere. Quid non & faciunt & patiuntur homines, ubi pecuniarum urget inopia? At generoſa Spartani mens maluit pecuniam negligere, quam effeminati Regis tertio pati faſtidium, cum alii levioribus de cauſſis æquo animo ferant, ſi vel poſt totos ſex menſes admittantur ad Regis colloquium. Deinde nihil imprecatus eſt ipſis Barbaris aut Regi, ſed iis indignabatur, qui primi ſua tolerantia docuiſſent eos ob opulentiam tantas criſtas ſumere. Nam ſi fuiſſent omnes quales erant Spartani, opum ac voluptatum contemptores, nunquam ad tantam inſolentiam veniſſent Barbari. *b* Poſtremo ſingularis erat prudentiæ, quod perſpexit Græcos non alia magis ratione poſſe Barbaris reddi formidabiles, quã ſi poſitis inteſtinis ſimultatibus mutuam inter ſe cõcordiam ſancirẽt.

6. INTERROGATVS quod genus homines eſſent Iones: *c Liberi*, inquit, *mali, ſed ſervi boni*: ſignificans illos neſcire imperare ac libertate uti, ſed ſervitu-

C 5 tem

a *Animoſe*. b *Prudenter*. c *Arguta*.

tem æquo animo ferre: videlicet referendos ad ſecundum hominum genus juxta diſtinctionem Heſiodi, qui per ſe quidem non ſapiunt, ſed parent recte ſapienti.

7. CVM Cyrus ſtipendium miſiſſet militibus, Callicratidi ſeorſim xenia, amicitiæ monumenta: *a* ſtipendium quidem accepit, xenia vero remiſit: negans ſibi cum ipſo privatam habendam amicitiam, ſed quam haberet publicam cum Lacedæmoniis omnibus, eandem illi ſecum quoque intercedere. Quid hoc animo incorruptius, qui totus ad Reipublicæ commoda ſpectabat?

8. APVD Arginuſas cum eſſet navali pugna conflicturus, atque Hermon nauclerus diceret, bonum eſſe ab eo loco ſolvere, quod Athenienſium triremes numero longe plures eſſent: *b* *Quid*, inquit, *tum poſtea? Atqui fugere ignominioſum eſt Spartæ ac damnoſum, contra, manentem aut mori, aut vincere honeſtiſſimum.* Gloriam vitæ antepoſuit, ſed publicam gentis, non privatam ſuam.

9. ANTE conflictum peracto ſacrificio, cum haruſpex nuntiaret ex incenſis, exercitui quidem portendi victoriam ſed Imperatori mortem: nihil expavefactus: *c* *Haud penes unum*, inquit, *ſunt res Spartæ: me ſiquidem mortuo nihilo deterius habitura eſt patria: ſed ſi ceſſero hoſtibus, aliquid decedet patriæ.* Itaque cum Cleandrum pro ſe Ducem deſignaſſet, navalem pugnam aggreſſus eſt, ac pugnando interiit.

CLEARCHUS.

10. CLEARCHVS militum auribus ſubinde ſolebat inculcare, militi magis eſſe metuendum Imperatorem, quam hoſtem: quæ vox mortem minabatur militi, qui parum gnaviter ſe geſſiſſet in prœlio. Honeſtius autem eſt cum laude vitam impendere patriæ, quam cum dedecore pœnæ. Hoc dictum non quivis milites laturi ſint, ſed hi facile ferebant, quibus matres domi ſolebant edicere, ut aut victores cum armis redirent, aut mortui in armis referrentur.

CLEOM-

a *Simile ante habetur pag. 21. apopht. 67.*
b *Mors contempta.* c *Mors contempta.*

CLEOMBROTUS.

11. CLEOMBROTVS Pauſaniæ filius, cum hoſpes quidam controverſiam haberet cum patre de virtute: *a* *Tantiſper*, inquit, *pater eſt te præſtantior, quoad tu quoque genueris.* Civiliter deterruit hominem à contentione, quod pater vel hoc nomine ſuperior eſſet, quod filium dediſſet patriæ, cum ille nondum pater eſſet.

CLEOMENES.

12. CLEOMENES Anaxandridæ filius dicere ſolet, *b* Homerum eſſe Poëtam civium Lacedæmoniorum, Heſiodum vero Helotum, hoc eſt ſervorum, quod ille docuiſſet quo modo gerendum ſit bellum, hic quo modo colendi agri. Nam ut ante dictum eſt, Lacedæmonii tantum ad bellicas res inſtituebantur, eoque humiliores operas & artes manuarias ſervis committebant Helotes.

13. IDEM cum Argivis ſeptem dierum pactus inducias, cum obſervanda deprehendiſſet illos tertia nocte indulgere ſomno, fiducia videlicet induciarum, adortus eſt eos, & alios interfecit, alios abduxit captivos. Cæterum cum illi probro daretur violata jurisjurandi fides: *c* *De diebus*, inquit, *pactus ſum, noctes non additæ ſunt jurejurando.* Quanquam & alioqui quidquid mali quis fecerit hoſtibus, id & apud Deos & apud homines habetur juſtitia præſtantius: verum huic magnificæ voci non reſpondit eventus. Nam & urbe cujus gratia violarat conventa, fruſtratus eſt, eo quod mulieres detractis è templis Deorum armis illum ultæ ſunt: perinde quaſi Diis ipſis quos contempſerat, pœnas de ipſo ſumentibus. Poſtremo verſus in dementiam, ipſe ſibi gladiolo quodam fodit & incidit corpus à talis uſque ad loca vitalia: itaque vitam finiit, ridens & ore diducto. In hoc apophthegmate nihil habes imitatu dignum,

a *Vrbane.* b *Argute.* c *Vafre.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

utile tamen exemplum ad vitandam juriſjurandi violationem.

14. CVM augur illum dehortaretur ne exercitum educeret ad urbem Argivorum, alioqui reditum illinc fore turpem: poſtea quam admoviſſet civitati copias, ac portas videret clauſas, & mulieres in mœnibus: *a* *Heic*, inquit, *reditus tibi turpis videtur, in quo viris mortuis uxores occluſere portas?* Fortis animus, ſi cum æquo bonoque fuiſſet conjunctus.

15. ARGIVIS nonnullis illum convicio laceſſentibus ut perjurum & impium: *b* *Vobis*, inquit, *poteſtas eſt mihi maledicendi, at mihi poteſtas eſt vobis faciendi male.* Admonet, non eſſe tutum eos maledictis irritare, quibus in manu eſt, cum velint, re ipſa lædere: ad hæc non oportere potentes humiliorum dictis admodum commoveri. Satis enim vindictæ eſt, quod licet, cum libet ulciſci, cum illis nihil aliud reliquum ſit quam male loqui.

16. VENERVNT ad Cleomenem Samiorum oratores hortaturi ut cum Polycrate Tyranno bellum ſuſciperet: id cum feciſſent oratione plus æquo prolixa, reſpondit in hunc modum: *c* *Quæ primo loco dixiſtis non memini, & ob id ne media quidem intelligo: quæ vero dixiſtis omnium poſtrema, non probo.* Admonet multiloquium non ſolum moleſtum eſſe auditori, verum etiam ad perſuadendum inutile, præſertim apud Principes, tum variis curis occupatos, tum auribus faſtidioſis.

17. PIRATA quidam populabundus diſcurrebat per agros Lacedæmoniorum. Is ut captus eſt, rogatus cur id auſus eſſet: *d* *Quoniam*, inquit, *deerat mihi commeatus quem militibus præberem, ad eos veni qui & habebant nec ſponte dabant, vi erepturus.* Ad id Cleomenes: *Compendioſa*, inquit, *malitia:* Deteſtatus prædonis nefarium ſcelus, probavit tamen orationis expeditam brevitatem.

18. CVM improbus quidam ipſum conviciis inceſſeret: *e* *Num ideo*, inquit, *tu maledicis omnibus, ne ſi velimus reſpondere, otium habeamus viciſſim de tua dicendi malitia?*

a *Animoſe.* b *Moderate.* c *Loquacitas.*
d *Audacia.* e *Moderate.*

malitia? Vt è ſublimi contempſit maledicum, nec ullo reſponſo nec alia pœna di num judicavit hominem nullius rei, cui nihil eſſet præſidii præter maledicam linguam.

19. CVM è civibus quiſpiam apud eum diceret, bonum Regem omnino erga omnes mitem & placidum eſſe oportere: a *Sed hactenus*, inquit, *ne ſit contemptui*: ſignificans erga improbos manſuetudinem nimiam eſſe inutilem civitati; notanſque quorumdam mores, qui Principes vehementer bonos & clementes, cum impenſius amare debuerint, diſcunt habere contemptui. Eſt quidem præcipua vultus in Principe comitas ac manſuetudo, verum ob malorum ingenium hæc ita temperanda eſt, ut Principi ſua conſtet auctoritas.

20. CVM diutino morbo vexatus, expiatoribus ac divinis auſcultaret, ante non ſolitus idem facere, quodam id admirante: b *Quid miraris?* inquit, *Non enim idem ſum nunc qui tunc eram. Cum autem non ſim idem nec probo eadem.* Eluſit ille quidem inconſtantiæ reprehenſionem, verum tamen eſt, non eadem placere ſeni, quæ juveni placuerant.

21. SOPHISTA quodam de fortitudine multa differente riſit Cleomenes. At Sophiſtæ dicenti; Quid rides Cleomenes audiens de fortitudine differentem, præſertim cum ſis Rex? c *Quoniam*, inquit, *ô amice, ſi hirundo de fortitudine loqueretur, idem facerem quod nunc facio: ſin aquila, magno ſilentio auſcultarem.* Viſum eſt ineptum quenquam de fortitudine magnificis uti verbis, qui ipſe nihil fortiter geſſiſſet unquam, nec aliud poſſet quam in hirundinis morem garrire.

22. ARGIVIS profitentibus ſe prioris conflictus fortunam in qua victi fuerant, iterato prœlio ſarcire velle: d *Demiror*, inquit, *ſi duarum ſyllabarum acceſſione facti eſtis meliores quam eratis prius.* Hujus apophthegmatis argutia Latine reddi non poteſt. Nam Græcis μάχεσθαι, pugnare eſt, ἀναμάχεσθαι, redintegrare pugnam. Inter hæc duo verba nihil intereſt, niſi quod poſterius ſuperat prius duabus ſyllabis ἀνα.

23. QVIDAM per convicium illum dixerat delitiis

a *Vrbane.* b *Argute.* c *Decorum.* d *Facete.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

litiis deditum: *a* *At hoc*, inquit, *ſatius eſt, quam injuſtum eſſe. At tu pecuniarum amore teneris, cum quod ſatis eſt poſſideas.* Argute ſignificavit neminem eſſe poſſe juſtitiæ tenacem, qui ſupra quam ſatis eſt, congerendi ſtudio tenetur: ad hæc ſtultum eſſe qui alteri levius exprobrat vitium, cum in ipſum ilico gravius crimen poſſit retorqueri.

24. QVIDAM ut Cleomeni cantorem quendam commendaret, cum aliis multis nominibus prædicabat hominem, tum illud in primis affirmabat, eum eſſe cantorem inter Græcos præſtantiſſimum. At Cleomenes oſtenſo quodam ex his, qui aderant: *b* *At per Deos hic*, inquit, *apud me juris condendi artifex.* Contempſit artem ad ſolam delectationem utilem.

25. MÆANDER Samiorum Tyrannus ob incurſionem Perſarum profugerat Spartam, oſtenditque quantam pecuniarum vim ſecum apportaſſet, & quantum Cleomenes vellet largiri. *c* At Cleomenes ipſe quidem nihil accepit, ſed veritus ne quid aliis civibus donaret, adiit Ephoros, dixitque, ſatius eſſe ſi hoſpitem ſuum Samium è Peloponneſo ſubmoverent, ne cui Spartano perſuadeat ut fiat malus. Ephori vero Cleomenis conſilio parentes, eodem ſtatim die promulgarunt edictum, ut Mæander Peloponneſo decederet. Quantus in hoc homine divitiarum contemptus, à quibus non ſecus atque à præſentiſſimo veneno timuit civibus ſuis, cum plerique non aliter exiſtiment beatas civitates, quam ſi quam maxime abundent opibus. Hunc Mæandrum Herodotus lib. 3. Mæandrium appellat.

26. QVODAM interrogante, cur Argivos cum Lacedæmoniis bellum gerentes, cum ſæpenumero vicisſent non deleverint: *d* *Ne optaverimus quidem*, inquit, *illos deletos, ut habeamus qui juvenes noſtros exerceant.* Perſpexerat egregius Dux, corrumpi juventutem, ſi permittatur ocio, luxus ac malorum omnium magiſtro.

27. PERCVNCTANTI cuidam, quam ob cauſſam Spartiatæ non dicarent Diis ſpolia ab hoſtibus detracta: *e* *Quoniam*, inquit, *à timidis venerunt.* Porro quæ parta ſunt ab his qui ob timiditatem capti ſunt neç

a *Belle retortum.* b *Habetur ante, pag.40.apopht.42. Ars inutilis.* c *Integre.* d *Induſtrie.* e *Fortiter.*

nec decet intueri juvenes, nec Diis conſecrata reponi. Senſit in bello aut vincendum, aut fortiter occumbendum: adeoque rem ignominioſam judicabat metum mortis, ut alienæ quoque timiditatis monumenta putaret ab juvenum oculis ſubmovenda.

28. CLEOMENES cum amicus quidam hoſpiti in phiditiis nihil appoſuiſſet niſi jus nigrum, & panem igni duratum, ſuccenſuit homini dicens: *Erga peregrinos non oportere nimium* λακωνίζειν. Severitas eſt, ſi quis à ſeipſo exigat victum duriorem, at inhumanitatis eſt hoſpitem eodem compellere. /3

CLEOMENES *Alter.*

20. CLEOMENES Cleombroti filius, cum quiſpiam illi donaret gallos gallinaceos pugnaces, ac munus ſuum ornans verbis diceret, illos ob victoriam pugnando interire: a *Da igitur*, inquit, *mihi aliquot ex his qui hos occidunt. Nam illi his ſunt præſtantiores.* Vir militaris ad bellum torſit omnia. Quisquis laudat victum, illuſtrat victoris gloriam.

LABOTUS.

30. LABOTVS cuidam apud ipſum prolixiore utenti ſermone: b *Quid mihi*, inquit, *de re puſilla longa texis procemia? Quanta res eſt, tantam oportet & orationem eſſe qua uteris.* Eſt hoc omnibus Spartanis peculiare, offendi ſermone quam cauſa poſtulat longiore, adeo nuſquam non placebat frugalitas. Nam ad cauſam non magnam adhibere ſupervacuam verborum copiam, luxuriæ genus eſt. Hunc Labotum Herodotus Leobotan appellat: quod nobis ſonat populi paſtorem.

LEONTYCHIDAS *Primus.*

31. LEONTYCHIDAS hujus nominis primus, cuidam objicienti quod facile mutaretur: c *Mutor*, inquit,

a *Lepide.* b *Loquacitas.* c *Non habetur in Græco.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

inquit, *ſed pro temporum ratione, non ut vos proprio morbo.* Prudentis eſt re nata novare conſilia: at ſine cauſa ſubinde alium fieri, inconſtantiæ vitium eſt.

32. IDEM rogatus à quodam, quo pacto quis bona quæ adſunt tueri valeret: a *Si non omnia*, inquit, *fortunæ crediderit.* In animi bona nullum jus habet fortuna. Tum externa bona reddemus nobis ſtabiliora, ſi quædam ſepoſuerimus, nec fortunæ volubili commiſerimus. At ſunt Principes, qui proferendæ ditionis ſtudio ſemet in periculum conjiciunt, ne hoc ipſum quod habent imperium amittant: multi item divites augendæ rei ſtudio quidquid habent, totum committunt navibus.

33. INTERROGATVS quid potiſſimum oporteret pueros ingenuos diſcere: b *Quæ illis*, inquit, *ubi ad virilem ætatem pervenerint, uſui ſint futura.*

34. PERCVNCTANTI cuidam quamobrem Spartiatæ parciſſime biberent: c *Ne*, inquit, *pro nobis alii, ſed nos potius pro aliis conſultemus:* ſalſiſſime notans, vinoſos non eſſe ad conſultandum idoneos, ſed ſalubrium conſiliorum parens eſt ſobrietas.

35. LEONTYCHIDAS unus è ſeniorum numero, quos ferunt Lacedæmoniis fuiſſe viginti octo, cum Corinthi cœnaret apud hoſpitem, rogavit num illic ligna quadrata naſcerentur: illo negante: d *Quid igitur*, inquit, *ſi quadrata naſcerentur, faceretis rotunda?* Ita Plutarchus in vita Lycurgi. Quanquam hoc alibi refertur alterius nomine, videlicet Ageſilai.

LEONTYCHIDAS *Alter.*

36. LEONTYCHIDAS Ariſtone natus, cuidam ipſi dicenti, quod Demarati amici male de eo loquerentur: e *Per Deos*, inquit, *nihil miror, quandoquidem nullus illorum de quodam bene loqui poſſet.* Docuit contemnendam eſſe maledicentiam quæ non à judicio, ſed ab animi morbo proficiſcitur. Qui vero paſſim maledicunt omnibus, eos palam eſt id naturæ vitio facere, non ex eorum merito quibus obtrectant.

37. CVM

a *Prudenter.* b *Habetur ante pag.* 21. *apoph.* 65. c *Sobrietas.* d *Habetur ante pag.* 12. *apoph.* 28. e *Maledicentia.*

37. CVM portæ illi proximæ clavem draco circumvolutus eſſet complexus, idque augures affirmarent eſſe portentum: *a* *Mihi*, inquit, *nequaquam videtur, ſed ſi clavis fuiſſet circumplexa draconem, portentum erat.* Lepide irriſit hominum ſuperſtitionem, qui terrentur his, quæ caſu, nec præter naturam accidunt. Hunc mortalis ingenii morbum alunt augures, arioli, haruſpices ac divini. Verum ubi quis præter rectum & honeſtum inſtituit nefaria conſilia, tum oportebat horrere portentum, & aliquid magni mali ſecuturum exſpectare.

38. PHILIPPVS quidam erat profitens Orphei myſteria, & his alios initiare ſolitus: is cum eſſet extremæ paupertatis, tamen apud Leontychidam diceret, eos qui apud ipſum Orphei ſacris initiati eſſent, poſt obitum fore beatos: *b* *Quin igitur*, inquit, *O demens quam ocyſſime vitam abrumpis, ut deſinas infelicitatem tuam ac inopiam deplorare?* O animum ab omni ſuperſtitione liberum. Poſt hanc vitam felices erunt, qui heic pie juſteque vixerint, non qui fictis cæremoniis fuerit initiatus. Hoc perſuaſum erat Lacedæmoniis, qui heic pie vixiſſent, eos ab obitu fieri Divos.

LEON.

39. LEON Eurycratidis filius interrogatus, in qua tandem urbe aliquis poſſit tuto vitam agere: *c* *In ea*, inquit, *quam qui incolunt, neque plus poſſident, neque minus, & ubi juſtitia viget, injuſtitia imbecillis eſt.* Graviter admonuit, æqualitatem eſſe pacis & tranquillitatis altricem, inæqualitatem ſeditionis eſſe ſeminarium: nec ibi locum eſſe juſtitiæ, ubi ut quiſque potentior eſt, ita licentius opprimit imbecilliorem.

40. IDEM cum videret in Olympiis curſores ſolicitos de emiſſione, ut aliquid lucri haberent ad occupandam victoriam: *d* *Quanto major eſt*, inquit, *cura curſoribus de celeritate quam de juſtitia?* Vir integræ mentis etiam in ludis volebat haberi rationem juſtitiæ, nec tantum agendum ut prior quis ad metam pertingeret, ſed ut juſte vinceret.

a *Lepide.* b *Superſtitio nulla.* c *Æqualitas.* d *Juſte.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

41. CVIDAM de rebus haudquaquam inutilibus intempeſtive loquenti: *a O hoſpes*, inquit, *re oportuna non oportune uteris.* Nihil oratione melius, ſi parce promas linguæ theſaurum.

LEONIDAS.

42. LEONIDAS Anaxandridæ filius, frater Cleomenis, cuidam ad ipſum ita loquenti; Excepto regno nulla re nobis præſtas: *b At*, inquit, *ni vobis fuiſſem melior, non eſſem Rex.* Moderatiſſimo dicto & refellit convicium, & ſuam dignitatem ſibi defendit. Etenim ubi Reges non naſcuntur, ſed civium ſuffragiis eliguntur, hoc ipſo publicis calculis Princeps judicatus eſt cæteris melior, quod ad regnum adſcitus eſt.

43. CVM ad Thermopylas proficiſceretur cum Perſis conflictaturus, uxori Gorgoni roganti ſi quid ipſi mandaret: *c Vt bonis*, inquit, *nubas, bonoſque liberos parias.* Hæc vox teſtabatur illum animo præſagiſſe interitum: nec hac præſenſione deterritus eſt ab expeditione, pulcherrimum eſſe ducens, pro patria pugnantem occumbere.

44. EPHORIS dicentibus quod ad Thermopylas proficiſcens paucos ſecum educeret: *d Nimirum ad hoc*, inquit, *negotium ad quod proficiſcimur.* Indicans ſatis multos educi ad moriendum in bello: ſatius enim perire paucos quam multos.

45. RVRSVM cum Ephori percunctarentur, ſi quid præterea rei facere ſtatuiſſet: *e Nihil aliud*, inquit *quam verbotenus impediturus Barbarorum tranſitum, ſed re vera pro Græcis moriturus.* Egregium imperterriti pectoris documentum, in cauſa honeſta piaque nec certam mortem horreſcere.

46. VBI pervenerat Thermopylas, ſic commilitones affatus eſt: *f Ajunt Barbarum in propinquo eſſe, nos autem tempus terimus. Nunc enim pervenimus ad Barbaros, quos aut vincamus oportet, aut victi moriamur.*

47. QVO-

a *Habetur ante ſimile pag. 17. apophth. 51.* b *Moderate.* c *Graviter.* d *Argute.* e *Mors contempta.* f *Fortiter.*

47. QVODAM ita dicente, præ jaculis Barbarorum nec ſolem videre licebit: *a* *An non*, inquit, *lepidum fuerit, ſi cum illis ſub umbra pugnaturi ſumus?* Quid hoc animo fortius? ad mortem eunti etiam jocari libuit: ſed ludens interim metum exemit ſuorum animis. Hoc apophthegma refert Marcus Tullius Tuſculanar: quæſt. lib. 1. velut de ignoto. E quibus, inquit, unus cum Perſes hoſtis in colloquio dixiſſet glorians, ſolem præ jaculorum multitudine & ſagittarum umbra non videbitis: *In umbra igitur*, inquit, *pugnabimus.*

48. CVM alius quidam militum de hoſtibus dixiſſet, ſunt prope nos: *b* *Et nos*, inquit, *prope illos:* ſignificans ob id non minus imminere diſcriminis hoſti quam ipſis.

49. CVIDAM dicenti: Siccine cum paucis adverſus multos belli fortunam experturus huc veniſti? Leonidas: *c* *Si putatis*, inquit, *me multitudine fretum huc veniſſe, ne Græcia quidem omnis ſatis ſit. Siquidem ea ad Barbarorum multitudinem collata exigua portio eſt: ſin virtute, & hic numerus ſuffecerit.* In bello judicavit plus habere momenti quales ducas milites, quam quãmultos.

50. ALTERI cuidam dicenti quod cum paucis adverſus multos conflicturus iret: *Immo multos*, inquit, *duco ut morituros.* Hoc convenit cum eo quod ante reſpondit Ephoris.

51. XERXES Leonidæ ſcripſerat; Si deſinas θεομαχεῖν, id eſt, cum Diis bellare, ſed meis te copiis adjunxeris, potes Græciæ fieri Monarcha. Huic ita reſpondit: *d* *Si noviſſes quæ ſint in vita honeſta, abſtinuiſſes à concupiſcendis alienis. Mihi vero potius eſt pro Græcia mori, quam in populares meos gerere Monarchiam.* Quid tam impium eſt, quod mortalium vulgus non admittat ampli principatus gratia? At hic prius duxit honeſtam mortem pro amicis liberandis oppetere, quam Monarcha factus, eos ſervitute premere, à quibus venerat depulſurus ſervitutem Barbarorum.

52. RVRSVS cum Xerxes ſcripſiſſet, Mitte arma, reſcripſit: *e* *Veni & cape.* Maluit armis mori, quam traditis armis turpiter de vita cum hoſte paciſci.

53. CÆTERVM ubi jam adornaret cum hoſte con-

a *Lepide.* b *Animoſe.* c *Fortiter.* d *Juſte.* e *Animoſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

confligere, belli Duces admonuerunt exſpectaret reliquos ſocios: *a* *Non adſunt*, inquit, *qui pugnaturi ſunt? An neſcitis eos ſolos cum hoſtibus pugnare, qui Reges verentur ac metuunt?* Non putavit eos exſpectandos, qui ad præſcriptum ab Imperatore tempus non adeſſent: reliquos etiamſi adſint non pugnare.

54. MILITES ſic adhortatus eſt: *Ita prandete commilitones mei, tanquam apud inferos cœnaturi.* Hæc vox ignavis ademiſſet animum, at viris fortibus addidit: admonens ne cibo vinoque graves venirent ad prœlium, aut certe pro patria fortiter occumberent.

55. IDEM percunctanti quam ob cauſam fortes viri glorioſam mortem ingloriæ vitæ anteponant: *b* *Quoniam*, inquit, *alterum naturæ proprium, alterum peculiariter ſuum eſſe ducunt.* Nam naturæ beneficio vivunt & ignaviſſimi, at honeſte mori non contingit niſi virtute præditis.

56. CVM cuperet juvenes cælibes, *c* quo forent incolumes abeſſe à belli periculo, ſciretque illos id minime laturos, ſingulis illorum tradidit ſcytalas, id eſt, epiſtolarum Laconicarum genus, cumque his miſit illos ad Ephoros. Cum vero treis etiam ex his, qui grandiores jam duxerant uxores, optaret ſalvos, ac ſimili prætextu ablegare conaretur in patriam, intellecto dolo non ſuſtinuerunt accipere ſcytalas. *d* Quorum unus ita ſe excuſavit, non præco, ſed pugnator te ſecutus ſum. Alter vero Heic, inquit, manens ero melior. Tertius porro, non poſtremus, inquit, horum, ſed primus inibo pugnam. Vtrum heic potius admirari convenit, Ducisne animum, qui de ſe nihil ſolicitus, eorum incolumitati proſpexit, quos adhuc vivere referebat patriæ, an in ætate florenti tantum vitæ contemptum.

LOCHADUS.

57. LOCHADVS Polyænidæ filius, Sironis pater, nuntianti quod è filiis ipſius alter interiiſſet: *e* *Olim ſciebam*, inquit, *illi moriendum eſſe.* Nihil illi viſum eſt novæ rei, ſi mortalis natus moreretur: nec magni

a *Graviter.* b *Sapienter.* c *Humaviter.*
d *Animoſe.* e *Fortiter.*

magni referre, paulo ſerius an citius vita decederet, cui omnino brevi foret decedendum.

LYCURGUS.

58. LYCURGUS is, qui Lacedæmoniis leges condidit, cum conaretur cives ſuos à moribus præſentibus ad temperantiorem vivendi rationem traducere, eoſque virtutis & honeſti ſtudioſos reddere (nam erant corrupti deliciis) duos educavit catulos eodem patre eademque matre progenitos, quorum alterum paſſus eſt domi lautioribus veſci cibis, alterum eductum venatibus exercuit. Dein cum ambos produxiſſet in forum apud multitudinem, poſuit illic ſpinas, ſimul & eſcas aliquas delicatiores, mox emiſit leporem: cum uterque raperetur ad aſſueta, alter ad eſcas, alter leporem invaderet: a *An non videtis*, inquit, *cives, duos catulos, cum ejuſdem ſint generis, tamen ob diverſam educationem admodum diſsimiles inter ſeſe evaſiſſe, pluſque ad honeſtatem momenti habere exercitationem quam naturam?* Sunt qui dicant ab illo productos catulos, non quidem ex iiſdem parentibus natos, ſed quorum alter eſſet ex ignobili canum genere, qui aluntur ad ædium cuſtodiam, alter ex his qui aluntur ad venandum. Deinde qui erat ex ignobiliori genere exercuit ad venatum, alterum qui erat ex præſtantiore genere tantum deliciis exercuit. Deinde cum uterque ferretur ad ea quibus aſſueverat, atque hoc pacto palam omnibus feciſſet Lycurgus, quantum inſtitutio valeret, tum ad meliora, tum ad deteriora, dixit: *Proinde ne nobis quidem o cives nobilitas, quam miratur hominum vulgus, ductumque ab Hercule genus, profuerit, niſi ea geſſerimus, per quæ ille mortalium omnium clariſsimus ac generoſiſsimus extitit, ac per omnem vitam quæ honeſta ſunt & diſcamus & exerceamus.* Reperit vir ingenioſus viam, qua multitudini philoſophicis rationibus non ſatis idoneæ, virtutis imaginem ob oculos poneret: magis enim movent ac penetrant in animos quæ cernuntur, quam quæ audiuntur. Quod autem ille fecit in civitate, hoc cuique patrifamilias in ſua domo, cuique moderatori in ſuo grege faciendum eſt. Res quidem efficax eſt natura, ſed

a *Educatio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſed potentior eſt inſtitutio, quæ malam naturam corrigit & vertit in bonam. Quales naſcantur liberi, nulli in manu eſt, at ut recta inſtitutione evadant boni, noſtræ poteſtatis eſt.

59. QVONIAM intelligebat æqualitatem & ad frugalitatem & ad concordiam in primis conducere, fecerat novam agrorum partitionem, & in ſingulos cives æquam portionem diſtribuerat. Fertur itaque cum dein ex peregrinatione rediens iter faceret per agrum recens demeſſum, conſpiceretque manipulorum acervos ordine poſitos & æquales, delectatus eo ſpectaculo cum riſu dixiſſe comitibus: *a Vt tota Lacedæmon videtur multorum eſſe fratrum, qui nuper inter ſe diviſerint hæreditatem.* Bono Principi nihil jucundius eſt civium concordia, rurſum Tyranno nihil formidabilius.

60. IDEM cum inductis novis tabulis debitores æris alieni liberaſſet, jam & ea quæ quiſque privatim in ædibus habebat ex æquo partiri tentavit, quo funditus è civitate tolleret diſcrimen opum & inæqualitatem: *b* ſed cum cerneret eos ægre laturos manifeſtam rerum abolitionem, idem occultiore via facere aggreſſus eſt, monetam auream ſimul & argenteam abrogavit, inſtituitque ut cives ferreo dumtaxat nummo uterentur, & quatenus poſtulabat uſus ad hujus permutationem, totius ſubſtantiæ modum præſcripſit. Hoc facto omnis injuſtitia exſulabat ab Lacedæmone. Neque enim jam furari, neque largitionibus corrumpere corrumpive, neque fraudare dolo, neque rapere per vim quiſquam poterat, quod nec cælari valeret, nec parare magnificum eſſet, nec uti periculo vacaret, nec importare aut exportare tutum foret, hac arte vir ſollertis ingenii, quibus divitiarum contemptum perſuadere non potuit, divitiarum uſum ſubtraxit, ac reponendi ſtudium.

61. AD hæc quidquid erat rerum ſupervacanearum *c* è civitate ejiciendum curavit, adeo ut nec negotiator, nec Sophiſta, nec vates, nec circulator, nec lautitiarum artifex Spartam ingrederetur. Neque enim paſſus eſt illic eſſe pecuniam talibus utilem: tantum ferream monetam cudit, quæ pondere Æginetico æquabat minam, valore æreos quatuor. His remediis expugnavit avaritiam.

62. CÆ-

a *Æqualitas.* b *Divitiarum contemptus.*
c *Artes ſupervacuæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

62. CÆTERVM cum ſtatuiſſet invadere delicias luxumque, in his quoque tollere divitiarum admirationem, inſtituit ſyſſitia, hoc eſt, convivia publica. Percunctanti vero cur ea conſtituiſſet, ſic ut in ſingulis conviviis pauci cum armis diſcumberent: a *Vt*, inquit, *expediti ſint ad parendum imperatis, & ſi quid tumultus inciderit, penes paucos ſit delictum, ſitque inter omnes potus ac cibi æqua portio: denique non ſolum in eſculentis ac poculentis, verum ne in ſtratu quidem aut vaſis, aut alia re quacunque plus haberet dives quam pauper.* His rationibus cum divitiis detraxiſſet admirationem, poſteaquam nemo erat, qui vel uti poſſet illis, vel oſtentare, dicebat amicis: b *Quam præclarum eſt, o amici, ipſa re declaraſſe cujuſmodi ſint divitiæ, ſi quando cæcæ ſunt, carentque ſpectatoribus & admiratoribus.* Interim obſervabat, ne quis prius domi ſumpta cœna veniret ad publica convivia, expletus aliis cibis aliove potu. Quod ſi quis cum cæteris non biberet ederetve, eum vituperabat, ut qui aliis eduliis delinitus abhorreret à victu communi. Porro qui palam convictus eſſet id feciſſe, ei mulcta dicebatur. Vnde Agis, qui multo poſt Lycurgum tempore Rex fuit, debellatis Athenienſibus domum reverſus, cum vellet unum diem cœnam capere cum uxore, miſſus à ſyſſitiis poſcenti præfecti militiæ non miſerunt. Ea res cum poſtero die innotuiſſet Ephoris, mulctam illi dixerunt. In eodem facto geminum exemplum nobis eſt proditum: primum frugalitatis; deinde ſeveritatis, cum in cauſa non gravi leges nec Regi pepercerint.

63. SED Lycurgo evenit, quod fere ſolet his qui cum corruptis populi moribus bellum ſuſcipiunt. Divites hoc genus inſtitutionis indigne ferebant, coortique ſunt in illum, & non ſolum conviciis inſectabantur, verum etiam ſaxa in luxum jaculabantur, conantes eum lapidare. At cum urgerent perſequentes, dilapſus eſt per forum, ac reliquos quidem fugiens antevertit. Alexander autem pertinacius inſequens fuſte reſpicienti in tergum extudit oculum. Hunc Alcandrum cum noxæ deditum publico decreto accepiſſet puniendum, nec ullo affecit incommodo, nec incuſavit: ſed cum illum ſui inſtituti ſocium haberet, effecit ut & ipſum Lycurgum, & vitæ rationem,

a *Communitas.* b τυφλὸς ὁ πλοῦτος.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

rationem, quam cum eo egerat, prædicaret: nec victum modo, ſed univerſam civium educationem amaret, quam Lycurgus induxerat. Porro mali quod acciderat monumentum locavit dicatum in templo Minervæ, cui ab æreo delubro nomen Chalciœco, Deæque cognomentum addidit ut Optiletis diceretur: nam Dores Lacedæmonem incolentes oculos optilos vocant, ab ὄπτω, quod Græcis ſonat, video. Et heic habemus geminum exemplum: alterum admonens non abſque diſcrimine mores civitatis corruptæ vitiis ad meliorem frugem revocari: alterum inſignis tolerantiæ, quæ ex hoſte capitali reddidit amicum ac propugnatorem: quem etiamſi necaſſet, ut ipſi licuit, nihilo tamen minus ipſe fuiſſet luſcus, & uno legum ſuarum defenſore minus habuiſſet.

64. PERCUNCTANTI quam ob cauſam non uteretur legibus ſcriptis: *a Quoniam*, inquit, *eruditi qui ſunt, recteque educati, probant quid pro ratione temporis expediat:* ſignificans ſcripturam non mutari, cum pro varietate occaſionum vir probus & ſapiens ſæpenumero cogatur mutare conſilium. Ea res nominatim præſcribi non poteſt. Satis eſt cives honeſte fuiſſe inſtitutos, hi ſua ſponte videbunt quid pro tempore facto ſit opus.

65. RURSUM aliis percunctantibus quamobrem ſtatuiſſet, ut ad ædium culmen imponendum fabri ſecuri uterentur, ad fores vero addendas ſola ſerra, nec ullo alio inſtrumento: *b Ut*, inquit, *cives mediocritatem ſervent in omnibus quæ in ædes inferunt, neque quidquam habeant earum rerum, quæ apud alios ſunt admirationi.* Videbatur enim indecorum, ſi per oſtium rude ac vile ſupellex inferretur exotica, pretio cara, arte operoſa. Id ne fieret, ipſæ quodammodo fores admonebant. Hinc ajunt accidiſſe, *c* quod Leontychidas primus apud Lacones Rex, cum cœnaret apud quendam cerneretque tectum domus ſumptuoſo apparatu factum, ac lacunaribus ornatum, rogabat hoſpitem num ligna apud eos quadrata naſcerentur: adeo luxum eſſe putabat, naturam artificio corrumpere.

66. ROGATUS aliquando Lycurgus quamobrem vetuiſſet frequenter adverſus eoſdem expeditiones.

a *Prudenter.* b *Frugaliter.* c *Habetur antea pag. 12. apopht. 28. & pag. 64. apopht. 35.*

nes agere: *a* *Ne*, inquit, *dum crebro ſeſe defendunt, bellandi peritiam uſu colligant.* Vnde & Ageſilaus graviter accuſatus eſt, quod crebris in Bœotiam expeditionibus ac bellis Thebanos, Lacedæmoniorum hoſtes ad repugnandum induxiſſet. Nam cum Antalcidas vidiſſet illum ſaucium, exprobravit quod Thebanos prœliandi artem docuiſſet, cum ante nec ſcirent bellare, nec vellent: Præclaram, inquit, doctrinæ tuæ mercedem habes, qui Thebanos nec animatos ad bellandum nec exercitatos, vel invitos conſuefeceris docuerisque bellum gerere. Hoc ſtrategema latius etiam patet, videlicet ne ſæpius cum iiſdem litigemus aut contendamus, ne tandem aſſueti vel contemnant nos vel ſuperent.

67. ALIO quopiam percunctante, quamobrem virginum corpora curſibus, luctis, diſcorum ac telorum jactibus fatigaret: *b* *Vt*, inquit, *fœtuum proſeminatio ab ipſa ſtatim radice, validum in validis corporibus initium ſumens, recte germinet, ſimul ut ipſæ in perferendis partubus facile ſimul & generoſe certent adverſus pariendi nixus doloresque, poſtremo ſi qua incidat neceſſitas, poſſint & pro liberis, & pro patria pugnare.* Intellexit vir prudens, quanta Rerum publicarum peſtis ſit otium atque ignavia: contra moderatos labores etiam corpora reddere tum firmiora, tum ſalubriora: unde nec virginibus permiſit in otio vivere, ſed has quoque maſculinis exercitiis quodammodo vertit in maſculos, cum in pleriſque civitatibus per delicias ac luxum maſculi transformarentur in fœminas.

68. CÆTERVM cum eſſent qui vitio darent, quod virgines in pompis ac ludis ſolemnibus nudas exhiberet oculis omnium, cauſamque cur id inſtituiſſet requirerent: *c* *Vt iiſdem*, inquit, *cum maſculis rationibus inſtitutæ, nihilo ſint illis inferiores vel robore vel ſalubritate corporum, vel animorum virtute ac generoſitate, ſtudioque veræ laudis; vulgarem autem gloriam contemnant.* Vnde tale quiddam fertur de Gorgone Leonidæ uxore. Cum quædam, ut probabile eſt, extera mulier illi dixiſſet, ſolæ Lacenæ viris imperatis, reſpondit: *Nimirum ſolæ viros parimus.* Hoc exemplum nec in maſculis, nec in puellis

D imitan-

a *Habetur ante pag. 22. apoph. 69.* b *Fœmina maſcula.*
c *Additum ex alio loco per ſtudioſum quempiam.*

imitandum cenſuerim. Hactenus tamen conducit, ut ſtupidum pudorem, qui frequenter obſtat honeſtis actionibus ab ætate tenera excutiamus, ſtatimque diſcant nihil eſſe vere pudendum præter turpitudinem. *a* Innumeras vero reperias quæ nudatæ vehementer erubeſcant, ſi quid præter honeſtum dixerint fecerintve, non mutent colorem. Sunt item innumeræ, quibus amictus vilior cultuſque ſimplicior genas rubore tingat: contra, glorioſum eſſe ducant ſi ſplendido veſtitu prodeant in publicum, negligentes earum rerum, quæ verum probrum veramque laudem adferunt.

69. CIVES qui à nuptiis abhorrerent, cœlibeſque vivere mallent à ſpectaculis, quibus nudi pueri incedebant, arcebat Lycurgus, aliaſque addebat ignominias, hac arte providens diligenter, ut cives creandis liberis operam darent. Cum enim mos eſſet apud Lacedæmonios, ut juniores ſenioribus multum honorem cultumque præſtarent, hoc honoris ademit iis qui conjugibus ductis nollent augere civium numerum. Vnde nec illud in Dercyllidam dictum reprehendit quiſquam, cum tamen belli Dux eſſet probatiſſimus. Cum enim advenienti juvenis quidam non aſſurgeret, atque ille diceret. Non mihi aſſurgens ceſſiſti. *b* *Nec tu*, inquit, *mihi ceſſurum genuiſti.* Tam procax juvenis dictum in ſeniorem, eumque bellica laude celebrem, nunquam tuliſſet populus Spartanus niſi pro peſſimis civibus habuiſſet eos, qui ſponte ſteriles eſſe ſtatuiſſent, nec agnoſcerent quid patriæ deberent. Nam rem propius intuentibus non ita magnum diſcrimen eſt inter eum qui civem occidit, & qui civem Reipublicæ dare cum poſſit, recuſat.

70. CVIDAM percunctanti quam ob cauſam lege caviſſet, ut ſine dote virgines elocarentur: *c* *Vt*, inquit, *neque propter inopiam ullæ relinquerentur innuptæ, neque ob divitias expeterentur; ſed ut juvenum quiſque ad puellæ mores reſpiciens, ex virtute faceret electionem.* Eadem de cauſa fucos & ornamenta quibus aliæ formam vel fingere vel commendare ſolent, ex urbe ſubmovit. Vt ubique vir egregius ſtuduit æqualitati.

71. IDEM

a *Pudor præpoſterus.* b *Cœlibatus damnatus.*
c *Vxor eligenda.*

71. IDEM cum certum tempus præſcripſiſſet, quo puellæ nubere, juvenes ducere deberent, interrogatus cur id ſtatuendum putarit: *Vt*, inquit, *ſoboles ex adultis perfectæque ætatis parentibus nata valida ſit & vegeta.* Ex coitu præpropero non ſolum læduntur corpora gignentium, verum etiam proles naſcitur imbecilla. Tum qui ante tempus dant operam liberis, carent apud illos auctoritate quam ætas conciliat: rurſus qui vergente jam ætate, nec fruuntur liberis ſuis, nec eos poſſunt ad perfectam inſtitutionem perducere, morte ſenioque præventi.

72. ALTERO quodam admirante quamobrem vetuiſſet ſponſum cum ſponſa ſimul dormire, ſed ſtatuiſſet ut uterque cum ſuis æqualibus maximam diëi partem verſaretur, cumque his totas noctes quieſceret, cum ſponſa vero furtim ac verecunde congrederetur: *a* *Primum*, inquit, *ut corporibus eſſent validi, ſi non uterentur congreſſu ad ſatietatem; dein ut illis amor mutuus ſemper maneret recens ac vigens; denique ut fœtus ederent robuſtiores.* Hoc, hoc demum eſt patriæ patrem agere, nuſquam non advigilare ad Reipublicæ utilitatem, civiumque tum animis, tum corporibus undiquaque conſulere. At multi ſunt, qui ſibi legitimi magiſtratus videntur, ſi quamplurimum tributorum ac vectigalium è civibus extorqueant, & interdum puniant immania ſcelera, cum alioqui ſcelerum irritamenta præbeant ſuis.

73. QVIN & unguenta ejecit è Republica tanquam olei corruptelam ac perniciem: *b* Nam oleum odoribus vitiatum nullum habet uſum, nec ad eſum, nec ad membrorum unctionem: atque dum rem neceſſariam ad delicias corrumpunt, fit ut minor ſit copia.

74. SVBMOVIT & tingendi artificium, veluti ſenſus adulationem. *c* Etenim dum color blanditur oculis, natura rei corrumpitur. In ſumma, cunctis ornandorum lenocinio corporum artificibus Spartana urbe interdixit, ut qui malis artibus bonas arteis corrumperent: propterea quod hujuſmodi deliciis cives à ſalubribus ac ſeriis exercitamentis avocarentur.

75. TANTA porro erat illis temporibus uxorum pudicitia, *d* tantumque aberant ab ea facilitate,

a *Coitus moderatus.* b *Deliciæ.* c *Vnguenta.* d *Additum.*

quæ poſt invaſit, ut prius eſſet incredibile adulterii crimen apud Spartanas inveniri: ferturque dictum cujuſdam vetuſtiſſimi Spartani Geradæ, qui rogatus ab hoſpite quodam, quid pœnarum darent apud Spartanos adulteri, neque enim videre ſe quidquam ſuper hac re ſancitum à Lycurgo: a *Nullus*, inquit, *ô amice, apud nos adulter eſt.* Cum ille ſubjeciſſet: Quid igitur ſi exiſtat? *Dabit*, inquit, *bovem tantum, ut porrecto ultra Taygetum montem collo bibat ex Eurota:* cumque ille ridens dixiſſet, fieri non poteſt ut tantus bos inveniatur. *Et quo pacto*, inquit Geradas, *Spartæ exiſtat adulter, in qua divitiæ, delitiæ, & corporis adſcititius cultus probro habentur: contra verecundia, modeſtia, ac obedientia Magiſtratibus debitæ obſervatio, decori laudique dantur?* Prudenter intellexit Geradas, ibi non poſſe naſci vitia, ubi non admittuntur vitiorum ſeminaria, eaque ubique jacere, quibus pro honore tribuitur ignominia. Atque hæc eſt clementiſſima ratio medendi pravis moribus, excitandique virtutis ſtudium.

76. CVIDAM poſtulanti ut in civitate pro Ariſtocratia, id eſt, optimatum gubernatione, conſtitueret Democratiam, hoc eſt popularem gubernationem: b *Tu fac*, inquit, *prius domi tuæ Democratiam inſtituas.* Compendio docuit eam Reipublicæ ſpeciem non eſſe utilem civitati, quam nemo vellet eſſe in ſua familia. Civitas autem nihil aliud quam magna domus.

77. PERCVNCTANTI cur inſtituiſſet ut minutis ac vilibus rebus ſacrificaretur: c *Ne unquam*, inquit Lycurgus, *deficiat nos quo numen honoraremus.* Quis non diceret in ſolemni Deorum cultu magnificentiam ac ſplendorem adhibendum? At vir prudens intellexit, numen magis delectari frugalitate quam opimis victimis, ne ſub religionis obtentu luxus irreperet, aut certe rerum penuria. Deus enim non eget noſtris impendiis, amat autem homines, quorum neceſſitati poterat illis impendiis ſuccurri.

78. E certaminibus ea ſola conceſſerat exercere, in quibus manus non extenderetur in altum. Ejus conſtitutionis cauſam percunctanti: d *Ne quis*, inquit, *illorum laborando conſueſcat defatigari.* Siquidem exercitia

ad

a *Adulterium.* b *Argute.* c *Sacrificia frugalia.*
d *Exercitatio.*

ad confirmandum corporis robur adhibentur, non ad exhauriendas vires. Qui vero ſubinde delaſſantur in exercitamentis, quoniam imbecilliores veniunt ad labores neceſſarios, facilius deficiunt

79. CVIDAM percunctanti quamobrem crebro mutari caſtra juberet: *a* *Vt magis*, inquit, *lædamus hoſtem.* Lacedæmonii quoniam erant expediti, non magno negotio transferebant exercitum: verum idem facere non perinde commodum erat hoſtibus, magnam ſarcinarum & impedimentorum vim ſecum trahentibus, præſertim qui caſtra fere foſſis, aggeribus ac vallis ſolent communire.

80. ROGANTI qua de cauſa vetuiſſet oppugnari turres: *b* *Ne*, inquit, *à fœmina puerove, aut ab alio quopiam homine puero ac fœminæ non diſsimili, viri præſtantiores occidantur.* Non probavit prœlii genus in quo virtuti locus non eſſet. E turribus vero puer aut mulier dejectu ſaxorum poteſt virum quantumvis fortem interimere. Quis igitur locus virtuti in bellis noſtris, in quibus præcipuas partes agunt bombardæ.

81. CVM Thebani conſulerent Lycurgum de ſacrificio luctuque quem illi Leucotheæ ſolent facere: *c* *Si*, inquit, *Deam eſſe creditis, ne lugeatis: ſin hominem, ne ut Deæ rem divinam faciatis.* Mire taxavit Thebanorum ritus ſecum pugnantes. Non enim convenit ſimul lugere & ſacrificare, hoc eſt, ab ea petere opem, quæ ipſa ſit in calamitate ac lugenda.

82. CIVIBVS quibuſdam interrogantibus, quo modo liceret hoſtium inſultum effugere: *d* *Si*, inquit, *pauperes fueritis, nec alius alio plus requirat.* Ad opulentos & onuſtos prædæ ſpes invitat hoſtem, nec facile poteſt elabi qui ſarcinis & impedimentis retardatur: ad hæc tutiores ſunt ab hoſtium incurſu, inter quos eſt æqualitas, & ex æqualitate concordia.

83. IISDEM percunctantibus cur prohibuiſſet urbem cingi muris: *e* *Quoniam*, inquit, *non caret mœnibus civitas, quæ non lateribus, ſed viris cincta eſt.* Indicavit id genus munimenta magis arguere civium ignaviam quam fortitudinem.

a *Strategema.* b *Strategema.* c *Argute.*
d *Paupertas expedita.* e *Fortiter.*

84. SPARTIANIS ſtudio eſt alere comam, & ſuper ea quoque re narrant Lycurgum reddidiſſe rationem: a *Quoniam*, inquit, *coma formoſis addit decorem, deformes vero reddit hoſtibus terribiliores.* Vt enim decet coma ſpecioſos., ita minus felici ſpecie præditis horrorem ac ferinum quiddam conciliat. Capillitium naturalis eſt ornatus, minimoque conſtans: hoc genus non damnavit Lycurgus, ut quod nec operoſis artibus conſtaret, nec pro frugalitate luxum induceret. Adſcititium cultum, magnoque paranda lenocinia non probavit. Quo magis deteſtanda eſt quorundam præpoſtera cura, qui corporis eas partes vellunt raduntque, quibus natura pilos dedit, non tantum ad decorem & verecundiam, verum etiam ad tuendam valetudinem: contra illic eliciunt ſilvam artificio, ubi natura voluit eſſe glabriciem.

85 PRÆCIPERE ſolet, ut poſtea quam in bello hoſtem vertiſſent in fugam ac ſuperaſſent, tam diu fugientes inſequerentur donec certa eſſet b victoria, moxque retro cederent. Neque enim Græcorum convenire moribus, eos trucidare qui ceſſiſſent, idque non ſolum honeſtius, verum etiam utilius eſſe dicebat. Siquidem hoſtes, quibuſcum res eſt, ubi cognorint Lacedæmonios parcere cedentibus, occidere vero qui loco non cedunt, ſibi conducibilius exiſtimabunt fugere quam perſiſtere. Frequenter enim deſperatio magnum robur addit animo, non minus quam ſpes victoriæ. Decet autem Græcos legibus ac diſciplinis imbutos etiam in bellis meminiſſe clementiæ. Barbaricæ feritatis eſt, ſævire in proſtratos. Sed rurſus ita temperanda eſt clementia, ne nobis ſit exitio. Fit enim non raro ut hoſtis fugam ſimulet, ut redintegratis viribus acrior inſurgat in victorem.

86. PERCVNCTANTI quamobrem hoſtium cæſorum cadavera ſpoliare vetuiſſet: c *Ne*, inquit, *dum ſpoliis incumbunt, pugnam negligant, ſed paupertatem una cum ordine ſervent.* Vt vir ille ſapiens ubique civibus ſuis metuit à divitiis, tanquam à fonte plurimorum malorum, cum apud hominum vulgus nihil expetatur avidius, quaſi in his ſint præcipua felicitatis humanæ præſidia.

87. DICERE ſolet, Rempublicam duabus rebus con-

a *Coma.* b *Moderatio victoriæ.* c *Strategema.*

contineri, præmio & pœna. Refert Marcus Tullius libro epiſtolarum ad Brutum.

LYSANDER.

88. LYSANDER precioſas veſtes, quas Dionyſius ad filias ipſius miſerat, non accepit, dicens: *a Vereor ne his amicta, turpes videantur.*

89. IDEM cum aliquanto poſt idem Dionyſius ipſi miſiſſet ſtolas duas, jubens ut utram elegiſſet, eam mitteret filiæ: *b Ipſa*, inquit, *rectius eliget:* itaque accepit ambas, & abiit. In hoc exemplo nihil eſt imitandum, nec viro Lacedæmonio dignum: nec aliud ab hoc Duce exſpectandum fore, præter malitioſam ingenii vafriciem.

90. IS cum egregius ſimulandi artifex evaſiſſet, ac pleraque quæ crudeliter & avare gerebat, callidis fucis ornaret, juſtum non alia re quam utilitate, & honeſtum commodo metiens, *c* fatebatur quidem veritatem mendacio præſtantiorem eſſe, ſed utriuſque dignitatem ac pretium utilitate æſtimandam. Invertit vir improbus Philoſophorum dogma, qui, quod honeſtum eſt, idem volunt utile eſſe: hic quidquid eſſet utile, idem ducebat honeſtum.

91. AD eos vero qui ipſi probro dabant, quod pleraque dolo ac fraude gereret, non palam virtute conficeret, hac parte Hercule generis auctore indignus, ridens dixit: *d Vbi quod vellet, non aſſequeretur leonis exuvium, ibi vulpinum applicandum eſſe:* ſentiens quod honeſtis rationibus non poſſet effici, id fraude doliſque perficiendum.

92. RVRSVS aliis illi vitio vertentibus, quod fœdera quæ cum jurejurando feciſſet Mileto violaſſet, ait: *e Pueros talis eſſe fallendos, viros jurejurando:* quaſi hoc ipſum eſſet viro dignum, perjurio fallere.

93. CVM Athenienſes non virtute ſed inſidiis viciſſet juxta fiumen, cui nomen Ægis, eiſque fame preſſis, urbem in fidem ſuam accepiſſet, ſcripſit Ephoris: *Capta*

a *Hoc ante habetur pag.* 41. *apopht* 46. b *Vaſte.*
c *Vtilitas virtute potior.* d *Vafre.* e *Perfidioſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

a *Captæ ſunt Æthenæ:* perinde quaſi vi rem geſſiſſet, gloriam aucupans mendacio.

94. CVM Argivi de ditionis finibus ambigerent cum Lacedamoniis, aſſeverarentque ſe juſtiorem habere cauſam, Lyſander ſtricto enſe: b *Qui hoc*, inquit, *ſuperior eſt, is optime de finibus diſputat.* Ab æquo & bono vir inſolens ad vim provocavit.

95. AD Bœotios ancipites, nec huic nec illi parti addictos, cum per illorum confinia faceret iter, legatos miſit, qui percunctarentur, utrum rectis an inflexis haſtis per illorum agros proficiſci deberet: ſignificans ſive amici eſſent Bœotii ſive inimici, nihilominus ſe cœpto itinere perrecturum, niſi quod per hoſtium agros iturus eſſet erectis haſtis ad propulſandum ſi quis obſiſteret: per amicorum inverſis, veluti nemini nociturus. Hoc dictum nonnihil reſipit indolis Laconicæ, quæ nec inimicis ſupplex eſſe vellet, nec amicis gravis.

96. MEGARENSI cuidam in publico conventu liberius adverſus ipſum loquenti: c *Tua verba*, inquit, *amice opus habent civitate:* ſignificans in civili conſeſſu cuique liberum eſſe quæ videntur dicere: in bello non eſſe eandem libertatem.

97. CVM ad Corinthiorum, qui defecerant, muros perveniſſet, videns Lacedæmonios cunctantes aggredi, ac forte accidiſſet ut lepus conſpiceretur exercitus tranſilire foſſam: d *Non pudet*, inquit, *ô Spartani, hujuſmodi formidare hoſtes, quorum mœnibus ob ipſorum ignaviam lepores indormiunt?* Caſum fortuitum ſollertia Ducis torſit ad animum addendum militibus.

98. EIDEM in Samothrace oraculum conſulenti Sacerdos juſſit, ut quod in vita maxime ſceleratum commiſiſſet, diceret. Ille Sacerdotem rogavit: e *Vtrum hoc tuo an Deorum juſſu facere oportet?* Cum Sacerdos reſpondiſſet, Deorum juſſu: *Tu igitur hinc diſcede, ac Diis dicam ſi percunctentur.* Heic cuique liberum eſt, utrum malit laudare animum ab omni ſuperſtitione liberum, an prudentiam: qui ſenſerit ſacrificii fucum hoc agentis, ut ex conſcientia criminis haberet illum obnoxium. Mos erat

a *Glorioſe.* b *Violenter.* c *Libertas in dicendo.*
d *Habetur ante Simile pag. 41. apopht. 44. Sollerter.*
e *Simile dictum eſt pag. 36. apopht. 25.*

erat Lacedæmoniis, nihil aggredi novæ rei, niſi conſultis oraculis: at Lyſander cum nulla religione teneretur, nihilo ſecius hinc quoque ſolitus eſt ſuis vitiis honeſti ſpeciem petere, tametſi parum ſucceſſit.

99. INTERROGANTI Perſæ, quam Rempublicam maxime probaret: *a Eam*, inquit, *in qua fortibus viris ac meticuloſis congrua utriſque redduntur.* Senſit virtutem invitari præmiis, ignavos excitari ignominia. Nimirum hoc eſt quod apud Homerum ſtomachatur Achilles, idem honoris haberi ignavis ac fortibus. Ea ſententia non ſolum habet locum in Republica, verum etiam in privatis familiis. Sunt enim hæc duo præcipua ad conſervandam cujuſlibet gregis diſciplinam. Honos enim non ſolum alit artes, ut habet proverbium, verum etiam virtutem. Nec tam refert Monarchia ſit an Ariſtocratia, an Democratia, an aliqua Reipublicæ forma ex his temperata, quam ut in quacunque gubernatione diſcrimen habeatur publicum inter viros utiles Reipublicæ & ſuo viventes abdomini.

100. CVIDAM apud Lyſandrum jactanti, quod ipſum & laudibus veheret, & adverſus obtrectantes tueretur: *b Duo*, inquit, *mihi ſunt boves ruri, tacentibus ambobus, tamen certo novi uter ad laborem ſtrenuus.* Senſit veram virtutem non egere laudibus humanis, cum ipſa ſecum ducat ſuam laudem ac decus. Cæterum qui nihil gerunt præclari, his opus eſt præconibus.

1. AD quendam à quo conviciis impetebatur: *c Dic*, inquit, *aſſidue, O amicule, dic dic, nihil omittas: ſi qua tuum animum malis, quibus videris plenus, valeas exonerare.* Ingentis animi argumentum, ne ira quidem dignum arbitrari maledicum, cum in promptu eſſet ultio.

2. ALIQVANTO poſt defuncto jam Lyſandro, cum de ſocietate belli nata eſſet controverſia, *d* Ageſilaus adiit Lyſandri domum, inquiſiturus ſuper hac re literas, quas Lyſander apud ſe detinuerat. Reperit autem præterea librum Lyſandro conſcriptum de novando Reipublicæ ſtatu, quod oportet regnum ab Eu-

D 5 rytion-

a *Præmia virtutis* b *Laus ab hominibus.* c *Moderate.* d *Hoc ante habetur in Ageſilao, licet aliter narratum, pag. 17. apophth. 51.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

rytiontidis & Agide ablatum (nam ex his tantum familiis fas erat creare Reges) in commune ponere, ac Regem eligi ex optimis, quo videlicet hoc honoris decerneretur, non his qui genus duxiſſent ab Hercule, ſed iis qui tales eſſent virtute, qualis fuiſſet Hercules: quandoquidem virtute, non generis commendatione & ille ad divinos honores ſubvectus eſt. Hanc orationem Ageſilaus nitebatur apud cives evulgare, cupiens per eam oſtendere qualis civis clanculum fuiſſet Lyſander, non ſine calumnia eorum, qui Lyſandro faverant. Sed ferunt Cratidem, qui tum inter Ephoros primas tenebat, veritum ne lecta oratio perſuaderet, revocaſſe ab eo conſilio Ageſilaum, ac dixiſſe, non ſolum non eſſe refodiendum Lyſandrum, ſed ipſam potius orationem cum illo defodiendam; quod callide & ad perſuadendum accommodate compoſita videretur. Hoc factum declarat Lyſandri perverſam ambitionem, qui nihil intentatum reliquerit ad regnum adipiſcendum: ſed idem arguit Ageſilai moderationem, qui privatam ſimultatem poſthabuit utilitati Reipublicæ.

3. CÆTERVM qui filiarum illius nuptias prius ambierant, mox poſt obitum ejus, quod repertus eſſet pauper, eas recuſabant, iis *a* Ephori dixere mulctam, eo quod, quem divitem eſſe credentes coluerant, eundem juſtum ac probum ex paupertate agnitum contemnerent. Hoc ut apophthegma non eſt, ita ſalubre eſt exemplum ſeveritatis, quod admoneat in conciliandis matrimoniis magis ſpectandam virtutem quam cenſum: eoſque perfidos & inconſtantes eſſe amicos, qui amicitiam commodo metiuntur, cujus ſpe adempta protinus recedunt ab amicitia. Quin & illud nos admonet, honeſtius eſſe fama quam pecunia diteſcere.

NAMERTES.

4. NAMERTES cum legatione fungens à quodam ejus gentis ad quam erat miſſus, beatus prædicaretur, eo quod multos haberet amicos, interrogavit: *b* *Quomodo qui multos haberet amicos, periculum faceret an amicum*

a *Severe.* *b* *Videtur adjectum: Amici exploratio.*

amicum haberet ſincerum ac probum? Id cum alter faſſus ſe neſcire, cuperet diſcere. *Per adverſam*, inquit, *fortunam.*

NICANDER.

5. NICANDER cuidam dicenti, quod Argivi male de ipſo loquerentur: *Num igitur*, inquit, *dant pœnas qui de bonis loquuntur male?* ſignificans Rempublicam male moratam, ubi liceret impune maledicere nihil mali commeritis.

6. IDEM percunctanti quare Lacedæmonii comam ac barbam alerent: a *Quoniam*, inquit, *hic ornatus cum ſit homini omnium pulcherrimus ac proprius, nullo conſtat impendio.*

7. CVM Athenienſis quidam dixiſſet, Nimium, ô Nicander, amplectimini otium: b *Verum*, inquit, *prædicas, ſed non quemadmodum vos, quocunque modo nobis parare ſtudemus.* Senſit otium honeſtis rationibus partum non eſſe reprehendendum: ſed eos vituperio dignos, qui per fas nefaſque ſectarentur otium. Otium autem Athenienſis dixit, non exercere ſordidas artes.

ZEUXIDAMUS.

8. ZEVXIDAMVS cuidam percunctanti, quam ob cauſam Lacedæmonii leges de fortitudine citra ſcriptum ſervarent, ac non potius deſcriptas traderent juvenibus legendas: *Quoniam*, inquit, *aſſuefaciendi ſunt, ut præclaris geſtis potius quam ſcriptis intendant.* Inertiæ genus eſt de fortitudine Philoſophorum more diſputare, ſed protinus factis exercenda virtus, quæ paucis dogmatibus tradi poteſt.

9. ÆTOLO quodam dicente, quod qui ſtuderent probitatem cum fortitudine conjungere, iis bellum eſſet potius pace: *Non per Deos*, inquit, *ſed his mors vitæ potior eſſe debet.* Correxit Lacon dictum Ætoli. Non enim optandum bellum, ſed nec in bello nec in pace libertatem tueri licet, niſi mortis terrorem abjeceris.

a *Simile pag.* 78. *apop* 8. 84. b *Otium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

PANTHOIDAS.

10. PANTHOIDAS legatus miſſus in Aſiam, oſtendentibus ipſi murum probe munitum : a *Per Deos*, inquit, *O hoſpes bellum conclave mulierum.*

11. IDEM cum in Academia Philoſophos audiſſet multa de virtute diſſerentes, interrogatus cujuſmodi viderentur ejuſmodi ſermones : b *Quid aliud*, inquit, *quam probi, ſed prorſus inutiles vobis, qui illis non utimini.* Salſe tetigit mores Athenienſium, qui virtutem haberent in labris, non in factis.

PAUSANIAS.

12. PAVSANIAS Cleombroti filius, cum Delii de inſula cum Athenienſibus haberent controverſiam, atque inter cætera dicerent, quod ex more regionis neque mulieres in inſula parerent, neque mortui ſepelirentur : c *Quo modo igitur*, inquit, *hæc inſula erit vobis patria, in qua neque fuit quiſquam veſtrum, nec futurus eſt?* Argute notavit ineptam Deliorum conſuetudinem, qui ſuos in patria neque naſci ſinerent vivos, nec humari mortuos : cum ut mulier, ita nec regio, mater ſit, niſi gignat. Alienum autem ſit à materna pietate nolle ſepeliri quos genuit.

13. CVM Athenienſium exſules hortarentur illum ut adverſus Athenienſes moveret exercitum, diceréntque, quod cum in Olympiis præconis voce pronuntiaretur victor, ſoli Athenienſes ipſum exſibilaſſent : d *Cum hoc*, inquit, *fecerint in bene meritum, quid facturos creditis ſi illis malefecero?* inſigne moderationis exemplum, nihil tam atroci commoveri contumelia : at idem ingenii mire ſollertis argumentum, quod adferebatur velut inſtigaturum Pauſaniæ animum ad ſuſcipiendum bellum, id in partem diverſam retorquere.

14. PERCVNCTANTI cur Tyrtæum Poëtam Spartæ civem feciſſent : e *Ne quis*, inquit, *externus*

nobis

a *Ante pag. 54. apoth 97.* b *Salſe.* c *Argute.*
d *Moderate.* e *Argute.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

nobis Dux fuiſſe videatur. Poëtæ apud Lacedæmonios non erant in pretio, nec hoc nomine Tyrtæus meruit apud illos honorem, ſed quoniam ſtrenuum Ducem in bello præſtiterat: putarunt eam laudem patriæ vindicandam.

15. AD quendam imbecilli corpore, tamen hortantem ut cum hoſtibus terra marique experiretur: a *Vis*, inquit, *igitur poſitis veſtibus teipſum oſtendere qualis ſis, qui nobis bellandi es auctor?* Salſe riſit ad id hortantem alios, in quo ipſe nihil opis adferre poſſet.

16. QVIBVSDAM in ſpoliis Barbarorum demirantibus pretioſas veſtes: b *Præſtiterat*, inquit, *ipſos eſſe multi pretii quam poſſidere pretioſa*. Correxit ſuorum admirationem, eoſque ad verorum bonorum admirationem revocavit.

17. POST victoriam à Medis apud Plateas reportatam, præcepit ſuis, ut apponerent cœnam Perſicam, quam ſibi Barbari prius apparaverant. Ea cum eſſet oppipara ac ſumptuoſa: c *Lurco*, inquit, *eras, O Perſa, qui cum tantas haberes delicias, ad noſtram veneris mazam*: id erat panis genus contemptum ac vulgare. Admonuit ſtultiſſimum eſſe, locupletes pugnare cum his quibus non multum eſt quod eripiatur. Etenim ſi feliciter cadat Martis alea, exile lucrum eſt: ſin ſecus, ingens eſt damnum. Dicti vero argutia in hoc eſt, quod faſtidioſe delicatus videtur, qui inter varias delicias appetit cibum vilem ac plebejum. Nam id ſolent interdum divites, quibus aſſidua copia lautitiarum parit nauſeam.

PAVSANIAS *Alter*.

18. PAVSANIAS Pliſtonactis filius cuidam roganti, quamobrem apud Spartanos nefas eſſet ullam priſcarum novare legum: d *Quoniam*, inquit, *legibus convenit auctoritas in homines, non hominibus in leges*.

19. E PATRIA profugus cum Tegeæ laudaret Lacedæmonios, cuidam dicenti; Quin igitur manſiſti Spartæ, ſed fugere maluiſti? e *Quoniam*, inquit, *nec medici apud ſanos, ſed apud ægrotos verſari ſolent*. Salſiſſime

a *Salſe*. b *Sapienter*. c *Lepide*. d *Legum auctoritas*. e *Salſe*.

me convicium exilii retorſit in Tegeaten, quod ejus gentis corrupti mores egerent Spartana diſciplina.

20. ALTERI percunctanti quo pacto poſſent debellari Thraces: *a* *Si*, inquit, *qui vir optimus eſt, eum belli Ducem delegerimus.* Admonens, plurimum ad victoriam momenti eſſe in Imperatore. Quemadmodum in omni negotio magni refert, quales ſint quibus gerendæ rei creditur auctoritas.

21. MEDICVS qui inviſebat Pauſaniam dicebat, Nihil habes mali: *b* *Non enim*, inquit, *te Medico utor.* Hoc ipſum quod nihil habebat mali, adeo non acceptum ferebat Medicis, ut eos ſolos judicaret proſpera eſſe valetudine, qui Medicis non uterentur. Id ut perpetuo verum non ſit, tamen extra controverſiam eſt, maximam malorum partem à Medicis proficiſci, vel quia ſint imperiti, vel quia negligentes, vel quia ambitione quæſtuve corrupti.

22. CVM ab amico argueretur, quod de Medico quodam male loqueretur, à quo nec ulla re læſus eſſet, nec cujus feciſſet periculum: *c* *Si feciſſem*, inquit, *periculum, nequaquam viverem.*

23. MEDICO cuidam dicenti Pauſaniæ; ad ſenectutem perveniſti: *d* *Ob id*, inquit, *quod te Medico non ſum uſus.* Medicus exiſtimabat arti ſuæ deberi, ſi cui contigiſſet ſenecta: at ille credebat, vix unquam ad ſenectutem pertingere, qui Medicis utuntur.

24. EVM vero Medicum cenſebat optimum, *e* qui non ſineret ægrotos extabeſcere, ſed quamprimum ſepeliret. Inhumanior quidem videtur hæc ſententia, ſed tamen à Socratis opinione non multum abhorrens, qui vult admodum valetudinarios nec ulla jam ex parte utiles Reipublicæ, æquo animo debere è vita decedere, ſic tamen ut nemo ſibi vim adferat, ſed honeſtis actionibus immoriatur. Certe non apparet quid magni faciant, cum quatuordecim Medici multo tempore immodicis impendiis adnituntur, ut anui jam præmortuæ vitam in unum alterumve menſem proferant. Quid enim aliud agunt, niſi quod arte ſua mortem reddunt longiorem, quaſi hoc cuiquam ſano ſit optabile, diu mori. At viri

a *Dux bonus.* b *Medicina contempta.* c *Medicorum oſor.* d *Medicorum oſor.* e *Medicus optimus quis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

viri ſapientes mortem inopinatam ac brevem judicarunt optimam.

PÆDARETVS.

25. PÆDARETVS cuidam dicenti magnum eſſe numerum hoſtium: *a Tanto*, inquit, *plus gloriæ referemus, quoniam plures interficiemus.* Quod alter adferebat ad perſuadendam ignaviam, ille vertit in calcar fortius agendi. Eodem telo repelli poſſunt quicumque difficultatis cauſſatione dehortantur ab honeſto.

26. IDEM conſpecto quodam qui natura mollis, tamen ob humanitatem laudabatur à civibus, dixit: *b Nec viros qui mulierum ſimiles ſint oportere laudare, nec mulieres quæ virorum ſint ſimiles, niſi ſi qua mulierum urgeat neceßitas.* Senſit aliud decere bonum virum, aliud bonam mulierem: ac pro muliere in virum transfigurata accipit neceſſitatis excuſationem, in viro degenerante in mulierem, nullam recipit excuſationem. Ita non eadem laus decora Principi eſt quæ plebejo, non eadem Magiſtratui quæ privato.

27. CVM in trecentorum virorum ordinem non eſſet adſcriptus, qui honos apud Spartanos primam dignitatem obtinebat, repulſus diſceſſit hilaris ac ridens: revocantibus autem Ephoris, quidque rideret percunctantibus: *c Gratulor*, inquit, *huic Reipublicæ, quæ trecentos habeat cives multo me meliores.* Quid hoc pectore magis philoſophicum? Nec moleſte tulit repulſam, nec queſtus eſt de Ephororum judicio, ſed plus voluptatis capiebat ex publico Reipublicæ bono, quam ſenſurus erat ex honore impetrato.

PLISTARCHVS.

28. PLISTARCHVS Leonidæ filius cuidam interroganti, quam ob cauſam Reges Lacedæmoniorum non à priſcis Regibus cognomen ſortirentur: *d Quoniam*, inquit, *illi ducere quam regnare maluerunt, poſterio-*

res

a *Fortiter.* b *Decorum.* c *Candor.* d *Moderate.*

res illis nequaquam. Primus omnium Regum Lacedæmoniorum Agis dictus eſt, & hoc nomen in aliquot poſteriores demanavit. Agis autem dictum eſt à ducendo, quoniam clementer imperabant, & Regum eſt imperare potius quam perſuadere. Pliſtarchus autem ſonat, plurimis imperantem.

29. CVM patronus quidam ridicula loqueretur in cauſa, Pliſtarchus interpellans illum dixit: *a Non tu cavebis, amice, perpetuo riſu digna dicere, ne quemadmodum qui aſſidua palæſtricam exercent palæſtritæ fiunt, ita tu fias ridiculus?* Senſit vir egregius, raris lapſibus dandam eſſe veniam: cæterum cum error tranſit in habitum & conſuetudinem, fit immedicabilis. Expedit autem hac Pliſtarchi interpellatione amicos crebrius peccantes revocare, ne peccandi colligant uſum, & vitium tranſeat in naturam.

30. CVIDAM referenti ipſum à maledico quodam laudari: *Demiror*, inquit, *ſi quis illi dixit me mortuum eſſe: Nam ille de vivo bene loqui poſſit nemine.* Non delectatus eſt vir generoſus laude, quæ à viro illaudato proficiſcebatur.

PLISTONAX.

31. PLISTONAX Pauſaniæ filius cum Rhetor quidam Atticus Lacedæmonios dixiſſet indoctos: *b Nos enim*, inquit, *Græcorum ſoli nihil à vobis didicimus mali.* Lacedæmonii malum exiſtimabant, quidquid non faceret ad efficiendam ciuitatem meliorem.

ANNOTATIO.

PLISTONAX dicitur Pauſaniæ filius, cum paulo ſuperius duo Pauſaniæ commemorentur, unus Cleombroti, alter Pliſtonactis filius. Apud Plutarchum ita refertur, Πλειςώναξ ὁ Παυσανίε, *hoc modo Græci patris nomine diſcernunt filium: an eodem modo per filii nomen diſcernant patrem, mihi nondum liquet. Quanquam hoc apophthegma* è Plu-

a *Stultiloquium.* b *Habetur & pag. 36. apopht. 24.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

è Plutarchi Græcis collectaneis adjeci, cum non habeatur nec in verſione Philelphi, nec in verſione Raphaelis. Et ſuſpicor in Plutarchi codice temere additum, præſertim cum idem dictum paulo ſuperius tribuatur Antalcidæ. Aldus excudebat Moralia Plutarchi ex exemplari parum emendato, eoque Ioannis Laſcaris auctor erat, ut editio proferretur in aliud tempus, donec obtigiſſet exemplar emendatius, ſed auditus non eſt.

POLYDORVS.

32. POLYDORVS Alcamenis filius, in eum qui non ceſſabat minitari hoſtibus: a *Non intelligis*, inquit, *te maximam vindictæ partem fruſtra conſumere?* Qui ſtatuit inimicum ulciſci, minis nihil aliud efficit, niſi ut præmonito inimico ſibi minuat lædendi facultatem. Fortium autem virorum eſt, male facere iis, qui malo digni ſunt, non maledicere.

33. CVM in Meſſenenſium regionem eduxiſſet copias, roganti cuipiam, num adverſus fratres eſſent pugnaturi: b *Non*, inquit, *ſed in eam agrorum partem proficiſcimur, quæ nondum ſortito diviſa eſt.* Eluſit percunctatorem, diſſimulans conſilium. Sit hoc quoque exemplum cælandi propoſitum, ſi quem capias lædere.

34. CVM Argivi poſt illam trecentorum pugnam rurſus eſſent prœlio ſuperati, ſocii Polydorum adhortabantur, ne eam oportunitatem præteriret, ſed aggreſſus hoſtium muros civitatem illorum caperet: Id enim factu fore facillimum, cum interfectis viris ſolæ mulieres eſſent reliquæ. His in hunc reſpondit modum: c *Mihi pari Martis alea rebellantes devincere honeſtum eſt: cæterum cum pro agris pugnarim, urbem velle capere non arbitror eſſe juſtum. Siquidem huc veni agros recepturus, non urbem capturus.* Vir excellentis animi ne cum hoſtibus quidem putavit agendum ſecus quam poſtulabat æquitas, cum hominum vulgus ſibi in hoſtem putet licere omnia, in tantum ut ſi de frigido oppidulo fuerit concertatio, victor exiſtimet ſibi jus eſſe, regnum univerſum victi occupare. Ille etiam turpe ſibi judicabat bellare cum his, quibus

a *Generoſe.* b *Diſſimulanter.* c *Moderate.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quibus deerant paria ad bellum præſidia. Talis enim victoria nullam habet virtutis laudem, ſed crudelitatis crimen.

35. PERCUNCTANTI quid eſſet in cauſa quod Spartani in bello fortiter ſeſe periculis objicerent: a *Quoniam*, inquit, *Duces revereri didicerunt potius quam timere.* Reverentia cum amore conjuncta eſt, metuimus autem illos maxime quos odimus. Rectius autem fungitur ſuo officio, qui ex animo facit, quam qui metu mali.

POLYCRATIDAS.

36. POLYCRATIDAS unus cum cæteris miſſus orator ad Duces regios, cum interrogaretur, utrum privatim veniſſent an publice miſſi: b *Si impetramus*, inquit, *publice: ſin minus, privatim.* Vox pii candoris in patriam index. Si ceſſiſſet ex ſententia legatio, gloriam volebat Reipublicæ cedere: ſin minus, ignominiam repulſæ ad patriam non pertinere.

SOEBIDAS.

37. SOEBIDAS cum eſſent Lacedæmonii in pugna Leuctrica Martis aleam experturi, cuidam dicenti; Hic dies declarabit virum bonum: c *Præclarus*, inquit, *dies, qui poſſit declarare virum bonum incolumem*: præſagiens in eo prœlio plurimos egregios viros fortiter occubituros, quos ipſe patriæ maluiſſet incolumes.

38. IDEM cum eſſet loco iniquo, præterea nullam habente aquam obſeſſus ab hoſtibus, dicitur ita pactus cum hoſtibus, ut eis terram bello partam cederent, d ſi milites una cum ipſo è vicino fonte bibiſſent: Nam eum fontem hoſtes obſederant. Icto fœdere congregatis ad ſe ſuis omnibus pollicitus eſt ſe daturum ejus regionis imperium ei qui non bibiſſet. Porro cum nemo ſibi temperaret, ſed bibiſſent omnes, ipſe poſt omnes deſcendit in fontem: & aqua conſperſus, hoſtibus etiamnum præſentibus, abiit, ac regionem occupavit, ut qui ſolus non

a *Fortiter.* b *Patriæ ſtudium.* c *Argute.* d *Callide.*

non bibiſſet. Eodem ſtrategemate & exercitum à ſitis periculo liberavit, & hoſtem eluſit & regnum ſibi vindicavit tolerantia. Non erat obſtrictus inimicis ex fœdere, quia non omnes cum ipſo biberant: nec milites fefellit, quia nemo præter ipſum à potu abſtinuit. Quod ſi hoſtes voluiſſent ad arma currere, jam nactus locũ pugnæ commodiorem, ac fonte potitus, facile poterat illis eſſe par.

TELECRVS.

39. TELECRVS ipſi nuncianti patrem de eo male loqui: *a* *Niſi*, inquit, *illi dicendum eſſet, haudquaquam diceret*. Maluit in ſe transferre culpam, quam committere ut pater quidquam temere loqui videretur. Habes & pietatis ſimul & modeſtiæ exemplum.

40. IAM fratri ſuo querenti quod cives erga ſe non perinde afficerentur atque erga illum, ſed inhumanius tractarent, quod nondum ab illis eſſet creatus Ephorus: *b* *Tu*, inquit, *injuriam ferre neſcis, ego ſcio*: ſignificans ei qui velit uti faventibus civibus, ad multas injurias eſſe connivendum.

41. PERCVNCTANTI quare mos eſſet apud Spartanos, ut juvenes aſſurgant ſenioribus: *c* *Vt*, inquit, *aſſueti honorem habere nulla propinquitate junctis, magis honorent parentes*. Optima ratio conſuefaciendi ad debitum officium, ſi ultra quam debetur doceamus præſtandum. Veluti ſi quis aſſueſcat cum uxore verecunde caſteque convivere, multo minus improbus erit apud alienas.

42. PERCVNCTANTI quantum poſſideret facultatum: *Non plus*, inquit, *quam ſat eſt*. Divitias non cupiditate, ſed uſu metiebatur.

CHARILLVS. *Sive Charilaus.*

43. CHARILAVS interroganti quam ob cauſam Lycurgus tam paucas leges tuliſſet Lacedæmoniis: *d* *Quoniam*, inquit, *pauca loquentibus, paucis etiam legibus eſt opus*. Senſit nimirum pleraque mala ex multiloquio naſci; Laconibus autem peculiaris erat breviloquentia.

44. AL-

a *Pie in patrem.* b *Comiter.* c *Graviter.* d *Loquacitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

44. ALTERI percunctanti quamobrem Lacedæmonii virgines nudas producerent in publicum, uxores vero tectas: *Quoniam*, inquit, *virginibus mariti ſunt inveniendi, uxores vero ſervandæ ſunt iis qui eas nacti ſunt.* Huc ſpectabat ea conſuetudo, ut nec puellis deeſſent mariti, nec contaminarentur matrimonia præter aliarum gentium conſuetudinem, ubi virgines videri nefas eſt, uxores oculis hominum exponuntur.

45. SERVO cuidam audacius agenti cum ipſo: a *Ni iratus eſſem*, inquit, *occiderem te.* Adeo putabat nihil recte dici fierive ab irato, ut ne in ſervum quidem animadvertere voluerit commotior.

46. INTERROGANTI quam arbitraretur optimam Rempublicam: b *In qua*, inquit, *plurimi cives de virtute inter ſeſe decertent citra ſeditionem.* In pleriſque civitatibus certamen eſt de opibus & honoribus, de virtute qui certent pœne nulli. Quanquam hoc quoque certamen de honeſto debet hactenus fervere, ne prorumpat in ſeditionem: Iam enim non concertatio virtutis, ſed ambitionis. Qui vera virtute præditus eſt, nihil ſpectat niſi ut proſit Reipublicæ, at ſeditio præſens venenum eſt civitatis.

47. PERCVNCTANTI cuidam quamobrem omnium Deorum ſtatuæ apud Lacedæmonios ponerentur armatæ: c *Ne*, inquit, *probra quæ ob ignaviam jaciuntur in homines ad Deos referamus, neve juvenes niſi armati Deos comprecentur.* Eo commento civium animis hanc opinionem infigere ſtudebat, Diis gratam eſſe fortitudinem, inviſam ignaviam: ſimulque juventutem armis ferendis debere aſſueſcere, quo ſimul & minus indulgerent deliciis, & utiliores bello evaderent ſine religionis quidem cauſa fas eſſet arma ponere, cujus obtentu fere ſolet otium & luxus in civitates irrepere.

APOPH.

a *Moderate.* b *Sapienter.* c *Otium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

APOPHTHEGMATA LACONVM ALIQVOT ἀνωνύμων.

LIBER II.

1. SAMIORVM legatis prolixiore utentibus oratione dixerunt Spartani: a *Prima ſumus obliti, poſtrema non intelleximus, quia prima non meminimus.*

2. AD Thebanos item qui de quibuſdam pertinacius contradicebant: b *Oportet*, inquiunt, *aut minus habere ſpirituum aut plus virium.*

3. LACON quidam ſenex interrogatus cur barbam geſtaret ſilvoſam ac promiſſam: c *Ut*, inquit, *intuens canos pilos nihil committam illis indignum.* Vir bonus undecunque venatur ſtimulos ad virtutem.

4. ALIVS cuidam laudibus immodicis efferenti bellatores optimos: d *Apud Trojam*, inquit: ſignificans, tales olim fuiſſe, ſed hoc genus hominum jam olim deſiiſſe inveniri.

5. ALIVS quidam Lacon cum audiſſet quoſdam à cœna cogi ad bibendum: e *Num*, inquit, *coguntur etiam ad edendum?* Notavit Græcorum morem in conviviis compellentium ad certum cyathorum modum, cum id re vera non minus abſurdum ſit, quam hominem qui non eſuriat, ad certum eſcarum modum compellere.

a *Habetur pag. 60. apophț.16.* b *Habetur pag. 18. apopht. 55. & pag. 30. apopht. 99.* c *Canicies.* d *Argute.* e *Bibacitas.*

pellere, niſi quod alterius abſurditatem elevat conſuetudo.

6. RECITATO quod ſcripſit Pindarus, Græciæ fulcimentum eſſe Athenas. Lacon dixit: a *Ruituram Græciam ſi tali fultura niteretur.* Taxavit Athenienſium mollitiem, quæ Poëtæ elogio non reſponderet: aut certe Poëtæ vanitatem, qui tali præconio celebraſſet indignos.

7. QVIDAM conſpecta tabula, quæ picturam habebat, quo modo Lacedæmonii trucidarentur ab Athenienſibus, dixit: *Fortes Athenienſes:* Id Lacon audiens ſubjecit: b *In tabula:* ſignificans ridiculum eſſe de pictura gloriari, quod ea non minus mentiri ſoleat quam Poëtæ.

8. AD eum qui maledicta in alios per calumniam jactata ſolet facile admittere, Lacon, c *Deſine*, inquit, *adverſum me præbere aures.* Senſit non ſolum eos vituperio dignos qui calumniarentur alios, verum etiam qui calumniantibus accommodarent aures. Et injuriæ genus eſt, adverſus nihil male meritum audire maledicam linguam. Non enim eſſent maledici, ſi nullum invenirent auſcultatorem. Proinde Lacon expoſtulavit etiam cum illo, qui præbuerat aures de ipſo male loquenti.

9. QVIDAM ſervo qui dum puniretur, dicebat: Non volens erravi: d *Non volens igitur*, inquit, *pœnas dato.* Vulgaris quidem, ſed frigida excuſatio eſt; inſciens feci: vigilandum erat ne quid committeret imprudens.

10. ALIVS cum in peregrinatione vidiſſet homines in ſellis curulibus ſedentes: e *Abſit*, inquit, *ut in talibus ſedeam ſellis, unde non liceat aſſurgere ſeniori:* In his enim ſedebant delicati porrectis cruribus, ac cœlum imminens capiti prohibebat exurgere. Apud Lacedæmonios vero ſcelus erat, juvenem non aſſurrexiſſe ſeni.

11. CHII quondam Spartæ peregrinantes à cœna vomuerant in Ephororum curia, dein etiam in ſedes, in quibus ſedere ſolent Ephori, ventris onus dejecerant. Ac primum quidem acris inquiſitio facta eſt, quinam hoc deſignaſſent, ne forte cives eſſent. Vt vero compertum eſt fuiſſe Chios, f edixerunt ſe Chiis permittere ut agant

a *Libere.* b *Salſe.* c *Maledici.* d *Argute.*
e *Severe.* f *Licentia.*

agant intemperantius. Excellentium virorum eſt negligere contumeliam, quæ à palam improbis proficiſcitur, à quibus etiam laudari turpe eſt.

12. ALIVS quidam Lacon cum amygdalas duras duplo vendi conſpiceret: a *Suntne heic*, inquit, *rari lapides?* Quaſi nihil intereſſet inter ſilicem & duram amygdalam. Adeo Lacon deliciarum erat rudis, ut neſciret ſub gemino cortice latere nucleum. Et appareret hoc genus arboris non quibuſlibet regionibus fuiſſe notum, quando Plinius dubitat an ætate Catonis fuerit in Italia.

13. ALIVS cum in luſcinia plumis revulſis minimum reperiſſet carnium: b *Vox*, inquit, *tu es, præterea nihil.* In eos dici poteſt, qui præter garrulam linguam ac magnifica verba nihil habent.

14. ALIVS quidam cum videret Diogenem, cognomento canem, in vehementi frigore ſtatuam æream amplectentem, rogavit num algeret; illo negante: c *Quid igitur*, inquit Lacon, *magnifacis?* Philoſophus gloriæ mancipium hoc ipſum exiſtimabat magnificum, quod ſic haberet corpus ad omnes injurias duratum, ut in rigore frigidæ ſtatuæ complexum ferre poſſet abſque dolore. Id Laconi nihil pulchrius videbatur, quam ſi quis in æſtate ſimile quippiam amplecteretur nullo ſuo incommodo.

15. QVIDAM Merapontinus Laconi objicienti ignaviam. Atqui, inquit, non parum alienæ regionis poſſidemus: d *Ergo*, inquit Lacon, *non ſolum ignavi eſtis, verum etiam injuſti.* Significans non poſſe fieri, ut quis meticuloſus & imbellis multum teneat alienæ ditionis, niſi fraude partum.

16. HOSPES quidam apud Lacedæmonios, cum ipſi ſtanti interim altero pede, crepida in alterum indueretur, dixit cuidam. *Non arbitror te Lacon tantum temporis uni pedi inſiſtere, quantum ego poſſum.* Lacedæmonius excipiens. e *Fateor*, inquit, *attamen nullus eſt anſerum qui iſthuc non poßit.* Iure deriſit hominem, qui longo uſu didiciſſet artem, quæ nihil utilitatis adfert Reipublicæ. Hujuſmodi ſunt artes præſtigiatorum, funambulorum & ſimilium.

17. CVI-

a *Lepide.* b *Loquaciter.* c *Argute.*
d *Argute.* e *Ridicule.*

17. CVIDAM jactanti de arte Rhetorica: a *At per geminos*, inquit Lacon, *ars niſi verum attigerit, nec eſt, nec unquam erit.* Notavit Rhetores qui ſe profiterentur veriſimilia dicere, licet vera non ſint.

18. ARGIVO quodam dicente, multa Spartanorum ſepulchra apud nos ſunt, Lacon excipiens: b *Atqui Argivorum apud nos nullum eſt ſepulchrum:* innuens quod Spartani ſemper invaſiſſent Argos, Argivi vero Spartanos nunquam. Sollerter Lacon quod ille dixerat in gentis ſuæ laudem retorſit in ignominiam.

19. LACON in bello captus cum ſub haſta veniret, ac præco diceret, Laconem vendo, obturavit illi os: *Captivum*, inquit, *prædica te vendere.* Suam conditionem æquo animo tulit, patriæ ignominiam ferre non potuit in auctione traducenda.

20. Ex his militibus qui ſub Lyſimacho ſtipendium faciebant, quidam cum ab eo rogaretur, num eſſet quiſpiam ex Helotum, id eſt, ſervorum Laconicorum numero: *Tune*, inquit, *exiſtimas Laconem ad te venturum, ut abs te ferat quatuor obulos?* Maluit ſe fateri ſervum quam hoc probri admittere in nomen Lacedæmonicum.

21. CVM Thebani devictis apud Leuctra Lacedæmoniis ad ipſum veniſſent Eurotam, & quidam gloriabundus dixiſſet; Vbi nunc Lacones? Spartanus quidam ab illis captus: c *Non adſunt*, inquit, *alioqui vos huc non veniſſetis.* Ne victus quidem & captivus potuit oblivisci indolis Laconicæ, nec tulit victoris jactantiam.

22. ATHENIENSIBVS cum tradita civitate poſtularent ut Samum tantum ipſis relinquerent, ita reſponderunt Lacones: d *Hoc tempore quo veſtri non eſtis, alios habere poſtulatis:* unde natum eſt proverbium. Qui ſemetipſum non habet, Samum petit.

23. CVM Lacones civitatem quandam armis cœpiſſent, Ephori dixerunt: e *Periit juventutis luctamen: Non enim poſthac habebunt adverſarios.* Gaudebant quidem de victoria, ſed juvenibus exercendæ virtutis materiam ereptam dolebant.

24. CVM Lacedæmoniorum Rex polliceretur ſe funditus everſurum alteram quandam civitatem, quæ ſæpe-

a *Graviter.* b *Argute.* c *Generoſe.* d *Argute.*
e *Habetur ante pag. 62. apopht. 26.*

ſæpenumero Lacedæmoniis exhibuerat negotium, non permiſerunt Ephori dicentes: *a Nequaquam abolebis neque ſubvertes juvenum cotem.* Vrbem infeſtam appellabant cotem juventutis, quod per eam juventus acueretur ad bellandi peritiam.

25. LACEDÆMONII non præficiebant pædotribas qui pueros ad luctam exercerent, ut virtutis eſſet certamen, non artis. Vnde Lyſander interrogatus, quo pacto à Charonte victus eſſet, reſpondit: *Vario artificio.* Non exiſtimabat ea gens in quavis re ſpecioſam eſſe victoriam, quæ callidis conſiliis contigiſſet potius quam animi corporiſque robore. Ars autem omnis ut à naturali ſimplicitate recedit, ita dolo affinis eſt.

26. PHILIPPO, cum perveniſſet in agros Lacedæmoniorum, ſcripſiſſetque utrum vellent ipſum venire hoſtem an amicum, reſponderunt. *b Neutrum.* Vnico verbo abſolverunt ſententiam, quod erat Laconum: ac ſimpliciter negantes Regi tranſitum, quod erat virorum fortium.

27. LACONES legatum, quem ad Antigonum Demetrii filium miſerant, quoniam acceperant quod Antigonum appellaſſet Regem, *c* mulctarunt quamvis in annonæ pœnuria medimnum frumenti in ſingulos ab ipſo reportaret. Tantus erat apud illos legum rigor, ut nec tanto beneficio ſublevata inopia ab illis veniam impetraret, ut unius voculæ gratiam facerent proſpere legatione perfuncta.

28. CVM improbus quidam ſententiam dixiſſet optimam, *d* ipſam quidem ſententiam approbarunt, ſed eo qui dixerat amoto, alteri cuidam inculpatis moribus eandem ſententiam tribuerunt. Adeo in Republica nihil honoris habendum putarunt his qui flagitioſe viverent: auctorem mutarunt, ne eſſet dedecori Reipublicæ, conſilium non rejecerunt, ne ob privatam ignominiam publicam utilitatem neglexiſſe viderentur. Meminit hujus & A. Gellius.

29. CVM duo fratres inter ſe diſſidium haberent, *e* Lacedæmonii mulctam dixere patri, quod filiorum diſcordiam diſſimulaſſet. Iuvenibus ignoſcendum putarunt,

a *Generoſe.* b *Libere.* c *Factum.* d *Factum.*
e *Factum.* *Pater pro filio punitur.*

carunt, ſed quidquid illi per calorem ætatis peccaſſent, parenti imputabant, cujus auctoritas providere debuerat, ne quid inter filios oriretur ſimultatis.

30. CANTORI apud Spartanos peregrinanti dixere mulctam *a* quod citharam digitis pulſaret, non ebore. Adeo non patiebantur innovari publico uſu recepta. Hoc ſtudio cuidam alteri ex novem chordis duas incidit Lacedæmonius ille.

31. DVO pueri inter ſe pugnabant, quorum unus alteri lætale vulnus inflixit. Puerorum autem ſodales, cum ſaucius ille moriturus eſſet, polliciti ſunt illi vindictam, ſeque vulneris auctorem interfecturos. At ille. *b Nequaquam*, inquit, *per Deos. Non enim æquum eſt, quandoquidem & ipſe hoc facturus eram ſi antevertiſſem, ſique ſtrenuus fuiſſem.* Indolem vere Laconicam, qui victus ac moriens juſto tamen victori favebat, quod virtute non dolo ſuperaſſet adverſarium. Quid talibus ingeniis felicius, ſi à teneris ad veram virtutem fuiſſent inſtituta, potius quam ad militarem duritiem.

32. ALTER quidam puer eo tempore quo mos erat apud Spartanos, ut pueris ingenuis fas eſſet, quod quiſque poſſit ſuffurari, ſed hactenus ut deprehendi turpe eſſet: cum vivam vulpeculam, quam ſodales erant furati, ſibi ab eis traditam ſervaret, veniſſentque qui eam perdiderant inquirendi gratia, vulpeculam ſub veſte abditam tenebat. Cæterum cum efferata beſtia latus pueri uſque ad inteſtina eroderet, diſſimulavit tacitus ne proderet furtum. Mox vero cum digreſſis illis pueri vidiſſent quod acciderat, objurgabant illum dicentes: Præſtiterat aperire vulpeculam, quam ad mortem uſque cælare. *c Nequaquam*, inquit, *imo præſtat doloribus immori quam hac nota traduci, ut ob mollitiem dicar lucrifeciſſe vitam ignominioſam.* Quid abſolutius ſi tam feliciter natis ingeniis acceſſiſſet Philoſophia?

33. CVM quidam forte obvii Laconibus dixiſſent. Fortunati eſtis, ô Lacones: nam modo hinc abiere latrones: *d Non nos*, inquiunt, *per Enyalium* (ſic enim illi Martem vocant) *ſed illi potius fortunati ſunt, qui in nos non inciderint.* Adeo gens ea gerebat animos ad omnia impavidos, quæ vulgus hominum formidat.

34. LA-

a *Facturo ſevere.* b *Generoſe.* c *Fortiter.* d *Animoſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

34. LACON quidam interrogatus quid artis ſciret: *a* *Liber*, inquit, *eſſe*. Ea gens nec diſciplinis Philoſophorum, nec opificiis exercebatur, tantum invictis animis libertatem tuebatur, nec hominibus nec vitiis ſervire docilis.

35. PUER Spartanus captus ab Antigono Rege ac ſub haſta venditus in cæteris omnibus, quæcunque putabat ab ingenuo decenter fieri poſſe, obſequens erat ei qui ipſum fuerat mercatus: cæterum juſſus adferre matulam, haud ſuſtinuit, dicens: *b* *Non ſerviam.* At cum inſtaret herus, puer conſcenſo tecto dixit: *c* *Senties cujuſmodi mercatum feceris, moxque ſeſe è ſublimi præcipitem dedit, ac periit.* Captivus eſſe poterat, ſervilia facere non poterat, ac ſemet in libertatem morte aſſeruit.

36. ALTER cum venderetur rogatus à licitatore: Eriſne frugi ſi fuero mercatus? Reſpondit: *Etiam ſi non fueris mercatus.* Ne fortuna quidem ſervilis docere potuit illum ſervilia loqui. Qui enim natura probus eſt, ubique & apud omnes probus eſt.

37. ALTER quidam captivus cum venderetur, ac præco diceret ſe mancipium vendere: *d* *Sceleſte*, inquit, *non tu dices captivum?* Non puduit duræ condicionis, ſed puduit tituli ſervilis. Tantus erat libertatis amor.

38. LACON quidam in clypeo pro inſigni gerens muſcam, eamque non majorem vera: quibuſdam irridentibus, dicentibuſque quod id ſtudio feciſſet quo lateret: *e* *Immo*, inquit, *ut ſim conſpicuus. Tam enim prope accedo ad hoſtes, ut ab ipſis inſigne cujuſmodi ſit videri poſſit.* Salſiſſime convitium ignaviæ vertit in argumentum fortitudinis.

39. LACEDÆMONIUS alter, cum ſuper convivium eſſet illata lyra: *f* *Non eſt*, inquit, *Laconicum nugari.* Longe diſſentiens à cæteris Græcis, quibus nullum convivium ſuave videbatur abſque muſica. Id Laconi nugale videbatur, qui lautius exiſtimabat honeſtis ac feſtivis fabulis condire compotationem quam inani lyræ ſtrepitu.

40. SPARTANUS interrogatus, num tutum

E 2 eſſet

a *Generoſe.* b *Generoſe.* c *Fortiter.* d *Simile ante pag. 96. apopht. 19.* e *Salſe.* f *Severe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

eſſet ad Spartam iter: *a* *Refert*, inquit, *qualis eo deſcendas. Nam leones illuc euntes plorant, lepores autem in umbraculis venamur.* Significavit nec ferocibus ac violentis eſſe tutum proficiſci Spartam, nec mollibus & effeminatis: quod hoſtili animo illuc proficiſcentes, male acciperentur à fortioribus, delicatos homines illic non ſinerent laſcivire in tenebris.

41. IN luctandi genere, quod illi chirapſiam appellant, cum is qui collum alterius urgebat, fruſtra præterque legem paleſtræ pulſaret undique & in terram detraheret, poſtea quam corporis viribus deſtitueretur qui inhærenti cedere cogebatur, brachium urgentis momordit: cumque alter diceret. Mordes, ô Lacon, fœminarum more: *b* *Non*, inquit, *ſed more leonum.* Vt ſollerter objectam ignaviam detorſit in laudem fortitudinis: Nullum enim probrum apud illos deteſtabilius quam muliebris imbecillitatis. Iure autem ſe morſu liberavit, qui præter jus certaminis urgebatur à victo.

42. CLAVDVS ad bellum proficiſcens cum ab aliis rideretur: *c* *Non opus eſt fugientibus*, inquit, *ſed qui ſubſiſtant, locumque in acie tueantur.*

43. ALIVS ſagitta percuſſus cum animam ageret, dicebat: *d* *Non me movet quod morior, ſed partim quod ab imbelli ſagittario ac mulierculæ ſimili, partim quod nullo facinore edito morior.* Victis ſolet eſſe ſolatio, virtute præſtantis viri dextra cadere. Lacedæmonii vero quoniam enſibus pugnare ſolent cominus, non putabant eſſe virtutis procul miſſa ſagitta quempiam interficere, quod idem poſſunt & fœminæ. Tum æquiore animo decedunt è vita, qui recte factorum poſt ſe relinquunt memoriam.

44. QVIDAM ingreſſus diverſorium, cauponi dedit obſonium ut appararet: cum ille poſceret caſeum & oleum: *e* *Quid*, inquit Lacon, *ſi caſeum haberem, jam non egerem obſonio.* Caupo caſeum & oleum petebat ad condiendum piſcem, at Lacon id videns, cui ſufficiebat victus ſimplicitas, ſupervacuum exiſtimabat, cibum cibo miſcere, cum aliter per ſe ſatis eſſe poſſet. Quantum abſunt ab hujus Laconis animo, qui centum rerum ſpecies in unum miſcent diſcum?

45. CVI-

a *Argute.* b *Argute.* c *Simile ante pag.* 13. *apopht.* 35. *& pag.* 36. *apopht.* 22. d *Generoſe.* e *Frugaliter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

45. CVIDAM Lampem Æginetam efferenti ac felicem prædicanti, quod prædives videbatur, multorum navigiorum dominus, Lacon: *a* *Nihil*, inquit, *moror felicitatem de funibus pendentem.* Cum omnes divitiæ ſunt in manu fortunæ, tum eæ præcipue quas negotiatores commiſere navibus: ruptis funibus ſequitur naufragium, & hinc mercium omnium interitus. Vnde Philoſophus quidam interrogatus, utrum putaret majorem eſſe numerum vivorum an mortuorum, viciſſim rogavit utro loco haberet navigantes, quod hi verſantes in ſummo vitæ diſcrimine vix eſſent habendi pro vivis.

46. QVIDAM Laconi dixit: *Mentiris*, ille contra: *b* *Nimirum*, inquit, *liberi ſumus, alii vero niſi vera dixerint vapulant.* Nihil commotus eſt Lacedæmonius, ſed atrox convicium eluſit joco, obiter taxans maledicum quod ipſe non eſſet Lacedæmonius, atque ob id nec liber. Porro ſervi ſi quid fallant mendacio, loris emendantur.

47. ALIVS cum vellet cadaver ſtatuere rectum, nec id poſſet efficere, cum nihil non feciſſet: *Per Iovem*, inquit, *aliquid intus ſit oportet.* Suſpicatus eſt Lacon aut animam aut genium malum latere in cadavere. Solent enim cadavera in rogo erecta poni.

48. TYNNICHVS Thraſybuli filii mortem perquam forti animo tulit, in hunc hoc factum eſt epigramma:

Exanimis Pitanen clypeo c *Thraſybule rediſti*
Septem ex Argivis vulnera ſæva gerens,
Adverſa oſtendis tamen omnia, ſanguinolenta
Membra rogo imponens Tynnichus hæc ſenior,
Plorentur timidi, mi infletus humābere fili,
Qui & patre hoc vere dignus es & patria.

49. CVM Alcibiadi Athenienſi balneator plurimum adminiſtraret aquæ, Lacon id videns: *d* *Quid hoc rei eſt?* inquit, *plus aquæ infundit, quaſi non puro, ſed vehementer ſordido.* Hoc ſcommate notavit Alcibiadis vitam multa infamia contaminatam.

50. PHILIPPo Regi Macedonum quædam per literas imperanti reſcripſerunt Lacedæmonii: *e* *De*

a *Argute.* b *Argute.* c *Fortiter.* d *Salſe.*
e *Non eſt in Græco noſtro ſed in Philelpho.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quibus nobis ſcripſiſti, non. Ad prolixam Regis epiſtolam unica ſyllaba reſponderunt, οὐκ, quam grandibus literis pinxerant, ut expleret juſtum epiſtolæ ſpatium, ſimul & gentilis breviloquentiæ memores, & ſolitæ fortitudinis.

51. RVRSVM cum Philippus in agros Lacedæmoniorum duxiſſet exercitum, reſque in eo eſſet ſtatu, ut probabile eſſet eos ad unum omnes interituros, Rex dixit cuidam Spartiatæ: Quid nunc facietis Lacedæmonii? At ille: a *Quid*, inquit, *aliud, niſi quod fortiter moriemur, quando nos ſoli Græcorum liberi eſſe, non aliis parere didicimus.* Nemo ſervire cogitur qui mori paratus eſt. Quam dulce bonum eſt libertas, quæ morte emitur, quam miſera res ſervitus cui mors anteponitur? Quid igitur mentis dicemus his eſſe, qui ſe ſponte dedunt in eam ſervitutem, unde nec dato peculio poſſunt redimi, nec gratuita manumiſſione liberari?

52. POST Agin bello ſuperatum Antipatro poſtulanti obſides pueros quinquaginta, Etheocles qui tum Ephorum agebat reſpondit: b *Se pueros non daturum, ne ſi licenter vixiſſent, fierent indociles patriæ diſciplinæ, itaque ne cives quidem eſſent: cæterum ſenes ac mulieres ſe duplo numero daturum.* Verum Antipatro dira minitanti ni acciperet poſtulata, populus una voce reſpondit: *Si imperas acerbiora morte, facilius moriemur.* Hunc animum in uno alterove civium reperire, fortaſſe non ita magni miraculi eſſe videatur, in univerſo populo tantum eſſe conſenſum, prodigioſum eſt. Hoc exemplo ſimul admonemur, quanta ſolicitudo debeatur ætati teneræ ad probitatem educandæ, quando licenter educatos juvenes illi non putarunt habendos pro civibus, perinde quaſi mater abdicet filium ex ſe natum, niſi probitate morum majoribus ſuis reſpondeat.

53. SENEX in Olympiis cupidus erat ſpectandi certaminis quod agebatur, ſed cum nulla vacaret ſedes, ad varia loca ſeſe conferens, ludibrio erat, ac ſcommatis petebatur, quod nullus eum exciperet: ut vero pervenit ad Lacedæmonios, non ſolum pueri omnes aſſurrexerunt, verumetiam viri multi ceſſerunt illi locum.

Id

a *Fortiter.* b *Hoc non eſt* ἀδέσποτον.
c *Libere.*

Id factum cum cæteri Græci quotquot aderant plauſu comprobaſſent, patriumque morem ſupra modum collaudaſſent, Senex:

Concutiens canaſque genas & tempora cana,

Ac fuſis lachrymis: a *Heu miſeriam*, inquit, *ut omnes Græci norunt quid ſit honeſtum, ſed eo ſoli utuntur Lacedæmonii!*

54. SVNT qui narrent hoc idem accidiſſe Athenis. Cum enim agerentur Panathenæa, Attici ſenem ludibrio habuerunt, invitantes tanquam admiſſuri, cæterum ubi veniſſet non admittentes. Verum jam perambulatis fere omnibus, tandem ad Lacedæmonios ſpectatores cum veniſſet, omnes è ſedibus aſſurgentes locum illi ceſſerunt. Eo facto delectatus populus, plauſu multaque geſtuum ſignificatione comprobavit. Inter hæc è Spartanis quidam dixit: b *Per geminos, norunt Athenienſes quæ ſint honeſta, at non ea faciunt.* Apud Athenienſes maxime florebat Philoſophia, quæ docet, quid turpe, quid honeſtum: Spartani non recipiebant ejuſmodi diſciplinas, ſed ex inſtitutione majorum virtutem factis ac moribus præſtabant. Ita factum eſt ut apud Athenienſes eſſent verba Philoſophiæ, apud Lacones ipſa res. Admonet apophthegma, turpiſſimum eſſe ſcire quid deceat, & tamen diverſa ſequi.

55. MENDICVS quidam petiit aliquid à Lacone: at ille: c *Si quid*, inquit, *dedero, magis es futurus mendicus. Verum iſtius probroſæ vitæ tuæ fuit auctor qui tibi primus dedit, teque fecit inertem.* Apud Lacedæmonios probro dabatur mendicitas, quod & otium odiſſent, & minimo eſſent contenti. Benignitas autem in mendicos ſpeciem habet magnæ virtutis, ſed ea piorum hominum bonitas alit plurimorum malorum luxurioſam ignaviam.

56. LACEDÆMONIVS videns quendam Diis corrogantem: *Nihil*, inquit, *moror qui me ſint pauperiores.* Hinc liquet, vetus eſſe ſub obtentu religionis exercere mendicitatem, cum plerumque tali collecta titulo non impendantur Divis, qui nullius rei ſint egeni, ſed improborum luxui ac libidini.

57. ALIVS quidam cum adulterum apud deformem uxorem deprehendiſſet: d *Miſer*, inquit, *quæ tibi*

a *Salſe.* b *Salſe.* c *Argute.* d *Moderate.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tibi fuit neceſſitas? Primum hic editum eſt nobis moderationis exemplum. Quis ſibi temperet in adulterum deprehenſum? Hic potius videtur miſertus hominis, qui gravi quapiam neceſſitate videretur huc compulſus, ut cum deformi rem haberet. Neque enim veriſimile erat adulterum voluptatis gratia ſeſe in hoc diſcrimen conjeciſſe.

58. ALIVS cum audiret Rhetorem magnos ſermonis circuitus connectentem: *a* *Per Geminos*, inquit, *fortis ſane homo, qui cum nullum habeat argumentum, tamen egregie volvit linguam.* Lacedæmoniis nulla placebat oratio niſi brevis & vera, & ad rem ſeriam pertinens. Proinde ridiculum exiſtimabat, quod orator in ficto themate tantam verborum copiam profunderet.

59. QVIDAM profectus in Lacedæmonem, cum vidiſſet honorem quem juniores præſtant ſenioribus: *b* *In ſola*, inquit, *Sparta expedit ſeneſcere.* Paupertas onus eſt & miſerum & grave, ut ait Comicus, ſed in hac moleſtiarum maxima pars eſt, quod homines facit etiam ridiculos, ut ait Satyricus. Sic inter incommoda quæ fert ætas ingraveſcens, non minima pars eſt, quod ſenes fere contemptui ſunt ac ludibrio. Proinde Sparta viſa eſt multis honeſtiſſimum virtutis domicilium.

60. LACEDÆMONIVS percunctanti quid ipſi videretur Tyrteus Poëta: *c* *Bonus*, inquit, *ad depravandos juvenum animos.* Quemadmodum Plato judicabat Homeri Poëſim inutilem eſſe Reipublicæ qualem inſtitui volebat: ita Lacedæmonii non recipiebant Poëtas qui blanda ſcriberent potius quam ſalubria.

61. CVIDAM qui laborans ab oculis exierat in bellum, cum nonnulli dicerent. Quo vadis ad iſtum affectus modum, aut quid facturus: *d* *Vt nihil*, inquit, *aliud, certe hoſtis gladium hebetabo.* Hoc dictum ſalſius ne ſit, an fortius, nondum ſtatui.

62. BVRIS & Spartis Lacedæmonii ſponte profecti ſunt ad Xerxem Regem Perſarum, daturi pœnas Lacedæmonii juxta oraculum pendere debebant, eo quod oratores à Perſa miſſos occidiſſent. Hi cum veniſſent ad Xerxem, juſſerunt ut ipſos, quocunque modo vide-

a *Loquacitas.* b *Senectus honorata.* c *Ars inutilis.* d *Fortiter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

videretur, interficeret pro Lacedæmoniis. Cumque Rex admiratus & pietatem in patriam & animorum fortitudinem, liberaſſet illos à pœna, peteretque ut apud ſe manerent: a *Qui poſſumus*, inquiunt, *heic vivere, relicta patria, patriiſque legibus ac viris, quorum gratia tantum iter ſuſceperimus morituri?* Cæterum cum * Indarnus exercitus Regii Dux, rogans inſtaret, diceretque fore, ut in pari honore haberentur, cum his qui inter Regis amicos primas tenebant, hunc in modum reſponderunt. *Videre nobis ignorare quam ingens bonum ſit libertas, quam nemo ſanus vel cum Perſarum regno commutaret.* In eodem facto nobis propoſitum eſt exemplum pietatis erga patriam, & conſtanter adamatæ libertatis, & animi mortis terrore vacui. Cæterum Herodotus libro ſeptimo hos duos appellat Σπερθίην καὶ Βοῦλιν, id eſt Sperthien & Bulin.

63. LACONEM hoſpes quem pridie declinaverat, poſtridie ſtragulis commodato ſumptis ſplendide excepit: at ille ſtragulis conculcatis dixit: b *Propter has heri ne ſtoreis quidem indormire licuit.* Lepide riſit illorum morem, qui cum ſint tenues, tamen affectant videri divites corrogata aut conducta ſupellectile, quod maxime ſolent in excipiendis hoſpitibus, in nuptiis aut alioqui ſolemnibus epulis. Porro cum ineptum ſit oſtentare tuas divitias, quanto magis ridiculum eſt oſtentare ſupellectilem alienam, interdum ab uſurariis ſumptam? At Lacedæmonii non ſolum oratores Regum, verum ipſos etiam Reges ad ſua phiditia invitabant, eam frugalitatem ſibi magno etiam honori futuram exiſtimantes.

64. ALIVS quidam cum veniſſet Athenas, vidiſſetque illic præcones qui muriam promitterent, qui obſonium, qui publicanos & leones, aliaſque parum honeſtas functiones profiterentur, neque quidquam ſibi turpe ducerent: ubi reverſus eſt in patriam civibus percunctantibus quo modo ſe res haberent Athenis; Omnia, inquit, *honeſta*: per ironiam innuens Athenis omnia haberi honeſta, turpe nihil. Argutia dicti eſt in ambiguo ſermonis.

65. ALTER interrogatus de re quapiam, reſpondit: *Non.* Verum ubi percunctator dixit illum mentiri:

a *Pietas in patriam.* * *alias Hydarnes.*
b *Lepide.*

a *Non vides igitur,* inquit Lacon, *te ſtultum eſſe qui ſciſciteris de his quæ noveris.* Salſe taxavit in illo vitium garrulitatis, qui de nihilo quæſierit fabulandi materiam.

66 VENERVNT aliquando Lacedæmonii ad Lygdamin Tyrannum legatione fungentes: ſed cum ille variis cauſſationibus frequenter diſtuliſſet colloquendi copiam, tandem poſt omnes excuſationes dictum eſt, illum parum firma eſſe valetudine, ſed languere nonnihil, Legati reſponderunt: *Per Iovem, non venimus huc cum illo luctaturi, ſed colloquuturi.* Belle taxarunt Barbari Regis faſtum ac delitias, qui quamvis frivola de cauſa res ſerias omitteret.

67. QVIDAM ſacris initiatus Laconem rogavit, quid ſibi conſciret maxime impie factum per omnem vitam. At ille: b *Hoc*, inquit, *Dii ſciunt.* Cum initiator magis urgeret, diceretque, omnino proferas neceſſe eſt. Lacon viciſſim rogavit: *Vtrum*, inquiens, *oportet, me tibi dicere an Deo:* cum ille reſpondiſſet Deo, *Tu ergo,* inquit, *hinc ſecede, ut illi dicam.*

68. ALIVS Lacon quidam noctu præteriens monumentum, cum ſibi viſus eſſet videre ſpectrum, accurrit lancea trajecturus, & in hoc nitens: c *Quo me fugis,* inquit, *anima bis moritura?* O mentem vere liberam omni formidine, quæ nec larvarum ac lemurum occurſu terreri potuerit.

69. LACON alius cum voto ſe obſtrinxiſſet, quod ſe de Leucate præcipitem daret, conſcendit montem, & conſpecta altitudine ſeſe avertit. Id cum illi probri gratia objiceretur: d *Non putaram*, inquit, *illi voto majore voto opus eſſe.* Ioco eluſit inconſtantiæ formidiniſque crimen. Etenim qui facinus arduum concipit animo, prius Diis optare debet animum facinori parem.

70. QVIDAM in acie cum ſtrictum jam enſem in hoſtem eſſet infixurus, quoniam interim ſignum datum eſt receptui canens, non infixit. Roganti vero cuidam cur hoſtem, quem in poteſtate habebat, non occidiſſet: e *Quoniam,* inquit, *melius eſt parere Imperatori, quam hoſtem occidere.* Exemplum diſciplinæ militaris, à qua immane quantum receſſerunt, qui ſub belli titulo mera

a *Salſe.* b *Habetur antea pag. 80. apophț. 98.* c *Superſtitio nulla.* d *Lepide.* e *Belli diſciplina.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

meta exercent latrocinia. Olim non licebat ferire hoſtem niſi tuba dediſſet ſignum: eadem ſimulatque cecinerat receptui, homicidii crimen erat hoſtem interemiſſe.

71. QVIDAM Laconi in Olympico certamine ſuperato dixit, Adverſarius tuus ô Lacon, te fuit potentior. a *Immo*, inquit, *ad dejiciendum accommodatior.* Quoniam certamen artis erat magis, quam virtutis, Lacedæmonius non putabat ſe ob id deteriorem quod victus eſſet. Dicti argutia ſita eſt in ancipiti voce: nam κρείοσων & meliorem ſignificat & potentiorem, ſive ſuperiorem aut præſtantiorem. Is vere inferior eſt qui honeſto vincitur.

72. ÆTOLI quondam ingreſſi regionem Laconicam, abduxerunt quinquaginta ſervorum millia: unde Lacon quiſpiam ſenior feſtiviter dixiſſe fertur: *Magno bono fuerunt hoſtes Laconicæ, quam tanta turba levarunt.*

71. MOS erat apud Lacedæmonios ut Rex hoſtes aggrederetur, præcedente quopiam geſtante coronam qui in certamine victor aliquando tuliſſet coronam. Cum igitur Lacon quidam in Olympiis magnam pecuniæ vim reſpuiſſet, ſed multo cum ſudore dejecto adverſario coronam tuliſſet, cuidam dicenti, quid emolumenti tibi adfert victoria ô Lacon? ille ridens & alacer reſpondit: b *Ante Regem*, inquit, *coronatus incedens pugnabo cum hoſtibus.* Generoſæ mentis eſt, laudis honore teneri potius quam pecuniæ.

74. MILES quidam Lacedæmonius, cum proſtrato hoſtis incideret tergo occiſurus, rogavit ut ſe verteret & in pectus potius ſtringeret enſem, rogatus quid ita: *Ne amaſius*, inquit, *meus erubeſcat, ſi viderit averſis confoſſum vulneribus.*

75. LACON quidam ad Rhodium Diagoram, qui in Olympiis & filios, & ex filio filiaque nepotes vidiſſet coronari: *Morere*, inquit, *Diagora, num in Olympum adſcendes?* ſentiens tum optimum exire de vita, cum res ſunt proſperrimæ. Ita Plutarchus in Vitis. Meminit & Cicero in Tuſculanis quæſtionibus, libro primo. Lepos eſt in ambiguo: nam Olympus mons eſt, in quo ſingulis luſtris peragebantur Olympica certamina & pro cœlo accipitur.

a *Argute.* b *Generoſe.*

76. LACON quidam pædagogus pueri cura ſuſcepta cum interrogaretur, quid eſſet illum docturus: *Efficiam*, inquit, *ut honeſtis delectetur, turpibus offendatur.* Nihil efficatius ad veram felicitatem, quam amare virtutem propter ſe, odiſſe vitium propter ſe.

77. SPARTANVS quidam interrogatus, quid conferrent utilitatis pueris adhibiti pædagogi: *Efficiunt*, inquit, *ut quæ ſunt honeſta, eadem pueris fiant etiam jucunda.*

78. AGESILAVS dicebat ſibi eſſe jucundum laudari ab his, qui non vererentur & vituperare ſiquid diſplicuiſſet. Tales enim ſi quid laudant, judicio laudant, non metu aut adulatione.

79. DEMONIDES amiſſis furto crepidis, precatus eſt ut ejus qui ſuſtulerat pedibus convenirent. Viſus eſt bene precari, cum illi magnum precaretur malum, videlicet pedes diſtortos quales habebat Demonides.

80. LACEDÆMONII cum Smyrnæis egentibus commeatum miſiſſent, atque illi beneficium verbis attollerent, Lacedæmonii ſermonem interrumpentes: *Nihil magni eſt*, inquiunt. *Hæc enim collegimus unius diei prandio nobis & jumentis detracto.* Gratius eſt beneficium quod extenuatur ab eo qui confert. Nam qui quod largiuntur exaggerant (qui pleriſque mos eſt) bonam gratiæ partem amittunt.

81. LACYDES Arceſilai familiaris, Cephiſicrati crimen læſæ Majeſtatis deprecanti, una cum reliquis amicis aderat. At cum accuſator anulum exhiberi flagitaret, per quem coargui poterat: iſque clam in terram demiſiſſet, Lacydes ſentiens pede impoſito texit. Inficiatus eſt igitur Cephiſicrates & abſolutus. Mox reo judicibus, ut mos eſt agenti gratias, quidam è judicum numero qui viderat, juſſit ut Lacydi quoque gratias ageret.

82. ARGESILAVS cum arderet podagræ doloribus, eumque Carneades inviſiſſet, atque exiret triſtis: *Mane*, inquit, *Carneade, nihil enim illinc huc pervenit*, *oſtenſis pedibus & pectore*: ſentiens pedes quidem dolere, ſed animum dolore vacuum eſſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

PRISCA LACEDÆMONIORVM INSTITVTA.

1. Ad publica convivia ingredientibus, qui natu erat maximus ſingulis oſtendebat fores, dicens: *a Per has nullus egreditur ſermo*: admonens nihil effutiendum ſi quid liberius dictum eſſet in convivio. Hunc morem inſtituit Lycurgus.

2. QVONIAM apud Lacedæmonios in ſummo pretio erat jus, quod illi nigrum appellant, adeo ut ſeniores hoc contenti, non deſiderarent carnes, ſed eas juvenibus cederent: Dionyſius Siciliæ Tyrannus dicitur hujus gratia coquum emiſſe Laconicum, eique mandaſſe ut ſibi hoc jus appararet, nullis parcens impendiis. Quod ubi Rex guſtaſſet, ac diſplicuiſſet, exſpuit. Tum coquus: *b Hoc*, inquit, *jus ô Rex ſumendum eſt poſtea quam te Laconum more exercueris, & in Eurota laveris.* Feſtivius hoc narratur à Marco Tullio Tuſculan: quæſtion: libro quinto, in hoc varians à Plutarcho, quod ſcribit illum Spartæ in phiditiis cœnaviſſe, & à cœna negaſſe ſibi nigrum illud jus, quod cœnæ caput erat, placuiſſe: tum qui illud coxerat reſpondiſſe: *Minime mirum ſi diſplicuiſſet, condimenta enim deeſſe*: ac Dionyſio rogante. Quæ tandem illa? *Labor*, inquit, *in venatu, ſudor, curſus ab Eurota, fames, ſitis, his enim rebus Lacedæmoniorum epulas condiri.*

3. LACEDÆMONII poſtea quam moderate biberunt in conviviis publicis, *c* diſcedunt abſque tæda, non eſt enim fas illis ad lumen incedere, nec hac via nec illa, quo conſueſcant in tenebris noctuque confidenter & intrepide ire. Id interdum in bellis uſu venit, ut neceſſe ſit.

4. IIDEM literas quidem diſcebant ad uſum, *d* cæteras vero diſciplinas exoticas ejiciebant, nec minus homines harum Profeſſores quam ipſos libros. Hæc autem erat illorum eruditio, bene parere Magiſtratibus, patien-

a *Silentium.* b *Exercitatio pro condimento.* c *Tenebris aſſueſcere.* d *Philoſophia ruſticana.*

patientem eſſe laborum, & in prœlio aut vincere, aut mori. Hoc animo fuerunt olim & Romanorum quidam, qui Philoſophos Græcos urbe pepulere, quod curioſis diſciplinis averterent juventutem ad otium & ignaviam, redderentque ad diſcerendum quidem inſtructos, ad gerenda vero Reipublicæ munia inutiles. Quid illi dixiſſent, ſi Sophiſtarum gryphos, ſi nominalium & realium frigidiſſimas argutias audiſſent.

5. PERSEVERABANT abſque tunicis veſtem unicam accipientes, corporibus ſqualidi, *a* quippe à balneis & unguentis fere in totum abſtinentes. Nemo tales facile invadit tum inopes, tum duros: nec malis artibus cogebantur rem quærere, qui tam parvo contenti ſunt. Hæc Lacedæmonii, qui nec Philoſophorum dogmata, nec Chriſtum noverant: & non pudet nos deliciarum noſtrarum? Anachoritas vocamus, qui quatuor veſtibus contenti ſunt.

6. IVVENES vero gregatim ac *b* turmatim dormiebant ſupra ſtipadas, herbæ genus, quas ipſi ſibi congerebant ex arundine apud Eurotam naſcente, cujus ſumma non ferro, ſed manibus defringebant. Per hiemem vero ſubſternebant ſibi, quos vocant lycophones, ac ſtibadiis commiſcebant, quod ea materia caloris quiddam habere videretur. Vbi ſunt nunc qui toto corpore plumis anſerinis indormientes queruntur ob duritiem ſibi dolere latera.

7. AMARE puerorum indolem, qui probo ingenio videbantur, permiſſum illis erat, cæterum abuti illis turpiſſimum habebatur, quaſi corpus adamaretur potius quam animus. Quod ſi quis accuſatus eſſet, quod parum honeſtam cum illis habuiſſet conſuetudinem, is per omnem vitam infamis erat, & à publicis honoribus ſubmovebatur. Hoc non ſolum in pueris, quorum ætati conſulens lex permiſit grandioribus amare, ſed citra turpitudinem, locum habet, verum etiam in conjugibus: non enim recte amat uxorem, qui corpus amat potius quam animum.

8. MOS erat ut adoleſcentes quopiam abituri à ſenioribus interrogarent quo irent, & ad quid: objurgabatur autem qui vel non reſponderet percunctanti, aut frivolas cauſas recitaret. *c* Senior qui non objurgarat ado-

a *Frugaliter.* b *Amor animi.* c *Sapienter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

adoleſcentem ipſo præſente delinquentem, eidem pœnæ erat obnoxius, quam daturus erat ſi peccaſſet ipſe. Cæterum qui objurgationem moleſte ferebat, in magno erat probro. Merito puerorum errata imputantur iis, quorum partes erant ea vel arcere, vel corrigere. Simul autem magna neceſſitas habebat ſeniores ne quid teſtibus adoleſcentibus præter decorum committerent. Nam qua fronte objurgarent juniores, ſi ipſi ſenes eſſent objurgandi?

9. SI quis in peccato deprehenſus fuiſſet, *a* is cogebatur aram quandam quæ erat in urbe circum ire, ac vituperationem interim in ipſum compoſitam canere, quod nihil aliud erat, quam ſeipſum ſua voce objurgare. Ingenui pudoris & laudis amore melius ducuntur ad honeſta, virgis aut flagris cædi, ſervile eſt.

10. QVIN & ille mos erat, ut juvenes non ſolum ſuos quiſque parentes revererentur, *b* hiſque dicto audientes eſſent, verum etiam ut omnes ſeniores vererentur, tum de via cedentes, tum è ſedibus aſſurgentes, ac prætereuntibus illis taciti quietique. Qua re factum eſt, ut quiſque, non quemadmodum fit in aliis civitatibus, in proprios modo liberos, ſervos ac poſſeſſiones auctoritatem haberet, verum etiam in amicorum ac vicinorum liberos ac poſſeſſiones perinde jus haberet atque in ſua propria: ut omnia quam maxime inter ſe communiter haberent, ac aliena quiſque non aliter quam ſua curaret. Intellexerunt illi quantam utilitatem haberet communitas, non adacta, ſed ex mutua benevolentia proficiſcens. Quod enim à Pythagora proditum eſt, amicorum communia eſſe omnia, id illi volebant in Republica ſua quam latiſſime patere. Omnes enim cives inter ſe amici ſunt, multo magis omnes eandem profeſſi religionem. Poſtremo inter omnes homines ob hoc ipſum quod homines ſunt, intercedere deberet mutua benevolentia.

11. CÆTERVM puer abs quopiam caſtigatus, *c* ſi querelam ad patrem detuliſſet, turpe erat patri, ſi hoc audito non iterum filium emendaſſet. Siquidem ex inſtitutione majorum habebant hanc de ſe mutuo fiduciam, ut crederent neminem eſſe qui cujuſquam liberis, quos quiſque

a *Caſtigatio.* b *Communitas.* c *Diſciplina puerorum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quiſque pro ſuis habebat, quidquam imperaret inhoneſtum. Prima ætas, quoniam nondum ſentit quid turpe, quid honeſtum, verberibus eget. Solent autem pueri à præceptoribus cæſi apud parentes queri de crudelitate eorum à quibus caſtigati ſunt. Ea res quoniam minuebat aliorum ſeniorum auctoritatem, hanc feneſtram occluſerunt liberis ſuis, ut omnium ſeniorum eadem eſſet in pueros auctoritas quæ patribus.

12. FVRANTVR illic pueri etiam ex eſculentis quidquid poſſunt, *a* diſcentes dextre imponere vel dormientibus, vel indiligentius ſua ſervantibus. Deprehenſo pœna erat vapulare & eſurire. Datur enim illis cœna perquam tenuis, quo dum ſuopte ingenio depellunt inopiam, cogantur audaces eſſe & callidi. Hoc erat cur cibi inopia premerentur: quin ob id etiam dabatur illis victus exiguus, uti conſueſcerent nunquam expleri ad ſatietatem uſque, ſed famem tolerare poſſent. Siquidem hac ratione exiſtimabant illos & ad bellum utiliores evaſuros, *b* ſi valerent, & poſt toleratam inediam perdurare in laboribus: quin & temperantiores vilibuſque contentos fore, ſi longo tempore minimis impendiis degenerent: inſuper ſi citra obſonium aſſueſcerent vivere, & quemvis cibum appoſitum boni conſulere, exiſtimabant corpora fore tum ſalubriora tum majora, quod ſubtracta cibi copia conferret ad proceritatem, dum non depreſſa corpora tolluntur in altum potius quam in latum, redduntur que etiam pulchriora. Tenuis enim & gracilis corporum habitudo obſequitur artuum momento: obeſitas vero ex cibi copia collecta, propter gravitatem obſiſtit. Vt ea gens nihil dabat voluptati deliciiſve, ſed in omnibus ſpectabat Reipublicæ commoda, longe lateque diſſentiens à plurimorum ſententia, qui ſibi perſuadent, nihil eſſe utilius quam pueros immodico cibo potuque ſaginare: cum ea res non modo pigros reddat & laboribus inutiles, verum etiam tum corpora reddat deformiora, tum ingenia craſſiora.

13. NEC minor illis cura fuit de genere muſices, *c* modulorum & cantionum, quam de victu, cultu & cæteris quæ commemoravimus. Hæc autem talis erat, ut

a *Furandi ars.* b *Non eſt ſtylus Plutarchi. Sententia eſt apud Xenophontem.* c. *Muſica virilis.*

ut animi vim ac ſpiritus excitaret, & impetum divino afflatui ſimilem, adque res gerendas accommodum induceret, cum reliquis Græciæ civitatibus magis placeret muſica demulcens, & ad voluptatem mollitiemque effeminans animos. Nam Plato magni referre putat quo genere muſices utatur civitas.

14. QVIN & orationis genus ſimplex & inaffectatum, nihil habens molle ac delicatum, nec in aliis verſabatur argumentis, quam vel in laudibus eorum qui fortiter ac generoſe vitam exegiſſent, quique pro Sparta occubuiſſent,& ob id ab omnibus ut beati celebrabantur, vel in vituperandis his qui metu periculorum nihil egregii geſſiſſent, & qui ob ignaviam à morte cruciabilem infelicemque vitam viverent: vel in pollicitaone per gloriæ ſtudium accendente animos ad virtutem, ad cujuſque ætatem accommodatæ, *a* Itaque tres erant apud illos chori juxta triplex ætatum diſcrimen, quibus in feſtis ſimul conſtitutis ſenum chorus incipiens canebat:

Nos fuimus olim ſtrenui juvenculi.

Secundus, in quo erant viri robuſtæ ætatis, ita reſpondebat:

At nos ſumus: ſi vis, facito periculum.

Porro tertius, qui erat puerorum, ita canebat:

Præſtantiores nos futuri olim ſumus.

15. QVIN inſuper apud illos erant numeri, ad quos temperarent inceſſum concitandis animis ad fortitudinem, audaciam, mortiſque contemptum accommodi, quibus utebantur tum in choris, tum ad tibiam tendentes in hoſtem: *b* Siquidem Lycurgus Rei bellicæ ſtudium cum muſices ſtudio copulavit, quo nimirum nimius bellandi ardor modulatione temperatus conſonantiam aptumque concentum haberet. Vnde mos erat, ut in bellis Rex prius quam iniret prœlium, Muſis ſacrificaret, quo pugnantes facinora ederent digna, quæ ſcriptis honeſtaque memoria celebrarentur. Nec permittebant, ut quiſpiam aliquid de veteri muſica mutaret, adeo ut Terpandrum cum eſſet antiquiſſimus,& omnium ejus ævi citharœdorum præſtantiſſimus, egregiuſque geſtorum heroicorum celebrator, tamen Ephori multaverint, ejuſque citharam arreptam paxillo affixerint, quod unam tantum chordam in ea præter neceſſitatem intendiſſet, ob

a *Charitres.* b *Muſica genus.*

ob vocis varietatem. Non enim probabant modos, niſi ſimpliciſſimos. Ac Timotheum certantem in Carneis (id feſtum erat in honorem Carni cujuſdam vatis inſtitutum: Pauſanias autem indicat apud illos Apollinem dici Carnion) ex Ephoris quidam arrepto enſe interrogarat: *Ex utra cithara parte incidi vellet chordas quæ acceſſerant ultra ſeptem.* Vt ubique gens illa frugalitatem colebat, luxum horrebat, metuens à majorum inſtitutis recedere, quod ex his fontibus naſci ſoleat omnis rerum publicarum pernicies.

16. QVIN & ſepulchrorum univerſam ſuperſtitionem ſuſtulit Lycurgus, permittens ut non ſolum intra civitatem humarentur cadavera, verum etiam ut monumenta templis vicina haberentur. Submovit & funebres expiationes: nec conceſſit, ut quidquam una cum cadavere ſepeliretur. *a* Nam aliæ nationes, ſi quid fuiſſet vivo chariſſimum, id mortuo addebant in ſepulchro, damnoſa ſimul ac ridicula ſuperſtitione, quaſi mortui ſentiant aliquid: ſed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo: poſitos omnes ſepeliri juſſit. Vetuit etiam titulos & inſcriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidiſſent Suſtulit autem & luctus & funebres nenias, quas reliquorum hominum vulgus incredibili ſumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare conſuevit magna ſpecie dementiæ, quaſi manium ſit ullus ſenſus: aut ſi quid ſentiunt, iiſdem rebus delectentur, quas in vita non judicio, ſed animi vitio dilexerunt.

17. PEREGRINARI illis conceſſum non erat, ne morum peregrinorum vitæque incompoſitæ contagium attraherent. *b* Quin & peregrinos urbe exigebant, ne paullatim inundantes mali cujuſpiam civibus exiſterent magiſtri. Quiſquis autem civium non tuliſſet liberorum ſuorum juxta patrios ritus inſtitutionem, jure civium privabatur. Rurſus narrant quidam, quicunque peregrinus Spartanæ civitatis inſtitutis ſuſtineret exerceri, eum ex Lycurgi ſententia admitti in eam civilitatis portionem quæ fuerat à priſcis ordinata. Cæterum vendere jus civitatis nulli fas erat. Perſpexerat vir ille prudentiſſimus, commerciis exterorum ac negotiatorum, civitates quamvis bene inſtitutas corrumpi, quod ad nequitiam

a *Superſtitio funerum.* b *Peregrini mores.*

quitiam omnes ſunt magis dociles quam ad virtutem. Sed nulla miſtura pernicioſior, quam quæ per Imperii tranſlationem prolationemve invehitur. Sic influxu Græcorum nationum effeminata eſt Roma: ſic Barbarorum commercio tandem & Sparta ex ſanctiſſima facta eſt corruptiſſima: ſic aliarum nationum admiſtu effeminata eſt Gallia, nonnihil etiam Germania.

18. VICINORVM famulis perinde ut ſuis uti mos erat, ſi quando quis opus haberet. *a* Itidem & canibus & equis, niſi forſitan his tum opus eſſet hero. Quin & turi ſi qua re quis egeret, apertis foribus, & ablaris ad eo qui habebat ad uſum præſentem accommodis, obſignabat locum unde abſtulerat atque abibat. Inter hujuſmodi mores ubi locum inveniret inſatiabilis auaritia? ubi rapacitas aliena pro ſuis vindicantium? ubi ſupercilium è divitiis ſumptum? ubi latronum immanitas ob aliquantulum nummorum viatorem ignotum & innocuum jugulantium? Diceres hos germane Chriſtianos, ſi pro Lycurgo Chriſtum nacti fuiſſent legum latorem.

19. IN bellis utebantur puniceis tunicis, *b* ſive quod hic color videbatur illis aliquid habere virile, ſive quod ſanguineus coloris rubor plus terroris incuteret bellorum imperitis: ſive ne protinus conſpicuum eſſet hoſtibus, ſi quis vulnus accepiſſet, ſed utiliter lateret, ob veſtem ſanguini concolorem.

20. SI quando ſtrategemate, *c* hoc eſt callido conſilio ſuperaſſent hoſtem, Marti bovem immolabant, ſin aperto prœlio, gallum: hoc pacto conſuefacientes belli Duces, ut non ſolum fortes eſſent ad prœlium, verumetiam callidis conſiliis adverſus hoſtem inſtructi. Præclarius enim exiſtimabant hoſtem ingenio citra ſanguinem dejicere, quam pugna plerumque utrimque cruenta.

21. CVM Deos comprecantur, hoc votis addunt, *d* ut poſſint injuriam pati: quod neminem judicarent ad regendum Imperium, aut alioqui magnas res obeundas idoneum, qui quavis injuria commoveretur.

22. SVMMA comprecationis hæc erat, ut Dii bonis adderent honeſta, praterea nihil. *e* Non aliud petebant

a *Communitas.* b *Callide.* c *Conſilium in bellis.*
d *Tolerantia.* e *Vota.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

bant virtutis præmium quam honeſtam famam, cum multa alia ſint aliarum gentium vota, non ſolum multiloqua, verumetiam inutilia, nonnunquam & turpia à Diis poſtulantium.

23. VENEREM quam illi vocant Μορφὼ, armatam colunt: *a* quin omnes etiam Deos Deaſque hac figura fingunt, ut lanceam teneant, hac imagine ſignificantes omnes eſſe bellica virtute præditos. Quoniam nihil ducebant turpius ignavia, nihil bellica virtute pulchrius: tali ſpecie proponebant Deos ſuos, quales cupiebant eſſe cives. At cæterorum Græcorum Theologia faciebat Deos otioſos & quietos, eoque fingebant illos geſtu recumbentium. Porro cum archetypum omnis honeſti petendum ſit à Numine, periculoſum eſt Reipublicæ tales facere Deos, quales ſi quis imitetur, inutilis aut perniciosus ſit Reipublicæ futurus.

24. IAM & proverbio celebratum eſt apud illos: *b* *Admota manu fortunam eſſe invocandam*: quo ſignificabant, ſic eſſe invocandos Deos, ut ſimul & manum apponamus, & noſtram addamus operam, alioqui fruſtra invocari. Verum eſt, Numini acceptum ferri oportere, ſi quid in actionibus hominum proſpere cedit, ſed non favet Numen otioſis ac pigris: vult ſua munera ad nos per noſtram venire induſtriam, ne ſtultum videatur, ſi faveat ipſius dona contemnentibus.

25. PVERIS oſtendebant ſervos qui vino eſſent *c* temulenti, quo magis abominarentur ebrietatem, videntes quam deforme ſpectaculum ſit homo immodico madens vino, quamque dementi ſimilis. Immo cogebant Helotes quamplurimum bibere, deinde ſaltationes ineptas ſaltare, & carmina quædam ridicula canere. Ita quod alii prolixo ſermone vix perſuadent, ſobrietatem eſſe rem honeſtiſſimam, ebrietate nihil eſſe homine indignius, illi compendio ponebant ob oculos, ſed in mancipiis, ad quorum mores degenerare ingenuis turpiſſimum eſt.

26. MOS erat apud illos, non pulſare fores atriorum, ſed voce foras evocare ſi quid vellent. Adeo nihil clam geri volebant, ſed propalam omnia.

27. STRIGILIBVS quibus ſudor abſtergeretur,

a *Armati Dii*. b *Induſtria*. c *Temulentia*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

retur, non ferreis, ſed arundineis utebantur, in balneis, ut minus operoſis, parvoque parabilibus: nuſquam non memores frugalitatis ac *a* parcimoniæ.

21. COMOEDIAS & tragœdias non audiebant, ut nec ſerio nec joco quidquam audirent repugnans legibus. Leges enim prohibent ſtupra, inceſtum & adulteria, prohibent dolos, injurias, furta, cæteraque flagitia: at in fabulis talia Poëtæ Diis affingunt. Nec placuit illis quorumdam excuſatio, fabulas ad voluptatem fingi, non ad fidem veri: Voluptas ea corrumpit imbecillium animos. Hanc ob cauſſam Archilocum Poëtam cum veniſſet Lacedæmonem, eadem hora expulerunt, quod intellexerant ab illo ſcriptum: *Satius eſſe abjicere arma quam mori.* Carmen ſic habet:

Scuto aliquis gaudet Saiorum, quod bene pulchrum
Deſerui nolens inter opaca rubi.
Ille quidem clypeus valeat, quoniam mihi poſthac
Illo haud deterior forſitan obveniet.

29. VIRGINIBVS ac pueris ſacra erant communia, *b* quo vel ſic puellæ ad maſculinum robur proficerent.

30. SCIRAPHIDAM multarunt Ephori, quod à multis erat injuria affectus. Interpretabantur enim illius ignaviam eſſe in cauſa, quod complures auderent eundem lædere. Nam qui veterem impune fert injuriam, invitat novam. Si qui primus læſerat, delatus dediſſet pœnas legibus, cæteri temperaſſent ab injuria.

31. SCVTIFERVM militem interemere, *c* quod ſcuto nonnihil purpurei panni intertexuiſſet. In tantum horrebant exemplum peregrinæ luxuriæ, non ignari, ex minimis initiis immedicabilem vitiorum colluviem inundare, eoque tutiſſimum eſſe judicantes principiis obſtare. Ob id in primis in auctores ſeveriſſime animadvertebant. Plurimum nocuit Reipublicæ, quiſquis feneſtram vitiis aperuit.

32. ADOLESCENTVLVM ex eorum numero qui exercebantur, increpuerunt, *d* quod viam noſſet quæ ducit in Pyleam: adeo ſtudebant ſuos à peregrinationibus ac rerum exoticarum cognitione ſervare alie-

a *Parcimonia.* b *Lenitas prava.* c *Severitas.*
d *Peregrini mores.*

alienos, ne per occaſionem à patriis inſtitutis degenerarent: præſertim cum Arcadia, cujus eſt Pylea, luxu deliciiſque Barbaricis eſſet corrupta.

33. CTESIPHONTEM ejecerunt qui ſe profitebatur de re quavis totum diem poſſe dicere, dicentes: a *Boni oratoris eſſe, ſermonem habere rebus parem.* Nulla in re juſtius putarunt adhibendam frugalitatem quam in oratione, quam Heſiodus non aliter quam pretioſum theſaurum parciſſime cenſet eſſe depromendam ad uſum, non ad oſtentationem.

34. PVERI apud illos in ara Dianæ cui ab indejicibili virtute cognomen Orthia, b flagellis ex more totum diem cæduntur: itaque frequenter durant ad mortem uſque hilares ac læti, concertantes inter ſeſe de victoria, quis ipſorum diutiſſime fortiſſimeque toleraret verbera, victor cum primis celebris habetur. Hoc certaminis genus appellant διαμαστίγωσιν. Renovatur autem quotannis. Hujus conſuetudinis originem indicat Plutarchus in vita Ariſtidis. Cum Pauſanias paulliſper ſe motus à ſtatione militum rem divinam faceret, Lydi aliquot incurſione facta, ſacrificiorum apparatum diripuerunt: quos ipſe cum comitibus ſuis comprehenſos, quoniam inermes erant, loris cecidit. In hujus facti memoriam fieri cœptum eſt Spartæ, quod retulimus. Pauſanias in Laconicis diverſam adfert hujus conſuetudinis cauſſam. Cum Limnates, Cynoſurenſes, Meſoani, & Pitanenſes Dianæ ſacrificarent, in diſſidium venerunt, ex diſſidio ad pugnam, adeo ut multis cadaveribus ara compleretur, reliquos peſtilentia conſumpſit. Hinc proditum eſt oraculum, aram Dianæ humano ſanguine expiandam eſſe. Cum igitur immolarent cuicunque ſors obveniſſet, Lycurgus eam mactationem vertit in flagellationem adoleſcentulorum. Ita factum eſt, ut citra necem hominum ara ſanguine humano expiaretur. Hoc exemplum ut imitari ſit ineptum, ita nobis exprobrat immodicam indulgentiam erga pueros, qui ſic in deliciis eos educamus, ut ad ſtudiorum quoque laborem ſint inutiles, & omnis increpationis quamvis blandæ impatientes.

55. HÆC utcumque æſtimentur, unum tamen quid-

a *Luquacitas.* b *Pueritia dura.*

quiddam ad honeſtatem ac beatitudinem conducens civibus ſuis præſtitiſſe videtur Lycurgus. *a* Quid hoc? Affatim otii, propterea quod ſedentarias artes in totum attingere fas non erat. Neque prorſus opus erat ullo opificio negotioſo operoſoque ad quæſtum poſtea quam divitiis in totum tum admirationem, tum honorem ademerat. Sed Helotes, hoc eſt, mancipia colebant illis agros, fructumque reddebant à majoribus præfinitum. Sunt & hodie qui hoc exemplum imitentur, per ſervos, aut conducticias operas, aut per eos quos ex liberis ſervos faciunt pleraque facientes, non ut ipſis interim vacet meditari meliora, ſed ut otium habeant bibendi, aut ludendi aleam.

36. ERAT autem deteſtabile, ſi quis alicui pluris locaſſet agrum quam erat præſcriptum: quo ſimul & mancipia lucri gratia libentius inſervirent, ne cives plus ſolito quærerent. Quanto conſilio ea gens omnium vitiorum materiam in mancipia rejiciebat, ab ingenuis arcebat, contra quam reliquæ faciebant nationes quæ liberis luxus, libidinis, avaritiæ, temulentiæque ſeminaria vindicant, ſervos ad paupertatem & frugalitatem adigunt.

37. INTERDICTVM erat illis nauticam exercere, ac navalibus uti pugnis, tametſi poſt navalibus prœliis mare potiti rurſus abſtinuerunt, cum perſpicerent civium mores corrumpi. Sed denuo ab hac ſententia mutati ſunt, quemadmodum in cæteris omnibus. Vbi pecuniæ ſunt in Lacedæmoniorum regionem convectæ, qui eas importarant, morte damnati ſunt. Siquidem Alcameni ac Theopompo Regibus hoc oraculum erat redditum: *b Pecuniarum amor Spartam perdet.* Nihilo ſecius tamen Lyſander devictis Athenienſibus magnam auri argentique vim invexit, nec ſolum pecunias receperunt, verumetiam ipſi viro honos eſt habitus. Proinde Sparta donec Lycurgi legibus uteretur, nec à jurejurando recederet, ſexcentis annis in Græcia primas tenuit & legum æquitate & gloria. Cæterum cum ab his paullatim defluerent, invaderetque obiter divitiarum amor & avaritiæ malum: non ſolum ob hæc decrevit illorum potentia, verumetiam quibus antea ſociis & amicis in bello fuerant uſi, eos inimicos habere cœperunt. Porro cum

a Otium liberale. b *Pecunia peſtifera res.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

cum ita ſe gererent, tamen poſt Philippi Macedonis in Cheronea victoriam, quanquam Græci cæteri omnes illum Imperatorem terra pariter ac mari declaraſſent, ac poſt hunc Alexandrum filium everſis Thebanis, ſoli Lacedæmonii tametſi civitatem haberent nullis cinctam muris, eſſentque non modo perpauci propter aſſidua bella, ſed multo quam antea imbecilliores captu faciles eſſent facti, quoniam adhuc ſervabant admodum exiguas quaſdam Lycurgicarum legum ſcintillas, non ſe præbuerunt belli ſocios, neque cæteris Græcis, *a* neque poſt Macedonicis Regibus, neque in commune cum illis conſilium venerunt, neque tributum pendere coacti ſunt: donec per omnia contemptis Lycurgi legibus, à propriis civibus tyrannide oppreſſi ſunt, ita ut nihil jam reliquum eſſet patriæ inſtitutionis, ſed reliquorum ſimiles effecti, & gloria & libertate, quam prius obtinuerant, exuti ſunt, & in ſervitutem traducti: ac nunc quemadmodum cæteri ſub Romanorum vivunt Imperio. Grave documentum univerſis, Imperia virtute parari: avaritia, luxu, delitiiſque vel perire, vel verti in tyrannidem.

APOPHTHEGMATA
LACÆNARVM.

1. ARCHILEONIS Braſidæ mater, poſt obitum filii cum Amphipolitæ quidam veniſſent Spartam, eamque inviſerent, percunctata eſt num honeſte, & ut Spartano dignum erat, occubuiſſet: illis juvenis virtutem amplificantibus ac dicentibus, eum in bellicis negotiis Lacedæmoniorum omnium eſſe præſtantiſſimum, reſpondit: *b* *O hoſpes, honeſtus quidem ac ſtrenuus erat filius meus, ſed multos illo præſtantiores habet Lacedæmon.*

2. GORGO Cleomenis Regis filia, cum Ariſtagoras Mileſius Cleomenem ad bellum pro Ionibus adverſus Regem Perſarum ſuſcipiendum hortaretur, magnam pecuniarum vim pollicens, quantoque magis ille recuſabat, tanto plus adderet promiſſæ ſummæ: *c* *Pater*, inquit, *corrumpet te hic peregrinulus, ni ocyus eum ædibus extru-*

a *Degeneratio.* b *Habetur pag.* 45. *apoph.* 62.
c *Pecunia contempta.*

extruſeris. Vbi nunc ſunt qui dicunt avarum mulierum genus, cum Gorgo pro hortatrice patri fuerit dehortatrix?

3. EIDEM cum pater aliquando mandaſſet, ut cuidam mercedis nomine daret frumentum, & elogium addidiſſet. Docuit enim me vinum reddere ſuavius: *a* *Ergo*, inquit, *O pater, & vini plus bibetur, & qui bibent delicatiores deterioreſque reddentur.* Quis ſatis prædicet hanc puellam, & ſene & viro ſeveriorem? atqui ſolet hic ſexus maxime capi rebus ſuavibus.

4. EADEM cum videret Ariſtagoram à quopiam è famulis calceari: *b* *Quid*, inquit, *Pater? Hoſpes iſte manus non habet.* Exiſtimabat non ferendas viri delicias, qui in eo abutebatur famuli opera, quod ipſe ſuis manibus facere ſibi poterat. Et non pudet quoſdam quibus veſtiendis comendiſque vix decem famuli ſufficiunt. Opus eſt famulo, qui ventrem exoneraturo ſolvat ligulas: qui fœnum aut lanam porrigat exterſuro, ac minimo minus qui abſtergat.

5. CVM hoſpes quiſpiam molliter & ægre veſtem prælongam attraheret, protruſit hominem dicens: *c* *Non tu hinc abis, qui nec ea poſſis quæ ſunt fœminarum?* Mulierum eſt lacinoſis & in humum defluentibus uti veſtibus, quin & caudas admodum longas interdum trahunt, nec tamen gravantur onere, aut ſuccingunt.

6. GYRTIAS, cum Acrotatus, qui illi erat ex filia nepos, è quadam puerorum pugna multis acceptis plagis domum pro exanimi relatus eſſet, plorantibus cæteris familiaribus ac notis: *d* *Non tacebitis*, inquit. Declaravit cujus eſſet ſanguinis. Addidit: *Fortes non eſſe complorandos, ſed ſanandos.*

7. CVM illi è Creta nūcius eſſet allatus de morte Acrotati: *e* *Cum ad hoſtes*, inquit, *proficiſceretur, nonne futurum erat ut aut ipſe moreretur, aut illos occideret?* Iucundius autem eſt audire quod mortuus eſt, ut & ipſo & civitate & progenitoribus dignum erat, *f* quam ſi iners & imbellis per omne ævum viveret. Solent aviæ tenerius & impotentius amare nepotes ſuos quam ipſæ matres. Et ubi nunc ſunt quæ in morte liberorum confugiunt ad laqueum,

F

a *Simile habetur antea pag.* 41. *apo'h.*43. b *Severe.* c *Severe.* d *Fortiter.* e *Fortiter.* f *Prudenter.*

queum, cum Gyrtias nepotem & ſeminecem lugeri vetuerit, nec eundem flendum putarit, quod fortiter pugnans interiſſet?

8. DAMATRIA cum accepiſſet filium ita ſe gerere in bello ut tali matre videretur indignus, domum redeuntem interemit. Qua de re hoc fertur epigramma:

a *Tranſgreſſum leges mater Damatria natum,*
Ipſa Lacæna necat, non Lacedæmonium.

Hoc facinus propius accedit ad Barbaricam immanitatem quam ad fortitudinem, utile tamen exemplum eſt ad exprobandam vulgo matrum nimiam in liberos indulgentiam, quæ ob hoc ipſum ſæpe impotentius amant eos quod ſint nequitia corruptiſſimi.

9. ALTERA quædam Lacæna filium, qui deſerto in acie loco fugerat, ut patria indignum interemit, dicens: b *Haud meum eſt hoc germen*: in quam extat hoc epigramma:

Germen iners abeas ad tartara, teque peroſus,
Eurotas ſervis nec det aquam timidis.
Ignavus catulus, mala ſors, hinc vade ſub orcum,
I Sparta indignus, quem nec ego peperi.

Alia quædam cum filium audiſſet fortiter in acie cecidiſſe, ait:

c *Plorentur timidi, mî infletus humabere nate,*
Et matre hac vere dignus es & patria.

Hoc ante tributum eſt Tynnicho, quod tamen Philelphus ſeparatim commemorat.

10. ALIA quædam ut audierat filium incolumem, ſed fugiſſe ab hoſtibus, ſcripſit illi: d *Malus rumor de te ſparſus eſt, aut hunc dilue, aut ne ſis.* Præſtabilius judicavit mori, quam cum ignominia vivere.

11. ALIA rurſus cum filii qui è prœlio fugerant, ad ipſam venirent. e *Quo*, inquit, *itis ignava & fugitiva mancipia?* & oſtenſo ventre: *Num huc*, inquit, *denuo ſubituri, unde emerſiſtis?* Hoc apophthegma Cynaca dignum eſt.

12. QVÆDAM filium ad ſe venientem conſpicata, percunctata eſt quid ageret patria: is cum reſpondiſſet: Periere omnes, laterem conjecit in illum, occiditque

a *Fortiter.* b *Fortiter.* c *Pag.* 101. *apopht.* 48.
d *Animoſe.* e *Ruſtice.*

ciditque dicens: *a Te igitur nobis miſere malinuncium?* Vita putavit indignum qui cum ſuis perire non ſuſtinuiſſet.

13. CVIDAM qui matri narraſſet quam generoſe frater occubuiſſet: *b Proinde an non turpe eſt*, inquit, *tibi non contigiſſe illi eſſe comitem.*

14. QVÆDAM filios quos habebat quinque poſtea quam in bellum emiſerat, ante ſuburbium ſtabat exſpectans quis eſſet belli exitus. Vt acceſſit quiſpiam nuntians filios illius omnes occubuiſſe: *c Non iſthuc percunctabar*, inquit, *ignavum mancipium, ſed quid ageret patria.* Is cum reſpondiſſet à patria ſtetiſſe victoriam: *Libenter igitur*, inquit, *accipio filiorum interitum.* Egregia mulier privatum in liberos affectum publicæ in patriam pietati poſthabuit.

15. QVÆDAM ſepeliebat filium, ad eam cum vilis anicula quædam acceſſiſſet, dicens: Heu fortunam ô mulier: illa ſubjecit: *d Per Geminos*, inquit, *bonam equidem arbitror. Siquidem cujus gratia filium peperi, videlicet ut pro Sparta moreretur, id mihi contigit.* Fortiſſima mulier aniculæ deplorationem vertit in gratulationem. Hujus meminit M. Tullius. Tuſculanar: quæſtion: libro primo.

16. CVM mulier quædam Ionica de texto quodam ſuo ut pretioſo gloriaretur, Lacæna oſtenſis quatuor filiis quos habebat moribus compoſitiſſimis: *e Hujuſmodi*, inquit, *decet eſſe honeſtæ probæque mulieris opera, deque his tollere animos & gloriari.* Iones operoſis texturis vacant, quæ varia picturarum habent argumenta. At Spartana docuit, nullum opus eſſe præclarius, quam ſi filios honeſtis moribus inſtituat. His enim melius ornari patriam, quam aulæis, aut veſtibus Ionicis.

17. ALIA cum accepiſſet quod filius peregre agens, inhoneſte ſe gereret, ſcripſit illi: *f Malus rumor de te ſparſus eſt, hunc tollito, aut ne eſto.*

18. SIMILITER cum Chii exſules veniſſent Spartam, multis nominibus incuſabant Pædaretum. Eos mater Teleutia ad ſe accerſit: ex his ubi cognoviſſet quæ filio objicerent, videreturque filius in culpa eſſe,

a *Fortiter.* b *Animoſe.* c *Fortiter.* d *Fortiter.* e *Graviter.* f *Simile ſuperiori apopht.* 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſcripſit illi in hunc modum : *a* *Mater Pædareto, ut aut melius viveret, aut illic maneret, deſperans ſe Sparta eſſe incolumem.* Virago mortem minata eſt filio, ni mores corrigeret ſuos.

19. ALTERA filio injuriarum poſtulato : *b* *Aut crimine*, inquit, *fili, aut vita teipſum libera.* Mater in filium ſeverior quam judex, quæ extinctum malebat, quam cum ignominia vivum.

20. ALIA filium claudum in aciem proficiſcentem deducens. *c* *Fili*, inquit, *ſingulo quoque gradu fac virtutis memineris.* Aliis claudicationis vicium ſolet formidinem incutere : at hæc monuit ut ex ipſo vitio ſumeret animos ad rem fortiter gerendam : ita cogitans, nihil eſt in fuga præſidii claudo, aut vincendum eſt, aut moriendum.

21. ALIA, cum illi filius rediſſet ex acie, atque ex vulnere pedis vehementer doleret : *d* *Si virtutis*, inquit, *memineris o fili, non ſolum non dolebis, verum etiam bono futurus es animo.* At vulgus matrum ſolet filiorum dolorem ſuis querimoniis & lachrymis exaſperare, hæc animavit ad doloris tolerantiam.

22. LACEDÆMONIVS quidam ſic in bello vulneratus ut ingredi non poſſet, ſed quadrupedum more ambularet, cum ob id deriſus erubeſceret, à matre reprehenſus eſt his verbis : *e* *Quanto præſtabat, fili de fortitudine gaudere, quam de ſtulto riſu pudeſcere.* Simile narrat Cicero de matre Sp. Calvidii, verba mulieris ſumens ex apophthegmate, quod paullo ante præceſſit.

23. ALIA clypeum imponens filio ſic illum adhortata eſt : *f* *Fili, aut hunc, aut ſuper hunc :* Laconica brevitate ſentiens ſic rem gerendam in bello, aut ut victor clypeum referret, aut mortuus in eo domum reportaretur.

24. ALIA rurſus filio ad bellum proficiſcenti clypeum imponens : *g* *Hunc*, inquit, *tibi pater ſemper reſervavit : proinde tu fac ſerves eundem, aut ne ſis.*

25. ALIA filio dicenti quod brevem haberet gladium : *h* *Tu*, inquit, *adde gradum :* ſignificans nihil ob

a *Severe.* b *Severe.* c *Claudus.* d *Fortiter.* e *Fortiter.* f *Fortiter.* g *Fortiter,* h *Argute.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

obfuturam gladii brevitatem, ſi propius ad hoſtem accederet.

26. ALIA cum audiſſet, quod filius fortiter in prœlio ſe gerens occubuiſſet: a *Nimirum*, inquit, *meus erat*. Non deploravit mortem filii, ſed de virtute ſibi gratulata eſt. Contra, cum de altero audiſſet, quod ob timiditatem prœlium detrectans ſalvus eſſet: *Nimirum*, inquit, *non erat meus*: ſentiens non eſſe habendos pro liberis qui à parentum inſtitutione degeneraſſent.

27. ALIA cum audiſſet filium in prœlio cæſum: b *Deponite illum*, inquit, *ut erat in ordine locatus, ejuſque locum expleat frater*. Tale robur animi quam in paucis reperias viris: Non metuit orbitatem, modo vita patriæ impenderetur.

28. ALIA cum in publica ſolemnique pompa audiſſet filium in prœlio quidem tuliſſe victoriam, ſed ex vulnerum multitudine mori, coronam non depoſuit, ſed glorians comitibus dixit: c *Quanto pulchrius eſt, amicæ, in acie victorem occumbere, quam in Olympiis parta victoria vivere*: Quantum hæc virago diſſenſit à cæteris mortalibus, quibus perſuaſum erat Diis proximum eſſe in Olympiis ferre palmam, cum ibi non ageretur certamen virtutis, ſed artis & impendiorum: tum nihil eſſe terribilius morte, neque quidquam eſſe tanti, quod vitæ jactura ſit emendum. Hæc nullam exiſtimavit victoriam ſpecioſiorem, quam quæ patriæ quæreretur, nec ullam mortem optabiliorem, quam quæ cum hac laude contigiſſet.

29. CVM quidam ſorori ſuæ narraret quam fortiter ipſius filius in prœlio occubuiſſet: d *Quantum*, inquit illa, *de filio cœpi voluptatis: tantum tuam doleo vicem, qui à tam honeſta ſocietate defeceris.*

30. QVIDAM Lacænam miſſo nuncio ſolicitavit, num aſſentiretur ut ipſa ſui faceret copiam. Cui illa reſpondit: e *Cum eſſem puella, parenti obedire didici, idque feci: mulier autem facta, viro. Itaque ſi me invitat ad honeſta, viro meo primum rem aperiat.*

31. VIRGO quædam paupercula roganti quam ſponſo dotem eſſet allatura: f *Pudicitiam*, inquit, *à mu-*

a *Fortiter*. b *Fortiter*, c *Fortiter*. d *Simile antea pag. 123. apophth. 13.* e *Pudice*. f *Pudice*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

à majoribus traditam. Generoſe profeſſa eſt eam eſſe pulchre dotatam, quæ mores incorruptos adferret ad nuptias.

32. LACÆNA rogata num ad virum acceſſiſſet: a *Non*, inquit, *ſed ille ad me*: ſignificans ſeſe non libidinis cauſa commercium habere cum viro, ſed parentibus ac legibus obtemperantem. Turpiſſimum enim eſt fœminæ, ſi virum ad coitum ſolicitet.

33. VIRGO quædam clanculum corrupta fœtum extinxit, b tam interim patiens dolorum, ut nullam ederet vocem, adeo ut parturiens & patrem, & alios qui aderant, falleret. Nam magnitudinem cruciatus turpitudo cum honeſtate conjuncta ſuperavit. Generoſi animi erat, quod ignominiam pati non poſſet: factum ipſum habebat turpitudinem, quam ut effugeret, nixus in quibus aliæ mulieres ſolent miſeras voces edere, ſilentio perpeſſa eſt.

34. ALIA cum venderetur interrogata quid ſciret: c *Fidelis*, inquit, *eſſe*. Exiſtimabat fidem in famula quovis opificio eſſe melius.

35. ALIA ſimiliter captiva cum interrogaretur quid ſciret: *Probe*, inquit, *regere domum*. Et hæc non vulgaris ars eſt in muliere.

36. QVÆDAM à licitatore interrogata num eſſet futura proba, ſi ipſam emeret: d *Etiam*, inquit, *ſi me non emeris.*

37. ALIA cum in auctione præco rogaret illam quid ſciret: e *Libera*, inquit, *eſſe*: ſignificans ſeſe captivam quidem eſſe, cæterum ad illiberalia juſſa non parituram. Itaque cum emptor imperaſſet quædam non convenientia liberæ: *Plorabis*, inquit, *qui tibi ipſi talem invideris poſſeſſionem*, moxque ſibi necem conſcivit.

38. AGESISTRATA cum Agidem filium exanimem jacentem videret, exoſculata faciem dixit: *Nimia tua o fili bonitas, nimia manſuetudo & humanitas te ſimul & nos perdidit.* Moliebatur enim Agis facinus ſane præclarum, ſed invidioſum, nimirum ut degenerantes Lacedæmoniorum mores ad priſcam illam ſeveritatem revo-

a *Pudice.* b *Fortiter.* c *Generoſe.* d *Antea pag. 99. apopht. 36.* e *Simile habetur de viro pag. 99. apopht. 35.*

revocaret. Interim dum ſtudet offendere neminem, & gratificari omnibus, ſemetipſam in exitium conjecit.

39. EADEM laqueo guttur inſerens: *a* *In hoc tantum*, inquit, *Spartæ utilis fui.* Doluit generoſæ fœminæ, quod filio non licuit de patria quemadmodum voluit bene mereri.

40. CVM Thebani irrupiſſent in Laconicam, *b* & inter captivos captivaſque multos etiam abduxiſſent Helotas, juſſerunt illos Terpandri, Alcmanis ac Spendonis Laconica carmina canere: illi recuſarunt dicentes, id nolle filias heriles: adeo plus apud illos valuit concaptivarum puellarum auctoritas, quam juſſa victoris. Hinc probarunt quidam eſſe verum quod vulgo diceretur: *Liberum Spartæ maxime liberum eſſe; contra ſervum, maxime ſervum.* Ita Plutarchus in vita Lycurgi.

41. THEBANO veſtem induens caſu brachium nudavit: cuidam autem dicenti, O pulchrum brachium: *At non publicum*, inquit. Admonens uni pulchrum eſſe non cui vis, & laudatoris illius intemperantiam notans, qui alieni corporis nimium curioſus ſpectator eſſet.

CHILONIS LACONIS

APOPHTHEGMATA.

1. NON dubium eſt quin Chilo Lacedæmonius, qui fertur unus de numero ſeptem Græciæ Sapientum, in apophthegmatis Laconicam indolem retulerit, quanquam ſcriptorum, ut opinor, vitio, non habent eandem gratiam quæ illi tribuuntur. Diogenes Laërtius hæc illi adſcribit: Fratri querenti quod Ephorus ille non crearetur, cum ille eſſet: *c* *Ego*, inquit, *injuriam ferre novi, tu non:* ſignificans neminem eſſe idoneum Magiſtratui, qui non poſſit diſſimulare multa præter æquum & bonum facta, juxta illud ἄρχων ἀκούειν καὶ δικαίως κἀδίκως, id eſt, Princeps æqua & iniqua pariter audias.

2. AB Æſopo interrogatus quid ageret Iuppiter, reſpon-

a *Pietas in patrem.* b *Servorum turba.* c *Idem tribuitur alteri. Moderate.*

reſpondit: *a* *Excelſa deprimit, depreſſa extollit*: indicans arbitrio Numinis res hominum ſurſum deorſum volui, revolvique.

3. INTERROGATVS qua re docti præcellerent indoctos: *b* *Bona*, inquit, *ſpe*. Doctos autem appellabat, honeſtis legibus ac moribus inſtitutos, & juxta rectam inſtitutionem vitam agentes. Hi cæteris rebus pares hoc uno ſuperant improbos, quod poſt hanc vitam ſperant recte factorum præmia. Nam Lacones exiſtimabant egregios viros poſt obitum in vitam beatam tranſlatos fieri Divos.

4. DICERE ſolet, quod Lydius lapis eſt auro, id aurum eſſe homini. *c* Lapis enim index affrictu prodit quale ſit aurum, ipſum autem aurum arguit quale hominis ingenium, juxta illud: *Magiſtratus virum arguit.*

5. IAM grandævus dicebat, *d* ſe ſibi nullius facti conſcium eſſe cujus pœniteret, uno excepto, quod cum eſſet adſcitus arbiter ut inter duos amicos finiret controverſiam, nec quidquam vellet adverſus leges facere, perſuaſit alteri amico, ut ad alios deferret arbitrium. Hoc pacto & legem ſervavit & amicum. Hic ſcrupulus nonnihil movebat ſenis animum, quod perfectæ virtutis fuiſſet, nullo metu à regula legum deflectere, nec illius amicitiam magni facere, qui ob ſententiam ſecundum leges, non ſecundum ipſum datam deſineret amicus eſſe. Quid illa ſanctius anima, qui per omnem vitam, quæ illi longa contigit, hoc tantum criminis admiſit?

6. QVIDAM, quorum eſt A. Gellius, huic tribuunt & illud: *e* *Sic ama tanquam oſurus, ſic oderis tanquam amaturus.* Hoc dicto admonuit, nec ſimultates tam acriter exercendas, ut præcludatur omnis in gratiam reditus, nec animis adeo fidendum, ut illis committas, quo ſi fiant inimici, poſſint te perdere.

7. DOCEBAT *f* neminem conviciis laceſſendum, ne ſi dixerimus quæ lubet, audiamus viciſſim quæ dolent. Habet enim & maledicendi morbus ſuam voluptatem, ſed quæ plerumque male audiendi ſummo dolore penſatur. Huc alluſit Marcus Tullius Salluſtio com-

minans

a *Viciſſitudo rerum.* b *Virtutis præmia.* c *Aurum index.* d *Conſcientiæ puritas.* e *Moderate.* f *Maledicentia.*

minans fore, ut ſi quam voluptatem maledicendo cœpiſſet, eam male audiendo perderet.

8. DICEBAT, *a* non committendum ut lingua præcurreret animum: admonens prius cogitandum quid loquaris, quam lingua prorumpat in verba. Neſcit enim vox miſſa reverti. Cogitatio prior poteſt corrigi poſteriore meliore, ut habet proverbium, vox non item.

9. DAMNVM *b* ajebat turpi lucro præferendum. Nam illud ſemel dolere, hoc ſemper. Iactura rei facile ſarciri poteſt, fama contaminata vix unqam diluitur. Res amiſſa exiguo tempore dolet, ſceleris conſcientia ſemper cruciat animum. Itaque lucrum ſcelere partum, damnum eſt, non lucrum.

10. NON eſſe tentanda quæ fieri non poſſunt. *c* Quædam honeſta ſunt ac magnifica, ſed magno Reipublicæ malo tentantur, ſi nequeas perficere. Atque hæc eſt præcipua pars boni conſultoris, diſpicere non ſolum quid per ſe optimum ſit, ſed quid pro temporum ratione poſſit obtineri.

11. ROGATVS quid eſſet difficile: *d* *Arcanum*, inquit, *reticere*. Tanta eſt linguæ omnium maxime volubilis incontinentia, cum alioqui nihil videatur facilius quam ſilere.

12. IDEM præcipiebat, *e* linguam cum alias ſemper, tum præcipue in convivio continendam, quod illic cibus & potus invitet ad intemperantiam. Porro ubi plus eſt periculi, ibi major eſt adhibenda cautio.

13. NVLLI, *f* minandum eſſe, non ſolum quod id mulierum videatur eſſe potius quam virorum, verumetiam quod minitari ei cui velis nocere, eſt inimicum admonere ut ſibi caveat, tibique ipſi lædendi facultatem adimere. Amicis autem minari, parum eſt humanum. Recte tamen minamur, quoties aliquem hoc remedio correctum eſſe cupimus, & hac pœna decrevimus eſſe contenti.

14. PROMPTIVS *g* ad amicorum adverſam fortunam, quam ad res ſecundas accurrendum. Rebus proſperis advolant quilibet, etiam minus amici: qui adſunt reflante fortuna, hi vere ſunt amici.

a *Lingua praceps.* b *Lucrum turpe.* c Ἀδύνατα.
d *Silentium.* e *Loquacitas in convivio.* f *Minæ inutiles.*
g *Amicus verus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

15. VXOREM *a* humilem modico apparatu ducendam, ne pro conjuge dominam accerſas domum. Sat enim dotata venit puella quæ pudicitiam & honeſtos mores ſecum adfert. Proinde hoc erat unum ex Laconicis inſtitutis, ut virgines ſine dote nuptum irent.

16. VETABAT de *b* mortuis male loqui, quod ignavum videretur eos inceſſere lingua, qui reſpondere non poſſunt, ac turpe eſſet cum umbris ac larvis luctari. Nam id eſt, quodammodo ſepultum refodere.

17. DOCEBAT honorem à junioribus habendum *c* ſenectuti, ut ipſi facti ſenes ab aliis habeantur in pretio. Ea res geminam habebat utilitatem. Siquidem ut ſenum auctoritas ac reverentia temperabat ætatem laſcivam à peccando: ita ſenes cavebant ne quid committerent quo juvenibus vel ob ineptiam ludibrio poſſent eſſe, vel ob turpitudinem pernicioſi: ſed inter omnes juvenes omneſque ſenes ea eſſet reverentia, quæ inter parentes ac liberos.

18. ADMONEBAT *d* ſecundis rebus elato non applaudendum nec arridendum. Infelix felicitas eſt, quæ hominem reddit inſolentiorem; eoque non plauſum meretur, ſed lachrymas. Graviuſque peccant qui docent inſolentiam, quam qui utuntur. Sæpe populus clamat in avaritiam ac tyrannidem Principium, cum ipſe doceat illos hæc vitia. Quidam codex Græcus habebat, ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγελᾶν, id eſt, infelicem non eſſe irridendum, ſive infelici non inſultandum: id enim extremæ eſt inhumanitatis.

19. DOCVIT potentiæ adjungendam manſuetudinem, ut à ſuis non tam metum extorqueat, *e* quam impetret reverentiam. Reverentiæ comes eſt amor, metus odium. Amari autem non ſolum honeſtius eſt, verumetiam tutius.

20. ADMONEBAT ut ſuæ quiſque domui bene præeſſet. Primam enim curam debemus familiaribus: nec idoneus videtur adminiſtrandæ Reipublicæ qui privatam recte gubernare neſcit. Domus enim nihil aliud eſt quam parva civitas.

VIN-

a *Vxor humilis.* b *Mortuis parcendum.* c *Senectus honoranda.* d *Inſolentia.* e *Moderate.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

21. VINCENDAM *a* iram, quod is affectus ſit cæteris potentior, quam ſuperare fortius eſt, quam hoſtem armatum dejicere: nec minus exitii mortalibus ſit ab ira, quam ab hoſte.

22. DIVINATIONEM non eſſe deteſtandam, *b* quod hanc Deorum munus eſſe crederet, quæ ratione percipi poſſet ab homine inſigni virtute prædito. Nam ipſe prædixiſſe fertur futurum, ut ex inſula Cythera ſummum malum oriretur Lacedæmoniis, cujus ſitum naturamque cum didiciſſet: *Vtinam*, inquit, *hæc aut nunquam fuiſſet, aut ſimul ut nata fuit, ſubverſa fuiſſet.* Nam Demaratus Lacedæmone profugus Xerxi ſuaſit, ut in ea inſula claſſem haberet: ac plane Græciam ſubegiſſet Xerxes, ſi Demarati conſilium fuiſſet ſequutus. Poſt Nicias ea potitus ſtatuit illic præſidium Athenienſium, & Lacedæmonios multis cladibus afflixit.

23. FERTVR & hoc illius nomine: *c In via non properandum.* Ex inceſſu colligitur animus, præceps arguit præcipitem, nimium lentus ignavum. Decet autem in publico compoſitis eſſe moribus. Fortaſſe deterruit à præcipiti conſilio.

24. HVIC ſimillimum eſt, inter loquendum non eſſe movendam manum. Id enim eſſe vecordium. Vnde & in Hebræorum proverbiis eſt: *Stultum digito loqui.*

25. MONVIT *d* obtemperandum legibus. Hoc ad Principes præcipue pertinet, qui ſe credunt non teneri legibus. Nec aliunde magis florent Reſpublicæ, quam ſi legum vigeat auctoritas. Nec ibi tyrannis oriri poteſt, ubi ex arbitrio priſcarum legum geruntur omnia.

26. DICEBAT adamandam eſſe quietem, *e* quoties datur honeſtum otium, juxta illud, ἡσυχία καλὸν. Nihil enim vel tutius, vel jucundius. Nullum autem negotium periculoſius quam bellum.

27. QVIN & illud huic adſcribitur: *f Cave tibi ipſi.* Fortaſſe legendum, cave teipſum, ſive teipſo, ſive obſerva teipſum. Nam Græce eſt, φυλάττειν ἑαυτὸν, ut admoneat ſibi quemque debere ſuſpectum eſſe. Omnes ſibi cavent ab aliis, at frequenter nemo magis hoſtis

a *Ira.* b *Divinatio.* c *Mores in publico.* d *Legum auctoritas.* e *Otium.* f *Cautio ſui.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

eſt homini, quam homo ſibi, dum libidinem, dum iram, dum ambitionem aliaſque cupiditates adhibet in conſilium. Demiror autem quem auctorem ſequutus Auſonius hæc illi adſcribat.

28. ITA moderandam vitam, ut nec inferioribus ſis terrori, nec ſuperioribus deſpectui. Metui à ſubditis tyrannicum eſt: negligentiæ vero eſt, ſic agere, *a* ut à majoribus contemnaris. Hoc & ad ætatem referri poteſt. Sic temperandi mores, ut à junioribus ameris potius quam timearis, à majoribus non contemnaris. Immodica ſeveritas parit terrorem: ſomnolentia, vinolentia, incogitantia, ſimiliaque vitia gignunt contemptum. Poteſt & ad fortunam accommodari, quæ ſi ſit vehementer ampla, parat qui metuant citius, quam qui ament aut revereantur, ſin humilior, paret contemptui. Mediocritas igitur hic quoque eſt optima, Auſonii carmen ſic habet:

Nolo minor me timeat, deſpiciatque major.

29. PRÆTEREA ſic eſſe contemnendam mortem, ut nihilo ſecius curam habeas incolumitatis. Non enim eſt fortitudinis, ſed amentiæ, ſemet temere in vitæ diſcrimen conjicere: ſed quoties aut inevitabilis neceſſitas urget, aut gravis honeſtaque cauſſa ſuadet, mortem contemnere fortis animi eſt. *b* In morbo non eſt metuenda mors, ſed interim adhibenda curatio mediocris. In bello ſumendus eſt animus ad mortem paratus, ſed interim fortiter pugnandum pro victoria. Auſonii carmen ſic legendum arbitror.

Vive memor mortis, uti ſis memor & ſalutis.

Poteſt autem & hic accipi ſenſus: Hactenus memineris te moriturum, ut abſtineas è vitiis curiſque ſupervacaneis: ſed interim perinde quaſi diu victurus ſis, ea cures quæ ad honeſtam beatamque vitam pertinent. Multos mortis conſideratio deterret ab honeſtis actionibus: contra mortis oblivio multos invitat ad licentius peccandum. Poteſt & ſic intelligi: Ne ſic metuas mortem, ut vivas anxius ac triſtis, ſed vitæ ſpes mortis horrorem temperet. Hunc ſenſum indicat carmen quod ſequitur.

Triſtia

a *Amari ſine contemptu.* b *Mors quatenus contemnenda.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

a Triſtia cuncta exſuperans aut animo, aut amico.

Hæc vita præterquam quod multis miſeriis expoſita eſt, nihil habet triſtius quam quod mortem habet certiſſimam, diem mortis incertiſſimum. Sed omnia ſuperanda ſunt, aut animi fortitudine, aut amicorum alloquiis. Nullum enim in dolore remedium præſentius quam curas æſtuſque animi in amicorum ſinum effundere, quorum & conſolatio, & communis dolor maximam mali partem tollit.

30. BENEFICII dati oblivisci decet, accepti meminiſſe. Vulgus hominum contra facit. *b* Si quid cui benefecerunt, & ſine fine prædicant, & ſine modo exaggerant: ſi quid in ipſos collocatum fuerit officii, mox aut obliviſcuntur, aut diſſimulant, aut elevant. Carmen Auſonii ſic habet.

Tu bene ſi quid facias, non meminiſſe fas eſt.

31. EIDEM hanc tribuit ſententiam, *c* optabilem eſſe ſenectutem juvenilem, moleſtam eſſe juventutem ſenilem. Maxima malorum pars ob quæ male audit ſenectus, à vitiis hominum proficiſcitur: habet autem ex ſeſe nonnulla commoda, plurimarum rerum uſum ac memoriam, conſulendi facultatem, reverentiam & auctoritatem: hæc ſi adſint commoda, abſintque incommoda, ea ſenectus optabilior eſt multorum juventute, vitiis & inertia marcente. Videas autem in nonnullis juvenibus ſenilem imbecillitatem, ſenilem ſomnolentiam, ſenilem ignaviam, ſenilem moroſitatem: horum juventus pejor eſt ſenectute. Nam cum ſenecta careant, ſenio tamen abundant. Auſoniani verſus ſic habent.

Grata ſenectus homini, quæ parilis juventæ.
Illa juventus gravior, quæ ſimilis ſenectæ.

32. PLINIVS & illud oraculi vice celebratum adſcribit Chiloni, ἐγγύα, πάρα δ' ἄτη: *Sponde, ſed noxa præſto eſt.*

33. A. GELLIVS Noct. Atticarum, lib 1. cap. 3. adſcribit illi quod dicam, idque auctore Plutarcho in lib. De anima. Quendam prædicantem, ſibi nullum eſſe inimicum, rogavit: *d An ullum etiam haberet amicum:* ſentiens

a *Amicus conſolator.* b *Gratitudo.* c *Senectus juvenilis.* d *Amicitia juncta inimicitiæ.*

ſentiens amicitias & inimicitias invicem ſeſe conſequi: nec fieri poſſe, quin qui multos habet amicos, complures habeat inimicos. Sit hic hujus convivii ſecundus miſſus, ſi videtur, cui ſubjiciemus Philoſophos non omnes, ne nullus ſit finis, ſed aliquot eximios, ut varietas excludat lectionis tædium. Quod ſi quem hujus patinæ major aviditas tenet, huic Diogenes Laertius facile ſtomachum explebit, ſi non modo habeat nimis faſtidioſum.

APOPH-

APOPHTHEGMATA SOCRATICA.

LIBER III.

AD Laconicam indolem mihi proxime videtur accedere Socrates, non tantum integritate morum, decretis ac dictorum ſale, verum etiam tolerantia, ut dicas patria quidem Athenienſem, ingenio vero Spartanum, niſi quod Laconicam breviloquentiam non affectavit, magis ſtudens virtutem perſuadere quam præcipere. Ad id potiſſimum utebatur ſimilibus & inductionibus, quas Græci vocant ἐπαγωγὰς: cui generi non convenit illa Laconica brevitas. Vt autem hac parte vincitur à Lacedæmoniis, ita ſanctitate dictorum ſuperat illos, quorum aliquot recenſere non ab re fuerit.

1. DICEBAT *a* Deos omnium optimos ac feliciſſimos, ad horum ſimilitudinem quo quiſque propius accederet, hoc & meliorem eſſe & beatiorem. Si corrigas unius vocis numerum, nihil dici poteſt Chriſtianus.

2. ADIIS nihil petendum, *b* niſi bona ſimpliciter, cum vulgus petat bene dotatam uxorem, opes, honores, regnum, longam vitam, quaſi præſcribentes Numini quid oporteat facere. At Deus optime novit, quid nobis bonum ſit, quid non.

SACRI-

a *Deus imitandus* b *Vota qualia.*

3. SACRIFICIA *a* volebat quam minimis impendiis conſtare, quod Dii, ut non egent rebus hominum, ita magis ſpectant affectus immolantium quam divitias. Alioqui cum improbiſſimi quique maxime abundent divitiis, actum eſſet de rebus humanis, ſi malorum potius quam bonorum victimis delectarentur. Eoque verſum hunc magnopere probare conſuevit:

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Hoc dictum & ad Chriſtianos pertinet, qui immodicis impendiis ornamus templa, peragimus ſacra & parentalia, gratius facturi Deo, ſi quod ultra frugalem munditiem ſupereſt, fratribus egenis erogaremus. Eandem frugalitatem adhibendam docuit in excipiendis hoſpitibus, eodem utens verſiculo: *Καδ δύναμιν δ' ἔρδειν.*

4. CVM admoneretur ab amico, quod excepturus hoſpites admodum tenuem feciſſet apparatum: *b Si boni ſunt*, inquit, *ſatis erit: ſin minus, plus ſatis.*

5. DOCVIT abſtinendum à cibis, *c* qui non eſurientem incitarent ad edendum: & à potu, qui non ſitientem invitaret ad bibendum. His enim rebus non eſt utendum, niſi quatenus corporis neceſſitas exigit.

6. DICEBAT optimum condimentum eſſe famem, *d* quod & optime edulcaret omnia, & nullius eſſet impendii. Vnde ipſe ſemper jucunde edebat ac bibebat, qui neutrum faciebat niſi eſuriens ac ſitiens.

7. QVIN & famem ac ſitim tolerandam exercuerat ſeſe: poſt ſudorem enim è palæſtra collectum, cum alii potum vehementer appetunt, nunquam bibebat de primo cratere: rogatus quamobrem id faceret: *e Ne conſueſcam*, inquit, *obſequi affectibus.* Interdum enim licet ſitias, noxium eſt bibere: hic cum ratio ſuadet abſtinentiam, affectus hortatur ut bibas, magis obtemperandum eſt rationi.

8. DICEBAT eos qui ſe ad continentiam ac frugalitatem exercuiſſent *f* longe plus habere voluptatis, ac minus dolorum, quam qui ſumma cura undique pararent oblectamenta: quod voluptates intemperantium

a *Sacrificia minimi ſumptus.* b *Argute.* c *Frugalitas.* d *Frugalitas.* e *Affectus cohibiti.* f *Voluptas ex virtute.*

tium præter animi ſibi male conſcii cruciatum, præter infamiam ac paupertatem, frequenter ipſi etiam corpori plus adferant moleſtiæ, quam delectationis. Contra, quæ ſunt optima, eadem fiunt jucundiſſima ſi quis aſſuerit.

9. AIEBAT eſſe turpe, *a* ſi quis ſua ſponte ſerviens voluptatibus, talem ſe faceret, quales nemo domi ſuæ vellet habere ſervos. Talibus autem nullam ſalutis ſpem reliquam eſſe, niſi ſi pro eis Deos comprecarentur alii, ut bonos Dominos nanciſci poſſent, quando prorſus decretum erat ſervire. Exiſtimabat autem nullos fœdiorem miſerioremque ſervire ſervitutem, quam qui & animo & corpore ſervirent voluptatibus

10. INTERROGATVS quamobrem ipſe non adminiſtraret Rempublicam cum adminiſtrandi rationem optime ſciret. Reſpondit: *b Eum utiliorem eſſe civitati, qui multos efficeret idoneos gubernandæ Reipublicæ quam qui ipſe recte gubernaret.* Idem mihi reſpondit Nicolaus Leonicenus Ferrariæ, demiranti cur artem medicandi, quam profitebatur ipſe, non exerceret. Plus, inquit, ago docens omnes medicos. Nec diſſimile mihi reſpondit unicus ſtudiorum meorum Mæcenas Gulielmus Archi-Epiſcopus Cantuarienſis Sacerdotium improbe recuſanti, dicentique. Qua fronte fruar illorum pecuniis, quibus ut linguæ ignarus nec concionari poſſum, nec monendo nec conſolando adeſſe, nec ullum boni paſtoris officium præſtare? Quaſi, inquit, non plus efficias, qui libris doces paſtores omnes, quam ſi uni ruſticanæ plebeculæ inſervias. Faſſus ſum amice dictum, mihi tamen non perſuaſit.

11. ROGATVS quo pacto quis poſſet honeſtam aſſequi famam: *c Si talis, inquit, eſſe ſtudeas, qualis haberi velis.* Veluti ſi quis bonus tibicen haberi cupiat, ea præſtet oportet, quæ à probatis tibicinibus fieri viderit. Quemadmodum qui medendi eſt imperitus, non ideo medicus eſt, quod pro medico adſcitus eſt, & vulgo medicus appellatur: ita non ſtatim Princeps eſt aut magiſtratus, qui populi ſuffragiis declaratus ſit, niſi ſciat artem gubernandæ civitatis.

DICE-

a *Servire voluptatibus.* b *Prodeſſe pluribus.*
c *Fama quomodo paranda.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

12. DICEBAT vehementer abſurdum eſſe, *a* cum artes ſedentarias nemo profiteatur abſque dedecore qui eas non didicerit, neque quiſquam ſcrinium faciendum locet ei, qui rudis ſit ejus opificii: ad publicos magiſtratus admitti, qui nunquam dederunt operam diſciplinis, ſine quibus nemo poteſt recte magiſtratum gerere: cumque nemo non deteſtaturus ſit eum qui clavo aſſideret ignarus artis nauticæ, multo magis deteſtandos, qui Rempublicam capeſſerent ignari politicæ philoſophiæ. Neque eum putabat appellandum impoſtorem, qui à perſuaſo quopiam pecuniam aut vaſculum acciperet, quod non poſſet reddere: ſed illos magis impoſtores habendos dicebat, qui dolo perſuaderent ſe idoneos gubernandæ Reipublicæ, cum ſint homines nihili. Hoc dictum multo magis ad Principes Magiſtratus & Epiſcopos Chriſtianos pertinet, quam ad Ethnicos.

13. DICERE ſolitus eſt, nullam eſſe poſſeſſionem pretioſiorem *b* vero bonoque amico, nec aliunde plus fructus aut voluptatis capi. Itaque præpoſtere facere multos, qui pecuniæ diſpendium gravius ferunt quam amici jacturam, quique ſe beneficium perdidiſſe clamant gratis collocatum, cum eo ſibi conciliarint amicum quovis lucro potiorem.

14. VT illis committimus ſtatuas faciendas, *c* à quibus videmus aliquot ſtatuas eleganter factas: ita non ſunt admittendi in amicitiam, niſi quos cognoverimus erga alios præſtitiſſe fidos & utiles amicos.

15. QVENDAM acrius caſtigantem ſervum percunctabatur, quamobrem ita ſæviret: Quoniam, inquit, cum ſit obſoniorum voraciſſimus, tamen ignaviſſimus eſt: cumque ſit avidiſſimus, tamen deſidioſiſſimus eſt. Tum Socrates: *d Nunquamne*, inquit, *conſideraſti uter veſtrum pluribus egeat verberibus, tune an famulus?* Vtinam ſibi quiſque dicat, quod illi Socrates, quoties hoc in aliis reprehendit, punitque idem quod ſibi ignoſcit, aut ſi non idem, crebro deterius.

16. CVIDAM cupienti quidem ire ad Olympia, ſed itineris labore deterrito: *e Cum*, inquit, *domi ſæpe-*

a *Ars gubernandi.* b *Amicus ſincerus.* c *E factis judicium.* d *Punire in aliis quod ipſi committimus.* e *Spontanei labores.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſæpenumero totum prope diem ambules, ante prandium, rurſus ante cœnam: ſi domeſticas ambulationes proferas quinque ſexue dies, facile pervenies Olympiam. Docuit vir ingenioſus, id quod terret in adeundis laboribus, imaginationem eſſe potius quam ipſum laborem. Si quid honeſtæ rei gratia periculi, diſpendii, aut laboris ſuſcipiendum eſt, excuſamus, detrectamus, horremus, cum frequenter ultro in rebus nihili, non enim dicam turpibus, plus impendamus. Ita quidam invitati ad ſtudia literarum, excuſant valetudinem, inſomnia, impendia librorum, cum interim totam noctem ludant aleam, potatione contrahant febrim, podagram, hydropem & lippitudinem, ſcortatione paralyſim, aut ſcabiem novam, quam gallicam appellant.

17. QVENDAM conquerentem ſe defatigatum longo itinere rogavit. Num puer ipſum potuerit conſequi. Ait: Rogavit vacuuſne an aliquid ferens oneris. Portavit, inquit, nonnihil ſarcinarum. Quid, inquit, queritur ne ille ſe defeſſum? Cum negaret: *a Non pudet te*, inquit, *mollitiei, qui vacuus ambulans defeſſus fueris, cum ille geſtans, ſarcinam, non queratur ſe fatigatum?* Oſtendebat Socrates ſervum in hoc feliciorem Domino, quod ad labores exercitatior minus ſentiret moleſtiæ.

18, ADMONERE ſolet quod apud alios diceretur edere aut convivari, *b* apud Athenienſes dici: εὐωχεῖσθαι: qua voce dicebat nos admoneri, eo temperamento ſumendum cibum, ut nec corpus nec animus oneretur: huc opinor alludens, quod ὀχεῖσθαι ſonet vehi, unde ὀχεῖον vehiculum, quanquam ὀχὴ dicatur & cibus, eoque additum εὖ ne ſarcina juſto gravior imponeretur corpori.

19. DICEBAT, optime natis ingenuiſque potiſſimum adhibendam rectam inſtitutionem. Idem enim in his uſu venire quod in equis, in queis qui feroces ſunt ac generoſæ indolis, ſi ſtatim à primis annis recte inſtituantur, egregii & ad omnem uſum accommodi evadunt: ſin minus, efferati, intractabiles, & ad nihil utiles. Eoque fit, ut feliciſſima quæque ingenia corrumpantur

inſcitia

a *Servus domino melior.* b *Sobrietas in eduliis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

inſcitia inſtituentium qui mox ;equos vertunt in aſinos, quod erectis ac liberis animis imperare neſciant.

20. DICTITABAT illum imprudenter facere, qui cum boves efficeret pauciores, *a* poſtularet tamen haberi bonus bubulcus: ſed multo abſurdius eſſe, ſi quis haberi velit bonus Reipublicæ gubernator, cum civium numerum imminuat. Hoc dictum torſit in Critiam & Chariclem, qui multos civium trucidarant. Nec illos id latuit: Critias enim illi minatus eſt, ni ſileret, fore ut ipſe quoque faceret boves pauciores, & quod minatus eſt verbo, re præſtitit, nam hujus opera Socrates periit.

21. E PRISCIS auctoribus ſelegerat verſiculos aliquot, quos proverbiorum vice frequenter uſurpabat, quorum eſt ille Heſiodius:

Ἔργον δ᾽ οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργείη δέ τ᾽ ὄνειδος:

Id eſt:

b Non probrum eſt operari, at eſt ceſſatio probrum.

Quo dehortabatur juvenes non ſolum ab otio, verum etiam ab actionibus infrugiferis. Siquidem eos appellabat otioſos, qui alea, compotationibus & ſcortis ætatem abſumerent.

22. ITEM illud Homeri, ut indicat Gellius ac Laërtius:

Ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακῶν τ᾽ ἀγαθῶν τε τέτυκται.

c Ædibus in noſtris quæ prava aut recta gerantur.

Eo non ſolum revocavit auditorem à curioſitate rerum alienarum, verum etiam à diſciplinis non neceſſariis: velut ab exacta cognitione aſtrologiæ, aut geometriæ, aut cauſſarum naturalium, aut rerum ultra mundanarum, ad cognitionem ethices, cujus ſcientia præſtat, ut nobis ipſi noti ſimus, utque rem domeſticam aut publicam utiliter adminiſtremus.

23. EODEM ſpectat & illud quod illi adſcribitur, & in primis celebratur: *Quæ ſupra nos, nihil ad nos.* Sic enim reſpondere ſolet admirantibus, quod de moribus ſemper, de aſtris, deque meteorologis nunquam diſputaret.

24. CUM in via quidam per laſciviam calcem impegiſſet, admirantibus quod id pateretur: *d Quid facerem,*

a *Indoles erecta.* b *Otium turpe.* c *Curioſitas.*
d *Patienter.*

facerem, inquit. Illis hortantibus ut vocaret hominem in Ius, *Ridiculum*, inquit, *ſi quis aſinus me calce percuſſiſſet, diceretis mihi, voca illum in Ius?* Nihil putabat intereſſe inter aſinum & hominem brutum, nullaque virtute præditum: ac vehementer abſurdum videri, non pati ab homine, quod ab animante bruto paſſurus ſis.

25. QVIDAM ab eo ſalutatus non reſalutavit, nec id moleſte tulit Socrates: amicis autem admirantibus, & ob hominis incivilitatem indignantibus, dixit: *a Si quis nos præteriret, pejus affectus corpore, quam nos ſumus, nequaquam illi ſuccenſeremus: cur igitur illi ſuccenſeam, qui pejus affectus eſt animo quam nos ſumus.*

26. EVRIPIDES obtulit Socrati librum ab Heraclito conſcriptum, eo lecto rogavit quid illi videretur: *b Per Iovem*, inquit, *quæ intellexi, mihi præclara videntur, qualia puto & ea quæ non intellexi, ſed opus eſt Delio quopiam natatore.* Notavit perquam ſalſe affectatam ejus ſcriptoris obſcuritatem, vnde & σκοτεινὸς cognomen inditum eſt. De Delio natatore diximus in Chiliadibus.

27. CVM Alcibiades illi ſpecioſam aream offerret dono, in qua ſibi domum ædificaret: *c Quid*, inquit, *ſi mihi calceis opus eſſet, num mihi corium dares unde mihi calceos conficerem? Et ſi dares, an non ipſe ridiculus eſſem ſi acciperem?* Hac ſimilitudine munus inutile recuſavit.

28. PER forum obambulans cum adſpiceret mercium copiam quæ illic vendebantur, ita ſecum loqui conſuevit: *d Quam multis rebus ego non egeo:* aſt alii cruciantur animo ita cogitantes, quam multa mihi deſunt. Socrates ſibi gratulabatur, quod juxta naturam vivens, ac paucis aſſuetus, aurum, purpuram, gemmas, ebur, aulæa, reliquaſque divitum delitias, nec cuperet, nec egeret, quas dicere ſolet magis neceſſarias agendis tragœdiis quam ad uſum vitæ. In hanc ſententiam uſurpabat verſus Iambicos Poëtæ neſcio cujus:

Τὰ δ᾽ ἀργυρώματ᾽ ἐστὶν ἥτε πορφύρα
Εἰς τοὺς τραγῳδοὺς χρήσιμ᾽ οὐκ εἰς τὸν βίον.

Id eſt,

a *Moderate.* b *Salſe.* c *Munus inutile.*
d *Frugalitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Id eſt:

Argentea iſthæc vaſa ſimul ac purpura
Tragœdiarum accommoda hiſtrionibus
Sunt, ad beatam conferunt vitam nihil.

29. DICERE ſolitus eſt, *a* Eum eſſe Diis ſimilimum, qui quam pauciſſimis egeret, cum Dii omnino nullius egeant rei. At vulgus divites Diis proximos exiſtimant quorum deliciis nihil ſatis eſt. De his enim dictum eſt in comœdia Terentiana. Quam vos facillime agitis. Hoc autem Homerus Diis tribuit, quos appellat ῥᾷον ἄγοντας, id eſt, facillime viventes. Facillime autem vivit, qui pauciſſimis contentus eſt.

30. DIGEBAT qui ſuaviter ederet panem, *b* huic non eſſe opus obſonio, & qui ſuaviter biberet quemlibet potum, hunc non deſiderare poculum præter id quod adeſt. Fames enim & ſitis optime condit omnia.

31. DICEBAT, cuivis eſſe promptum, *c* ſi quid rerum inſignium haberet proloqui, cum difficillimum eſſet nominare quos poſſideret amicos, cum hac poſſeſſione nulla ſic carior. Hoc dicto taxabat præpoſterum vulgi de rebus judicium, qui hoc negligentiſſime haberet, quod omnium plurimi faciendum erat. Ditior ſibi videtur cui pecuniæ non nihil obtigit, & damnum deplorat cui periit: at qui ſibi paravit bonum amicum non videtur ſibi factus beatior, nec jacturam deflet qui perdidit.

32. EVCLIDI contentioſarum argutionum admodum ſtudioſo: *d* *Sophiſtis*, inquit, *O Euclides, uti poteris,, hominibus non poteris.* Indicans Sophiſticen inutilem ad publicas functiones, quas qui affectat, eum non oportet gryphis & inanibus argutiis ludere, ſed hominum moribus ſemet accommodare.

33. SCIENTIAM dicebat unicum eſſe bonum: contra, unicum malum ignorantiam: quod quicunque committunt rem injuſtam, hoc peccant, quod ignorant quid cuique ſit tribuendum: & qui fortes ſunt, non alia re fortes ſunt niſi quod ſciunt ea expetenda, quæ vulgus exiſtimat horrenda: & qui intemperantes ſunt, hoc errant,

a *Frugalitas.* b *Frugalitas.* c *Amicus ſincerus.* d *Senſus communis.*

rant, quod ea putant ſuavia aut decora, quæ minime ſunt. Summum igitur bonum eſſe dicebat, ſcientiam rerum expetendarum ac fugiendarum.

34. CVIDAM dicenti, Antiſthenem Philoſophum matre Threïcia prognatum eſſe, velut hoc probrum impingenti viro quod hybrida eſſet, patre quidem Athenienſi, ſed matre Barbara: *a* *Quid*, inquit, *an tu putas virum adeo præclarum ex utroque parente Athenienſi naſci potuiſſe?* Notans corruptiſſimos Athenienſium mores, ut citius è Thrace Scythave poſſet naſci vir probus, quam ex Athenienſi: & hoc quod habebat probitatis Antiſthenes, matri tribuendum putavit.

35. DICEBAT *b* otium poſſeſſionem omnium optimam, Otium autem ſenſit non ignaviam, ſed à tumultuoſis negotiis, & à cupiditatibus animi tranquillitatem vitiantibus eſſe quietum.

36. ILLVD omnium maxime celebratur quod dicebat: *c* *Se nihil ſcire, niſi hoc unum quod nihil ſciret.* Inquirebat enim de ſingulis, tanquam ambigens, non quod re vera nihil haberet certo cognitum: ſed hac ironia & ſuam declarabat modeſtiam & aliorum redarguebat arrogantiam, qui ſe profitebantur nihil neſcire cum re vera nihil ſcirent. Sophiſtæ quidam publice profitebantur, ſeſe ex tempore reſponſuros ad omnem propoſitam materiam, horum arrogantem inſcitiam ſæpenumero confutabat Socrates. Atque ob hoc ipſum, ut ipſe quidem interpretatur, ab Apolline judicatus eſt ſapiens, quod quamvis omnium rerum ignorantiam cum cæteris haberet communem, eo nomine tamen illos ſuperaret, quod ſuam inſcitiam agnoſceret, cum illi hoc quoque neſcirent, ſe nihil ſcire.

37. LAERTIVS & hoc illi tribuit, *d* Cœpiſſe, dimidium facti eſſe, dicebat enim dimidium operis peractum ei, qui jam eſſet aggreſſus: Sunt enim qui cunctando ac deliberando vitam omnem abſumant. Eſt autem hemiſtichium Heſiodium.

Ἀρχὴ ἥμισυ παντός.

38. QVI res præcoces magno emerent, *e* eos ajebat deſperare, quod ad tempus maturitatis eſſent perventu-

a *Facete.* b *Otium honeſtum,* c *Modeſte.* d *Contentio mala.* e *Feſtinatio.*

venturi. Alioqui ſtultum eſt,& pluris & deterius emere, cum paullo poſt liceat & minoris & meliores. Ita nuſquam non revocabat hominum cupiditates rationis expertes ad ſobrium judicium.

39. QVODAM tempore cum Euripides, *a* ita de virtute diſſereret,ut diceret. Κράτιστον εἰκῆ ταῦτο ἐᾶν ἀφειμένα. Id eſt: Hæc miſſa temere eſt optimum relinquere. Quaſi virtus inveniri vix poſſet : Surrexit Socrates dicens, *Ridiculum eſſe, cum mancipium ſi non protinus inveniatur, operæ pretium exiſtimemus inveſtigare: virtutem nulla inveſtigatione dignam judicare ſi non protinus contingat homini.*

40. ROGATVS ab adoleſcente quodam, utrum melius cenſeret uxorem ducere,an non ducere: *b Vtrumcunque*, inquit, *feceris, pænitebit* : indicans & cælibatum & conjugium habere ſuas moleſtias, ad quas perferendas eſſet præparandus animus. Cælibatum comitatur ſolitudo, orbitas, generis interitus, heres alienus : matrimonium perpetua ſolicitudo, juges querelæ, dotis exprobratio, affinium grave ſupercilium, garrula ſocrus lingua, ſubſeſſor alieni matrimonii, incertus liberorum eventus,aliaque innumera incommoda. Proinde non hic eſt electio qualis eſt inter bonum & malum, ſed qualis inter graviora & leviora incommoda.

41. QVENDAM ex amicis conquerentem,quod Athenis omnia magno venirent, *c* vinum enim Chium mina, purpuram tribus minis conſtare, mellis heminam quinque drachmis : manu illius prehenſa duxit in penum farinariam, *Obolo* inquiens, *ſemiſextarius venit, vilis igitur annona eſt.* Hinc ad oleariam deducens, *Duobus*, inquit, *æreis ſextarius. Num magno igitur in urbe veneunt omnia?* Qui paucis ac neceſſariis contentus eſt, ſibi facit vilem annonam.

42. ARCHELAVS Rex Socratem ad ſe vocarat, multa pollicens : Socrates reſpondit : *d Se nolle ad eum venire à quo acciperet beneficia, cum illi reddere paria non poſſet.* Hoc dictum improbat Seneca, quod Philoſophus perſuadens auri argentique contemtum, plus dat quam ſi det aurum & argentum.

43. QVO-

a *Virtus quærenda.* b *Matrimonium.* c *Frugalitas.* d *Munera contempta.*

43. QVODAM tempore reverſus è foro inter amicos dixit: *a Emiſſem pallium ſi nummos habuiſſem.* Nihil poſtulavit, tantum verecunde admonuit egeſtatis. Mox inter amicos ambitus erat, à quo Socrates acciperet. Et tamen poſt eam vocem quiſquis properavit, ut ait Seneca, ſero dedit.

44. CVIDAM querenti quod peregrinationes ſibi nihil profuiſſent: *b Non immerito*, inquit, *tibi iſtud evenit. Tecum enim peregrinabaris.* Multi putant longinquis peregrinationibus colligi prudentiam, quum Horatius clamet:

Cælum non animum mutat, qui trans mare currit.

Congreſſus ſapientium confert prudentiam, non montes aut maria.

45. COLAPHO percuſſus à quodam in via, nihil aliud reſpondit, quam: *c Quod homines neſcirent quando prodire deberent cum galea.* Simile quiddam Laërtius aſſcribit Diogeni.

46. AIEBAT: *d Se mirari, quod quum ſtatuarum artifices id ſummo ſtudio conniterentur, ut lapis quam ſimillimus homini redderetur, non pariter hoc curarent, ne ipſi lapidibus ſimiles & viderentur & eſſent.* Sunt autem qui putent Socratem priuſquam ad ocium Philoſophiæ ſeſe conferret, ſtatuarum opificem fuiſſe.

47. ADHORTABATVR juvenes: *e Vt ſe ſubinde ad ſpeculum contuerentur, quo ſi eſſent egregia corporis forma, caverent ne quid ea indignum committerent: ſin minus, quod corpori deeſſet ad ingenii cultu morumque honeſtate penſarent.* Adeò vir ille undecunque rapiebat occaſionem ad virtutis ſtudium adhortandi.

48. ADVOCARAT divites aliquot ad cœnam. Ob id ſolicita Xanthippe, quod apparatus eſſet perquam exiguus: *f Bono animo es*, inquit. *Nam ſi frugi temperanteſque ſunt, boni conſulent: ſin minus, nulla nobis horum cura debet eſſe.* Hoc dilemma nobis merito excuteret operoſam & ſumptuoſam ambitionem in excipiendis convivis.

49. DICEBAT: *g Multos in hoc vivere ut*

G *ederent*

a *Vltronea beneficentia.* b *Peregrinatio inutilis.* c *Patienter.* d *Lepide.* e *Cultus animi.* f *Simile ante pag. 136. apoph. 4. Frugalitas.* g *Luxus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ederent biberentque, ſe contra ob id edere ac bibere ut viveret, quod his rebus non ad voluptatem, ſed ad naturæ neceſſitatem uteretur. Hanc ſententiam retulit Satyricus:

Non vivas ut edas, ſed edas ut vivere poſſis.

50. EOS qui multitudini imperitæ fidem habebant, ajebat. a *Perinde facere, ac ſi quis tetradrachmum unum contemnens rejiceret, & acervum è ſimilibus congeſtum probaret reciperetque.* Cui non fideres ſoli, ei nihilo magis fidendum eſt in turba ſimilium. Nec enim refert quam multi ſint, ſed quam graves. Nummus adulterinus etiam in quamvis magno acervo adulterinus eſt. Hoc adverſus turbam teſtium, & indocti vulgi judicia.

51. QVVM Æſchines ambiret eſſe de numero diſcipulorum Socratis, excuſaretque verecunde paupertatem ſuam, ac moleſte ferret, quod quum cæteri Socratis amici divites multa largirentur, ſibi nihil eſſet quod daret præter ſeipſum: b *An non intelligis*, inquit, *quam magnum munus mihi dederis, niſi forte teipſum parvo æſtimas? Itaque mihi curæ erit, ut te tibi reddam meliorem quam accepi.* Alii Sophiſtæ quum meras nugas docerent, nullum admittebant diſcipulum niſi magna mercede, Socrates nihilo minus libenter recepit inopem quam opulentos.

52. QVVM quidam illi diceret, Athenienſes te morti adjudicarunt: c *Et illos*, inquit, *natura.* Sentiens non eſſe magnum malum, ſi quis adigatur ad mortem, paulo poſt moriturus, etiamſi nemo interficiat. Quanquam hoc dictum quidam ad Anaxagoram referunt.

53. VXORI muliebriter comploranti dicentique, Mi vir, innocens morieris: d *Quid*, inquit, *uxor, num me nocentem mori malles?* Mors bonorum ob hoc ipſum minus deflenda eſt, quod præter meritum occiduntur: his vero deplorandi ſunt, qui ob malefacta dant pœnas, ſed longe miſerius eſt, meruiſſe pœnas quam dediſſe.

54. EO die quo Socrates bibiturus erat venenum, Apollodorus ei pallium multi precii ad ſolatium obtulit, ut eo indutus moreretur. At ille recuſans donum: e *Quid*, inquit, *hoc meum pallium quod viventi convenit,*

a *Pecunia qualis.* b *Comiter.* c *Mors inevitabilis.* d *Mors non deflenda.* e *Funeris cura.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

nit, mortuo non conveniet? Damnans quorundam ambitionem, hoc miro ſtudio providentium, ut quam honorificentiſſime efferantur ac ſepeliantur.

55. NVNCIANTI quod quidam de ipſo male loqueretur: a *Nimirum*, inquit, *non didicit bene loqui*: linguæ morbum non malitiæ tribuens, ſed inſcitiæ, nec ad ſe judicavit pertinere, quid de ſe dicerent, qui morbo animi non judicio loquuntur.

56. QVVM Antiſthenes Cynicus pallium haberet pertuſum, idque obvertens fiſſuram omnibus daret inſpiciendam: b *Per fiſſuram*, inquit Socrates, *pallii tui video tuam inanitatem*: Eleganter notans, turpiorem eſſe ambitionem è vilitate cultus, quam ex amictu ſplendido. Atque utinam inter Chriſtianos non ſint multi Antiſthenes, qui ſub veſte fuſca, vili ſordidaque plus celent gloriæ quam alii divites habeant in holoſericis ac byſſinis.

57. CVIDAM admiranti quod nihil in eum commoveretur, à quo conviciis inceſſebatur: c *Mihi*, inquit, *non maledicit, quandoquidem ea quæ dicit, mihi non adſunt, nec in me hærent* Atqui ob hanc cauſam hominum vulgus magis commovetur, ſi quid dicitur in immerentem. Boni quum male audiunt, ſibi gratulantur quod puri ſint ab his malis quæ ipſis impinguntur, nec in ſe dici interpretantur: nihilo magis quam ſi quis oculorum errore Platonem appellat Socratem, & in Socratem congerat maledicta, is non maledicit Platoni, ſed ei quem exiſtimat eſſe Platonem.

58. VETVS comœdia ſolet nominatim in cives dicteria jacere. Horum libertatem quum plerique metuerent, Socrates dicebat expedire, ut quis ſemet illis ſciens ac volens objiceret: d *Nam ſi quid*, inquit, *dixerint in nos merito reprehendendum, admoniti corrigemus, & profuerint: ſin falſum convitium in nos jaculabuntur, nihil ad nos.*

59. SOCRATES quum Xanthippen diu rixantem tuliſſet in ædibus, ac tandem feſſus conſediſſet ante fores, illa magis irritata quiete viri, de feneſtra perfudit eum lotio. Ridentibus qui præteribant, & ipſe Socrates arridebat, dicens: e *Facile divinabam, poſt tantum tonitru ſequuturam pluviam.*

a *Moderate.* b *Sordes glorioſæ.* c *Moderate.* d *Maledicus prodeſt.* e *Lepide & leniter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

60. ALCIBIADI demiranti quod Xanthippen ſupra modum rixoſam domi perpeteretur: *a Ego*, inquit, *jam pridem his ſic aſſuevi, ut non magis offendar, quam ſi rota quæ aquam educit è puteo ſtridorem audiam.* Nam is ſtridor moleſtiſſimus eſt inſuetis, eundem qui quotidie audit, adeo moleſte non fert, ut ſe audire neſciat.

61. EIDEM ſimile quiddam dicenti: *b At tu*, inquit, Socrates, *nonne domi tuæ toleras gallinarum glottientium ſtrepitum?* Tolero, inquit Alcibiades, ſed gallinæ mihi pariunt ova pulloſque. *Et mihi*, ait Socrates, *mea Xanthippe parit liberos.*

62. SVNT qui putent Socratem ſimul aluiſſe domi duas uxores, Myrtho & Xanthippen. Proinde demiranti cuidam in quem tandem uſum aleret duas mulieres, præſertim rixoſas, nec eas domo exigeret: *c Ha*, inquit, *me domi docent tolerantiam, qua mihi in publico utendum eſt: harum moribus exercitatus, commodior ero ad aliorum conſuetudinem.* Hunc percontatorem Aulus Gellius facit Alcibiadem.

63. QVVM Xantippe in publico palſium marito detraxiſſet, ac familiares admonerent, ut tantam injuriam manu ulciſceretur. *d Pulchre*, inquit, *nimirum ut nobis colluctantibus acclametis, alius, Eja Socrates: alius, Eja Xanthippe.* Nam hujuſmodi vocibus ſpectatores animant duos inter ſe commiſſos. Maluit autem vir ſapiens, tolerantiæ exemplum de ſe præbere, quam ridiculum exhibere ſpectaculum viri cum uxore concertantis.

64. PERCONTANTI quur Xanthippen moribus incommodiſſimis fœminam haberet domi, dicebat: *e Sic habendam conſuetudinem cum moroſis uxoribus, quemadmodum qui ſe ad ſtudium equeſtre exercent, parant equos ingenii ferocioris, quos ſi ſubegerint, & perpeti poßint, cæteris utuntur commodius:* Ita qui moroſæ conjugis mores ferre didicerit, multo facilius cum quibuſlibet habebit conſuetudinem.

65. CVM Socrati Lyſias orationem quam in ejus defenſionem compoſuerat recitaſſet: *f Præclara*, inquit, *& elegans oratio eſt, ſed non convenit Socrati.* Erat enim

a *Aſſuetudo mitigat*, b *Uxor quare ferenda.* c *Lenitas*, d *Lenitas.* e *Lenitas.* f *Decorum perſonæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

enim forenſi inſtituto aptior quam Philoſopho, ac tali Philoſopho. Rurſus Lyſiæ percontanti, cur ſi bonam judicaret orationem, putaret ſibi non convenire: *Nonne*, inquit, *fieri poteſt, ut amictus aut calceus elegans ſit ac pulcher, qui tamen alicui non conveniat?* Hoc ipſum Valerius Maximus narrat odioſius minuſque Socratice. Sic enim Lyſiæ reſpondiſſe memorat: *Aufer quæſo iſtam. Nam ego ſi adduci poſſem, ut eam in ultima Scythiæ ſolitudine perorarem, tum me ipſum morte mulctandum concederem.*

66. CVM judices inter ſe diſceptarent, qua pœna dignus eſſet Socrates: a *Ego*, inquit, *ob ea quæ feci dignum me cenſeo qui publicitus alar in Prytaneo.* Nam hoc honoris haberi ſolet, qui præclare de Republica fuiſſent meriti. Marcus Tullius hoc refert libro De Oratore primo: *Erat*, inquit, *Athenis reo damnato, ſi fraus capitalis non eſſet, quaſi pœnæ æſtimatio.* Hæc ſententia quum judicibus daretur, interrogabatur reus, quam quaſi æſtimationem commeruiſſe ſe maxime confiteretur, quod quum interrogatus Socrates eſſet, reſpondit, ſe meruiſſe ut ampliſſimis honoribus & præmiis decoraretur, & ut ei victus quotidianus publice in Prytaneo præberetur: qui honos apud Græcos maximus habebatur. Cujus reſponſo judices ſic exarſerunt, ut capitis hominem innocentiſſimum condemnarent.

67. XENOPHONTEM in angiportu quodam Socrates habuit obvium, quumque videret adoleſcentem rara indole, porrecto baculo vetuit ne præteriret: ubi conſtiterat: Rogavit, *ubi fierent venderenturque variæ merces, quibus vulgo utuntur homines:* Ad id quum prompte reſpondiſſet Xenophon, percontatus eſt, *ubi homines fierent boni:* Quum adoleſcens reſpondiſſet, ſe id neſcire: b *Me igitur ſequere*, inquit, *ut hoc diſcas.* Ex eo Xenophon cœpit eſſe Socratis auditor. Abſurdum eſt ſcire ubi parare queas honeſtam veſtem aut poculum, & ignorare unde tibi comparare poſſis animi cultum.

68. QVONDAM pro foribus deambulanti contentius uſque ad veſperam, quum prætereuntium quiſpiam dixiſſet, Quid agis Socrates? c *Obſonium*, inquit, *mihi comparo in cœnam*: de fame ſentiens, quam agita-

a *Fiducia bene factorum.* b *Cultus animi.*
c *Frugalitas.*

tione corporis excitabat. M. Tullius ſic explicat: *a* *Quo melius cœnem, obſono ambulando famem.*

69. AIEBAT *unguenta relinquenda fœminis, in juvenibus nullum unguentum melius olere quam oleum, quo inter exercendum utebantur.* Nam amaracino, aut foliato, protinus idem olent ſervus & ingenuus. Rogatus quid ſenes olere deceat, *probitatem*, inquit. Rogatus, ubi hoc unguentum venderetur, recitavit Theognidis carmen:

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ διδάξεαι.

Id eſt:

Qui bonus eſt, ab eo bona diſcito.

Hujus generis quædam congerit Xenophon in Convivio.

70. QVVM dives quidam filium adoleſcentulum ad Socratem miſiſſet, ut indolem illius inſpiceret, ac pædagogus diceret, Pater ad te, ô Socrates, miſit filium, ut eum videres. Tum Socrates ad puerum: *b* *Loquere igitur*, inquit, *adolescens, ut te videam:* ſignificans ingenium hominis non tam in vultu relucere, quam in oratione, quod hoc ſit certiſſimum minimeque mendax animi ſpeculum.

71. DICEBAT muliebrem ſexum non minus eſſe docilem & ad diſciplinas, *c* & ad omnem virtutem, etiam fortitudinem, quæ tanquam viris propria, Græcis à viro dicitur ἀνδρία, ſi diligenter inſtituatur. Id collegit ex puella ſaltatricula, quæ inducta in convivium mira arte trochos duodecim in altum projectos excipiebat, ita temperato altitudinis ſpatio, numeriſque pedum, ut nunquam falleret: eadem inter acutiſſimos gladios, non ſine horrore ſpectantium, impavida ſaltaret.

72. QVVM iret ab Agathone vocatus ad convivium ſoleatus & unctus, idque præter morem, & ab amico quodam obvio rogaretur, quur eſſet ſolito nitidior, ludens dixit: *Vt pulcher eam ad pulchrum*, cum nullus eſſet ab hujuſmodi affectibus alienior.

73. EO die quo bibiturus eſſet venenũ, quum detractis compedibus ex frictu ſenſiſſet voluptatem, dicebat amicis:

a *Tuſc. quæſt. lib. 5.* b *Oratio ſpeculum animi.* c *Fœmineus ſexus ad omnia docilis.*

cis: a *Quam mire hoc natura comparatum eſt,ut hæ duæ res ſeſe invicem comitentur, voluptas ac dolor: niſi enim præceßiſſet moleſtia, non ſentirem hanc voluptatem.*

74. CARCERIS miniſtrum porrigentem in poculo cicutam, interrogavit: b *Quomodo ſumendum eſſet hoc pharmacum, quod ejus artis eſſet peritus:* alludens ad ægrotos qui à medicis diſcunt quando & quomodo oporteat ſumere quod ab illis temperatum eſt, quumque puer reſpondiſſet, ſemel totum hauriendum ſi poſſet, deinde tantiſper inambulandum donec ſentiret gravedinem in cruribus, poſt in lecto decumbendum ſupino corpore, ibi pharmacum effecturum quod ſolet. Socrates rogavit, *liceret ne inde aliquid libare, quod in conviviis mos ſit, effuſa vini portiuncula, nominatim alicui Deo libare:* miniſter reſpondit, ſe tantum miſcuiſſe quantum opus eſſet: hoc ſermone innuens, nihil eſſe quod effunderetur. Tum Socrates, *ſed & fas eſt & oportet orare Deos, ut felix fauſtaque ſit hæc mea migratio.*

75. QVVM puer illum detexiſſet, quod illi jam frigerent præcordia: c *Debemus*, inquit, *O Crito, gallum Æſculapio, quem perſolvere ne neglexeris:* perinde quaſi ſumpta potione medica convaluiſſet. Nam Crito hoc ſummis viribus egerat, ut Socrates vitæ ſuæ conſuleret. Adeo inerat illi viro nativa quædam vis urbanitatis, ut moriens etiam jocaretur. Nam hanc ferunt illi fuiſſe ſupremam vocem.

76. DOCVIT: d animorum formam magis amandam quam corporum, eamque voluptatem quam in nobis gignit conſpecta formoſa facies, ad longe pulchriorem, ſed latentem animi ſpeciem eſſe transferendam. Verum ut hanc videamus, philoſophicis oculis opus eſſe. Notabat φιλεῖσθαι Græcam vocem ancipitem eſſe ad oſculandum & amandum, quorum prius eſt corpus amantium, alterum mentem.

77. CRITONI vehementi ſtudio ſuadenti, ut ſi vitam ipſe ſuam negligeret, certe liberis etiamnum parvulis, & amicis ab ipſo pendentibus ſe ſervaret incolumem: e *Liberi*, inquit, *Deo qui mihi eos dedit, curæ erunt: amicos hinc diſcedens inveniam vobis aut ſimiles, aut*

a *Voluptas doloris comes.* b *Hilaritas in re triſti.* c *Hilaritas in morte.* d *Amor caſtus.* e *Mors ſancta.*

etiam meliores: ne veſtra quidem conſuetudine diu carituros, quandoquidem vos brevi eodem eſtis commigraturi.

78. EOS: *a* Qui corpus tantum amarent, ſimiles eſſe ajebat medicis, qui ſemper egerent, ſemper inſtarent aliquid flagitantes: rurſus qui amici eſſent potius quam amatores, ſimiles eſſe his qui proprium fundum poſſiderent, quem ſemper ſtudent reddere meliorem. Amator ſuam quærit explere voluptatem, amicus haudquaquam ad ſe ſpectans, hoc ſe putat ditiorem, quo meliorem reddiderit amicum.

79. IN convivio apud Xenophontem ſingulis dicere juſſis, quo artificio quove bono ſibi præcipue placerent: quum ordo veniſſet ad Socratem, joco dixit: *b Se maxime gloriari de lenocinio:* Sentiens ſe tradere veram virtutem, quæ potiſſimum commendat habentem, quæque tum privatim, tum publice conciliat homini benevolentiam & amorem.

80. PHYSIOGNOMON qui ſe profitebatur ex habitu corporis, *c* & oris lineamentis poſſe hominis ingenium certo deprehendere, inſpecto Socrate pronunciavit, illum eſſe hominem bardum ac ſtupidum, tum mulieroſum, ac puerorum amoribus impurum, vinolentum, & intemperantem. Quum amici vehementer indignati minarentur homini, Socrates illos cohibuit, dicens: *Nihil*, inquit, *mentitus eſt, omnino talis eram futurus, niſi me Philoſophiæ gubernandum tradidiſſem.*

81. QVVM Ariſtippus Socratis diſcipulus ex quæſtu, quem Socraticorum primus facere inſtituit, præceptori miſiſſet viginti minas, remiſit ilico Socrates ad illum pecuniam, dicens: *d Ipſius genium hoc nequaquam permittere.* Dicebat enim Socrates, *ſibi peculiarem eſſe Dæmonem, à quo prohiberetur arcano ſigno, ſi quid tentaret parum honeſtum.* Genium autem illum opinor fuiſſe rationem. Atque interim civiliter indicavit Ariſtippo, ſibi non probari, quod Philoſophiam doceret mercede, eoque donum ceu ſacrilegio partum rejecit.

82. SOCRATES è palæſtra redeuntem Euthydemum caſu factus obvius, *e* duxit ad cœnam. Illis autem inter ſe multa commentantibus, Xanthippe irata ſurrexit,

a *Amor caſtus.* b *Lenocinium.* c *Philoſophia naturam mutat.* d *Pecuniæ contemptus.* e *Patientia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſurrexit, multaque in maritum dixit convitia: quibus quum ille nihil commoveretur, tandem & menſam ſubvertit. Quum autem Euthydemus valde perturbatus ſurgens abire cœpiſſet, *Quid habes*, inquit Socrates, *nonne hoc idem accidit domi tuæ, ut gallina ſubvolans everterit quæ erant in menſa? Nos tamen ob id non indignabamur.*

83. QVVM in Ariſtophanis comœdia, cui titulus Nebulæ, multis & acerbis convitiis proſcinderetur, & adſtantium quidam diceret, Non hæc iniquo fers animo Socrates? a *Non per Iovem*, inquit, *ægre fero ſi in theatro, perinde ut in magno convivio, ſalibus mordeor.* Mos hic etiamnum durat apud quoſdam Germanos, ut in celebribus conviviis adhibeatur dicax aliquis, qui in convivas jaciat ſcommata, quibus commoveri vehementer incivile habetur.

84. DICERE ſolitus eſt: b *Saltatione moventi corpus ſpacioſa domo opus eſſe ad exercendum ſeſe: at qui cantu aut oratione ſeſe exerceat, huic vel ſtanti, vel accumbenti quemvis locum ſufficere.* Hoc dicto, probabat moderatas exercitationes, præſertim à cibo ſumpto, turbulentiores imbrobabat.

85. SOCRATI acrius objurganti familiarem quempiam in convivio, Plato dixit, Nonne ſatius erat hæc illi dixiſſe ſeorſum? Cui Socrates: c *Et an non tu quoque rectius feciſſes, ſi hæc mihi ſeorſum dixiſſes?* Salſiſſime taxavit hoc ipſum reprehendendo committentem, quod reprehendebat.

86. SOCRATES in convivio videns adoleſcentem avidius veſcentem obſonio, ac ſubinde panem in jus immergentem: d *O convivæ*, inquit, *quis veſtrum pane utitur pro obſonio, obſonio pro pane?* Hinc orta inter convivas diſputatione, ſenſit juvenis & erubuit, cœpitque moderatius obſonio veſci.

87. ROGATVS quæ eſſet præcipua juvenum virtus: e *Vt*, inquit, *ne quid nimium tentent.* Nam calor ætatis vix ſinit illos ſervare modum. Huc Terentius ſpectavit in juvene Pamphilo.

88. LITERAS quas vulgus putat repertas ju-

a *Comœdiæ libertas.* b *Exercitatio moderata.* c *Salſe.* d *Deliciæ.* e *Modus.*

vandæ memoriæ, *a* dixit vehementer officere memoriæ. Olim enim homines ſi quid audiſſent dignum cognitu, non libris ſed animo inſcribebant: hac exercitatione confirmata memoria facile tenebant quicquid volebant: & quod quiſque ſciebat, habebat in promptu. Poſt reperto literarum uſu, dum libris fidunt, non perinde ſtuduerunt animo infigere quod didicerant. Ita factum eſt, ut neglecto memoriæ cultu, minus vivida eſſet rerum cognitio, & pauciora quiſque ſciret: quandoquidem tantum ſcimus, quantum memoria tenemus.

89. QVVM jam tempus urgeret moriendi, rogatus à Critone, quo modo ſepeliri vellet: *b Multam, inquit, O amici, operam fruſtra conſumpſi. Critoni enim noſtro nondum perſuaſi, me hinc avolaturum, neque quicquam mei relicturum. Verumtamen O Crito, ſi me aſſequi poteris, aut ſicubi nactus eris, utcumque tibi videtur, ſepelito. Sed mihi crede, nemo me veſtrum quum hinc exceſſero conſequetur.* Senſit Socrates, animum eſſe hominem, corpus nihil aliud eſſe quam animi vel organum vel domicilium. Eoque ſtulte facere illos, qui ſoliciti ſunt quomodo ſepeliantur.

90. IDEM dicere ſolet: *c Mortem eſſe ſimilem profundo ſomno, aut diutinæ peregrinationi.* Somnus profundior adimit omnem ſenſum, & animus à corpore digreſſus, aliquando in ſuum domicilium rediturus eſt.

91. IDEM dicere ſolet: *d Vt omnes omnium hominum calamitates in unum conferrentur, moxque ſingulis ex eo acervo portiones æque diſtribuerentur: ita fore, ut ſuas quiſque calamitates recipere malit, quam æquam è communi portionem.* Hæc adverſus vulgares hominum mores, qui alienæ invident, ſuam deplorant ſortem.

92. DIDICIT fidibus canere jam natu grandior inter pueros, id admirantibus velut abſurdum, negavit abſurdum eſſe, quæ quis neſciret ea diſcere. Nulli enim vitio vertitur, ea ſibi parare quibus opus eſt, ſi deſint: nec hic ſpectanda eſt ætas, ſed egeſtas.

93. DICEBAT: *Bene incipere, non eſſe puſillum, ſed juxta puſillum.* Græca ſic habent, εὖ ἄρχεσθαι, μικρὸν μὲν μὴ εἶναι, παρὰ μικρὸν δὲ, quod Laertii interpres

a *Memoria.* b *Anima immortalis.* c *Mors & ſomnus.*
d *Sua cuique ſors diſplicet.*

interpres ita reddidit: Bene incipere parvum non eſſe, ſed maximum. Quanquam aliud exprimunt verba Socratis, ſed ſenſit ni fallor, bene incipere non eſſe quidem parvum, ſed parvi fieri. Aut recte incipere non eſſe puſillum, ſed juxta puſillum. Paulatim enim incipiendum, eo quod qui in initio præproperi ſunt ſerius perveniunt ad finem, ut alludat ad Heſiodum jubentem, ut puſillum puſillo addamus. Dicti argutia eſt in Græcis vocibus, eaque Latine reddi non poteſt.

94. ADMONEBAT: *eſſe dandam operam Geometriæ, donec quis poßit menſura terram & accipere & tradere.* Græca ſic habent, ἔφασκε δεῖν γεωμετρεῖν, μέχρις ἄν τις μέτρῳ δύνηται γῆν παραλαβεῖντε καὶ παραδοῦναι. Opinor eum ſenſiſſe, moderatos agros eſſe parandos, quos & tibi commodum ſit à majoribus accipere & hæredibus tuis tradere. Nam immodicæ poſſeſſiones ut non ſine negocio parantur, ita non abſque lite perveniunt ad hæredes. Dicti argutia eſt in verbo γεωμετρεῖν, quod anceps eſt ad artem Geometricam, & ad agrorum menſores.

95. CVIDAM moleſte ferenti quod negligeretur, quo tempore triginta Tyranni Rempublicam occuparant: *Nunquid eſt,* inquit, *cujus te pœnitet?* Sentiens non moleſte ferendum, ſi quis contemnatur ab improbis, nec hoc nomine ſibi quemquam oportere diſplicere, ſed ſi quid commiſit ob quod merito & ſibi & aliis bonis diſpliceat. Malis enim diſplicere, laudis eſt.

96. QVVM in ſomnis quidam ipſi viſus eſſet dicere.

> Ἤματι μὲν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο,
> *Ad Phthiam venias ſimul ac lux tertia ſurget:*

Æſchini dixit: *Tertio die moriar:* Verſum Homericum pro oraculo interpretans: idque evenit. Phthia erat patria Achillis, & amici conati ſunt perſuadere Socrati ut in Theſſaliam fugeret, quod illic haberet bonos amicos.

97. DICEBAT: *Viros oportere civitatis parere legibus, uxores autem maritorum quibuſcum vivunt moribus.* Norma conjugis vir eſt, quæ recte vivit, ſi ille publicis legibus obtemperet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

98. ADMONEBAT: *Voluptates non aliter quam Sirenas eſſe prætereundas ei qui properat ut virtutem veluti patriam conſpiciat.* Alluſit ad Vlyſſem, qui cera obturatis auribus præternavigavit Sirenas, ut Ithacæ fumum ſubſilientem cerneret.

99. QVVM audiret recitari Lyſidem Platonis: *Deum*, inquit, *immortalem, quam multa de me mentitur adoleſcens*: Sive quod ob modeſtiam non agnoſceret laudes quas ipſi tribuebat Plato, ſive quod in dialogo multa de Socrate fingeret.

100. ÆSCHINEM qui premebatur inopia ſolet admonere: *Vt à ſeipſo ſumeret mutuum ſive uſuram.* πὰρ ἑαυτοῦ δανείζεσθαι, & addidit modum: *Sibiipſi ſubtrahendo cibaria*: Iuxta illud, magnum vectigal parcimonia. Expeditiſſima ratio eſt augendi cenſus, detrahere ſumptibus.

101. INTERROGATVS de Archelao Perdicæ filio, qui tum fortunatiſſimus habebatur, num eum beatum judicaret: *Neſcio*, inquit, *nunquam cum eo collocutus ſum.* Subjicienti, eadem opera de Rege Perſarum dubitare potes an ſit beatus: *Quid ni*, inquit, *quum neſciam quam ſit doctus, aut quam vir bonus.* Socrates hominis beatitudinem veris animi bonis metiebatur. Refertur à Cicerone libro Tuſculanarum quæſtionum quinto, ex Gorgia Platonis.

ARISTIPPVS.

ARBITROR convenire ut diſcipulum & ætate & autoritate primum præceptori jungamus, quo nemo fuit inter Philoſophos vel ingenii dexterioris, & ad omnem vitæ habitum accommodatioris, vel in dictis urbanior aut feſtivior, tametſi non præſtitiſſe videtur eam morum ſanctimoniam, quam in Socrate mirantur omnes.

1. INTER hunc & Diogenem Cynicum nonnulla fuit æmulatio ob diverſum vitæ inſtitutum, Diogenes Ariſtippum appellabat canem regium, quod Dionyſium Siciliæ Tyrannum coleret. In quem viciſſim Ariſtippus: a *Si Diogenes ſciret uti Regibus, non veſceretur*

a. *Libertas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

vetur crudis holeribus. Contra Diogenes, Si Ariſtippus didiciſſet eſſe contẽtus crudis holeribus, nõ eſſet canis regius.

2. QVVM aliquando perdicem quinquaginta drachmis juſſiſſet emi, cuidam deteſtanti luxum in Philoſopho, *Et tu*, inquit Ariſtippus: *a Si Obolo venalis eſſet, non emeres?* Quum is reſpondiſſet, ſe empturum, *Et mihi*, inquit, *tanti ſunt quinquaginta drachmæ.* Quod ille luxus nomine damnabat, hic detorſit ad laudem contemptæ pecuniæ. Siquidem qui precii magnitudine deterretur ab emendo, is non contemnit cibum, ſed pluris facit pecuniam. At Philoſopho nihilo pluris æſtimantur quinquaginta drachmæ, quam illi obolus. Ariſtippus itaque obſonii cupiditate par, ſuperior erat deſpectu nummorum.

3. QVVM Dionyſius illi tres venuſtas meretrices obtuliſſet admonens, ut ex his quam vellet eligeret, omnes apprehendit, dicens: *b Ne Paridi quidem fuiſſe tutum, unam cæteris prætuliſſe:* ac puellas deduxit ad aulæ veſtibulum, dimiſitque, non minus in contemnendo facilis, quam in amplectendo.

4. STRATO, ſive ut alii tradunt, Plato dixit Ariſtippo, *Tibi uni & chlamydem & pannum ferre datum eſt.* Chlamys veſtis eſt ſatraparum, pannus mendicorum. Id notavit Horatius quum ait:

Omnis Ariſtippum decuit color.

Apud Dionyſium ſaltavit in purpura, interdum vili pallio utebatur, ſemper tamen decori memor.

5. CONSPVTVS à Dionyſio, æquo animo tulit: ob eam contumeliam indignantibus, *Piſcatores*, inquit, *ut gobionem capiant, aqua marina ſe patiuntur aſpergi, ego ut balenam capiam, non patiar me aſpergi ſaliva?* Balenæ vocabulo Regem ſignans, quem ſua patientia conabatur ad Philoſophiæ ſtudium allicere. Plurimum autem utilitatis ex Principum ſapientia naſcitur.

6 ROGATVS quid fructus cepiſſet ex Philoſophiæ ſtudio: *c Quod cum quibuſlibet*, inquit, *libere loqui poſſim.* Nec enim metuebat potentes, nec faſtidiebat humiles. Quoniam animum habebat ſpe pariter ac metu liberum, nemini ſerviebat, neque cuiquam aſſentabatur præter animi ſententiam.

7. QVVM quidam illi probro darent, quod ſplen-

d de

a *Argute.* b *Lepidi.* c *Libertas.*

dide exquiſiteque viveret Philoſophus: *a Id*, inquit, *ſi vitium eſſet, in celebritatibus Deorum nequaquam fieret.* In his enim & magnifice veſtiri, & lautiſſimo ciborum apparatu ſolent uti: porro quum Dii ſint infenſi vitiis, non placarentur, ſed irritarentur hujuſmodi magnificentia, ſi ea cum vitio eſſet conjuncta. Sic ille quidem eluſit convitium, non oſtendit quid eſſet optimum.

8. PERCONTANTI Dionyſio, quid eximium haberent Philoſophi præ cæteris hominibus: *b Vt*, inquit, *etiam ſi omnes leges aboleantur, tamen æquabiliter victuri ſimus.* Vulgus legum præſcriptis arcetur à peccando, Philoſophus rationem habet pro legibus, non ideo quod rectum eſt faciens quia lex juſſit, nec à ſcelere temperans quia lex vetuit: ſed quia novit illud per ſe rectum eſſe, hoc per ſe turpe.

9. VTERQVE Dionyſium coluit Ariſtippus & Plato, *c* ſed Ariſtippus à deliciis aulicis quum adeſſent non abſtinebat, Plato etiam inter regalem luxum frugalitatem ſervare nitebatur. Itaque cum Plato reprehenderet Ariſtippum, quod adeo lauticiis indulgeret: rogavit quid ſentiret de Dionyſio, num vir bonus videretur: quum reſpondiſſet, videri bonum: *d Atqui ille*, inquit, *me multo vivit lautius.* Proinde nihil vetat eundem & laute vivere & bene vivere.

10. PERCONTANTI Dionyſio qui fieret, ut Philoſophi divitum limina tererent, non contra: *e Quoniam*, inquit, *Philoſophi norunt quibus egeant, illi neſciunt.* Philoſophi ſciunt abſque pecunia vivi non poſſe, itaque petunt eos qui quod opus eſt dare poſſunt. Quod ſi divites æque intelligerent ſe egere ſapientia, multo magis tererent Philoſophorum limina. Miſerior enim eſt egeſtas animi quam corporis: atque hoc miſerius egeni ſunt divites quod non intelligant, quam precioſa quamque neceſſaria re careant.

11. ROGATVS quo differrent docti ab indoctis: *f Quo*, inquit, *equi domiti ab indomitis.* Quemadmodum equus indomitus ad omnem uſum incommodus eſt ob inſcitiam ac ferociam: ita qui rapitur affectibus quos ſola domat Philoſophia, ad omnem vitæ conſuetudinem inutilis eſt.

12. QVVM

a *Argute.* b *Philoſophiæ fructus.* c *Lepide.* d *Lepide.* e *Philoſophia neceſſaria.* f *Philoſophiæ fructus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

12. QVVM aliquando adiret ſcortum, ſenſit quendam ex adoleſcentulis qui aderant erubeſcere, quaſi turpe eſſet Philoſophum ingredi fornicem: ad hunc verſus: a *Huc*, inquit, *ingredi turpe non eſt adoleſcens, ſed egredi non poſſe turpe.* Senſit ignoſcendum ſi quis moderate utatur Venere, non ignoſcendum ſi quis addictus voluptati ſerviat. Hoc dictum illo ſeculo probari poterat, quo nulla lex vetabat cum ſcorto congredi, nunc præter argutiam nihil habet laudabile.

13. CVIDAM qui propoſuerat ænigma, vehementer inſtanti ut ſolveret: b *Quid ô ſtolide*, inquit, *vis ſolvam, quod nobis etiam ligatum exhibet negocium?* Luſit ex ambiguo. Solvitur enim quæſtio, & ſolvitur homo aut belua vincta. Stultum autem ſit, furioſum hominem aut noxiam beſtiam ſolvere, magis nocituram.

14. DICEBAT: c *Satius eſſe fieri mendicum quam indoctum, quod ille tantum pecuniis egeat, hic humanitate.* Nihilominus homo eſt, cui deeſt pecunia: at homo non eſt, cui deeſt eruditio. Et tamen cui deeſt pecunia, petit ab obviis: cui deeſt ſapientia, nullum ſolicitat ut accipiat.

15. QVVM à quodam convitiis inceſſeretur, tacitus abiit. At quum maledicus inſequeretur abeuntem dicens, cur fugis? d *Quoniam*, inquit, *tibi quidem poteſtas eſt male loquendi, mihi vero non audiendi.* Salſiſſime notavit hominis impudentiam, qui quum ſibi jus ſumeret male loquendi, non ſaltem hoc juris concederet alteri, ut ſubduceret ſeſe, deſineretque male audire: nam vox hæc, cur fugis? erat velut expoſtulantis de injuria.

16. QVIDAM multa deſtomachatus in Philoſophos, etiam hoc adjecit, quod conſpiceret illos ſemper obſidere fores divitum: cui Ariſtippus: e *Et medici*, inquit, *ægrotantium domos frequentant, nemo tamen ægrotus eſſe mallet, quod medicus.* Scite retorſit in diverſum convitium. Philoſophi prædicant felicitatem, quam uni ſapienti vindicant, & tamen aſſidue verſantur apud divites aliquid venantes ab illis, unde colligebat divites eſſe beatiores quam Philoſophos. Sed ille interpretatus eſt Philoſophos ideo potiſſimum colere divites, quod ob luxum

a *Venus moderata.* b *Lepide.* c *Eruditio utilis.* d *Maledico cedendum.* e *Philoſophia medicina animorum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

luxum ac delicias cæteris mortalibus & ſtultiores & corruptiores, magis egerent præceptis ſapientiæ : Philoſophus autem animorum male habentium medicus eſt. Porro beatius eſt eſſe medicum quam ægrotum.

17. QVVM aliquando Corinthum navigaſſet, & orta tempeſtas naufragium minaretur, expalluit Ariſtippus : *a* Id animadvertens è vectoribus craſſus quiſpiam militaris ac Philoſophorum oſor, ſedata tempeſtate cœpit inſultare : Quum inquiens vos Philoſophi qui prædicatis mortem non eſſe formidandam expalleſcitis in diſcrimine, nos in docti non timemus ? *Quoniam*, inquit Ariſtippus, *non de pari anima tibi mihique cura ac metus eſt*. A. Gellius hoc addit, Ego timeo animæ Ariſtippi, tu non times animæ nebulonis : quod tamen amarulentius dictum eſt, quam ut Ariſtippo conveniat, cujus urbanitas non tantum habet nigri ſalis. Rebus viliſſimis minime timemus, unde proverbium, Hydria in foribus. Hinc luſit Ariſtippus, illum non expalluiſſe, non quod eſſet fortior, ſed quod quum eſſet homo nihili, haberetque animum omni virtute vacuum, minimum erat detrimenti ſi periſſet. Vir eruditus ac ſapientia præditus non perit niſi gravi Reipublicæ diſpendio.

18. CVIDAM jactanti ſe quod eſſet πωλυμαθὴς, hoc eſt, multiplicis eruditionis, quaſi nihil non didiciſſet : *b* *Quemadmodum*, inquit, *non hi qui plurimum edunt excernuntque, melius valent his qui ſumunt quantum opus eſt, ita non qui plurima, ſed qui utilia legerunt, ſtudioſi & eruditi ſunt habendi.* Graviter taxavit eos qui tumultuaria immodicaque lectione ſemet ingurgitant, nec ea quæ legunt trajiciunt in animum, ſed tantum reponunt in memoria, quare nec doctiores evadunt, nec meliores.

19. ORATOR quidam Ariſtippum reum defendit in judicio, vicitq; litem. Is cum velut artem ſuam præferens Philoſophiæ, diceret : Quid tibi profuit Socrates Ariſtippe : *c* *Hoc*, inquit, *quod oratio quam pro me dixiſti, vera fuit.* Defenderat ut virum bonum & innocentem. Vt autem talis eſſet, qualis ab oratore prædicabatur, Socrates præſtiterat, à quo Philoſophiam didicit. Orator non hoc efficit ut quis ſit vir bonus, ſed ut talis videatur judicibus, etiam ſi non ſit. Præſtantius

tius

a *Mortis metus.* b *Varia lectio.* c *Philoſophia oratoria præſtantior.*

tius igitur eſt quod præſtat Philoſophus, quã quod orator.

20. ARETAM filiam ſalubribus præceptis inſtituebat, *a* conſuefaciens ut ubique quod immodicum eſſet, contemneret, quod mediocritas in omni re ſit optima, & in femina maximæ virtutis ſit temperare cupiditatibus.

21. CVIDAM percunctanti, qua re eſſet melior evaſurus filius, ſi eum curaret litteris erudiendum, *b* *Vt nihil aliud*, inquit, *certe in theatro non ſedebit lapis ſuper lapidem.* Amphitheatra gradus habebant marmoreos, in quibus ſedens populus ſpectabat. Lapidem autem vulgo dicebant hominem indoctum & elinguem.

22. QVIDAM cum Ariſtippo ajebat ut filium ſuum ſuſciperet erudiendum: *c* Sed cum Philoſophus pro mercede peteret quingentas drachmas, alter deterritus magnitudine pretii. Minoris, inquit emerem mancipium. *At heic*, inquit, *habebis duo.* Senſit eadem pecunia illum ſibi paraturum, & Philoſophum utilem, & filium obſequentem. Lepide taxavit vulgi judicium qui nuſquam parcior eſt quam in recte inſtituendis liberis, pluſque ſumtus impendit curandis equis quam filiis.

23. REPREHENSVS quod pecunias acciperet ab amicis, ait: *d* *Se non ideo accipere ut uteretur ipſe, ſed ut illi diſcerent ad quas res utendum ſit pecuniis.* Vulgus enim divitum, aut in equos aut in operoſas ſtructuras, aut in luxum perdit pecuniam, cum ea bonis viris ſi egeant ſit eroganda. Quin & aliter intelligas licebit. Ariſtippus non niſi ad vitæ neceſſaria pecuniis utebatur, ideoque à divitibus accipiebat, ut eis demonſtraret bene utendi rationem: id non poterat, niſi illi materiam ſubminiſtraſſent. Veluti qui cupit artem ſcribendi diſcere, chartam & calamum porrigit docturo.

24. CVIDAM exprobanti quod in propria cauſſa oratore conductitio fuiſſet uſus: *e* *Nil mirum*, inquit, *& cœnam apparaturus coquum conduco.* Alter videri volebat ob hoc oratorem præſtantiorem Philoſopho, quod ejus operam conduceret: ille retorſit in diverſum, innuens inferiorem eſſe qui conducitur. Oratoris enim munus inferius eſt quam ut Philoſopho conveniat.

25. IVS-

a *Modus.* b *Eruditio utilis.* c *Inſtitutio recta.* d *Divitiarum uſus.* e *Philoſophus oratore præſtantior.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

25. IVSSVS eſt aliquando è ſua Philoſophia non nihil dicere, cumque detrectantem urgeret Dionyſius: *a* *Ridiculum*, inquit, *ſiquidem me ut de Philoſophia loquar rogas, & quando oporteat loqui ipſe me doces.* Senſit hoc ipſum eſſe Philoſophi, ſcire quando loquendum ſit quando tacendum: at qui petit ut audiat aliquid ex Philoſophia, declarat ſe Philoſophiam à Philoſopho velle diſcere: rurſus qui cogit ad loquendum, is videtur ipſo Philoſopho doctior, ut qui melius norit loquendi tempus quam Philoſophus ipſe. Ob hoc Ariſtippi reſponſum indignatus Rex, juſſit illum in convivio infimum omnium accumbere, heic Ariſtippus nihil offenſus: *b* *Hunc*, inquit, *locum O Rex illuſtrare vis ac honorificum reddere:* ſignificans non locum reddere hominem viliorem, ſed ex dignitate hominis honorem addi loco.

26. QVENDAM ſibi vehementer placentem de natandi peritia non tulit Ariſtippus, *Et non te pudet*, inquit, *tam inſolenter his de rebus jactare te, quæ Delphinum ſunt propria?* Lepidius erat ſi dixiſſet, ranarum. Decet hominem gloriari ſuper his quæ ſunt hominis propria. Nihil autem magis convenit homini, quam ratione pollere. Nullus tam peritus natator eſt, quin hic à Delphinis ſuperetur.

27. PERCVNCTANTI quare differt ſapiens ab indocto: *c* *Mitte*, inquit, *ambos nudos ad homines ignotos, & videbis.* Significavit ſapientem ſecum in pectore circumferre quo ſe commendet quibuſlibet, Proinde ſi doctum & indoctum pariter nudos mittas in regionem peregrinam ubi ambo ſint æque ignoti, ſapiens proferens opes ſuas protinus & rem & amicos inveniet, nudus alter pro inſano ridebitur, & fame periclitabitur.

28. IACTANTI cuidam quod multum biberet, nec inebriaretur: *d* *Quid*, inquit, *magni narras, cum idem faciat mulus.*

29. QVIDAM Ariſtippo vitio dabat, quod cum meretrice haberet conſuetudinem. Hunc Socratica Iſagoge ſic contra refutavit: *Age dic mihi, num referre putas, utrum quis accipiat domum quam multi inhabitârint, aut quam nemo?* Cum negaſſet referre: *Quid*, inquit, *refertne*

a Libere. b *Locum ornat bono.* c *Eruditio utilis.*
d *Bibacitas.*

refertne utrum veharis navi quæ multos vexerit an quæ nullos? Cum negaſſet & hoc: *Quid igitur intereſt*, inquit, *utrum conſuetudinem habeas, cum muliere quæ multis ſui fecerit copiam, an quæ nulli?* Et hoc dictum ut feſtivum probari poteſt apud illos, apud quos ſimplex ſtuprum non habetur pro crimine.

30. REPREHENSVS à quodam, quod Socratis diſcipulus contra Socratis morem pecuniam acciperet: a *Merito*, inquit, *hoc facio, nam Socrati plurimi divites amici mittebant triticum & vinum, è quibus pauca in uſus neceſſarios reſervans remittebat reliquum. Nimirum habebat ille diſpenſatores Athenienſium primores, ego vero Eutichydem ſervum meum empticium.* Significabat ſe nihilo minus contemnere pecuniam quam Socratem, ſed illi fuiſſe largiores amicos. Hoc colore ſe poſſent & hodie quidam excuſare, profitentes ſummum pecuniæ contemptum, cum apud amicos habeant depoſitam pecuniam, quod olim habebant benignos peni curatores, nunc eſurituros ſatis, ſi nihil ſit alicubi repoſitum nummorum.

31. HABVISSE dicitur conſuetudinem cum Laide nobili ſcorto. Quo nomine cum vulgo male audiret, cuidam objicienti quod Philoſophus haberetur à Laide: *Immo Lais*, inquit, *habetur à me, non ego à Laide*: ſignificans non eſſe turpe uti conceſſa voluptate, ſed ei ſervire deditumque eſſe, in turpibus habendum.

32. RVRSVM objicienti quod cibis lautioribus uteretur, hac ratione occluſit os: b *Tu*, inquit, *hos cibos triobolo non emeres?* cumque is qui volebat lautitiarum videri contemptor annuiſſet: c *Ergo*, inquit, *non tam ego voluptati ſtudeo quam tu avaritiæ.* Siquidem uſurus erat & ille lautitiis, ſi gratis aut minimo contigiſſent. Sic nationes quædam Germanis objiciunt bibacitatem, Anglis edacitatem, cum ipſis nihil ſit voracius, ſi quando gratis datur indulgere gulæ. Avariores igitur illæ ſunt, non temperantiores. Huic ſimillimum quod ante retuli de perdice.

33. DIONYSII quæſtor, nomine Simus, natione Phryx, c oſtendit Ariſtippo ſuas ædes undiquaque ſplendidas, etiam pavimento pretioſis teſſellis conſtrato: omnibus

a *Proviſio neceſſariorum.* b *Lautitia.* c *Libere.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

omnibus circumſpectis Ariſtippus ſputum oris rejecit in barbam Simi: & ob id indignanti hoc colore ſe excuſavit, quod in tota domo nihil videret ad excipiendum oris recrementum oportunius: innuens, in tota domo nihil eſſe fœdius aut immundius barbari facie, cum eam hominis partem oportuerit eſſe mundiſſimam. Quanquam hoc dictum magis quadrat in Cynicum aliquem, quam in Ariſtippum, utcumque illi adſcribitur.

34. DELECTATVS aliquando inſigni unguento: *Male ſit*, inquit, *malis cinadis, qui rem tam bellam infamarunt*: ſentiens multa per ſe bona rejici culpa utentium male.

35. INTERROGATVS quo modo Socrates obiſſet diem, *Vt ego*, inquit, *optarim*: ſignificans talem mortem quavis vita optabiliorem, nec potuit brevius felicem obitum deſcribere. Dicti tamen argutia in hoc eſt, quod Philoſophus aliud reſponderit, quam exſpectabat percunctator. Ille quærebat de genere mortis, morbo periiſſet, gladio, veneno, an præcipitio: ille putans id nihil referre, reſpondit, illum feliciter eſſe mortuum.

36. SOPHISTA Polyenus ingreſſus ædes Ariſtippi, cum videret illic mulieres pulchre ornatas, ac magnifice inſtructum convivium, cœpit reprehendere tantum in Philoſopho luxum. Ariſtippus diſſimulata objurgatione, aliquanto poſt: a *Poteſne*, inquit, *hodie nobiſcum eſſe?* Cum ille non recuſaſſet: *Quid igitur*, inquit, *incuſas?* Videris enim non lautiorem menſam reprehendere, ſed impendium. Nam ſi convivium ob hoc ipſum diplicuiſſet quod eſſet lautius, recuſaſſet eſſe conviva. Porro probare quidem apparatum, ſed offendi ſumtu, non frugalis ſed avari hominis eſſe videtur.

37. VIX credibile eſt quod de illo refert Bion, cum famulus in itinere geſtans pecuniam onere premeretur: b *Abjice*, inquit, *quod nimium eſt, & fer quod potes.*

38. QVODAM tempore navigans, ut intellexit navim eſſe piraticam, deprompſit aurum ac numerare cœpit, moxque abjecit in mare, & graviter ingemuit, fingens ſibi imprudenti & invito excidiſſe. Hoc ingenio vitæ ſuæ conſuluit, ademta piratis occidendi vinciendive materia.

a *Arguto*: b *Philoſophiæ ſtudium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

materia. Sunt qui narrent illum & hæc dixiſſe: *a Satius eſt ut hæc per Ariſtippum, quam propter hæc pereat Ariſtippus.*

39. PERCVNCTANTI Dionyſio, cur Ariſtippus veniſſet in Siciliam relicto Socrate: *b Vt*, inquit, *quæ habeo impartiam, quæ non habeo accipiam.* Sunt qui narrent illum ſic reſpondiſſe, *Cum egerem ſapientia, adii Socratem, nunc quoniam egeo pecunia, ad te veni.*

40. ARISTIPPVS Platoni objurganti quod multos piſces emiſſet, reſpondit ſe illos emiſſe obolo, cumque Plato dixiſſet, tanti & ipſe empturus eram: *c Vides*, inquit, *igitur O Plato, me non eſſe obſoniorum avidum, ſed te pecuniæ amantem.* Similia quædam ante commemorata ſunt.

41. IDEM Æginæ in Neptunalibus conſuetudinem habuit cum Phryne: cumque illi quiſpiam objeciſſet: quod tantum pecuniæ impenderet mulieri, quæ Diogenem Cynicum gratis admitteret: *d Ego*, inquit, *illi multa ſuppedito, ut ipſe ea fruar, non ne quis alius.* Traditum eſt hoc de Phryne, quod cum eſſet formoſiſſima, quibuſlibet tamen ſui copiam facere ſoleat, nullo delectu perſonarum, ſeu divites eſſent, ſeu pauperes, ita neminem faſtidioſa. Itaque turbam amatorum habuit. Huc reſpexit Horatius:

Me libertina, nec uno
Contenta Phryne macerat.

42. ARISTIPPVM cum Phryne conſuetudinem habentem ſic objurgavit Diogenes: Cum publica, inquit, muliere tibi res eſt Ariſtippe: aut igitur canem agas quemadmodum ego, aut deſinas. Hunc inductione ſic repulit Ariſtippus: *e Num abſurdum tibi videtur Diogenes inhabitare domum, in qua prius habitarunt alii?* Cum negaſſet ille: *Quid*, inquit, *num vehi navi, quæ multos antea vexerit?* Cum hoc quoque negaſſet abſurdum eſſe: *Cur igitur*, inquit, *abſurdum putas congredi cum muliere, qua plures ſunt uſi?* Hoc ante commemoratum eſt, niſi quod Athenæus hunc in modum retulit.

43. CVM prædium amœniſſimum perdidiſſet, cuidam deploranti tam miſerabilem illius caſum: *f Quid*, inquit,

a *Ingenioſe.* b *Libere.* c *Argute.* d *Candide.* e *Candide, Supra apopht. 92.* f *Relictis gaudendum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

inquit, *an neſcis tibi unicum eſſe prædiolum, mihi vero tres agros ſupereſſe?* Cum annuiſſet alter: *Quin igitur tuam potius vicem deploramus?* Sentiens inſipientis eſſe, dolere amiſſis potius quam gaudere relictis.

44. CVIDAM interroganti, num tu es ubique? ridens: a *Naulum*, inquit, *non perdo, ſi ſum ubique.* Eluſit Ariſtippus Sophiſticam quæſtionem, an idem corpus poſſit eſſe diverſis locis, dum reſpondit non eſſe periculum, ne perdat naulum. Perdit enim naulum, qui dato pretio non pervehitur eo quo vult. Poteſt & ſic accipi: *Ergo naulum perdidi.*

45. CONFVTATVS in diſputatione à quodam homine audaci, ſed eodem furioſo ac ſtolido, cum illum videret geſtientem inflatumque victoria: b *Ego quidem*, inquit, *redargutus ab eo, ſed ſuavius dormiturus te, qui redarguiſti.*

46. HELICON Cyzienus unus ex Platonis æqualibus Solis defectum prædixerat: qui poſtea quam accidit quemadmodum ille prædixerat, à Dionyſio argenti talento donatus eſt. Tum Ariſtippus ad reliquos Philoſophos. *Et ego rem miram habeo quam poßim prædicere.* Orantibus ut proferret: *Prædico*, inquit, *brevi inter Platonem ac Dionyſum futuram ſimultatem.* Senſerat enim Regem animum ſuum jam dudum diſſimulare.

47. ILLVD cum primis damnabat c in hominum moribus, quod in auctionibus vaſa diligenter inſpicerent prius quam emerent, vitam eorum non inſpicerent quos ſibi in amicitiam adjungerent. At major utilitas eſt à fidis amicis quam à vaſis, & plus damni eſt niſi deligas.

48. CVM Dionyſius in convivio juſſiſſet, ut ſinguli in veſte purpurea ſaltarent: purpura vero tum Regum erat geſtamen, nunc ſutoribus etiam communis: id Plato facere recuſavit his trimetris è fabula quapiam.

Ο'υκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολὴν,
Ἀῤῥὴν πεφυκὼς, καὶ γένȣς ἐξ ἄῤῥενος.

Id eſt:

Muliebri ego haudquaquam indui queam ſtola,
Vir natus ipſe, & ex virili germine.

Ariſtip-

a *Lepide.* b *Moderate.* c *Amicus deligendus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Ariſtippus vero non recuſavit, ſed indutus purpura ſaltaturus, hos verſus recitavit ex tempore,

a Καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
Ὁ νοῦς ὁ σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.

Id eſt:

Nam in Liberi patris ſacris
Mens quæ pudica eſt, neſciet corrumpier.

49. GVM aliquando Dionyſium interpellaret pro amico, nec ille preces admitteret, proſtratus cœpit amplecti pedes Regis, & impetravit. Id factum cum quidam velut abjectius quam ut Philoſophum deceret reprehenderent: b *Non ego*, inquit, *ſum in culpa, ſed Dionyſius, qui aures habet in pedibus.* Ingenium juxta promptum & ad faciendum & ad excuſandum quidlibet.

50. IN Aſia comprehenſus eſt ab Artapherne ſatrapa. Id temporis cum quidam eum interrogaret, num & illic haberet ſolitam animi fiduciam: c *Inepte*, inquit, *quaſi unquam fuerim fidentiori animo quam nunc, alloquuturus Artaphernem.* Nimirum hoc illi præſtabat Philoſophia, ne quem hominem metueret, ſed cum omnibus libere ageret.

51. EOS qui liberalibus imbuti diſciplinis, d Philoſophiam negligerent, dicebat eſſe ſimiles procis Penelopes, quod hi cum Melanthone & Polydora ancillis rem habuerint, & omnia potius ſe habituros ſperaverint quam Dominæ nuptias. Senſit liberales diſciplinas eſſe velut pediſſequas Philoſophiæ moralis, quæ cumprimis ſit adhibenda, & cujus gratia reliqua diſcuntur omnia. Simile quiddam dixiſſe fertur & Ariſto de Vlyſſe, qui cum deſcendiſſet ad inferos, ait illum cum omnibus fere manibus fuiſſe colloquutum, cum ipſam Reginam ne videre quidem potuerit.

52. PERCVNCTANTI quæ potiſſimum adoleſcentibus eſſent diſcenda: e *Quæ viris*, inquit, *uſui futura ſunt.* Hoc dictum & aliis adſcribitur. Optima ſtatim diſcenda ſunt, nec rudis ætas, quæ maxime docilis eſt, ſupervacaneis eſt occupanda.

53. POSTEA quam Ariſtippus magnam pecuniarum

rum

a *Comiter.* b *Preces abjecta.* c *Animus metu liber.* d *Philoſophia regina.* e *Optima primum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

rum vim ſibi comparaſſet, & admiratus Socrates diceret. Vnde tibi tam multa? *a Vnde*, inquit, *tibi tam pauca*? Non enim minus admirandum arbitrabatur, quod Socrates tantus Philoſophus, & qui tantos haberet amicos, pauper eſſet, quam quod ipſe dives.

54. SCORTO cuidam dicenti. Sum ex te gravida Ariſtippe: *b Iſthuc*, inquit, *nihilo magis ſcire poßis, quam per denſiſſimas ſpinas ambulans dicere. Hac me ſpina pupugit.*

55. INCVSANTE quodam quod filium ſic abjiceret, negligeretque, quaſi ex ipſo natus non eſſet: *c An non*, inquit, *& pituitam & pediculos è nobis natos velut inutiles procul à nobis abjicimus!* Senſit eos non habendos pro filiis, qui nihil haberent alioqui quo ſe parentum affectui commendent, niſi quod ab ipſis progeniti ſint. Ita ſenex in comœdia. Tantiſper te volo meum, dum id quod te dignum eſt facis.

56. CVM Ariſtippus à Dionyſio pecunia donatus eſſet, Plato libris: atque ob id à quodam carperetur, quaſi ad rem attentior eſſet quam Plato: *d Quid*, refert, inquit, *mihi pecuniis erat opus, Platoni libris*: ſentiens neutrum accuſandum.

57. INTERROGATVS quam ob cauſam ſic ipſum argueret Dionyſius; *e Ob eandem*, inquit, *ob quam cæteri*: ſignificans Philoſophi libertatem omnibus eſſe moleſtam, non igitur mirandum ſi Regi: ſimul illud innuens Regis judicium nihil à vulgari differre, quod fortuna non addat ſapientiam.

58. QVONDAM petiit talentum à Dionyſio, cumque Rex redarguendi nactus occaſionem, diceret. Nonne tu prædicabas, Philoſophum non egere? *f Da*, inquit, *& poſtea de hoc diſputabimus.* Cum accepiſſet pecuniam. *An non*, inquit, *recte dixi, Philoſophum non egere?* Non eget qui cum opus eſt habet unde accipiat.

59. DIONYSIO recitanti verſiculum ex Sophoclis tragœdia.

Πρὸς δὲ τὸν τύραννον ὅς τις ἐμπορεύεται,
Κεῖν ἐστὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ.

Id eſt

a *Philoſophus dives.* b *Lepide.* c *Liberi degeneres.* d *Avaritia non pecunia tantum eſt.* e *Veritas odioſa.* f *Philoſophus nullius eget.*

Id eſt:

Quiſquis tyranni ad tecta ſeſe contulit,
Fit ſervus illi, liber etſi venerit.

Ariſtippus correcto poſteriore verſiculo reſpondit;

Οὐκ ἔστι δοῦλος, ἂν ἐλεύθερος μόλῃ.

Id eſt;

Haud ſervus eſt, ſi liber illuc venerit.

Significans non eſſe vere liberum, a niſi cujus animum ſpe metuque liberavit Philoſophia. Neque enim vere liber eſt, quiſquis ingenuus natus eſt. Quidam hoc dictum adſcribunt Platoni.

60. CVM inter Ariſtippum & Æſchinem incidiſſet ſimultas, quidam autem diceret: Vbi nunc illa veſtra amicitia? *Dormit*, inquit, *ſed eam excitabo.* Itaque ſimultatem Ariſtippus commodo liberaque appellatione facile ſuſtulit. Ne ſilentio malum, ut ſolet, incrudeſceret, ultro adiit Æſchinem: b *Non*, inquit, *quamprimum redibimus in gratiam, ac nugari deſinemus? an potius exſpectabimus, ut ſcurris inter pocula de nobis loquendi materiam prabeamus?* Cui cum Æſchines reſpondiſſet, ſe lubenti animo rediturum in gratiam. *Memento igitur,* inquit Ariſtippus, *quod cum eſſem natu major, prior ad te venerim.* Tum Æſchines. Næ tu profecto vir me, longe melior es. Siquidem à me ſimultatis, abs te ſarciendæ gratiæ fuit initium. Hoc pacto redintegrata eſt inter illos amicitia.

61. QVODAM tempore cum civibus aliquot ſuis navigans naufragio ejectus eſt, cum in litore vidiſſet figuras Mathematicas in arena depictas. c *Salva, inquit, res eſt amici, hominum veſtigia conſpicio:* & ingreſſus civitatem proximam, inveſtigavit quinam eſſent illic diſciplinarum ſtudioſi: cum his ubi congreſſus eſt, ſumma cum humanitate tractarunt non ipſum modo, verum & comites illius, atque etiam viaticum ad reditum ſubminiſtrarunt. Tandem cum hi qui cum Ariſtippo venerant, pararent reditum in patriam, rogarentque illum ecquid vellet ſuis civibus renuntiari: d *Vt*, inquit, *ſtudeant ſibi hujuſmodi parare opes, quæ naufragio non pereunt, ſed ſimul cum poſſidente enatant.* Refert idem Vitruvius de Architectura libro ſexto, addens Ariſtippum tunc veniſſe Rhodum.

 62. CVM

a *Libertas vera.* b *Reconciliatio.* c *Vera bona animi.*
d *Vera bona animi.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

62. CVM Socrates taxaret unguentis delibutos, & & Charondas, ſive ut aliis placet, Phædon, percunctaretur, quis eſſet ille unguentis delibutus. Ego, inquit, infelix, & me infelicior Perſarum Rex. a *At vide*, inquit, *ut quemadmodum hac parte nullo cæterorum animalium eſt ſuperior, ita nec hominum ullo præſtantior.* Senſit externis bonis hominem nihilo fieri meliorem: & equus ſanſucino oblitus idem oleret quod Rex, & mendicus unguento ſimili delibutus, non minus bene olet quam Summus Pontifex.

DIOGENES CYNICVS.

NON inconcinnus, ut arbitror, ordo videbitur, ſi poſt facetam Socratis ſanctimoniam, poſt hilarem Ariſtippi libertatem, Diogenem Sinopenſem commemoremus, qui dictorum omnijugi gratia longe ſuperavit cæteros: quanquam omnes hos tres diverſis quidem virtutibus, ex æquo tamen ſuſpiciendos judico, ut licet diſſimillimi fuerint, æquales tamen fuiſſe dicas.

1. PRIMVM Athenas profectus ad antiſthenem ſe contulit, à quo ſæpe repulſus (nullum enim Diſcipulum recipiebat Antiſthenes) non deſtitit tamen hærere: adeo ut cum aliquando baculum intentaret Antiſthenes, ultro baculo caput ſubjecerit, dicens: b *Cæde ſi vis, at nullum invenies baculum tam durum, quo me abs te abigas, dum aliquid dixeris*. Inſigne exemplum adamatæ ſapientiæ.

2. CVM murem forte conſpiceret in Megarico diſcurrentem, qui neque cavum quæreret, neque turbis terreretur, neque cibum appeteret: c *Bellum*, inquit, *libertatis exemplum*: moxque contemtis omnibus cœpit in dolio habitare.

3. DEMIRANTIBVS d quod nullas haberet ædiculas ubi cibum capere poſſet, oſtendit Iovis porticum, aitque, Athenienſes ipſi magnificam extruxiſſe aulam ubi veſcererur, Quod publicum erat, ſibi quoque paratum interpretabatur. Neque potuit optare cenationem ſplendidiorem.

4. EV-

a *Libere.* b *Studium ſapientiæ.* c *Libertas.* d *Facete.*

4. EVCLIDIS ſcholam quod arguta quidem, ſed ad recte vivendum inutilia docere videretur, χολὴν, *a* id eſt, bilem ac moleſtiam appellabat, cum ſchola Græcis ſonet otium & Platonis διατριβὴν, id eſt, exercitationem, κατατριβὴν, id eſt, contritionem voce depravata vocabat, quod à communi vita ſemotus diſputationibus inſeneſceret, cum Diogenes in publico vivens mallet philoſophice vivere quam diſputare.

5. DIONYSIACA certamina quæ Athenis in honorem *b* Bacchi magnis impendiis pompaque celebrabantur, appellabat magna ſtultorum miracula, quod in his nihil non ridiculum ageretur.

6. ORATORES *c* qui ſummo in pretio habebantur Athenis dicebat turbæ miniſtros, quod ad gratiam loqui cogerentur, ac ſerviliter adulari ſtolidæ multitudini. Coronas autem dicebat eſſe gloriæ poſtulas, ἐξανθήματα, qualia nonnullis progerminant in naſo vultuque ex bile.

7. QVOTIES *d* conſiderabat in hominum vita civitatum gubernatores, medicos aut Philoſophos, dicebat nullum animal homine ſapientius. Idem contemplans ſomniorum interpretes, conjectores, divinos, & hujus generis cæteros, aut qui gloriæ divitiiſque ſervirent, ajebat ſibi nihil homine videri ſtultius: indicans hominis ingenium ad res optimas accommodum ſi exerceatur: ſin ad vitia degeneret, longe eſſe infra mutas pecudes.

8. DICERE ſolitus eſt. *e* ſæpius in vita parandum λόγον ἢ βρόχον, id eſt, ſermonem quam laqueum. Qui deſponderunt animum, ad laqueum confugiunt, cum ad conſolatorium ſermonem potius ſit confugiendum. Nam animo ægrotanti medicus eſt oratio. Nec abſurdum fuerit ſenſus, ſi λόγον accipias pro ratione.

9 CVM in opiparo convivio videret Platonem nihil attingentem lautitiarum, ſed oleis dumtaxat veſcentem: *f* *Quid accidit*, inquit, *vir ſapientiſſime*,

a *Artes ſupervacaneæ.* b *Pompa inepta.* c *Oratores.*
d *Homo animal ſtultiſſimum.* e *Ratio.* f *Philoſophus aulicus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ut cum ob hujuſmodi menſas in Siciliam profectus ſis, heic à paratis abſtineas? Ad hæc Plato, At Hercle, Diogenes, & in Sicilia hujuſmodi fere cibo contentus eram. *Quid igitur*, inquit Diogenes, *neceſſe erat Syracuſas navigare? An tum Attica non ferebat oleas?* Hoc dictum quidam adſcribunt Ariſtippo.

10. DIOGENES aliquando Platoni occurrit caricas edens, eique offerens dixit: a *Licet participem eſſe*: cum acceptas ediſſet, *Participem eſſe dixi*, inquit, *non devorare*, μεταϭχεῖν εἶπον, ὐ κατιφαγεῖν. Hic jocus ad rem ſeriam poteſt accommodari, videlicet in eos, qui Principis, præceptoris, aut parentum permiſſu abutuntur ad inconceſſa. Veluti ſi quis admonitus, non eſſe inutile deguſtare Dialecticam totam vitam ei impendat ſtudio. Dictum ita refertur à Laërtio ut dubites uter alteri obtulerit caricas.

11. PLATO frugalis quidem erat, ſed tamen amans mundiciei? contra, Diogenes ſordidus. Itaque calcans Platonis culcitram præſentibus aliquot Dionyſii amicis, quos Plato invitarat ad convivium, dixit: b *Calco Platonis ambitionem*. Mox Plato, At quanta ſuperbia tumes ipſe Diogenes, dum alienam ſuperbiam te calcare putas? Hoc ipſum ab aliis narratur lepidius: Diogeni dicenti, *Calco faſtum Platonis*: *Calcas*, inquit Plato, *ſed alio faſtu*. Nam hoc ipſum faſtus erat, quod jactabat mundiciei contemtum: & qui ſordidis gloriantur, non minus ambitioſi ſunt quam qui ſplendide veſtiuntur, ſed aliter. Turpior eſt autem ambitio ex fuco virtutis laudem captans. Sotion tamen hoc non aſcribit Diogeni, ſed Platoni Cynico.

12. DIOGENES à Platone petierat vini paullulum, tunc & caricas. Plato miſit lagenam: Cui Cynicus hunc in modum gratias egit: c *Cum interrogaris quot ſint duo & duo, reſpondes viginti: ita nec ſecundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogaris reſpondes.* Notavit Platonem ut immodice loquacem, quod idem in illius ſcriptis notavit Ariſtoteles.

13. PERCVNCTANTI in qua parte Græciæ vidiſſet bonos viros: d *Viros, ait, nuſquam, ſed Lacedæmone*

a *Conceſſis abuti.* b *Gloria tecta.* c *Liberalitas nimia.* d *Pauci boni.*

dæmone vidi pueros. Notans totius Græciæ corruptiſſimos mores, adeo ut apud Lacedæmonios, gentem incorruptiſſimam, tantum in pueris reſideret priſca integritas. Simul illud innuit, in reliqua Græcia ne pueros quidem eſſe bonos: tum & illud, viros eſſe pueris deteriores, cum ab his oporteat pueros ad probitatem inſtitui.

14. CVM aliquando de re ſeria diſſerens, nullum haberet auſcultatorem attendentem, *a* cœpit ineptam cantionem canere, veluti ſaltaturis. Vbi jam plurimi concurriſſent, objurgavit illos, quod ad ſtulta & inepta frequentes & alacres accurrerent, ad ſeria vero & ad bene vivendum utilia, nec alacriter convenirent, nec diligenter auſcultarent. Huic ſimillimum eſt, quod Demoſtheni quidam adſcribunt de umbra aſini.

15. REPREHENDEBAT homines quod lucta, *b* calcitrando, aliiſque his ſimilibus ſemet exercerent ut periti evadant: nullos autem in hoc incumbere, ut probi & honeſti evaderent.

16. A NVLLO denique hominum genere linguæ dicacitatem temperabat. Grammaticos ajebat ſe demirari, qui tanto ſtudio mala Vlyſſis perquirerent, ſua ipſorum mala ignorarent. *c* Olim Grammatici potiſſimum verſabantur in Homeri rhapſodiis, at is in Odyſſea commemorat varios Vlyſſis errores. Muſicos item accuſabat, quod in cithara diligenter aptarent chordas ad concentus, mores haberent inconcinnos. Reprehendebat & mathematicos, quod ſolem, lunam ac ſtellas intuerentur, non videntes ea quæ eſſent ante pedes. Oratores carpebat, quod ſtuderent juſta dicere, ſed eadem facere negligerent. Avaros objurgabat, quod pecuniam verbis vituperarent, cum eam animo plurimi facerent. Eſt enim hoc avaris peculiare, quod nulli magis deteſtantur avaritiam quam ipſi.

17. TAXABAT hominum vulgus, quod bonos viros hoc nomine laudarent, quia pecunias contemnerent, nec interim imitarentur quod laudibus extollerent vehementer, ſed pecunioſos magis ſequerentur, quos vituperabant. Deſtomachabatur in eos qui pro bona valetudine ſacrificarent, & in ipſo ſacro epulis immodicis

a περιλίζειν. *Ridicula præferuntur ſalutaribus.*
b *Cura præpoſtera.* c *Præpoſtera ſtudia.*

ſemet ingurgitantes, facerent bonæ valetudini contraria. Dicebat ſe mirari ſervos, qui cum viderent Dominos plus æquo voraces, non illis eriperenr cibos. Nam hoc eſſe Dominorum valetudini conſulere, & ſervis magis convenit edacitas.

18. HACTENVS dictum eſt, quos quibus nominibus, reprehenderit nunc audi quos laudarit: a Probabat eos, qui uxores ducturi non ducerent, qui navigaturi non navigarent, qui pueros alturi non alerent, qui ad Rempublicam acceſſuri non accederent, qui ſe ad convivendum præpotentibus componerent, nec tamen accederent: ſignificans ab his omnibus abſtinendum, eoſque prudentes videri qui ad ea ſolicitati, tempeſtive vertiſſenr ſententiam, quod ſemel aggreſſis non ſit integrum mutare conſilium, etiam ſi pæniteat inſtituti. Qui duxit uxorem, jam ſui juris non eſt: qui ſe mari commiſit, ventorum arbitrio feratur oportet: qui ſemel acceſſit ad Rempublicam, ſcenæ ſerviat oportet, & ut cupiat, tutum non eſt ad privatam redire vitam.

19. ILLI tribuitur & hoc ænigma, manus non eſſe porrigendas amicis complicatis digitis: b innuens non ſatis eſſe ſi comes nos præbeamus amicis, ſed comitati comitem adjungendam benignitatem. Qui comiter tractant amicos, dicuntur δεξιοῦσθαι, quaſi dicas dextrare.

20. CVM captus venderetur in Creta, præconi roganti quid ſciret, & quo titulo eum commendaret emtori: c *Dic*, inquit, *te vendere hominem qui ſciat imperare liberis.* Quidam Xeniades Corinthius admiratus præconii novitatem, adiit Diogenem percunctans num ſciret quod profiteretur: ubi ex ſermone hominis comperit eſſe ſapientem ac doctum, mercatus duxit domum: eique ſuos liberos erudiendos tradidit: quos ille ſuſceptos liberaliter inſtituit, primumque artes liberales, mox docuit equitare, arcum tendere, ſundam rotare, jaculari telum. In paleſtra vero non permittebat, ut pædotriba illos gravioribus laboribus, in morem athletarum exerceret, ſed hactenus quantum ad ruborem bonamque corporis valetudinem conduceret. Curavit ut ex Poëtis aliiſque ſcriptoribus optima quæque ediſcerent,

a *Quæ in vita fugienda.* b *Benigniter.* c *Educatio frugalis.*

rent, quod ea modo vere ſcimus quæ memoria tenemus: breviter totius doctrinæ ſummam illis redegit in compendium, quo & citius perciperent, & fidelius memoria complecterentur. Eoſdem inſtituit, domi miniſtrare parentibus, cibo levi,vilique, & aquæ potu contentos eſſe: cumque cæteri cæſariem alant ad formæ commendationem, ille juſſit illos radere comam: & ſi quando prodeundum eſſet in publicum, incomtos producebat abſque tunicis, incalceatos ac tacitos. Quin & ad venatum illos inſtituebat, Lacedæmonios imitatus. His rebus factum eſt, ut à pueris obſervaretur, perque illos parenti commendaretur. Alii narrant Præconem Diogenis juſſu ita prædicaſſe, *Eſtne quiſpiam qui velit emere Dominum?*

21. CVM ſederet in auctione, vetutus eſt ſedere ac juſſus eſt ſtare,ob id opinor, ut facilius inſpiceret emtor quid emeret. At Diogenes: a *Quid*, inquit, *refert quando piſces, quocunque modo jaceant, emuntur:* notans vulgi ſtultitiam, qui emturi ſervum cavent ne quod corporis vitium fallant, nec ſimili cautione explorant mentis habitum. Is autem deprehenditur ex oratione.

22. AIEBAT ſibi videri mirum,quod cum ollam aut operculum non emerent homines niſi pulſu ac tinnitu exploratum, in emendo homine ſolo adſpectu eſſent contenti: ſignificans hominem nulla ex re melius cognoſci quam ex oratione. Vt igitur qui vas fictile teruntio parant emere, digito pulſant, atque ex tinnitu reddito dignoſcunt, ſitne integrum, probæ argillæ, ac bene coctum: ita prius quam minis aliquot emant hominem, oportebat ad dicendum provocare, atque ex oratione deprehendere qualis ſit. Eodem pertinet dictum ſuperius: Piſcis mutus eſt, nec refert quo modo jaceat,cum nihil aliud ſit quam piſcis: ita non refert quo corporis habitu emas hominem, ſi ſilentem emas.

23. XENIADÆ à quo fuerat emtus dicebat: b *Mihi licet ſervo obtemperes neceſſe eſt*, propterea quod qui nauclerum aut medicum habet ſervum, ei tamen parere cogitur, ſi velit ex eo capere utilitatem.

24. APVD hunc Xeniadem fertur conſenuiſſe, & à ſuis Diſcipulis ſepultus eſſe, Rogatus à Xeniade, quo

 modo

a *Sermo index animi.* b *Servo prudenti obtemperandum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

modo ſepeliri vellet : *a* *In faciem*, inquit : Percunctanti cauſſam : *Quoniam*, inquit, *paullo poſt futurum eſt ut inferiora fiant ſuperiora* : huc alludens, quod id temporis Macedones rerum potirentur, atque ex humilibus fierent excelſi : quod ſi inverterentur omnia, fore ut cadaver etiam ex prono fieret ſupinum. Fortaſſis illud ſenſit, nihil referre quo ſtatu corpus exanime ſepeliatur, quia in re magna erat vulgi ſuperſtitio, porrectis in portam pedibus efferebantur, ſtantes cremabantur: & hodie ſtantes, ut audio ſepeliuntur Indæi, certe ſupini ſepeliuntur omnes Chriſtiani.

25. IN foro quondam ſtans clamabat, *Adeſte homines* : veluti concionaturus apud populum, cumque jam frequentes conveniſſent, nec ille deſineret clamare, *Adeſte homines* : quidam indignati. En adſumus, dic aliquid. Tum Diogenes baculo illos, abigens, *Homines*, inquit, *adeſſe juſſi, non ſterquilinia*. Non putavit hominis cognomen competere in eos qui non viverent juxta rationem, ſed brutorum in morem agerentur affectibus.

26. ALEXANDER Magnus cum eſſet Corinthi, adiit Diogenem pro dolio ſedentem, cumque eo multa collocutus eſt, à quo digreſſus indignantibus amicis quod Rex illi cani tantum habuiſſet honoris, qui tanto Principi nec aſſurgere dignaretur : *b* *Immo*, inquit, *ni Alexander eſſem : Diogenes eſſe vellem*. Adeo demiratus eſt animum illum liberum, ac rebus humanis omnibus ſuperiorem, ut nihil regno ſimilius eſſe judicaret. Præcipua Regum felicitas eſt, quod nulli ſerviunt, ſed quidquid volunt facile efficiunt, tum quod nullius egeant: atqui hoc ipſum homini præſtat Philoſophia multo verius, quam regnum Monarchis. Quanquam Alexandrum eſſe, Alaxander majus quiddam exiſtimabat quam Regem eſſe.

27. NEGABAT illos debiles ac mancos appellandos, qui ſurdi eſſent aut cæci, *c* ſed qui peram non haberent. Luſit autem affinitate vocum. Nam ἀνάπηρος Græcis dicitur mancus, aut mutilus, ἄπηρος qui pera caret : innuens opinor hominem ad omnem vitæ functionem inutilem eſſe qui expers ſit Philoſophiæ : Pera enim Cynicorum penus erat.

28. IN-

a *Sepultura.* b *Homines pecudum ſimiles.*
c *Philoſophia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

28. INGRESSVS aliquando juvenum convivium, capite ſemitonſo, *a* non ſolum non comiter exceptus eſt, ſed multis plagis onuſtus dimiſſus eſt. Quos ille hac ratione eſt ultus: Nomina juvenum à quibus fuerat cæſus albo inſcripſit, itaque obambulabat ſoluto pallio: plagarum notæ loquebantur quid eſſet paſſus, & album prodebat auctores, hoc pacto juvenes inhumanos omnibus objurgandos ac reprehendendos expoſuit.

29. QVONIAM Cynicus erat, *b* canis dictus eſt, & hoc vitæ genus multis laudabatur, nemo tamen imitabatur. Itaque dicere ſolitus eſt, ſe canem eſſe laudantium, ſed laudatorum neminem cum laudato cane audere venatum ire.

30. IACTANTE ſe quopiam ac dicente, Viros ſupero in Pythiis: *c Equidem*, inquit, *viros, tu vero mancipia.* Luſit rurſus affinitate vocum, quæ eſt inter ἄνδρος & ἀνδράποδα. Mancipia autem appellabat quicumque ſervirent cupiditatibus: has philoſophia vincere pulcrius eſt, quam in Pythiis ludis vincere viros.

31. CVIDAM admonenti, ut jam ſenex quieſceret à laboribus: *d Quid*, inquit, *ſi in ſtadio currerem, utrum oporteret jam metæ vicinum curſum remittere, an magis intendere?* Recte ſenſit, virtutis ſtudium hoc magis intendendum, quo minus ſupereſt vitæ, quod turpe ſit eum ab honeſto inſtituto refrigeſcere.

32. ALIQVANDO vocatus ad cœnam, negavit ſe venturum. Roganti cauſſam, *Quoniam*, inquit, *herì mihi non ſunt actæ gratiæ.* Vulgus hominum poſtulat ſibi veluti pro magno beneficio gratias agi, ſi quem admiſerint ad convivium. At Diogenes licet pauper, exiſtimabat ſibi deberi gratiam, quod non gravaretur intereſſe convivio, quia nuſquam iret aſymbolos, ſed lautius Philoſophiæ ſermonibus paſceret convivatoris & convivarum animos, quam ille corpus epulis.

33. DEMOSTHENEM adoleſcentem aliquando in publico diverſorio prandentem deprehendit, cum ille conſpecto Diogene ſeſe ſubduceret introrſum, *Tanto magis*, inquit, *in diverſorio futurus es*: ſignificans hoc illum magis fore convivarum fabulam, quod non

a *Vindicta civilis.* b *Virtus laudata tantum.* c *Servi veri.* d *Honeſti ſtudium intendendum.*

ſolum ibi verſaretur, ſed etiam tanquam in re nefariâ deprehenſus ſeſe ſubduxiſſet. Hoc enim memorabilius, quam quod illic potaret. Alii narrant hoc cuidam adoleſcenti dictum. Is potuit & Demoſthenes eſſe, ſimplicior autem ſenſus eſt, ut accipiamus adoleſcentulum admonitum, ne intro fugeret, ſed foras. Nam quo interius ſeſe abdebat in popinam, hoc magis erat in popina.

34. HOSPITIBVS quibuſdam celebrem illum Demoſthenem videre cupientibus, porrecto medio digito: a *Hic eſt*, inquit, *ille Demoſthenes Athenienſium orator*. Digitus pollici proximus index dicitur, quod hunc intendentes ſolemus aliquid commonſtrare. Digitus autem medius apud priſcos infamis habebatur ob cauſſam heic non referendam. Porro Demoſthenes vulgo male audiebat, quaſi parum vir eſſet. Id gnificans Diogenes, maluit illum medio quam indice demonſtrare.

35. CVIDAM exciderat panis, eumque reliquit, b quod puderet recipere. Hunc caſtigare volens Diogenes injecto fune collo traxit urceum per ceramicum, hoc faciens in poculo, quod ille in pane facere erubeſcebat.

36. CVM multis videretur immodice Philoſophus, reſpondit, c ſeſe imitari chori magiſtros, qui tonum legitimum excedere ſolent, ut alii congruum arriperent. Quod enim excedit modum, tametſi vitioſum eſt, tamen ad excitandam aliorum ſocordiam conducibile eſt. Ita pallium ac dolium Diogenis, divitibus ſuas delicias exprobrabant.

37. DICEBAT plurimos inſanire præter digitum. Nam ſi quis aſſidue medium digitū intendat vice indicis, d vulgo habetur inſanus: ſi quis indicem, ſanus videtur. At plurimi ſunt homines qui gravius inſaniunt in rebus ſeriis, quam ſi digitum pro digito porrigant, & tamen hi vulgo non habentur inſani. Quemadmodum & hodie parentes in liberis pro gravi peccato caſtigant, ſi læva pro dextra utantur: atqui non itidem caſtigant eos, cum turpia pro honeſtis eligunt.

38. TAXABAT & in hoc hominum inſaniam, quod

a *Hic eſt ille.* b *Pudor inutilis.* c *Exempla inſignia.*
d *Inſania genera.*

quod res pretioſas minimo emerent, *a* venderentque viliſſimas plurimo. Statuam enim tribus nummum millibus emi, cum farinæ chœnix duobus æreis veniret. At ſtatua nihil opus ad vitam, ſine farina vivere non licet. Conveniebat igitur farinam multo ſtatuis eſſe cariorem. Philoſophus pretia rerum æſtimabat uſu naturali, vulgus æſtimat ſtulta perſuaſione.

39. QVOD ſupra retulimus de Xeniade, quidam ita narrant: Cum eſſet emtus Diogenes, perinde quaſi ipſe Xeniadam emiſſet, dixit illi: *b Vide ut juſſis meis pareas.* Cumque ille diceret ἄνω ποταμῶν, ſignificans rem præpoſtere agi, ſi ſervus imperet hero, *Si medicum*, inquit Diogenes, *emiſſes æger, non illi præſcribenti obtemperares an diceres; ἄνω ποταμῶν.* Si herus corpore male affectus auſcultat ſervo Rei medicæ perito, multo magis decet animo ægrum auſcultare ſervo Philoſophiæ perito: quod enim ars medica præſtat corpori, hoc Philoſophia præſtat animo: illa medetur febri, hæc pravis cupiditatibus. Quanto autem animus præſtat corpori, hoc illius morbi ſunt quam hujus graviores. Laërtius addit, cum à præcone rogaretur, quo titulo vellet prædicari, iſque reſpondiſſet, ſe ſcire imperare liberis: ubi vidiſſet prætereuntem quendam bene cultum, *Huic*, inquit, *me vende, nam is eget Domino.*

40. CVIDAM ambienti à Diogene in Philoſophiæ diſciplinam recipi, admiſſo explorandi gratia pernam in via ferendam dedit, ſeque juſſit ſequi. Ille præ pudore, abjecto quod geſtabat, furtim ſe ſubduxit. Aliquando poſt forte fortuna illi factus obvius, ridens: *c Tuam*, inquit, *ac meam amicitiam perna diremit:* indicans illum non eſſe idoneum Philoſophiæ diſcipulum, qui ſtultum pudorem non poſſet contemnere. Neque enim turpe eſt geſtare pernam, ſed ab honeſto recedere turpe eſt. Diocles hoc ipſum paulo ſecus narrat. Cum quidam ambiens eſſe Diogenis diſcipulus dixiſſet illi, Impera mihi Diogenes, admiſſo in famulicium caſei fruſtum portandum dedit. Id cum ille ob pudorem recuſaret: *Noſtram:* inquit Diogenes, *amicitiam paullulum caſei diremit.*

a *Æſtimatio præpoſtera.* b *Servus prudentior hero.* c *Pudor inutilis.*

41. CVM aliquando vidiſſet puerum cava manu bibentem: *a* *Hic puer*, inquit, *me frugalitate ſuperat, qui ſupellectilem ſuperfluam mecum circumferam*: & eductum è pera poculum ligneum abjecit, *Neſciebam*, inquiens, *& in hoc nobis providiſſe naturam.* Cum alterum puerum vidiſſet vaſculo fracto, cavo panis excipere lenticulam, abjecit & catinum ligneum, ut ſupervacaneum. Hæc patiar videri ridicula, modo fateamur, immodicum ſimplicitatis exemplum in hoc utile: ut nos noſtri luxus pudeat.

42. SAPIENTI *b* nihil deeſſe colligebat hoc ſyllogiſmo, *Deorum omnia ſunt, Deorum autem amici ſunt ſapientes, & amicorum communia ſunt omnia, ſapientum igitur ſunt omnia.* Sed eodem ſyllogiſmo rejici poterat petens aliquid, cur potis habens omnia?

43. CVM vidiſſet feminam Diis procumbentem, ita curvato corpore, ut à tergo quædam apparerent quæ nudari non decet oculis hominum, adiit illam dicens: *c* *Non vereris mulier, ne ſtante poſt tergum tuum Deo (nam illius plena ſunt omnia) parum decenter te geras?* Æſculapio percuſſorem conſecraſſe dicitur, qui accurrens procidentes in faciem contereret, hoc figmento deterrens homines à ſuperſtitione, qui credunt Deos non audituros, niſi ipſis indecore corporis geſtu ſupplicent.

44. SOLITVS eſt joco dicere, ſibi tragicas exſecrationes occurriſſe, *d* quod eſſet ἀνέστιος, ἄπολις, ἄπατρις, πτωχὸς, ἀλήτης, καὶ ἡμερόβιος, id eſt, domo, civitate patriaque carens, pauper & erro: alludens ad locum aliquem è tragœdiis. De Oedipi exſecrationibus à nobis dictum in Chiliadibus.

45. QVIN & illud dixiſſe fertur, quod fortunæ opponeret animi fiduciam, *e* legi naturam, affectibus rationem, eo quod his tribus paratur ac ſervatur hominum tranquillitas. Adverſus fortunæ procellas tuetur ſapientem animus impavidus: naturam pro lege ſequitur, cui ſi repugnet lex, contemnit eam: porro cupiditatem tumultus ratione compeſcit.

46. CVM Alexander Magnus inviſeret Diogenem, reperit

a *Frugalitas.* b *Sapiens dives.* c *Deorum ubique.* d *Paupertas tragica.* e *Philoſophi vita.*

reperit eum in cranio ſedentem pro dolio, ac laceras ſchedas glutino committentem: poſtea quam Rex multa cum illo colloquutus pararet abire, diceretque, Cogita Diogenes quid à me velis petere, nam quidquid optaris feres. *Mox*, inquit, *de aliis*, *interim ſecede paullisper.* Cum Rex ſeceſſiſſet, putans illum velle deliberare, diutius ſilenti repetiit, Pete quod vis Diogenes. *Hoc*, inquit, *volebam*, *nam prius arcebas mihi ſolem ad id quod ago neceſſarium.* Alii narrant illum dixiſſe, *Ne mihi feceris umbram, quod vellet apricari.*

47. MEMORATVR & illud: Alexandrum ita fuiſſe loquutum: *a* Adſum ô Diogenes tibi ſubventurus, quandoquidem video te multis egentem: cui Diogenes, *Vter noſtrum pluribus eget: ego qui ultra peram & pallium nihil deſidero: an tu qui non contentus patrio regno, tot periculis temet objicis ut latius imperes: adeo ut vix totus Orbis tuæ cupiditati videatur ſatis futurus?*

48. QVODAM tempore cum diutiſſime legens tandem eo veniſſet ut videret chartam vacuam: *b* *Bono*, inquit, *animo eſtote viri, terram video.* Alludens ad longa navigatione feſſos, qui recreantur animo cum ipſis procul apparet portus.

49. CVIDAM ſophiſticis argutationibus colligenti, quod Diogenes haberet cornua: frontem ac tempora manu contrectans: *c* *Atqui*, inquit, *ego non video*: irridere maluit frivolum enthymema quam ſolvere.

50. CVM Zenon in ſcholis diſſerens, acutiſſimis rationibus probaret nullum eſſe motum, nec eſſe poſſet, Diogenes ſurgens cœpit inambulare. Id admiratus Zenon, Quid, inquit, agis Diogenes? *Confuto*, inquit, *tuas rationes.* Taxans interim inanem ingenii oſtentationem.

51. SOPHISTA quidam volens apud Diogenem oſtentare acumen ingenii, hunc in modum ratiocinatus eſt: Quod ego ſum, tu non es. Cum annuiſſet Diogenes, Ego, inquit, ſum homo, igitur tu non es homo. Tum Diogenes: *d* *A me*, inquit, *incipe*, & *recte collegeris.* Non dignatus eſt aperire, quid haberet vitii ratio-

a *Philoſophus paucis eget.* b *Lepide.* c *Argutiæ frivolæ.* d *Argutiæ frivolæ.*

ratiocinatio, ſed maluit irridere de tam frivolis nugis ſibi placentem. Si ſic ſumſiſſet, Tu es homo, ſequebatur ſophiſtam non eſſe hominem.

52. CVIDAM ad oſtentationem ingenii multa de rebus cæleſtibus diſſerenti: *a Quam nuper*, inquit, *de cælo veniſti?* Socratem in hoc retulit, cujus eſt illud: *Quæ ſupra nos, nihil ad nos.*

53. EVNVCHVS quiſpiam contaminatæ famæ inſcripſerat ædibus ſuis, μηδὲν εἰσείτω κακὸν, ne quid ingrediatur mali. Id videns Diogenes: *b Ædium*, inquit, *Dominus qua ingreditur?* Euuuchus boni ominis gratia poſuerat titulum, ne quid infelicitatis, attingeret domum, id Diogenes detorſit ad mala animi, quæ ſola vera mala ſunt.

54. NACTVS unguentum, eo pedes inunxit præter morum publicum. Id demirantibus dixit: *c Quoniam unguentum capiti infuſum exhalatur in aërem, à pedibus autem adſcendit ad nares.* Similiter alius reprehendit publicam conſuetudinem, qua coronas capiti imponunt, cum magis conveniat infra nares ponere, quod fragrantiæ vapor non tam deſcendat quam adſcendat.

55. ATHENIENSES hortabantur Diogenem, ut myſteriis initiaretur, addentes quod initiati apud inferos principatum tenerent, Ad quæ Diogenes: *d Perquam ridiculum eſt*, inquit, *ſi Ageſilaus & Epaminondas in cœno degunt, & Patecion fur ac viliſſimi quique homines, quod initiati ſint, in beatorum inſulis erunt.* Graviter taxavit Sacerdotum mores, qui quæſtus gratia blandiebantur hominum imperitorum ſuperſtitioni perſuadentes initiationem conferre felicitatem poſt hanc vitam, cum ea parata ſit his, qui piis & egregiis factis eam promeruerint, ſive ſint initiati, ſive non ſint.

56. CVM primum cœpiſſet Philoſophari, cum in dolio, ſicco mucidoque pane veſcens ſolus audiret totam urbem lætitia perſtrepentem, erat enim dies feſtus, ſenſit animo non nihil tædii, diuque ſecum de relinquendo vitæ inſtituto cogitavit, Sed cum tandem mures videret adrepentes, paniſque micas edere: *e Quid* tibi

a *Ignota loqui.* b *Mala vera.* c *Ridiculum.*
d *Initiari non eſt ſatis.* e *Lepide.*

tibi diſplices, inquit, *O Diogenes? ſat magnificus es, ecce etiam paraſitos alis.*

57. PLATONI ipſum ob vitæ ſordes canem appellanti: a *Sane*, inquit, *nam ad eos qui me vendiderant recurri.* Solent enim canes ſi vendantur, ad veteres Dominos recurrere. Non offenſus eſt convicio, ſed commode interpretatus eſt. Cum Æginam navigaret, interceptus eſt à piratis, atque in Cretam perductus, ibique venditus. Eos piratas puto fuiſſe Corinthios, aut Athenienſes, aut certe Æginetas.

58. CVM è balneis redeuntem quidam rogaſſent, b num illic eſſent multum hominum, negavit eſſe. Rurſus percunctatus, an illic eſſet multa turba, annuit, ſignificans hominis vocabulum in paucos competere.

59. NARRATVR & illud vix credibile: Plato ſic definierat hominem. c Homo eſt animal bipes abſque pennis. Ei definitioni cum diſcipuli Platonis applauderent, Diogenes gallum gallinaceum pennis ac plumis nudatum produxit in ſcholam, *En*, inquiens, *hic eſt homo Platonis.* Itaque definitioni adjectum eſt, latis unguibus, quod aves hujuſmodi non habent.

60. PECVNCTANTI qua quis hora prandere debeat: d *Si dives eſt*, inquit, *cum vult: ſi pauper, cum poteſt.*

61. APVD Megarenſes cum videret arietes pellibus tectos adverſus frigoris injuriam, ipſorum autem filios nudos: e *Satius eſt*, inquit, *Megarenſis eſſe arietem quam filium*, Traditum eſt de Megarenſibus, quod indiligenter habent filios ſuos.

62. QVIDAM in publico geſtans longam trabem, per inprudentiam percuſſerat Diogenem, moxque ex more dixit. Cave, At Diogenes: f *Non me*, inquit, *vis iterum percutere?* Alii ſic narrant: dicenti Cave, baculum impegit in caput, & poſt ictum adjecit, Cave, par pari referens. Nam ante læſionem dicendum erat, Cave.

63. QVODAM tempore lucernam accenſam geſtans obambulabat in foro clariſſima luce, quærenti ſimilis. Rogantibus quid ageret: g *Hominem*, inquit, *quæro*,

a *Canis convicium.* b *Homines non homines.*
c *Ridiculum.* d *Feſtivum.* e *Educatio.*
f *Sera monitio.* g *Homo rarus inventu.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quaro : notans publicos civitatis mores vix homine dignos.

64. CVM aliquando perfuſus eſſet aqua, ſtaretque toto diſtillans corpore, circumſtantes aliquot, ut fit, commiſerabantur hominem indigna paſſum. Quibus Plato, nam & is forte tum aderat. *a* Si vultis, inquit, commiſerari Diogenem, abite: notans in Philoſopho gloriæ cupiditatem. Hoc igitur ſpectaculo quoniam delectabatur, felix erat potius quam miſerandus: at ſi nullo teſte perfuſus fuiſſet, tum vere fuiſſet miſerabilis.

65. COLAPHVM impingenti: *b Profecto*, inquit, *neſciebam me capite galeato ambulare*: Ludens manum pronam galeam dixit. Nec aliter ultus eſt percuſſorem. Niſi forte legendum eſt: *Neſciebam capite galea tecto incedendum eſſe.*

66. AT non eadem patientia tulit Midiam, qui impacto illi colapho dixerat. Tria millia tibi in menſa ſunt poſita: per ludibrium illi gratulans, quod pro colapho tantum nummorum ex multa ad ipſum eſſet rediturum ſi lege ageret. At Diogenes poſtridie ſumto pugilum loro, eoque impacto Midiæ totidem verbis dixit: *c Tria millia tibi in menſa ſunt poſita.* A. Gellius narrat de quodam, qui pro delectamento habebat manu depalmare homines, moxque è crumena quam in hoc circumferebat, juſſit numerari mulctam. At Diogenes declaravit non omnes eſſe ea patientia, ut mulcta contenti ſint.

67. PHILOSOPHI vulgo hoc nomine male audiebant, quod Deos aut non crederent eſſe, aut contemnerent. Hoc innuens Lyſias interrogabat Diogenem, crederetne eſſe Deos. Cui Diogenes: *d Qui convenit*, inquit, *ut non credam, cum perſuaſum habeam, te Diis inviſum eſſe?* Hoc dictum quidam attribuunt Theodoto. Non reſpondit ad quæſtionem, ſed in contumelioſe interrogantem retorſit ſermonem.

68. CONSPICATVS quendam ſe religionis cauſſa aſpergentem aquis fluvialibus: Nam hoc ritu priſci ſolent purificari, ſi quid piaculi commiſſum crederent: *e Infelix*, inquit, *cum erras in Grammatica, non abſolveris aſperſus: multo minus aſperſio te liberabit à vitæ* crimi-

a *Gloria tecta.* b *Moderate.* c *Par pari.*
d *Salſe.* e *Superſtitio.*

criminibus. Recte notabat hominum ſuperſtitionem, qui crederent ſenſibili elemento purgari maculas animi, niſi pravas cupiditates amputaſſent.

69. EOS ſummopere reprehendebat, *a* qui ſi quid ſecus eveniſſet, fortunam incuſarent, id quod vulgus hominum ſolet: dicens ipſos homines potius incuſandos, qui poſtularent à fortuna, non quæ vere bona eſſent, ſed quæ ipſis bona viderentur. Nam ſi permitterent Diis, quæ ipſi judicant o,tima, dare, darent: nunc acceptis his quæ flagitarunt, impudenter incuſant Deos.

70. SVPERSTITIONEM hominum qui in ſomniis terrerentur, hoc pacto deridebat: *Quæ vigilantes*, inquit, *agitis, ea non curatis: quæ vero dormientes ſomniatis, ſolicite perquiritis.* Ad felicitatem enim aut infelicitatem hominis non tam refert quid patiatur in ſomniis, quam quid agat vigilans. Ibi quoties aliquid turpe committit, oportebat metuere Deorum iram ac triſtem eventum, non ſi quid dormientibus ſit viſum.

71. IN Olympiis præconem ita pronuntiantem, Doxippus viros vicit, correxit Diogenes: *b Hic*, inquiens, *mancipia, ſed ego viros:* ſignificans eos qui certarent Olympia, non eſſe viros ſed gloriæ mancipia. Solus Philoſophus vincit viros. Simile huic eſt quod ſupra retulimus.

72. CVM Philippus exercitum haberet apud Chæroneam, venit eo Diogenes, & comprehenſus à militibus deductus eſt ad Regem: qui conſpecto Diogene ignoto iratus exclamavit: Explorator. Cui Diogenes: *c Prorſus*, inquit, *explorator, nam huc veni inſpecturus inſaniam tuam, qui non contentus Regno Macedonum, aliena captans temet in diſcrimen conjicis, ne & Regno & vita priveris.* Rex admiratus hominis libertatem, juſſit illum abire liberum.

73. ALEXANDER Macedonum Rex miſerat epiſtolam ad Antipatrum, per quendam nomine Athliam: cum id temporis forte adeſſet Diogenes, qui Cynico more dixit: *Athlius ab Athlio per Athliam ad Athlium.* Porro athlius Græce miſerum ſonat, multiſque laboribus afflictum, unde & athletis nomen. Senſit Philoſophus, Principes ob ambitionem aſſiduis bellis tumultuantes

a *Vota ſtulta.* b *Victoria pulchra.* c *Ambitio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tes vere miſeros eſſe: æque miſeros qui illorum cupiditatibus inſervirent.

74. INVITATVS ut ad Alexandrum veniret, recuſavit: at Perdiccæ profecto minitanti necem ni veniret: *a* *Nil*, inquit, *magni feceris, ſiquidem & cantharis & phalangium idem poſſint.* Cantharis puſillum eſt inſectum non diſſimile ſcarabeo, ſed præſentaneum habens venenum; phalangium aranei genus eſt nocentiſſimum. Nec dubitavit viciſſim minitari Perdiccæ ſe feliciter victurum, ſi ſine illo viveret; indicans infelices eſſe qui cum Perdicca viverent.

75. AIEBAT faciles eſſe Deos ad donandum hominibus vitam, *b* cæterum hanc ignorari ab his, qui quærunt dulciaria, unguenta, aliaſque hoc genus delicias. His enim qui fruuntur, credunt ſe vivere, cum veram vitam, tranquillam ac ſuavem ſola præſtet ſapientia. Non igitur Dii ſunt incuſandi, ſed homines, qui per ſtultitiam non poſtulant ab illis vitam, ſed voluptates.

76. CONSPICIENS delicatum quendam à ſervo calceari: *c* *Non dum*, inquit, *ſat beatus es, niſi te etiam abſtergat: id erit, ſi mancus fueris.* Viſum eſt Diogeni non multo minus abſurdum in calceatu abuti opera famuli, ſi quis ipſe ſibi hoc præſtare valeat, quam ſi poſt exoneratam alvum adhibeat famulum abſtergendo podici. Quanquam intelligi poteſt & de abſtergendo naſo, Philoſopho ethnico prodigioſæ deliciæ videbantur ethnicum calceari à famulo: at ego novi Chriſtianum, Sacerdotem, ac Theologum, cui cum nullum eſſet membrum mancum, tamen aditurus latrinam famulos accerſebat qui ſolverent ligulas, item reverſus qui alligarent. Id ego videns, ſic mecum cogitabam. Vtinam hic adeſſet ſpectator Diogenes.

77. CONSPICATVS Duci quendam, qui phialam ex ærario furatus ſuſtulerat: Ducebatur autem à magiſtratibus quos illi ἱερομνήμονας appellant: *d* *Magni*, inquit Diogenes, *fures parvum ducunt.* Vtinam hoc non poſſit vere dici in Magiſtratus aliquot Chriſtianos, à quibus ad laqueum adigitur interdum, qui X. drachmas ſuſtulit, ipſi impune magnis furtis, vel peculatu potius diteſcunt.

78. VI-

a *Liberè.* b *Voluptas.* c *Deliciæ.* d *Salſe.*

78. VIDENS adoleſcentem lapides jacientem in crucem: *Euge*, inquit, *ſcopum attinges*. Innuens fore, ut aliquando in crucem ageretur.

79. CVM adoleſcentuli circumſtantes Diogenem acclamaſſent, Canis: ac mox territi fugere cœpiſſent, rogatique cur fugerent, dixiſſent, ne mordeas nos canis: a *Bono*, inquit, *animo ſitis filioli, canis non edit betulam*. Tecte illis exprobrans mollitiem.

80. CVIDAM ſibi placenti, quod leonis exuvio tectus incederet: b *Non tu deſines*, inquit, *virtutis ſtragula pudefacere?* Indecorum eſſe cenſuit, quod homo mollis Herculis amictum ſibi vindicaret. Idem dici poteſt iis qui prodigioſo amictu profitentur ſanctimoniam, vita non reſpondente.

81. PRÆDICANTIBVS beatum Calliſthenem Philoſophum, quod apud Alexandrum apparatu ſplendido exciperetur. *Immo*, inquit, *infelix eſt, quod illi prandendum cœnandumque ſit, cum Alexandro viſum fuerit:* ſentiens nihil eſſe beatum ſi abſit libertas. Hic eſt Calliſthenes Ariſtotelis diſcipulus, quem Alexander tandem conjecit in carcerem, ubi & periit. Quidam pro Calliſthene ſupponunt ipſum Ariſtotelem, cujus felicitatem prædicantibus quod cum Regis filio viveret: *Ariſtoteles*, inquit, *prandet cum vult Alexander, Diogenes cum vult Deogenes.*

82. SI quando egebat pecuniis, eas ab amicis accipiebat: at ſuggillantibus eum, quod præter Philoſophi dignitatem peteret, quod eſſet mendicorum: c *Immo*, inquit, *non peto, ſed repeto*, οὐκ αἰτῶ, ἀλλ᾽ ἀπαιτῶ. Repetimus enim mutuum, aut depoſitum. Amicus autem egenti amico dans non donat, ſed reddit quod debebat. Quiſquis enim in tali caſu pecuniam ſervat, rem alienam detinet.

83. CVM adoleſcens quidam comptior Diogeni propoſuiſſet quæſtiunculam: d *Non tibi prius*, inquit, *reſponſurus ſum, quam ſublatis veſtibus oſtenderis utrum maſculus ſis an fœmina.* Ex cultu parum virili notavit illius mollitiem.

84. ALTERI cuidam adoleſcenti, luſum quendam amatorium eleganter in balneis exhibenti, quod

Græci

a *Salſe.* b *Hypocriſis.* c *Benignitas.* d *Mollities.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Græci vocant κοτλαβίζειν. Diogenes: *a Quo melius, inquit, hoc deterius*: damnans improbatam artem, qualis eſt & alea, cujus quo quiſque eſt artifex melior, hoc vir eſt deterior.

85. CVM Diogenes adeſſet convivio, *b* qui accumbebant appellantes illum canem, oſſa illi projiciebant, quod id canibus fieri conſuevit: at ille diſcedens à tergo commingebat accumbentes: ſignificans & hoc eſſe canum.

86. ORATORES ac cæteros omnia ad gloriam facientes appellabat τρισανθρώπους, id eſt, ter homines, ancipiti dicto. Nam ut vulgus hominem eſſe negat, qui nec doctus eſt, nec humanus: ita Philoſophus hominem vocabat miſerum, qui nihil haberet ſupra hominem. Siquidem juxta Homerum, nullum animal homine miſerius. Proinde ter homines dixit, ter miſeros, qui ſua ſtudia omnia conferrent ad rem inaniſſimam, ac populari multitudini, multorum capitum belluæ ſervirent ſervitutem.

87. DIVITEM quendam indoctum, ſed ſplendide veſtitum, χρυσόμηλον appellabat, hoc eſt, ovem aureo vellere. Nam tales fuiſſe proditum eſt à Poëtis, qui minimum valerent ingenio, ovillis moribus etiam proverbio dicebantur.

88. PRÆTERIENS prodigi cujuſdam ædes inſcriptionem habentes, venales: *c Facile, inquit, divinabam fore, ut præ immodica crapula domum evomeret.* Iam enim domum abſumpſerat ante quam venalem proſcriberet. Vomitus igitur erat ille veritus quam venditio.

89. ADOLESCENTI conquerenti quod à multis perturbaretur: *d Deſine, inquit, & tu perturbationis indicia præ te ferre*: ſignificans nulla re melius improbitatem lædentium finiri, quam ſi qui læditur, dolorem diſſimulet. Etenim qui ob id inceſſunt homines, ut illum diſcrucient, deſinent, ſi viderint illum nihil commoveri. Et Græcis ſuſpicor alium eſſe ſenſum, Cum enim adoleſcens quereretur ſibi turbam eſſe moleſtam,

παῦ-

a *Canini mores.* b *Ter homines.* c *Profuſio.*
d *Dolor diſſimulatus.*

παῦσαι γὰρ, inquit, καὶ σὺ τὰ δείγματα τοῦ παχηπάτου περιφέρων, id eſt, At deſine tu quoque ſigna mollis & effeminati circumferre.

90. CITHAROEDVM imperitum, obeſoque corpore, & ab omnibus vituperatum, ſolus Diogenes laudabat. Demirantibus quamobrem id faceret: *a Laudo*, inquit, *quod cum talis ſit, maluerit ſe cithara quam latrociniis exercere:* ſignificans illum corpore validum, ingenio rudem, latrociniis aptiorem eſſe quam muſicæ, locus eſt ab inexſpectato.

91, ALTERVM citharœdum, qui quoties caneret, ab auditoribus deſerebatur, obvium ita ſalutabat, *b Salve galle.* Cum ille offenſus ſalutationis novitate diceret, Quid ita? *Quoniam*, inquit, *canto tuo excitas omnes.* Iocum captavit ex ambiguitate verbi Græci: ἀναγείρειν enim dicitur & qui excitat dormientem, quod ſolent galli gallinacei male canentes: & qui ſedentem excitat ut ſurgat, quod ille ſolet.

92. CVM adoleſcentem quendam inſigni forma plurimi intuerentur, Diogenes incurvato corpore ſinum lupinis implebat. Ad hoc ſpectaculum converſis omnium oculis, ajebat, mirari ſe, cur adoleſcentulo dimiſſo, ſeſe intuerentur: obiter notans illorum intemperantiam.

93. QVIDAM vehementer ſuperſtitioſo, ac lemurum larvarumque terroribus obnoxio, necem ipſi minanti, dicentique unico ictu tibi perfringam caput: *c At ego*, inquit, *ſi id feceris, tibi ſiniſter aſtans, ut contremiſcas efficiam.* Significans ſe mortuum etiam illum terrere poſſe à quo vivus contemnebatur. Hic tamen affectus & hodie plurimos habet, qui cum ſint adverſus vivos feroces, adverſus umbras ſunt formidoloſiſſimi.

94. AB Hegeſia rogatus, ut ipſi libros aliquot commodato daret: *d Non ſapis*, inquit, *Hegeſia, qui cum caricas non pictas, ſed veras eligas, vera exercitatione neglecta ad ſcriptam te conferas.* Hoc dicto notavit eos, qui per omnem vitam nihil aliud quam legunt Philoſophorum libros, recte vivendi præcepta continentes, cum virtus magis uſu diſcatur quam lectione: γράφειν Græcis anceps

a *Salſe.* b *Salſe.* c *Superſtitio.* d *Lectio mortua.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

anceps vox eſt ad ſcribere & adpingere Itaque virtus libris expreſſa, quodam modo picta virtus eſt, Abſurdum autem videretur, in caricis habere delectum, in virtute non item.

95. CVIDAM illi probro objicienti quod exſularet à Patria: a *Miſer*, inquit, *iſtius rei cauſſa philoſophatus ſum*, ſive quod exſilium compuliſſet Diogenem ad philoſophandum, ſive quod ideo didiciſſet Philoſophiam, ut exſilium ſimileſque caſus æquo animo perpeti poſſet.

96. ALTERI cuipiam per convicium dicenti, Sinopentes te exilio damnant. *At ego*, inquit, *illos manſione*: ſignificans ſe quod ſolum vertere juberetur, nihilo infeliciorem eſſe his, qui in patria manerent, nec exſilium æquo animo pati poſſent. Tam enim miſerum eſt manere coactum, quam exſulare coactum, Philoſophus cui quævis terra patria eſt, ſi jubeatur ire exſulatum, unius tantum civitatis exſul eſt. At qui nuſquam poteſt vivere niſi in patria, plurimarum regionum exſul eſt. Diogenes autem ob adulteratam, ut putant, monetam ſolum vertere juſſus eſt. Erat autem Sinopenſis. Hoc ita refert Plutarchus in bello de exſilio, Te Sinopenſis Ponto exulem eſſe juſſerunt, *At ego*, inquit, *illos hac damno pœna, ut in Ponto extremiſque Euxini litoribus incluſi perpetuo maneant*. Diogenes mutarat patriam, ſed in melius: exſulabant potius, qui infelici regioni erant adſcripti.

97. CVM Olympionem, hoc eſt, in Olympiis certare ſolitum offendiſſet paſcentem oves: b *Quam celeriter*, inquit, *O præclare ab Olympiis ad Nemea te contuliſti*, ludens affinitate vocum. Nam νέμεα certamina dicuntur à loco, quemadmodum Olympia. Νέμω vero Græcis paſco ſonat, & νομὸς paſcua.

98. INTERROGATVS quamobrem athletæ nihil ſentirent: c *Quoniam*, inquit, *ſuillis ac bubulis carnibus educati ſunt*. Nam athletæ craſſioribus cibis enutriuntur, qui corpori quidem robur conferunt, ſed mentis acumen hebetant. Vocis autem ambiguitas dedit jocum. Nam ut Græcis αἰθάνεθαι, ita Latinis ſentire, tam

a *Exilium utile.* b *Facete.* c ἀγωνοθόμεσαι. *Stupor animi.*

tam ad animum quam ad corpus pertinet. At percunctator ille quærebat quid eſſet cauſſæ, cur athletæ veluti ſenſu carentes non offenderentur plagis. Diogenes animorum ſtuporem notare maluit.

99. SOLITVS eſt interdum adire ſtatuas, & aliquid ab illis petere. Demirantibus cur id faceret: *a* *Vt conſueſcam*, inquit, *non commoveri, ſi quando ab hominibus non impetro quod peto.*

100. POSTEA quam inopia compulſus cœpiſſet mendicare, his verbis ſolet aggredi: *b* *Si cui alteri dediſti, da & mihi: ſin nemini, à me incipe.* Significabat ſe non inferiorem cæteris mendicis: itaque par eſſe ut qui daret quibuſlibet, daret & Diogeni: qui vero tam parcus eſſet ut nemini quidquam daret, huic tempus eſſe ut aliquando dare incipiat.

1. INTERROGATVS aliquando à tyranno è cujuſmodi ære potiſſimum oporteret fieri ſtatuas: *c* *Ex eo*, inquit, *ex quo fuſi ſunt Harmodius & Ariſtogiton*: innuens illum eſſe tollendum, quod illi tyrannicidæ fuerint.

2. PERCVNCTANTI quo pacto Dionyſius uteretur, amicis: *d* *Vt utribus*, inquit, *plenos ſuſpendit, inanes abjicit*: ſignificans à tyranno divites occidi, pauperes negligi.

3. QVIDAM glorioſum titulum inſcripſerat ædibus ſuis, *e* Iovis filius Callinicus Hercules heic habitat, ne quid introeat mali. Diogenes ex inſcriptione ſtultitiam hominis deprehendens adjecit, μετὰ πόλεμον ἡ συμμαχία, id eſt, Poſt bellum auxilium: indicans ſeram eſſe malorum omnium deprecationem, poſtea quam talis immigraſſet. Colebatur enim Hercules ἀλεξίκακος, malorum depulſor. Eum oportuit in ædes immigrare prius quam immigraſſet Dominus ædium, qui ipſe erat magnum malum.

4. LVXVRIOSVM quempiam in diverſorio conſpiciens veſcentem oleis: *f* *Si ſic prandiſſes*, inquit, *non ita cœnares*: ſentiens non eſſe frugalitatis quod cœnaret oleas, ſed quod ſtomachus nimis lauto prandio grava-

a *Vſus lenit moleſtiam.* b *Mendicitas.* c *Libere.* d *Salſe.* e *Sero.* f *Luxus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

gravatus, nihil appeteret in cœna. Nam tenue prandium optime condit cœnam.

5. DICERE ſolebat, *a* cupiditatem eſſe malorum omnium arcem μητρόπολιν, non procul abludens à ſententia Solomonis, qui dixit, cupiditatem radicem malorum omnium.

6. BONOS *b* viros dicebat eſſe Deorum ſimulacra. Deorum, quum ſint optimi natura, proprium eſt bene facere omnibus, nocere nemini. Hæc imago melius relucet in ſapientibus ac bonis viris quam in ſtatuis, quum Dii ſint incorporei.

7. AMOREM *c* dixit ocioſorum negocium, quod hic affectus potiſſimum occupet ocio deditos: ita fit ut dum ocio vacant, in rem negocioſiſſimam incidant, nec interim tamen quicquam bonæ rei agunt.

8. PERCONTANTI quid eſſet in vita miſerrimum: *d Senex*, inquit, *egenus*. Siquidem ubi naturæ præſidia deſtituunt hominem, extrariis rebus fulcienda eſt ætatis imbecillitas. Verum inter egenos habendus non eſt, qui bonas artes ac probos amicos ſibi paravit certiſſimum ſenectutis viaticum: ille infeliciſſime egenus eſt, qui nulla virtute præditus eſt.

9. INTERROGATVS quæ beſtia morſum haberet nocentiſſimum, *Si de feris*, inquit, *interrogas, obtrectator: ſi de cicuribus, adulator*. Nam obtrectator præ ſe fert odium, adulator ſub amici perſona multo etiam lædit gravius.

10. CONSPICIENS duos centauros pugnantes in tabula peſſime pictos: *e Vter*, inquit, *horum deterior eſt?* Notans pictoris imperitiam, quaſi dubitaret uter eſſet deterius pictus. Vſus eſt autem voce ambigua, nam χείρων & pejor dicitur, & in pugna inferior.

11. ORATIONEM *f* blandam non ex animo proficiſcentem, ſed ad gratiam compoſitam, dicere ſolet, melleum laqueum, quod blande amplectens hominem jugulet.

12. LVXVRIOSORVM ventrem vitæ charybdim appellabat, quod omnia devoraret, nec ſatiaretur unquam.

a *Avaritia.* b *Boni ſimiles Diis.* c *Amor turpis.*
d *Senectus.* e *Salſe.* f *Blandiloquium.*

quam. Charybdis tantum ea ſorbet quæ mari vehuntur, & revomit tandem quod abſorbuit: *a* at lurconum ventribus nec aer, nec terra, nec flumina, nec maria ſufficiunt, quin & domos & agros totos abſorbent, nec revomunt.

13. QVVM quidam Diogeni referrent, Didymonem mœchum comprehenſum: *b* *Dignus eſt*, inquit, *ex ipſo nomine ſuſpendi.* Porro Didymi Græcis teſticuli dicuntur: ab his igitur unde nomen habebat, & quibus peccaverat, vult eum ſuſpendi.

14. PHYSICVS quidam interrogavit Diogenem, quam ob cauſam aurum palleret: *c* *Quoniam*, inquit, *plurimos habet ſibi inſidiantes.* Pallent autem qui metuunt.

15. QVVM videret mulierem in lectica, dixit: *d* *Caveam non convenire feræ:* notans tam efferum ac noxium animal ferrea cavea cohercendum. Lectica vero ſellæ genus eſt cancellatæ, ut aliquam caveæ ſpeciem præbeat: in hac divites ac delicatæ ſedere, atque etiam geſtari ſolent.

16. SERVVM fugitivum videns ad puteum ſedentem: *e* *Vide*, inquit, *adoleſcens ne excidas:* ambiguo verbo ludens. Nam excidit, qui in puteum decidit, & ἐκπίπτει, id eſt, excidit, qui de loco pellitur. Arbitror autem puteos olim fuiſſe ſacros, & ab his non fuiſſe fas quenquam vi detrahere, quemadmodum è templis aut à ſtatu Principis.

17. QVVM in balneis vidiſſet λωποδύτην, id eſt, furem veſtium, dixit illi: *f* *Num ad unctiunculam, an ad aliud veſtimentum?* Rurſum luſit affinitate vocum, quæ Latine reddi non poteſt, Græce eſt, ἐπ' ἀλειμμάτιον ἢ ἐπ' ἄλλ' ἱμάτιον, dictiones minimo diſcrimine ſoni inter ſe differunt. ἄλειμμα, ab ἀλείφω, unguentum eſt, unde & aliptæ dicti. Inde ἀλειμμάτιον diminutivum: ἄλλ' ἱμάτιον duæ dictiones, ſed ob συναλοιφὴν propemodum una videtur, quam ſi remo-

a Venter omnia devorans. b *Adulterium.* c *Auri amor.* d *Deliciæ.* e *Ambigue.* f *Ambigue.*

veas, eſt ἄλλο ἱμάτιον, id eſt, aliam veſticulam. In balneis enim olim ungebantur, & ibidem fures ſuum agebant negocium, quod poſitis veſtibus lavare mos eſt. Notabat itaque furem, quod alibi furatus veſtem, eo veniſſet alteram furaturus.

18. INGRESSUS aliquando ſordidum balneum, dicebat: a *Qui hic lavant, ubi lavantur?* Significabat illic homines puros ſordidari, & ibi lotis opus eſſe alio balneo quo mundentur.

19. QVUM aliquando vidiſſet mulieres ex oliva pendere laqueo præfocatas: b *Vtinam*, inquit, *& cæteræ arbores ſimilem ferrent fructum.* Erat enim Diogenes μισογύνης, id eſt, mulierum oſor, eoque cupiebat omnes videre penſiles.

20. CERNENS quendam male audientem, quaſi monumenta ſpoliaret, Homeri carmine compellavit:

c Τίπτε σὺ ὧδε φέριστε,
Ἤ τινὰ συλήσων νεκύων κατατεθνειώτων.

Id eſt:

Quid tu huc venis, ô vir præſtantiſsime, num fors,
Vt ſpolies aliquem horum quos mors occupat atra?

21. INTERROGATVS num ſervum ancillamve haberet, negavit. Quumque percontator adjeciſſet, Quis igitur te efferet ſi moriaris? d *Cui domo*, inquit, *erit opus?* Multi ſuperſtitioſe ſoliciti ſunt, quomodo, & per quos efferantur. Hac cura prorſus vacabat Diogenes, non dubitans quin futurus eſſet aliquis, qui cadaver ejiceret, vel ob id, quo domum faceret vacuam. Quanquam illi contigit honorifica ſepultura.

22. CONSPICIENS adoleſcentem quendam neglectius dormientem, baculo pungens illum, dixit carmen Homeri:

Ἐγέιρεο,
Μήτις σοι εὕδοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ.

Id eſt:

Surge,
Ne quis dum dormis, à tergo infixerit haſtam.

23. AD

a *Sordes.* b *Oſor fœminarum.* c *Sacrilegium.* d *Sepultura.*

23. AD eum qui obſoniis ac luxui plus æquo indulgebat, illud Homericum accommodabat.

Ὠκύμορος δήμοι τέκος ἔσσεαι,

Id eſt:

a *Nate mihi fueris brevis ævi:*

Significans illum ſibi luxu mortem acceleraturum.

24. PLATONIS Ideas, id eſt, *b* formas riſit & Ariſtoteles. Quodam igitur tempore quum Plato multa de Ideis diſſereret & rem confictam confictis vocabulis explicare conaretur, ſubinde in ore habens menſeitates & cyathitates, per quas voces intelligebat ſpecies menſæ & cyathi: Diogenes irridens ſubtiles nugas: *Menſam, inquit, ac cyathum video, menſeitatem ac cyathitatem non video.* Tametſi ſunt & hodie qui Sorteitatibus & ecceitatibus ſibi videntur acuti. At Plato regeſſit dictum: Nec mirum, inquit, nam oculos habes quibus cernuntur cyathi ac menſæ, at mentem non habes, qua cernuntur menſeitates ac cyathitates.

25. INTERROGANTI quando ducenda eſſet uxor: *c Juveni,* inquit, *nondum, ſeni nunquam:* Græce jucundius μηδέποτε, μηδεπώποτε: ſubindicans prorſus abſtinendum à matrimonio. At percontator ille diſcere cupiebat, quo ætatis anno, aut qua anni parte expediret aſciſcere conjugem: quemadmodum Ariſtoteles præſcripſit puellæ decimumoctavum, viro trigeſimumquintum: & Romani Aprilem & Junium exiſtimabant auſpicatum nuptiis, Majum inauſpicatum.

26. PERCONTANTI quidnam vellet ut colaphum acciperet: *d Galeam,* inquit, & hic jocus eſt ab inexſpectato. Nam ille exſpectabat, quid mercedis peteret pro colapho.

27. QVVM videret adoleſcentem quempiam ſeſe ornantem: *e Si ad viros,* inquit, *fruſtra: ſi ad fœminas, injuſte.* Hoc dictum feſtivius eſt Græcis ob vocum affinitatem ἀτυχεῖς & ἀδικεῖς: Nam fruſtra ſe mas parat maſculo, inter quos non poteſt eſſe conjugium: & inique facit adoleſcens, ſi cultura formæ inſidiatur infirmo ſexui, quum uxor non lenocinio, ſed honeſtis moribus concilianda ſit.

a *Luxus.* b *Argutia nugatoria.* c *Matrimonium vitandum.* d *Iocus ab inexſpectato.* e *Mollicies.*

28. ADOLESCENTI cuidam erubeſcenti, atque ob id perturbato: a *Bono animo es*, inquit, *fili, iſtiuſmodi eſt virtutis tinctura.*

29. QVVM audiſſet duos legum peritos inter ſe contendentes, damnavit ambos: b *quod alter furtum commiſiſſet, alter non perdidiſſet:* ſignificans utrumque dignum exitio. Argutia dicti in hoc eſt: qui furatur, lucrifacit aliquid: is vero cui res furto tollitur, damno afficitur. At hic abſurdum quiddam acciderat, alter alterius rem furatus erat, nec tamen is cui furtum eſt factum perdidit, quod hoc ipſe furatus eſſet, quod alter ſuſtulit.

30. Percontanti quod vinum libentius biberet: c *Alienum*, inquit, *& hic* τὸ ἀπροσδόκητον *addit gratiam dicto.* Aliud enim exſpectabat percontator, videlicet de genere vini ſentiens.

31. CVIDAM ipſi dicenti, plurimi te derident: d *At ego*, inquit, *non derideor.* Id autem videtur ἀδύνατον, ut aliquis te percutiat, tu tamen non percutiaris: ſed Diogenes negavit ſe derideri, ſive quod non eſſet deridiculus, ſive quod exiſtimaret hominum irriſionem nihil ad ſe pertinere.

32. DICENTI miſerum eſſe vivere: e *Non*, inquit, *vivere miſerum eſt, ſed male vivere miſerum eſt.* Vulgus miſeram appellat vitam, laboribus, doloribus, morbis, damnis, exiliis, multiſque hoc genus incommodis obnoxiam. At Philoſophus nihil malum aut miſerum eſſe ducebat, niſi quod cum turpitudine conjunctum eſſet.

33. ERAT Diogeni ſervus nomine Manes, is quum profugiſſet à domino, admonuerunt amici ut fugitivum inveſtigaret. f *At ridiculum*, inquit Diogenes, *ſi Manes abſque Diogene vivat, Diogenes abſque Mane vivere non poſsit.* At multi ſervos inſequuntur ut ulciſcantur, Diogenes ſpectabat ſuum. Melior autem Philoſophus eſt qui paucioribus eget. Nolebat itaque hic ſervo videri deterior.

34. QVODAM tempore prandebat oleas, mox inductam placentam abjecit accinens, illud è tragœdia:

Ω ξένε

a *Pudor.* b *Furacitas.* c *Aliena dulciora.* d *Neglectus injuriarum.* e *Vita miſera.* f *Frugalitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Ὦ ξένε τυράννοις ἐκποδὼν καθίστασο,

Id eſt:

a *Procul à tyrannis temet hoſpes auferas.*

Item illud Homericum, ἄλλοτε μάστιξιν δ' ἐλάαν, Id eſt: Interdum ſcuticis agitabat. Se tyrannum appellans, deliciarum contemptorem, quas procul abigi volebat.

35. DIOGENES vulgo canis dicebatur. Sunt autem canum multa genera, ſunt enim venatorii, ſunt aucupatorii, ſunt cuſtodes ovium & ædium, ſunt qui habentur in deliciis. Ergo percontanti qualis ipſe canis eſſet, lepide reſpondit: b *Eſuriens,* inquiens, *Melitæus, ſatur Moloſſeus:* quod cibi appetens blandiretur, ſaturatus morderet.

36. INTERROGATVS an Philoſophi placentis veſcerentur: c *Omnibus,* inquit, *ut cæteri homines.* Rurſus hic aliud reſpondit quam interrogabatur. Quærebat percontator an conveniret Philoſophis frugalitatem profitentibus veſci placentis cibis delicatorum. Diogenes εἰρωνεύων ita reſpondit, quaſi Philoſophi non eſſent homines, & tamen veſcerentur cibis humanis. Siquidem animalia bruta non veſcuntur quibuslibet, bos comedit fœnum, leo nequaquam: oves amant frondes ſalicum, equi avenam. Quædam aves paſcuntur granis juniperi, quædam carnivoræ ſunt, quædam veſcuntur piſcibus. Huc alluſit Diogenes.

37. QVVM aliquando Diogenes in convivio placentam ederet, diceretque convivarum quiſpiam, quid comedis Diogenes? Suſpicans Cynicum Philoſophum neſcire quid ſit placenta: d *Panem,* inquit, *bene piſtum:* diſſimulans ſe ſcire quid eſſet, aliis erat placenta, Diogeni panis erat, qui non edebat voluptatis gratia.

38. PERCONTANTI cur cæteris mendicis benigne largirentur homines, Philoſophis non item: e *Quoniam,* inquit, *ſperant citius futurum ut claudi cæcive fiant, quam Philoſophi.* Qui miſerentur afflictorum, quales fere ſunt mendici, faciunt hoc contemplatione communis hominum ſortis: ita cæco opitulantur cogitan-

a *Deliciæ ſpretæ.* b *Canis Diogenes.* c *Philoſophus homo.* d *Diſſimulatio.* e *Salſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tes, hoc ipſum mihi poterit accidere, de Philoſopho non item cogitant. Dictum feſtivius eſt, ob abuſum verbi, ſperant: ut Philoſophus fias ſperari poteſt, cæcitatem aut claudicationem nemo ſperat.

39. DIOGENES poſcebat aliquid ab homine avaro: quem ubi videret contantem ac negaturo ſimilem: *a O homo*, inquit, *ad cibum te poſtulo, non ad cyppum*: ut qua licet Græcarum vocum affinitatem reddam. Græcis enim & τροφὴ cibus eſt, & ταφὴ ſepultura.

40. CVIDAM objicienti, quod aliquando falſo ſignaſſet monetam, nam hanc ob rem, ut dictum eſt, juſſus eſt exulare: *b Fateor*, inquit, *fuiſſe tempus, quo talis eram qualis tu nunc es: qualis autem ego nunc ſum, tu nunquam futurus es.* Notabat eos qui juventutis errores in aliis reprehendunt, cum ipſi ne in ſenectute quidem corrigant ſuos.

41 ALTERI cuidam hoc ipſum opprobranti, crimen juventutis obtentu defendit, dicens: *c Tum celerius reddebam lotium, nunc non item.* Cynica circuitione notavit juvenilem ætatem, quæ facilius reddit humorem veſicæ, quum ſenibus moleſta ſit dyſuria.

42. MYNDVM aliquando profectus quum videret portas amplas ac magnifice extructas, quum oppidum eſſet exiguum: *d Viri*, inquit, *Myndi, claudite portas ne civitas veſtra egrediatur*: notans oppidum tam eſſe puſillum, ut per portas egredi poſſet.

43. CONSPICIENS furem purpuræ comprehenſum, Homericum carmen in eum detorſit, ἔλλαβε, inquit, te

Πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή,

Id eſt:

e Te mors purpurea apprehendit, violentaque Parca.

44. CRATERVS Alexandri Magni præfectus, homo prædives, invitarat Diogenem ut ad ſe commigraret: cui reſpondit: *f Malo Athenis ſalem lingere, quam apud Craterum opipara frui menſa*: Sentiens libertatem quamvis inopem omnibus divitum deliciis præferendam, ubi minuitur libertas.

45. ANA-

a *Contanter dare.* b *Error correctus.* c *Error juvenilis.* d *Ridiculum.* e *Facete.* f *Libertas.*

45. ANAXIMENES Rhetor obeſo aqualiculo erat onuſtus, hunc adiens Diogenes ita loquutus eſt: a *Impartire nobis tenuibus & ventrem. Nam & ipſe levaberis onere, & nobis commodabis.*

46. CVM oraret aliquando Anaximenes, Diogenes prætendens pernam, auditores in ſe convertit: ob id indignatus Anaximenes obticuit, ab auditorio deſtitutus. Tum Diogenes b *Anaximenis*, inquit, *diſputationem oboli precium diſſolvit*: ſignificans, de rebus frivolis diſſeruiſſe, quæ non admodum attentos haberent auditores.

47. QVIBVSDAM objicientibus, quod in foro cibum caperet: c *Quid mirum*, inquit? *in foro eſurio*: ratiocinatus à relative oppoſitis. Si fames non urgeret hominem in foro, fortaſſis abſurdum eſſet in foro veſci. Sed eodem colore ſe tueri potuerat in foro dejiciens alvum, aut urinam reddens.

48. SVNT & qui illud aſſcribant Diogeni. Plato offendens illum lavantem olera, dixit illi ad aurem. Si Dionyſio morem geſſiſſes profecto non lavares olera. Diogenes viciſſim Platoni in aurem dixit: d *Si tu lavares olera, Dionyſio non inſerviſſes.* Verum hoc videtur effictum ad ſimilitudinem illius quod ante retulimus de Ariſtippo, quemadmodum & hoc quod ſubjiciam.

49. CVIDAM dicenti. Multi te derident ô Diogenes: e *Et illos*, inquit, *fortaſſis aſini.* Altero ſubjiciente. Sed illi non curant aſinos. *Nihilo magis*, inquit, *ego ipſos.* Aſinis irriſionem tribuit, quod ſubinde nudatis dentibus irriſionis ſpeciem præbeant. Quin & deridentes quempiam, mota ab aure manu imitantur aſininas auriculas. Videtur igitur & aſinus motis auriculis irridere homines, nemo tamen offenditur.

50. CONSPICATVS adoleſcentulum Philoſophiæ dantem operam: f *Euge*, inquit, *corporea forma amatores ad animi pulchritudinem avocas.* Sentiens illum hoc agentem, ut animum virtutibus & honeſtis diſciplinis exornaret, hoc conſecuturum, ut longe meliores amicos ſit habiturus. Nihil enim ſapientia pulchrius, nihil virtute amabilius.

a *Obeſitas.* b *Ridiculum.* c *Veſci in publico.* d *Libertas.* e *Irriſio contempta.* f *Animi cultus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

51. SOLENT olim à periculis ſervati, in templis ſuſpendere donaria, velut incolumitatem ſuam aliis acceptam ferentes. Proinde quum Samothracem profecto oſtenderentur illi donaria, quæ è bello, morbo, navigatione, aliove diſcrimine ſervati dicarant: a *Atqui*, inquit Diogenes, *multo plura eſſent, ſi qui ſervati non ſunt, iſta dedicaſſent.* Senſit opinor eos qui ſervarentur, caſu ſervari, non Deorum beneficio. Quod ſi Diis imputandum eſt, ſi quis ſervatur, iiſdem imputandum eſt, quod plures pereunt quam ſervantur. Sunt qui hoc tribuunt Diagoræ Melio, impio. Samothraces autem magna in hiſce rebus ſuperſtitione laborabant.

52. ADOLESCENTI formoſo ad convivium eunti: b *Deterior*, inquit, *redibis.* Reverſus à convivio adoleſcens, quum Diogeni dixiſſet, Ivi, nec redii deterior: inquit, χέιρων μενε̃ν: id eſt, *deterior igitur*, indicans, fieri non poſſe, quin adoleſcens è luxurioſo temulentoque convivio redeat deterior.

53. DIOGENES ab Eurytio petiit quiddam magni, qui cum ex more his verbis negaret: Faciam ſi mihi perſuadere poſſis: c *Si poſſim*, inquit Diogenes, *jam pridem tibi ſuaſiſſem, ut te ſuſpenderes.* Hic præter Cynicam libertatem nihil eſt quod mireris.

54. INVISERAT Lacedæmonem: inde Athenas reverſum percontabantur, ut fit, quo iret & unde veniret: d *A viris*, inquit, *ad fœminas*: notans Athenienſium deliciis effœminatos mores, quum Lacedæmonii dure inſtituerentur.

55. REDEVNTEM ex Olympiis quidam interrogabant, vidiſſetne illic multam turbam: e *Turbam*, inquit, *plurimam*, *ſed homines perpaucos.* Et hoc imitatum apparet ex eo quod ſupradictum de balneo.

56. EOS qui per luxum in coquos, nepotes, ſcorta, & adulatores facultates ſuas profunderent. f *Similes dicebat arboribus per præcipitia naſcentibus quorum fructus homo non guſtaret, ſed à corvis & vulturibus ederentur*: ſentiens eos qui gulæ ventrique ſerviunt, non eſſe homines.

57. GRÆCI ſi cui precantur exitium, jubent abire

a *Anathemata.* b *Convictus improbus.* c *Libere.* d *Deliciæ.* e *Homines pauci.* f *Profuſi.*

abire ad corvos, ἐς κόρακας. At Diogenes dicere ſolet: *a* *Multo periculoſius eſſe incidere in aſſentatores quam in corvos.* Dicti jucunditas perit nobis, quæ eſt in Græcarum vocum affinitate. Nam illi κόρακας appellant corvos, & unica literula mutata κόλακας dicunt adulatores. Hoc dictum tribuitur & Antiſtheni.

58. PHRINE meretrix Delphis Venerem auream dicavit, eam videns Diogenes, adſcripſit elogium. *Ex Græcorum intemperantia.* Arguebat enim Græcos ſupra modum libidini deditos eſſe, quod ſcortum e turpi quæſtu tantum auri collegiſſet.

59. SVNT qui & illud illi attribuant. Cum Alexander Magnus ad Diogenem veniſſet, eumque ſalutaſſet, percontatus eſt Diogenes quis eſſet, quumque ille reſpondiſſet. Ego ſum Alexander ille Rex. *b* *At ego*, inquit, *ſum Diogenes ille canis:* non minus ſuperbiens ſua libertate, quam Alexander ſuo regno. Interrogatus ob quæ facta canis nomen vulgo ſortitus eſſet. *Quoniam dantibus blandior*, inquit, *non dantibus oblatro, malos etiam mordeo.*

60. E ficu quadam fructus decerpenti Diogeni quum horti cuſtos dixiſſet, ex iſta arbore ante paucos dies homo quidam ſe ſuſpendit: *c* *At ego*, inquit, *illum purgabo.* Arbitrabatur ille fore, ut Diogenes admonitus abſtineret à funeſta arbore, quæ geſtaſſet cadaver. At ille liber ab omni ſuperſtitione, nihilo impuriores fructus arbitrabatur.

61. ANIMADVERTENS Olympionicem quendam oculos defigere in ſcortum, adeo ut prætereuntem capite reflexo intueretur: *d* *Ecce ut*, inquit, *aries Martius à puella publica obtorto collo vinctus abducitur.* Ridiculum exiſtimabat, certare cum electis viris, & à vili puella veluti captivum trahi ſine funibus.

62. *e* *FORMOSA ſcorta ſimilia dicebat mulſo letalibus venenis temperato*, quod afferrent quidem initio voluptatem, ſed quam perpetuus dolor conſequeretur.

63. QVVM in publica via pranderet, multique cingerent illum ob ſpectaculi novitatem, ac ſubinde acclama-

a *Adulatio.* b *Libertas.* c *Superſtitio nulla.* d *Voluptas.* e *Scortum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

clamarent. Canis canis : a *Imo*, inquit, *vos potius eſtis canes, qui prandentem circumſtatis.* Nam id canibus cum primis familiare.

64. QVVM mentio fieret de puero ſtuprato, Diogenes interrogatus cujas eſſet, luſit ex ambiguo dicens: b *Tegeates*, nam Tegea civitas eſt Arcadiæ. Tegos autem interdum id quod lupanar, unde Tegeatem dixit Philoſophus ſcortum publicum.

65. VIDENS quendam jam artem medendi profitentem, qui prius fuerat palæſtrites, ſed ignavus, dixit illi: c *An eos qui te hactenus dejecerunt, nunc viciſsim dejicies?* Dejicit luctator quem ſuperat, & dejicit medicus, quos in lectum conjicit, aut etiam in ſepulchrum. Senſit autem Diogenes illum tam malum eſſe medicum, quam fuerat ignavus palæſtrites. Similis jocus eſt apud Martialem, de eo qui ex medico factus hoplomachus, non aliud faceret hoplomachus quam quod fecerat medicus.

66. AD puerum ſpurium ex meretrice natum, lapillos jacientem in populum. *Cave*, inquit, *ne patrem ferias.* Erat enim è ſcorto natus, atque ob id incerto patre.

67. QVIBVSDAM prædicantibus ejus benignitatem, qui Diogeni quiddam donarat: d *Quin & me*, inquit, *laudatis qui accipere merui?* Plus enim eſt meruiſſe beneficium quam dediſſe, juxta illud Publii Mimi:

Beneficio dando accepit, qui digno dedit.

68. EI qui pallium à Diogene repetebat, lepidiſſime reſpondit:

Si donaſti, habeo: ſi commodaſti, utor:

Significans ſibi non in animo reddere, ſive dono, ſive commodato accepiſſet. Turpe eſt repoſcere quod dono dederis, & inhumanum eſt eripere, quo utenti eſt opus.

69. QVVM ſuppoſititius quidam de Diogene dixiſſet. Aurum habet in pallio: recte regeſſit in illum convitium. *Ideo*, inquiens, *ſuppoſito indormio.* Suppoſititii partus dicuntur, qui ſimulantur eſſe nati ex utero unde non prodierunt. Indormimus theſauro ſervandi gratia,

a *Libere.* b *Ambigue.* c *Medicus malus.*
d *Beneficium meritum.*

gratia, & indormimus ei quod negligimus. Diogenes autem pallium habebat noctu pro culcitra.

70. PERCONTANTI quid lucri caperet ex Philoſophia: *a* *Vt nihil*, inquit, *aliud, certe hoc quod ad omnem fortunam paratus ſum*. Hoc dictum vix ſapit Diogenem, quamquam illi aſſcribitur.

71. INTERROGATVS à quopiam, cujas eſſet, reſpondit κοσμοπολίτης, id eſt, civis mundi: *b* ſignificans Philoſophum ubicunque locorum agat, in ſua patria vivere.

72. CVM aliquando ſtipem poſceret, ita ἐρανάρχην, *c* id eſt, qui ſtipibus erogandis erat præfectus, Homerico carmine compellavit:

Τὴς ἄλλους ἐνάριζ', ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας.

Deſpolia reliquos, teneas ſed ab Hectore dextram.

Dicti feſtivitas in hoc eſt, quod pro ἐράνιζε dixit ἐνάριζε, quorum prius eſt da ſtipem, alterum armis ſpolia: ſe Hectoris nomine ſignans. Spoliat autem, qui negat egenti. Et ſolet hoc hominum genus eſſe furax.

73. *d* *SCORTA dicebat eſſe Regum Reginas*, quod ab his quicquid collibuiſſet peterent & impetrarent. Nam ideo Regum Reginas appellabat, non quod eſſent pares uxoribus, ſed quod in ipſos Reges regnum exercerent. Reges à populo non ſemper obtinent quod exigunt: at ſcorto nihil negatur. Tales opinor olim fuiſſe Reges Barbaros.

74. ATHENIENSES per adulationem decreverunt, ut Alexander pro Libero patre haberetur & coleretur. Hunc honorem irridens Diogenes: *Et me*, inquit, *Serapin facite*. Vt enim Bacchus inter Satyros eſt, ita Serapis ab Ægyptiis ſpecie bovis colitur.

75. OBIVRGATVS quod intraret loca ſpurca & parum honeſta: *e* *Et ſol*, inquit, *ſubit latrinas, nec tamen inquinatur*. Senſit probum virum non fieri deteriorem ob loci infamiam.

76. QVVM in phano cœnaret, eique panes ſordidi eſſent appoſiti, abjecit illos è phano dicens: *f* *In templum nihil oportere ingredi ſordidum.*

 77. CVI-

a *Philoſophus.* b *Omne ſolum forti patria.* c *Facete.* d *Scortum imperioſum.* e *Locus non contaminat.* f *Pura ſacra.*

77. CVIDAM procaciter interroganti, quur quum nihil ſciret, ſe Philoſophum profiteretur: *a Si Philoſophum*, inquit, *ſimulo, hoc ipſum eſt philoſophari.* Subnotans Philoſophiam rem eſſe uſque adeo difficilem, ut eam vel ſimulare magna ſit Philoſophiæ pars. Quemadmodum multum Regis habet, qui ſcite Regis perſonam poſſit gerere. Et qui ſimulat imitatur, at imitari Philoſophos, eſt philoſophari, hoc eſt Philoſophiæ ſtudioſum eſſe.

78. QVIDAM abduxit puerum ad Diogenem, ut illius doctrinæ fieret particeps: ut autem illum Philoſopho commendaret, dixit eum excellenti ingenio optimiſque moribus præditum eſſe. Hic Diogenes: *b Quid igitur eget mei?* Notavit immodicum laudatorem, qui hoc tribueret adoleſcenti, cujus adipiſcendi gratia ſolent pueri tradi Philoſophis. Satis erat, probam indolem bonamque ſpem in puero prædicare.

79. QVI de virtute loquerentur, nec recte viverent, eos dicebat, *c citharæ ſimiles, quæ ſono prodeſſet aliis, ipſa nec ſentiret, nec audiret quicquam.* Hoc dictum non multum abludit à dicto beati Pauli de cymbolo tinniente.

80. QVODAM die quum populus theatrum egrederetur, ipſe adverſus populum nitens ingrediebatur: interrogatus quur id faceret: *d Hoc*, inquit, *in omni vita facere ſtudeo:* ſentiens hoc eſſe philoſophari, in omnibus actionibus quam maxime à multitudine diſſidere, propterea quod vulgus hominum cupiditatibus agitur, non ratione.

81. Conſpecto adoleſcentulo, cultu geſtuque parum virili: *e Non te pudet*, inquit, *qui pejus tibi velis quam ipſa natura voluit? Siquidem illa te virum fecit, tu teipſum refingis in fœminam.* Id in pleroſque dici poteſt, quos quum natura crearit homines, ipſi ſua ſponte degenerant in pecudes.

82. QVVM videret cantorem quendam vecordem, ac moribus incompoſitis aptare pſalterium: *f Non te tui pudet*, inquit, *qui ſonos ligno aptare noris, vitam ad rectam*

a *Philoſophia ſimulatio.* b *Laus immodica.* c *Doctrina ſine moribus.* d *Vulgo nihil recte placet.* e *Degeneratio.* f *Optima negligimus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

rectam rationem componere neſcias? Et hoc apophthegma ex ſuperioribus videtur effictum.

83. DICENTI cuidam, quem ad ſapientiæ ſtudium hortabatur, non ſum idoneus Philoſophiæ: *a Quid igitur vivis,* inquit, *ſi tibi nulla recte vivendi cura eſt?* non enim in hoc vivit homo, ut vivat tantum, ſed ut diſcat recte vivere. Natura dat vivere, Philoſophia dat recte vivere. Natura gignit ad virtutem dociles, doctos non gignit.

84. AD eum qui patrem deſpiciebat: *b Non te pudet,* inquit, *eum contemnere, cui debes hoc ipſum quod tibi places?* Dicti gratia ſita eſt in alluſione contrariorum. Pugnant inter ſeſe, deſpectui eſſe, & ſibi placere.

85. AVDIENS adoleſcentem honeſta ſpecie, verbis parum honeſtis utentem: *c Non te pudet,* inquit, *qui ex eburnea vagina plumbeum educas gladium?* Ebur olim in ſummo erat precio. Animus corpore tegitur, is in oratione relucet.

86. QVVM illi quiſpiam probri vice objeciſſet, quod in caupona biberet: *d Et in tonſtrina,* inquit, *tondeor:* ſignificans nihilominus honeſtum bibere quam tonderi aut radi. Quemadmodum nemo reprehendit in tonſtrina radi, quod is locus ei rei paratus ſit, ita turpe videri non debet ſi quis bibat in caupona, modo bibat modice. Nam immodice bibere quovis loco turpe eſt.

87. OPPROBRANTI quod à Philippo Rege pallium accepiſſet, Homerico verſiculo reſpondit.

Οὔτοι ἀπόβλητ᾽ ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα.

Non ſunt rejicienda inſignia munera divum.

Quod Homerus de forma corporis, *e* quæ Deorum munus eſt, ſcripſit, hoc Diogenes detorſit ad pallium à Rege datum. Idem carmen & ipſe poſſem occinere calumniantibus, quod interdum à Principibus, aut Epiſcopis accipio quæ dantur honoris gratia. Nullus eſt horum à quo quicquam unquam petii, nec aperte, nec oblique: quæ vero volentes deferunt, libenter accipio, non tam ut munera, quam ut teſtimonia, præſertim quum illorum

a *Vita ſine literis mors.* b *Impietas.* c *Turpiloquium.* d *Veſci quovis loco.* e *Munera Regum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

illorum facultates abundantiores ſint, quam ut hoc damni ſentiant.

88. DIOGENI de non iraſcendo accurate diſſerenti, adoleſcens quidam protervus, veluti periculum faciens, an re præſtaret ea quæ docebat, inſpuit illi in faciem. Tulit hoc leniter ac ſapienter: a *Non quidem*, inquit, *iraſcor, ſed dubito tamen an iraſci oporteat.*

89. CONSPICIENS quendam meretrici ſupplicem ut impetraret quod petebat: b *Quid*, inquit, *tibi vis miſer? præſtat non impetrare quod rogas.* A ſcorto rejici felicius eſt quam admitti. Et tamen plerique malum ſuum & ambiunt inſtanter, & magno emunt.

90. CVIDAM habenti capillos unguento delibutos: c *Cave*, inquit, *ne capiti, ſuaveolentia, vitæ maleolentiam adducat*: nam Græcarum vocum jucundam affinitatem utcunque reddere ſtuduimus, εὐωδίαν & δυσωδίαν. Vnguentum enim in viro arguit vitæ mollitiem. Fama porro velut odor eſt hominis. Simile quiddam dixit Martialis;

Nevole non bene olet, qui bene ſemper olet.

91. DICEBAT inter ſervos ac dominos malos præter vocabula nihil aliud intereſſe: d *Niſi quod mancipia ſervirent dominis, domini cupiditatibus*: ſignificans utroſque eſſe ſervos, miſeriorem tamen ſervire ſervitutem dominos quam mancipia, ſi ſint improbi. Nam qui ducitur affectuum arbitrio, & multos habet dominos, & turpes & inclementes.

92. GRÆCI mancipia, præcipue fugitiva, vocant ἀνδράποδα, quæ dictio videtur compoſita ex viro & pede. Quum Grammatici variam reddant etymologiam. Quum igitur quidam improbus Diogenem interrogaſſet, quare mancipia fugitiva dicerentur ἀνδράποδα: e *Quoniam*, inquit, *pedes habent virorum, animum autem qualem tu nunc habes qui hoc percontaris*: ſentiens illi eſſe mentem non hominis ſed pecudis.

93. A prodigo petebat minam, Ille miratus improbam poſtulationem rogabat, quur quum ab aliis obolum petere ſoleas, à me minam petis? f *Quoniam*, inquit, ab

a *Lenitas.* b *Scortator.* c *Vnguenta.* d *Servitus vitiorum.* e *Salſe.* f *Profuſio.*

ab aliis iterum me accepturum ſpero, à te vero an unquam poſthac accepturus ſim, θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, id eſt. in Deorum genibus ſitum eſt. Attexuit enim hoc Homeri hemiſtichium. Significavit autem homini profuſo periculum imminere, ne brevi redigeretur ad extremam inopiam, ut ne obolum quidem haberet reliquum.

94. QVIBVSDAM Diogeni probro vertentibus quod peteret, quum id Plato non faceret: *a Imo*, inquit, *petit, & ille, ſed*

Ἀγχίσχων κεφαλὴν ἵνα πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι.

Id eſt,

Admoto capite, ne quiſquam exaudiat alter.

Abuſus eſt Homerico carmine, quod eſt Odyſſeæ α. quo ſignificavit Platonem non minus eſſe petacem, niſi quod ille clam peteret, ipſe palam.

95. ANIMADVERTENS quendam imperite jaculantem, proxime ſcopum conſedit: quur id faceret interrogantibus: *b Ne forte*, inquit, *me feriat*; ſignificans illum quidvis percuſſurum citius quam ſcopum. At alii ſpectatores quam poſſunt longiſſime ſeſe à ſcopo ſemovent, ne feriantur.

96. QVI ſcopum non attingunt, hi vulgo ἀτυχεῖν, id eſt, fruſtrari dicuntur. At Diogenes negavit, *c illos fruſtrari, qui aberrarent à ſcopo, ſed eos qui curas ſuas ad voluptatem velut ad ſcopum dirigerent.* Nam ab his petunt beatitudinem, quum per eas deveniant in ſummam miſeriam.

97. INTERROGATVS num quid mali eſſet mors: *d Quo*, inquit, *pacto malum, quum præſentem non ſentiamus?* Quod autem abeſt, nulli malum eſt. Dum ſentit homo, vivit, nondum igitur adeſt mors: quæ ſi adſit, abeſt ſenſus. Malum autem non eſt, quod non ſentitur. Hanc ratiocinationem quidam tribuunt Epicuro. Mors quidem mala non eſt, ſed iter ad mortem miſerum eſt. Id ſi metuimus, tota hominis vita quid aliud eſt quam iter ad mortem?

98. NARRANT Alexandrum Magnum adſtantem Diogeni, quæſiſſe ab eo, num ipſum metueret: At ille:

a *Mendicitas.* b *Ridiculum.* c *Voluptas.*
d *Mors an mala.*

ille: *a Quid es? bonum an malum?* Alexander reſpondit, bonum. *Quis*, inquit, *timet bonum?* Convicit Regem non eſſe metuendum, niſi ſe malum eſſe profiteretur. Sed eódem enthymemate colligeret, Deum non eſſe timendum.

99. ERVDITIONEM omnibus hoc ſermone commendabat, quod diceret, *b eam juvenibus adferre ſobrietatem, ſenibus ſolatium, pauperibus divitias, divitibus ornamentum*: propterea quod ætatem ſuapte ſponte lubricam coherceat ab intemperantia, ſenectutis incommoda honeſto ſolatio mitiget, pauperibus ſit pro viatico, non enim egent eruditi, divitum fortunas ornet.

100. DIDYMON qui vulgo audiebat adulter, curabat oculum virginis. Et Diogenes dixit: *c Vide ne corrumpas pupillam.* Hoc dictum apud nos perdit ſuam gratiam. Apud Græcos autem κόρη & virginem ſonat & oculi pupillam. Luſit igitur ex ambiguo Diogenes.

1. ADMONITVS à quodam, ab amicis illi tendi inſidias, ut caveret: *d Quid faciam*, inquit, *ſi ſimiliter & cum amicis & cum inimicis habebimus conſuetudinem?* Ab inimicis nobis cavemus, amicis fidimus. Quod ſi pariter ab utriſque nobis cavebimus, non eſt ſuave vivere.

2. INTERROGATVS quid eſſet in vita optimum: *e Libertas*, inquit. *At vere liber non eſt, qui ſervit vitiis; nec liber eſſe poteſt, qui multis eget*; plurimis autem eget avarus, ambitioſus ac deliciis deditus.

3. OLIM in ſcholis pingi ſolent Muſæ, ceu ſtudiorum præſides. Ingreſſus igitur ſcholam, cum videret multas Muſas, diſcipulos admodum paucos, dixit Præceptori, *Cum Diis multos habes diſcipulos.* Ludens ex ambiguo ſermonis. Nam Græci, cum Diis, dicunt, pro eo quod nos dicimus, faventibus Diis. Interdum σὺν, id eſt, cum, ſignificat comitem: cum multis te defendi, id eſt, multi mecum te defenderunt.

4. QVID-

a *Argute.* b *Eruditio.* c *Iocus ab ambiguo.*
d *Amicis fidendum.* e *Libertas.*

4. QVIDQVID per ſe turpe non eſſet, id ne in publico quidem dicebat eſſe turpe. Hunc igitur in morem ratiocinabatur: *a* *Si prandere malum non eſt, nec in foro prandere malum eſt: ſed prandere nihil mali eſt, ergo nec in foro prandere malum eſt.* Hactenus tolerari poterat Cynicus ſyllogiſmus. Verum quis ferat ſimiliter colligentem? Exonerare ventrem, aut reddere lotium, aut habere rem cum uxore, aut exuere veſtes, malum non eſt: ergo nec in publico malum eſt. Probis viris ubique placet verecundia.

5. DICEBAT uſum atque exercitationem quemadmodum in actionibus extrariis, ita & in actionibus virtutis & animi tum celeritatem quendam, tum facilitatem parere.

6. DICEBAT, nec legem eſſe ſine civitate, nec civitatem ſine lege.

7. NOBILITATEM, *b* atque hoc genus alia fortunæ decora, dicebat nihil aliud eſſe quam velamenta malitiæ. Divites enim cum aliis nihilo ſint meliores, tamen peccant licentius, juxta illud Flacci de divite. Et quidquid volet, hoc veluti virtute peractum, ſperavit magnæ laudi fore. Nobiles autem plerique & hodie ſibi nihil non permittunt.

8. CVM Xeniadæ ſerviret, amici agebant de illo redimendo. At ille: *c* *Nequaquam*, inquit, *an neſcitis leones non iis ſervire à quibus aluntur, ſed altores potius ſervire leonibus?* Nam leo ubicumque eſt, ſemper leo eſt.

9. CVM à letali ſomno eſſet experrectus, mediciſque rogaret quid ageretur: *d* *Recte*, inquit, *nam frater fratrem amplectitur.* Alludens ad Homerum, qui θάνατον & ὕπνον germanos finxit, quod ſomnus mortis ſit imago.

10. ROGATVS quo modo ſe vellet ſepeliri, juſſit cadaver abjici inhumatum. Tum amici, volucribuſne & feris? *e* *Minime vero*, inquit, *ſed bacillum prope me, quo illos abigam, ponite.* Rurſus illi. Qui poteris: non enim ſenties. *Quid igitur*, inquit, *mihi ferarum laniatus oberit nihil ſentienti?*

11. CVM

a *Turpe ubique turpe.* b *Bona fortuna.* c *Libertas.*
d *Iocus in morte.* e *Sepultura.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

11. CVM Plato laudaret quendam hoc nomine, quod erga omnes eſſet humaniſſimus. a *Quid*, inquit Diogenes, *illi tribuendum eſt, qui tot annos in Philoſophia verſatus, nullum hactenus affecit dolore?* Sentiens proprium Philoſophi munus eſſe mederi vitiis hominum: id autem fieri non poſſe, niſi metu ac dolore: metu probri, dolore præſentis ignominiæ.

12. IDEM id Lacedæmone peregrinum quendam conſpiciens ſeſe ſtudioſe ad feſtum diem componentem: b *Quid facis*, inquit, *an non quilibet dies viro bono feſtus eſt?* Senſit hunc mundum eſſe fanum Deo dignum, in quo conſtitutus homo ſemper honeſte velut in conſpectu numinis omnia cernentis verſari deberet. Detorſit huc proverbium, quo dicitur, pigris ſemper eſſe feſtum.

13. DICERE ſolet adoleſcentibus: c *Meretricum domos ingredere, ut perſpicias quam viles res, quanto emantur pretio.* Huc alluſit Terentius. Hæc omnia noſſe ſalus eſt adoleſcentulis.

14. AD ſalutem opus eſſe dicebat, aut fidis amicis, d aut acribus inimicis, eo quod illi monent, hi redarguunt, utrique diverſis quidem modis, ſed pariter proſunt, dum per eos vitia noſtra diſcimus. Hoc Laërtius tribuit Antiſtheni, Plutarchus Diogeni.

15. INTERROGATVS à quodam, quo pacto maxime poſſet ulciſci inimicum. e *Si teipſum*, inquit, *probum & honeſtum virum præſtiteris.* Hoc qui facit, & ſibi prodeſt maxime, & inimicum maxime diſcruciat. Nam ſi fundum conſpiciens bene cultum diſcruciatur inimicus, quid fiet ſi teipſum viderit veris ornatum bonis:

16. CVM Antiſthenem morbo decumbentem viſeret, dixit: f *Nunquid amico eſt opus?* Significans in rebus afflictis potiſſimum fidis amicis utendum, qui vel re opitulentur, vel conſolando moleſtiam mitigent.

17. AD eundem alias, quoniam acceperat illum amore vitæ g morbum ferre moleſtius, cum ſica ingreſſus eſt: ad quem cum Antiſthenes dixiſſet. Quis me hiſce

a *Lenitas mala.* b *Feſtum ſemper ſapienti.* c *Scorta.* d *Objurgatio.* e *Vindicta optima.* f *Amicus conſolator.* g *Mors liberat à cruciatu.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

hiſce doloribus liberabit? Diogenes prolata ſica: *Hac*, inquit, *contra Antiſthenes*; *Doloribus*, inquit, *dixi, non vita.*

18. CORINTHVM profectus ludum ingreſſus eſt, quem ibi Dionyſius regno pulſus aperuerat, audivitque pueros male canentes. Interim ingreſſus Dionyſius, quoniam putabat Diogenem conſolandi gratia veniſſe. Humaniter, inquit, facis Diogenes. Hæc eſt rerum humanarum volubilitas: a *Immo*, inquit Diogenes, *miror te etiamnum vivere, qui tantum malorum in regno patraris: & video nihilo meliorem eſſe ludimagiſtrum, quam fuiſti Rex.*

19. IDEM dicebat cæteris mortalibus quibus res ſunt proſperæ, vita jucunda eſt, mors odioſior: rurſus infelicibus vita gravis eſt, mors optabilis. At horum utrunque tyrannis eſt moleſtius. Siquidem ut vivunt inſuavius iis qui mortem vehementer optant, ita mortem perinde metuunt quaſi vitam ſuaviſſime degant.

20 CVIDAM oſtendenti horoſcopon. *Bellum*, inquit, *hercle inſtrumentum, ne fruſtremur cœna*: ſentiens inutiles eſſe artes Geometricas cum cæteris.

21. ALTERI cuidam jactanti Muſices peritiam, reſpondit:

Τνώμαις γὰρ ἀνδρῶν εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις,
Εὖ δ' οἶκος, οὐ ψαλμοῖσι καὶ τερετίσμασιν.

Id eſt;

Prudentia urbes bene gubernat, at domus
Nec cantilenis, nec modis regitur probe.

22. CVM Speuſippus paralyſi reſolutus vehiculo deportaretur in Academiam, ac Diogeni forte obvio dixiſſet χαίρης: reſpondit. *At non tu ſane, qui cum ad iſtum ſis affectus modum, ſuſtineas vivere*: ſentiens eſſe veri Philoſophi, ſponte mortem adſciſcere, poſtea quam deſiit eſſe uſui ad vitam humanam. Idque fecit poſtea Speuſippus.

23. CVM puerum conſpiceret indecore ſe gerentem, pædagogum illius baculo percuſſit dicens: *Cur ſic inſtituis?* Indicans primæ ætatis formatoribus potiſſimum imputandum eſſe, ſi adoleſcentes evadant male morati, aut ſecus. Refert Aphthonius ac priſcianus.

24. CVI-

a *Qui malus ubique malus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

24. CVIDAM probri gratia objicienti paupertatem, cum ipſe eſſet ſceleroſus: a *Ob paupertatem*, inquit, *neminem vidi torqueri, ob malitiam multos.*

25. PAVPERTATEM appellabat virtutem αὐτοδίδακτον, id eſt, quæ per ſe diſcitur. Divitibus opus eſt multis præceptis ut frugaliter vivant, ut corpus exerceant laboribus, ne corporis ambitioſo cultu delectentur, aliaque innumera, quæ omnia ſeipſam docet paupertas.

26. LACEDÆMONIIS quibus merito prima laus debetur in Apophthegmatibus, ſubjecimus tres Philoſophos, ſed in hoc genere præcipuos, quibus addemus totidem Reges, qui civilium dictorum gratia præ cæteris celebrantur, ne lectorem turba rerum obruamus.

a *Paupertas,* b *Paupertas.*

APOPH-

APOPHTHEGMATA PHILIPPI MACEDONIS.

LIBER IV.

EX Græcorum Regibus, mea ſententia nullus fuit, quem cum Philippo Rege Macedonum Alexandri Magni patre conferamus, vel ingenii dexteritate, vel dictorum urbanitate,

1. IS dicere ſolet: a *Athenienſes ſibi magnopere beatos videri, qui quotannis invenirent decem quos belli Duces crearent, cum ipſe multis annis unum dumtaxat belli Ducem reperiſſet Parmenionem.* Significans inutile Reipublicæ ſubinde mutare Duces, ſed ſatius eſſe, quem idoneum ac fidum nactus ſis, eum non mutare. Tum in bello non referre quam multi ſint Duces, ſed quam bello gerendo accommodi.

2. CVM illi nuntium eſſet allatum, uno die multas res feliciter ac proſpere geſtas eſſe: nam eodem tempore, Tethrippo vicerat in Olympiis, & Parmenio Dardanenſes prœlio fuderat, & Olympias ipſi maſculum fœtum erat enixa: porrectis in cœlum manibus exclamavit: b *Et o fortuna*, inquit, *pro tot tantiſque bonis levi quopiam malo me affice.* Vir cordatiſſimus non inſolenter geſtiit ob rerum ſucceſſum, ſed fortunæ indulgentiam ſuſpectam habuit, cujus ingenium eſſe novit, ut quibus exitium molitur, his prius nova rerum proſperitate

a *Bonum nactus ne mutet.* b *Invidia fortunæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tate blandiatur. Huc pertinet quod de Polycrate Samiorum Tyranno refert Plinius.

3. CVM ſubactis Græcis quidam ipſi auctores eſſent ut civitates præſidiis contineret ne deficerent: *a Malo*, inquit, *diu bonus & commodus, quam brevi tempore Dominus appellari:* ſentiens regnum quod beneficiis ac benevolentia teneretur, eſſe perpetuum; quod vi metuque, non eſſe diuturnum.

4. QVIDAM petulantioris linguæ, maledicta conjicere ſolet in Philippum: hunc amici hortabantur ut ejiceret in exilium. At ille negavit ſe hoc facturum, demirantibus quid ita: *b Ne*, inquit, *oberrans inter plures male de me loquatur.* Quod maledicum non egit in crucem, vel clementiæ erat quod ignovit, vel magnanimitatis quod contempſit: quod noluit expellere, prudentiæ, plus enim nocuiſſet.

5. SMICYTHVS Nicanorem deferebat apud Regem, quod ſine fine de ipſo male loqueretur: cumque ſuaderent amici ut hominem acceſi juberet, deque eo ſupplicium ſumeret, Philippus ita reſpondit: *c Nicanor non eſt Macedonum peſſimus, videndum eſt igitur, necubi nos ceſſemus in officio.* Vt igitur cognovit vehementer afflictum inopia, & tamen à Rege neglectum fuiſſe, juſſit donum aliquod ad illum deferri. Hoc facto cum rurſus Smicythus diceret Regi, Nicanorem apud omnes ſine fine prædicare laudes ipſius: *Videtis igitur*, inquit, *in nobis eſſe ſitum, ut bene aut male audiamus.* Immane quantum abſunt ab hujus Principis ingenio, qui nunquam ſibi videntur ſatis laudari, cum nihil faciant laudandum: nec ſtudent beneficiis ſibi conciliare benevolentiam hominum, ſed metui malunt quam amari, cumque ſæpenumero faciant deteſtanda, idque palam, tamen periit quiſquis auſus eſt hiſcere.

6. AIEBAT ſe his qui in Republica Athenienſium adminiſtranda primores eſſent, plurimam habere gratiam, quod ſuis conviciis efficerent, ut ipſe tum oratione, tum moribus evaderet melior: *d Dum conor*, inquit, *illos, dictis pariter ac factis mendacii convincere.* O vere philoſophicum Principis animum, qui novit etiam ex inimicis

a *Metus, malus diuturnitatis cuſtos.* b *Maledictus contemptus.* c *In nobis eſt ut bene audiamus.* d *Conviciator utilis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

inimicis capere utilitatem, nec, quod vulgus ſolet, hoc tantum ſpectare, ut maledicos afficeret malo, ſed ut ipſe minus malus redderetur illorum maledictis admonitus.

7. CVM Athenienſes, quotquot apud Cheroneam capti fuerant gratis dimiſiſſet, illi vero etiam veſtes ſtragulaſque repoſcerent, atque hac de cauſa Macedones in jus vocarent, riſit Philippus, dicens: a *Quid? Nonne videntur Athenienſes arbitrari, ſe à nobis in talorum ludo victos eſſe?* Tam civiliter tulit victor victorum ingratitudinem, qui non ſolum gratias non agerent, quod ipſi & incolumes & gratis fuiſſent dimiſſi, verum etiam criminarentur, quod non ſimul & amictus & ſtragulas redderent, quaſi neſcirent quale eſſet jus belli, quaſique nihil aliud eſſet certare armis quam certare talis, qui ludus eſt puerorum.

8. CVM eſſet illi clavicula in bello fracta, ac medicus à quo curabatur, in ſingulos omnium dies aliquid poſceret: b *Sume*, inquit, *quantum voles, nam clavem habes*: ludens ancipiti voce: κλεὶς enim Græce & clavem ſonat, qua aperitur ſcrinium aut oſtium, & commiſſuram humeri cum pectore. Quid hôc animo civilius, cui & in dolore, & erga avarum medicum jocari libuit, nec ob cruciatum moroſior, nec improbitate poſtulantis offenſior.

9. DVO erant fratres, quorum alteri nomen Amphoteros, quod Græcis ſonat ambo, alteri Hecateros, quod illis ſonat uterque. Philippus itaque animadvertens Hecateron eſſe cordatum ac gerendis rebus accommodum, contra Amphoteron ineptum ac degenerem, invertit illis nomina, dicens: c *Hecateron eſſe, Amphoteron, Amphoteron autem eſſe Vdeteron*; id eſt, neutrum. Significans alterum fratrum, videlicet Hecateron, duorum in ſe virtutes complecti, alteri nihil relictum. Itaque ei qui Amphoteros dicebatur, mutavit nomen in contrarium, ut οὐδέτερος diceretur, quaſi nullius pretii.

10. QVIBVSDAM illi conſulentibus ut cum Athenienſibus aſperius ageret, reſpondit, illos abſurde facere,

a *Ingratitudo tolerata.* b *Locus in morbo.*
c *Locus ex vocabulis.*

facere, qui homini cuncta ad gloriam tum agenti, tum patienti ſuaderent, *a* ut gloriæ ſuæ theatrum abjiceret: ſignificans ſeſe hoc agere, non ut Athenas everteret, ſed ut civitati celeberrimæ doctiſſimorum virorum copia florenti ſuas virtutes probaret.

11. DVO pariter ſceleroſi ſeſe invicem accuſabant cognoſcente Philippo; *b* audita cauſa pronuntiavit, ut alter exſularet Macedonia, alter illum inſequeretur. Hoc Græce ſonat jucundius, quod φεύγειν & ad fugientem pertineat, & ad exſulantem; fugientem autem inſequimur. Neutrum igitur abſolvit Philippus, ſed utrumque damnavit exſilio.

12. CVM appararet in loco pulchro caſtra metari, & moneretur illic non eſſe pabulum pro jumentis; *c* *Qualis*, inquit, *eſt noſtra vita, ſi etiam ad aſinorum commoditatem vivere cogimur.*

13. CVM arcem quandam ac præſidium capere deſtinaſſet, valde munitam, atque exploratores retuliſſent, prorſus eſſe difficile, atque adeo etiam impoſſibile; percunctatus eſt; *d* *Num uſque adeo difficile eſſet, ut nec aſinus auro onuſtus poſſet accedere*: ſignificans, nihil eſſe tam munitum quod auro non expugnetur. Quod ipſum Poëtæ ſignificarunt fabula Danaës à Iove ſtupratæ, ſed Deo in aurum verſo. Vnde Flaccus, Aurum per medios ire ſatellites, & perrumpere amat caſtra potentius ferro.

14. CVM hi qui apud Laſthenem erant quererentur, indigneque ferrent, quod quidam ex Philippi Comitatu dicerent ipſos proditores, Philippus reſpondit. *e* *Macedones eſſe ingenio parum dextro, ſed plane ruſticanos, qui ligonem nihil aliud noſſent vocare quam ligonem.* Alludens ad illud proverbium celebre, τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην σκάφην λέγω. Innuit autem illos re vera eſſe proditores. Ruſticana veritas quanque rem ſuis nominibus appellat.

15. FILIVM Alexandrum admonere ſolet, *f* ut cum Macedonibus comiter haberet conſuetudinem, vulgo interim conciliata benevolentia, vires ac robur ſibi parans, dum liceret alio regnante eſſe humanum: prudenter

a *Clementer*. b *Facetum judicium*. c *Militia miſera.* d *Auro nihil inexpugnabile.* e *Veritas.* f *Regum humanitas.*

denter intelligens, ut nulla re melius conſtabiliri imperium, quam civium benevolentia: ita difficillimum eſſe jam regnnm adminiſtranti erga quoſlibet eſſe humanum, non ſolum quod Regia poteſtas oppoſita ſit invidiæ, verum etiam quod Reſpublica non poſſit eſſe incolumis, niſi ſcelera ſuppliciis coërceantur. Regibus enim hactenus temperanda eſt humanitas erga cives, ut interim Regiam tueantur auctoritatem. Nam immodica bonitas ſæpe contemptum parit.

16. EIDEM ſuadebat, *a* ut eos qui in Republica pollerent auctoritate tum bonos, tum malos ſibi conciliaret amicos, ac bonis quidem uteretur, malis vero abuteretur. Præcipua Regum ars eſt, nullum rejicere, ſed ad publicam utilitatem omnium operam accommodare. Quemadmodum Deus unicus totius mundi Monarcha, malis geniis ac impiis hominibus abutitur ad utilitatem Eccleſiæ: ita Principes cordati norunt & probis & improbis uti: non quod ipſi per malos mali quippiam faciunt, ſed quod per malos puniunt malos. At multi ſunt Principes, qui præpoſtere bonis abutuntur, malis utuntur. Ad tyrannica negotia viros adhibent ſanctitatis opinione celebres, quo vulgus eſſe rectum ac pium quod agunt exiſtimet.

17. IDEM Philippus cum Thebis obſes eſſet, Philonis Thebani hoſpitio uſus eſt, multiſque inſuper ab eo beneficiis affectus. Is cum viciſſim à Philippo nihil muneris vellet accipere. *b* *Ne me*, inquit Philippus, *beneficentia ſuperatum hac laude ſpolies, quod hactenus à nemine beneficiis victus fuerim.* O animum imperio dignum: Pulchrius exiſtimavit benefaciendo quam potentia vincere.

18. CVM multi bello capti venderentur, Philippus in auctione ſedebat ſublata veſte parum decore. Quidam igitur eorum qui vendebantur exclamavit. Parce mihi Philippe, paternus enim tibi ſum amicus. Philippo vero interrogante. *c* *Quo pacto & unde o homo conflata eſt hac amicitia?* Tum ille. Volo, inquit, propius accedens dicere: cum admiſſus eſſet, quaſi arcani quippiam dicturus, *Demitte*, inquit, *chlamydem aliquantulum, nam*

 ad

a *Bonis uti, malis abuti.* b *Beneficentia.*
c *Admonitio grata.*

ad iſtum modum indecenter ſedes. Mox Philippus : *Hunc*, inquit, *ſinite abire liberum, Neſciebam enim illum mihi vere benevolum & amicum eſſe.* Non offenſus eſt Rex tantus, nec ſimulatione, nec admonitione ignoti hominis, ſed ſimul & ſimulatione mutua ſimulationem texit, & tantillum officium magno libertatis præmio penſavit.

19. QVODAM tempore ab hoſpite quodam invitatus ad cœnam, *a* inter eundum plures forte obvios ſecum adduxit umbras. Vbi ſenſit hoſpitem turbari, quod tam multis non ſufficeret apparatus, præmiſſo ad ſingulos amicos puero, juſſit ut placentæ ſervarent locum: illi perſuaſi dum placentam exſpectant, paullulum edebant, ita factum eſt ut cœna ſufficerit omnibus. Faceto joco & eluſit amicos, & hoſpitis pudori ſubvenit.

20. HIPPARCHO Euboico vita defuncto, Philippus præ ſe ferebat quam illius mortem acerbe ferret. Itaque cuidam volenti dolorem ipſius mitigare, dicentique. Attamen ille tempeſtive deceſſit, jam natu grandis: *b* *Sibi quidem ipſi*, inquit Philippus, *tempeſtive deceſſit, ſed mihi præpropere. Mors enim illum anticipavit, prius quam à me beneficium acceperit, noſtra dignum amicitia.* Per quam rarum eſt Principem ſentire gratiarum affectus, ſed amicis plerique non aliter quam equis utuntur. Dum uſui ſunt curant, inutiles factos abjiciunt, eoſque ſpoliant citius quam beneficio juvant.

21. VBI reſcivit Alexandrum filium queri, quod pater ex pluribus fœminis gigneret liberos, ſic illum hortatus eſt : *c* *Ergo cum plures habeas regni competitores, da operam ut honeſtus ac probus evadas, ut non per me, ſed per teipſum regnum obtinuiſſe videaris.* Vir prudentia vere regia præditus, non conſolatus eſt filium, ſed metum illius auxit quo magis exſtimularet ad virtutem: indicans illi non aliter ſpectandum paternum regnum, niſi ſe ſucceſſione dignum præberet, nec tam magnum eſſe regnum adipiſci, quam regnum promeruiſſe.

22. EVNDEM hortabatur, ut auſcultaret Ariſtoteli cui traditus erat inſtituendus, daretque operam Philoſophiæ: *d* *Ne*, inquit, *multa committas, quæ me feciſſe*

a *Vrbanum mendacium.* b *Gratitudo.* c *Regnum virtute ambiendum.* d *Philoſophia Regi neceſſaria.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

feciſſe nunc pœnitet. Perſpexit egregius Princeps, neminem Philoſophiæ expertem regno idoneum eſſe, nec puduit fateri ſe multa per errorem feciſſe perperam, quod à teneris unguiculis Philoſophiæ præceptis non fuiſſet imbutus. Nam qui experimentis diſcunt adminiſtrare regnum, licet ingenio feliciſſimo nati ſint, tamen & ſero & magno Reipublicæ malo tandem evadunt boni Reges. At qui Philoſophiæ præceptis præmunitus accedit, ſi adſit mens integra, vix poterit ab honeſto deflectere. Vbi ſunt interim qui literas ac Philoſophiæ ſtudium clamant ad Rempublicam adminiſtrandam prorſus inutile?

23. EX Antipatri amicis quendam in judicum numerum adſcripſerat. Verum poſt ubi cognovit illum tingere barbam & capillos, ſubmovit eum dicens. a *Qui in capillis fidus non eſſet, eum in rebus gerendis non videri dignum cui fideretur.* Fuco utebatur in tingendis capillis, ubi non multum erat lucri: multo magis uſurus erat fuco in publicis negotiis, ubi dolus interdum ingens adfert emolumentum. Et hanc oportet Regum præcipuam eſſe curam, ut cognoſcendis cauſſis viros præficiant incorruptos. Id qui fieri poteſt, ubi venduntur judicandi munia & is deſignatur judex, non qui vir melior eſt, ſed qui ad dandum prior, aut largior. At apud Philippum nec Antipatri tantum valebat auctoritas, quin ſuſpectum è judicum ordine moveret.

24. MACHETÆ cujuſdam pro ttibunali ſedens cauſam cognovit, ſed dormitabundus, nec ſatis attentus ad juris æquitatem, itaque ſententiam tulit adverſus Machetam. Verum cum is exclamaſſet, ſe ab ea ſententia appellare, Rex iratus: b *Ad quem?* inquit. Nam appellandi verbum Monarchis eſt inviſum. Hic Machetes: Ad te ipſum ô Rex, ſi expergiſcaris, & attentius audias cauſam. Ac tum quidem ſurrexit Rex. Cæterum poſtea quam cauſam apud ſe melius perpendiſſet intelligeretque Machetæ factam injuriam, judicata quidem non reſcidit, ſed pecuniam qua damnatus fuerat Machetes, ipſe perſolvit. In uno facto quot Regiæ virtutis argumenta. Non perſeveravit iraſci & provocanti, & ſomnolentiam publice objicienti, ſed per otium rem ſuo cum animo accuratius conſideravit, jam ab ira liber.

a *Fuco non cedendum.* b *Iudex attentus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Sit hoc civilitatis, regiæque moderationis: illud vero prudentiæ, quod ingenioſo commento ſic damnatum exemit damno, ut regiam tamen in judicando auctoritatem non proderet, mulctam privatim perinde quaſi ipſe damnatus eſſet, diſſolvit.

25. INDIGNANTIBVS Philippi amicis quod Peloponneſii in Olympiacis ipſum ſibilis deriderent, præſertim beneficiis à Rege affecti, hoc ſermone Philippum exſtimulantibus ad vindictam: a *Quid igitur*, inquit, *futurum eſt, ſi quid illis faciamus mali?* Vrbaniſſime amicorum argumentum vertit in diverſum. Si tam pravo ingenio ſunt, ut eos irrideant, qui de ipſis bene meriti ſunt: gravius nocebunt, ſi quis illos malefactis provocet. Hoc non ſolum moderationis & clementiæ, verum etiam eximiæ cujuſdam magnanimitatis documentum fuit, ingratorum ſibilos Regem negligere.

26. HARPALVS pro Cratere propinquo ac familiari ſuo qui injuriarum poſtulabatur, petiit à Philippo ut reus mulctam quidem ſolveret, ſed à cauſa liberaretur, ne damnatus hominum maledictis exponeretur. Hic vero Philippus: b *Præſtat*, inquit, *ut ipſe male audiat, quam ut nos propter illum*. Indulgebat amicis, ſed quatenus licebat integra judicis opinione.

27. IN exercitu cum multo tempore dormiſſet, experrectus: c *Tuto*, inquit, *dormivi, vigilavit enim Antipater.* Subindicans non eſſe regium indulgere ſomno, præſertim in bello: ſed tamen hoc interdum abſque periculo fieri, ſi Rex habeat fidum ac vigilantem præfectum. Ita cum laude amici ſuam excuſavit ſomnolentiam.

28. RVRSVS evenit, ut interdiu dormiente Philippo, Græci qui multi ſimul ad oſtium convenerant, indigne ferrent, Regemque incuſarent, quod ob illius ſomnolentiam non ſtatim admitterentur ad colloquium: heic Parmenio ſic Regi patrocinatus eſt. d *Ne miremini*, inquit, *ſi nunc dormit Philippus, nam cum vos dormiretis, hic vigilabat.* Significans Græcis negligenter rem gerentibus, Philippum illis fuiſſe præſidio.

39. QVEMADMODVM ipſe fuit Vrbanus, ita

a *Vrbane.* b *Iudex ſeverus.* c *Præfectus vigilans.*
d *Somnus excuſatus.*

ita aliorum ſalſe dictis delectabatur. Itaque cumcantorem inter cœnandum vellet reprehendere, deque pulſu chordarum loqueretur. Dii, inquit cantor, prohibeant ô Rex, ne tu me melius hæc noris. *a* Civiliter & ſibi vindicavit de arte judicium, & Regem non offendit, meliorem illum judicans quam ut cum muſico de fidibus contenderet.

30. QVIN & aſperius dicta, modo tempeſtive, æquo ferebat animo. *b* Nam cum diſſidium haberet cum Olympiade uxore, cumque Alexandro filio. Demaratum Corinthium ad ſe venientem percunctatus eſt, quo modo inter Græcos invicem conveniret. Hic Demaratus: Scilicet, inquit, magnopere tibi curæ eſt Græcorum concordia, cum qui tibi ſunt conjunctiſſimi, hujuſmodi in te ſint animo. Quid heic exſpectas, niſi ut Rex offenſus Demarati libertate, jubeat illum ab oculis ſuis abduci? Immo, quoniam Demarati ſermo ab ira ad ſaniora conſilia vocabat, Rex ſeſe ad ejus objurgationem compoſuit, poſitaque ira rediit cum ſuis in gratiam.

31. ANVI cuidam pauperculæ *c* Philippum appellanti ut cauſam ipſius cognoſceret, cum hac flagitatione frequenter obſtreperet illi, reſpondit ſibi non eſſe otium: cumque anus inclamaſſet: Proinde ne Rex quidem eſſe velis: Philippus admiratus aniculæ liberam vocem, non illi ſolum præbuit aures, verum etiam alios audivit. Hoc idem Latini tribuunt Hadriano imperatori.

32. PHILIPPVS cum audiſſet filium ſuum quodam in loco ſcite ceciniſſe, civiliter objurgavit, dicens: *d Non te tui pudet, qui noris tam belle canere?* ſignificans alias artes eſſe Rege digniores.

33. IDEM in palæſtra prolapſus, cum ſurgens in pulvere vidiſſet corporis veſtigium: *e Papæ*, inquit, *ut minimam terræ partem natura ſortiti, orbem appetimus univerſum?* Vtinam hoc dictum inhæſiſſet animo filii, cujus ambitioni orbis fuit anguſtus.

34. PHILIPPVS Alexandrum filium objurgans, quod largitionibus Macedonum benevolentiam con-

a *De arte judicet artifex.* b *Admonitio libera.* c *Regum eſt audire omnes.* d *Artes Rege indignæ.* e *Ambitio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſectaretur: *a Quæ te malum*, inquit, *ratio in iſtam ſpem induxit, ut eos tibi putes fore fideles, quos pecunia corruperis? An tu id agis, ut Macedones te non Regem ſuum, ſed præbitorem putent?*

35. ATHENIENSES legationem ad Philippum miſerant. Ea benigne audita, ut humaniter dimitteret, juſſit illos dicere, qua re gratum facere poſſet Athenienſibus. Heic Demochares excipiens. Si te ipſum, inquit, ſuſpendas. Is Demochares unus fuit è legatorum numero ob linguæ procaciam dictus parrheſiaſtes. Ob tam inhumanum reſponſum indignantibus Regiis amicis, Philippus compeſcuit eos, juſſitque ut Therſiten illum incolumem dimitterent. Tum ad cæteros legatos converſus: *b Renuntiate*, inquit. *Athenienſibus multo ſuperbiores eſſe, qui iſta dicunt, quam qui impune dicta audiunt.* Tales demum animi regno digni ſunt.

ALEXANDER MAGNVS.

1. IN Philippi dictis nihil erat, quod præter urbanitatem non etiam ad bonos mores conduceret: nec video quem Philippo jungamus congruentius quam filium Alexandrum. Is puer etiamnum, cum Philippus pater multa præclare feliciterque gereret, nequaquam eo gaudebat, ſed ad pueros æquales ac collactaneos dicebat: *Pater mihi nihil relicturus eſt.* Illis contra dicentibus. Immo hæc omnia tibi parat. *c Quid profuerit*, inquit Alexander, *ſi multa poſſidens agam nihil?* Iam tum cognoſcas ſcintillam indolis ambitioſæ & irrequietæ.

2. IDEM cum levitate corporis ac pedum celeritate polleret, patri hortanti ut in Olympiis ſtadium decurreret: *d Facerem*, inquit, *ſi Reges habiturus eſſem concertatores.* Et hic agnoſcas excelſum, nec cuiquam facile ceſſurum in certamine laudis & imperii. Nondum erat Rex, & tamen non dignabatur niſi cum Regibus committi.

3. CVM puella multa nocte ad Alexandrum eſſet deducta, cum eo dormitura, rogavit Rex ubi fuiſſet tam

a *Benevolentia virtute paranda.* b *Indoles agilis.*
c *Regem regia decent.*

tamdiu: illa reſpondente, ſe exſpectaſſe donec maritus eſſet cubitum: miniſtros accitos acriter objurgavit: a *Reducite*, inquit, *hanc: parum enim abfuit, quin veſtra culpa fuerim factus adulter.* Egregium caſtitatis exemplum, tum in juvene, tum in Rege. Nam apud illos ſimplex ſtuprum pro nullo crimine habebatur. Apparet autem tum fuiſſe morem, qui adhuc durat in Italia, ut uxores ſecubarent à viris, niſi ſi quando vocarentur.

4. ALEXANDRO puero Diis largius facienti ſuffitum, ac ſubinde ad thus accurrenti. Leonides illius pædagogus, qui tum aderat. Heus puer, inquit, tum large facies ſuffitum, cum regionem deviceris quæ thus gignit. Poſt cum eam regionem obtinuiſſet, memor ejus dicti, hac ſententia ſcripſit illi literas: b *Mitto tibi thuris & caſiæ talenta aliquot, ne poſthac parcus ſis erga Deos, cum non ignores nos potitos regione odores gignente.*

5. APUD Granicum Martem experturus, hortabatur Macedones ut affatim pranderent, veluti poſtridie ex hoſtium commeatu cœnaturi. Præſens animus ac de belli eventu fidens ac ſecurus.

6. PERILLUS unus ex amicorum Alexandri numero, filiabus ſuis ab Alexandro dotem petiit. Iuſſit Rex illum capere talenta quinquaginta: cumque is reſpondiſſet decem ſatis eſſe: c *Tibi quidem*, inquit, *ſatis eſt tantum accipere, mihi vero non ſatis eſt tantum dare.* Præclare dictum, niſi virtutis indolem ambitio vitiaſſet.

7. ANAXARCHO Philoſopho juſſerat quæſtorem dare quantumcumque ille poſtularet: cumque quæſtor audita poſtulatione turbatus Alexandro indicaſſet, Philoſophum petere centum talenta; d *Recte*, inquit, *facit, ſciens ſe amicum habere, qui tantum dare & poſſit & velit.* Heic dubites utrum potius admirari oporteat, regiamne liberalitatem in donando, an Philoſophi improbitatem in poſtulando, niſi malumus hanc vocari fiduciam.

8. MILETI cum vidiſſet multas ſtatuas eorum qui in Olymphiis ac Pythiis vicerant, eaſque prægrandes. e *Et ubi*, inquit, *erant tam magna corpora, cum* Bar-

a *Adulterium.* b *Profuſio.* c *Fiducia.* d *Liberalitas.* e *Fortitudo intempeſtiva.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Barbari veſtram urbem obſiderent. Salſe taxavit illorum ſtultam ambitionem, qui gloriarentur his, qui corporum magnitudine viribuſque præſtantes in ludicris certaminibus victoriam reportaſſent, cum in tantis periculis nulli fuiſſent, qui adverſus Barbaros ſe tales præberent.

9. CVM Regina Carum Adas illud haberet ſtudio, ut aſſiduo mitteret Alexandro opſonia, bellariaque per talium rerum architectos coquoſque magna arte parata, Alexander ait: a *Seipſum habere meliores opſoniorum artifices, ad prandium quidem, nocturnum iter: ad cœnam vero, tenue prandium.*

10. QVODAM tempore cum omnibus ad prœlium apparatis interrogaretur, numquid aliud præter hæc fieri vellet: b *Nihil*, inquit, *niſi ut Macedonum barba radantur.* Hoc dictum quid ſibi vellet admirante Parmenione, *An neſcis*, inquit, *in prœlio nullam anſam meliorem eſſe quam barba?* Significabat cominus eſſe pugnandum, in quo genere certaminis barbæ officiunt, quod his milites facillime poſſunt apprehendi.

11. DARIVS obtulit has conditiones Alexandro, ut ab ipſo acciperet talentorum decem millia, & inſuper Aſiam ſecum ex æquo partiretur. Id cum recuſaret Alexander. Ego, inquit, Parmenio accepiſſem ſi Alexander eſſem: c *Et ego*, inquit Alexander, *ſi Parmenio eſſem.* Dario vero hunc in modum reſpondit: *Neque terram duos ſoles, neque Aſiam duos Reges ferre poſſe.* Et hic animi celſitudinem probare poſſis, niſi dictum impotentiam quandam dominandi ſaperet.

12. CVM in Arbelis de rerum ſumma periclitaturus eſſet, conflicturus cum mille hominum millibus ad pugnandum inſtructis, d adierunt illum milites aliquot ipſi bene volentes, deferebantque cæteros, quod in caſtris inter ſe miſcerent ſermones, conſpirarentque ne quid prædæ in regium tentorium deportarent, ſed ipſi totum in ſuum verterent lucrum. His auditis ſubriſit Alexander: e *Fauſta:* inquit, *nuntiatis. Siquidem audio ſermones virorum ad vincendum, non ad fugiendum animatorum.* Nec illum fefellit divinatio: plurimi namque milites Regem adiere dicentes. Bono animo eſto Rex, neque

a *Frugalitas.* b *Barba bello inutiles.* c *Monarchia.* d *Interpretatio commoda.* e *Trada contemptus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

neque metuas hoſtium multitudinem, ne pædorem quidem noſtrum ferre poterunt.

13. IDEM inſtructa jam ad prœlium acie, cum cerneret militem quendam id temporis amentum telo adaptantem, *a* ut inutilem ſubmovit ab exercitu, qui tum demum appararet arma, cum his utendi tempus adeſſet. Hoc inter ſtrategemata magis commemorandum erat, quam inter apophthegmata, quemadmodum & hoc quod ſubjiciam.

14. LEGEBAT Alexander epiſtolam à matre miſſam, *b* quæ arcana quædam & calumnias adverſus Antipatrum continebat, ſimulque, ut ſolet, cum Rege legebat Hephæſtion, nec eum Rex vetuit legere, ſed perlecta epiſtola annulum ſignatorium è digito detractum ori illius appreſſit: hoc geſtu admonens, ut arcana contineret. Exemplum inſignis de amico fiduciæ, tum etiam humanitatis egregiæ, qui calumnias latius ſpargi noluerit, licet inviſum haberet Antipatrum.

15. IN Ammonis templo cum à vate dictus eſſet Iovis filius; *c* *Nihil*, inquit, *mirum: nam Iupiter omnium quidem natura pater eſt, ſed ex his optimos quoſque peculiariter ſuos facit.* Modeſtiſſime interpretatus eſt oraculum: nam vates per adulationem dixit illum filium Iovis, quaſi ſic è Iove prognatus eſſet, quemadmodum Hercules creditus eſt eſſe Iovis filius. Alexander faſſus eſt. Iovem natura auctorem ac parentem eſſe omnium, ſed eos demum peculiariter pro ſuis filiis agnoſcere, qui virtute ac præclare geſtis proxime ad divinam naturam accederent. Ea eſt omnibus benefacere.

16. CVM in bello crus eſſet illi ſagitta vulneratum, *a* multique accurrerent, qui ipſum frequenter Deum appellare conſueverant, exporrecta hilarique fronte ad Homeri carmen alludens, dixit: *d* *Hic ſanguis eſt quem videtis, liquorque qualis divis ſolet emanare beatis.* Nimirum irridens adulatorum vanitatem, cum ipſa res declararet ipſum nihil aliud eſſe quam hominem. Alluſit autem ad locum Homeri Ilad. ε. ubi narratur Venus à Diomede vulnerata.

17. Nonnullis Antipatri frugalitatem laudantibus,

a *Servus apparatus.* b *Silentium.* c *Filii Deorum qui.* d *Modeſte.*

quod alienam ab omnibus deliciis, auſteramque vitam ageret: *Foris*, inquit, *Antipater albo utitur pallio, intus vero totus eſt purpureus.* Notans fictam illius parcimoniam, cum eſſet alioqui ambitioſiſſimus.

18. CVM hieme frigidoque cœlo apud amicum quendam convivio acciperetur, videretque foculum exiguum & ignis puſillum: *a* *Aut ligna*, inquit, *inferte, aut thus.* Subnotans convivatorem lignis ſuis parcere, perinde quaſi thus eſſent, cum in rigore tanto nec thuri parcendum eſſet: ſimul ſatis eſſe ignis ad faciendum ſuffitum Diis, at parum ad depellendum frigus.

19. CVM apud Antipatridem cœnaret, iſque ad cœnam formoſam pſaltriam induxiſſet, Alexander adſpectu motus in illam exarſit: mox rogavit Antipatridem, nunquid ipſe mulieris amore teneretur. Illo confitente. *b* *O ſceleſte*, inquit, *non tu protinus abduces è convivio mulierem?* Quantum ille animus aberat à conſtupranda aliena uxore, qui tantopere ſibi metuit ab amica hoſpitis.

20. RVRSVM cum Caſſander Pythonem Euii tibicinis amaſium per vim oſculari vellet, idque Euium ægre ferentem ſenſiſſet Alexander, iratus exſiliit in Caſſandrum clamans: *c* *Itane per nos, ne amare quidem quidquam licebit?* Non ſatis erat Regi, ſi ſe ipſum præſtaret continentem, niſi & præfectos haberet ſui ſimiles. Quando autem paſſus fuiſſet à ſuis per vim conſtuprari filiam aut uxorem honeſti civis, qui tibicini ſuos amores etiam ab oſculo voluit eſſe inviolatos? Denique quod Duces peccarent, arbitratus eſt ad ſe pertinere.

21. CVM è Macedonum numero ad mare remitteret valetudinarios ac mutilos debileſque, proditus eſt quidam qui ſe inter ægrotos adſcripſerat cum non ægrotaret. Is cum ad Alexandri conſpectum adductus eſſet, & examinatus fateretur, ſe morbum prætexuiſſe ob amorem Teleſippæ, quæ ad mare fuerat profecta: percunctatus eſt Alexander, cui negotium retrahendæ ad exercitum Teleſippæ delegaretur. Cæterum ut cognovit eam eſſe liberam: *d* *Perſuadeamus igitur*, inquit, *O Antigenes Teleſippæ, ut nobiſcum maneat. Nam vim admovera*

a *Parcimonia.* b *Continentia.* c *Continentia.*
d *Civiliter.*

movere libera, non eſt noſtrum. Sic indulſit amori ſtrenui militis, quem in exercitu retinere cupiebat, ut ingenuam mulierem redire nollet niſi perſuaſam.

22. CVM Græci qui apud hoſtes ſtipendium faciebant veniſſent in poteſtatem Alexandri, Athenienſes quidem juſſit in compedibus ſervari, quod cum ex publico ſtipendium haberent, tamen apud hoſtes metuiſſent, ſimiliter & Theſſalos, quod regionem optimam nacti, non eam colerent: Thebanos vero dimiſit, dicens: *a His per nos nihil eſt reliquum, neque civitas, neque agri.* Ita moderatus eſt pœnam, ut mortem commeritis non indiceret niſi vincula, & culpam eorum qui neceſſitatem excuſare poterant in ſe tranſtulit.

23. EX Indis quendam ſagittandi arte cum primis celebrem, *b* adeo ut etiam per annulum ſagittam mittere diceretur, cum in bello cœpiſſet, juſſit artis ſuæ ſpecimen edere: recuſantem iratus Rex necari juſſit. Cum duceretur homo, dixit his à quibus ducebatur, ſe multis diebus non exercuiſſe artem, eoque timuiſſe, ne aberraret. Id ubi renuntiatum eſt Alexandro, quod non contumacia, ſed ignominiæ metu recuſaſſet, admiratus ingenium gloriæ ſtudioſum, dimiſit illum donatum, eo quod mortem oppetere maluiſſet, quam fama ſua videri indignum. Heic apparet non omnino vanum eſſe quod proverbio jactatum eſt. Simile ſimili eſſe amicum. Alexander gloriæ ſupra modum appetens ſimilem affectum in aliis amabat.

24. TAXILES unus è numero Regum Indiæ, occurrens Alexandro, ſic illum affatus eſt. Provoco te, inquit, non ad pugnam neque ad bellum, ſed ad aliud certaminis genus. Si inferior es, à nobis accipe beneficium: ſin ſuperior, nobis benefacito. Cui Alexander: *c Atqui*, inquit, *ob hoc ipſum inter nos certandum eſt, uter benefaciendo ſuperet alterum.* Et humaniſſime complexus illum, non ſolum non ſpoliavit ditione, ſed auxit etiam.

25. CVM audiſſet de rupe quadam apud Indos, quæ ob ſublimitatem velut avibus inacceſſa ἄορνος dicitur, quod ipſe quidem locus expugnatu difficilis eſ-

 ſet.

a *Moderatio pœna.* b *Gloria vita carior.*
c *Certamen vere Regium.*

ſet, ſed qui eum teneret ſormidoloſus. *Nunc*, inquit, *locus captu facilis eſt*: ſignificans nihil prodeſſe munimenta, niſi vir fortis ea tueatur. Arx enim non tam foſſis ac muris tuta eſt quam viris.

26. CVM alius quidam rupem teneret inexpugnabilem ut putabatur, ſemet Alexandro dedidit: At Alexander non ſolum ejus ditionis Principem eſſe juſſit, verum etiam addidit, dicens: a *Hic homo mihi videtur ſapere, qui ſe maluit bono viro, quam loco munito concredere.*

27. RVPE capta cum amici dicerent illum egregiis geſtis Herculem ſuperaſſe: b *At ego*, inquit, *meas res geſtas in imperio, ne verbo quidem cum his quæ geßit Hercules, arbitror conferendas.* Adulabantur illi, ſed hujus animo nulla ſatis faciebat adulatio.

28. QVOSDAM c ex amicis mulctavit, quod in ludo aleæ ſenſiſſet eos non ludere. Siquidem multi ſunt qui in hoc ludo velut in re maxime ſeria verſantur. Non enim ludunt, qui fortunas ſuas omnes, interdum & liberos aleæ permittunt arbitrio.

29. INTER amicos quos habebat præcipuos ac potentiſſimos, omnium maxime videbatur honorare Craterum, ſed omnium maxime diligere Hephæſtionem. *Craterus enim*, inquit, *amat Regem, Hephæſtion amat Alexandrum.* Id Græce jucundius dicitur, φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. Sentiens Craterum in his quæ ad Regiam dignitatem attinebant, præſtare fidum amicum, Hephæſtionem privato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque licet diſſimiliter amantibus diverſa ratione perſolvit præmium. Craterum ornavit dignitate, Hephæſtionem ad intimam admiſit familiaritatem.

30. XENOCRATI Philoſopho quinquaginta talenta dono miſit: ea cum ille recuſaſſet accipere, dicens ſibi non eſſe opus, interrogavit, an ne amicum quidem ullum haberet cui eſſet opus: d *Nam mihi*, inquit, *vix Darii opes in amicos ſuffecerunt.* Heic utrius animum magis admirari conveniat, nondum ſtatui, Regiſne tam ad liberalitatem propenſum, an Philoſophi

a *Viri fortis fiducia.* b *Herculem contempſit Alexander.* c *Amicus.* d *Liberalitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

phi qui tantum munus à tanto Rege ultro delatum remiſerit.

31. PORVS Rex ab Alexandro devictus, cum ab eo poſt pugnam rogaretur dicente: a *Quo modo te tractabo?* Regaliter, ait: rurſus ſubjicienti Alexandro, *Num quid etiam aliud?* Omnia, inquit Porus, complectitur hoc verbum, Regaliter. Alexander & prudentiam, & fortitudinem viri admiratus latiorem ditionem illi addidit ea quam prius obtinuerat: Supplici & ad pedes abjecto minus conceſſiſſet. Adeo diligebat animoſus juvenis impavidos amicos. Quintus Curtius aliquanto ſecus narrat. Interrogatus Porus quid ipſe victorem ſtatuere debere cenſeret. Quod hic, inquit, dies tibi ſuadet, quo expertus es quam eſſet caduca felicitas. Submonuit Regem ut modeſte ſua fortuna uteretur, memor ipſi poſſe accidere, quod acciderat Porro.

CVM accepiſſet eſſe quendam qui convitiis ipſum impeteret: b *Regium eſt*, inquit, *cum facias bene, audire male.* Nihil hoc dicto generoſius, quanquam idem & aliis adſcribitur.

33. MORTI proximus ad amicos reſpiciens dixit: *Magnum epitaphium video futurum:* præſentiens res ab ipſo geſtas multorum eloquentia celebrandas. Nec eum ſua fefellit divinatio.

34. CVM Darii filias haberet captivas, demiſſis oculis eas ſalutabat, idque raro, ſibi metuens ab illarum inſigni forma. Apud familiares autem dicere ſolet: *Dolores oculorum ſunt Perſicæ puellæ.*

35. EDICTO vetuit, ne à quoquam pingeretur præterquam ab Apelle, aut à quoquam ære ſculperetur præterquam à Lyſippo, c artificibus illius ætatis præſtantiſſimis. Nam hoc quoque judicabat ad Principis dignitatem pertinere. Cum Cherylo Poëta pactus erat, ut pro unoquoque bono verſu Philippicum acciperet aureum, pro malo colaphum.

35. IDEM interrogatur ubi ſuos reconderet theſauros: d *Apud amicos*, inquit: ſignificans facultates nuſquam reponi tutius. Cum enim res poſtulat, redeunt ad te cum fenore.

37. CVM

a *Regaliter.* b *Animus vere Regius.* c *Artes.* d *Liberalitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

37. CVM nuntius quidam gaudio geſtiens, porrectaque manu accurreret, rem proſpere geſtam narraturus: *a Quid mihi bone vir magni nuntiabis, niſi nunties Homerum revixiſſe?* ſignificans omnium præclare geſtorum gloriam abolendam, niſi contingeret talis præco qualis fuit Homerus.

38. CIVITAS quædam ut ab armis Alexandri quietem haberet, obtulit illi partem agrorum, & præterea rerum omnium dimidium Cui ſic reſpondit: *b Hoc animo veni in Aſiam, non ut acciperem quod dediſſetis, ſed ut vos haberetis quod reliquiſſem.*

39. ALEXANDER habebat Eudæmonicum Philoſophum, ſed quovis paraſito adulantiorem. Hic cum aliquando tonaret vehementer, adeo ut omnes expaveſcerent, dixit Alexandro. Quin tu tale quippiam facis Alexander fili Iovis? At ille non ferens tam abjecti Philoſophi vocem, ridens ait: *c Nolo enim formidabilis eſſe quemadmodum tu me doces, qui Satraparum ac Regum capita me jubes ſuper cœnam apponere.* Sic Athenæus, Plutarchus in vita ſecus aliquanto: *Quid mihi ſuccenſes, quod piſces apponam in convivio, ac non potius Satraparum capita?*

40. ALEXANDER cum hieme duceret exercitum aſſidens igni, recognoſcere prætereunteis copias cœpit: cumque videret ſenem quendam horrentem, frigore, & ad ignem ſtantem, conſidere loco ſuo juſsit, dicens: *d Si in Perſide natus eſſes, in regia ſella ſedere tibi capitale foret: in Macedonia nato conceditur.*

41. ALEXANDER etiamnum adoleſcens videns patrem Philippum equum præferocem, nec ullum ſeſſorem tergo patientem, velut inutilem abjectum ire. *e Qualem*, inquit, *equum iſti perdunt, dum illo per imperitiam ac mollitiem uti neſciunt.* Cumque mira arte ſine verberibus tractaſſet equum tandem conſcenſum ad curſum admiſiſſet, tum calcibus uſus eſt: ac molliter flexis habenis cum equum reduxiſſet, deſcendentis caput exoſculatus pater, Aliud, inquit; O fili, tibi par regnum quære, quando jam te non capit Macedonia. Præſagiit vir prudens tam excelſæ indoli non ſuffecturam pater-

nam

a *Præco rerum geſtarum.* b *Imperioſe.* c *Adulatio.* d *Civiliter.* e *Indoles excelſa.*

nam ditionem. Sed equus ille nos admonet, multa bene nata ingenia perire vitio inſtituentium, qui fere neſciunt imperare, niſi ex equis generoſis reddiderint aſinos.

42. IDEM Ariſtotelem, cui puer formandus fuerat traditus, ſumma veneratione proſequebatur dicens, *a* ſe illi non minus quam patri debere, quod à patre vivendi, à præceptore bene vivendi initium accepiſſet.

43. CVM pirata captus ad ipſum deductus eſſet, rogatus qua re fretus auderet infeſtare maria, compendio reſpondit; *b* *Ego*, inquit, *quoniam id unico navigiolo facio, pirata nominor: tu cum idem facias magna claſſe, Rex appellaris.* Alexander admiratus intrepidum animum, donavit illi vitam.

44. IDEM Delphos profectus cum Sacerdos negaret ſe conſulturam Deum, quod dies eſſent nefaſti: quibus ne oraculis quidem loqui fas eſſet: vi pertracta cum Sacerdote templum adſcendit, cumque illa importunitate victa diceret: Invictus es ô fili: *c* *Satis*, inquit Alexander, *oraculi eſt:* mulieris vocem reſponſi loco ducens.

45. POSTEA quam in expeditionem profectus regias opes pœne omnes in milites ac Duces diſtribuiſſet, roganti Perdiccæ. Quid tibi nunc Rex ſupereſt? *d* *Spes*, inquit. Heic Perdicca. Hæc, inquit, nobis commilitonibus tuis futura communis eſt: & prædium quod ipſi deſignarat Alexander, recuſavit. Tanta erat fiducia bene ſucceſſuram expeditionem.

46. IDEM initio cum in cauſſis capitalibus ſederet judex, accuſatori alteram aurem occludebat: rogatus cur id faceret: *e* *Alteram*, inquit, *integram ſervo reo.*

47. CVM Philoxenus claſſis præfectus Alexandro ſcripſiſſet, Tarentinum quendam Theodorum eſſe apud ſe pueros habentem inſigni forma venales, ſi vellet emere; indigne tulit, apud æquales ſubinde clamitans: *f* *Quid in me Philoxenus tam obſcenum animadvertit, ut mihi tantum probri conciliaret?*

48. IN

a *Pietas in præceptorem.* b *Animoſe.* c *Oraculum.* d *Fiducia eventus.* e *Iudex incorruptus.* f *Integritas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

48. IN Calliſthenem nequaquam ſeſe accommodantem aulæ Regiæ moribus, ſed & dictis & geſtu præ ſe ferentem nihil ibi placere, dixit hunc verſiculum:

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός.

Id eſt:

a *Sapientem ego odi, qui ſibi ſapit nihil.*

49. NISAM expugnaturus cum videret milites deterreri fluminis, quod civitatem præterlabitur, profunditate, exſiliit: b *O me omnium deterrimum*, exclamans, *qui natare non didicerim?* moxque clypeo pro ſubere innixus primus tranavit.

50. ILIVM profectus Achillis ſtatuam coronans: c *O te felicem*, inquit, *Achilles, cui vivo talis amicus, mortuo talis contigerit præco.* De Patroclo loquens & Homero, quorum ille fidiſſimus Achilli fuit amicus, hic defunctum Iliade tota celebravit.

51. DVABVS potiſſimum rebus, cum Deus à multis prædicaretur, d ſe quod mortalis eſſet deprehendere dicebat, ſomno & coitu, quod hæc præcipue proderent humani corporis imbecillitatem, ad cætera invictus erat. Somnus enim mortis imago eſt, & coitus ſpecies eſt morbi comitialis.

52. DARII Regiam ingreſſus cum vidiſſet ſublime cubiculum, & in eo ſtratum, menſas cæteraque omnia mirifico ornatu inſtructa: e *Hoccine*, inquit, *erat imperare?* Sentiens non eſſe Regium hujuſmodi deliciis indulgere.

53. IDEM lectum ingreſſus excuſſis accurate palliis dicere ſolet: *Nunquid heic delicatum aut ſuperfluum mater addidit?* Adeo adhorrebat à muliebribus deliciis.

54. CVM delato ad ipſum ſcriniolo, quo nihil inter opes Darii pretioſius pulchriuſve repertum eſt, quæreretur in quem uſum deſtinandum eſſet: aliis aliud ſuadentibus, dixit: f *Huic optime ſervandus dabitur Homerus*: ſentiens nullum eſſe theſaurum illo pretioſiorem. Ita viſum eſt juveni, qui ſe totum ad exemplar Achillis componebat.

a *Servire tempori.* b *Exemplum Ducis.* c *Præcipua bona.* d *Quæ nos admonent mortalitatis.* e *Deliciæ indignæ Principe.* f *Litterarum amor.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

55. IDEM hortante Parmenione, ut noctu hoſtem adoriretur, alioqui ſummum fore diſcrimen, ſi palam cum tanta multitudine Martem experiretur. Siquidem ex fragore procul velut è pelago reſonante, conjectabant immenſum eſſe numerum: *a Non furor*, inquit, *victoriam:* recuſans tenebrarum præſidio vincere.

56. CUM legiſſet prolixam epiſtolam ab Antipatro ſcriptam, in qua multæ inerant adverſus Olympiadem calumniæ: *b Ignorare videtur*, inquit, *Antipater, quod una matris lachryma multas delebit epiſtolas.*

57. CUM ſenſiſſet ſororem ſuam cum juvene quodam eleganti forma conſuetudinem agere, nihil offenſus eſt, ſed dixit: *c Concedendum eſſe, ut illa quoque aliqua ex parte regno frueretur:* Multum diſſentiens ab animo Cæſaris Auguſti, qui nihil acerbius tulit, quam filiæ neptiumque laſciviam.

58. CUM audiſſet Anaxagoram diſſerentem, innumerabiles eſſe mundos, illachrymaſſe dicitur. Rogantibus nunquid accidiſſet lachrymis dignum: *d An non videor*, inquit, *merito flere, qui cum mundi ſint innumerabiles, nos nondum unius domini facti ſumus?*

59. PHILIPPUS à Triballis in prœlio vulneratus eſt femore lancea trajecto: opera chirurgi liberatus periculo mortis, dolebat claudicationis deformitatem contractam manere. Cui Alexander: Ne *verearis*, inquit, *in publicum prodire, ſed gradum movens virtutis tua potius memineris.* Hoc & aliis adſcribitur.

60. SI quando in colloquiis aut conviviis incidiſſet *e* contentio de carminibus Homeri, aliis alia præferentibus, hoc unice probavit Alexander.

f Ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

Id eſt:

Dux bonus atque idem validus pugnator in armis.

Addebat Homerum hoc verſu virtutem Agamemnonis prædicaſſe, Alexandri vaticinatum eſſe.

61. CUM tranſmiſſo Helleſponto Trojam viſeret, veterum heroum res geſtas animo revolvens, quidam, ſi vellet, pollicitus eſt ſe Paridis lyram daturum. Heic

a *Ingenue.* b *Matris lachryma.* c *Candide.* d *Ambitio inſatiabilis.* e *Comparatio carminum Homericorum.* f *Iliad. γ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Heic Alexander: a *Minime*, inquit, *illa mihi eſt opus, cum Achillis lyram habeam.* Hac vir ſtrenuus fortium virorum laudes canere conſuevit, cum Paris ſua lyra molles ac laſcivos modulos incineret.

62. QVODAM tempore Darii mulieres inviſit una cum Hephæſtione. Hunc, cum eſſet eodem ornatu quo Rex, corpore etiam major: Syngambris Darii mater pro Rege adoravit. Eadem cum ex nutibus adſtantium intellexiſſet errorem ſuum, perturbata denuo ſalutavit Alexandrum. Tum Alexander: b *Nihil eſt, O mater quod turberis. Nam & hic Alexander eſt.* Sentiens amicum eſſe alterum Alexandrum.

63. CVM in Hammonis templum veniſſet, Sacerdos grandævus illum ſalutavit. Salve fili, & hanc appellationem à Deo habeas, tum Alexander: c *Accipio eam, O pater, & poſthac patiar tuus dici, ſi mihi totius Orbis dominium conceſſeris.* Sacerdos recepit ſe intro, & quaſi conſulto Deo reſpondit, Iovem certo promittere quod peteret. Heic Alexander. *Scire cupio num quis ſuper ſit inultus eorum qui patrem meum interfecerunt.* Ad hæc Sacerdos, Philippi, inquit, interfectores omnes dedere pœnas, ſed patri tuo nemo mortalium poteſt tendere inſidias: ſignificans illum eſſe Iovis, non Philippi filium.

64. CVM Darius numeroſiſſimum exercitum inſtruxiſſet, Alexander profundiſſimo ſomno correptus eſt adeo, ut nec interdiu potuerit expergiſci: tandem imminente periculo amici ingreſsi Regem excitarunt, qui cum dicerent, ſe mirari in eo rerum ſtatu tantam Regis ſecuritatem: d *Magna*, inquit Alexander, *animi moleſtia me Darius liberavit, qui vires ſuas omnes in unum contraxit, ut liceat uno die de ſumma rerum decernere.*

65. ALEXANDRO Magno Corinthii per legatos jus ſuæ civitatis detulerunt. Hoc officii genus cum riſiſſet Alexander, quidam è legatis. Nulli, inquit, civitatem unquam donavimus præterquam tibi & Herculi. Hoc audito lubens accepit oblatum honorem, quem illi commendabat partim raritas, partim cum Hercule laudatiſsimo viro ſocietas.

66. DVM

a *Muſica digna Duce.* b *Humanitas.*
c *Adulatio.* d *Animoſe.*

66. LVM in obſidione cujuſdam urbis infirmiſſima mœnium quærit, ſagitta ictus eſt, nec tamen ab inſtituto deſtitit: mox cum repreſſo ſanguine ſicci vulneris dolor creſceret, & crus equo ſuſpenſum paullatim obtorpuiſſet, coactus quod cœperat omittere, ac chirurgum accerſere. *Omnes*, inquit, *me prædicant Iovis eſſe filium, ſed vulnus hoc hominem eſſe me clamat.*

67. ZENOPHANTVS certis modis Alexandrum ad arma ſolet concitare. Eam Muſices vim admirantibus cunctis, quidam ait. Si tantus artifex eſt, incinat modulos quibus illum à bellis revocet. Sentiens non eſſe magnæ artis hominem eo perpellere, quo ſuapte natura pronus eſt.

ANTIGONVS *Rex Macedonum.*

1. ANTIGONVS in extorquendis pecuniis acer erat ac rigidus. Cuidam itaque dicenti. At non talis fuit Alexander: a *Merito*, inquit, *nam ille metebat Aſiam, ego culmos lego.* Sentiens opulentiſſimam Aſiam prius ab illo ſpoliatam, ſibi à ſpoliatis corradendum quod poſſet.

2. MILITES quoſdam videns thoracibus & galeis indutos ſphæra ludere, delectatus eſt hoc ſpectaculo, ac Duces illorum accerſi jubet, ut eos coram illis laudaret: verum ubi nuntiatum eſſet Duces bibere, b præfecturas illorum militibus dedit, qui ſphæra luſerant armati, ſimul & Ducum ignaviam puniens, & militum ſtrenuitatem honorans.

3. CVM omnes admirarentur quod cum initio regni durior fuiſſet, ſenex factus clementer ac placide regnum gubernaret c *Prius*, inquit, *opus erat regno, nunc gloria & benevolentia:* ſentiens regnum armis & auſteritate frequenter parari, ſed non niſi honeſta opinione civiumque benevolentia retineri.

4. IDEM filio Philippo multis præſentibus percunctanti ac dicenti. Quando caſtra movebimus? d *Quid*, inquit, *num metuis ne ſolus tubam non audias?* Notans

a *Feſtiviter.* b *Severe.* c *Regni ſtabilitas.*
d *Silentium in bello.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tans adoleſcentis imperitiam, qui hoc patrem multis audientibus percunctaretur, cum in bello cælanda ſint conſilia Principum: ſed quoties caſtra movenda ſunt, tum omnibus tuba dat ſignum.

5. CVM adoleſceus inſtitiſſet, ut hoſpitium nanciſceretur apud viduam treis habentem forma decente filias, accito hoſpitiis deſignandis præfecto: *a Non expelles*, inquit, *filium meum ex loci anguſtia?* Non prodidit adoleſcentis affectum, qui ſciebat illum captare quod amaret, ſed excuſavit ædium anguſtiam in quibus vidua cum tribus filiabus ageret.

6. A GRAVI morbo poſtea quam convaluerat: *b Nihilo pejus eſt*, inquit, *ſiquidem hic morbus ſubmonuit nos, ne animo efferamur cum ſimus mortales.* Quis docuerat ethnicum Regem philoſophiam Chriſtiano dignam animo? Deplorabant amici ceu magnum malum, quod tam graviter ægrotaſſet, ille interpretatus eſt ex morbo plus acceſſiſſe boni quam mali. Corpus extenuarat, ſed animum reddidit modeſtiorem: corporis robori non nihil detraxerat, ſed animo detraxit, inſolentiam, morbum longe periculoſiſſimum. Proinde non peſſime res habet, cum levior morbus arcet pellitue majorem.

7. HERMODOTVS Antigonum in carmine ſcripſerat Iovis filium. Is hoc legens: *c Iſtius*, inquit, *rei nequaquam mihi conſcius fuit Laſanophorus ille:* perquam facete ridens poëticam adulationem parique modeſtia ſui generis humilitatem agnoſcens. Laſanum autem matula fictilis eſt. Quod ſi Iovis erat filius, ea res hactenus fefellerat & ſervum matulam in cubiculo ferre ſolitum, & Antigonum filium.

8. QVODAM dicente, omnia Regibus honeſta juſtaque eſſe: *d Sunt per Iovem*, inquit, *Barbarorum dumtaxat Regibus: at nobis ea dumtaxat honeſta ſunt, quæ honeſta ſunt, & ea tantum juſta, quæ juſta ſunt.* Graviter retudit adulatricem vocem, volentis omnia licere Regibus. Non enim Rex eſt honeſti juſtique regula, ſed honeſti juſtique miniſter eſt. Atque utinam ſimiles voces non audiant Chriſtianorum aures, aut ſi audiant, ſimili ſeveritate rejiciant. Quid enim aliud dicunt, qui occidunt.

a *Caſte.* b *Morbus utilis.* c *Modeſte.*
d *Regibus honeſta tantum licent.*

dunt. Quod Principi placuit, legis vigorem habet: qui negant Principem teneri legibus, qui tribuunt illi geminam poteſtatem, ordinatam & abſolutam: quarum altera poſſit quod leges, pacta, & fœdera poſtulant: altera quodcunque libuit.

9. FRATER Antigoni Marſyas litem habebat, ſed à Rege poſtulabat ut cauſa domi cognoſceretur. Cui Antigonus: a *Si nihil*, inquit, *præter jus agimus, melius fiet in foro, cunctiſque audientibus.* Non impetravit hoc à Rege fraternus affectus, ut vel tantillum de jure concederet. Ipſum autem hoc dilemmate conſtrinxit: ſi injuſtam cauſam habere te ſcis, cur litigas? Sin juſtam, cur fugis hominum conſcientiam, & ad domeſticas latebras rem fori pertrahis, non cariturus ſiniſtra civium ſuſpicione, etiam ſi bonam cauſam viceris?

10. CVM aliquando tempore hiberno compuliſſet caſtra transferri in locum ubi non erat rerum neceſſariarum copia, atque hac de cauſa milites quidam in Regem maledicta congererent, ignari ipſum eſſe in proximo, virga tentorii vela diduxit: b *Flebitis*, inquit, *ni longius ſemoti de me male loquamini.* Quid hac facetia clementius, aut quid hac clementia facetius? Simulabat ſe non indignari quod male de ipſo loquerentur, ſed quod tam vicini, ut exaudiri poſſent ab eo cui maledicebant.

11. ARISTODEMO qui unus ex amicorum regiorum numero fuit, è coquo, ut putabatur, prognatus, ſuadenti ut impendiis ac largitionibus aliquid detraheret: c *Verba tua*, inquit, *Ariſtodeme jus olent.* Subindicans coquorum eſſe parcimoniam, non Regum: proinde illum tali conſilio non meminiſſe cujus eſſet amicus, ſed quo eſſet patre natus.

12. CVM Athenienſes ſervum Antigoni honoris gratia perinde ut ingenuum in civium numerum adſcripſiſſent: d *Nequaquam*, inquit, *velim unum Athenienſium à me loris cædi:* ſignificans per illos factum, ut unum civem Athenienſem poſſet loris cædere, quippe ſervum: ſed Athenis eſſe plures uno commeritos, ut à Rege loris cæderentur, qui ſervum alienum, quod in ipſis fuit, manumitterent.

a *Severe.* b *Lenitas.* c *Liberalitas Regum.* d *Severe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

13. ADOLESCENS quidam Anaximenis Rhetoris diſcipulus, orationem à præceptore meditatam, & ad eam recitandam ſubornatus, coram Antigono habebat: cumque is inter audiendum quiddam ſcire cupiens ſciſcitaretur, moxque adoleſcens reticuiſſet: *a* *Quid ais*, inquit Antigonus, *num iſta tibi ſunt in tabulis deſcripta?* Quod ille in adoleſcente judicavit abſurdum, hoc hodie magnificum habetur, ut ſenes etiam apud Principes orationem à Rhetore quopiam conducto ſex menſibus elaboratam ediſcant, eamque pſittacorum more reddant. Nec raro fit, ut nemine etiam interpellante ſibi excidant, cunctiſque ridiculi ſint.

14. ALTERVM quendam Rhethorem audiens ita loquentem, Hora nivium jaculatrix adveniens, regionem herbis defectam reddidit: *b* *Non deſines*, inquit, *mecum ut cum turba agere?* Offenſus eſt Rex oratione nimis elaborata, cujuſmodi verborum apparatu ſolent ſe venditare Rhetores apud imperitam multitudinem. At idem apud Regem facere, erat illius abuti patientia. Quoniam autem affectata ſermonis ſtructura, Latine non perinde poteſt exprimi, Græca ponam, χιονοβόλος ἡ ὥρα γενομένη, λειποβοτανεῖν ἐποίησε τὴν χώραν. pro χιονοβόλος ἡ ὥρα dicere poterat hiems, & λειποβοτανεῖν verbum eſt affectatum, vixque Poëtæ concedendum.

15. THRASYLLO Cynico petenti drachmam: *c* *Non eſt*, inquit, *munus Regium.* Cynico ſubjiciente. Talentum igitur da. *At non eſt*, inquit, *Cynicum tale munus accipere.* Vtroque cornu repulit poſtulatoris improbitatem, quem exiſtimabat nullo dignum beneficio.

16. CVM mitteret filium ſuum Demetrium cum numeroſa claſſe magnaque militum vi ad Græcos liberandos, dicebat. *d* Gloriam à Græcia velut à ſpecula in orbem terrarum accendi: juvenem gloriæ ſtudio exſtimulans, uti ſtrenue rem gereret, quod ejus laudis rumor non intra Græciæ fines eſſet continendus, ſed ob Græci nominis celebritatem, per omnes mundi plagas dimanaturus.

17. AN-

a *Oratio aliena.* b *Verba affectata.* c *Facete.*
d *Gloriæ ſtimulus.*

17. ANTAGORAM Poëtam in tentorio congrum coquentem, atque ipſum patellum verſantem deprehendit Antigonus à tergo ſtans, eique dixit: a *Putaſne, O Antagora, Homerum cum Agamemnonis res geſtas ſcriberet, coxiſſe congrum?* Contra hæc Antagoras. Et tu Rex, putaſne Agamemnonem cum illas res gereret, fuiſſe curioſum, ſi quis in exercitu congrum coqueret? æquo animo Rex tulit joci talionem, quaſi inter pares res ageretur.

18. IN ſomnis Antigonus aliquando viderat Mithridatem auream metentem meſſem, eoque ſtruebat illi inſidias, ut tolleret è medio. *b* Idque dum indicaſſet Demetrio filio, jurejurando adegit ut ſileret. Is vero juncto ſibi Mithridate deambulabat in litore maris, & infima haſtæ parte inſcripſit arenæ. Fuge Mithridates. Is intellecta re profugit in Pontum, atque illic perpetuo regnavit. Hoc cum non ſit apophthegma, videtur ab aliquo adjectum.

19. ANTIGONVS amicis ſuadentibus, ut ſi Athenas caperet validis illam præſidiis communiret, ne quando deficeret, ſummaque cura ut totius Græciæ baſim cuſtodiret, reſpondit, *c* ſe ſemper in hac fuiſſe ſententia, ut crederet nullum eſſe regni præſidium firmius, quam civium benevolentiam.

20. IDEM ubi audivit Reges in ipſius exitium conſpiraſſe, inſolentiſſime reſpondit, *d* ſe illos omnes velut aves ſemina legentes uno lapide unoque clamore diſturbaturum.

21. CVM Antigonus in arduis ac præruptis locis planitiei imminentibus exercitum haberet, Pyrrhus poſitis circa Napliam caſtris, poſtridie per caduceatorem, ut in campum deſcendens Martem experiretur provocavit. Antigonus vero reſpondit. *e Suam militiam non magis armorum quam temporum eſſe: Pyrrho ſi illum ſuæ vitæ tædium cœpiſſet, ſatis multas ad interitum vias patere.*

22. ANTIGONVS interrogatus, quem è ſuæ ætatis Ducibus præſtantiſſimum judicaret, reſpondit; *Pyrrhum ſi ſeneſceret.* Non pronuntiavit optimum, ſed opti-

a *Vrbanitas.* b *Fides amici.* c *Clementer.*
d *Inſolenter.* e *Non ſemper pugnandum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

optimum fore, ſi rerum experientiam ætas adjungeret.

23. IDEM videns militem quendam alioqui ſtrenuum, a & ad pericula promptum, parum bene affecto corpore, rogavit quid palleret: illo confeſſo morbum occultum, juſſit Medicis ut ſi qua fieri poſſet adhiberent remedia. At miles jam morbo liber cœpit detrectare pugnam, minuſque prompte ſemet objicere periculis. Rex admiratus interrogavit illum quænam eſſet mutati animi cauſa? Tum miles. Tu ipſe, inquit, in cauſa fuiſti: cum afflicte viverem, non magnopere metuebam tali vitæ: nunc cum tua opera mihi vita facta eſt carior, magis caveo ne pereat.

24. ANTIGONVS ſenior Sophiſtæ cuidam librum de juſtitia conſcriptum porrigenti: b *Deſipis*, inquit, *qui cum me videas alienas urbes armis vexantem, tamen apud me de juſtitia diſſeris.* Senſit eos qui ditionis ampliandæ, gloriæve cauſa bellum inferunt alienis civitatibus, non poſſe tueri juſtitiæ leges.

25. ANTIGONVS ſenior cum frequenter Biantem moleſte flagitantem tuliſſet, tandem victus tædio. *Date*, inquit, *Bianti talentum, vel vi.* Sentiens beneficium non impetratum, ſed improbitate extortum.

26. ANTIGONVS cum nocte quadam quoſdam è militibus ſuis exaudiſſet omnia mala imprecantes Regi qui ipſos in illud iter & inextricabile lutum induxiſſet, acceſſit ad eos qui maxime laborabant: eos cum ignorantes à quo adjuvarentur explicuiſſet. *Nunc*, inquit, *maledicite Antigono, cujus vitio in has miſerias incidiſtis: ſed ei bene optate, qui vos ex hac voragine eduxit.* Hac vindicta contentus erat Regis vere excelſus animus.

27. IDEM cum in parvulo quodam caſtello Græci obſiderentur, ac fiducia loci contemnentes hoſtem, multa in deformitatem Antigoni jocarentur, & nunc ſtaturam humilem, nunc colliſum naſum deriderent: *Gaudeo*, inquit, *& aliquid boni ſpero, quando in caſtris meis Silenum habeo.* Cum hos dicaces fame domuiſſet, quod captis facere mos eſt, videlicet ut qui bello ſunt utiles, in cohortes deſcribantur, cæteri preconio ſubjiciantur, negavit ſe vel id facturum fuiſſe, niſi expediret his dominum

a *Felicitas timidos facit.* b *Bellum injuſtum.*

ſuum habere, qui tam malam haberent linguam. Hoc idem arbitror eſſe cum eo quod refert Plutarchus, niſi quod aliter commemoratur à Seneca.

28. IDEM cum accepiſſet inſtrumentum prægrandibus literis deſcriptum: a *Ha*, inquit, *vel cæco perſpicua ſunt*: jocans in vitium oculorum. Erat enim luſcus. Idem alius magno capitis ſui periculo dixiſſet, quod uſu venit Theocrito Chio, de quo poſtea dicetur.

29. ANTIGONVS Rex cum renuntiatum eſſet filium Alcyoneum in acie cecidiſſe, demiſſo vultu paulisper apud ſe cogitavit, mox erupit in hanc vocem. *O Alcyonee ſerius quam oportuit vitam morte commutaſti, qui tam audacter in hoſtes inſilieris, neque tuæ ſalutis, neque meorum monitorum ullam habens rationem.* Putavit non eſſe deflendum qui ſua culpa periſſet, ſibique calamitatem accerſiſſet. Refertur ex Plutarcho.

30. IDEM conſpiciens filium ſuum eos, in quos habebat imperium, ferocius tractantem atque inſolentius; b *An ignoras*, inquit, *fili, regnum noſtrum eſſe ſplendidam ſervitutem?* Nihil dici potuit cordatius. Nam Princeps non minus obſervire cogitur populo, quam populus Principi, niſi quod Princeps id facit cum dignitate, alioqui re vera mutua ſervitus eſt.

31. IAM ut cum Græcis utcumque paria faciamus. Alexandro Iulium Cæſarem, Philippo Auguſtum, Antigono M. Tullium objiciemus.

OCTAVIVS CÆSAR

AVGVSTVS.

1. CVM in convivio Rhœmitalces Thracum Rex, qui ab Antonio ad Auguſtum deſciverat, inſolentius jactaret ſua erga Cæſarem merita, ac ſine fine exprobrans belli ſocietatem, moleſtus eſſet, Cæſar diſſimulata illius petulantia, alteri cuidam Regum propinans dixit: c *Proditionem amo, proditores non laudo.* Significans his qui proditione profuerunt, nihil deberi gratiæ: licet

a *Iocari in ſeipſum.* b *Regnum ſervitus.* c *Proditio grata.*

enim officium quod præſtant pro tempore gratum eſt, ipſi tamen habentur pro malis ac fœdifragis.

2. CVM Alexandrini poſt urbem vi captam extrema ſe paſſuros exiſtimarent, *a* Auguſtus ſuggeſtum conſcendit, adjuncto ſibi Ario Alexandrino, dixit ſe civitati parcere, primum propter ipſius magnitudinem ac pulcritudinem, dein propter Alexandrum Magnum ejus urbis conditorem, poſtremo in gratiam Arii amici. Raræ cujuſdam clementiæ fuit, non diripere civitatem quæ pertinaciſſime rebellarat: ſed non minus laudis merebatur illa civitas, quod hujus beneficii gratiam non ſibi vindicavit, ſed unam præcipuamque partem ipſi conceſſit urbi, alteram tribuit Alexandro, cujus memoriam ſciebat apud Alexandrinos eſſe gratioſiſſimam: tertiam tranſtulit in Arium, ejus civitatis civem, amicum tanto titulo ſuis commendans.

3. CVM ad Auguſtum delatum eſſet, *b* Erotem Ægypti Procuratorem emiſſe coturnicem, in pugna ſuperantem omnes, prorſus invictam, eamque aſſam devoraſſe: juſſit acciri hominem, & diſcuſſa cauſſa confeſſum malo navis affigi juſſit, vita judicans indignum, qui ob tantillam gulæ voluptatem non peperciſſet avi, quæ pugnando diu multiſque potuiſſet eſſe voluptati: præterea quæ læto quodam omine Cæſari perpetuam in bellis proſperitatem portenderet.

4. IN Sicilia pro Theodoro Arium præfectum inſtituit, *c* ſed cum Cæſari quidam libellum porrexiſſet, in quo ſcriptum erat, Calvus Theodorus Tarſenſis fur erat, quid tibi videtur? lecto eo, nihil aliud ſubſcripſit quam *Videtur.*

5. ATHENODORO Philoſopho cauſſatione ſenectutis flagitanti ut ſibi liceret redire domum, Auguſtus conceſſit. At cum ille Cæſari dixiſſet, Vale, volens aliquod Philoſopho dignum monumentum apud illum deponere, adjecit Cæſar, cum fueris iratus, ne quid dixeris feceriſve, prius quam Græcarum literarum XXIIII. nomina apud te recenſueris. Cæſar autem Philoſophi dexteram amplexus: *d* *Adhuc*, inquit, *te præſente mihi opus eſt:* totumque etiam annum apud ſe detinuit, dicens

a *Clementer.* b *Severe.* c *Lepide.*
d *Iræ remedium.*

cens illud Græcorum proverbium, *Silentii ſunt tuta fidi præmia:* ſive approbans Philoſophi dictum, quod tutum eſſet iram premere ne prorumpat in verba, ſive ſentiens Philoſopho profuturum fuiſſe, ſi hoc dictum non addidiſſet jam abiturus. Quanquam tam ſalubris admonitio magnificum aliquod præmium merebatur.

6. CVM audiſſet, quod Alexander natus annos triginta duos poſtea quam pleraſque mundi regiones peragrarat, *a* dubitaſſet quid in reliquum vitæ tempus eſſet facturus, demirabatur ſi Alexander non judicaſſet majus opus, bene gubernare partum imperium, quam amplam ditionem comparaſſe. Recte notavit inexplebilem Alexandri ambitionem, qui nullam aliam functionem Rege dignam exiſtimaſſet, quam proferre ditionis terminos, cum multo tum pulcrius tum difficilius ſit, regnum quod contigit, rectis legibus, ſanctiſque moribus exornare, quam armis regno regnum addere.

7. AVGVSTVS legem tulerat de adulteris, quo modo judicandi eſſent de hoc crimine delati, & quo modo puniendi convicti, poſt iræ impotentia irruit in adoleſcentem delatum, quod cum Iulia Auguſti filia commercium habuiſſet, eumque manibus verberavit. At cum adoleſcens exclamaſſet: *b Legem tuliſti O Cæſar:* adeo facti pænituit Cæſarem, ut eo die recuſaret cœnam capere. Crimen per ſe grave erat, tum admiſſum in Cæſaris filiam. Quis Princeps ibi dolori ſuo temperaret: Aut quis ibi legum judiciorumque mores expectaret? At tantus Princeps ſibi adeo diſplicuit, ut à ſeipſo pœnas ſumeret quod legi quam aliis prodiderat, non per omnia paruiſſet.

8. CVM Cajum ex filia nepotem, *c* in Armeniam mitteret, optabat à Diis, ut illum Pompeji benevolentia, audacia Alexandri, ipſius autem fortuna comitaretur. Quod in ſingulis erat præcipuum, id optabat uni contingere. Illud autem ſingularis cujuſdam erat modeſtiæ, quod vir ingenio, doctrina, conſilioque præſtans, ſua præclara geſta fortunæ adſcribebat.

9. DICEBAT ſe Romanis eum imperii ſucceſſorem relicturum, *d* qui nunquam eadem de re bis conſultaſſet: de Tyberio ſentiens.

a *Parta tueri maximum.* b *Princeps legum obſervator.* c *Votum.* d *Præſens conſilium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

10. CVM juvenes nobiles ac dignitate claros inter ſe tumultuantes vellet compeſcere, nec auſcultarent illi, ſed tumultuari pergerent: *a* *Audite*, inquit, *juvenes ſenem, quem juvenem ſenes audierunt.* Auguſtus enim adoleſcens ad Rempublicam admotus eſt, ſummaque fuit auctoritate: hac ſola voce illos coërcuit, nec aliud ſupplicium ob concitatum tumultum exegit.

11. CVM populus Athenienſium videretur deliquiſſe quiddam, ſcripſit ex urbe Ægina: *b* *Non arbitror vos latere quod vobis iraſcor. Neque enim Æginæ ſum hibernaturus.* Nec aliud illis neque dixit, neque fecit, ſatis habens illis comminatum eſſe, ni deſiſterent.

12. CVM quiſpiam ex Euclidis accuſatoribus, *c* affatim & ad ſatietatem uſque dicendi libertate utens, eo tandem provectus eſſet ut tale quiddam diceret, Hæc ſi tibi non videntur magna, jube ut mihi reddat ſeptimum Thucydidis librum. His offenſus Cæſar juſſit illum duci. Cæterum ut audivit illum ex Braſide poſteris reliquum eſſe, ad ſe venire juſſit, ac moderate correptum dimiſit.

13. PISONI domum à fundamentis uſque ad extremam contignationem accurate ædificanti: *d* *Vt bono*, inquit, *ſim animo facis O Piſo, qui ſic ædificas, quaſi Roma futura ſit perennis:* Non offenſus eſt immodico ſtructuræ apparatu, ſed quod alius fuiſſet ſuſpicatus ad tyrannidem ſpectare, ille vertit in lætum Romani Imperii auſpicium. Hactenus Plutarchus.

14. SCRIPSERAT Auguſtus tragœdiam cui titulus erat Ajax, eam poſt, quoniam diſplicebat, ſpongia delevit. Itaque cum Lucius trugœdiarum ſcriptor interrogaret quid ageret ipſius Ajax, Cæſar admodum feſtiviter: *e* *In ſpongiam*, inquit, *incubuit*: alludens ad argumentum fabulæ, in quo Ajax cum reſciviſſet quæ dixiſſet, feciſſetque per inſaniam, gladio incumbens ſibi necem conſcivit.

15. CVIDAM ipſi libellum trepide porrigenti qui manum nunc proferret, nunc retraheret: *f* *Quid*, inquit, *An putas te aſſem dare elephanto?* Solent enim pueri

a *Auctoritas.* b *Clementer.* c *Clementer.* d *Commoda interpretatio.* e *Lepide.* f *Princeps aditu facilis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

pueri inimicos nummos elephanto porrigere, quos ille non ſine ſpectatorum admiratione proboſcide ſic corripit, ut pueri manum non lædat. Sic videmus pueros & in urſorum rictum manum inſerere, non ſine metu. Moleſtum erat optimo Principi quod timeretur.

16. CVM ab eo Pacinnius Taurus munus peteret, diceretque populari rumore ſparſum, pecuniam haud parvam ipſi à Cæſare datam: *a* *Sed tu*, inquit, *noli credere:* lepido joco ſignificans ſe non daturum. Alter exſpectabat futurum ut Cæſar ipſius pudori ſuccurreret, ne ſi compertum eſſet rumorem eſſe vanum, ipſe ludibrio haberetur. Cæſar aliud indicavit remedium, ſineret homines loqui quæ vellent, modo ne ipſi quod erat falſum perſuaderent.

17. ALTER præfectura equitum ſubmotus, inſuper & ſalarium ab Auguſto poſtulare eſt auſus, hoc colore, ut diceret ſe non lucri cauſſa ſalarium petere, ſed ut tuo, inquit judicio videar impetraſſe munus, & ita credar non ab officio ſubmotus, ſed officium depoſuiſſe: *b* *Tu*, inquit, Auguſtus, *apud omnes prædica te accepiſſe, ego non negabo.* Si nihil movebat petitorem, niſi metus ignominiæ, via commonſtrata eſt, qua nihilominus honori ſuo conſulere poſſet, quam ſi pecuniam accepiſſet.

18. HERENNIVM adoleſcentem vitiis corruptum Cæſar caſtris excedere juſſerat: cumque ille dimiſſus ſupplex ac plorabundus apud Auguſtum hac deprecatione uteretur, Quo ore redibo in patriam, quid dicam patri meo: *c* *Dic*, inquit, *me tibi diſplicuiſſe.* Quoniam pudebat adoleſcentem fateri quod ipſe Cæſari diſplicuiſſet, Cæſar permiſit ut ſermonem inverteret & culpam in ipſum conferret.

19. MILES quidam in expeditione ſaxo percuſſus, notabilique in fronte cicatrice deformatus, quoniam honeſto vulnere erat inſignis, immodice ſua facta jactabat, ejus inſolentiam Auguſtus leniter caſtigavit. *d* *At tu*, inquit, *cave ne quando fugiens poſt te reſpexeris.* Subindicans fieri poſſe, ut vulnus de quo nimium ſe venditabat, non in prœlio, ſed in fuga accepiſſet.

20. GALBA corpus habens gibbo deforme, de quo

a *Lepide.* b *Lepide negare.* c *Iocoſe.* d *Salſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quo vulgo jactatum eſt. Ingenium Galbæ male habitare, cum apud Cæſarem cauſam agens ſubinde diceret, Corrige me Cæſar, ſi quid in me reprehendendum videris: *a Ego*, inquit, *Galba, monere te poſſum, corrigere non poſſum.* Corrigitur quod reprehenditur, corrigitur quod ex diſtorto fit rectum.

21. CVM plerique rei, quos Severus Caſſius accuſabat, abſolverentur, & is cui Cæſar forum exſtruendum locarat, diu traheret illum operis exſpectatione: *b Vellem*, inquit, *Caſſius & forum meum accuſaſſet.* Iocatus eſt ambiguo verbo. Nam abſolvitur quod perficitur, & abſolvitur qui à cauſa liberatur: abſolvit opus architectus, & reum judex abſolvit.

22. OLIM erat magna ſepulchrorum religio, eaque pars agri quæ ſepulchro erat dicata, non proſcindebatur aratro. Vectius itaque cum nihil hac religione deterritus, patris monumentum exaraſſet, Auguſtus facete jocatus eſt: *c Hoc*, inquiens, *eſt vere patris monumentum colere.* Rurſus luſit ancipiti verbo: Colimus ea quæ veneramur, & colitur ager, aut aliud ſimile. Gemina fuiſſet amphibologia, ſi pro monumento dixiſſet memoriam quod ab illo dictum arbitror. Siquidem eorum memoria nobis ſacroſancta dicitur, quos vita defunctos veneramur, & memorias ad Græcorum imitationem vocamus defunctorum monumenta.

23. CVM Herodianæ crudelitatis rumor ad Auguſtum perveniſſet, quod in Syria pueros omnes qui bimatum non exceſſiſſent juſſiſſet interfici, & in his etiam ipſius periſſe filium: *d Præſtat*, inquit, *Herodis eſſe porcum quam filium.* Herodes Iudæus erat & Iudæi mira religione abſtinent ab eſu ſuillæ.

24. MÆCENAS vir alias laudatus in ſtylo laſciviebat, verbis affectatis & compoſitioni inſolenti frequenter indulgens: Auguſtus contra verbum inſolens quaſi ſcopulum fugiendum eſſe dicebat. Ad alios itaque ſcribens, ſtylo ſimplici conſuevit uti: Mœcenati vero, quem familiariter amabat, ſcribens, Mœcenatem imitari ſolet, adeo ut in quadam epiſtola, multa liberius ac diſſolutius jocatus, hanc adjecerit clauſulam: *Vale mel gentium,*

a *Salſe.* b *Lepide.* c *Iocus ex ambiguo.*
d *Crudelitas.*

gentium, metuelle, ebur ex Etruria, laſer Aretinum, adamas Supernas, Tyberinum margaritum. Cilneorum ſmaragde, jaſpis figulorum, Berille Porſennæ, carbunculum habeas, ἵνα συντέμνω πάντα, μάλαγμα *mœchorum.* Sic irriſit parum viriles amici in ſcribendo delicias. Ejuſdem μυροβρέχεις cincinnos jocis exagitare conſuevit, voces ac ſententias ineptas fœtores appellare conſuevit. Sermonem amabat purum & elegantem, qui ſententiam quam apertiſſime declararet. Nec Tyberio pepercit, interdum reconditas & exoletas voces aucupanti. Marcum Antonium increpabat, velut ea ſcribentem quæ homines mirentur potius quam intelligant. Quin & Agrippinæ neptis ingenium collaudans, hoc adjicit: *Sed opus eſt dare te operam, ne moleſte loquaris.*

25. POTITVS Alexandria multis vitam donarat in gratiam Arii Philoſophi, *a* Soſtratum tamen promptiſſimæ quidem linguæ virum, ſed qui Cæſari diſpliceret, quod temere Academicus haberi vellet, rejecit. At is ſqualidus promiſſaque cana barba cœpit Arium quocumque iret inſequi, verſiculum illum in ore habens:

Σοφοὶ σοφοὺς σώζουσιν, ἂν ὦσιν σοφοί.

Id eſt:

b *Sapientes ſapientes ſervant, ſi fuerint ſapientes.*

Hac arte coegit Cæſarem ignoſcere.

26. CVM jam quadrageſimum exceſſiſſet annum, ageretque in Gallia, delatum eſt ad illum, L. Cinnam adoleſcentem nobilem ac Pompeji nepotem inſidias illi ſtruere: dictum eſt ubi, quando, & quo modo aggredi vellent. Decreverant enim ſacrificantem interficere. Dictabatur proſcriptionis ſententia, ſed Auguſto interim varias edente voces, ingreſſa Livia uxor, Fac, inquit, quod Medici ſolent, qui ubi uſitata remedia non procedunt, tentant contraria: ſeveritate adhuc nihil profeciſti, ignoſce. Cinna deprehenſus vitæ tuæ nocere non poteſt, famæ tuæ prodeſſe poteſt. Protinus juſſit accerſi Cinnam ſolum ad colloquium, venienti alteram cathedram poni juſſit. *Hoc*, inquit, *Cinna primum abs te*

a *Extorta venia.* b *Clementer.*

peto, ne me loquentem interpelles: dabitur tibi loquendi tempus. Hic commemoratis pluribus in Cinnam beneficiis, quod ſervaſſet repertum in caſtris hoſtium, quod patrimonium omne conceſſiſſet, quod inſuper ornaſſet Sacerdotio, rogavit quare putarit ipſum occidendum: perturbato Cinna ſic finiit objurgationem. *Vitam tibi Cinna iterum do, prius hoſti, nunc inſidiatori ac paricidæ. Ex hodierno die inter nos incipiat amicitia, contendamus utrum ego meliore fide vitam tibi dederim, an tu mihi debeas.* Et conſulatum obtulit. Vis exitum? Cinnam habuit perpetuo amiciſſimum, ſolus illi fuit heres. Nullis amplius inſidiis ab illo petitus eſt.

27. AVGVSTVS nulli fere ad convivium vocanti negare ſolitus eſt. Exceptus igitur à quodam cœna perparca, ac pœne quotidiana, cum à convivatore dimitteretur, hoc illi tantum inſuſurravit: *a Non putabam me tibi tam familiarem.* Alius tam jejunum apparatum contumeliam fuiſſet interpretatus, ille etiam pudori conſuluit invitatoris, familiaritati tribuens, idque in aurem, ne cæteri putarent exprobratam parcimoniam. Quid hac comitate amabilius in tanto Monarcha, qualem nunc vix triginta Reges æquent?

28. PVRPVRAM Tyriam empturus, de obſcuritate querebatur: cumque venditor diceret. Erige altius & ſuſpice; *Ergone*, inquit, *ut me populus Romanus dicat bene cultum in ſolario ambulaturus ſum?*

29. HABEBAT Auguſtus nomenclatorem oblivioſum, cum hoc genus hominum oporteat in primis valere memoria, Is ad forum iturus rogat Cæſarem, nunquid eo mandaret: *b Accipe*, inquit, *commendaticias, nam illic neminem noſti.* Atqui hoc eſt proprium nomenclatorum munus, omnium nomina, cognomina, tituloſque dignitatum tenere, quo heris cum opus eſt ſuggerant. Vnde illis etiam nomen eſt inditum, è Græco Latinoque conflatum.

30. AVGVSTVS etiamnum adoleſcens lepide tetigit Vatinium: ſiquidem is podagræ obnoxius, videri ſtudebat diſcuſſiſſe vitium, ac jam mille paſſus ambulare ſe gloriebatur: *c Non miror*, inquit Cæſar, *dies aliquanto*

a *Civiliter.* b *Oblivioſus nomenclator.*
c *Lepide.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quanto ſunt longiores : ſignificans illum nihilo magis liberum eſſe à podagra, ſed dies longiores factos.

31. EQVITE Romano quodam defuncto compertum eſt, illum tantum habuiſſe æris alieni, ut ſumma ducenties nummum excederet, idque dum viveret cælaverat. Cum igitur res illius auctioni ſubjicerentur, ut ex pecunia creditoribus ſatis fieret, Auguſtus juſſit ſibi emi culcitram illius cubicularem : ac mirantibus hoc præceptum : a *Habenda eſt,* inquit, *ad ſomnum mihi conciliandum illa culcitra, in qua ille tanto ære alieno obſtrictus, ſomnum capere potuit.* Nam Auguſtus ob ingentes curas ſæpe maximam noctis partem ducebat inſomnem.

32. QVODAM die forte venit in ædes, in quibus habitarat Cato Vticenſis, heic cum Strabo quo Cæſari adularetur, Catonis pervicaciam accuſaret, quod ſibi manus adferre quam Iulium victorem agnoſcere maluiſſet : b *Quiſquis,* inquit Auguſtus, *præſentem Reipublicæ ſtatum mutari non vult, is & civis & vir bonus eſt.* Vnico dicto & Catonis memoriam tutatus eſt, & ſibi conſuluit, deterrens ne quis in poſterum affectaret res novas. Nam præſens ſtatus non is tantum dicitur, qui tum erat cum hæc loqueretur Auguſtus, ſed is quoque qui fuerat tempore conſpirationis in Iulium : Siquidem hæc dictio, præſens, apud Latine loquentes, ad tria tempora pertinet, præteritum, præſens & futurum, ut Præſentibus non erat contentus; & præſens vita quæ nunc agitur : & præſens in tempus omittat, id eſt, in futurum oportunitatem.

33. QVEMADMODVM Auguſtus gaudebat jocis liberalibus in alios ludere, ita in ſe jactos aut retortos interdum liberius, patientiſsime tulit. Adoleſcens quidam Provincialis Romam venerat, oris ſimilitudine tam mirifice referens Auguſtum, ut in ſe populi torius oculos converteret. Cæſar hoc audito juſsit ad ſe perduci, eumque contemplatus, hunc in modum percunctatus eſt : c *Dic mihi adoleſcens, fuit ne aliquando mater tua Romæ ?* Negavit ille, ac ſentiens jocum retorſit, adiiciens. Sed pater meus ſæpe. Auguſtus ludens ſuſpicionem intendebat in matrem adoleſcentis, velut ab ipſo ſtupratam : at adoleſcens protinus eam ſuſpicionem retorſit

a *Culcitra obærati.* b *Graviter.* c *Iocus in Principem retortus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

torſit in matrem Cæſaris, aut in ſororem. Nam oris ſimilitudo non magis arguebat illum eſſe Cæſaris filium quam fratrem aut nepotem.

34. TEMPORIBVS triumviralibus cum Octavius, *a* Lepidus & Antonius rerum potirentur, Auguſtus in Pollionem ſcripſerat Feſcenninos, ludibrii cauſſa. Tum Pollio, At ego, inquit, taceo: Non eſt enim facile in eum ſcribere, qui poteſt proſcribere: notans Auguſti tyrannicam potentiam, nec ea libertate offenſus eſt Auguſtus.

35. CVRTIVS eques Romanus deliciis diffluens, cum apud Cæſarem cœnaret, *b* macrum turdum ſuſtulit è patina, eumque tenens interrogavit Cæſarem, liceret ne mittere: cumque is reſpondiſſet, Quid ni liceat? ille protinus avem miſit per feneſtram, jocum arripiens ex ambiguitate verbi. Nam cibus è convivio dono mittitur amicis, quod apud Romanos erat ſollemne: & mittitur quod abjicitur. Nec hoc joco Cæſar offenſus eſt.

36. IDEM æs alienum cujuſdam ſenatoris, *c* quem carum habebat, non rogatus diſſolverat, ac pro eo numerarat quadragies nummum. Senator autem ea re cognita, pro gratiarum actione nihil aliud ſcripſit Cæſari, quam mihi nihil: joco velut expoſtulans etiam, quod cum numeraſſet omnibus creditoribus, ipſi nihil numeraſſet. Hunc jocum moroſior aliquis ingratitudinem fuiſſet interpretatus, Cæſar familiaritatis fiducia delectatus eſt.

37. LICINIVS Cæſaris libertus ſolet patrono novum aliquod opus inchoanti magnas conferre pecunias. *d* Quem morem ſequutus Licinius novum opus aggreſſuro centies promiſit per libellum, in quo poſt expreſſam pecuniæ ſummam, quæ virgula ſuperducta ſignabatur ſpatium erat vacuum. Hac occaſione Cæſar uſus priori ſummæ quam ſcripſerat libertus, alterum centies adjecit, ſua quidem manu ſpatio quod vacabat diligenter expleto, ſed affectata literarum ſimilitudine. Itaque duplum accepit pecuniæ, diſſimulante liberto. Cæterum ubi Cæſar rurſus novum opus inchoaret, libertus

a *Libere.* b *Libere.* c *Ingratitudo.*
d *Faceta exprobratio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tus hoc factum illi leviter objecit, dato tali libello, Confero tibi Domine ad novi operis impenſam, quod videbitur: non expreſſit ſummæ modum, ut illi liberum eſſet ſcribere quantum vellet, quandoquidem priorem ſummam duplicaſſet.

38. CVM Cenſoris munus gereret Auguſtus, eques quidam Romanus apud illum delatus eſt, quaſi facultates ſuas imminuiſſet. *a* At ille citatus probavit ſeſe auxiſſe. Mox eidem objectum eſt, quod legibus contrahere matrimonium jubentibus non paruiſſet. Ille docuit ſe ex uxore trium liberorum eſſe patrem. Nec ſatis erat equiti dimitti, ſed Cæſari credulitatem exprobrans addebat, Poſthac Cæſar in honeſtos viros inquirens, honeſtis mandato. Satis aperte pronuntians, eos non fuiſſe viros bonos, qui manifeſto falſa ad ipſum detuliſſent, obiter & ipſum criminans, qui vices ſuas mandaret ſycophantis. Et hanc libertatem innocentiæ condonavit Cæſar.

39. IN villa quadam inquietas nocteis agebat, interrumpente ſomnos ipſius noctuæ cantu. *b* Miles aucupii peritus curavit apprehendendam noctuam: ſpeque ingentis præmii ad Auguſtum pertulit: laudato Imperator mille nummum dari juſſit. Ille auſus eſt dicere, Malo vivat, avemque dimiſit. Quis non miretur hanc contumaciam impune ceſſiſſe militi?

40. VETERANVS quidam cum vocatus in jus periclitaretur, *c* adiit in publico Cæſarem, rogans ut ſibi vellet adeſſe: Cæſar è comitatu ſuo ſelectum ilico dedit, eique litigatorem commendavit. Hic miles vociferans, At non ego Cæſar periclitante te Actiaco bello vicarium quæſivi, ſed pro te ipſe pugnavi, ſimulque detexit cicatrices. Erubuit Cæſar, atque ipſe deſcendit in advocationem, veritus ne non modo ſuperbus, verum etiam ingratus videretur.

41. DELECTATVS inter cœnam fuerat ſymphoniacis Turonii Flacci mangonis, eoſque frumento donarat, cum alios auditos ſoleret largiter donare nummis. Eoſdem cum poſtea Cæſar inter cœnam requireret, Turonius ſic excuſavit. Ad molas, inquit, ſunt: ex-

a *Libertas innocentiæ.* b *Lenitas Principis.*
c *Gratitudo Principis.*

probrans illi frumentarium munus. Et hoc impunetulit, quod dixerat non miles, ſed mango.

42. CVM ſublimis ex Actiaca victoria revertere-tur, *a* occurrit inter gratulantes quidam corvum tenens doctum hæc verba ſonare, Ave Cæſar victor. Hac ſalutatione delectatus Auguſtus, avem ſex millibus nummum emit. Socius opificis ad quem nihil ex ea liberalitate pervenerat, indicavit Cæſari, eundem & alium habere corvum, quem ut afferre cogeretur rogavit: allatus verba quæ didicerat expreſſit. Ave victor Imperator Antoni. Auguſtus nihil exaſperatus, tantum juſſit, ut munus cum delatore partiretur.

43. SALVTATVS ſimiliter à pſittaco, & hunc emi juſſit. Idem miratus in pica, & hanc mercatus eſt. Hoc exemplum tenuem quendam ſutorem ſolicitavit, ut corvum inſtitueret ad hujuſmodi ſalutationem. Qui cum impendio exhauriretur, ſubinde ad avem non reſpondentem dicere ſolet. Opera & impenſa periit. Tandem pervicit aſſiduitate, ut corvus ſonaret dictatam ſalutationem. Ea cum Auguſtum prætereuntem ſalutaſſet, Cæſar: *b* *Satis*, inquit, *iſtiuſmodi ſalutatorum habeo domi.* Tum corvus memor & illorum verborum quæ toties audierat, ſubtexuit, Opera & impenſa periit. Ad hoc atridens Auguſtus juſſit avem emi quanti nullam adhuc emerat.

44. GRÆCVLS quidam ita captare ſolitus eſt Cæſarem Auguſtum: deſcendenti à palatio honorificum aliquod epigramma porrigebat. Id cum fruſtra ſæpe feciſſet, nec deſtiturum videret Auguſtus, epigramma bene Græcum manu ſua deſcripſit, & Græculo ad ſe venienti obviam miſit, veluti carmina carminibus penſaturus. Græcus acceptum legit: ac non ſolum voce, verum etiam vultu geſtuque corporis laudavit carmen, miratuſque eſt. Deinde cum acceſſiſſet ad ſellam qua Cæſar vehebatur, demiſſa in pauperem crumenam manu pauculos denarios protulit, Cæſarique obtulit his verbis, οὐ κατὰ τύχην τὴν σὴν σεβαστὲ, εἰ πλέον εἶχον, πλέον ἐδίδουν, id eſt, non juxta fortunam tuam Auguſte, ſi plus haberem plus darem. Sequuto omnium riſu, diſpenſatorem Cæſar vocavit, & ſeſtertium centum millia Græculo

a *Lenitas.* b *Sollerter.*

Græculo numerari juſſit. Bene ceſſit Græculo palam exprobrata Principi parcimonia.

45. IVLIA Auguſti filia cum patrem ſalutaret, ſenſerat illius oculos licentiore cultu offenſos, licet ille diſſimularet: itaque poſtero die mutato cultu patrem complexa eſt. Tum Cæſar, qui pridie dolorem ſuum continuerat, gaudium continere non potuit: *a* *Et quanto magis*, inquit, *iſte cultus decet Auguſti filiam?* Tum illa, Nimirum hodie me patris oculis ornavi, heri viri.

46. IN ſpectaculo gladiatorum converterant in ſe populi oculos Livia & Iulia, *b* comitatus diſſimilitudine: Liviam cingebant viri graves, Iuliam juvenes luxurioſi comitabantur. Pater Iuliam admonuit ſcripto, videret quantum inter duas principes fœminas intereſſet. Illa reſcripſit, Et hi mecum ſenes fient. Hoc commode interpretanti, lepide: incommode, procaciter dictum videri poteſt.

47. EADEM mature canos habere cœperat. Subitus autem Cæſaris interventus oppreſſit comtrices, filiæ canos ſublegentes, deprehenſis ſuper veſtes earum pilis, quos evulſerant. Id diſſimulavit Auguſtus, ætatis ſermonibus extracto tempore tandem induxit gratis mentionem, Hac occaſione rogavit filiam. *c* *Vtrum poſt aliquot annos cana eſſe mallet, an calva.* Cumque illa reſpondiſſet: Ego pater cana eſſe mallem. *Cur ergo*, inquit, *iſtæ te calvam ante tempus ſtudent facere?* Lepido commento coarguit illam mendacii.

48. CVIDAM gravi amico ſuadenti, ut ſe ad exemplum paternæ frugalitatis componeret, ſatis procaciter Iulia, Ille, inquit, obliviſcitur ſe Cæſarem eſſe, ego memini me Cæſaris eſſe filiam.

49. AVGVSTVS duobus pantomimis inter ſe commiſſis, ut alternis geſtibus certarent, alterum dixit ſaltatorem, alterum interpellatorem, quod ille immodice geſticularetur, alter non geſticulari, ſed ſaltantem interpellare videretur.

50. TARRACONENSIBVS pro læto oſtento nuntiantibus, quod in ejus ara palma eſſet enata; *d* *Apparet*, inquit, *quam frequenter accendatis.* Quod illi

a *Sollerter.* b *Convictus arguit mores dominæ.*
c *Calvitium accerſitum.* d *Adulatio repulſa.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

illi Diis tribui volebant, ille tribuit illorum negligentiæ, qui nunquam in ara Cæſaris adolerent incenſum.

51. IDEM cum Galli donaſſent ei torquem aureum centum pondo, ac Dolabella per jocum tentans illum, tandem huc produceret jocum ut diceret, Imperator, torque me dona: a *Malo te*, inquit, *civica donare.* Feſtiviter ſubmovit poſtulatoris impudentiam, qui nunquam in bello fuiſſet, eoque magis illi conveniebat corona, quæ civica ex quernis ilignisque frondibus fieri conſuevit, quemadmodum triumphalis ex auro. Quanquam & caſtrenſis & muralis & navalis ex auro fieri ſolet. Qua de re vide A. Gellium lib. 5. cap. 6. Civicam autem Auguſtus ut honorificentiorem per jocum obtulit. Nam Suetonius refert eum inter dona militaria aliquanto facilius phaleras & torques, & quidquid auro argentoque conſtaret, dare ſolitum quam vallares ac murales coronas, quæ honore præcellerent. Hoc niſi ſcias, friget Auguſti jocus. Tametſi de materia coronarum variant Gellius & Suetonius.

52. CVM urbem Romam multis modis & ornaſſet & communiſſet, atque etiam in poſterum, quod quidem in ipſo fuit, tutam reddidiſſet, non ſine cauſſa glorians dicere ſolet: b *Romam latericiam accepi marmoream relinquo.* Nihil Principi magnificentius, quam ſi ditionem, quam accepit, reddat ſtatu meliore.

53. CVM miles quidem ab ipſo impudenter peteret, ac Martianum videret accedentem, quem & ipſum aliquid improbe petiturum ſuſpicabatur: *Non magis*, inquit, *faciam Commilito quod petis, quam quod Martianus à me petitus eſt.*

54. LEX erat, ut qui patrem occidiſſet, culeo inſueretur: nec hæc pœna ſumebatur niſi de confeſſo. Ab hujus pœna atrocitate Cæſar ut liberaret manifeſti parricidii reum, ſic interrogavit: c *Certe patrem tuum non occidiſti?* anſam porrigens infitiandi. Tanta erat Principis in judicando lenitas.

55. DICERE ſolet, nihil minus in perfectum Ducem convenire, d quam feſtinationem ac temeritatem. crebroque illud jactabat. σπεῦδε βραδέως, ἀσφαλής

a *Feſtiva negatio.* b *Principis eſt ornare ditionem.*
c *Clementer.* d *Feſtina lente.*

ἀσφαλὴς γάρ ἐστιν ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης. Qua de re ſatis dictum eſt nobis in Chiliadibus.

56. LIVIÆ uxori pro quodam Gallo petenti civitatem, a negavit, immunitatem obtulit, dicens ſe facilius paſſurum fiſco ſuo detrahi, quam honorem civitatis Romanæ vulgari: nimirum Reipublicæ dignitatem anteferens privato commodo.

57. CVM pro concione multos videret pullatos, ſive ut legendum arbitror, palliatos, indignabundus: b *En*, inquit, *Romanos rerum dominos gentemque togatam.* Adeo ſtudebat priſcos revocare mores, ut habitum quoque veſtitumque doluerit immutatum.

58. POPVLO de inopia vini caritateque querenti dixit: c *A genero ſuo Agrippa perductis pluribus aquis ſatis proviſum, ne ſitirent homines.* Fuit autem Agrippæ vigilantiſſimum ſtudium undique proſpiciendi urbi de aquarum copia. Auguſtus autem ſevere populum ad aquas à vino revocavit.

59. TIMAGENES hiſtoriarum ſcriptor, d multa petulanter in Cæſarem, multa in uxorem, multa in totam illius domum dixerat. Cæſar illum admonuit, ut moderatius lingua uteretur. Cum perſeveraret male loqui, nihil aliud quam domo ſua illi interdixit. Timagenes autem libros quos ſcripſerat, acta Cæſaris continentes recitavit, & combuſſit, in odium Cæſaris, quaſi rerum ab illo geſtarum memoriam abolere cupiens. Hunc tamen palam & pertinaciter inimicitias exercentem, cum Cæſare, nemo civium Romanorum ab ædibus ſuis excluſit, in domo Pollionis Aſinii conſenuit. Nunquam tamen Auguſtus cum hoſpite inimici ſui expoſtulavit, niſi quod quodam tempore illi dixit, θηριοτροφεῖς, id eſt, alis beſtiam, ſive viperam. Mox Pollionem parantem excuſare ſe, interpellavit, dicens; *Fruere mi Pollio, fruere.* At cum Pollio nondum ſecurus diceret; Si jubes Cæſar, protinus illi interdicam domo mea. *An iſtud*, inquit Auguſtus, *me facturum putas, qui vos redegerim in gratiam?* Fuerat enim antea Timageni iratus Pollio, nec aliam habebat deſinendi cauſam, niſi

quod

a *Dignitas viloſcit in plures diffuſa.* b *Cultus.*
c *Frugalitas.* d *Lenitas mira.*

quod illi Cæſar iraſci cœperat. Vtriuſque malevolentiam boni conſuluit Principis clementia.

60. COENABAT Auguſtus apud Atedium ſive Vedium Pollionem: fregerat quidam è ſervulis vas cryſtallinum, illico juſſus eſt ab Atedio rapi, & murænis objici. Puer ad Cæſaris pedes confugit nihil aliud petiturus, quam ut aliter periret, Cæſar motus novitate crudelitatis, & puerum dimitti, & cryſtallina omnia ante ſe frangi juſſit, & his pro puero compleri piſcinam. Amicum autem graviter increpavit: a *E convivio*, inquiens, *rapi homines imperas, & novi generis pœna lacerari. Si calix tuus fractus eſt, viſcera hominis diſtrahentur? Tantumne tibi placebis, ut ibi aliquem Duci jubeas, ubi Cæſar eſt?*

61. IN cognitione quadam, cum Æmilio Eliano Cordubenſi inter cætera crimina illud vel maxime objiceretur, quod male loqueretur de Cæſare, converſus ad accuſatorem: b *Velim*, inquit, *hoc mihi probes, efficiam ut Elianus ſciat me quoque linguam habere, plura enim viciſſim de eo loquar.* His minis contentus, nihil poſtea de illo inquiſivit.

62. TYBERIO frequenter per literas iracunde querenti de his qui de Auguſto male loquerentur, reſcripſit, ne ea in re nimium indulgeret ætati ſuæ: c *Satis enim eſt*, inquit, *ſi hoc habemus, ne quis nobis male facere poſſit.*

63. FILIOS ſuos nunquam populo commendavit, niſi cum hac exceptione: d *Si merebuntur.* Honorem non auctoritati, ſed meritis tribui volens.

64. IVLIAS filiam ac neptem relegarat, poſt etiam Agrippam prius adoptatam, e poſt ob ſordidum ac ferox ingenium abdicatum. Ad omnem horum mentionem ſolet exclamare verſu Homerico.

Αἴθ' ὄφελον ἄγαμός τε μένειν, ἄγονός τ' ἀπολέσθαι.

O utinam cœlebs vixiſſem, orbuſque periſſem.

Nec aliter illos appellabat, quam tres vomicas, ſeu tria carcinomata ſua. Suorum enim mortem levius ferebat quam dedecora. Quin & teſtamento cavit, ne ſi quid accidiſſet Iuliæ & nepti, ſepulchro ſuo inferrentur.

65. IN-

a *Sævitia caſtigata.* b *Lenitas.* c *Lenitas.* d *Modeſte.* e *Liberi mali.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

65. INDIGNE ferebat aliquid de ſe componi niſi ſerio, *a* & à præſtantiſſimis: admonebatque prætores ne paterentur nomen ſuum commiſſionibus mimorum aut hiſtrionum obſoleſieri: hac quidem in parte Alexandrum Magnum referens. Decet ubique Principis auctoritatem ſartam tectam præſtare.

66. INSVLAM quandam Capreis vicinam, in quam è Comitatu Cæſaris ſecedere ſolent, *b* qui cuperent otiari, ſolitus eſt ἀπραγόπολιν appellare ἀπραγία enim ſonat negotiorum vacuitatem.

67. CVM ſentiret imminere mortem, admiſſos amicos percunctabatur, ecquid ipſis videretur mimum vitæ ſat commode tranſegiſſe, ſentiens de fabula vitæ peracta, & adjecit carmen peractis comœdiis accini ſolitum:

Δότε κρότον, καὶ πάντες ἡμῖν μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε.

C. IVLIVS CÆSAR.

1. C. IVLIVS CÆSAR cum Syllam fugeret etiamnum adoleſcens, incidit in piratas Cilices: ac primum ubi pro redemptione ſummam quam ab eo peterent pronuntiaſſent, deriſit prædones, velut ignaros, quem cepiſſent, ſeque duplum daturum pollicitus eſt. *c* Deinde cum aſſervaretur donec adferretur pecunia, imperavit illis ut ſilerent, nec ſibi dormienti obſtreperent. Eiſdem orationes & carmina quæ ſcribebat recitare ſolet, quæ cum illi non ſatis probarent, ſtupidos ac barbaros appellabat, cumque riſu minitabatur, ſe illos acturum in crucem, quod & perfecit. Apportatis enim pecuniis quas piratæ pro redemptione pacti fuerant dimiſſus, contractis ex Aſia viris ac navibus, comprehendit eoſdem prædones, ac ſuſpendit: ſed prius jugulatos, ne ſeveritas careret clementia. An non heic ſtatim agnoſcis indolem Alexandri Magni, cui nihil mediocre ſatis eſſe poſſet?

2. CVM Romæ Maximi Pontificis dignitatem ambiret, competitore Quinto Catulo primæ apud Romanos

a *Majeſtas nominis.* b *Ocium.* c *Indoles excelſa.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

nos dignitatis ac potentiæ viro, matri ipſum ad fores deducenti: *a Hodie*, inquit, *O mater, aut Pontificem Maximum habebis filium, aut exſulem.* Excelſa indoles, omniſque repulſæ impatiens.

3. POMPEIAM uxorem, quod ſiniſtra fama laboraret, quaſi cum Clodio rem habuiſſet, repudiavit quidem. Cæterum cum Clodius hoc nomine reus perageretur, Cæſar citatus teſtis, nihil mali de uxore dixit. At cum accuſator diceret. Cum igitur cum illa feciſti divortium? *b Quoniam oportet*, inquit, *Cæſaris uxorem etiam à calumnia puram eſſe.* Præter argutiam reſponſi laudari poteſt & civilitas, quod repudiatæ conjugis famæ pepercit.

4. CVM Alexandri Magni res geſtas legeret, non tenuit lacrymas: atque ad amicos: *c Hoc*, inquit, *ætatis qua nunc ſum, Alexander devicit Darium: mihi vero ad hunc uſque diem nihil præclari facinoris geſtum eſt.* Suetonius tradit id accidiſſe cum prætor jure dicundo conventus obiens, apud Gades in templo Herculis vidiſſet Alexandri Magni ſtatuam. Vtinam hoc ingenium ad moderati potius quam ad maximi Principis æmulationem properaſſet.

5. CVM in Alpibus oppidulum quoddam frigidum præteriret, ambigentibus amicis, an illic etiam eſſent ſeditiones, contentioneſque de principatu, ſubſtitit, ac ſecum aliquandiu cogitavit, mox; *d Mallem*, inquit, *heic primus eſſe, quam Romæ ſecundus.* Hoc nimirum eſt quod à Lucano poëta ſcriptum eſt, nec Cæſarem potuiſſe pati priorem, nec Pompejum potuiſſe ferre parem.

6. FACINORA quæ quoniam periculo obnoxia ſunt & magna *e* gerenda eſſe dicebat: at de his non conſultandum, quod ad hæc perficienda plurimum habeat momenti celeritas. Expenſio vero periculi revocat hominem ab audacia.

7. CVM ex Gallia Provincia adverſus Pompejum tenderet, Rubicone amne tranſmiſſo, dixit, *Omnis jacta ſit alea:* ſignificans ſe de ſumma rerum velle periclitari. Is enim fluvius Galliam ab Italia dirimit.

8. CVM

a *Fiducia ſui.* b *Civilitas.* c *Ambitio.*
d *Principatus amor.* e *Adulatio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

8. CVM Pompejus relicta Roma perfugiſſet ad mare, Metellus ærario præfectus, Cæſari volenti illinc pecunias tollere, obſtitit, & ærarium clauſit. At Cæſar illi mortem minatus eſt. Ea vox cum Metellum reddidiſſet attonitum: a *Hoc*, inquit, *O adoleſcens, dictu mihi difficilius fuit quam factu.* Sentiens ſe vel nutu poſſe quem vellet occidere, cum ſecum duceret armatas cohortes.

9. DYRRACHII exſpectabat ut illuc è Brundiſio milites mitterentur: id cum tardius fieret, clam omnibus conſcenſa ſcapha exigua tentavit tranſmittere Pelagus, cum navigium undis obrueretur, gubernatori jam animum deſpondenti, quis eſſet aperuit, dicens: b *Confide fortunæ ſciaſque te Cæſarem vehere.* Tanta erat animi præſtantia, quaſi fortunam ac Deos in manu haberet. Ac tum quidem tempeſtate ingraveſcente vetitus eſt quod inſtituerat peragere. Milites autem ubi reſcivere factum, concurſum fecerunt ad Cæſarem, graviterque ferebant ſi alias exſpectaret copias, velut ipſis diffiſus.

10. CÆTERVM commiſſa pugna Pompejus vicit, ſed victoriam non eſt perſequutus, verum ſeſe recepit ad exercitum. Tum Cæſar: c *Hodie*, inquit, *penes hoſtes erat victoria, at non habent ducem qui victoria ſciat uti.*

11. CVM Pompejus inſtructam aciem apud Pharſalum inibi conſiſtere, & hoſtem operiri juſſiſſet: d Cæſar dixit illum erraſſe, qui vim, impetum, ac divinum afflatum animorum ad incurſionem paratorum mora relaxaſſet. Adeo Cæſari non modo certamen erat cum Pompejo de fortuna belli, verum etiam de bellandi peritia.

12. CVM Pharnacem primo congreſſu viciſſet, amicis ſcripſit: e *Veni, vidi, vici*, ſummam rei geſtæ celeritatem indicans.

13. POSTEA quam milites qui Scipionem in Africa ſequebantur fugiſſent, & Cato victus ſibi necem Vticæ conſciſſet, *Invideo*, inquit Cæſar, *O Cato tibi mortem iſtam, quando tu mihi ſalutem tuam invidiſti.* Cæſar exiſtimabat ſibi ſummæ gloriæ futurum, ſi vir tantus,

a *Minæ potentum.* b *Amicus imperterritus.* c *Vti victoria.* d *Mora noxia.* e *Celeritas conficiendi.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tantus, cum bello victus eſſet, ipſi vitam deberet. At Cato maluit honeſtam mortem, quam oppreſſa publica libertate cuiquam ſervire. Proinde mortis illius gloriam Cæſar invidebat Catoni, quod is Cæſari ſervati Catonis laudem invidiſſet.

14. NONNVLLI quoniam ſuſpectos habebant Antonium ac Dolabellam, monebant ut ab illis ſibi caveret. At ille: *a Non iſtos*, inquit, *metuo rubicundos & obeſos, ſed graciles illos ac pallidos*, oſtenſo Bruto & Caſſio. Nec fefellit illum ſuſpicio: ab illis enim occiſus eſt.

15. CVM inter cœnandum ortus eſſet ſermo, quod genus mortis eſſet optimum, incunctanter reſpondit, *Inopinatum*, & quod optimum judicavit, ipſi contigit.

16. IN prœlio quodam, Martiæ legionis aquiliferum jam ad fugam converſum, faucibus apprehenſum in contrariam retraxit partem, dextraque ad hoſtem porrecta: *Quorſum*, inquit, *tu abis? Illic ſunt cum quibus dimicamus.* Ac manibus quidem unum militem correxit, voce tam acri legionum omnium trepidationem diſcuſſit, vincique paratas vincere docuit.

17. IDEM poſtea quam Publius Mimus in ſcena ſuperaſſet omnes, & in his Laberium, ita pronuntiavit: *Favente tibi Cæſare victus es Liberi à Syro.* Publius enim conditione ſervus, natione Syrus erat. Longe à tergo relinquitur, qui favente judice ſuperatur.

18. CÆSAR cum Romæ videret peregrinos quoſdam locupletes, canum ac ſimiarum catulos in gremio circumferentes, eoſque habere in deliciis, percunctatus eſt. *b* Num apud illos fœminæ parerent liberos; ſentiens nullos catulos eſſe jucundiores infantibus. Refert Plutarchus in vita Periclis: tametſi non indicat cujus Cæſaris hoc dictum ſit, ſuſpicor eſſe Auguſti.

19. CVM milites ſuos videret exſpectatione hoſtium perterritos, pro concione dixit: *c Scitote pauciſſimis his diebus Regem adfuturum cum X. legionibus, equitum XXX. levis armaturæ C M. elephantis CCC. Proinde deſinant quidam quærere ultra, aut opinari, mihique qui* com-

a *A craſſis minus periculi.* b *Liberis pro ſimiis.*
c *Audacia ex periculis.*

compertum habeam credant, aut quidem vetuſtiſſima navi impoſitos, quocunque vento, in quaſcumque terras jubebo avehi. Nova ratio terrorem excutiendi, non infitiando minuendove, ſed amplificando terroris materiam, ut certi de gravi periculo ſumerent animos tanto periculo dignos.

20. PROFERENTIBVS in medium, quod Sylla dictaturam depoſuiſſet, cum Cæſar perpetuam gereret, quod minimum aberat à tyrannide, reſpondit: a *Syllam neſciſſe litteras, eoque dictaturam depoſuiſſe.* Dictant grammatici diſcipulis, cum præeunt, aut recitant ſcribenda, huc alludens dixit illum neſciſſe litteras.

21. CVM triumphans ſubſellia tribunicia præteriret, Pontius Aquila non aſſurrexit unus omnium: id adeo indigne tulit, ut proclamarit: b *Repete ergo Aquila à me Rempublicam tribunus:* nec deinde per continuos aliquot dies cuiquam quidquam pollicitus eſt, niſi ſub hac exceptione, *Si tamen per Pontium Aquilam licuerit.*

22. POPVLO per adulationem Regem ipſum ſalutanti, c *Cæſar*, inquit, *ſum, non Rex.* Maluit privatum nomen, quam regium invidiæ obnoxium.

23. QVIDAM è turba ſtatuæ Cæſaris coronam lauream impoſuerat, d candida faſcia præligatam: at cum tribuni detracta faſcia hominem in vincula duci juſſiſſent, Cæſar graviter increpitos eos poteſtate privavit, idque ne regnum affectare videretur, cauſſatus eſt, per illos ſibi recuſandi gloriam fuiſſe ademtam.

24. QVONIAM Cæſar multos exteros in ſenatum allegarat, e libellus propoſitus eſt: Bonum factum, ſi quis Senatori novo curiam monſtrare velit. Significabat quiſquis is fuit, peregrinos illos ne viam quidem ad curiam noſſe niſi commonſtraretur.

25. QVIDAM Bruti ſtatuæ ſubſcripſit, Vtinam viveres: f quod opera Bruti Tarquinius Rex urbe depulſus eſſet. Cæſaris ſtatuæ ſubſcripſerant hos verſiculos:

Brutus quia Reges ejecit, conſul primus factus eſt:
Hic quia conſules ejecit, Rex poſtremus factus eſt.

26. CVM

a *Poteſtas abdicata.* b *Honos negatus.* c *Modeſte.* d *Cauſſatio.* e *Scomma.* f *Tyrannis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

26. CVM undique viderentur imminere inſidiæ, atque admoneretur ut ſibi caveret, reſpondit: *Satius ſubire ſemel quam ſemper cavere.* Significans eum non vivere, qui vivit in perpetuo mortis metu.

27. C. CÆSAR poſt attritos Tigurinos, ad urbem quandam ſociorum proficiſcens, cum audiſſet Helvetios in itinere occurrere, in locum quendam munitum ſe recepit. Ibi congregatis copiis, inſtructaque acie, equus illius cui ſolet inſidere adductus eſt: *a Hoc*, inquit, *poſt victoriam utar in perſequendis hoſtibus*; & pedes aggreſſus eſt Helvetios.

28. CÆSARE jam palam multa vi præterque leges agente, Conſidius admodum natu grandis libere dixit, ideo non venire Senatores, quod illius arma timerent. Huic cum Cæſar dixiſſet: *b Quin igitur tu eodem metu te domi contines?* Me, inquit Conſidius, ſenectus intrepidum facit. Cum enim vitæ pauxillum ſuperſit, non eſt cur magnopere ſim ſolicitus.

29. C. CÆSAR Pomponio militi vulnus oſtentanti ore exceptum in ſeditione Sulpiciana, quod ſe paſſum pro Cæſare pugnantem gloriabatur? *c Ne unquam fugiens reſpexeris*, inquit. Tale quiddam Macrobius adſcribit Auguſto Cæſari, Quintilianus C. Cæſari.

30. IDEM cum teſtis ad exaggerandam injuriam diceret, femina ſua à reo ferro petita: *d Quid enim faceret*, inquit, *cum tu galeam & loricam haberes?* Non ignorabat cur illam partem potiſſimum vulnerare voluiſſet, ſed hoc diſſimulato jocari maluit. Galea & lorica omnia tegit præter femina.

31. IDEM Metello obſiſtenti ne pecunias ab ærario tolleret, ac leges id fieri vetantes proferenti: *e Non idem*, inquit, *armorum ac legum tempus eſt. Quod ſi hæc pati non potes, nunc quidem hinc abſcede, ac poſtea quam peractis fœderibus arma depoſuerimus, tunc ſi videbitur, & plebis patronum age.*

32. IDEM dicere ſolitus eſt, ſibi idem eſſe conſilium adverſus hoſtem, *f* quod pleriſque Medicis con-

tra

a *Animoſe.* b *Senectus animoſa.* c *Salſe.* d *Salſe.* e *Arma neſciunt leges.* f *Fame vincere.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tra morbos corporum, fame potius quam ferro ſuperandi. Nam Medici non niſi tentatis omnibus ad ſectionem deſcendunt. Hic mos & hodie manet apud Italos, adverſus omne morbi genus indicunt inediam. Huic ſimile eſt, quod dicere ſolet Domitius Corbulo, hoſtem dolabra, id eſt, ſenſim eſſe vincendum. Securis ſtatim incidit, dolabra paullatim idem efficit.

33. CONFLAVIT Cæſari magnam invidiam, quod quidam ex his quos Romam miſerat, ſtans in Senatu, ſimul atque cognovit Cæſari Senatum non dare prorogationem, manu capulum percutiens: a *At hic*, inquit, *dabit*. Vim Reipublicæ minitans.

34. SYLLA præturam adeptus comminatus eſt Cæſari, ſe ſua in illum poteſtate uſurum: b *Iure*, inquit Cæſar ridens, *tuam poteſtatem appellas, quam tuo ære mercatus es*: notans Syllam quod eum Magiſtratum largitionibus ſibi paraſſet.

33. MARCVS TVLLIVS libro de Officiis tertio ſcribit, Cæſarem hos verſus ex Euripidis Phœniſſis ſemper habuiſſe in ore:

c Εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ, τυραννίδος πέρι,
Κάλλιστον ἀδικεῖν, τ' ἄλλα δ' εὐσεβεῖν χρεών.

Hos ipſe vertit hoc pacto:

Nam ſi violandum eſt jus, regnandi gratia
Violandum eſt, aliis rebus pietatem colas.

36. CVM Africam petens, in egreſſu navis prolapſus eſſet, omen ſiniſtrum vertit in melius, dicens: *Teneo te Africa*. Frontinus id factum putat in conſcenſu navis, eumque dixiſſe: *Teneo te terra mater*. Huc opinor alludens, quod cum quodam ſomnio perturbatus eſſet, quo ſibi viſus conſtuprare matrem, conjectores interpretati ſunt, portendi totius orbis imperium.

POM-

a *Vis pro jure.* b *Poteſtas empta.* c *Imperium neſcit pietatis jura.*

POMPEIVS MAGNVS.

1. CN. POMPEIVS cognomento Magnus, tam carus fuit populo Romano, quam pater fuerat in-viſus. Is etiamnum adoleſcens, totum ſe Syllanæ factio-ni addixit: cumque nec Magiſtratus eſſet, nec Senator, magnum tamen ex Italia contraxit exercitum. Hunc cum Sylla ad ſe venire iuſſiſſet. a *Non abſq; ſpoliis*, inquit, *nec incruentas Imperatori copias exhibebo.* Nec prius ad il-lum venit, quam multis conflictibus hoſtium Duces ſu-peraſſet. Iam tum egregii Principis, & ad res magnas nati. Specimen dedit. Noluit adducere numerum, ſed militem virtute ſpectatum.

2. IAM vero creatus Imperator cum à Sylla miſ-ſus eſſet in Siciliam, b non ſtrenuum modo, verum etiam juſtum Ducem agere cœpit. Cum enim audiſſet milites in profectionibus ab itinere deflectentes, vim fa-cere ac rapere, temere palantes ac circumcurſitantes ſupplicio affecit: quos vero præmiſiſſet ipſe, horum gladiis anuli ſignum impreſſit, ne quem in via læ-derent.

3. MAMERTINOS, quod hoſtium partibus adhæſiſſent, univerſos interficere ſtatuerat. c At Sthenius ejus civitatis Princeps Pompejum adiit his ver-bis. Non equum facis Pompei, qui propter unum no-xium multos innoxios occidere pares. Atqui ego ipſe ſum ille, qui & amicis perſuaſi, & inimicos coëgi Ma-rianas ſequi partes. Heic Pompejus viri fortem animum admiratus, dixit ſe ignoſcere Mamertinis à tali perſuaſis viro, qui patriam ſuæ ipſius vitæ antetulerit: ſimul & civitatem & Sthenium liberavit. In Sthenio habes exemplum, quem animum erga Rempublicam opor-teatg erere principem, ſi periculum incidat: in Pompejo placabilitatis documentum, qui pietati maluerit habere honorem, quam indulgere iræ?

4. CVM in Lybiam adverſus Domitium tranſiſſet, eumque ingenti prœlio ſuperaſſet, militibus ipſum Im-peratoris titulo conſalutantibus, negavit ſe eum hono-

rem,

a *Indoles excelſa.* b *Militis innoxii.* c *Amor Patriæ.*

rem admiſſurum, quoad hoſtium vallum ſtaret erectum. *a* Hoc audito milites, licet ingens obſtaret pluvia, impetu facto hoſtium caſtra adorti expugnarunt. Recuſavit honorem nondum factis emeritum.

5. AB ea victoria reverſum Sylla cum aliis honoribus excepit, tum Magni cognomen ipſe primus illi detulit. At cum Pompejus his non contentus vellet triumphum agere, non paſſus eſt Scylla, eo quod non dum eſſet ordinis ſenatorii. Cæterum cum Pompejus iis qui aderant dixiſſet, ignorare Syllam, *b* quod plures adorarent ſolem orientem quam occidentem. Sylla exclamavit, Triumphet. Horruit juvenis animum, & indies creſcentem gloriam, nec dubitavit illi cedere, quem videbat nemini cedere poſſe.

6. INTERIM Servilius vir inter optimates clarus indignabatur Pompejo conceſſum triumphum, atque etiam milites complures conſtabant ne triumphus ageretur: non quod inviderent Pompejo, ſed munera quædam poſcebant, quaſi largitionibus ab ipſis eſſet emendus triumphus. Alioqui milites minabantur ſe direpturos pecuniam quæ in triumpho ferretur, eoque Servilius Glauciaque ſuadebant, ut eam potius inter milites divideret quam diripi ſineret. Verum ubi Pompejus reſpondit, ſe citius omiſſurum triumphum, quam militibus blanditurum, ſimulque laureatos faſces eis objecit, ut illinc inciperent direptionem. *c* Nunc, inquit Servilius, te Pompei vere magnum video, dignumque triumpho. Non judicabat eſſe ſpecioſum triumphum, niſi qui citra ambitum, citraque largitiones benefactis redderetur.

7. ROMÆ mos erat, ut equites qui legitimum tempus militaſſent, equum in forum deducerent ad duumviros quos cenſores appellant, & commemoratis expeditionibus ac Ducibus ſub quibus meruiſſent, pro meritis aut collaudarentur aut vituperarentur. Itaque Pompejus cum eſſet conſul, ipſe equum ad cenſores Gallium ac Lentulum deduxit: quibus ex more percunctantibus, an omnia militaria munia obiſſet: *d Omnia*, inquit, *ſub me ipſo Imperatore.* Significans ſe ſic geſſiſſe

M Ducem,

a *Honor promeritos juvat.* b *Sol oriens.* c *Animoſe.*
d *Dux & idem miles.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Ducem, ut nihilo ſecius omnes militis partes gnaviter præſtaret. Idem & Imperator bonus, & miles ſtrenuus, qua laude nulla Principi poteſt major contingere.

8. CVM Sertorii litteras in Hiſpaniis intercepiſſet, in quibus erant incluſæ complurium Ducum epiſtolæ, a Sertorium ad novandas res ſtatumque civitatis immutandum Romam invitantium, exuſſit omnes, ut improbis daret pœnitentiæ locum, & in melius mutandi conſilia facultatem. Hoc ut inter moderate prudenterque facta merito recenſeretur, ita non video quid faciat inter apophthegmata. Quanquam ejuſmodi multa reperiuntur in Plutarchi collectaneis. Si prodidiſſet nomina, jam metu pœnæ ſeſe ad vim manifeſtam paraſſent. Simulque deferens ſilentium hoſtium litteris, docuit quantum ſit crimen, alienas reſignare litteras, aut quod tibi per litteras obſignatas creditum eſt, ſub dium efferre.

9. PHRAATI Parthorum Regi per legatos ab ipſo poſtulanti, ut Euphratem Romanæ ditionis terminum eſſe vellet: b *Immo*, inquit, *illud magis poſtulandum, ut Romanorum fines à Parthorum regno juſtitia dirimat.* Significans Romanis non eſſe præſcribendum quousque debeant proferre imperium, à quo propagando non montes aut flumina debeant arcere: ſed ibi demum fore fines Romanæ ditionis, ubi jus non eſſet ulterius procedere.

10. CVM *Lucius* Lucullus poſt obita militiæ munia ſeſe voluptatibus dederet, ac ſumtuoſe viveret, Pompejum interim reprehenderet, quod præter ætatem multis negotiis appeteret implicari: c *Magis*, inquit, *præter ætatem eſt, ſenem deliciis vacare, quam impertum gerere.* Graviter taxavit illorum ſententiam, qui putant ſenibus nihil agendum, cum decorum ſit Rempublicam gubernantem, vel ſtantem mori. Luxus autem & otium in juvenibus ſtultitia eſt, in ſenibus crimen.

11. ÆGROTANTI Pompejo medicus præſcripſerat ut turdis veſceretur. Cumque hi quibus datum erat negotium negarent inveniri, non enim erat tempus quo genus hoc avium capi ſolet, admonuit aliquis, apud Lucullum inveniri poſſe, qui turdos toto anno

a *Clementer.* b *Juſtitia dirimit fines.* c *Otium turpe.*

anno ſoleat alere: a *Itane*, inquit Pompejus, *niſi deliciis deditus eſſet Lucullus, nequaquam viveret Pompejus?* Comtemtoque medico, cibis parabilibus uſus eſt. O vere maſculum animum, qui ne vitam quidem deliciis acceptam ferre ſuſtinuit.

12. CVM ingens rei frumentariæ Romæ eſſet penuria, Pompejus titulo quidem annonæ Procurator, re autem vera maris terræque Dominus declaratus, in Africam, Sardiniam ac Siciliam navigavit, multaque frumenti vi collecta properabat ire Romam: verum cum ingenti tempeſtate oborta naucleri detrectarent navigationem, ipſe primus navem ingreſſus juſſit ancoras tolli, clamans: b *Vt navigemus urget neceſſitas, ut vivamus non urget.* Significans patriæ periclitantis habendam rationem potius quam privatæ incolumitatis. Siquidem Reipublicæ ſublevandæ curis immori pulcrum eſt, at patriam in extremo diſcrimine noſtra ceſſatione deſeri, turpiſſimum eſt. Heic monemur non animalia bruta tantum omiſſa libertate venire in ſervitutem, verum etiam homines indomitos fame domari. Docemur item, publicæ ſaluti privatam incolumitatem poſthabendam eſſe.

13. CVM jam detecta eſſet Pompeji cum Cæſare ſimultas, ac Marcellinus, ut Plutarchus, aliorum judicio Marcellus, unus ex eorum numero quos Pompejus evexiſſe putabatur, à Pompejo ad Cæſarem tranſtuliſſet animum, adeo ut non veritus ſit in Senatu multa in Pompejum dicere: hunc ita compeſcuit Pompejus: c *Non te pudet*, inquit, *Marcelline ei maledicere, cujus beneficio ex muto factus es facundus, ex famelico eo productus, ut vomitum non teneas?* Graviter objecit ingratitudinem homini, qui hoc ipſum quod habebat dignitatis, auctoritatis & eloquentiæ, abutebatur in eum cui debebat acceptum ferre. Nam hoc turpiſſimum ingratitudinis genus eſt, ſed tamen heu nimium vulgare.

14. CATONI acerbius inſectanti Pompejum, quod cum ipſe ſæpius prædixiſſet potentiam Cæſaris indies creſcentem nulli bono fore populari civitatis gubernationi, ſed potius ad tyrannidem tendere: Pompejus ita

a *Deliciarum contemptus.* b *Patria vita carior.*
c *Ingratitudo.*

ita reſpondit: a *Tua, inquit, Cato, magis accedunt ad divinationem, at mea magis accommoda ſunt amicitiæ.* Sentiens Catonem incerta loqui, quod nemo poſſit rerum humanarum exitum liquido præſcire: ſe vero ea ſequutum, quæ tum temporis amicitia quæ ſibi cum Cæſare intercedebat, poſtulabat. Certum erat quid debebatur amico: incertum erat an amicus illi futurus eſſet inimicus. De amico vero humanius eſt bene ſperare, quam divinare pejora.

15. DE ſe libere profitebatur, quod omnem Magiſtratum quem geſſerat, b & citius eſſet nactus quam ipſe exſpectaſſet, & citius depoſuiſſet quam ab aliis exſpectatum eſſet. Quod cito ſuſcepiſſet Imperium, vel fortunæ fuit, vel præmaturæ virtutis: quod mature depoſuit, animi moderati erat, non ad tyrannidem ſpectantis, ſed ad Reipublicæ commodum.

16. POST prœlium in Pharſalicis campis habitum, in Ægyptum profugit: cumque è triremi deſcenſurus eſſet in ſcalmum piſcatorium ab Ægypti Rege miſſum, converſus ad uxorem ac filium, nihil aliud dixit quam illud Sophocleum,

Πρὸς δὲ τύραννον ὅστις ἐμπορεύεται,
Κέιν᾽ ἐστὶ δοῦλος κἂν ἐλεύθερος μόλῃ.

Quiſquis Tyranni ad tecta demigraverit,
Fit ſervus illi, liber etſi venerit.

Præſagiſſe videtur imminens exitium. Vbi deſcenderat in ſcapham ictus gladio, ſemel tantum emiſit ſuſpirium & obvoluto capite præbuit ſe occidendum.

17. POMPEIVS impatiens Tullianæ dicacitatis, inter amicos dicere ſolet: c *Cupio ad hoſtes tranſeat Cicero, ut nos timeat.* Notavit illius ingenium, quo dicitur hoſtibus fuiſſe ſupplex, in amicos contumax. Hoc Pompeji dictum ita refert Quinctilianus. *Tranſi ad Cæſarem, & me timebis.*

18. IDEM rebus infœliciter geſtis adverſus Cæſarem, & ad ſummam deſperationem redactus, in tentorium venit attonito ſimilis, nec aliam vocem emiſit quam hanc, ἄγουν ἐς παρεμβολὴν, *Ergo in caſtra*: ſumptaque veſte præſenti fortunæ accommoda, clam profugit.

19. COM-

a *Divinatio futurorum.* b *Moderate.* c *Moleſta dicacitas.*

19. COMPOSITO Siciliæ tumultu, ac civitatibus quæ defecerant placide receptis, ſoli Mamertini poſtulabant audiri, recitantes leges quaſdam ipſis olim à Romanis conceſſas: a *Non deſinetis*, inquit, *nobis accinƐti gladiis recitare leges?* Significans jure agere volentibus non eſſe opus armis.

20. IDEM cum ex litteris Senatus intellexiſſet, omnia quæ Sylla armis obtinuerat, in ipſius poteſtatem eſſe tradita populi ſuffragiis centuriatis, percuſſo femore dixit: b *Pro nunquam finienda pericula, quanto ſatius erat obſcurum naſci, ſi à militaribus curis nunquam dabitur recedere, nec hac exuto invidia licere cum uxore ruri vitam degere.* Magnam potentiam ambit inexpertus, odit expertus: ſed deponere tutum non eſt.

21. QVIBVSDAM ſe videre negantibus quo modo poſſet Cæſaris impetum ſuſtinere, hilari vultu vetuit illos hac de re eſſe ſolicitos: c *Nam ſimul ac*, inquit, *ſolum Italiæ pede pulſavero, exſilient affatim equeſtres pedeſtreſque copiæ.* Præſens quidem animus, ſi fortuna reſpondiſſet.

Iam ſi nondum te cepit hujus convivii ſatietas, addemus ex oratorum numero aliquot eximios.

PHOCION *Athenienſis.*

1. PRIMVM igitur accipe Phocionem Athenienſem genere, ſed Lacedemonium & morum integritate, & orationis breviloquentia. Socratem in hoc referebat, quod nunquam viſus eſt cuiquam neque flere, neque ridere, tanta erat animi conſtantia. Huic in concione ſedenti quidam dixit; Videre cogitabundus ô Phocion: d *Recte*, inquit, *conjectas. Cogito enim ſi quid queam detrahere his quæ dicturus ſum apud Athenienſes:* Alii ſoliciti ſunt ut quam plurima dicant, quo videantur diſerti: illi diverſa erat cura, nimirum ut quæ ad rem faciebant, verbis quam pauciſſimis complecteretur.

2. CVM oraculum proditum eſſet Athenienſibus,

a *Armatæ preces.* b *Tædium gloriæ.* c *Fiducia fallax.* d *Sententioſa breviloquentia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

in ea civitate unum eſſe virum qui cunctorum ſententiis adverſaretur, ac populus vociferans juberet illum inquiri, Phocion ſemet prodidit, dicens: a *Ego ſum ille, quem deſignat oraculum. Nam uni nihil placet omnium quæ vulgus vel facit, vel dicit.* Quid heic primum admireris, impavidumne viri animum, an clementiam, qui non paſſus ſit ſuſpicionem ad innocentem aliquem devolvi: an ſingularem ſapientiam, qua perſpexit inconditam multitudinem, quoniam affectibus agitur, nihil ſani nec agere, nec loqui.

3. QVODAM die orationem habens apud Athenienſem populum placebat omnibus, cumque videret ab omnibus pariter ſermonem approbari, converſus ad amicos. *Quid*, inquit: *Num mali quippiam dixi imprudens?* Adeo perſuaſum habebat, nihil placere vulgo, quod à recto judicio proficiſcitur.

4. CVM Athenienſes ad ſacrificium quod apparabant, ex more peterent à civibus ut conferrent aliquid, ac cæteris conferentibus, frequenter eſſet appellatus Phocion: b *Puderet*, inquit, *ſi vobis adderem, & huic nihil redderem:* oſtenſo creditore. Plerique ſunt qui putent optime collocatum, quod impenditur templis ac ſacrificiis epuliſve Divorum: at vir ille perſpicax ſenſit, multo ſanctius eſſe, reddere quibus debeas: quid ſenſurus de his, qui fraudata conjuge ac liberis exſtruunt ſacrificiis ſtructuras regias, & horum otio alendo magnam facultatum partem impendunt?

5. DEMOSTHENI Rhetori dicenti; Occident te, Phocion, Athenienſes, ſi quando cœperint inſanire, hunc in modum reſpondit: c *Me quidem, ſi inſanire occeperint, at te ſi ad ſanam mentem redierint.* Demoſthenes enim pleraque ad gratiam apud populum loquebatur, & blanda potius quam ſalubria.

6. CVM Ariſtogiton calumniator jam condemnatus in carcere moriturus eſſet, rogaretque Phocionem ut ſe inviſeret, amicis non ſinentibus ut ad hominem iret: d *Et ubi quis*, inquit, *libentius Ariſtogitoni loquatur?* Amicorum argumentum argutiſſime torſit in diverſum: ſignificans ſe non ire ut ſceleroſo patrocinaretur, ſed ut ejus merita calamitate frueretur.

7. CVM

a *Vulgi nihil ſanum.* b *Quod ſupereſt, ſacris impendendum* c *Pulchre retortum.* d *Malos inviſere in carcere jucundum.*

7. CVM Byzantiis iraſcerentur Athenienſes, quod Charetem, qui cum exercitu ſubſidium ſuæ civitatis miſſus eſſet adverſus Philippum, noluiſſent recipere: ac Phocion dixiſſet, non eſſe iraſcendum ſociis diffidentibus, *a* ſed Ducibus quibus fides non haberetur, ipſe Dux electus eſt: atque ipſi fidentibus Byzantiis effecit, ut Philippus re infecta diſcederet: Diffidentiam Byzantiorum in Charetem Ducem rejecit, qui talis erat, ut non videretur tutum ſeſe illius fidei committere. Prudentiæ eſt in fido diffidere: at Phocioni probatæ opinionis viro non dubitarunt ſeſe credere.

8. ALEXANDER Macedonum Rex centum talenta dono miſerat Phocioni; is vero percunctatus eſt eos qui pecuniam adferebant: *b* *Quid ita, cum eſſent Athenienſes permulti, ſibi uni illa mitteret Alexander?* Illis reſpondentibus. Quoniam unum te judicat virum & honeſtum & bonum. *Ergo ſinat*, inquit, *me talem & haberi, & eſſe.* Vt ſcite arreptum ab illis argumentum torſit ad occaſionem recuſandi muneris; Iam quis heic non admiretur incorrupti pectoris ſinceritatem? pauper erat Phocion, nec doni magnitudine quidquam movebatur. Simul autem indicat illos qui cum Rempublicam adminiſtrent, tamen à capiundis muneribus non temperant, nec bonos eſſe viros, nec tales haberi debere.

9. CVM Alexander ab Athenienſibus poſceret ſibi triremes exhiberi, ac populus nominatim flagitaret adeſſe Phocionem ut quid conſuleret proferret, ſurgens inquit: *c* *Conſulo igitur, ut aut armis ſuperetis eos, aut ſuperantium amici ſitis.* Compendio ſuaſit nihil Alexandro negandum, niſi confiderent ſe iratum poſſe armis opprimere. Quibus ſi ille videretur ſuperior, non eſſe provocandum animoſum juvenem, & repulſæ impatientiſſimum.

10. RVMOR incerto auctore obortus erat de morte Alexandri, *d* moxque Rhetores proſilierunt, hortantes ne cunctarentur, ſed ilico bellum ſuſciperent. Phocion exſpectare juſſit, donec certius aliquid cognoſceretur. Nam ſi, inquit, hodie mortuus eſt, & cras & perendie mortuus erit. Graviter oratorum præcipitem temeritatem coërcuit.

a *Fides in Duce.* b *Corruptela munerum.* c *Idem faciendum erat de Turcis.* d *Præcipitatum conſilium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

11. CVM Leoſthenes civitatem Athenienſium ad bellum perpuliſſet, *a* magnificis ſpebus ad nomen libertatis ac principatus erectam. Phocion illius verba dicebat eſſe cupreſſis ſimilia, quæ ſublimes cum ſint ac pulchræ, fructum non habent. Nihil potuit dici accommodatius in ſermonem ſplendide magnificeque pollicentem, ſed infrugiferum; quemadmodum cupreſſus arbor ſublimi compoſitoque in conum vertice procul egregium quiddam polliceri videtur, at vix ulla ſterilior.

12. CÆTERVM cum initia belli ceſſiſſent feliciter, ac civitas ob ſecundum nuntium Diis ſacrificans gratatetur: rogatus Phocion, an hæc ita geſta nollet: *b Hæc quidem*, inquit, *geſta vellem, ſed illa decreta.* Sentiens etiam inconſulta conſilia nonnunquam feliciter cedere: id quoties accidit, gratulandum quidem eſſe Reipublicæ, non tamen ideo non ſemper utendum optimis conſiliis. Fortaſſis & illud ſenſit Phocion, non eſſe protinus fidendum primis ſucceſſibus, ſed totius negotii eventum declaraturum, quale fuiſſet ipſius conſilium.

13. CVM Macedones irrupiſſent in Atticam, ac maritima illius depopularentur, Phocion eduxit juvenes ætate florentes: quorum multis ad ipſum concurrentibus, hortantibuſque ut colle quodam occupato ibi collocaret exercitum: *c O Hercules*, inquit, *quam multos video Duces, milites vero perpaucos:* notans juvenilem temeritatem, quæ Duci præire conaretur, cum militis ſit, non dare conſilium, ſed ubi res poſtulabat bonam navare operam. Attamen commiſſo prœlio vicit, & Nicionem Macedonum Ducem ſuperavit. At non multo poſt tempore bello devicti Athenienſes, ab Antipatro accepere præſidium.

14. CVM vero Menillus præſidii Dux, Phocioni pecunias dare vellet, indignatus Phocion dixit: *d Nec illum Alexandro meliorem eſſe, & cauſam deteriorem ob quam nunc accepturus eſſet, cum tunc non accepiſſet.* O nullis muneribus expugnabilem animum.

15. ANTIPATER dicere ſolet, cum duos haberet

a *Magnifica promiſſa, ſed inania.* b *Optima decernenda.* c *Militis officium.* d *Incorruptus animus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

beret Athenis amicos, neque Phocioni unquam perſuaſiſſe, ut acciperet, neque Demadem unquam dando expleviſſe. Hic erat Demades, qui valebat extemporali dictione, cum Demoſthenes non niſi deſcripto diceret.

16. PHOCION Antipatro petenti, ut in gratiam ſuam faceret quiddam pugnans cum juſtitia. *Non potes*, inquit, *O Antipater, Phocione ſimul & amico & adulatore uti.* Amicus obſecundat quouſque patitur æquum & honeſtum. Nec enim amicus ab amico quod injuſtum eſt petere debet. Adulator autem ad quidvis obſequitur.

17. CVM populus Athenienſis flagitaret ut Phocion copias in Bœotiam educeret, eamque rem Phocion non fore è Republica judicaret, edixit ut quotquot eſſent in civitate ab ephebis uſque ad ſexagenarios ſe ſequerentur. Heic reclamantibus ſenioribus, & ætatem excuſantibus. *Nihil*, inquit, *abſurdi meo edicto continetur, cum ipſe natus annos octoginta una cum ipſis Dux profecturus ſim.* Hac arte temporarium multitudinis calorem retudit.

18. POST Antipatri obitum, cum Athenienſium Reſpublica ad gubernationem popularem rediſſet, Phocion in concione capitis damnatus eſt. Atque hujus quidem amici cæteri qui ſimul cum illo damnati fuerant flentes ducebantur, Phocion autem tacitus ibat. Cui ex inimicis quiſpiam factus obvius, poſt convicia in faciem exſpuit. Tum Phocion ad Magiſtratus reſpiciens: a *Non, hunc* inquit, *compeſcet aliquis indecore ſe gerentem?* Vir ſanctiſſimus etiam moriturus publicæ diſciplinæ curam habebat. De tam atroci contumelia queſtus non eſt, nec flagitavit vindictam adverſus eum qui præter leges ſaviret in hominem damnatum, tantum cohiberi juſſit exemplum bonis moribus adverſum, & immane facinus non aliud quam indecentes mores appellavit.

19. EX his qui cum Phocione erant morituri, quidam indignans complorabat ſortem ſuam. Quem ita conſolatus eſt Phocion: b *Non tibi*, inquit, *Euippe* ſive ut quidam legunt Thudippe, *ſatis eſt, cum Phocione mori?* Phocion non tantum innocens, verumetiam

 præcla-

a *Patientia.* b *Solatium mortis.*

præclare de Republica meritus ducebatur ad mortem. Magnum itaque ſolatium oportebat eſſe cum Phocione innocente mori innocentem.

20. DENIQVE cum illi poculum cicuta temperatum porrigeretur, percunctatus eſt quiſpiam, ſi quid filio vellet dicere. Nam is aderat. *Ego*, inquit, *tibi fili præcipio, atque etiam obſecro, ne quid ob hujus rei memoriam Athenienſibus male velis.* Cæteris morientibus præcipuum ſolatium eſſe ſolet ſpes vindictæ, huic illud curæ fuit, ne filius patris injuſtam necem ulciſceretur, maluitque illum in patriam quam in patrem ſervare pietatem.

21. NICOCLI petenti, ut ſibi ante Phocionem venenum haurire liceret: a *Tametſi durum hoc*, inquit Phocion, *tamen concedendum eſt ei cui nihil unquam in vita negavi.* Phocion Nicoclem inter amicos fidiſſimum unice adamarat, eoque moleſtum erat videre illum morientem. Eam moleſtiam ut vitaret Nicocles, petebat ut ipſe prior biberet. Et hac in re commodavit amico.

22. CVM bibiſſent omnes, ſoluſque Phocion ſupereſſet, conſumpto ab aliis veneno, carnifex negabat ſe daturum niſi numerarentur duodecim drachmæ: tanti enim venire cicutæ unciam. Phocion itaque ne per illius contentionem mora fieret morti, accito ad ſe cuidam ex amicis: b *Quandoquidem*, inquit, *Athenis ne mori quidem gratis licet, quæſo dato huic pretium.*

23. CVM Demoſthenes multa maledicta faceret in Alexandrum, jam Thebis imminentem, Homerico verſu ex Odyſſeæ α. illum corripuit.

> Σχέτλιε τίπτ᾽ ἐθέλεις ἐρεθιζέμεναι ἄγριον ἄνδρα;
> *Cur libet irritare virum miſerande ferocem?*

M. TVLLIVS CICERO.

1. M. TVLLIVS, cum ob Ciceronis cognomen dicteriis inceſſeretur, ab amicis admonitus ut aliud ſibi

a *Amicitia.* b *Empta mors.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſibi cognomen adſciſceret, reſpondit, *a* ſe Ciceronis nomen illuſtrius effecturum, quam eſſet Catonum, Catulorum, aut Scaurorum. Nam hæ familiæ cum primis illuſtres erant apud Romanos, cum Tullius eſſet novus homo. Cognomen autem ideo patebat cavillis, quod à cicere viliſſimo legumine dictum videretur. Quaſi vero non & Fabii à fabis, & Lentuli à lente cognomen habuiſſe viderentur. Parum illuſtris eſt, qui præter imagines & cognomen nihil habet nobilitatis: pulcherrimum autem nobilitatis genus eſt, quam ſibi quiſque propriis virtutibus conciliat. Nec fefellit M. Tullium. Ciceronis enim nomen hodie decantatius eſt, quam trecenti Catuli aut Scauri cum ſuis ſtemmatis, ſtatuis & imaginibus.

2. CVM poculum argenteum Diis dicaret, prænomen ac nomen literis ſignavit, *b* ſed pro Cicerone, ciceris figuram inſculpſit, nihil refugiens cavillatorum interpretationem.

3. ORATORES qui inter dicendum vociferantur, dicebat claudis eſſe ſimiles, *c* qui ſic ad clamorem, ut illi ad equos confugerent. Hoc genus homines & hodie videre eſt, qui cum ſentiunt ſe cauſa inferiores, ad furioſa jurgia confugiant, ut quoniam rationibus perſuadere non poſſunt, improbitate metuque extorqueant.

4. CVM Verres, qui filium habebat parum pudice flore ætatis utentem, Ciceronem ut parum virum ac cinædum inceſſeret conviciis. *d* *Ignoras*, inquit, *quod liberis intra fores conviciandum ſit.* Significans hoc convicium non in ipſum competere, ſed in conviciatoris filium. Parentum autem eſt objurgare liberos, ſed intra domeſticos parietes, nec ea convicia ſunt eliminanda. Eliminat autem, qui aliis impingit, quod ipſius domi committunt liberi.

5. METELLO nepoti objicienti quod Cicero teſtimonio ſuo plures occidiſſet, quam patrocinio ſervaſſet: *d* *Plus enim*, inquit, *mihi fidei eſt quam eloquentia.* Mira ſollertia convicium retorſit in laudem.

 Siqui-

a *Nobilitas virtute parta.* b *Cicer pro Cicerone.* c *Clamoſus orator.* d *Salſe retortum.* e *Retortum in laudem convicium.*

Siquidem in teſte ſpectatur fides, in patrono valet eloquentia.

6. RVRSVM Metello percunctanti Ciceronem, quis ipſius eſſet pater, nimirum ignobilitatem exprobrans. *a* *Ad iſtam*, inquit, *percunctationem ut reſpondere ſit difficilius, mater effecit tua.* Nam Metelli mater audiebat parum pudica. Quin & ipſe Metellus matrem referens, levior erat & inconſtans, & affectibus ſerviens. Cicero convicium à patre ad matrem transtulit. Tum enim incertus eſt pater cum mater non cum uno conſuetudinem habet.

7. IDEM Metellus cum Diodoro, quo Rhetorices magiſtro fuerat uſus, defuncto ſepulchro ejus corvum lapideum impoſuiſſet: *b* *Iuſtum*, inquit Cicero, *pravum retulit.* Nam volare ipſum docuit, non dicere: notans Metelli levitatem & inconſtantiam. Corvus avis eſt ἄμουσος.

8. VATINIVM inimicum, & alioqui ſceleratum M. Tullius audierat obiiſſe diem: poſt cum audiſſet illum vivere: *Male pereat*, inquit, *qui male mentitus eſt*: ſignificans Vatinium indignum qui diutius viveret. Omne quidem mendacium malum, ſed hoc mendacium bis erat malum, quia bonos viros in falſum gaudium conjecerat. Dictum tamen erat ambiguum, quod dici poterat & de illo quem mori nolles.

9. CVM orante M. Tullio quidam creditus Afer genere diceret. Non audio: hoc ſermone negans ſe probare quod dicebatur. *Atqui*, inquit Cicero, *aurem habes perforatam.* Solet enim ea gens habere perforatas aures, unde ſuſpenderet anulos ac gemmas, quæ nunc collo digitiſque geſtamus. Ea foramina quo modo fiant docet Celſus.

10. C. POPILIVS qui juriſperitus videri volebat, cum indoctus eſſet ac ſtupidus, citatus in controverſia quadam teſtis reſpondit ſe nihil ſcire. Tum Cicero: *c* *Putas*, inquit, *fortaſſis te de jure interrogari.*

11. HORTENSIVS orator defenſionis mercedem à Verre acceperat Sphingem argenteam. Is cum M. Tullio obliquius quiddam & involutius loquuto dixiſſet. Non didici ſolvere ænigmata: *d* *Atqui*, inquit Cicero,

a *Salſe retortum.* b *Salſe.* c *Nihil ſcire.* d *Sphinx domi*

Cicero, *Sphingem habes domi.* Nota eſt fabula de monſtro Sphinge, quæ præmiis propoſitis edebat ænigmata, non ſolventibus mors erat præmium.

12. CVM Voconium forte obvium haberet cum filiabus tribus inſigniter deformibus, tacite ad amicos dixit verſiculum Græcum:

a Φοίβου ποτ’ οὐκ ἐῶντος ἔσπειρεν τέκνα.

Phœbo haud ſinente hic ſeminavit liberos.

Sentiens illum invito Apolline liberis operam dediſſe, ſive quod Apollo pulcher à Poëtis fingitur, ſive quod oriente ſole fœtus exiſtiment concipi feliciores.

13. CVM Fauſtus Syllæ filius, ob æris alieni magnitudinem ſupellectilem ſuam proſcripſiſſet: *b Hanc*, inquit, *proſcriptionem magis approbo, quam paternam.* Luſit ambiguo verbi. Proſcribuntur res, quæ in auctione vænum exponuntur, & proſcribuntur homines, à quovis jugulandi: quo crudeliſſimo genere Sylla quam plurimos cives proſcripſerat.

14. POMPEIO ac Cæſare inter ſe diffidentibus, Cicero: *c Quem fugiam*, inquit, *ſcio: quem ſequar, neſcio*: ſentiens ambos non pro Reipublicæ libertate, ſed pro principatu dimicare.

15. POMPEIO vitio dabat, quod civitate deſerta Themiſtoclem potius quam Periclem fuiſſet imitatus, cum illis res nequaquam pares eſſent, his eſſent. Themiſtocles enim fugit ad Perſas, Pericles manſit Athenis.

16. CVM ad Pompejum veniſſet, ac veniſſe pœniteret, rogatus ubi Piſonem generum reliquiſſet: *d Apud tuum*, inquit, *ſocerum*, Cæſarem deſignans. Perinde quaſi notatus eſſet Cicero, quod à genero ſuo disjunctus eſſet, retaxavit illum quod ipſe cum ſuo ſocero bellum gereret.

17. CVM quidam à Cæſare ad Pompejum transfugiens, *e* diceret ſe feſtinandi ſtudio equum reliquiſſe, Cicero dixit, illum melius de equo quam de ſe ſtatuiſſe: ſentiens longe rectius facturum fuiſſe, ſi & ipſe manſiſſet apud Cæſarem

18. CVIDAM nuntianti, Cæſaris amicos eſſe triſteis

a *Deformitas exprobrata.* b *Iocus ex ambiguo verbi.* c *Neutra pars placet.* d *Salſe,* e *Argute.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

triſteis: a *Hoc dicis:* inquit, *illos Cæſari male cogitare.* Irriſit adulantem nuntium, quaſi Cæſariani rebus ſuis diffiderent, metuerentque Pompejum.

19. POST Pharſalicum conflictum cum fugiſſet Pompejus, Nonius quidam dicebat, ſeptem adhuc aquilas ſupereſſe, proinde bono animo eſſent hortabatur: b *Recte,* inquit Cicero, *hortareris, ſi nobis cum graculis bellum eſſet.* At ille aquilas dixit, vela Romana aquilis inſignita.

20. CVM Cæſar rerum potitus Pompeji ſtatuas dejectas honorifice repoſuiſſet: c *Cæſar,* inquit Cicero, *dum Pompeji ſtatuas reponit, ſuas ſtabilit:* ſentiens illum hoc non in Pompeji gratiam facere, ſed ut ſibi clementiæ ſimulatione favorem apud cives conciliaret, atque hoc pacto ſuum regnum conſtabiliret.

22. ADEO vero ſolicitus erat M. Tullius benedicendi, d tamque anxium huic rei ſtudium impendit, ut cum cauſam oraturus eſſet apud centumviros, jamque dies inſtaret, Erota ſervum manumiſerit, eo quod nunciaſſet cognitionem in poſterum diem fuiſſe prorogatam. Et hoc aliquis inter apophthegmata adjecit, cum non ſit.

22. CVM Cicero in Pompeji caſtra veniſſet, dicentibus: Sero veniſti: e *Minime,* inquit, *ſero, nam nihil heic adhuc parati video.* Alluſit ad eos qui ſero veniunt ad convivium Iocus eſt ex ambiguo. Sero venit qui tarde venit, & ſero qui poſt tempus.

23. CVM Pompejus Gallum quendam quod ad ipſum à Cæſare transfugerat, civitate Romana donaſſet: f *Hominem,* inquit, *bellum qui Gallis civitatem promittit alienam, cum noſtram nobis non poſſit reddere.*

24. POST Cæſaris victoriam interrogatus Cicero, cur in electione partium erraſſet: g *Præcinctura* inquit, *me fefellit:* ſentiens ſe non ſperaſſe, victoriam à molli & effeminato ſtaturam. Cæſar enim ita toga præcingebatur, ut laciniam trahens mollium in morem incederet: unde Sylla Pompeium admonere ſolet, caveret à puero male præcincto.

IDEM

a *Interpretatio.* b *Bellum cum graculis.* c *Clementia ſimulata.* d *Benedicendi ſtudium.* e *Nihil parati.* f *Apertum convicium.* g *Male præcinctus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

25. IDEM apud Damaſippum cœnans, cum convivator mediocre vinum appoſuiſſet, idque convivis à vetuſtate cupiens commendare diceret. Bibite Phalernum hoc, quadraginta annorum eſt: *a Bene*, inquit, *fert ætatem.* Hoc modo de homine loqui ſolemus, cujus formæ viribuſque non multum detrahit ætas. At ridiculum erat vinum ab immodica vetuſtate commendare.

26. CVM Lentulum generum ſuum, exiguæ ſtaturæ hominem prælongo gladio videret accinctum: *b Quis*, inquit, *alligavit generum meum gladio?* Videbatur homo gladio alligatus, non gladius homini.

27. CVM Quincti fratris clypeatam imaginem, in provincia quam is rexerat ingentibus lineamentis, à capite uſque ad pectus, ex more vidiſſet: *c Frater*, inquit, *meus dimidius major eſt quam totus.* Erat enim Quinctus puſillæ ſtaturæ.

28. CVM Tullia Ciceronis filia concitatius incederet quam deceret fœminam. Contra Piſo gener lentius quam deceret virum, ambos eodem dicto taxavit, filiæ præſente genero dicens: *d Ambula ut vir.*

29. IN Vatinium qui paucis diebus conſul fuit, ita jocatus eſt: *Vatinii anno magnum oſtentum fuit, quod eo conſule nec bruma, nec ver, nec æſtas, nec autumnus fuiſſet.* Nam his horis annus totus diſtinguitur, quarum unaquæque tres menſes occupat. Neſcio an hoc ipſum ſit quod aliter refert Pollio in Marino tyranno. Conſul qui ſex pomeridianis horis conſul fuerat, joco Ciceronis aſperſus eſt. Conſulem habuimus tam ſeverum tamque cenſorium, ut in ejus Magiſtratu nemo pranſus ſit, nemo cœnaverit, nemo dormierit. Niſi forte videtur hoc magis ad Caninium Revilum pertinere.

30. RVRSVS expoſtulanti Vatinio, quod Cicero gravatus eſſet ipſum languentem inviſere: *e Volebam*, inquit, *in tuo conſulatu venire, ſed me nox occupavit.* Hæc talio videri poterat. Nam antea Vatinius Ciceronem gloriantem, quod ipſum Reſpublica ſuis humeris reportaſſet, ita taxarat: *Vnde ergo tibi varices?* Varices enim non ſedentium, ſed ſtantium aut ambulantium crura ſolent occupare.

31. CA-

a *Vinum vetus.* b *Nulla proportio.* c *In puſillum.* d *Inceſſus decorus.* e *Vatinius in Ciceronem.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

31. CANINIVS Revilus unico tantum die conſul fuit: is roſtra cum adſcendiſſet, pariter & honorem iniit conſulatus & pejeravit: in quem fertur illud Ciceronis, λογοθεώρητος est *Caninius conſul.* In eundem jecit illud: a *Hoc conſequutus eſt Revilus, ut quæreretur quibus conſulibus conſul fuerit.* Solet enim annorum numerus conſulum nominibus deſignari. Revilus autem & conſul fuit nec ullum habebat annum. Rurſus illud: *Vigilantem habemus conſulem, qui toto conſulatu ſuo ſomnum non vidit.*

32. C. CÆSAR multos in ſenatum legerat eo ordine indignos, & in his Laberium ex equite Romano ſemimum. Hic cum in ſenatu M. Tullium præteriret, ſedem quærens: b *Recepiſſem*, inquit Cicero, *te, niſi anguſte ſederem.* Simul & illum reſpuens, & in novum ſenatum jocatus, cujus numerum Cæſar ſupra quam fas erat auxerat. Nec hoc dicterium inultum tulit Laberius. Demiror, inquit, ſi ſedes anguſte, qui soleas duabus ſedere ſellis: objiciens illi levitatem, quod lubricæ fidei nunc his nunc illis partibus adhæreret.

33. IDEM cum ab hoſpite ſuo P. Manlio rogaretur, ut decurionatum privigno ipſius expediret: aſſiſtente frequentia civium dixit: c *Si jus habebit Pompejus, difficile eſt:* Cæſaris in legendo ſenatum notans facilitatem.

34. AB Androne quodam Laodiceno ſalutatus, cum adventus cauſam percunctatus intellexiſſet illum pro patriæ libertate legatum ad Cæſarem veniſſe, græcis verbis expreſſit publicam ſervitutem: ἐὰν ἐπιτυχῆς, καὶ περὶ ἡμῶν πρέσβευσον, id eſt: d *Si impetras, etiam pro nobis legatus eſto, ſive pro nobis orato.*

35. CVM M. Lepidus in ſenatu dixiſſet, patribus conſcriptis, ne dicam circumſcriptis: e *Ego*, inquit Cicero, *non tanti feciſſem* ὁμοιόπτωτον. Affectavit Lepidus ſchema vocum ſimiliter deſinentium quod Rhetores ὁμοιόπτωτον vocant. At ſatius erat ſchema perdere, quam ſenatum offendere. Quanquam in his verbis non tan-

a *Conſulatus brevis.* b *Duabus ſedere ſellis.* c *Obliquus jocus.* d *Libertas oppreſſa.* e *Schema male affectatum.*

tantum eſt ὁμοιόπτωτον, verum etiam προσονομασίας ſchema priore jucundius.

36. CVM quidam candidatus, qui coquo patre natus credebatur, coram Cicerone ſuffragium ab illo peteret: a *Ego quoque*, inquit, *tibi favebo.* Ex quo colligitur, coce à coco & quoque conjunctionem, aut eodem, aut ſimillimo fuiſſe ſono.

37. CVM accuſator Milonis ex argumento temporis colligens, Clodio à Milone ſtructas inſidias, ſubinde rogaret, quo tempore occiſus eſſet Clodius, Cicero reſpondit: b *Sero*: voce ancipiti ſignificans, è Republica fuiſſe futurum, ſi Clodius multo ante fuiſſet interfectus.

38. CICERO nuntiata morte Vatinii, cum ejus rumoris parum certus eſſet auctor: c *Interim*, inquit, *uſura fruar*: ſentiens ſe temporario gaudio de morte Vatinii fruiturum, quemadmodum qui pecuniam mutuo accepit, ad tempus ea perinde ac ſua fruitur.

39. M. COELIVM melius objicientem crimina quam defendentem, d bonam dextram, malam ſiniſtram habere dixit: huc alludens, quod in pugna dextra gladium tenemus, ſiniſtra clypeum: gladio ferimus, clypeo defendimus.

40. IVBIVM Curtium, quo junior videretur, multa de annis ætatis ſuæ mentientem, ita redarguit. *Ergo*: inquit, *cum una declamabamus, non eras natus.*

41. FABIÆ Dolabellæ dicenti, ſe triginta annos habere: e *Verum eſt*, inquit. *Nam hoc jam viginti annos audio.* Volebat illa junior videri, quam erat. Itaque Cicero eluſit illam ſimulata aſſenſione, ſignificans interim illam eſſe quinquagenariam.

42. OBIVRGANTIBVS quod homo ſexagenarius puellam virginem duxiſſet: f *Cras*, inquit, *mulier erit.* Iocans hoc probrum mox eluendum. Nam poſtridie non poterat objici quod virginis eſſet ſponſus.

43. IDEM g in Curionem ſemper ab ætate ſumentem orationis exordium ita luſit, ut diceret, illum quotidie facilius habere prooemium, videlicet ætate in dies magis ingraveſcente.

44. RVR-

a *Iocus ex ſimilitudine.* b *Sero.* c *Gaudium temporarium.* d *Melior dextra.* e *Aſſenſio ſimulata.* f *Virgo mulier.* g *Exordium ab ætate.*

44. RVRSVS in Vatinium qui cum pedibus æger eſſet, volebat tamen videri commodioris valetudinis factus, dicebatque jam ſe bina millia paſſuum ambulare: *a Dies enim*, inquit, *longiores ſunt*. Hoc Fabius tribuit Ciceroni, Macrobius Auguſto. Narratur & hodie quiddam non minus facetum, ſi modo accederet vetuſtatis commendatio. Miles quidam in convivio jactabat ſibi baliſtam eſſe, quæ jaculum excuteret ad ſpatium nulli credibile, reclamantibus convivis omnibus, affirmabat famulum ſuum id vidiſſe factum. Acceſito famulo percunctatus eſt illum, an non ipſe vidiſſet quod narraret. Tum famulus: Verum, inquit, narras here, ſed tum vento ſecundo miſeras ſagittam.

45. CICERO audito falſo rumore de Vatinii morte, cum Ovinium libertum ejus interrogaſſet: *b Rectene omnia*, atque ille reſpondiſſet: Recte, *Mortuus eſt*, inquit. Significans non omnia recte habere ſi ille viveret.

46. IDEM cum teſtis, Sexti Annalis reum legiſſet, & inſtaret identidem accuſator rei. Dic Marce, Tulli ſi quid potes de Sexto Annali: protinus recitare cœpit verſus ex Ennii ſexto Annalium libro: *c Qui potes ingentis cauſas evolvere belli*. Scripſit enim Ennius Annales, & accuſator dicebatur Sextus Annalis.

47. RVRSVS in Accium hominem callidum & verſutum, cum is in cauſa quadam ſuſpectus eſſet, ſenarium ex vetuſto quopiam Poëta torſit. Niſi qua Vlyſſes rate evaſit Laërtius. *d Vlyſſes vafer navi & Charybdim & Scyllam evaſit, ſic Accius aſtutia ſua è judicii periculo elapſus erat.*

48. SIMILITER luſit in quendam, qui cum prius habitus eſſet ſtultiſſimus, poſt adeptam hereditatem primus rogabatur ſententiam. *Cujus*, inquit, *hereditas, quam vocant ſapientiam.* In verſu pro facilitas, mutavit, hereditas. Apud Poëtam enim verſus ſic habet: Cujus facilitas, quam vocant ſapientiam. Significavit autem hereditatem illi pro ſapientia contigiſſe, & ob hereditatem jam habitum ſapientem.

49. CVM mater M. Bruti Servilia pretioſum ære parvo fundum abſtuliſſet à Cæſare, qui bona civium ſubjiciebat

a *Podagra.* b *In Vatinium.* c *Ab inexſpectato.*
d *Verſus detortus.*

jiciebat haſtæ, ita jocatus eſt Cicero: *a* *Et quidem*, inquit, *quo melius emptum ſciatis, emit hunc fundum Servilia tertia deducta.* Serviliæ autem filia dicebatur Iunia Tertia, eademque C. Conſidii uxor, laſciviente dictatore tam in matrem quam in filiam. Ex ambiguo jocatus eſt Cicero: potuit enim intelligi tertia pars pretii detracta. Deducitur autem uxor aut ſcortum.

50. IDEM ænigmate luſit in matrem Pletorii, qui Fontejum accuſabat: *b* dicens eam dum viveret, ludum, mortuam Magiſtros habuiſſe: notans quod dum viveret, infames ad eam fœminæ commeare ſolent, poſt mortem ejus bona veniebant. Sermo videtur & abſurdus, & præpoſterus. Nam qui ludos habent, ipſi Magiſtri ſunt, & diſcipulos habent. Magiſtri autem dicuntur non ſolum qui docent, verum etiam qui regunt.

51. IN *c* nomen Verris jocatus eſt, quaſi ſic dictus eſſet, quod omnia verreret, hoc eſt, nihil reliqui faceret homo furax. Quo genere jocandi quidam furem pro Tullio Tollium dixit; nec defuerunt qui pro Tiberio dixere Biberium.

52. DE C. Cæſare dicere ſolet: *d* *Quoties hujus aſtutiam & ambitionem video ſub humanitatis ſpecie latitantem; metuo Reipublicæ tyrannum: rurſum cum comas molliter fluentes, & ipſum uno digito ſcalpentem caput intueor, vix animum inducere poſſum, ut tantum facinus animo concipiat.*

53. IDEM objicientibus quod à reo pecuniam accepiſſet, qua magnificas quaſdam ædes eſſet empturus: *e* *Fatebor*, inquit, *accepiſſe me, ſi emero.* Eas cum eſſet mercatus, exprobrantibus vanitatem, *An neſcitis*, inquit, *boni patrisfamiliæ eſſe, diſſimulare ſi quid conſtituerit emere?*

54. CICERONI cum Craſſo ſimultas erat. Cum igitur alter è Craſſi filiis non diſſimilis cuidam nomine Digno, atque hinc populi ſuſpicio in Craſſi uxorem, quaſi cum Digno rem habuiſſet, in ſenatu præclaram habuiſſet orationem, rogatus Cicero, qualis ei videretur: *f* *Dignus*, inquit, *Craſſo*: tecte alludens ad nomen Digni: jocus lepidior eſt, ſi more Græcorum dicas,

a *Tertia deducta.* b *Salſe.* c *Iocus ex nomine.* d *Ingenium varium.* e *Mendacium illuſum.* f *Iocus ex nomine.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

dicas, Dignus Craſſi, ut intelligas duos eſſe Craſſos, alterum adulterum, alterum illi ſimilem Craſſi filium.

55. CICERO Munatio reo patrocinatus fuerat, atque ille abſolutus. Poſt cum Munatius Sabinum Ciceronis amicum reum perageret, iratus Cicero exprobravit illi beneficium: a *An tu*, inquit, *Munati illud judicium tua opera effugiſti, an potius mea, qui multum caliginis tribunalibus offudi?*

56. CUM Marcum Craſſum pro roſtris laudaſſet magno populi applauſu, & eundem poſt ex eodem loco acribus convitiis inceſſeret. Quid, inquit Craſſus, an non me nuper ex hoc ipſo loco laudaſti? b *Laudavi*, inquit, *ſed exercendi gratia argumentum infame declamans.* Solent enim Rhetores tractare materias ἀδόξους, velut cum laudant Buſyridem, aut febrim quartanam, aut ingratitudinem.

57. IDEM cum Craſſus dixiſſet, Neminem Craſſorum Romæ vixiſſe diutius annis LX. deinde pœnitens ejus ſermonis diceret. Quid mihi accidit ut hoc dicerem? M. Tullius: c *Sciebas*, inquit, *Romanos hoc libenter audituros, & iſta via veniſti ad Rempublicam gubernandam:* duo ſignificans, & Craſſorum nomen inviſum eſſe Romanis, & illum non virtute, ſed blandiendo provectum ad honores.

58. CRASSO dicente, Stoicorum eſſe dogma, virum bonum eſſe divitem: d *Vide*, inquit Cicero, *ne magis hoc ſentiant, ſapientis eſſe omnia.* Tecte notans Craſſi avaritiam, cui nihil eſſet ſatis.

59. CRASSUS in Syriam profecturus, malens Ciceronem amicum quam inimicum relinquere, officioſe ſalutato dixit, ſe apud illum velle cœnare, quem Cicero alacriter excepit. Poſt aliquot dies quidam amicorum egerunt apud Ciceronem, ut cum Vatinio quoque rediret in gratiam: e *Num*, inquit, *& Vatinius mecum cœnare vult?* Significans illum cœnam ambire potius quam amicitiam.

60. RURSUS in Vatinium qui ſcrophas habebat in cervice, id eſt morbi genus, cum cauſam quandam ageret:

a *Eloquentia victor non cauſa.* b *Ex eodem ore frigidum & calidum.* c *Acerbe.* d *Avaritia.* e *Reditus in gratiam.*

ageret: *a Tumidum*, inquit, *habemus oratorem.* Aſiatici dicti ſunt tumidi.

61. CÆSAR ſtatuerat agros Campanos militibus dividere: id cum complures in curia moleſte ferebant, tum L. Gellius, homo extremæ ſenectutis, dixit hoc non futurum ſe vivo: *b Exſpectemus*, inquit Cicero, *non enim poſtulat longam dilationem:* ſignificans illum eſſe morti proximum.

62. ADOLESCENS quidam accuſatus quod patrem placenta venenata ſuſtuliſſet, cum ſtomachabundus minaretur ſe probris laceraturum Ciceronem: *c Hoc*, inquit Cicero, *Malim quam placentam:* ancipiti dicto parricidium illi objiciens.

63. P. SEXTIUS Ciceronem cum aliis aliquot ad cauſæ patrocinium adhibuerat: cumque ipſe vellet omnia dicere, nec cuiquam dicenti locum daret, ubi jam conſtaret illum à judicibus abſolvendum, ferreturque ſententia: *d Utere*, inquit Tullius, *hodie tempore, nam cras privatus eris:* notans hominem quod in cauſa ſuo arbitratu ſolus egiſſet omnia.

64. CUM M. Appius in prooemio diceret, ſe magnopere rogatum ab amico, ut in cauſa clientis adhiberet curam, eloquentiam & fidem: hic Cicero: *e Adeone ferreus homo es, ut ex tam multis quæ rogavit amicus, nihil præſtes?*

65. M. AQUILIUM duos habentem generos, ſed ambos exſules, Adraſtum appellavit, quod ſolus locum tueretur: alludens ad Græci nominis etymologiam.

66. L. COTTA cenſore, qui vini avidiſſimus habebatur, cum Cicero conſulatum petens ſitiſſet, bibiſſetque ſeptus undique amicis: *f Recte*, inquit, *timetis ne cenſorem habeam infenſum, quod aquam bibo.* Simulavit Cicero ſe credere, ob id circumſtare frequentes amicos, ne cenſor videret illum bibentem aquam. Simile enim ſimili amicum.

67. CUM M. Cœlius, qui credebatur è parentibus non liberis natus, epiſtolam apud ſenatum clara firmaque voce recitaſſet: *g Ne miremini*, inquit Cicero,

a *Morbus exprobatus.* b *In ſenem.* c *Tectum crimen.* d *Loquacitas.* e *Ironia.* f *Cenſor bibulus.* g *Vocalitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

cero, *nam hic unus ex his eſt, qui proclamarunt:* ſignificans illum fuiſſe præconem, & hoc uſu contigiſſe ut eſſet vocalis. Solent autem ſervi venales voce præconis commendari.

68. MEMMIO cuidam vituperanti Catonem Vticenſem, dicentique quod totas noctes ebrius eſſet: a *At illud*, inquit Cicero, *non addis, eum totos dies aleam ludere:* civiliter excuſans Catonem, qui totum diem Reipublicæ negotiis dabat, nocturnas aliquot horas ſumebat laxando animo.

69. C. CÆSARI in ſenatu enixè defendenti cauſam filiæ Nicomedis beneficiaque Regis in ſe commemoranti: b *Remove*, inquit, *iſthac oro, quoniam notum eſt quid ille tibi, quid tu illi dederis.* Iocus eſt ex ambiguo verbi. Nam dat qui confert beneficium, & dat mulier quæ ſui facit copiam. Vnde illud Martialis. Vis dare, nec dare vis.

Male audiebat Cæſar, quod in Bythinia Nicomedi Regi fuiſſet obſequentior, quam pudicitiæ leges poſtulant.

70. M. CALLIDIVS Gallum accuſavit, M. Tullio defendente: cumque accuſator affirmaret, ſe teſtibus, chirographis, quæſtionibus probaturum, ſibi à reo fuiſſe præparatum venenum: ſed interim rem tam atrocem, remiſſo vultu, languida voce, ac reliquo geſtu parum concitato pronuntiaret. M. Tullius: *Tu*, inquit, *niſi fingeres M. Callidi, ſic ageres?* Ex actione ſic colligens, illum non ex animo loqui.

71. IDEM in Iſauricum ita luſit: c *Miror quid ſit, quod pater tuus homo conſtantiſſimus te nobis varium reliquerit.* Iocus ex ambiguo vocis: nam varius dicitur parum animo conſtans; varius item qui veſtigiis plagarum notatus eſt. Vulgatum autem erat, hunc Iſauricum aliquando à patre cæſum loris, inde illud M. Cœlii prætoris non dictum, ſed factum, cujus cum ſellam curulem conſul Iſauricus fregiſſet, alteram poſuit loris intentam, tacite minitans illi atque exprobrans, quod à patre loris cæſus eſſet.

DEMO-

a *Iocus ex addito.* b *Scomma ex ambiguo.*
c *Scomma ex ambiguo.*

DEMOSTHENES *Orator.*

1. PYTHEAS Demoſtheni objecit, quod ipſius enthymemata *a* lucernam olerent: ſignificans illum non niſi deſcripto, & ad lucernam elucubrata dicere. Quod dictum ita retorſit Demoſthenes, ut diceret, non eodem pretio ſibi & illi conſtare lucernam: notans quod ille nocturnis conviviis indulgeret, plus impendens luxui quam ipſe ſtudio.

2. ALIIS immodicum eloquentiæ ſtudium objicientibus, ita reſpondit; *b Eloquentiæ ſtudium declarare hominem popularem: contra negligere ſtudium eloquentiæ, eſſe eorum qui dominari populo quærerent, ut qui hoc agerent, non ut perſuaderent dicendo, ſed ut vi cogerent.*

3. DE Phocione quoties in concione dicturus aſſurgeret, *c* ad amicos proximos dicere ſolet Demoſthenes, rationum ipſius ſecurim ſurgere. Nam Phocion erat in dicendo brevis, ſed acutus. Solet autem fere à Demoſthene diſſentire.

4. POPULUS Athenienſium à Demoſthene flagitabat ut quendam accuſaret: id cum recuſaret, cœpit populus in illum, ut ſolet, vociferari. Tum ſurgens: *d Vos me viri Athenienſes, conſultorem habetis vel inviti, calumniatorem autem non habebitis etiamſi velitis.*

5. DEMOSTHENES *e* unus fuerat ex decem quos Athenienſes legatos ad Philippum Macedonem miſerant. Itaque poſtea quam Æſchines & Philocrates, quos præcipue fuerat complexus Philippus, à legatione reverſi, cum aliis multis nominibus prædicarent Regem, tum his præcipue, quod eſſet formoſus, facundus, & ad bibendum ſtrenuus, Demoſthenes ita cavillatus eſt, ut diceret, in his laudibus nihil eſſe dignum Rege. Nam primam eſſe fœminarum, alteram ſophiſtarum, tertiam ſpongiarum.

6. DEMOSTHENES clypeo ſuo literis aureis inſcripſerat, ἀγαθῇ τύχῃ, id eſt, *f* bona fortuna.

Atta-

a *Lucernam olet.* b *Eloquentia popularis.* c *Sermo brevis.* d *Conſultor non calumniator.* e *Laudes depravatæ.* f *Fuga excuſata.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Attamen cum ad pugnam ventum eſſet, illico proje-ćto clypeo aufugit. Id cum illi probro daretur, quod ῥίψασπις eſſet, eluſit vulgato verſiculo:

Ἀνὴρ δὲ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται.

Id eſt:

Vir qui fugit, rurſum integrabit prœlium.

Indicans utilius eſſe patriæ, fugere quam in prœlio mori. Mortuus enim non pugnat, at qui fuga quæſivit ſalutem, poteſt in multis prœliis patriæ uſui eſſe.

7. CVM Alexander pacem hac lege deferret Athenienſibus, ſi cives octo ſibi dederent, inter quos erat Demoſthenes: Demoſthenes apologum retulit de lupo, qui hac lege pacem obtulit ovibus, ſi canes dederent: lupi nomine ſignans Alexandrum: canum, eos qui tum populi rem curabant, ovium, plebem Athenienſium. Addidit & illud: a *Vt mercatores*, inquit, *exiguum frumenti in paropſide ſpecimen deferunt, per hoc ingentes acervos vendere cupientes: ita vos ſi traditis.*

8. CVM ab Areopagitis damnatus, elapſus è carcere fugeret, & haud procul ab urbe obvios habuiſſet aliquot diverſæ faction is homines, primum abdere ſeſe voluit: ſed cum illi nominatim Demoſthenem appellantes juberent eſſe bono animo, & viaticum inſuper offerrent, graviter ingemuit, dicens: b *Qui poſſum hanc urbem relinquere, in qua tales habeo inimicos, quales amicos vix in alia ſum inventurus?*

9. INTER fugiendum fertur ſubinde reſpiciens ad arcem Palladis, ſublatis manibus dixiſſe: c *O Pallas urbium domina, cur tribus infauſtiſſimis beſtiis delectaris, noctua, dracone, & populo?* Noctua cum ſit avium inauſpicatiſſima, tamen Palladi ſacra eſt: quemadmodum & draconem habet pro geſtamine: populus autem bellua eſt multorum capitum, peſſimam gratiam referre ſolita optime de ſe meritis, velut Socrati, Phocioni, Scipioni, & aliis compluribus.

10. AD juvenes quos habebat familiares, dicere ſolet: d *Sibi gnaro jam quantum invidiæ, metus, calumniæ ac diſcriminis ſit expectandum ad Rempublicam accedenti,*

a *Pauci pro omnibus.* b *Patriæ deſiderium.* c *Populus nocentiſſima beſtia.* d *Rempublicam fuge.*

denti, ſi ex duobus alterum ſit eligendum, citius in exitium iturum, quam ad ſuggeſtum aut tribunal.

11. CVM exſularet in Arcadia, Pytheaſque pro Macedonibus dixiſſet, ut domum in quam lac venale importatur aliquid habere mali ſuſpicamur, ita civitatem eſſe morbidam, ad quam mitteretur Athenienſium legatio: Demoſthenes eam ſententiam ita retorſit: a *Vt lac pro ſanitate ægrotantium importatur, ita Athenienſes pro ſalute civitatum adeſſe*, dicens. Id ubi reſcivit populus Athenienſium, protinus illum ab exilio revocarunt.

12. CVM redeunti ab exilio navis eſſet miſſa, multique Magiſtratus ac cives obviam iſſent, ſublatis in cœlum manibus dixit, b ſibi in patriam reditum honorificentiorem contigiſſe quam Alcibiadi, quod ille coactis civibus rediſſet, ipſe perſuaſis.

13. POSTEA quam Demoſthenes metu Antipatri profugiſſet in Calauriam inſulam, ſeque in Neptuni templo contineret, & Archias ex tragœdiarum hiſtrione potens, illi blandis ſermonibus perſuadere conaretur, ut ſeſe in Antipatri fidem committeret, non modo nihil paſſurum mali, verum etiam ampliſſimis muneribus honorandum c *In ſcena*, inquit, *mihi nunquam placuiſti hiſtrio, neque nunc perſuadebis orator.* At ubi commotus Archias minaretur, ſe detracturum illum è templo: *Tandem*, inquit, *oracula Macedonica aperuiſti. Nam prius hiſtrionum more ſimulabas.*

14. FERTVR aliquando Corinthum navigaſſe, Demoſthenem, illectum fama nobiliſſimi ſcorti Laidis, ut & ipſe famoſo amore potiretur. d At cum illa pro nocte ſtipularetur drachmarum decem millia, deterritus magnitudine pretii, mutavit ſententiam, dicens: ȣ̓κ ἀγοράζω τοσȣ́τȣ μετανοῆσαι, id eſt, *non emo tanti pœnitere*: ſignificans inhoneſtæ voluptati paratam eſſe comitem pœnitentiam.

15. CELEBRE eſt Pytheæ dictum, orationes Demoſthenis olere lucernam, quod noctu ſcriberet, meditareturque quæ dicturus eſſet. In id cum alius quiſpiam, qui ob furti ſuſpicionem vulgo male audiebat,

a *Exul in patriam pius.* b *Spontanea grata.* c *Acerbe.*
d *Magno empta voluptas.*

petulantius inveheretur : a *Scio,* inquit Demoſthenes, *nos tibi moleſtos eſſe, qui noctu lucernam accendimus.* Fures enim amant tenebras.

16. IDEM adverſus Demadem clamantem, Demoſthenes me corrigere vult, ſus Minervam : b *At iſta,* inquit Demoſthenes, *Minerva anno ſuperiore in adulterio deprehenſa fuit.* Adulterium objecit Demadi, cum Minervam Poëtæ faciant virginem.

17. IDEM Athenienſibus flagitantibus ut conſuleret, obſtitit dicens, οὐ *συντέταγμαι*, id eſt, c *Non ſum coactus in ordinem.* Significans ſe non ſervire populi affectibus, ſed ſuo arbitratu facere quod faciendum judicaſſet.

18. ANCILLA quædam depoſiti nomine pecuniam acceperat à duobus hoſpitibus, hac condicione, ut eam utriſque ſimul redderet. Horum alter poſt tempus aliquod lugubri veſte & ſquallidus ſocii mortem ſimulans, decepta muliere nummos abſtulit. Eo facto ſupervenit alter, & depoſitum repetere cœpit. Cum mulier anxia de laqueo cogitaret, Demoſthenes ei patronus adfuit, qui ut in advocationem venit, ſic aggreſſus eſt petitorem : d *Mulier,* inquit, *parata eſt depoſiti fidem ſolvere, ſed niſi ſocium adduxeris, facere id non poteſt : quoniam ut ipſe prædicas, hæc dicta lex eſt, ne pecunia alteri ſine altero numeretur.* Hoc ingenio ſervavit miſeram, eluſitque nebulonum conſpirationem, qui hoc egerant, ut eandem pecuniam bis acciperent.

19. CVIDAM percunctanti, quid eſſet in eloquentia præcipuum, reſpondit : e *Hypocriſis*, hoc eſt, actio. Roganti quid proximum, reſpondit : *Actio.* Roganti quid tertium, nihil aliud reſpondit quam *Actio.*: tantum tribuens pronuntiationi, ut in ea totum ſitum exiſtimaret. Actio autem multa complectitur, vocis moderationem, oculorum vigorem, vultus habitum, & totius corporis geſtum.

20. CVM Athenienſes geſtirent Harpalo ferre ſuppetias, jamque in Alexandrum armarentur, derepente apparuit Philoxenus, quem Alexander maritimis negotiis præfecerat : heic cum populus metu attonitus con-

a *Salſe.* b *Acerbe.* c *Fortiter.* d *Callide.*
e *Actio totum.*

conſileſceret: *a Quid facerent*, inquit Demoſthenes, *ſi ſolem videant, qui non poſſunt obtueri lucernam?* Ita populo temerarios motus exprobravit.

21. QVIBVSDAM arbitrantibus Demadem jam deſiiſſe malum: *Iam enim*, inquit, *ſaturum videtis, veluti leones.* Erat pecuniarum avidus Demades, leones autem mitiores ſunt ſaturi.

22. CVM à quodam conviciis inceſſeretur: *b Committor*, inquit, *in certamen, in quo qui ſuperior evaſerit, inferior eſt & qui vicerit, victus eſt.*

23. IDEM cum audiret oratorem quendam immodice vociferantem. *Non*, inquit, *quod magnum eſt, bene eſt: ſed quod bene eſt, magnum eſt.* Hoc & aliis adſcribitur. Sunt qui & convivia prolixa, ac plurimis inſtructa miſſibus exiſtiment lauta.

a *Temeritas.* b *Graviter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

APOPHTHEGMATA

VARIE MISTORVM.

LIBER V.

EQVIDEM ſtatueram aliquot ſelectis, quos ſuperioribus libris retuli, eſſe contentus: ſed quoniam invitabat arridens undique dictorum memorabilium copia, ſimulque veniebat in mentem, quam avidum ac famelicum hujuſmodi deliciarum convivam accepiſſem, viſum eſt quintum miſſum addere, repetito ordine, quem Plutarchus ſequutus eſt.

CYRVS *Major.*

PERSÆ amant homines adunco naſo, quos Græci gryphos appellant, eoſque pulcherrimos eſſe putant, eo quod Cyrus, quo non alius Regum populo fuit carior, ejuſmodi ſpecie naſum habuerit. Eſt autem duplex gryphorum genus, unum cui ſtatim à fronte naſus inſurgit, quod Ariſtoteles putat eſſe ſignum impudentis animi, & ad corvos refert: alterum, cui curvatura niſi à fronte ſeparata eſt, ſed circa medium intumeſcit, & ad extremum tendens unci ſpeciem præbet: id Ariſtoteles putat eſſe notam magnanimitatis, & ad aquilam pertinere.

1. CYRVS autem dicebat: *Qui ſibi nollent prodeſſe, cogi ut aliis ſint uſui*: ſignificans ſervili animo na-

tos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tos, ſibique inutiles eo imperio adigendos, ut aliorum commodis inſerviant. Vulgus autem putat homines aquilino naſo, & ad ſuum commodum cum primis attentos, & imperio magis quam ſervituti natos, unde & Poëtæ veteres aquilæ regnum in omne avium genus tribuunt. Sed idem dicebat: *a Neminem debere ſuſcipere principatum, niſi melior his in quos ſuſciperet.* Sentiens hoc eſſe principis unicum munus, aliis proſpicere, & publicis conſulere commodis: id autem non poteſt, niſi qui ſapientia, vigilantia animique integritate cæteris antecellit. Hoc vero non præſtat nativitas, ſed inſtitutio recta & rerum uſus.

2. CVM Perſæ, quoniam regionem habebant montuoſam aſperamque, cuperent eam campeſtri ac molliore commutare, non paſſus eſt Cyrus, dicens: *b Quemadmodum plantas ac ſemina, ſic hominum mores ad regionis habitum immutari.* Sentiens ſe velle duros homines & laboribus accommodos. Nam mollis & fertilis regio molles & ignavos gignit homines.

3. CYRVS abſtinebat à conſpectu Pantheæ: & Araſpo dicenti mulierem eſſe inſigni forma, dignam Regis oculis: *c Ob iſthuc ipſum*, inquit, *magis eſt ab illis abſtinendum. Etenim ſi nunc tuo obtemperans conſilio illam adiero cum vacat, fortaſſis illa mihi perſuaſura eſt ut ad ipſam frequenter commeem, etiam cum non vacabit, eique aſſideam neglectis ſeriis negotiis.* Scite retorſit argumentum, regiæ functionis memor.

DARIVS.

4. DARIVS Xerxis pater, in ſui laudem dicere ſolet, *d* ſeſe prœliis ac rebus aſperis reddi prudentiorem. Atqui talis prudentia nimio conſtat Reipublicæ. Præſtat Principem è philoſophiæ præceptis haurire ſapientiam potius, quam experimentis miſeram, ut vocant, colligere prudentiam.

5. IDEM cum tributum indixiſſet ſubditis, accerſitos provinciarum Præfectos percunctatus eſt, cum

a *Princeps qui virtute præcellit.* b *Deliciæ emolliunt.*
c *Caſte.* d *Fortuna adverſis prudentes facit.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

aliis de rebus, *a* tum de tributis, eſſentne gravia: cum illi reſpondiſſent eſſe mediocria, juſſit ut ſinguli dimidium exigerent. Quod præfectis moderatum videbatur, Regis æquitati viſum eſt dimidio plus ſatis. Maluit enim ſuos beneficio ſibi conciliare, quam exarmatos ſubigere. Strategematis autem gratia in hoc ſita eſt, quod duplum imperavit ejus quod deſtinarat accipere. Si dimidium imperaſſet, nec quidquam remiſiſſet, latuiſſet benignitas: nunc exacta dimidians, effecit ut omnes ſentirent beneficium.

6. CVM aperuiſſet prægrandum malum punicum, & quidam ad eo ſciſcitaretur, cujus rei tantum numerum habere optaret, quantus illic ineſſet granorum, reſpondit, *Zopyrorum.* *b* Is erat vir bonus ac Dario fidus amicus. Significans Regi nihil prius aut carius eſſe debere probis ac fidis amicis. Tametſi Herodotus libro quarto refert hoc fuiſſe dictum de Megabyze

7. IS Zopyrus ſibi nares & aures præcidit, itaque diſſimulans quis eſſet, ad Babylones transfugit, fingens ſe à Dario crudeliſſime tractatum. Babylonii perſuaſi commiſerunt illi præfecturam. Ille nactus occaſionem Dario civitatem tradidit. Poſtea Darius ſæpenumero dicere ſolet: *c* *Se malle unum Zopyrum integrum, quam centum Babylones capere.* Erat opulentiſſima civitas Babylon, tamen unum amicum centum Babylonibus antepoſuit. Ab hoc animo quantum abſunt Principes quidam, qui ſannionem, aut equum, aut canem pluris faciunt, quam probum, fidelem, ac doctum amicum? Hujus factum damnans Rex dicebat, quod turpiſſimo facto pulcherrimum nomen impoſuiſſet. Videbatur enim mira fides in Regem, cum illum ſumma afficeret tum jactura tum moleſtia.

SEMIRAMIS.

8. SEMIRAMIS regina, quæ Babylonem condidiſſe dicitur, monumento quod ſibi pararat inſcripſit: *d* *Quiſquis Rex pecuniis eguerit, aperto monumento quantum*

a *Favor arte captatus.* b *Amico fido nihil pretioſius.*
c *Fidus amicus.* d *Avaritia deluſa.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tum voluerit capiat. Darius potitus ea civitate, titulo credens ſaxum ingens quo claudebatur monumentum, vix amolitus, nihil quidem invenit pecuniarum, ſed ex altero ſaxi latere hoc inſcriptum reperit: *Ni vir malus eſſes, & pecuniæ inexplebilis, haudquaquam mortuorum loculos moveres.* Quanquam hoc aptius inter ſtrategemata, ſive inter γελοῖα commemorandum erat.

XERXES *Alter.*

9. INTER Xerxen Darii filium & Arimenem fratrem de regno erat contentio. Itaque cum Xerxes intellexiſſet fratrem ex Bactrianorum regione deſcendere, miſit illi munera, & iis quibus ea mandarat perferenda, juſſit ut ipſius verbis illi dicerent: *a His in præſentiate honorat frater tuus Xerxes: quod ſi Rex fuerit declaratus, eris apud ipſum omnium primus.* Hac humanitate delinitus Arimenes contentionem remiſit, ac fratri regnum adepto protinus adorationis honorem exhibuit, eique diadema impoſuit. Xerxes autem illi proximum ab ſe locum dedit. Nec hoc video cur inter apophthegmata debeat recenſeri, cum Plutarchus recenſeat. Simile quiddam de Iacob & Eſau legitur in Hebræorum literis. Ira contentioque melius ſolvitur blandis verbis & benignitate, quam repugnando.

10. IDEM iratus Babyloniis, quod à ſe defeciſſent, poſtea quam illos in poteſtatem ſuam redegerat, *b* interdixit ne ferrent arma, ſed pſalteriis tibiiſque canerent, ſcorta alerent, cauponas haberent, ac ſinuoſis tunicis uterentur, quo voluptatibus evirati non molirentur denuo defectionem. Nec hoc inter apophthegmata commemoraturus eram, ni Plutarchus recenſuiſſet.

11. CVM importarentur ad illum Atticæ caricæ venales, negavit ſe illas eſurum, donec regione potitus eſſet quæ illas ferret. Tam ingens erat excelſi pectoris *c* fiducia ſui.

12. CVM vidiſſet univerſum Helleſpontum navibus

a *Humanitas plus valet quam vis.* b *Deliciæ.*
c *Fiducia ſui.*

bus ſuis conſtratum, omnia litora atque Abydenorum plana hominibus referta, jactavit ſe beatum, moxque fudit lachrymas. Tam ſubitam mutationem admiratus Artabanus Regis patruus, qui diſſuaſerat eam expeditionem, auſus eſt rogare cauſam. Tum Xerxes. *Subiit*, inquit, *animum meum cogitatio, quam brevis ſit hominum vita, quando ex tam numeroſa multitudine poſt annum centeſimum nemo ſuperfuturus eſt.*

13. IDEM Græciæ bellum indicturus, convocatis omnibus Aſiæ principibus dixit. *Ne viderer meo tantum conſilio hoc aggreſſus contraxi vos: cæterum mementote mihi parendum magis quam ſuadendum.* Vox bis tyrannica, & quod Principum conventu pro fuco abuteretur, & quod negotium multo periculoſiſſimum ſua unius cupiditate verius quam conſilio ſuſciperet.

14. IDEM cum à trecentis Lacedæmoniis ad Thermopylas vexatus eſſet, *a* tantum militum ducens multitudinem, hoc ſe deceptum ajebat, quod multos quidem homines haberet, milites autem perpaucos. Sentiens no perinde referre quam multos educas, ſed quam exercitatos.

15. GRÆCORVM exploratores in exercitu comprehenſos nullo affecit malo, quin potius juſſos *b* omnem luſtrare exercitum illæſos dimiſit. Sit & hoc ſingularis fiduciæ exemplum: cur apophthegma dici debeat non video.

ARTOXERXES.

16. ARTOXERXES Xerxis filius, cognomento Longimanus, quod alteram manum haberet longiorem, dicere ſolet: *c* *Regalius eſſe addere quam adimere.* Sentiens Principe dignius eſſe, honorem & opes eorum quibus imperant augere potius quam imminuere.

17. IDEM permiſit, ut ex his qui ſecum venabantur, qui poſſent ac vellent, ante Regem jaculum emitterent. *d* Sit hoc comitatis exemplum: quid ad apophthegmata pertineat non video.

18. AT

a *Turba inutilis.* b *Fiducia.* c *Liberalitas Regum.* d *Comitas in venatu.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

18. AT is quam in venatu fuit comis, tam erat mitis in diſciplina militari. *a* Nam Ducibus qui deliquiſſent, pro eo quod ſolent flagris cædi corpora, juſſit ut pro corporibus veſtes illis detractæ cæderentur, utque pro eo quod ſolet illis velli caput, tiara depoſita velleretur. Nec hoc quidem ad apophthegmatum ſodalitatem pertinet.

19. CVM Satibarzanes Artoxerxis à cubiculis quiddam minus juſtum ab ipſo peteret, ſentiretque Rex illum hoc facere ſolicitatum triginta Daricorum milibus, quæſtori ærarii ſui mandavit, ut Daricorum triginta millia ad ſe deferret, ea dedit Satibarzani dicens: *b* *Accipe*, inquit, *O Satibarzanes. Nam hæc tibi cum dedero non ero pauperior, injuſtior futurus, ſi tua quæ petebas feciſſem.* Commentus eſt Rex egregius, ut nec amicum contriſtaret, nec à juſto deflecteret.

CYRVS *Iunior.*

20. CYRVS Iunior Lacedæmoniis ut ſecum ſocietatem inirent potius quam cum fratre, hac oratione ſeſe commendavit: *Ajebat ſibi cor longe gravius eſſe quam fratri, plus illo meri bibere, meliuſque ferre quam illum.* Nam illum vix in venatu poſſe in equo ſedere, ut non excutiatur in rebus acerbis, ne in ſella quidem. Sciebat enim Lacedæmoniis inviſos eſſe molles ac timidos. Hortatur inſuper ut viros ad ſe mitterent, pollicens ſe peditibus daturum equos, equitibus currus, agrum poſſidentibus ſe daturum vicos, vicos qui haberent eos, ſe facturum urbium dominos: cæterum auri argentique vim tantam, ut non poſſent numerare, ſed pendere cogerentur. Nimirum hoc erat quod dixit Artoxerxes, regalius eſſe addere quam adimere. Si quis Princeps nunc talia polliceretur, vereor, ne totam Germaniam brevi viſuri ſimus vacuam.

21. CYRO conflicturo cum hoſte loco qui dicitur Cunax, Clearchus ſuaſit, ut ſe poſt Macedones contineret, nec ſeſe in belli diſcrimen conjiceret: *c* *Quid*

a *Clementer.* b *Iuſte & comiter.*
c *Animoſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

us, inquit, *Clearche? iubeſne ut cum regnum appetam, regno me indignum oſtendam?*

22. PHOCAIS ex Ionia, parentibus honeſtis orta, ingenueque educata, ad Regis cœnam cum aliis mulieribus admiſſa, Regios jocos ac luſus hilariter excipientibus, nec refugientibus ab illo tangi, ſola tacite ingreſſa ad lectum conſtitit, nec vocanti Cyro paruit. Cubiculariis autem tentantibus illam adducere. Flebit, inquit, quiſquis horum mihi manus admoverit. Ob hæc cum à cæteris agreſtis & incomis haberetur, Cyrus gaudens, & cum riſu verſus ad illum qui mulieres adduxerat: a *Non intelligis*, inquit, *te hanc unam ingenuam & incorruptam adduxiſſe?* Poſtea ad hanc in primis adjecit animum, uniceque adamavit, ſapientem appellans. Apud Barbaros, mulieres attigiſſe, conſtupraſſe erat.

ARTOXERXES *Alter.*

23. ARTOXERXES hujus Cyri frater, cognomento Memor, non ſolum ſeipſum affatim præbuit adire volentibus, b verum uxorem legitimam juſſit ſublatis currus aulæis vehi, ut iis qui eam conventam vellent, etiam in itinere pateret aditus. Laudo quidem affabilitatis exemplum, ſed quid hæc ad apophthegmata?

24. IDEM cum pauper quiſpiam inſigni magnitudine malum obtuliſſet, hilariter accipiens: *Per Mithram*, inquit, (ſic enim Perſæ ſolem appellant) *hic mihi talis videtur eſſe, ut ſi quis ei committat civitatem, poßit eam ex parva magnam reddere.*

25. RVSTICVS quidam videns ad Regem varia deferri donaria, c nec aliud habens quod largiretur, utraque cava manu hauſtam è proximo flumine aquam illi obtulit vultu alacri. Rex lætatus, juſſit illi dari phialam auream, ac mille Daricis donavit hominem.

26. IN fuga quadam cum direpto illius commeatu, aridis

a *Pudice.* b *Affabilitas.* c *Munus in tempore.*

aridis ficis & hordeaceo pane veſceretur : a *Dii boni*, inquit, *cujuſmodi voluptatis hactenus inexpertus fui?*

27. CVM Aclides Iapſon multa in Regem licenter, & contumelioſe diceret, b hactenus tum ultus eſt maledicum, ut per tribunum militum denuntiaret, ei licere in Regem quæ vellet dicere, ſibi vero in illum licere quæ vellet & dicere, & facere.

28. TERIBAZVS in venatu Perſicam veſtem dilaceratam oſtendit, conſulens quid faciendum eſſet: reſpondente Rege, aliam induendam. Tuam igitur, inquit, mihi tradas oportet. Rex ſuam tradidit, dicens: c *Dono do tibi hanc veſtem, ſed geſtare prohibeo.* Teribazus vir minime quidem malus, ſed levis præcipitiſque conſilii, neglecta Regis monitione veſtem induit, mulieribus etiam ex auro donis quæ à Rege acceperat exornatam. Hoc cæteris omnibus indigne ferentibus, nam ridere nefas erat, Rex effuſe ridens. *Tibi*, inquit, *ut mulieri aurum, ut inſano Regium amictum jus poteſtatemque concedimus.*

29. ARTOXERXI jam ſiti deficienti, Peribarzanes eunuchus cum aliud non liceret, d à ruſtico quopiam ſordidum utrem detulit, putris aquæ cotylas octo continentem. Eam aquam cum Rex totam ebibiſſet, rogatus, ecquid illi placuiſſet ille potus: Deos teſtatus eſt, ſe nunquam vinum potaſſe jucundius, nec ullam aquam quamvis puriſſimam ſibi viſam ſuaviorem. Ac poſt nactus eum hominem qui eunucho aquam dederat, è paupere divitem fecit. Tanti refert in tempore dare munus.

30. PARYSATIS Cyri & Artoxerxis mater præcipere ſolet, e ut Rex palam ac libere loquuturus, verbis byſſinis uteretur, f hoc eſt, magnificis ac mollibus, quo ſermonis blandities rei mitigaret aſperitatem. Reges byſſo veſtiuntur, ſed talem decet eſſe Regis orationem, qualis eſt amictus.

a *Fames condimentum.* b *Maledicere Regi, non tutum.* c *Fatuis omnia licent.* d *Munus in tempore datum.* e *Diſſident interpretes.* f *Severitas verbis temperata.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ORONTES.

31. ORONTES Artoxerxis Regis gener, cum irato Rege rejectus & condemnatus eſſet: a *Quemadmodum*, inquit, *ſupputatorum digiti nunc infinitum numerum, nunc unum tantum poſſunt ponere: ſic Regum amici nunc quidvis pollent, nunc quam minimum.* Olim digitis ſubducebatur ratio, quemadmodum nunc calculis.

MEMNON *Dux.*

32. MEMNON quo tempore bellum gerebat adverſus Alexandrum pro Dario Rege, militem quendam mercenarium multa convicia petulanter jacientem in Alexandrum haſta percuſſit: b *Ego*, inquiens, *te alo, ut pugnes cum Alexandro, non ut illi maledicas.*

ÆGYPTII.

33. ÆGYPTIORVM Reges, juxta regionis illius conſuetudinem, c judices ad jusjurandum adigebant, ut etiam ſi quid Rex juberet eos judicare, quod juſtum non eſſet, ne judicarent. Tanti referre putabant, ut populus juſtos haberet judices. Porro potentiæ ferociæque Regiæ oppoſita eſt jurisjurandi religio: quod adactum videri non poterat, cum ab ipſis Regibus exigeretur. Atqui fieri poteſt, ut civitas judices habeat incorruptos, ubi judicandi poteſtatem magno vendit Princeps?

POLTYS.

34. POLTYS Traciæ Rex Trojani belli tempore, d cum Trojani pariter & Græci legationem ad ipſum

a *Favor Regum temporarius.* b *Maledicentia.*
c *Iudices incorrupti.* d *Amor inſanus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ipſum miſiſſent, auditis utriſque pronuntiavit, ut Alexander redderet Helenam, & à ſe pro una duas formoſas abduceret uxores. Sapuiſſet Paris ſi hoc feciſſet, Nam una ſatis fruitus habuiſſet duas novas. & patriæ conſuluiſſet. Quis autem non miretur Græcorum humanitatem, quibus ſat erat futurum, ſi tantum redderetur quæ cum adultero tamdiu dormierat?

TERES.

35. TERES Sitalci pater dicere conſuevit: a *Quoties eſſet in otio, nec militia exerceretur, ſe nihilo meliorem eſſe equiſonibus.* Hæc vox quid aliud ſonat, quam barbaricam immanitatem, quaſi pacis tempore deſit quod agat bonus Princeps?

COTYS *Thraciæ Rex.*

36. COTYS ei qui dono miſerat pardalim, b viciſſim dono miſit leonem, malam beſtiam æque mala repenſans.

37. CVM c eſſet natura celer ad iram, ſævuſque caſtigator eorum qui in miniſterio deliquiſſent, hoſpes quidam ad illum detulit vaſcula fragilia tenuiaque, ſed ſcite curioſeque cælata, tornoque elaborata. At is hoſpiti quidem dedit munera, cæterum vaſcula omnia confregit, demirantibus cur id faceret. *Ne, inquit, ſæviam in eos qui fracturi erant.* Prudentis eſt, naturæ ſuæ morbum agnoſcere, & vitio materiam præripere.

38. IDEM ubi cognouit quod Athenienſes honoris gratia, civem ipſum ſuæ civitatis declaraſſent, pro auxilio quod illis adverſus Darienſes impenderat, gratiam reponere ſtudentes. *Per Iovem, inquit, & ego illis viciſſim meæ gentis jus dabo.* Sentiens nihilo minus honorificum eſſe Thracem, quam Athenienſem appellari.

IDATHYR-

a *Belli ſtudium.* b *Par pari.* c *Ira ſubducenda occaſio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

IDATHYRSVS *Scytha.*

39. IDATHYRSVS Scytharum Rex, in quem arma movit Darius, ſuaſit Ionum regibus, *a* ut Hiſtrici pontis junctura ſoluta fugientes ſeſe in libertatem vindicarent: qui cum id facere recuſarent, ne violarent fidem qua Dario erant obſtricti, vocavit illos frugi mancipia, & *ἀδραστα*, hoc eſt, qui fugere nollent. Nam hæc non minima laus eſt ſervorum, nolle fugere ſi liceat: at nolle tyrannicam ſervitutem commutare libertate, ſi detur oportunitas, animi ſervilis eſt.

ATEAS *Scytha.*

40. ATEAS hunc in modum ſcripſit Philippo: *b Tu quidem imperas Macedonibus bellandi peritis, at ego Scythis, qui & cum fama & cum ſiti pugnare valeant.* Significans hac parte Scythas ad bellum eſſe magis idoneos.

41. IDEM *c* cum fricaret equum ſuum præſentibus Philippi legatis, percunctatus eſt illos, num idem faceret Philippus. Sentiens ſe tanto meliorem bello quam eſſet Philippus.

42. IDEM cum Iſmeniam tibicinem optimum in bello cepiſſet, *d* juſſit illum canere, ac cæteris admirantibus ipſe juravit per ventum & Acinacen, ſibi jucundius eſſe, audire hinnitum equi.

SCYLVRVS *Scytha.*

43. SCYLVRVS octoginta liberos maſculos habens, cum eſſet moriturus faſciculum jaculorum ſingulis porrexit, juſſitque rumpere. Id cum ſinguli recuſaſſent eo quod videretur impoſſibile, ipſe ſingula jacula exemit, atque ita facile confregit omnia, filios admonens

a *Servitus grata.* b *Miles durus.* c *Rex equum fricans.* d *Scytha ἄμουσος.*

nens his verbis: *a Si concordes eritis, validi invictique manebitis: contra, ſi diſſidiis & ſeditione diſtrahemini, imbecilles eritis & expugnatu faciles.* Non potuit Scytha magis Scythice rem ob oculos ponere.

GELO *Syracuſanus.*

44. GELO Siciliæ Tyrannus, debellatis apud Imeram Carthaginenſibus, *b* in pacis fœdere compulit illos & hoc acceptis conditionibus adſcribere, ne poſthac filios ſuos Saturno immolarent. Solet enim ea gens infantes ſuos æneæ Saturni ſtatuæ cavæ, & intus incenſæ, in ſinum ponere, qui velut in Dei complexu enecabantur. Id ut Saturno gratum putarent effecit fabula, quæ narrat illum omnes uxoris filios devorare ſolitum. Nam & Iovem devoraturus erat, niſi pro puero ſaxum ſuppoſuiſſent.

45. IDEM Syracuſanos frequenter ad *c* agriculturam educere ſolet, ſed non aliter inſtructos, quam ſi ad bellum irent, quo ſimul & agri meliores redderentur cultura, nec ipſi deteriores fierent otio. Et hoc ſtrategema dici meretur potius quam apophthegma.

46. EXIGEBAT pecuniam à ſuis civibus, quos ubi videret tumultuantes, *d* ait ſe petere mutuo, quippe redditurum. Ita volentes dederunt, atque ille peracto bello reddidit. Hoc artificio perfecit, ut pecunia non deeſſet ad bellum neceſſaria, nec cives haberet minus benevolos.

47. IN convivio cum lyra circumferretur, cæterique ordine canerent: *e* nam id apud Græcos honeſtum habebatur, ipſe equum juſſit induci in convivium, facileque ac leviter in illum inſiliit: ſignificans hoc eſſe regalius quam lyra canere.

48. CVM Athenienſes condiciones pacis à Gelone delatas recuſarent, multaque de ſuæ gentis antiquitate præſtantiaque jactarent, Gelo reſpondit oratori. *Hoſpes Athenienſis, apud vos qui præſint habetis, qui ſubſint non habetis.* Proinde quando totum retinere ma-

vultis

a *Concordia fratris.* b *Pietas.* c *Agricultura militaris.* d *Sollerter.* e *Artes Regiæ.*

vultis quam partem cedere, quam ocyſſime hinc abire, renuntiaturi Græciæ, ver illi ex anno inaruiſſe: ſignificans optimam ac florentiſſimam copiarum partem illis defuturam. Suum enim exercitum veris nomine ſignavit.

HIERON.

1. HIERON qui Geloni ſucceſſiſſet in regnum, *a* neminem qui libere apud ſe loqueretur importunum aut moleſtum eſſe dicebat: cæterum qui arcanum efferrent, eos exiſtimabat etiam illos lædere, apud quos effutirent, eo quod odimus non ſolum illos qui efferunt, verum etiam eos qui audierunt quæ nollemus illis audita eſſe.

2. QVIDAM exprobrabat illi oris graveolentiam. *b* At ille cum uxore expoſtulavit, quod id ſibi nunquam indicaſſet. Tum illa: Putabam, inquit, viros omnes ad eundem olere modum. Eximium pudicitiæ argumentum, quæ nulli viro tam vicina fuerit, ut oris halitum ſentire poſſet, præterquam uni marito.

3. XENOPHANI Colophonio de paupertate ſua querenti, quod ægre duos aleret famulos: *c* *At Homerus*, inquit, *quem tu carpis, etiam mortuus alit pluſquam decem hominum millia, & tu qui illo videris doctior, unus non alis duos?* Erant illis quoque temporibus qui carpendis illuſtrium virorum operibus gloriam aucuparentur.

4. IDEM Epicharmo comico Poëtæ, quod præſente ipſius uxore dixiſſet quiddam inhoneſtum, mulctam dixit. *d* Epicharmus Siculus erat, juxta regionis naturam plurimi joci. At Rex tantum judicavit eſſe tribuendum reverentiæ conjugio, ut crimen exiſtimaret, audiente uxore jocari laſcivius.

5. IDEM cum aliquot e familiaribus occidiſſet, paucis poſt diebus Epicharmum vocavit ad cœnam, cui ille ~~minimum~~ libere: *e* *At nuper*, inquit, *cum immolares amicos, non me vocabas.* Solent qui ſacrificant ſplendidum.

nimi /

a *Garruli.* b *Pudicitia.* c *Carptores alienæ famæ.* d *Caſte.* e *Libertas ſtulta.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

didum epulum apparare, adque id rogare amicos. Periculoſa libertas, quæ plus laudis adfert ferenti quam dicenti.

DIONYSIVS.

1. DIONYSIVS cum Magiſtratus per literas ſorte crearentur, *a* & ipſi contigiſſet litera M. dicenti cuidam per jocum μωϱολογεῖς, id eſt, Morio es Dionyſi: *Immo*, inquit, μοναϱχήσω, *Monarcha ero.* Et adeptus Magiſtratum protinus Imperator electus eſt à Syracuſanis. Magni erat animi, quod illo joco non offenderetur, contentus omen literæ ſecus interpretari.

2. CVM autem in initio regni regia ipſius obſideretur, conjuratis in illum civibus, & amici auctores eſſent ut imperium deponeret, ni mallet captus interfici: ille conſpiciens bovem à coquo mactatum illico concidare, dixit: *b Cum mors adeo brevis ſit, an non abſurdum ſit nos metu mortis tale regnum relinquere?* Quanta regnandi libido pectus illius occuparat, qui principatum morte bene emi putarit?

3. CVM intellexiſſet filium cui principatum relicturus erat, ingenui viri conjugem adulteraſſe, iratus interrogavit, an unquam tale quidquam in patre comperiſſet. Hic adoleſcens. Tu enim, inquit, non habebas patrem Regem: *c Nec tu*, inquit Dionyſius, *filium Regem habiturus es, ni talia perpetrare deſinas.* Tyrannis in filio dignum exhæredatione crimen judicabat adulterium, qui hodie magnatum ludus eſt.

4. RVRSVS cum ad filium ingreſſus conſpexiſſet vaſculorum aureorum & argenteorum magnam vim, exclamans: *d Non eſt*, inquit, *in te regius animus, qui his poculis quæ à me tam multa accepiſti, neminem tibi amicum feceris.* Sentiens abſque civium benevolentia regnum nec parari, nec teneri. Benevolentiam vero maxime conciliat benignitas. At juvenis rerum imperitus, putabat,

a *Omen commode interpretatum.* b *Regnandi dulcedo.* c *Adulterium in Regis filio.* d *Liberalitas regia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

rabat eſſe felicius habere argentum & aurum quam amicos.

5. EXEGERAT pecunias à Syracuſanis, deinde cum videret illos lamentantes, obſecrantes, ac negantes ſe habere quod darent, indixit alteram exactionem, idque iterum ac tertio fecit. At poſtea quam ubi majorem ſummam imperaſſet, audiret illos in foro obambulantes ridere, & ſcommata in Regem jacere, juſſit præfectos ab exigendo quieſcere: *a Nunc enim*, inquit, *nihil habent, poſtea quam contemnunt nos.*

6. MATRI ſuæ præter ætatem nubere cupienti: *b Civilia*, inquit, *ô mater jura violari poſſunt, naturæ jus nequaquam.* Significans contra naturam eſſe, ſi vetula quæ jam parere non poteſt, nubat. At hodie nubunt ſeptuagenariæ.

7. CVM in aliorum ſcelerum patratores ſevere animadverteret, *c* veſtium furibus parcere ſolet, ut Syracuſii cœnare inter ſe & inebriari deſinerent. Solent enim lopodytæ, id eſt, veſtium fures in balneis frequentibuſque conviviis venari. Quemadmodum autem in balneis veſtes deponuntur, ita in conviviis ſummæ veſtes abjici ſolent, ut togæ, palliaque.

8. HOSPES quidam ajebat ſe velle cum Dionyſio privatim colloqui: Demonſtraturum enim quo modo poſſet præſcire quinam ipſi molirentur inſidias. Rex admiſit hominem, juſſitque dicere ſemotis arbitris. At ille. *d Da mihi*, inquit, *talentum, ut exiſtimeris à me audiſſe inſidiatorum indicia.* Dedit, ac ſimulavit ſeſe audiſſe, admiratus hominis commentum. Nam fucus ille vehementer utilis erat ad deterrendas inſidias. Sunt qui narrant Maximilianum Cæſarem ſimili arte ſimulaſſe magicas artes, induſia, gladioſque fortunatos, genios annulis incluſos, quo facinoroſis & hoſtibus eſſet formidabilior.

9. CVIDAM percunctanti num eſſet otioſus: *e Abſit*, inquit, *ut hoc mihi unquam accidat.* Senſit turpiſſimum eſſe Regi vacare unquam à Reipublicæ negotiis. Vbi ſunt igitur qui bonam Diei partem alea nugiſque tranſigunt.

10. CVM

a *Nudus non metuit.* b *Nuptiæ intempeſtivæ.* c *Temulentia caſtigata.* d *Fucus utilis.* e *Otium Rege indignum.*

10. CVM ad eum delatum eſſet, *a* duos adoleſcentes inter pocula multa convicia tum in ipſum, tum in ejus tyrannidem dixiſſe, ambos vocavit ad cœnam, & animadvertit alterum largius potum multa nugari, alterum raro cauteque bibere: illum dimiſit, ut qui natura vinolentus per temulentiam maledicus fuiſſet: hunc interfecit, ut qui ſtudio malevolus & hoſtis eſſet. Præclarum exemplum prudentiſſimi Principis, ſed quid hoc ad apophthegmata?

11. EXPOSTVLANTIBVS quibuſdam, quod honore dignaretur, cæteriſque præferret hominem improbum ac civibus inviſum: *b Volo, inquit, eſſe quem me magis oderint.* Agnovit ingenium multitudinis, ſi ſit in quem invidiam odiumque derivent, mitiores ſunt in Principem. Eoq; videas nonnullos Monarchas quibuſdam, quos tamen ex animo non ament, plurimum dignitatis & auctoritatis permittere, ut ipſi tutiores ſint à furore multitudinis: qui ſi extiterit, habent victimam qua civium iram mitigent.

12. CORINTHIORVM legatis ad ſe miſſis donaria prout mos eſt obtulit: quæ cum illi negaret ſe accepturos, eo quod lex eſſet apud ipſos vetans, ne legatione fungentes munera acciperent à Principe: *c Rem*, inquit, *abſurdum facitis, qui quod unum bonum habet tyrannis, hoc tollitis, dum docetis etiam beneficium à Tyrannis accipere periculoſum eſſe.* Ille gravem contumeliam judicabat oblata recuſare munera, cum hac una re Tyranni ſe poſſint aliis commendare. Tyrannidem enim adeptis ſupereſt ut potentiæ invidiam munificentia comitateque leniant.

13. CVM audiſſet quendam è civibus *d* aurum habere domi defoſſum, id ad ſe deferri juſſit. Verum poſtea quam is ſuffuratus auri paullulum in aliam urbem commigraſſet, ibique mercatus eſſet agrum, revocato Dionyſius totum aurum reddidit, ut qui jam divitiis uti cœpiſſet, deſiiſſetque rem utilem inutilem reddere. Satis declaravit, ſe non aurum alienum appetiſſe, ſed hominis morbum ſanare voluiſſe: ſimul uſum auri legitimum demon-

a *Ebrietati condonatur.* b *Invidia in alium derivata.* c *Tyrannidem mitigat liberalitas.* d *Auro bene uti.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

demonſtravit, ſi in agriculationem impendas potius quam in uſuram.

14. DIONYSIVS dicere ſolet, *a* ſe à ſapientibus amicis ſibi cavere quando certum haberet, ne ex his quidem eſſe quenquam, qui imperare mallet quam ſervire.

15. IDEM cum intra Regiam ſacrum ex more perageretur, præcoque, ſicut conſuevit precaretur, ut per multa tempora inconcuſſum duraret imperium: *b* *Non tu deſines*, inquit, *abominanda nobis imprecari?* Sentiens potius à Diis optandam bonam mentem, quam ea quæ nihil conferunt ad hominis felicitatem.

16. TESCHA Dionyſii ſoror nupta Polyxeno, *c* poſtea quam maritus metu tyranni profugerat, & Rex ſororem accuſaret, quod conſcia fugæ mariti non indicaſſet. Adeone, inquit, Dionyſi me vilem abjectique animi fœminam judicas, ut ſi ſenſiſſem illum moliri fugam, non me illi navigationis & omnium fortunarum comitem additura fuerim?

17. EGREGIVM quendam citharœdum magnificis promiſſis ad ſe pellexit, jubens ut quam optime caneret. Nam quo ſcitius caneret, hoc plus laturum præmii. Cum ille per dies aliquot accurate cecíniſſet, nec quidquam daret Rex, cœpit flagitare mercedem. Tum Dionyſius aſſeverat, ſe mercedem quam pollicitus fuerat, bona fide ſolviſſe. Qui, inquit ille, ne nummus quidem mihi datus eſt. *d* *At dedi*, inquit Dionyſius, *voluptatem pro voluptate.* Neque enim ego te minus delectavi ſpe, quam tu me cantu.

18. IDEM admiratus egregiam fidem Damonis & Pythiæ: *e* *Rego*, inquit, *ut me quoque in veſtram amicitiam recipiatis.* Alteri Tyrannus deſtinarat diem necis, cumque is pauculos dies petiiſſet rerum domeſticarum ordinandarum gratia, hac lege impetravit, ut alter vas amici fieret ea condicione, ut ſi ille non rediſſet ad diem præſcriptum, hic plecteretur. Rediit autem ad diem præſcriptum, mori malens quam amicum fallere. Ita ſervatus eſt uterque ac Regis amicitia decoratus. Tantum valet egregia virtus etiam apud Tyrannos.

19. SA-

a *Sapientes inviſi Tyrannis.* b *Quid optandum à Deo.* c *Vxor caſta.* d *Par pari.* e *Amicorum fides.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

19. SACRILEGIA ſua ſolet facetis dictis obtegere. Locris Proſerpinæ templum ſpoliarat: mox cum claſſis illius ſecundo vento navigaret: a *Videtis*, inquit, *quam proſpera navigatio à Diis immortalibus detur ſacrilegis?* Ex hoc colligens, aut non eſſe Deos, aut illis non eſſe moleſtia ſacrilegia.

20. IOVI Olympio detraxit magni ponderis aureum amiculum, quo cum Hieron è manubiis Cartaginenſium ornaverat, proque detracto aureo laneum illi pallium injecit, ita cavillans: b *Aureum amiculum æſtate grave eſt, hieme frigidum, laneum ad utrumque anni tempus accommodatius eſſe.*

21. EPIDAVRI Æſculapio barbam auream detraxit, quod negaret decorum, patrem Apollinem imberbem, ipſum vero barbatum conſpici. Æſculapius fingitur Apollinis filius. Apollinem autem ſemper imberbem facit Theologia Poëtica, Æſculapium barbatum: c ſignificans in Medico multarum rerum uſum.

22. MENSAS aureas atque æreas Diis dicatas è fanis ſuſtulit. d Has inſcriptio ex more Græcorum teſtabatur eſſe bonorum Deorum, ne quis manum admoliretur. At ille cavillatus eſt ſe Deorum bonitate uti. Nam boni Dii dicuntur, quod omnibus bene faciant.

23. IDEM victorias aureas, pateras, & coronas: e quæ ſimulacra porrectis manibus ſuſtinebant, velut offerentia, tollebat dicens, ſe oblata accipere, non eripere: addens, per abſurdum eſſe, à quibus quotidie bona flagitamus, ab his ultro porrigentibus nolle accipere.

DIONYSIVS *Iunior.*

1. DIONYSIVS Iunior dicere ſolet, ſe multos alere Sophiſtas, non quod illos admiraretur, ſed quod per illos admirabilis eſſe ſtuderet. Sciebat populum de illis tanquam de viris doctis magnifice ſentire, hac perſua-

a *Impietas felix.* b *Faceta rapacitas.* c *Barbati Medici.* d *Anathemata.* e *Ludibrium ſacrilegio additum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſuaſione callide abutebatur ad conciliandum ſibi multitudinis favorem. Eadem arte fortaſſe Principes quidam alunt in palatiis ſuis viros eruditionis & ſanctitatis opinione venerabiles, ut populus arbitretur horum conſiliis geri pleraque.

2. CVM Polyxenus dialecticus Dionyſio diceret. Ego te convinco: a *Nimirum verbis*, inquit, *at ego te reipſa convinco, qui tuis relictis me meaque colas*. Significans illum à ſchola ad aulam, à Philoſophis ad Tyrannum tranſiſſe, non facturum niſi hanc vitam illa judicaſſet beatiorem.

3. POSTEA quàm regno fuit expulſus, cuidam dicenti. Quid tibi Plato & Philoſophia profuit; b *Vt tantam*, inquit, *fortunæ mutationem facile feram*. Neque enim ſibi manus admovit, quod alii ſolent, ſed Corinthi ludum literarium aperuit.

4. PERCVNCTANTI qui factum eſſet, ut cum pater ipſius tenui fortuna ac privatus ſibi Syracuſanæ civitatis principatum paraverit, ipſe Regis filius, & regnum hæreditate acceptum amiſerit: c *Quoniam*, inquit, *pater rerum potitus eſt, cum jam in odium veniſſet popularis gubernatio: ego, cum invidia laboraret tyrannis, principatum ſuſcepi*.

5. ALTERI cuidam hoc ipſum percunctanti, compendio reſpondit. *Pater*, inquit, *mihi regnum ſuum reliquit, non fortunam*. Non omnia omnibus æque feliciter cedunt.

AGATHOCLES.

1. AGATHOCLES figulo patre natus fuit. Is vero cum Sicilia potitus eſſet, Rexque declaratus, ſolitus eſt in menſa fictilia pocula juxta aurea ponere, eaque juvenibus oſtendens dicere: d *Cum antea talia fecerim*, commonſtratis fictilibus, *nunc per vigilantiam ac fortitudinem talia facio*, commonſtrans aurea. Non puduit priſtinæ, ſed glorioſius exiſtimavit regnum virtute partum, quam ſi hereditate obveniſſet. Nam Regem naſci

a *Res verbis efficacior.* b *Philoſophia in adverſis.*
c *Prudenter.* d *Dignitas induſtria parta.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

naſci nihil magni eſt, at regno dignum ſe præſtitiſſe maximum eſt.

2. CVM obſideret urbem quandam, quibuſdam è muro convicia in ipſum jaculantibus, dicentibuſque. Figule, unde militibus tuis perſolves ſtipendium? Ille placidus ac ridens reſpondit: a *Cum hanc cepero.* At cum urbe vi potitus eſſet, venderetque captivos: *Si me,* inquit, *denuo conviciis affeceritis, apud heros veſtros querar de vobis:* civiliter illis exprobrans & intempeſtivam maledicentiam, & ſervitutem maledicentiæ præmium.

3. ITHACENSIBVS nautas ipſius apud eum deferentibus, quod ad inſulam appellentes pecora quædam abegiſſent: b *At noſter*, inquit, *Rex cum veniſſet ad nos, non modo pecudibus abreptis, verum ipſo etiam paſtore exoculato receſſit.* Alludens ad fabulam de Vlyſſe, qui Cyclopem Polyphemum excæcavit.

DION.

1. DION qui Dionyſium regno expulit, cum accepiſſet Calippum, cui & inter hoſpites & amicos ſuos fidebat maxime, ſibi molire inſidias, non potuit inducere animum ut illum convinceret, dicens. *Mori ſatius eſſe quam vivere, ſi non ab hoſtibus tantum, verum etiam ab amicis cavendum eſſe.* Dignus erat optimis amicis, qui mori prius habuerit, quam amico diffidere.

2. IDEM exſul cum Pteodoti Magarenſis opera opus haberet, & ad ædes illius veniens videret illum ob negotiorum magnitudinem ægre quenquam admittere, amicis ob id indignantibus dixit: c *Quid hunc incuſamus? Nonne & ipſi cum Syracuſis eſſemus eadem faciebamus?*

ARCHELAVS.

1. AB Archelao in convivio quodam familiaris quidam, ſed parum humanus petiit ſibi dari poculum. Arche-

a *Maledicentia.* b *Lepide.* c *Modeſte.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Archelaus autem illico mandavit puero, ut hoc poculum daret Euripidi. Id factum admiranti poſtulatori: a *Tu quidem*, inquit, *dignus eras qui peteres, nec acciperes: at hic dignus erat qui acciperet vel non petens.* Significans alteri hoc tribuiſſe regiam familiaritatem ut auderet quidvis petere: at Euripidis boni viri pudorem hoc mereri, ut ultro donaretur aliquid.

2. IDEM tonſori garrulo ſubinde roganti, quo modo te rado, ô Rex? b *Silendo*, inquit. Alter aliud reſponſum exſpectabat, & hinc dicti lepos. Quidam ſunt in curatione moroſi. Archelao ſatis erat ſi ſileret. Nobis autem interdum etiam cum ebriis pariterque loquacibus res eſt.

3. CVM Euripides in convivio formoſum illum Agathonem amplecteretur, deoſcularetur que, cui jam barba provenire cœperat, Archelaus amicis dixit: c *Ne miremini: nam pulchrorum etiam autumnus pulcher eſt.* Civiliter excuſavit amicum apud amicos.

4. TIMOTHEVS citharœdus cum ingens præmium ab Archelao ſperaſſet, d ac minus ſperatis accepiſſet, palam illum incuſabat: proinde aliquando canens hanc particulam. Tu vero terræ filium argentum laudas: nutu Regem denotavit, at Archelaus ſuccinuit: *Tu vero petis.* In Græcis verbis plus eſt gratiæ ob vocum affinitatem, αἰνεῖς, αἰτεῖς, id eſt, laudas, petis. Turpiter petit, qui non probat quod petit.

5. CVM à quodam aqua conſperſus eſſet amicis illum adverſus eum qui hoc fecerat inflammantibus: e *Immo*, inquit, *non me conſperſit, ſed eum quem me eſſe putavit.* Quid hac moderatione civilius? Hoc exemplo facile decet ignoſcere, qui licet in præpotentem, tamen imprudentes delinquunt.

PTOLEMÆVS *Lagi filius.*

1. PTOLEMÆVS Lagi filius plerumque apud amicos & cœnare ſolet & dormire. f Quod ſi quando illos

a *Ab altero petitum, alteri datum.* b *Garrulitas.*
c *Civiliter.* d *Apte retortum.* e *Leniter.*
f *Frugalitas regia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

illos viciſſim acciperet cœna, amicorum rebus utebatur, commodato ſumens ab illis pocula, aulæa & menſas. Ipſe vero ſibi non parabat plura quam exigeret neceſſitas, ſed regalius eſſe dicebat ditare, quam divitem eſſe.

2. IDEM cum peragranti Ægyptum, comitibus non conſequutis, cibarius in caſa panis datus eſſet, negavit ullum cibum unquam ſibi viſum ſuaviorem. Aderat enim optimum *a* condimentum fames.

3. CVM grammaticum notaſſet inſcitiæ, quærens ab eo quis eſſet Pelei pater, viciſſimque audiſſet, dic tu prius quis ſit Lagi pater: amicis invitantibus ad tantæ improbitatis vindictam. *b Si regium eſt*, inquit, *non pati ut à quoquam dicto attingatur, nec illud regium eſt, quenquam dicto laceſſere*. Inique petit vindictam qui prior laceſſivit, cujuſcunque dignitatis fuerit. Nec ſuæ dignitatis meminiſſe debet qui referitur, cum ejus prærogativam laceſſendo depoſuerit.

XENOPHANES.

1. XENOPHANES Lagi filius, cum ipſi Hermoneus timiditatem objiceret, quod nollet ſecum teſſeris ludere: *c Fateor*, inquit, *me non ſolum meticuloſum, verum etiam vehementer meticuloſum, ſed adverſus inhoneſta*. Honeſta formidoloſitas eſt, quæ deterret à turpibus.

DEMETRIVS *Antigoni filius.*

1. CVM Rhodum obſideret Demetrius, & in ſuburbio cepiſſet tabulam quandam Protogenis clariſſimi pictoris opus, in qua pinxerat Ialyſin, id eſt, Bacchum, Rhodiis per caduceatores obſecrantibus ut tabulæ parceret, reſpondit: *d Se citius patris imagines quam eam picturam aboliturum*. Tantum honoris habuit arti Rex.

a *Fames condimentum.* b *Lenitas Regia.* c *Timiditas laudata.* d *Honos artis habitus.*

2. IDEM fœdere cum Rhodiis icto, helepolim, id eſt, machinam quandam à capiendis urbibus ita dictam, *a* apud illos reliquit, quæ ſimul & Regis magnificentiam, & illorum fortitudinem teſtaretur. Nec hoc inter apophthegmata recenſendum erat. Cæterum monumentum illud admonebat, Rhodum à Demetrio magnifice oppugnatam, ac Rhodios fortiter patriam defendiſſe.

3. ATHÆNIENSIVM qui defecerant urbem cum cepiſſet, eaque graviter rei frumentariæ pænuria laboraret, protinus convocata concione dilargitus eſt illis frumentum gratis. Cumque his de rebus loquens apud populum barbariſmum commiſiſſet, vocem quampiam ſecus quam oportuit pronuntians, & quidam è conſeſſu quomodo ſonanda fuiſſet dictio loquentem interpellans admonuiſſet: *b Pro hac, inquit, correptione altera quinquaginta medimnorum millia vobis addo.* Vtrum in hoc potius miremur, benignitatem in eos qui modo fuerant hoſtes: an civilitatem, qui corrigentis officium non tantum boni conſuluit, verum etiam tanta mercede dignum exiſtimavit?

DEMETRIVS cum Megaram occupaſſet, *c* Stilbontem Philoſophum accerſitum rogavit, num quis militum aliquid rerum abſtuliſſet: Nullus, inquit. Neminem enim vidi qui ſcientiam raperet. Sentiens ſola animi bona non eſſe bellorum violentiæ obnoxia.

5. RVRSVS cum Demetrius abductis omnium civium ſervis Stilbonti diceret: *d Civitatem veſtram liberam vobis relinquo.* Recte, inquit Stilbon, nullum enim in civitate ſervum relinquis.

6. LISIMACHO Demetrium impetente conviitiis, diceenteque: *e* Lamiam ſibi viſam meretricem de ſcena tragica prodeuntem, hæc erat amica Demetrii magnifice culta. Demetrius reſpondit, meretricem Lamiam eſſe modeſtiorem, meliuſque moratam, quam ipſius Penelopen: conjugem illius notans.

7. CVM Legatis à Demetrio ad Lyſimachum miſſis, Lyſimachus per otium narraret aliquando, quo modo coactus

a *Helepolis.* b *Victor benignus.*
c *Philoſopho bonos habitus.* d *Salſe.*
e *Lamia meretrix.*

coactus ab Alexandro cum ferociſſimo leone colluctatus fuiſſet, & cicatrices oſtenderet in cruribus ac brachiis è feræ ungulis relictas, legati dixerunt. *a* Et noſter Rex graves feræ Lamiæ morſus in collo geſtat: notantes ſuaviorum amatoriorum veſtigia, ſimul alludentes ad Lamiam belluam.

8. NEMO Demetrio fuit utraque fortuna exercitatior. Itaque ſolet in fortunam illud Æſchyli dicere:

b Σύ τοι μ' ἔφυσας, σύ με καταθεῖν μοι δοκεῖς.

Id eſt:

Tu me extuliſti, tu ipſa rurſus dejicis.

9. CVM Eraſiſtratus Demetrio Antiochi filii mentem qua mori deſtinarat, indicaſſet, ſimulque faſſus eſſet, hujus affectionis cauſam eſſe amorem: Demetrius qui adoleſcentem unice adamabat, per omnia multis cum lachrymis cœpit obteſtari, ut illius incolumitati conſuleretur: *c* Cum Eraſiſtratus addidiſſet, immedicabile malum eſſe, quod in ipſius uxorem deperiret: hoc audito Demetrius multo vehementius cœpit obteſtari, ut ob ſalutem filii cederet illi ſuam conjugem. Iſta, inquit, ô pater, tibi facile dicuntur, ſed aliud diceres, ſi tuam conjugem Stratonicem adamaret. Heic cum Rex Deos comprecaretur, ut liceret amorem filii commutare, & à medici conjuge in ſuam transferre, nihil ſe non facturum, ſi modo liceret ſervare filium: Eraſiſtratus patris dextram amplexus. Nihil eſt, inquit, ô Rex, in quo jam Eraſiſtrato indigeas. Etenim cum & pater ſis & maritus & Rex, optimus eris tuæ familiæ medicus. Non enim in conjugem meam, ſed in Stratonicem tuam Antiochus deperit. Poſt hæc Demetrius edixit, ut Antiochus Rex, Stratonice quam filio ceſſit, Regina nominaretur.

10. IN machinis bellicis in tantum ingenio arteque præcelluit, ut merito de illo jactatum ſit, Demetrii machinas magnitudine ſua etiam amicis ſtuporem, pulchritudine vero etiam hoſtibus adferre voluptatem.

a *Lamia Regis.* b *Fortunæ viciſſitudo.* c *Pietas mira in filium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ANTIGONVS *Secundus.*

1. ANTIGONVS ſecundus, *a* cum Demetrius pater eſſet captus, ipſique per amicum in hoc miſſum mandaſſet ne curaret, ſi quid ſcriberet à Seleuco compulſus, neque civitates illi cederet, ultro ſcripſit ad Seleucum, cedens illi totam ditionem, ſeque obſidem offerens, ſi Demetrius pater dimitteretur. Heic pietas certabat cum pietate. Pater ſui negligens, volebat parci filio, filiique regno: filius contra patris libertatem & regno & ſeipſo priorem habuit.

2. CVM pugnaturus eſſet adverſus Ptolemæi milites, gubernatorque admoneret plures eſſe naves hoſtium: *b* *Pro quot*, inquit, *navibus ſupputas quod ego heic præſto ſum?* Sentiens ad victoriam plurimum habere momenti, ſi ſtrenuus Imperator præſens regat exercitum. Ptolemæus autem tum ſuis non aderat.

3. CVM aliquando cederet hoſtibus imminentibus, *c* ajebat ſe non fugere, ſed utilitatem à tergo ſitam perſequi. Sentiens non eſſe turpe fugere, quoties magis expedit hoſti dare locum quam conſerere manus. Dicti gratia in hoc eſt, quod cum fugere & perſequi ſint contraria, ille fugiens interpretabatur ſe perſequi magis quam fugere. Perſequimur enim hoſtem, & perſequimur id quod ſtudioſe expetimus.

4. ADOLESCENTI cuidam qui patrem habuerat fortem, quanquam ipſe non admodum ut videbatur, bonus erat miles, poſtulanti ut patris ſtipendia caperet: *d* *At ego*, inquit, *O adoleſcentule, non ob patrias, ſed ob proprias cujuſque viri virtutes mercedem ac munera dare ſoleo.* Hoc ſermone juvenem exſtimulans, ut patris fortitudinem æquaret, ſi quantum ille capere ſolet, vellet accipere. Apud Græcos major eſt dicti gratia ob vocum affinitatem, ἀνδραγαθίας πατραγαθίας, quæ vox poſterior ad prioris imitationem efficta eſt.

5. ZE-

a *Pietas in patriam.* b *Oculus domini.* c *Fuga excuſata.* d *Sua quiſque virtute commendetur.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

5. ZENONE defunćto, quem unum ex Philoſophis maxime ſuſpiciebat, dicere ſolet, *a* geſtorum ſuorum theatrum eſſe ſublatum, quod ad illius viri judicium potiſſime componeret ſuas actiones, quem unum pro multis hominum millibus habebat.

LYSIMACHVS.

6. LYSIMACHVS in Thracia ſuperatus à Dromacheta, cum ob ſitis impatientiam tum ſe, tum exercitum ded ſiet, poſtea quam bibit jam factus captivus. *O Dii*, inquit, *quam brevis voluptatis gratia me ex Rege feci ſervum.*

De Philippo quod heic habebatur, referetur ſuo loco: neque enim hoc eſt apophthegma Lyſimachi, ſed Philippi.

7. IDEM offenſus libertate Theodori, dixit illi: *b Quoniam iſtis eras moribus, patria te ejecit.* Sane, inquit, quod me ut Semele Bacchum ferre non poſſet. Sentiens ſe majorem eſſe quam ut à malis ferri poſſet, à quibus tamen non tam ſuo quam ipſorum malo pulſus eſſet. Semele Bacchum conceperat ex Iove fulminante, cumque fœtum igneum ferre non poſſet, infans exſectus eſt, & Iovis femori inſutus.

ANTIPATER.

8. ANTIPATER cum didiciſſet Parmenionem ab Alexandro interfectum, dixit: *c Si Parmenio ſtruxit inſidias Alexandro, cui fidendum eſt? Si non ſtruxit, quid agendum?* Erat Parmenio velut alter Alexander in rebus militaribus. Si tantus amicus fefellit, non eſt tutum cuiquam amico fidere: ſi Alexander nihil commeritum ſuſtulit, præſtat à Regum negotiis abſtinere.

9. DE Demade Oratore jam grandævo dicere ſolet: *d. Demadis ut immolata victima, nihil ſupereſſe præter linguam & ventrem.* Nam venter ex hoſtia abjiciebatur, & lin-

a *Placere bonis.* b *Exilium excuſatum.* c *Amicitia Regum.* d *Venter & lingua.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

& lingua dabatur præconi. Ita ſenex Orator tantum loquebatur. Loquacitas enim creſcit cum ætate. Tradunt autem Demadem luxui gulæ fuiſſe deditum, unde & Phocionis reprehendit frugalitatem.

ANTIOCHVS *Tertius.*

10. ANTIOCHVS tertius ſcripſerat civitatibus, *a* ut ſi quid per literas juberet, quod adverſaretur legibus, ne curarent, perinde quaſi ipſo neſcio ſcriptum eſſet. Interdum enim Principes dum metuunt quoſdam offendere, ſcribunt quæ fieri nollent. Quidquid autem pugnat cum legibus, hoc velut inſciente Principe tentatum haberi decet, cum ipſe nihil aliud ſit quam legum Miniſter.

11. IDEM cum Dianæ Sacerdotem vidiſſet ſupra modum eleganti forma, *b* continuo ſolvit Epheſo, veritus ne vis amoris aliquid ipſum facere compelleret, quod fas non eſſet. Immane quantum abſunt ab hujus ethnici Principis religione Chriſtiani milites, qui Deo dicatas virgines conſtuprare pro ludo ducunt.

ANTIOCHVS *Quartus.*

12. ANTIOCHVS cognomento Accipiter, *c* cum fratre Seleuco pro regno bellum gerebat. At ubi Seleucus à Galatis victus, nuſquam appareret: ſed interfectus in prœlio crederetur, depoſita Antiochus purpurea, pullam veſtem induit: rurſus paullo poſt cum audiſſet illum eſſe incolumem, pro læto nuntio Diis immolavit, fecitque ut civitates ipſi ſubditæ coronas geſtarent. Solent fratrum iræ, ſi quando inciderint, eſſe acerrimæ, ſolet regni cupiditas nihil impium aut nefarium ducere. At hic hac moderatione regnum ambiit, ut fratrem vellet incolumem. Quanquam non video cur debeat hoc inter apophthegmata recenſeri.

EVME-

a *Juſte.* b *Pudice.* c *Pietas in fratrem.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

EVMENES.

13. EVMENES inſidiis petitus à Perſeo, credebatur extinctus. Is rumor cum Pergamum eſſet perlatus, Attalus ejus frater impoſito ſibi diademate, ductaque fratris uxore, regnum occupavit. Cæterum cum audiſſet illum vivum, ut ſolet, profectus eſt illi obviam una cum ſatellitibus haſtam geſtans. Eumenes autem amanter illum amplexus dixit in aurem: a *Ne feſtines ducere prius quam me mortuum videris:* nec præterea per omnem vitam ullam offenſi animi ſignificationem vel dicto vel facto dedit: quin etiam moriens fratri & uxorem & regnum reliquit. Cujus animi memor Attalus, cum multos ex ſe liberos haberet, nullum tamen regno educavit, ſed Eumenis filio poſtea quam adoleviſſet, adhuc vivens principatum tradidit.

PYRRHVS.

14. PYRRHVS Epirotarum Rex cum à filiis etiamnum pueris interrogaretur. Cui noſtrum relinques regnum? *Quicumque*, inquit, *veſtrum acutiorem habuerit enſem:* ſignificans ſe non ætati daturum principatus ſucceſſionem, ſed virtuti. Hoc ſtimulo liberos omnes ad certamen fortitudinis excitavit.

15. INTERROGATVS uter melior tibicen videretur, Python ne an Chariſius: c *Polyſperches*, inquit. Is erat egregius Dux exercitus. Contempſit artem imbellem, & utrique prætulit ſtrenuum Ducem.

16. BIS commiſſo cum Romanis prœlio vicerat, ſed deſideratis compluribus amicis ac Ducibus: heic Pyrrhus: d *Si uno*, inquit, *adhuc prœlio Romanos vicerimus, actum fuerit de nobis.* Quod victi ſolent dicere, hoc dicebat victor, declarans victoriam magno emptam non eſſe victoriam, ſed calamitatem.

17. CVM è Sicilia ſolveret, fruſtratus ejus videli-

a *Humanitas fratrum.* b *Virtus ſuccedit.* c *Ars imbellis.* d *Victoria magno empta.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

cet potiundæ ſpe converſus ad amicos: *a Cujuſmodi*, inquit, *palæſtram reliquimus Romanis & Carthaginenſibus*: ſignificans ſe certamen hoc cruentum & operoſum libenter aliis cedere. Interdum felicius eſt non aſſequi, quam nimio mercari quod ambis.

18. PYRRHVS ei cui delectum militum commiſerat, dixiſſe fertur: *b Tu grandes elige, ego eos forteis reddam*. Significans inſtitutione fieri bonum militem. Fertur autem Pyrrhus diſciplinæ militaris optimus fuiſſe magiſter.

19. IDEM dicere ſolet, plures urbes Cineam oratione ſubegiſſe, quam ipſe cepiſſet armis. Erat autem Cineas Theſſalus, vir magni ingenii, qui audito Demoſthene ad illius æmulationem ſe contulerat, ſed vim præcipue exprimens. Confirmatum eſt itaque quod dicit Euripides:

c Πᾶν ἐξαιρεῖ λόγος,
Ὃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν.

Id eſt:

Cuncta ſermo conficit,
Quæcunque ferrum efficere poßit hoſtium.

20. CVM rebus feliciter geſtis domum rediſſet, & à ſuis aquila diceretur: *d Per vos*, inquit, *aquila ſum. Cur enim non eſſem, cum veſtris armis veluti pennis ſublever?* Modeſtiſſime glorioſi cognominis laudem in ſuos milites transferens, vitavit invidiam.

21. IN Ambracia cum amici ſuaderent, ut quendam maledicum multa in ipſum blaterantem expelleret: *e Satius eſt*, inquit, *ut heic apud paucos nobis maledicat quam apud omnes obambulans*.

22. CVM Athenas veniſſet, & ingreſſus arcem Palladis rem divinam feciſſet, eodem die deſcendens ex arce, collaudavit quidam Athenienſium erga ſe fiduciam, cæterum admonuit, ſi ſaperent, ne poſthac cuiquam Regum portas aperirent. *f* Significans omnibus Regibus natura inviſam populi libertatem.

23. METON quidam, cum in concione Tarentini

a *Magno paranda.* b *Inſtitutio.* c *Eloquentiæ vis.* d *Aquila in nubibus.* e *Moderate.* f *Reges non admittendi.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tini tractarent de bello ſuſcipiendo, deque Pyrrho adſciſcendo, ſumpta corona & lucerna, præcedente tibicine velut ebrius commeſſabundus venit in forum, atque ut fit, aliis applaudentibus, aliis ridentibus, nonnullis etiam ad canendum hominem invitantibus, proceſſit in concionem, ac tanquam cantaturus adſtitit. Silente vero turba dixit: a *Recte facitis viri Tarentini, qui jocari ludereque dum licet, qui velint, permittitis. Atqui ſi ſapitis, omnes hac ludendi libertate fruemini prius quam Pyrrhus adveniat. Nam tum non noſtro, ſed illius arbitrio vivendum erit.*

24. CINEAS ut Pyrrhum à bellandi ſtudio revocaret, ſic per otium cum illo colloquutus eſt, Romani feruntur bellaciſſimi, ſed his ſuperatis quid dein agemus Pyrrhe? b *Tum Italiam*, inquit Pyrrhus, *totam occupabimus.* Heic denuo Cineas, quid Italia ſubacta? *Sicilia*, inquit Pyrrhus, *proxima eſt.* Tum Cineas. Num hic erit militiæ finis? *Nequaquam*, inquit Pyrrhus, *ſed hæc tantum præludia ſunt ad res majores: Supereſt Lybia & Carthago.* Recte, inquit Cineas: nam his potitus facile & Macedoniam recipies, & Græciæ dominaberis. Sed deletis omnibus quid tandem faciemus? Hic arridens Pyrrhus: *Tum*, inquit, *otium agemus, O beate, & quotidie Cothon erit, mutuiſque ſermonibus nos invicem delectabimus.* Tum Cineas: At quid vetat, ô Rex, quo minus nunc jam iſto otio, iſto Cothone & mutuis ſermonibus perfruamur? Nunc enim citra negotium ſuppetit nobis ea facultas, quam per ſanguinem, per moleſtias, per pericula tum noſtra tum aliorum ſequimur, incerti an aſſecuturi.

25. CVM Pyrrhus Rex falſas adventus ſui cauſas prætexens Laconicam invaſiſſet, diripuiſſetque: Lacedæmoniorum legatis expoſtulantibus quod non indicto bello Laconicam invaſiſſet: c *Nec vos*, inquit, *Spartani, quod facturi eſtis, prius aliis denuntiatis.*

IN victoria Tarentina Romanorum militum virtutem ac Ducum prudentiam admiratus exclamavit *O quam facile erat orbis imperium occupare, aut mihi Romanis militibus, aut me Rege Romanis.* Ita Florus in Epitomis lib. 1.

a *Sapiens ſub ſtulti perſona.* b *Conſilium prudens.*
c *Inexſpectato.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ANTIOCHVS.

17. ANTIOCHVS ille qui bis exercitum duxit adverſus Perſas, cum in venatu quodam feram inſequitur, aberrans ab amicis ac famulis in caſam pauperum quorundam, quibus ignotus erat, introiit: atque inter cœnam injecta mentione Regis audivit quod cætera quidem probus eſſet, ſed pleraſque functiones mandaret amicis improbis, ipſe ad eorum facta connivens: tum quod immodico venandi ſtudio frequenter neceſſaria negligeret. Ad hæc tum temporis nihil reſpondit, nec quis eſſet prodidit: verum ubi diluculo ſatellites veniſſent ad caſam, jamque agnoſceretur, allata purpura, ſimul cum diademate: *Age*, inquit, *ex quo vos indui, heri primum vera de meipſo audivi.* Nam fere hoc ſtudio eſt his qui vivunt in aulis Principum, ne quid audiant niſi blandum auribus.

18. IDEM cum urbem obſideret Hieroſolymam, *b* Iudæis ad maximum illud ſeſtum celebrandum ſeptem dies petentibus, non ſolum eos conceſſit, verum etiam tauros auratis cornibus adornatos, magnamque thymiamatum & aromatum vim uſque ad portas urbis cum pompa ſolemni deduci juſſit, traditaque illorum Sacerdotibus hoſtia ipſe in caſtra rediit. Iudæi vero Regis benignitatem admirati, protinus à feſto peracto in fidem illius ſeſe dederunt. Hoc ut bellum eſt ſtrategema, ita nihil habet apophthegmatis, unde probabile eſt à ſtudioſo quopiam adjectum in Plutarcho.

19. ANTIOCHVS cum à L. Scipione ultra Taurum montem ſubmotis imperii finibus, Aſiam provinciam, vicinaſque ei gentes amiſiſſet, gratias egit populo Romano, quod magna parte curarum per eos liberatus eſſet. Intellexit vir prudens, unius hominis animum quamvis vigilantem, non poſſe tot negotiis parem eſſe.

GRÆ-

a *Reges raro verum audiunt.* b *Benignitas in hoſtes.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

GRÆCORVM DVCVM APOPHTHEGMATA.

THEMISTOCLES.

1. THEMISTOCLES cum eſſet adoleſcens, in compotationibus ac mulierum amoribus volutabatur. At poſtea quam Miltiades factus Imperator apud Marathonem deviciſſet Barbaros, jam nullus offendit illum quidquam agentem præter decorum. Percunctantibus autem unde ſic eſſet repente mutatus: a *Miltiadis*, inquit, *trophæum non patitur me dormire, neque ceſſare:* Gloriæ ſtudium excuſſit amorem voluptatum clavuum, ut ajunt.

2. INTERROGATVS utrum Achilles eſſe mallet, an Homerus: b *Dic ipſe prius*, inquit, *utrum malles eſſe victor in Olympiis an præco, qui victores pronuntiat:* ſentiens multo præſtantius eſſe res egregias gerere, quam geſtas celebrare, Homerum præconi conferens.

3. CVM Xerxes ingenti illa claſſe deſcenderet in Græciam, c Themiſtocles metuens ne Epicydes Demagogus, homo turpiter lucri avidus ac formidoloſus, ſi nactus eſſet imperium perderet civitatem, pecunia data illi perſuaſit, ut à militari præfectura abſtineret. Nec hoc quidem video cur inter apophthegmata debeat commemorari.

4. ADIMANTVS abhorrens à pugna navali, ad Themiſtoclem qui Græcos huc hortaretur incitaretque ita loquutus eſt. O Themiſtocles, qui in certaminibus ante alios proſiliunt, mos eſt flagris cædere. Cui Themiſtocles: d *Sic eſt Adimante, ut dicis, ſed nec eos, qui ſe ſubducunt, coronat quiſpiam.* Adimantus notavit in Themiſtocle præcipitem audaciam, ille viciſſim illum inſimu-

a *Gloriæ ſtudium.* b *Præcones Poëtæ.* c *Corruptela munerum.* d *Retortum crimen.*

lavit formidoloſitatis, qui cum oportunitas invitaret, detrectaret pugnam.

5. CVM Eurybiades baculum ſuſtuliſſet in Themiſtoclem obſtrepentem: *a* *Percute*, inquit, *ſed tamen audi:* præſens animus, & ſuo fidens conſilio.

6. IDEM cum Eurybiadi non perſuaderet, ut in anguſtiis committeret navale prœlium, clam ad Barbarum miſit qui illum hortaretur, ne formidaret Græcos fugam adornantes. *b* Perſuaſus Rex prœlio ſuperatus eſt, nimirum pugna commiſſi loco Græcis commodiſſimo. Poſt hæc denuo miſit ad illum qui monerent ut quam poſſet ocyſſime fugeret ad Helleſpontum, Græcos enim de ſolvendo ponte cogitare: hæc callide, quo cum hoc ageret ut Græcos ſervaret, Regis incolumitati proſpicere videretur. Hoc ingenio Græciam a Barbaris liberavit non minore gloria, quam Miltiades retulerat ex Marathonia victoria.

7. SERIPHIO cuidam objicienti, quod non ex ſeſe, ſed ob urbis nobilitatem celebris eſſet: *c* *Vera*, inquit, *prædicas. Neque enim ego ſi Seriphius eſſem, clarus eſſem, neque tu ſi Athenienſis:* non infitiatus eſt urbis celebritatem nonnihil facere ad illuſtre nomen, ſed illum eſſe tam ignavum, ut etiam ſi fuiſſet natus Athenis, nihilominus fuiſſet obſcurus futurus.

8. ANTIPHATES adoleſcens qui prius Themiſtoclem amantem fugerat ac faſtidierat, ubi vidit illum gloria celebrem potentiaque magna pollentem, ultro adiit illum blandiens: cui Themiſtocles: *d* *O adoleſcens, ſero quidem ambo, ſed tamen ſapere cœpimus:* ſentiens illum non arripuiſſe occaſionem ſeſe offerentem, ſibi vero non vacare per negotia talibus affectibus indulgere.

9. SIMONIDI petenti ut in negotio quodam ſententiam injuſtam pronuntiaret: *e* *Neque tu*, inquit, *bonus Poëta fueris ſi præter muſicæ modulos caneres; neque ego Princeps bonus, ſi contra leges pronuntiem.*

10. FILIVM quem mater adamabat atque in deliciis habebat, plurimum omnium Græcorum poſſe colligebat hunc in modum: *f* *Athenienſes*, inquit, *dominan-*

a. *Fiducia.* b. *Exſul in patriam pius.* c *Obſcuritas.* d *Occaſio neglecta.* e *Iuſte.* f *Affectus privati.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

minantur Græcis, ego Athenienſibus, mihi mater, matri filius.

11. CVM ex procis filiæ virum probum diviti prætuliſſet, quibuſdam hoc admirantibus: a *Malo*, inquit, *virum abſque pecunia, quam pecuniam abſque viro.* Vir ſtrenuus facile parabit pecuniam, ignavo pecunia inutilis eſt.

12. CVM prædium venderet, juſſit præconem hoc addere, b quod bonum haberet vicinum: ſentiens juxta Heſiodum, ex bono vicino plurimum eſſe utilitatis, ut contra, ex malo noxæ plurimum.

13. ATHENIENSIBVS ipſum contumelia afficientibus: c *Quid tumultuamini*, inquit, *adverſus eos, à quibus ſæpenumero fuiſtis affecti commodis?* Ajebat autem ſe ſimilem platanis, ſub quarum umbra accurrunt homines afflicti tempeſtate, & eaſdem ſimul ut rediit ſerenitas vellunt, convitiiſque petunt: ſentiens hunc eſſe populi morem, ut in belli periculis implorent opem fortium virorum, in pace contemnant ac vexent eoſdem.

14. IN Eretrienſes ita cavillari ſolet, ut diceret eos ſimiles piſcium, qui gladioli vocantur, quippe qui gladium quidem haberent, cor autem non haberent: notans illorum ignaviam, d quod armatis non adeſſet animus.

15. POSTEA quam Themiſtocles primum Athenis, mox tota Græcia depulſus, ad Perſarum Regem confugiſſet, admiſſus juſſus eſt dicere: at ille reſpondit, orationem ſimilem eſſe picturatis ſtragulis. *Nam quemadmodum*, inquit, *illa dum extenduntur, oſtendunt imagines, dum contrahuntur, celant eaſdem & abolent: itidem ſit in oratione.* Petiit autem anni ſpacium, ut interim Perſicam linguam ſuo arbitrio perdiſceret, ne Regi per interpretem cogeretur, ea quæ ſentiret explicare. Diffiſus eſt interpreti, qui dum quædam omittit, quædam addit, quædam aliter narrat, perdit orationis gratiam. Vbi vero multis muneribus à Rege eſt honoratus, citoque factus dives, dixit ſuis: *O pueri, perieramus, niſi periiſſemus.* Perire videtur qui cogitur exſulare, at Themiſtocli feliciter ceſſit exilium.

a *Vir pecunia potior.* b *Vicinus bonus.*
c *Ingratitudo.* d *Armata timiditas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

16. CVM Xerxes expugnatis Thermopylis crudeliter tractaſſet Aſtum, *a* & hac fama perterriti claſſiarii cogitarent de repetenda domo, idque plerique ſuaderent, ſolus Themiſtocles obſtitit, dicens eos univerſos hoſtibus fore pares, diſperſos vero perituros. Ita Probus Æmylius.

17. THEMISTOCLIS pædagogus dicere ſolet. *b* Nihil, inquit, mediocre ſuturus es ô puer. Nam aut magnum bonum eris Reipublicæ, aut magnum malum. Generoſa indoles, ſi accedat recta inſtitutio, magno bono eſt patriæ: ſin ad vitia degeneret, ingens adfert malum.

18. QVONIAM *c* adoleſcens feroci mutabilique ingenio videbatur mirantibus mutatos mores dicere ſolet, aſperos & indomitos pullos in optimos equos evadere, ſi quis illis adhibeat diſciplinam rectamque inſtitutionem.

19. AD Olympiæ celebritatem profectus cum in ſtadium proceſſiſſet, omnes neglectis certaminibus oculos in ipſum intenderunt, in eoque contemplando diem totum conſumpſerunt, ac Themiſtoclem illum cum plauſu & admiratione peregrinis oſtenderunt. *d* Ea re lætus vir gloriæ cupidiſſimus dixit amicis, ſe eo die laborum quos pro Græcia ſuſcepiſſet, omnium fructum ampliſſimum reportaſſe.

20. IDEM facilitate morum multos civium ſibi conciliarat, atque hinc popularem potentiam adeptus. Itaque cuidam ipſum admonenti, bene principatum geres Athenis, ſi cunctis æqualis & communis eſſe voles, reſpondit: *e* *Nunquam ei ſella inſederim, unde nihilo plus a me ferrent amici quam alieni.*

21. IDEM ludum præteriens in quo diceretur eſſe profeſſio, rogavit quid is profiteretur: cum reſponſum eſſet, artem memoriæ, dicens: *f* *At ego malim artem obliviſcendi.* Vox hæc digna fuit eo qui linguam perſicam intra annum potuit ediſcere. Et ſunt, quorum oblivio nobis gratior ſit quam memoria. Facile meminimus quæ volumus, at non licet obliviſci quæ volumus.

22. CVM

a *Conjuncta vires.* b *Nil medium.* c *Inſtitutio.*
d *Gloria Ducis.* e *Æqualitas.* f *Memoria.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

22. CVM aliquando theatrum peteret, interroganti cuidam cujus vocem eſſet libentiſſime auditurus. *Ejus*, inquit, *à quo artes meæ quam optime canerentur.* Ingenue faſſus, ſe magno gloriæ ſtudio teneri. Solent autem olim muſici in publico virorum illuſtrium laudes canere.

23. CVM aliquando ad mare viſendi cadavera gratia acceſſiſſet, ac torques armillaſque paſſim disjectas videret, ipſe quidem præteriit, ſed amico qui ſequebatur dixit: *a Collige tu tibi, nam tu Themiſtocles non es.* Ne tam obvia quidem præda commoveri potuit, ut quidquam ageret indignum egregio Duce, cui gloria debet eſſe ſatis magnum virtutis præmium.

24. CVM apud Andrum argentum peteret: *b Duos*, inquit, *ad vos adduco Deos: Vim ac Suaſionem:* Significans ſi minus impetraret ſuadendo, ſe vi erepturum. At illi reſponderunt apud ſe quoque duas magnas eſſe Deas, Inopiam & Impoſſibilitatem, per quas non liceret dare quæ petebat.

25 AB Artabano Regis Perſarum ſatrapa rogatus, quem Græcorum diceret adveniſſe. *c Hoc*, inquit, *ante Regem nemo ſciet Artabane.* Senſerat Artabanus è colloquio non eſſe vulgarem hominem; Themiſtocles autem ignotus eſſe ſtuduit, donec ſe Regi ſuapte oratione commendaret. Rex audito Themiſtocle precatus eſt Deum ſuum Arimenium, eam mentem immittere pergeret hoſtibus ſuis, ut ejuſmodi viros à ſe expellerent.

ARISTIDES.

1. ARISTIDES cognomento juſtus, ſemper ſuo unius præſidio fretus Rempublicam adminiſtrabat, à ſodalitatibus abhorrebat, velut ab amicorum potentia, quæ ad injuriam aliis inferendam adderet animum. *d* Quantum ille vir abhorruit ab omni factione, qui non ob aliud vitabat amicitias, quam ne per illas adigeretur ad aliquid faciendum quod juſtum non eſſet, aut cogeretur abſtinere ab eo quod judicaſſet Reipublicæ conducere.

a *Præda contempta.* b *Dii, vis & Suaſio.* c *Optimi ejiciuntur.* d *Factiones & fidelitates.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ducere. Nunc mundus undique plenus eſt ſodalitatibus, ſed titulis plauſibilibus ac religionis lenocinio commendatis. Nec his fortaſſe dediſſe nomen expedit viris insigni virtute præditis, eo quod major pars, quæ fere deterior eſt, ſæpe cogit facere quod nollent, aut abſiſtere ab eo quod erat factu optimum.

2. CVM Athenienſes eo concitati eſſent, ut Ariſtidem oſtraciſmo, id erat damnationis genus quod teſtulis peragebatur, in exilium agerent, ac ruſticus quidam illiteratus teſtulam ad eum deferens juſſiſſet ut Ariſtidis nomen inſcriberet: a *Noſtine*, inquit Ariſtides, *Ariſtidem?* Cum ille negaſſet ſe noſſe, moleſte tamen ferre, quod juſtus cognomine diceretur: ſiluit Ariſtides, & nomen ſuum inſcripſit teſtulæ, ac reddidit. Tam leni animo ferebat injuſtam damnationem. Graviſſimum autem vitæ innocenter actæ teſtimonium, è tanta multitudine neminem exſtitiſſe qui aliud objiceret quam Iuſti cognomen, quod ipſe tamen ſibi non impoſuerat.

3. ERAT illi ſimultas cum Themiſtocle. Huic cum delectus eſſet collega ad peragendam legationem: *Vis*, inquit, *Themiſtocles ut in his montibus ſimultatem deponamus? Nam ſi videbitur, reverſi illam reſumemus.* Privatos affectus publicæ poſthabuit utilitati. Ex his enim fere omnis humanæ vitæ pernicies naſcitur.

4. CVM Græcis tributa indixiſſet, tanto pauperior rediit, quantum abſumpſerat in peregrinatione. b Atqui in tali genere functionis ſolent alii meſſem opimam metere. Eo magis ille cavit, ne quid ſuſpicionis ejuſmodi conflaret ſibi: proinde ſuis impendiis rem geſſit.

5. CVM hi verſus, quod de Amphiarao ſcripſit Æſchylus, in theatro recitarentur:

c Οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει,
Βαθεῖαν αὔλακα διὰ φρενὸς καρπούμενος:
Ἀφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.

Id eſt:

Neque enim videri, at eſſe ſtudet vir optimus,
Segetem profundam mente ſtudioſa colens,
Conſilia quando hinc germinant ſalubria.

Totus

a *Lenitas.* b *Integritas.* c *Sanctitas non ficta.*

Totus populus in Ariſtidem vertit oculos, agnoſcens hoc laudis in eum competere.

6. E CONCIONE quadam, in qua fruſtra Themiſtocli obſtiterat, diſcedens clara voce teſtatus eſt, *a* res Athenienſium incolumes eſſe non poſſe, niſi & ipſum & Themiſtoclem in barathrum conjicerent: prius habens in carcerem ire, quam ob duorum ſimultatem minus recte conſuli publicis commodis.

7. QVENDAM reum egerat: *b* at cum judices poſt Ariſtidis accuſationem nollent audire reum, ſed protinus ad ſuffragia, quibus eum damnarent, properarent, Ariſtides ſupplex pro reo interceſſit apud judices, ut eum juxta legum præſcripta diligenter audirent. Tanta erat in viro legum æquique obſervatio.

8. CVM inter duos privatos cauſam cognoſceret, & alter quo Ariſtidem irritaret in adverſarium, extra cauſam multa commemoraret, quibus ille læſiſſet eum, Ariſtides interpellans hominem: *c* *Iſta nunc*, inquit, *miſſa fac bone vir, & ſi quid te læſit eloquere: tibi enim in præſentia, non mihi judex ſedeo.*

9. FVIT & procurator fiſci, quod munus cum ſanctiſſime geſſiſſet, tamen à Themiſtocle delatus eſt, ac repetundarum damnatus. Sed optimatum favore non ſolum illi mulcta remiſſa eſt, verumetiam eidem redditus eſt muneri: quod per ſimulationem ſic adminiſtravit, ut omiſſa priſtina ſeveritate, lenem ſe, facilemque praberet iis qui publico malo gaudent diteſcere. Horum opera factum eſt, ut populus tertio munus ſummis favoribus idem deferret Ariſtidi. Tum ille: *d* *Ob integre geſtum munus damnaſtis, nunc quoniam præter æquum multa conceſſi civitatis expilatoribus, honore dignum judicatis. Hoc igitur honore delato, plus mihi dedecoris afferri puto, quam damnato ac mulctato irrogaſtis.* Norat quibus artibus poſſet fieri gratioſus apud populum, niſi maluiſſet juſtus eſſe quam plauſibilis. Simile quiddam apud Terentium facit Demea.

10. CVM iret exulatum ſublatis in cœlum manibus Deos comprecatus eſt, *e* ſic proſperarent res Athenienſium, ut illis Ariſtides nunquam veniret in mentem.

a *Simultas Magiſtratuum.* b *Æquitas.* c *Extra cauſam.* d *Damnata integritas.* e *Vindicta neglectus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tem. In rebus enim afflictis ſolet populus ad egregios viros confugere, id quod evenit. Siquidem tertio poſt anno cum Xerxes Atticam adoriri ſtatuiſſet, Ariſtides ab exilio revocatus eſt.

11. THEMISTOCLES in concione dixit, ſe reperiſſe conſilium quod ſummopere pertineret ad dignitatem Athenienſium, ſed id ejus eſſe generis, ut proferri non expediret: populus cenſuit ut uni Ariſtidi indicaret, ſi is probaret, probaturos omnes. Cum igitur Themiſtocles indicaſſet Ariſtidi, ſe de incendenda Græcorum navali ſtatione cogitare: ſic enim fore, ut Athenienſes toti Græciæ dominarentur. Ariſtides ad populum prodiens dixit: a *Themiſtoclis conſilio nihil eſſe utilius, ſed eodem nihil inhoneſtius.* Hac audita voce, populus vetuit ne ſuper ea re in poſterum verba faceret Themiſtocles. Heic certe populus quiddam Philoſophicum præſtitit, repudians utilitatem cum turpitudine conjunctam: ſimulque declaravit quanta ſit ſpectatæ virtutis auctoritas, qui non dubitarit Reipublicæ fortunam unius judicio committere.

12. CVM Themiſtocles irrideret Ariſtidis conſilium, hoc agentis ut ſenſus eſſet in tuto, dicens eam laudem non eſſe viri, ſed ſcrinii tuto ſervantis aurum: deinde ſummam boni Ducis laudem definiret, ſcire ac præſentire hoſtium conſilia. *Et iſthuc*, inquit, *O Themiſtocles faciendum eſt, ſed in primis oportet habere manus abſtinentes, atque hac egregii Ducis præcipua laus eſt.* Hoc ſermone taxavit Themiſtoclis rapacitatem.

13. CVM Ariſtides duceretur ad ſupplicium, quidam inimicus expuit illi in faciem: ille nihil aliud quam abſterſit faciem, & ſubridens ait Magiſtratui comitanti: *Admone iſtum, ne poſtea tam improbe oſcitet.* Huic ſimillimum eſt quod adſcribunt Phocioni.

14. MARCVS Imperator triduum commoratus Smyrnæ, quoniam nondum videret Ariſtidem, miſit Quinctilios qui illum ſtipatum adducerent. Cur, inquit Cæſar, te ſero videmus? *Quoniam*, inquit, *conſideratio quædam me impediebat.* Tum Cæſar hominis ſimplicitate delectatus. Quando, inquit, audiam te? *Hodie*, inquit, *propone, & cras audi. Non enim ſumus de numero vomentium,*

a *Auctoritas.*

tium, ſed exacte loquentium, licetne, O Imperator, adeſſe familiares dictioni? Licebit, inquit Cæſar, eſt enim negotium publicum. Rurſus Ariſtides. *Concedatur*, inquit, *illis tum acclamare, tum applaudere quantum poſſunt.* Heic arridens Cæſar, Iſthuc, inquit, in te ſitum eſt.

15. IDEM dixit, Arimaſpas eſſe cognatos Philippi, quod ea gens gignat unoculos.

MYRONIDES.

16. MYRONIDES creatus Dux exercitus adverſus Bœotos, edixit ut Athenienſes exirent. Cum autem adeſſet congrediendi tempus, Duceſque monerent nondum omnes adeſſe: a *Adſunt*, inquit, *qui pugnaturi ſunt.* Hos itaque cum videret promptos, hoſtem aggreſſus vicit: ſic interpretans eos qui ob ignaviam non ſtuduiſſent tempeſtive adeſſe, ne in pugna quidem bonam operam navaturos.

PERICLES.

17. PERICLES quotieſcumque belli Dux creatus eſſet, chlamydem induens apud ſe dicere conſuevit: b *Attende Pericles, quod geſturus es Imperium in liberos, in Græcos & in Athenienſes.* His dictis ſe vir cordatiſſimus hortabatur ut moderate gereret principatum. Magni ingenii eſt imperare liberis: at Græci pluſquam liberi tum erant: poſtremo inter Græcos liberrimi Athenienſes.

18. SVADEBAT Athenienſibus ut Æginam tollerent, veluti Pyrei pituitam, c quod inde ſuſpicaretur bellum oriturum. E corpore malos humores ollere medicorum eſt.

19. AMICO roganti ut pro ſe falſum diceret teſtimonium, cui adjunctum erat jusjurandum, hoc eſt, perjurium, reſpondit. d *Se quidem amicum eſſe uſque* ad

a *Ignavi non exſpectandi.* b *Imperium in liberos.*
c *Noxia tollenda.* d *Vſque ad Aras.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ad aram: ſentiens aliquouſque gratificandum amicis, ſed citra violationem religionis.

20. MORITVRVS hoc nomine ſibi gratulabatur, *a* quod ipſius cauſa nullus Athenienſium pullam veſtem induiſſet: ſignificans ſe nulli cauſam mortis fuiſſe, nec ulli diem ab ipſo capitis dictum. Pullati ſunt qui mortuum lugent: & cum capitis reum amici pullati pullatum comitabantur.

21. PRÆTOR collegam ſortitus eſt Sophoclem Poëtam: cumque ſimul navigarent, ac Sophocles conſpecto formoſo puero dixiſſet. En quam ſpecioſus puer: *b Decet,* inquit, *O Sophocles prætorem non modo manus, ſed & linguam habere continentem.*

22. CVM Thucydides vociferaretur apud populum adverſus Periclem, quod in picturas ac ſtatuas ſummorum artificum profunderet Reipublicæ cenſus, ipſe aſſurgens rogavit populum. *c Videreturne multum impendiſſe?* quo reſpondente plurimum. *Age,* inquit, *ſint igitur hæc mihi impenſa, non vobis, atque ipſis donariis Deorum meum tantum nomen inſcribam.* Hæc vox ſubito mutavit animum populi, juſſitque ut publicis impendiis pergeret, nec ullis parceret ſumptibus. Tantum valuit animus præſens, & ſermo aculeatus.

23. CVM devictis Samiis Athenas reverſus pro concione laudaſſet eos qui in bello ceciderant, cæteræ matronæ redeuntem è concione coronis ac vitris decorarunt. *d* Elpinice Cimonis ſoror propius accedens dixit illi, Præclara ſunt iſta quæ geſſiſti, & coronis decoranda, qui nos tot fortibus viris ſpoliaſti. Ad hæc aliaque convicia nihil commotus Pericles, tantum arriſit, nec aliud reſpondit quam verſiculum Archilochi:

Οὐκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦσ' ἀλείφεο.

Id eſt:

Vnguento anus cum ſis caveto inungier.

Significans publica negotia non eſſe curanda vetulæ. Tam enim hoc indecorum quam turpe foret eam unguentis uti. Aut ſenſit indecorum eſſe jam anui mariti deſiderio teneri.

24. SVBITO oborto ſolis defectu cum Pericles videret

a *Potentia innoxia.* b *Pudice.* c *Gloriæ ſtimulus.* d *Aliena curare.*

videret alios multos, ſed præcipue claſſis gubernatorem, vehementer perturbatos, chlamyde ſua texit gubernatoris faciem interrogavitque: *a Numquid hoc horrendum oſtentum exiſtimaret:* illo negante. *Quid intereſt*, inquit, *igitur, niſi quod clamyde majus eſt id quod nunc tenebras inducit.* Senſit vir prudens interventu lunæ nobis abſcondi ſolem, quemadmodum oppoſita chlamys impediebat aliorum aſpectum: nullum autem eſſe oſtentum, quod natura fit

25. PERICLES Ariphroni volenti publico præconio quæri Alcibiadem, quod adoleſcens clam domo egreſſus ad amicum Democratem ſe contuletat, obſtitit dicens: *b Si forte nobis inſcius periit, præconio nihil aliud agetur quam ut uno tantum die citius manifeſtum fiat illum interiiſſe: ſin ſalvus, ne per omnem quidem vitam ſalvus eſſe poterit.* Civiliter excluſit Pericles adoleſcentis infamiam, quam nunquam potuiſſet eluere.

26. PERICLES *c* cum à populo vocaretur frequenter, non auſcultavit dicens: *ἀσυντυχὴς εἰμι.* Sentiens ſe non eſſe cogendum in ordinem, nec pro quolibet è media plebe habendum.

ALCIBIADES.

1. ALCIBIADES etiamnum puer, cum in palæſtra nexu quodam conſtrictus eſſet, unde ſe non poſſet explicare, manum colluctatoris mordicus arripuit: illo dicente, Mordes Alcibiades ut fœminæ ſolent. *d Immo*, inquit, *ut leones.* Hoc de Lacone quodam ante commemoratum eſt, ſed in diverſam ſententiam. Iam tum agnoſcere erat animum cedere neſcium.

2. HABEBAT canem quendam inſigni pulchritudine, emptum drachmarum ſeptem millibus: huic amputavit caudam, ac per urbem obambulare paſſus eſt. Demirantibus cur id faceret: *e Vt hoc*, inquit, *de me loquantur Athenienſes, nec alterius rei ſint curioſi.* Norat ingenium populi: de claris viris libenter loquimur male, illi morbo ſuppeditavit materiam leviorem.

3. PVER

a *Animoſe.* b *Civiliter.* c *Auctoritas.* d *Vtcumque vincere.* e *Fabula populi.*

3. PVER ludum literarium ingreſſus popoſcit Iliadem Homeri, *a* cumque ludimagiſter negaſſet ſibi eſſe quidquam Homeri, impegit illi pugnum, & abiit: declarans impudenter eum docere literas, qui non ſemper Homerum haberet in ſinu. Quid ille facturus erat, ſi pro Homero quis porrexiſſet illi Michaëlem Modiſtam aut Floriſtam?

4. CVM aliquando Periclem inviſeret, & accepiſſe illi tum non eſſe otium, propterea quod perpenderet quo pacto poſſet Athenienſibus reddere rationem: *b* *Nonne ſatius fuerit*, inquit, *cogitare qui fieri poſſit ut non reddat rationem?* Notans ita rem geſtam, ut non facile poſſit reddi ratio: proclivius autem eſſe in totum effugere rationem, quam bene reddere.

5. ACCITVS ab Athenienſibus è Sicilia ut diceret cauſam capitis, abdidit ſeſe, dicens, eum eſſe fatuum, qui vocatus in jus quærat elabi cum liceat vitare ne eat. *c* Sentiens conſultius eſſe non committere ſe periculo, quam dare operam ut ingreſſus periculum temet expedias. Dictum Græcis ſonat jucundius ob vocum affinitatem, φυγεῖν & ἀποφυγεῖν. Græcis autem ἀποφυγεῖν δίκην dicitur, qui judicum ſententiis abſolvitur: φυγεῖν, qui vitat aut fugit.

6. CVIDAM autem dicenti. Non fidis patriæ de te judicaturæ? *d* *Ego ſane*, inquit, *ne matri quidem: vererer enim ne inſciens pro albo calculo nigrum immitteret.*

7. NVNTIANTI quod ipſe cum comitibus morte damnatus eſſet Athenis: *e* *At nos*, inquit, *demonſtrabimus illis Alcibiadem vivere*: ſimulque ſeſe ad Lacedæmonios contulit, ac bellum Decelicum, ab urbe Decelia cognominatum, excitavit in Athenienſes.

8. IMBVTVS Philoſophiæ præceptis voluptates ac artes indecoras aſpernatus eſt, diſciplinas liberales ſemper amplectebatur. Lyram hoc argumento rejiciebat, quod vocem hominis imitaretur: ex quo colligere licet, olim qui lyra canebant, ſimul & voce ceciniſſe: plectrum, quod habitum formamque liberalem immutaret

a *Ludimagiſter.* b *Ratio reddita populo.* c *Periculum vitare ſatius.* d *Diffidentia.* e *Vindicta.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

taret in illiberalem: tibiam duplici nomine damnabat, & quod ſic mutaret oris habitum, ut vix à familiariſſimis agnoſceretur qui caneret, & quod homini propriam adimeret vocem, loquendique facultatem eriperet. Nemo enim poteſt ſimul & inflare tibiam & loqui: *a Cantent igitur*, inquit, *Thebanorum filii, qui dicere neſciunt: nobis autem Athenienſibus, ut à majoribus accepimus, gentis Princeps eſt Pallas & Apollo, quorum illa fiſtulam confregit, hic tibicinem excoriavit.* Proditum eſt priſcorum fabulis, Palladem ad ſpeculum tibia canentem, offenſam oris deformitate, projectam comminuiſſe tibiam, Apollo Marſyam canando victum excoriavit.

TIMON *Athenienſis.*

9. TIMON Athenienſis, quem μισάνθρωπον appellat Lucianus, cum erga cæteros eſſet inhumaniſſimis moribus, fugeretque conſuetudinem hominum, ſolum Alcibiadem adamabat, *a* exoſculabaturque. Id admiranti Apemanto, cauſamque roganti, reſpondit, ideo ſibi carum eſſe adoleſcentem, quod perſpiceret illum aliquando magno malo fore Athenienſibus.

10. APVD hunc cum cœnaret Apemantus, nam & ipſum ob morum ſimilitudinem admittebat, diceretque pulcherrimum ô Timon, hoc noſtrum convivium: reſpondit Timon: *b Ita ſane, ſi tu non adeſſes.*

11. IDEM aliquando prodiit in concionem, factoque ſilentio cum omnes magnum quiddam exſpectarent, quod inſolens eſſet Timonem concionari, dixit: *c Viri Athenienſes, poſt ædes meas hortulus eſt, in eoque ficus, unde multi jam ſeſe ſuſpenderunt. Eo in loco conſtitui ſtructuram ponere: proinde viſum eſt hoc publicitus denuntiare, ut ſi qui etiam velint ſe ſuſpendere, maturent prius quam arbor excidatur.*

LAMACHVS.

22. LAMACHVS caſtigavit quendam è Ducibus,

a *Amor ob malum.* b *Inhumaniter.* c *Inhumaniter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

bus, qui deliquerat neſcio quid: & cum ille dixiſſet. Non iterum iſthuc committam. *Ne poßis quidem*, inquit, *in bello peccare bis.* Error enim in bello mors eſt.

IPHICRATES.

13. IPHICRATES quod ſutore patre natus exiſtimaretur erat contemptui, ac tum primum opinionem ſibi paravit, poſtea quam ipſe ſaucius, hoſtem una cum armis correptum vivum in triremem ſuam deportavit. Is cum in amicorum ac ſociorum agris haberet exercitum, ac nihilo minus & vallum jaceret, & foſſam foderet accurate, cuidam dicenti. Quid metuimus? ait: a *Peßimam eſſe Ducis vocem; haudquaquam putaram.* Significans in tranquilliſſimis rebus interdum exiſtere periculum, quod nullus exſpectaſſet. Adverſus inopinatos igitur caſus proſpexit ſuis copiis, ne ſi quid accidiſſet, dicere cogeretur, non putaram. Hoc Latini transferunt ad Scipionem.

14. CVM inſtrueret aciem adverſus Barbaros, *b* dicebat ſe vereri ne hoſtes non noſſent Iphicratem, quo nomine ſolet alios hoſtes terrere. At alii dant operam, ne quis norit Ducem.

15. CAPITIS poſtulatus dixit calumniatori qui litem intendebat: *c Quale eſt quod facis homo, cum inſtet bellum, Reipublicæ perſuades ut de me conſultet, ac non potius mecum?* Sentiens id temporis maxime opus eſſe civitati conſilio operaque Iphicratis.

16. HARMODIO priſci illius Harmodæ abnepoti, generis probrum per convicium objicienti: *d Meum*, inquit, *genus à me habet originem, tuum vero in te deſiit.* Hoc imitatus eſt Cicero.

17. ORATORI cuidam in concione hunc in modum ipſum interroganti. Quis es ut tam ſublimes geras ſpiritus? num eques, aut ſagittarius, aut ſcutatus, aut pedes? *Nihil horum*, inquit, *ſed qui his omnibus imperare didici.* Sentiens pulchrius eſſe bonum præſtare Ducem quam quemvis militem.

18. IDEM

a *Cautio adverſus omnia.* b *Nomen habet momentum.* c *Intempeſtiva.* d *Nobilitas vera.* e *Dux bonus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

18. IDEM cenſebat, *a* militem & divitiarum & voluptatum avidum eſſe oportere, dicens illum audacius pericula ſubiturum, quo ſuis cupiditatibus ſuppeditaret.

19. IDEM in cauſa obrutus eloquentia patroni qui Ariſtophontem defendebat: *b Adverſariorum*, inquit, *melior eſt hiſtrio, ſed mea fabula melior.* Vt fabula nonnunquam exploditur vitio hiſtrionis, ita ſæpe melior cauſa vincitur à pejore patroni infantia ſtultitiave.

XENÆNETVS.

20. XENÆNETVS Dux civibus exprobrantibus, ſibi quod Imperator exercitus fugiſſet in bello: *c At vobiſcum*, inquit, *O capita:* probrum cum exprobrantibus communicans, neque enim Dux perſiſtere poteſt abſque militibus. Et turpiter objicit alteri vitium, à quo ipſe non eſt immunis.

TIMOTHEVS.

21. TIMOTHEVS dicebatur Dux fortunatus. Huic invidentes nonnulli pinxerant civitates ultro ſe reti implicare ipſo dormiente. Hac contumelia nihil offenſus Timotheus civiliter reſpondit: *d Si tantas urbes capio dormiens, quid facerem vigilans?*

22. AVDACE quodam milite vulnus Athenienſibus oſtentante. *e Et me*, inquit, *puduit, quod cum ego in Samo Dux veſter eſſem, catapultæ telum prope me ceciderat.* Significans hoc vulnus illi non factum in prœlio cominus pugnanti, ſed procul. At bono Duci adeo cavendum, ut ne prope quidem jaculum ullum poſſit accidere. Vulnus gladio factum fortitudinem arguit, telo factum catapultæ, indiligentiæ ſignum eſt.

23. CVM oratores Charetem commendarent, cenſentes, talem creari debere Athenienſium Ducem: *f Non*

a *Miles dives.* b *Eloquentia victrix.* c *Probrum commune.* d *Scomma contemptum.* e *Cautio.* f *Magnus non fortis.*

Ducem, inquit Thimotheus, *ſed qui Duci ſuas ſtragulas portet.*

CHABRIAS *Dux.*

24. CHABRIAS dicere ſolet eos optime Ducis munere fungi, qui res hoſtium quam maxime cognitas haberent.

25. IDEM proditionis accuſatus eſt una cum Iphicrate. Cum autem ab Iphicrate objurgaretur, quod cum eſſet in periculo, tamen ad gymnaſium itaret, ſocum itaque panderet hora: a *Ergo*, inquit, *ſi quid ſecus de nobis ſtatuerint Athenienſes, te ſqualidum ac famelicum, me vero pranſum & unctum occident.*

26. QVIN & illud dicere ſolet. b *Formidabiliorem eſſe cervorum exercitum duce leone, quam leonum duce cervo.* Sentiens totam belli fortunam pendere à virtute prudentiaque Ducis.

HEGESIPPVS.

27. CVM Hegeſippus cognomento Crobelos, Athenienſes in Philippum irritaret, quidam è concione ſucclamavit. Itane bellum nobis invehis Hegeſippe? c *Na per Iovem*, inquit, *& pullas veſtes, & publicas exequias, & orationes funebres, ſi victuri ſumus liberi, nec imperata Macedonum parebimus.* Significans libertatem bene emi magno, nec ſine negotio poſſe ſervari.

28. PYTHEAS cum adhuc eſſet adoleſcens, acceſſit in concionem contradicturus decreris quæ tum de Alexandro condebantur. Huic cum quidam dixiſſet. Tu cum ſis juvenis audes de rebus tantis loqui? *Atqui*, inquit, *quem vos ſuffragiis veſtris Deum facitis, me junior eſt.*

PISI-

a *Miſer ante tempus.* b *Dux egregius.*
c *Libertas magno emenda.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

PISISTRATVS.

29. PISISTRATVS Athenienſium Tyrannus, cum aliquot amici qui ab ipſo defecerant Phylen occupaſſent, venit ad illos ſtragulas in ſarcinam colligatas ipſe portans. Cæterum illis quid ſibi vellet percunctantibus: a *Vt*, inquit, *ſi perſuaſero, reducam vos, ſi non perſuaſero, maneam vobiſcum: ob hoc enim veni cum ſarcinis.* Egregius animus, qui nollet ſine amicis nec regnare, nec vivere.

30. CVM mater apud ipſum eſſet delata, quod adoleſcentem quendam deamaret, furtimque cum eo congrederetur, & quidem frequenter præ metu Piſiſtrati negante ſui copiam, adoleſcentem vocavit ad cœnam: peracta cœna rogavit quo modo habitus eſſet, cum ille reſpondiſſet: Suaviter: b *Hæc*, inquit, *tibi contingent quotidie; ſi matri meæ placueris.* Admodum civiliter & maternis indulſit affectibus, & adoleſcentem omni terrore liberavit.

31. THRASYBVLVS Piſiſtrati filiam amabat, eamque cum haberet obviam, in publico oſculatus eſt: ob id uxori maritum in Thraſibulum irritanti: c *Si illos*, inquit Piſiſtratus, *qui nos amant habemus odio, quid faciemus iis qui nos oderunt?* Ac virginem adamantem Thraſybulo dedit uxorem,

32. COMESSATORES quidam in Piſiſtrati uxorem inciderant multaque laſcive in illam tum fecerant, tum dixerant. Poſtero vero die jam decocta temulentia Piſiſtratum adierunt cum lachrymis orantes veniam. Tum Piſiſtratus: d *Vos quidem in poſterum date operam ut ſitis ſobrii, Vxor vero mea heri nequaquam uſquam prodiit ex ædibus.* Humanitatis erat, quod ignovit adoleſcentibus: pietatis, quod uxoris honori conſuluit, negans tale quidquam in illam factum eſſe.

33. CVM alteram uxorem ducere ſtatuiſſet, liberis ipſum percunctantibus nunquid in ipſis haberet de quo quereretur: e *Nequaquam*, inquit, *Immo ob id*

a *Sollerter.* b *Civiliter.* c *Civiliter.* d *Civilitas prudens.* e *Retortum mire.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

potius alteram duco, quod collaudem vos, cupiamque mihi & alios iſtiuſmodi liberos naſci.

34. DEMETRIVS Phalereus Ptolemæum Regem adhortari ſolet, ſibi pararet libros, de regno, deque militari imperio gerendo tractantes, eoſque evolveret, propterea quod ea de quibus amici non audent admonere Reges, in libris ſcripta habeantur.

35. CVM exularet, ac Thebis inglorius humiliſque viveret, audiſſetque. Cratetem Philoſophum, qui ipſum inviſeret, multa placide prudenterque de moderate ferendo exilio diſſerentem: *Male ſit*, inquit, *negotiis ac occupationibus, per quas hactenus talem virum non licuit cognoſcere.*

NICOSTRATVS *Dux.*

36. NICOSTRATVS Argivus, cum ab Archidamo ſolicitaretur, tum ingenti promiſſa pecunia, tum cujuſcunque vellet Lacænæ conjugio, ut Cromnum traderet, reſpondit: a *Archidamum non ducere genus ab Hercule, quod Hercules obiens orbem ſoleat improbos afficere ſupplicio, ipſe contra ex probis faceret improbos.* Lacedæmonii vero hoc nomine potiſſimum gloriantur, quod originem ducunt ab Hercule.

EPAMINONDAS.

1. SVB Epaminonda Thebano Duce nunquam evenit, b ut exercitum invaderet tumultus Panicus, qui ſubito præter cauſam interdum cboriri ſolet: eum quoniam à Pane Deo credunt immitti, Panicum appellarunt.

2. DICERE ſolebat, pulcherrimum eſſe genus mortis in bello mori, c quod hæc mors primum cum laude fortitudinis conjuncta ſit, modo bellum geratur pro patria: deinde brevis, non diu crucians hominem, aut paullatim extabefaciens.

3. IDEM

a *Degeneres.* b *Providentia.* c *Mors in bello.*

3. IDEM dicere ſolet, a militum quibus arma gerenda ſunt corpus exercitatum eſſe oportere, non ſolum athletice, verumetiam militariter. Nam athletæ tantum hoc agunt, ut corpore ſint robuſto; at militem oportet corpus habere expeditum & agile. Vnde & vehementer obeſis infenſus erat, adeo ut hujuſmodi quendam expulerit ab exercitu, dicens, quod vix clypei tres quatuorve tegerent ipſius ventrem, per quem nunquam vidiſſet ſua pudenda.

4. IPSE tam tenui victu utebatur, ut aliquando vocatus ad cœnam à vicino, cum reperiſſet bellariorum, opſoniorum & unguentorum apparatum, confeſtim abierit, dicens: b *Ego te ſacrificare putabam, non deliciari & illudere.*

5. CVM coquus collegis Epaminondæ de impendiis aliquot dierum rationem redderet, c non alia de re indignabatur quam tantum fuiſſe conſumptum olei: demirantibus autem collegis, negavit ſe offendi ſumptu, ſed moleſte ferre tantum olei exceptum intra corpus hominum. Sentiens oleum eſſe natum foris unguendo corpori, non intus explendo. Inunctum reddit corpus firmius & injuriæ patientius: infuſum in viſcera, reddit delicatius ac ſegnius.

6. CVM feſtum diem celebraret civitas, omneſque compotationibus & libidini indulgerent, Epaminondas cuidam è familiaribus factus eſt obviam ſqualidus & cogitabundus. Admirante illo roganteque quid tandem eſſet rei, quod ſolus ad eum affectus modum obambularet: d *Vt vobis*, inquit, *omnibus ebrios ac ſocordes eſſe liceat.* O vocem Principe dignam. Tum maxime vigilandum eſt Principi, cum populus maxime indulget genio. At non oportet ipſi unquam vacare genialiter vivere.

7. HOMINI contempto qui leve quiddam admiſerat Pelopida pro eo deprecante, e non ignovit, ſed amica pro illo rogante dedit veniam: dicens ejuſmodi munera à ſcortillis accipi oportere, non à militibus. Paratus erat ad ignoſcendum, ſed quemadmodum non

a *Obeſus miles.* b *Frugalitas.* c *Frugalitas.* d *Sobrius Princeps.* e *Perſonæ reſpectus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quævis damus omnibus, ita ſpectandum eſt cui in qua cauſa gratificemur.

8. CVM Lacedæmonii copias in Thebanos educerent, variaque Thebanis ferrentur oracula, quorum alia victoriam illis pollicebantur, alia diverſa prædicebant, juſſit bene promittentia ad dextram tribunalis poni, contraria ad lævam. Atque omnibus hunc in modum diſpoſitis, ſurrexit, dixitque: a *Si volueritis parere Ducibus, & conglomerati in hoſtem tendere, hæc vobis ſunt oracula*, oſtenſis melioribus: *quod ſi ad conflictum ſegnes timidique fueritis, hæc oracula vobis reddita ſunt*, oſtenſis deteriora pollicentibus. Mire nec oraculorum contempſit auctoritatem, nec animos militum his dejici paſſus eſt: ſed interpretatus eſt Deum proſpera polliceri ſtrenuis, infauſta timidis, quaſi à nobis pendeat rerum eventus.

9. RVRSVM cum copias admoveret caſtris hoſtium, tonitru facto, militibus percunctantibus quid putaret portendere Deum: b *Attonitos*, inquit, *eſſe hoſtes, quod cum tales agros haberent in propinquo, in talibus caſtra metarentur.* Sollertia Ducis non ſolum terrorem exemit animis militum, verum etiam commoda interpretatione addidit alacritatem.

10. EX omnibus quæ præclare & honeſte geſſiſſet in vita, illud ſibi dicebat eſſe jucundiſſimum, quod utroque parente vivo Leuctrica pugna viciſſet Lacedæmonios. Vir pius non tam ſibi gratulatus eſt eam obtigiſſe gloriam, c quam hanc voluptatem ex ſe contigiſſe his quibus vitam ſuam acceptam ferebat.

11. CVM alias ſolitus eſſet uncto corpore hilarique vultu prodire in publicum, poſtridie ejus diei, quo feliciter pugnatum eſt in Leuctris, proceſſit ſqualidus ac ſummiſſus. Amicis autem ſciſcitantibus, ecquid illi moleſti accidiſſet: d *Nihil*, inquit, *ſed heri ſenſi me plus æquo mihi placuiſſe, ejus gaudii intemperantiam hodie caſtigo.* Adeo metuit arrogantiam vir Bœotus ac militaris, & nos non idem faciemus, quoties ſecunda fortunæ aura res nobis ſuccedunt.

12. CVM videret hoc agere Lacedæmonios, ut eam

a *Oracula à nobis pendent.* b *Oſtentum commode interpretatum.* c *Pietas.* d *Secundis moderate gaudendum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

eam calamitatem tegerent, *a* Epaminondas ut palam faceret quanta fuiſſet illius cladis magnitudo, non quibuſlibet permiſit cadavera tollere, ſed ut quæque civitas ſua auferret. Ita factum eſt ut appareret pluſquam millenos Lacedæmonios interiiſſe. Hoc ſtrategema pro apophthegmate forſitan adjecit aliquis.

13. IASON Theſſalorum Rex venerat Thebas, belli ſocius futurus. Is cum Epaminondæ vehementer egenti aureorum duo millia miſiſſet, aurum non recepit, ſed ipſum Iaſonem intuitus: *b Injuſtis*, inquit, *imperas ipſe deterior.* Ipſe vero quinquaginta drachmis à cive quodam acceptis mutuo, pro viatico exercitus, invaſit Peloponneſum. Sentiebat iniquas eſſe divitias, quæ poſſeſſorem reddunt deteriorem: at viri fortes gloria virtutis præmio contenti ſunt.

14. RVRSVS cum Artoxerxes Perſarum Rex ipſi tria Daricorum millia miſiſſet, Diomedontem Cyzicenum aſperius increpuit, ſi tantam navigationem ſuſcepiſſet corrupturus Epaminondam, eumque juſſit hæc verba ad Regem referre: *c Si favet commodis Thebanorum, habiturus eſt Epaminondam amicum gratis: ſin minus, hoſtem.* Quid hoc animo incorruptius, non alio ſpectante quam ad patriæ commoda?

15. CVM Argivi Thebanorum eſſent ſocii, Athenienſium oratores in Arcadiam miſſi vituperarunt utramque gentem, & Calliſtratus Rhetor Oreſtem & Oedipodem civitatibus exprobrabat. Nam Oreſtes Argivus fuit, Oedipus Thebanus. Interim ſurgens Epaminondas: *d Fatemur*, inquit, *apud nos fuiſſe qui patrem occiderit, apud Argivos qui matrem necarit, ſed eos qui hoc patrarunt nos expulimus, Athenienſes receperunt.* Tanto compendio convicium retorſit in auctores.

16. IN Spartanos qui multa magnaque crimina Thebanis objiciebant: *e Hi nimirum fecerunt*, inquit, *ut breviloquentia uti deſtiteritis.* Solent Lacedæmonii de breviloquentia gloriari, ſed à Thebanis multis affecti calamitatibus multa dicere coacti ſunt, de illis conquerentes.

17. POSTEA quam Alexandrum Pheræorum

a *Gloria.* b *Gloria potior.* c *Integre.*
d *Miſera multiloquia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Tyrannum Thebanis infenſum, Athenienſes ſibi feciſſent amicum ac ſocium, iſque polliceretur illis ſe perfecturum ut minam carnium emerent ſemiobolo, videlicet ſignificans ſe tantum pecudum ac jumentorum adducturum è præda: Epaminondas ſubjecit: *a At nos, inquit, Athenienſibus ad coquendas iſtas carnes ligna gratis ſuppeditabimus. Nam ſilvas ipſorum ſuccendemus, ſi ſeplus ſatis admiſceant noſtris negotiis.*

18. CVM ſtuderet Bœotos, otio diſſolutiores, continenter in armis habere, ſimul ut Bœotiæ creatus eſt Imperator, his verbis illos adhortatus eſt: *b Poſthac conſultate viri, nam ſi ego militiæ præfectum agam, vobis militandum eſt:* adimens illis ſpem otii ſub tali Imperatore.

19. REGIONEM quandam ſupinam & campeſtrem belli orcheſtram appellabat, veluti theatrum, unde late pateret proſpectus. *c* Eam dicebat obtineri non poſſe, niſi manum ſemper ſcuti loro inſertam haberent. Nam quæ montibus cincta ſunt, minore negotio tuemur. Campeſtris Regio quoniam patet omnium incurſionibus, armis tuenda eſt.

20. CVM Chabrias circa Corinthum paucos Thebanos ſub mœnibus avidius pugnantes proſtraviſſet, atque ob id trophæum erexiſſet, Epaminondas deridens hominem dixit: *d Heic ſane decebat non trophæum, ſed Hecatæum erectum eſſe.* Veteres enim ante portas in triviis congruenter Hecates imaginem ſtatuere ſolent, vel ad indicandam viam, vel in gratiam ſepultorum.

21. CVIDAM nuntianti, quod Athenienſes exercitum novis inſtructum armis in Peloponneſum miſiſſent: *e Quid*, inquit, *num igitur gemit Antigenidas, ſi Tellis novas habet tibias?* Tellis autem erat tibicen peſſimus, Antigenidas optimus. Significabat Athenienſes fruſtra novis armis inſtructos, cum his neſcirent uti.

22. SCVTATVM militem ſenſerat à captivo quodam magnam pecuniarum vim accepiſſe. Huic Epaminondas: *f Mihi*, inquit, *redde clypeum, tibi vero cauponam emito, in qua vitam degas.* Poſthac enim noles

eodem

a *Mina.* b *Militia laborioſa.* c *Vigilantia.*
d *Trophæum ridiculum.* e *Arma indigna viri.*
f *Miles ditatus.*

eodem modo ſubire periculum, quippe jam unus de numero divitum ac beatorum. Recte judicavit, timidum, ut eſt in proverbiis, eſſe Plutum. Magis enim metuit mortem, qui domi habet unde poſſit ſuaviter vivere.

23. INTERROGATVS quem arbitraretur Ducem præſtantiſſimum, ſeipſumne an Chabriam an Iphicratem: a *Id*, inquit, *judicatu perdifficile eſt donec vivimus*. Alludens ad illud Solonis, neminem dicendum beatum ante obitum. Quandiu vivit homo, poteſt & ad meliora proficere, & ad deteriora degenerare.

24. CVM è Lacedæmone reverſus, cum ſuis collegis capitis poſtularetur, ut qui præter legem, Bœoticæ præfecturæ menſes quatuor adjeciſſet, juſſit, ut Duces in ipſum rejicerent crimen tanquam vi compulſi. Ipſe autem pro ſe dixit, ſe non habere ſermones factis meliores: ſentiens ipſas res geſtas reo patrocinari debere. b *Quod ſi*, inquit, *omnino dicendum eſt aliquid apud judices, peto ut cum me occiderint, columnæ damnationis titulum inſcribant, quo Græci videant, quod Epaminondas Thebanos nolentes coëgerit Laconicam, quæ per quingentos annos capi non poterat, ac Meſſenā incoluerat annis CCXXX, igni ferroque populari, tum Arcades inter ſe conciliare, reſque illorum componere, denique Græcos libertati reſtituere*. Nam hæc illo tum Imperio geſta ſunt. His auditis judices diſceſſerunt multum ridentes, ac ne calculos quidem de illo colligere voluerunt. Quod totius cauſæ periculum à Ducibus in ſe unum recepit, dubites humaniuſne factum ſit an animoſius: ſimul autem docuit quantam fiduciam homini præſtet egregiorum meritorum conſcientia.

25. IN ſuprema pugna apud Matineam ſauciatus, c delatuſque in tentorium, vocavit ad ſe Daiphantum, poſt illum Iollidam, ubi audivit eos viros interiiſſe, juſſit omitti bellum cum hoſtibus, quandoquidem jam exercitus Duces non habebat: ac verbis ipſa res teſtimonium præbuit, quod Epaminondas optime noſſet cives ſuos. Et hoc videtur apophthegmatibus adjectum.

P 5 26. ME-

a *Finis vitæ ſpectandus.* b *Fiducia meritorum.*
c *Ducis præcipua victoriæ ſpes.*

26. MENECLIDES invidens Epaminondæ gloriæ, ſuaſit populo ut pacem haberent bello potiorem. Cui Epaminondas: *a Fallis*, inquit, *cives tuos, qui otii nomine eos ad ſervitutem vocas.* Pax enim bello paratur, nec eam tueri licet, niſi cives ſint ad bellum inſtructi.

27. EIDEM exprobranti quod non duxiſſet uxorem: *b Nullius*, inquit, *conſilio, O Meneclida, hac in re minus uti velim quam tuo.* Notans illum quod uxorem haberet parum ſecundæ famæ.

28. RVRSVS eidem objicienti quod Agamemnonis gloriam æmularetur: *c Falleris*, inquit, *nam ille totius Græciæ præſidiis uſus decem annis vix unam cepit urbem, ego unius hujus urbis præſidiis, uno die profligatis Lacedæmoniis totam Græciam liberavi.*

29. CIVIVM ſuorum injurias patientiſſime ferebat, dicens, *eſſe nefas iraſci patriæ*: quemadmodum parentum injurias ulciſci pietas vetat.

30. PELOPIDÆ increpanti quod nullos tolleret liberos, male in hoc conſulens patriæ: *d Vide*, inquit, *ne tu pejus conſulas, qui talem patriæ filium relicturus ſis.* Habebat enim Pelopidas filium improbum & infamem. *Mihi*, inquit, *Leuctrica pugna pro liberis erit, nunquam interitura.* In hoc enim ſuſcipiuntur liberi, ne pereat noſtri memoria. At hoc melius præſtant egregia facinora: nam liberi frequenter offuſcant parentum gloriam.

31. CVM ſentiret vulnus eſſe lethale, non prius ferrum eduxit, quam audiſſet Thebanos viciſſe: *e Tum ſatis*, inquit, *vixi, invictus enim morior*: & educto ferro protinus efflavit animam.

32. VALERIVS narrat illum quæſiſſe, an ipſius clypeus eſſet ſalvus: ut audivit ſalvum, rogaſſe an hoſtes eſſent devicti. Cum audiſſet penes Thebanos eſſe victoriam, ita loquutum militibus. *Non finis commilitones vitæ meæ, ſed melius & altius initium advenit. Nunc enim veſter Epaminondas naſcitur, quia ſic moritur.*

33. CVM illi per invidiam & contumeliæ gratia ſordi-

a *Pax bello parta.* b *Morſus tectus.* c *Agamemnone major.* d *Benefacta pro liberis.* e *Mors generoſa.*

ſordidus quidam & contemptus *a* Magiſtratus delegatus eſſet à populo Thebano, non aſpernatus eſt dicens, non ſolum Magiſtratum oſtendere virum, ſed virum viciſſim oſtendere Magiſtratum: itaque geſſit, ut deinceps tanquam honeſtum munus à multis ambiretur, cum antea nihil aliud fuerit, quam cura ſordes & ſtercora ex angiportis ejiciendi.

34. IDEM cuidam egeno mandavit, ut à quodam ex amicis ipſius talentum peteret, petiit & accepit. Amico percunctanti cur id juſſiſſet: *b Quoniam,* inquit, *ille cum vir ſit probus, inopia premitur: tu vero dives es, multa de publico depeculatus.* Epaminondas ipſe pauper hac ratione ſubvenit egenti. Bonorum enim probrum eſt, virum probum egere neceſſariis.

35. TEMPORE belli Leuctrici cum accepiſſet quendam ſtrenuum virum periiſſe morbo, per jocum dixiſſe fertur *c Vnde fuit illi moriendi otium in tantis negotiis?* Frequenter autem non minima morbi pars eſt imaginatio metuſve morbi. Hunc languorem ſolet excutere negotiorum ardor.

PELOPIDAS.

1. PELOPIDAS in præfectura rei militaris Epaminondæ collega, cum amici dicerent illi rei neceſſariæ, videlicet colligendi pecunias, nullam eſſe curam: *d Ita per Iovem*, inquit, *neceſſaria, ſed huic Nicomedi:* oſtendens hominem claudum ac mancum. Senſit fortibus viris nihil eſſe opus pecunia.

2. VXORI quæ ipſum ad bellum proficiſcentem rogabat muliebriter ut ſervaret ſeipſum: *e Alii,* inquit, *ut iſthuc faciant monendi ſunt.* Nam Princeps ac Dux hortandus eſt potius ut ſervet cives. Vox Imperatore digna, cujus eſt civium multorum ſalutem ſuæ unius incolumitati anteponere.

3. CVM è militibus quiſpiam qui videret Lacedæmonios per anguſtias montium adventare, dixiſſet Pe-

a *Vir Magiſtratum ornat.* b *Benigniter.*
c *Otium* d *Pecunia contempta.* e *Dux aliorum ſervator.*

lopidæ, incidimus in hoſtes: *a* *Quì potius nos in illos*, inquit, *quam in nos illi?*

4. AB Alexandro Pheræorum Tyranno præter fœdera captus ac vinctus Pelopidas, convicia congeſſit in fœdifragum: ut autem iratus ille dixit, Mori properas: *b* *Admodum*, inquit, *quo magis in te exaſperentur Thebani, tuque citius des pœnas violati fœderis, Diis pariter atque hominibus inviſus.*

5. THEBE Tyranni uxor adiit Pelopidam, dixitque ſe mirari quod vinctus eſſet tam hilaris: *c* *At ego*, inquit, *magis te miror, quod non alligata feras Alexandrum.*

6. POSTEA quam Epaminondas Pelopidam liberum reduxiſſet, ajebat ſe gratiam habere Alexandro, per quem experimento comperiſſet, ſe non tantum ad bellum, ſed etiam ad mortem bene animatum eſſe.

7. CVM Pharſali congreſſurus eſſet cum Alexandro Pheræorum Tyranno, milites admonuerunt, duplo plus Theſſalorum eſſe cum Alexandro, quam ipſe Thebanos haberet: *d* *Tanto*, inquit, *melius nobis erit*, *plures enim vincemus.* Hoc & alteri cuidam adſcribitur.

8. DE eo Plutarchus Sympoſiacon libro ſecundo refert quiddam per quam feſtivum. Convivium agitans cum collegis Ducibus, in fine convivii bibit acetum. Percunctantibus num id conduceret ad ſanitatem: *e* *Neſcio*, inquit, *illud ſcio, bonum eſſe ad hoc, uti quis meminerit domeſticæ diætæ, ſive domeſticorum negotiorum*, ſentiens conducere adverſus crapulam, & conferre ſobrietati: ſimul indicans ſe domi parciſſimo victu agere ſolitum.

MANIVS CVRIVS.

9. MANIVS Curius nonnullis arguentibus quod ex *f* agris bello partis partem exiguam unicuique militum diſtribuiſſet, magnam vero Reipublicæ, optavit à Diis, ne quando exiſteret quiſquam Romanus, cui ager exiguus videretur, qui poſſet alere dominum. Sentiens

a *Animoſe.* b *Libere.* c *Mortis contemptus.* d *Frugalitas.* e *Agri modus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tiens eum non eſſe Romano dignum nomine, qui plus appeteret quam quod ad victum frugalem ſatis eſt.

10. SAMNITES poſtea quam ab illo fuerant devicti, venerunt ad Manium Curium, ac magnam auri vim offerebant, atque id temporis forte rapula coquebat illis fictilibus. Reſpondit autem Samnitium legatis hunc in modum: a *Nihil opus eſt auro talem cœnanti cœnam: ſibi vero potius eſſe aurum poſſidentibus imperare, quam aurum habere.*

C. FABRITIVS.

11. C. FABRITIVS cum audiſſet Romanos à Pyrrho devictos, ad Labienum verſus: b *Pyrrhus*, inquit, *non Epirotæ vicerunt Romanos.* Sentiens unius Ducis ingenio victoriam acceptam ferri oportere, non virtuti militum. Hoc pacto Romani nominis ignominiam elevavit, qui cum Epirotis eſſent virtute ſuperiores, hoc ſolo erant inferiores, quod non haberent Ducem Pyrrho ſimilem.

12. CVM Pyrrhus pro redimendis captivis multum auri miſiſſet, aurum quidem non accepit Fabritius. Poſtridie vero Pyrrhus maximum elephantum emiſit, qui ignaro Fabritio à tergo ſubito barriens appareret. Id ubi factum eſt, reſpiciens Fabritius ac ridens: c *Me*, inquit, *nec aurum heri, nec hodie bellua fecit attonitum.* Senſit Pyrrhum hoc de induſtria egiſſe, ut quoniam auro boniſque verbis deliniri non poterat, immani voce belluæ terreretur. Sed expertus eſt Pyrrhus animum undiquaque inexpugnabilem.

13. PYRRHO vero hortanti ut Fabritius apud ſe ageret, Imperii ſocius futurus; d *Ne tibi quidem iſthuc expedierit*, inquit: *Nam ſi Epirotæ noſtrum utrumque pernorint, mihi Regi quam tibi parere mallent.*

14. FABRITIO jam conſuli miſit epiſtolam Pyrrhi medicus, qua promittebat ſe Regem veneno necaturum ſi juberet. At eam epiſtolam auctore non prodito ad Pyrrhum remiſit, jubens illum ſibi cavere, qui peſſi-

a *Aurum ſpretum.* b *Dux egregius.* c *Animus inexpugnabilis.* d *Fiducia ſui.*

peſſimus eſſet judex, tum amicorum, tum hoſtium. *a* Sentiens eum eos habere pro hoſtibus quos amplecti debebat ſi ſatis noviſſet, & hos pro amicis ducere, qui pejus illi vellent quam hoſtes.

15. CÆTERVM ubi compertis inſidiis Pyrrhus medicum egiſſet in crucem, *b* Fabritio captivos gratis remiſit. At Fabritius noluit eos gratis recipere, ſed parem captivorum numerum remiſit, ne à Pyrrho prodi ti veneficii mercedem accepiſſe videretur, negans ſe hoc indicium feciſſe Pyrrhi cauſa, ſed ne Romani viderentur dolis hoſtem occidere, ut qui viribus ſuperare non poſſent.

16. FABIVS Maximus quoniam cum Hannibale confligere detrectabat, ſed mora copias illius & pecuniarum & commeatus égentes attenuebat, ſequens illum per aſpera montuoſaque, ac ſubinde obiter ſeſe opponens, à nonnullis per ludibrium dicebatur, Hannibalis pædagogus: hoc convicio nihil commotus pergebat ſuum inſtitutum ſequi, dicens apud amicos: *c Qui dicteria conviciaque metuat, eum ſibi videri timidiorem his qui fugiunt hoſtes.* Senſit hoc turpius eſſe timiditatis vitium, quo levius eſt periculum. Nihil autem levius dictis, quæ qui formidat, quo modo ſubſtinebit impetum hoſtium?

17. CVM de Minutio illius collega, quoniam nonnullos hoſtes dejecerat, *d* multus eſſet ortus rumor, tanquam de viro nomine Romano digno, ait, ſe magis ſecundam Minutii fortunam, quam adverſam pertimeſcere. Sentiens illius temeritatem periculoſiſſimam eſſe Reipublicæ, quam ſi rerum ſucceſſus attolleret, in extremum diſcrimen adducturum univerſum populum Romanum, ſed adverſis caſibus futuram moderationem.

18. PAVLO poſt cum Minutius hoſtium inſidiis ſeptus in ſummo eſſet periculo, ne cum ſuis copiis periret, Fabius è monte movens exercitum venit illi auxilio, multiſque trucidatis hoſtibus ipſum eripuit. *e* Hoc facto Hannibal ad ſuos dixit. Nonne vobis ſæpenumero prædixi fore, ut illa montana nubes nobis aliquando tempe-

a *Fides in hoſtem.* b *Nihil gratis.* c *Convitia contempta.* d *Temeritas.* e *Facete.*

tempeſtatem immitteret? Hoc Hannibalis non Fabii dictum huc aliunde ſuſpicor adſcriptum.

19. POST calamitatem quam Romani acceperant apud Cannas, creatus Imperator cum Claudio Marcello *a* viro audaci, ſemperque geſtienti cum Hannibale confligere Fabius potius ſperabat futurum, ut ſi pugna abſtineret, Hannibalis exercitus ductu temporis deficeret. Id ſentiens Hannibal, dixit, ſe magis formidare Fabium à pugna quieſcentem, quam Marcellum pugnantem. Nec hoc eſt Fabii apophthegma, ſed Hannibalis.

20. MILES quidam Lucanus delatus erat Fabio, quod noctu frequenter è caſtris clam excederet, amore cujuſdam fœminæ, Fabius cum audiſſet illum alioqui in rebus belli præclarum eſſe virum, juſſit clam apprehenſam mulierem quam amabat miles, ad ſe perduci, quæ ſimul ut adducta eſt, juſſit accerſi virum, ad quem ita locutus eſt: *b* *Haud clam nobis fuit, te præter legem militarem abnoctare à caſtris: at ne id quidem prius nos latuerat te probum eſſe militem, proinde errata ante bene geſtis condonamus, cæterum poſthac eris nobiſcum: nam habeo fidejuſſorem.* Et productam mulierculam illi commendavit.

21. TARENTINOS Hannibal præſidio impoſito tenebat arce excepta: Fabius itaque dolo quam longiſſime exercitum ſuum abduxit ab urbe, quam ubi cepiſſet diripuiſſetque, ſcribæ percunctanti, quid de templorum ſimulacris ſtatuiſſet: *c* *Relinquamus*, inquit, *Tarentinis Deos iratos.*

22. CVM M. Livius ſibi poſtularet acceptum ferri, quod Fabius cepiſſet urbem Tarentinam, videlicet quod in arce præſidium habuiſſet: cæteris jactantiam hominis deridentibus: *d* *Vera*, inquit Fabius, *narras: nam niſi tu civitatem amiſiſſes, nequaquam ego recepiſſem.*

23. FABIO jam ſene filius illius conſul factus eſt, qui cum publicitus multis audientibus habuiſſet orationem, Fabius conſcenſo equo præcedebat. Cum autem juvenis lictorem miſiſſet, qui patrem juberet equo deſcendere, alii quidem factum hoc averſati ſunt: at Fabius ab equo deſiliens, non habita ætatis ratione accurrit,

a *Cunctatio.* b *Error meritis condonatis.* c *Facete.* d *Iactantia eluſa.*

rit, ac filium complexus: a *Euge*, inquit, *fili*, *ſapis qui intelligas quibus imperes*, *& quam magnum magiſtratum ſuſceperis*.

24. CVM Minutius gloriaretur, ipſius opera multum majeſtati Fabianæ dignitatis deceſſiſſe: b *Si ſaperes*, inquit Fabius: *Minuti*, *reputares tibi cum Hannibale certamen eſſe potius quam cum Fabio*.

25. DICEBAT abſurdum videri, ſi cum equos & canes venaticos familiaritate ciboque cicuremus potius quam catenis ac verberibus: homines feroces animo, non humanitate ac beneficiis nobis conciliemus, ſed aſperiores in illos ſimus quam agricolæ ſunt in caprificos ac malos ſilveſtres & oleaſtros, qui has non protinus excidunt, ſed inſitione docent miteſcere.

26. FABIVS Maximus congiariorum exiguitatem notans, c dixit non eſſe congiaria, ſed heminaria. Congiaria dicuntur dona quæ dantur populo. Congius autem menſuræ genus eſt, qua multo minor eſt hemina. Ad menſuram igitur alludens, negavit eſſe congiarium, ſed heminarium.

HANNIBAL.

27. HANNIBAL à Minutio quem inſidiis obſederat, per Fabii copias depulſus, ubi rediſſet in caſtra, dixiſſe fertur: d *Eo prœlio victum à ſe Minutium*, *ſe autem à Fabio fuiſſe ſuperatum*, videlicet ex eadem pugna victus & victor rediit. Perierat enim Minutius, ni Fabius ſuccurriſſet.

28. CVM Marcellus aliquot diebus continenter cum Hannibale conflixiſſet vario Marte, dixit Hannibal, e ſibi rem eſſe cum hoſte, qui nec victus nec victor noſſet quieſcere.

29. CVM Fabius ſimili arte recepiſſet Tarentum, quali Hannibal ceperat: f *Et Roma*, inquit Hannibal, *ſuum habet Hannibalem*.

30. CVM Romanorum Legati conditiones pacis retu-

a *Conſulatus majeſtas*. b *Graviter*. c *Humanitas cicurat optime*. d *Victor & victus*. e *Pertinacia vincit*. f *Dolus dolum vincit*.

retuliſſent apud Carthaginenſes, & Giſco quidam auſus eſſet ſuadere bellum cum Romanis redintegrandum, Hannibal indigne ferens, hominem imbellem de rebus arduis loqui, adhuc dicentem è ſuggeſto deturbavit. Hoc factum tam violentum in libera civitate demirante & indignante multitudine, Hannibal conſcenſo ſuggeſto dixit: a *Neminem mirari debere, ſi qui à primis ſtatim annis Carthaginem reliquiſſet, interim ætatem omnem in bellis & armis tranſegiſſet, minus noſſet urbanas conſuetudines:* hoc præfatus pacem ſuadere cœpit, & perſuaſit.

31. CVM adeſſet dies quo primam penſionem exigebant à Pœnis Romani, b totus populus ad tributi mentionem ingemuit, at Hannibal interim effuſe riſit. Ea de re increpatus ab Haſdrubale Hedo, negavit eum riſum fuiſſe gaudentis, ſed aliorum ſeras & inanes lachrymas deridentis, quæ nunc in leviore malo manarent, cum antea potius manare debuerint, quo tempore Romani claſſes, arma & ampliſſimarum victoriarum ſpolia Pœnis detraherent, ac Leges victis imponerent.

32. CVM Hannibal apud Cannas feliciſſime pugnaſſet, amicis ſuadentibus ut fugientem hoſtem inſequens in urbem irrumperet, non obtemperavit. Quam rem Barcha Carthaginienſis adeo indigne tulit, ut exclamarit: c *Vincere ſcis Hannibal, victoria uti neſcis.* Hoc dictum Titus Livius tribuit Maharbali.

33. HANNIBAL Giſconi nuntianti ſibi admirabilem videri Romanorum inſtructorum ad pugnam numerum: d *Immo aliud*, inquit, *mirabilius te fugit.* Quidnam hoc eſſet ſciſcitanti Giſconi. *Quod ex tam numeroſa*, inquit, *hominum multitudine, nullus appellatur Giſco.* Is Ducis jocus multum timoris detraxit, multumque alacritatis addidit militibus.

34. IDEM profugiens apud Antiochum Regem agebat. Is oſtendit illi ſuum exercitum Barbarico apparatu magnifice inſtructum, ſed ad prædam magis quam ad bellum. Hæc omnia cum diligenter eſſet contemplatus Hannibal, rogavit Antiochus, num hæc omnia ſatis eſſent.

a *Militaris ferocia.* b *Lacrymæ ſeræ.* c *Vti victoria.* d *Ridicule.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

eſſent futura Romanis. Tum Hannibal: a *Plane ſatis arbitror, etiam ſi avariſſimi ſint Romani.* Luſit Pœnus ab inexſpectato: Rex de prœlio ſciſcitabatur, iſte reſpondit de præda. Quid enim aliud eſt miles imbellis, auro, argento, cæteriſque rebus ad prædam invitantibus inſtructus?

35. IDEM adhuc puer, b cum quæreretur definiendo odio inter Romam & Carthaginem, pedem infixit ſolo, ac pulvere ſuſcitato tum demum finem belli fore dixit, cum altera pars in habitum pulveris eſſet redacta. Agnoſcas ingenium exitio Romanæ gentis natum.

36. INTER Scipionem Africanum & Hannibalem ortus eſt ſermo de præſtantia Ducum. Cumque Scipio rogaſſet quem primum eſſe cenſeret, reſpondit: c *Alexandrum Magnum*, quem ſecundum, *Pyrrhum Epirotarum Regem:* quem tertium, ſeipſum nominavit. At quid, inquit Scipio, ſi me viciſſes? *Tum*, inquit, *me neque ſecundum, neque tertium, ſed omnium primum cenſuiſſem.*

37. HANNIBAL bibiturus venenum quod in eum uſum paratum habebat, dixit: d *Solvamus ingenti cura populum Romanum.* Aut ut Livius refert. *Solvamus diutina cura populum Romanum, quando mortem ſenis exſpectare longum cenſet.* Id poſtremo male habebat hominem, quod Romanis jam non poſſet aliquo pacto moleſtus eſſe.

38. POST victoriam Cannenſem, ſi Hannibal recta petiſſet Romam, poterat in Capitolio prandere: ſed frui quam uti victoria maluit, Campaniam ac Tarentum peragrans: ubi mox & ipſe & exercitus ardore adeo elanguit, ut veriſſime dictum ſit, Capuam Hannibali fuiſſe Cannas e Siquidem invictum alpibus, indomitam armis, Campania ſole, & Bajæ fontibus calidis tepentes ſubegerunt. Refert Florus.

SCIPIO

a *Exercitus prædæ aptus.* b *Odium pertinax.* c *Præſtantia.* d *Odium pertinax.* e *Voluptas emollit indomitos.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

SCIPIO MAIOR.

1. SCIPIO ſenior ſi quando vacans à negotiis bellicis in literis verſaretur, dicere ſolet, *a* ſe nunquam minus eſſe otioſum, quam cum eſſet in otio. Senſit ſe id temporis non dare animum otio in voluptatibus, ſed de Reipublicæ commodis multa ſuo cum animo tractare.

2. POSTEA quam Carthaginem Novam quæ erat Hiſpanorum, armis ceperat, milites quidam virginem eleganti forma captam adduxerunt, eique tradiderunt. Hic ille; *b* *Libenter acciperem*, inquit, *ſi privatus eſſem, non Imperator*. Iuvenis inſigni puellæ forma corrumpi non potuit, quo minus meminiſſet quid deceret Imperatorem. At multi ſunt hodie, qui ob hoc ipſum ſibi credunt tum licere, tum decora eſſe omnia, quod ſunt Imperatores.

3. RVRSVS cum obſideret oppidum humili loco ſitum, prominente illic Veneris templo, juſſit illuc profiteri vadimonia, tanquam tertio poſt die jus ibi redditurus. *c* Et quod ſe facturum prædixit, fecit urbe capta: tanta erat fiducia victoriæ.

4. IN Sicilia percunctanti cuidam, qua re fretus claſſem educere pararet in Africam, oſtendit viros armatos trecentos ſeſe exercentes, præterea turrim excelſam mari imminentem, & ait: *d* *Nullus horum eſt qui non conſcenſa turri ſemet in mare præcipitaturus ſit, ſi juſſero*: ſentiens non perinde referre quam numeroſam educas multitudinem, modo fortis Dux educat exercitatos & dicto audientes.

5. VBI trajecit in Africam, ac terra potitus hoſtium caſtra concremaſſet, Carthaginenſes miſſis Legatis fœdus cum Scipione pepigere, pollicentes ſe & elephantos cameloſque, & naves, & pecunias daturos. *e* Cæterum poſtea quam Hannibal abnavigaſſet ex Italia Carthaginem, cœpit illos conventorum pœnitere, eo quod jam animum recepiſſent. Id audiens Scipio, negavit

a *Otium ſapientis.* b *Imperator caſtus.* c *Fiducia eventus.* d *Miles dicto audiens.* e *Animus præſens.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

gavit ſe etiam ſi ipſi vellent, pacta ſervaturum, niſi prius imperatis adderent talentorum quinque millia, hoc nomine quod Hannibalem accerſiſſent.

6. AT poſtea quam Carthaginienſes vi adacti Legatos de fœdere ac pace ad Scipionem miſiſſent, juſſit eos qui venerant protinus abire, tanquam non auditurus eos prius quam L. Terentium ad ſe perduxiſſent. Erat autem Terentius Romanus, a vir probus & humanus, qui in bello captus à Pœnis detinebatur. Quem ut adduxerant, Scipio pro tribunali ſedens hominem apud ſe collocavit: moxque auditis Legatis bellum diſſolvit. Porro Terentius tanti beneficii memor triumphantem Scipionem ſequebatur pileatus, velut illius libertus: quin & Scipione mortuo ad exequias multum exhibuit, aliaque ad funeris celebritatem pertinentia ſtudioſe procuravit. Sed de his poſterius. Heic in Scipione quidem habes exemplum beneficii candide ſimul & honorifice collati, in Terentio vero memoris animi ſpecimen.

7. POSTEA quam Romani trajecerant in Aſiam adverſus Antiochum Regem, iſque Legatos ad Scipionem de pace miſiſſet: b *Id*, inquit Scipio, *prius factum oportuit, non nunc cum & frenum & ſeſſorem recepiſti*. Alluſit ad Apologum de equo & ſeſſore, notiorem quam ut heic ſit commemorandus.

8. SENATVS decreverat ut pecunias ſumeret ex ærario: at cum quæſtores ærarii negarent ſe eo die aperturos: c *Ipſe*, inquit, *aperiam, quando mea cauſa clauditur, qui tanta pecuniarum vi repleverim ærarium*. Vacua non clauduntur, eo Scipio per jocum dicebat, ſibi hoc laboris ſuſcipiendum ut aperiret, qui fuiſſet in cauſa ut tam diligenter clauderetur, ut quæſtores diei ſpatium quærerent ad recludendum. Exemplum ingentis fiduciæ meritis quæſitæ.

9. CVM à petiliis tribunis plebis, multis nominibus accuſaretur apud populum Romanum, nihil ad crimina reſpondit, tantum hoc dixit: d *Hoc die, Quirites, Hannibalem & Carthaginem devici: proin ipſe ſumpta corona in Capitolium aſcendo, Iovi Optimo Maximo ſacri-*

a *Humaniter & grate.* b *Frenum receptum.*
c *Fiducia meritorum.* d *Fiducia meritorum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

crificaturus: ſi quis de me ſuffragium ferre velit, ferat. Hæc locutus aſcendebat ad Capitolium relictis accuſatoribus, non dum perorata cauſa. Tantum valet egregiorum in Rempublicam meritorum fiducia, ut repente judicii rigor verſus ſit in ovationem, & reus pro ſupplice egerit triumphantem.

10. SCIPIO Africanus quibuſdam calumniantibus, quod parum ſtrenuus pugnator eſſet: *a Imperatorem*, inquit, *me mater, non bellatorem genuit.* Significans in Imperatore plus habere momenti ſollertiam ac prudentiam in conſiliis, quam vires in prœliis.

11. IDEM dicere ſolebat, *b* hoſti non ſolum eſſe dandam viam fugiendi, verum etiam muniendam: docens moderandam eſſe victoriam, nec ſæviendum in eos qui contra ferre arma deſtitiſſent.

12. IDEM militi cui ſcutum erat elegantius ornatum. *c Non miror*, inquit, *quod ſcutum tanta cura ornaris, in quo plus habeas præſidii quam in gladio:* ſignificans illum ignavum militem. Clypeus tuetur, ſed gladius fortitudinis organum eſt. Quanquam hoc idem de altero Scipione narratur inferius.

13. IDEM dicere ſolet, *d* ii quibus ſunt equi ferociores tradunt eos domitoribus, ut his faciliori-bus poſſint uti. Sic homines ſecundis rebus effrenatos, ſibique præſidentes tanquam in gyrum rationis ac doctrinæ Duci oportere, ut perſpecta rerum humanarum imbecillitate, varietateque fortunæ, reddantur moderatiores.

14. DICERE ſolet, in re militari turpe verbum eſſe. *e* Non putaram: quod aliis in rebus interdum locus datur male inſtituta poſterioribus conſiliis melioribus corrigere: cæterum quæ ferro peraguntur, ea non oportet temere aggredi, quod hic error fere eſt inemendabilis. Idem dictum locum habet & in his, quæ ſemel facta mutari non poſſunt, ut in ducenda uxore, in ſacris ordinibus.

15. CVM hoſte dicebat non eſſe confligendum, *f* niſi aut invitaret occaſio, aut urgeret neceſſitas: quod incogitantis ſit, oportunitatem oblatam negligere, & ex-

a *Generoſe.* b *Clementer.* c *Ignavia.* d *Graviter.* e *Providentia.* f *Quando bellandum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

& extremæ ignaviæ ſit, tum non præſtare fortem animum, cum audacia ſpem præbet incolumitatis, formidoloſitas nihil aliud quam certum promittit exitium.

T. QVINCTIVS.

1. T. QVINCTIVS ab ipſo protinus initio clarus fuit, ut prius quam eſſet ædilis, aut tribunus militum, aut prætor, conſul factus ſit. Porro miſſus Imperator adverſus Philippum, ſuaſit ut veniretur in colloquium. At cum Philippus poſceret obſides, eo quod ille multis Romanis comitatus eſſet, ipſe vero ſolus: a *Vt ſolus ſis*, inquit Quinctius, *ipſe feciſti, qui amicos & cognatos tuos occideris.*

2. VBI Philippum bello vicerat, in Iſthmiis præconio juſſit evulgari, ſe Græcos ſuæ libertati ſuoque juri permittere. *b* Quotquot autem Romani temporibus Hannibalis capti ſerviebant apud Græcos, cum horum ſingulos Græci quingentis drachmis emiſſent, gratis Quinctio donarunt: qui & ipſi Romæ triumphantem Quinctium ſecuti ſunt pileati, quod facere ſolent è ſervitute manumiſſi. Et hoc miror à Plutarcho inter apophthegmata commemorari.

3. ACHÆOS meditantes expeditionem adverſus inſulam Zacynthiorum, monuit ut caverent, *c* ne more teſtudinum caput extra Peloponneſum proferentes, venirent in periculum. Teſtudo enim intra teſtam tutiſſima eſt.

4. CVM Antiochus Rex cum numeroſo exercitu veniſſet in Græciam, omneſque reddidiſſet attonitos & militum numerus & armaturæ varietas, Quinctius hoc ſermone metum ademit Achæis: *d* *Cum*, inquit, *eſſem in Chalcide cœnans apud hoſpitem meum, mirabar carnium copiam, cum eſſent omnia tecta nive:* at hoſpes reſpondit, ea omnia nihil aliud eſſe quam ſuis domeſticæ carnes, tantum apparatu & conditura diverſa. *Ne vos igitur*, inquit, *admiremini Regis copias, cum auditis haſtatos, cataphractos, pedites equites & ſagittarios.* Nam hi omnes Syri ſunt, armatura inter ſe differentes.

5. IN

a *Libere.* b *Clemens victor* c *Tutum conſilium.* d *Oſtentatio inanis.*

5. IN Philopœminem Achæorum Ducem, qui multos haberet equites & armatos, ſed pecuniarum indigus, ita ludebat: *a* *Philopœmen*, inquiens, *manus habet & crura, ventrem non habet*. Ac tali quidem ſpecie corporis erat Philopœmen. Quinctius autem equites ac pedites armatos, manus & crura Ducis appellabat, ſed quoniam non haberet quo aleret militem, negabat illum habere ventrem.

C. DOMITIVS.

6. C. DOMITIVS, ſive ut Livius lib. 7. Decad. 4. Cn. Domitius, *b* quem Scipio major pro ſe Lucio fratri in bello adverſus Antiochum Legatum dederat ubi contemplatus eſſet hoſtium phalangem, exercitus præfectis hortantibus ut confeſtim aggrederetur, negavit tempus ſufficere ad hoc, ut tot millibus trucidatis ac direptis impedimentis, in caſtra reverſi ſua curarent corpora. Sed hoc ipſum poſtridie ſe tempeſtive facturum dixit. Ac poſtero die congreſſus, quinquaginta millia trucidavit. Vir ſtrenuus non dubitavit de victoria, ſpacium modo temporis gerendæ rei par eligebat.

P. LICINIVS.

7. P. LICINIVS conſul, *c* Imperator equeſtri pugna ſuperatus à Perſeo Macedonum Rege, bis mille & octingentos milites amiſit, partim interfectos, partim captos. Vbi vero poſt pugnam Perſeus mitteret Oratores acturos de fœdere, ac pace, Licinius qui victus erat, victori præſcripſit, ut ſi pacem vellet, quæ haberet in ſua poteſtate, daret in fidem Romanorum. Ne calamitas quidem fortiſſimi viri ſpiritus potuit imminuere. Ne ignoravit Perſeus quibus cum viris ipſi res eſſet, eoque fecit victor quod victi ſolent facere.

PAVLVS

a *Salſe.* b *Fiducia eventus.*
c *Animoſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

PAVLVS ÆMILIVS.

8. PAVLVS ÆMILIVS cum iterum peteret conſulatum, repulſam tulit: cæterum cum bellum adverſus Perſeum, *a* ac Macedones, imperitia ſegnitieque Ducum in longum duceretur, eidemque conſulatum detuliſſent, negavit ſe illis habere gratiam: non enim ſe ob id tum deſignatum Imperatorem, quod ipſe deſideraret imperium, ſed quod ipſi Imperatorem.

9. E FORO domum reverſus cum filiam puellam nomine Tertiam reperiſſet lachrymantem, rogavit quid haberet. Illa reſpondente, Perſeus nobis interiit: Id erat nomen catelli, quem puella habebat in deliciis: *Sit felix*, inquit, *O filia, omen accipio*: moxque in bellum profectus pulcherrimum de hoſte triumphum egit.

10. IN exercitu vero cum multam confidentiam *b* ac loquacitatem comperiſſet militum officia Ducum ſibi vindicantium, reſque non neceſſarias curantium, juſſit illos quieſcere, nec aliud quidquam agere, quam ut enſes ſuos acuerent, cætera ſibi fore curæ. Nocturnas autem excubias juſſit illos ſine lanceis & gladiis agere, quo nimirum adempta ſpe depellendi hoſtem, tanto acrius pugnarent cum ſomno.

11. CVM per loca prærupta irrupiſſet in Macedoniam, vidiſſetque inſtructam hoſtium aciem, exhortante Naſica ut protinus invaderet hoſtem. *c Facerem*, inquit, *ſi tuæ eſſem ætatis, ſed multarum rerum experientia prohibet, ne ex itinere ſtatim cum inſtructa acie congrediar.*

12. DEVICTO Perſeo, cum epulum exhiberet victoriale, *d* dicebat, ejuſdem eſſe artis & aciem bene inſtruere, & convivium exhibere, illam, ut hoſtibus ſit quam maxime formidabilis, hoc, ut amicis ſit jucundiſſimum.

13. CVM Perſeus captivus deprecaretur, ne in triumpho duceretur: *e Iſthuc*, inquit, *in te ſitum erat*: ſignificans illi licuiſſe in bello perire, aut certe vincere.

14. EX

a *Neceſſitate delatus honor.* b *Diſciplina militaris.* c *Dux uſu rerum callidus.* d *Ars convivii.* e *Severe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

14. EX pecuniarum infinita vi reperta in caſtris hoſtium, ipſe quidem nihil ſibi ſumpſit. *a* Tuberoni tamen genero phialam pondere quinque drachmarum, fortiter geſtæ rei præmium dedit. Atque hoc primum ajunt argenteum vaſculum in Æliorum domum fuiſſe ingreſſum. Meminit hujus Plinius libro 33. cap 11. Quanquam ait fuiſſe duo pocula, nec Tuberonem nominat, ſed Cajum Ælium.

15. EX quatuor liberis maſculis quos ſuſceperat, duos antea dederat in adoptionem. *b* Ex duobus autem qui remanſerant in familia, alter quinque ante triumphum diebus interiit, annos natus quatuordecim: alter quinto poſt actum triumphum die, annos natus duodecim. Ob id populo luctum ac mærorem cum illo jungente, ipſe prodiens ad multitudinem, dixit ſe poſt tam continuos rerum ſucceſſus aliquid magni mali à fortuna exſpectaſſe: ſe vero nunc de patriæ incolumitate ſecurum eſſe factum, nihilque timere periculi, poſtea quam fortuna proſpere geſtarum rerum invidiam in ſuam domum impingente, ipſe pro omnibus dependiſſet.

16. VXOR erat illi papyria, Maſonis viri conſularis filia, quam cum longo tempore domi habuiſſet, exque ea pulcherrimam ſobolem ſuſtuliſſet, inclytum illum ac maximum Scipionem Æmilianum, repudiavit: & amicis divortium vehementer diſſuadentibus, porrexit calceum, dicens: *c Hic calceus nonne novus eſt, nonne pulcher eſt? at nemo veſtrum novit, qua pedem meum torqueat.*

17. PERSEO ſeſe ad victoris pedes abjicienti, voceſque degeneres emittenti: *d Cur, inquit Paulus, fortunam crimine liberas, ſic te gerens, ut ſuperiore etiam fortuna videaris indignus? Cur meam dedecoras victoriam ac rerum à me geſtarum gloriam obſcuras, tam abjectum te demonſtrans, ut indignus appareas, quem populus Romanus haberet hoſtem.*

18. IDEM dicebat, Imperatorem, *e* ſi minus ætate, certe moribus ſenem eſſe oportere: ſentiens non eſſe præcipitanda conſilia, quod ſolent juvenes, ſed moribus utendum eſſe ſenilibus.

Q CATO

a *Frugalitas.* b *Patriæ caritas.* c *Calceus qua torqueat.* d *Temeritas.* e *Generoſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

CATO SENIOR.

1. CATO SENIOR in concione ſuaſurus de frumento viritim dividendo, ita præfatus eſt: *a Perdifficile eſſe ad ventrem auribus carentem verba facere:* ventrem dixit quod ageretur de populi victu.

2. AIEBAT ſe mirari, quo modo ſervari poſſit ea civitas, *b* in qua pluris veniret piſcis, quam bos. Præcipuus luxus olim erat in piſcibus, unde legimus mullum ſex millibus emptum.

3. OBIVRGANS aliquando ſummam uxorum impotentiam: *c Omnes*, inquit, *homines uxoribus dominantur, nos omnibus hominibus, nobis autem uxores:* hoc modo colligens, mulieres eſſe rerum omnium dominas.

4. DICERE ſolet, ſe malle pro collato beneficio nullam reportare gratiam, *d* quam pro maleficio perpetrato non dare pœnam. Significans nihil eſſe periculoſius impunitate, quæ ſemper ad deteriora invitat.

5. IDEM dicebat, ſe omnibus peccantibus ignoſcere, præterquam ſibiipſi. *e* Multum diſſimilis illi Mævio, qui carpens alios ſibi condonabat omnia. Sibi ignoſcit, quem non pœnitet admiſſi: de ſe pœnas ſumit, qui cura penſat quod incogitantia commiſſum eſt.

6. EXHORTANS autem Magiſtratus ad ſumendas pœnas de his qui delinquerent, dicebat eos qui maleficos prohibere poſſent nec facerent, lapidandos eſſe: ſentiens illos de univerſo populo peſſime mereri, quod ad ſcelerum licentiam invitarent improbos.

7. AIEBAT ſibi magis placere, *f* juvenes qui rubeſcerent quam qui palleſcerent, quod rubor arguat probam indolem, pallor non item.

8. DICEBAT *g* ſibi inviſum eſſe militem, qui ambulans moveret manus, pugnans moveret pedes, clariuſque ſterteret quam inclamaret, peſſimum autem Imperatorem, qui ſibi non poſſet imperare.

9 MAXI-

a *Venter ſurdus.* b *Luxus.* c *Vxorum imperium.* d *Impunitas mala.* e *Severus in ſeipſum.* f *Pudor.* g *Miles bonus.*

9. MAXIME exiſtimabat: oportere unumquemque ſeipſum revereri, quod nullus unquam à ſeipſo diſcedat. Ita fieret, *a* ut quidquid aliis teſtibus non auderemus facere, idem ſolos facere puderet.

10. CONSPICIENS multorum erigi ſtatuas, *b* *Malim*, inquit, *ut de me quærant homines, quamobrem Catoni non ſit poſita ſtatua, quam quare ſit poſita*: ſentiens ſe malle res præclaras gerere, ut olim ſcientes illum promeruiſſe ſtatuam, mirentur non eſſe poſitam.

11. ADMONEBAT ut qui potentes eſſent, *c* parce uterentur ſua poteſtate, quo ſemper uti poſſent: ſentiens potentiam clementia comitateque fieri diuturnam, ferocia brevem.

12. QVI virtutem honore ſuo fraudarent, *d* eos dicebat ipſam virtutem à juventute auferre: ſentiens præmiis animos juvenum ad virtutem accendi, quæ ſi detrahas, ipſa virtus elangueſcit.

13. MAGISTRATVM aut judicem dicebat, *e* nec pro juſtis orandum, nec pro injuſtis exorandum. Senſit culpam eſſe judicum, ſi ut juſtis æqui ſint, orandi ſunt, cum oporteat ultro favere bonis: pro injuſtis orare fortaſſis humanitatis eſt; at exorari, eſt à juſtitia deflectentis.

14. INIVRIAM etiam ſi facienti nihil adferat periculi, univerſis tamen periculoſam eſſe dicebat: *f* ſentiens impunitæ injuriæ exemplum omnibus minari injuriam. Etenim ſi liceat impune lædere, nullus erit tutus ab improborum violentia.

15. SENECTVTI cum multa adſint probra, dicebat non eſſe addendum malitiæ dedecus: *g* ſentiens ſenectutem multis nominibus vulgo male audire, veluti cum audit deformis: edentula, luſcioſa, imbecillis, oblivioſa, indocilis. Hæc ferre ſatis eſt, ut non accedat crimen improbæ vitæ, quod omnibus quidem fœdum, ſed ſeni fœdiſſimum. Alii narrant hoc ab illo dictum in ſenem obvium vitæ contaminatæ. *g* *Ne ætatis tuæ malis addas turpitudinem.*

16. IRATVM *h* ab inſano nulla alia re differre dicebat,

a *Sibi quiſque teſtis.* b *Statuarum gloria.* c *Poteſtas moderata.* d *Honor virtutis.* e *Iuſtitia.* f *Impunitas.* g *Senectus.* h *Ira.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

bat, quam mora temporis: *a* ſentiens iram brevem eſſe inſaniam.

17. EOS qui fortuna moderate, ſobrieque uterentur, dicebat minime peti invidia: *b* *Non enim*, inquit, *nobis ſed bonis quæ nos circumſtant, invident homines*. Externa bona extra hominem ſunt, at inſolenter utendi vitium intra hominem eſt, qui eo ſibi conflant invidiam, vere ſunt invidioſi.

18. QVI in rebus ridiculis ſeriam operam ponerent, *c* eos dicebat in ſeriis fore ridiculos: ſignificans aſſuetos ridiculis, ob habitum collectum, in ſeriis negotiis ita ſe gerere, ut non ſolum rideantur, ſed etiam derideantur.

19. PRÆCLARAS actiones ajebat præclaris verbis occupandas, ne à gloria defluant. Argutius eſt quod vertit Philelphus, aliud, ut opinor, exemplar ſequutus. Honeſtas actiones, honeſtis actionibus occupandas, hoc eſt, benefacta benefactis addenda, ne ſi deſinamus bene facere, obſoleſcat priorum benefactorum memoria.

20. CIVES incuſabat, quod ſemper iiſdem committerent Magiſtratum: *d* *Videmini enim*, inquit, *aut vilem habere Magiſtratum, aut judicare paucos eſſe dignos Magiſtratu*. Quorum alterum erat male ſentire de publica poteſtate: alterum, male ſentire de civibus.

21. QVENDAM qui agros mari vicinos ob luxum vendere coactus eſt, *e* ajebat ſe mirari, quaſi plus poſſet quam ipſum mare: quod enim illud vix paullatim alluebat, ille facile devorarat.

22. CENSVRAM petens, cum cæteros competitores videret ſupplices, *f* populoque blandientes, ipſe clamabat populo opus eſſe medico auſtero, validiſque remediis: proin eligendum, non qui jucundiſſimus eſſet, ſed qui inexorabilis. Atque hæc dicens, ante omnes cenſor creatus eſt. Agnovit populus morbum ſuum, eoque Cato plus valuit objurgando, quam cæteri blandiendo.

23. QVANDO docebat juvenes intrepide pugnare, ſæpenumero dicebat, verba plus quam gladium, & voces

a *Ira*. b *Invidia quo modo vitetur*. c *Ridiculis aſſueſcere*. d *Honos non ſemper iiſdem*. e *Lurco*. f *Severitas*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

voces plus quam manum hoſtes in fugam vertere, attonitoſque reddere. *a* Nolebat militem in prœlio mutum eſſe, ſed atrocibus dictis, clamore, vultuſque truculentia terrere hoſtem.

24. BELLVM gerens cum his qui Bœtim fluvium accolunt, *b* cum in diſcrimen adductus eſſet propter hoſtium multitudinem, & Celtiberi quidem offerrent ſuppetias, ſi darentur talenta ducenta; Romani vero non ſinerent illum mercede paciſci cum barbaris: dixit errare Romanos, eo quod ſi viciſſent, redditurí fuerint non de ſuo, ſed de bonis hoſtium: ſin victi fuiſſent, jam non fore, nec à quibus peteretur, nec qui peterent.

25. QVAMVIS autem complures urbes cepiſſet, *c* tamen ajebat ſe hiſce diebus quos inter hoſtes egit, nihilo plus ſumpſiſſe quam quæ ex hoſtium agris comediſſet, bibiſſetque.

26. CVM cuique militum argenti libram diſtribuiſſet, ait: *d Satius eſſe multos habentes argentum, quam paucos habentes aurum è militia domum redire.* Nam Duces non alia re quam gloria auctos è provinciis redire, oportere. Senſit rem ſat feliciter geſtam, ſi tanta militum multitudo redeat incolumis, ut ex diſtributis manubiis exigua portio ad ſingulos redeat, potius quam ſi multis deſideratis pauci redeant ex præda locupletiores. Quoniam autem rerum proſpere geſtarum gloria redit ad Duces, hac portione par eſt illos eſſe contentos, ſive multum ſit prædæ, ſive parum.

27. IN militia quinque ſervos habebat, quorum unus tria captiva corpora emit. *e* Quod ubi ſenſit reſciſſe Catonem, prius, quam in ejus conſpectum veniret, ſeipſum laqueo præfocavit. Adeo quæſtum oderat in milite, adeo veniam deſperabat qui peccaverat. Nec hoc videtur apophthegma.

28. HORTANTE Scipione Africano, ut Achæorum exſulibus opitularetur, quo illis in ſuam patriam redire liceret: ſimulabat ejus rei ſibi nullam eſſe curam. Cæterum in ſenatu cum hac de re multa verba fierent, aſſurgens ait: *f Perinde quaſi nihil habeamus quod agamus,*

a *Vox in bello.* b *Argute.* c *Abſtinentia Ducis.* d *Reditus è bello.* e *Severitas.* f *Senes neglecti.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

mus, ſedemus de ſeniculis aliquot Græcis diſputantes, utrum à noſtris an illius regionis veſpillonibus efferantur.

29. CVM Poſtumius Albinus hiſtoriam Græce conſcripſiſſet, & ob id veniam peteret ab auditoribus, Cato irridens. a *Danda*, inquit, *erat venia, ſi Amphyſtionum decreto coactus Græce ſcripſiſſet.* Hoc aliquanto ſecus narrant Gellius & Macrobius.

30. POPVLVM Romanum gregi pecudum conferre ſolebat, quæ ſingulæ nemini obtemperant, univerſæ autem gregis ducem ſequuntur. b *Sic & vos*, inquit, *quos nemo veſtrum privatim in concilium adhibere vellet, ab his heic congregati vos agi ducique ſinitis.* Notans populum, quod deterrimis committeret Magiſtratus.

31. AIEBAT populum Romanum non tantum purpuræ, verum etiam virtuti plurimum conducere. c Quemadmodum enim tinctores eum potiſſimum colorem inducunt, quo vident homines maxime delectari: ita juventus ad ea ſtudia potiſſimum incumbit, quibus populus defert honores. Honos enim non ſolum alit artes, verum etiam virtutem. Hoc pacto monebat populum, ut Magiſtratus his demum committerent, qui de ſe virtutis ſpecimen dediſſent, ita fore ut quam plurimi ſeſe ad egregia ſtudia conferrent.

32. HORTABATVR juvenes ut qui virtute & æquitate ad dignitatem perveniſſent, d ne turpiter ad deteriora degenerarent: ſin ambitu ac violentia, ad meliorem frugem ſe referrent: ita futurum ut & illi gloriam augerent, & hi benefactis maculam abolerent.

33. QVI Magiſtratum eundem frequenter ambirent, e eos dicebat velut ignaros vitæ, ne aberrarent lictores qui præcederent ſemper quærere. Solent enim lictores præire Magiſtratum, non ut viam oſtenderent, ſed honoris gratia.

34. IN inimicum quendam probroſæ vitæ: f *Hujus*, inquit, *mater cum Deos orat ut ſibi filius ſit ſuperſtes, non precatur, ſed imprecatur:* ſentiens illam & ſibi & Reipublicæ precari magnum malum.

35. CVM

a *Latinus Græce.* b *Populus qualis.* c *Honos alit virtutem.* d *Conſilium optimum.* e *Modus in honoribus.* f *Filius improbus.*

35. CVM Eumenes Rex Romam veniſſet, & à ſenatu honorifice exceptus, clariſſimorum civium frequentia ſtiparetur, Cato non diſſimulabat tantum Romanorum erga illum ſtudium ſibi ſuſpectum eſſe, ipſe vitans Regis conſuetudinem. Hoc quibuſdam admirantibus ac dicentibus. Eumenem virum eſſe probum, ac amico in populum Romanum animo. *a* *Sint iſta vera*, inquit, *attamen illa bellua, natura ferox canis eſt*: ſentiens omnes Reges, utcumque pro tempore ſimulent, natura tyrannos eſſe, ac Democratiæ infenſos. Romæ autem Regis nomen erat iuviſiſſimum.

36. DICEBAT ideo ſibi ab inimicis conflari invidiam, quod quotidie noctu ſurgens rei familiaris rationibus neglectis Reipublicæ conſuleret: *b* notans ingratitudinem populi.

37. CVM tres eſſent deſignati qui Legati proficiſcerentur in Bythyniam, quorum unus podagra teneretur, alter caput haberet vulneribus confoſſum, tertius vecordia laborare videretur, Cato ridens dixit: *c Populi Romani legationem nec pedes habere, nec caput, nec cor.*

38. CVM impetratum eſſet de reſtituendis Achæorum exſulibus, Polybius & hoc ad ſenatum retulit, ut reſtitutis apud ſuos priſtini honores ac Magiſtratus redderentur. Hic Cato rogatus ſententiam dixit: *d Polybius idem facere videtur quod fecit Vlyſſes, qui Cyclopis ſpeluncam repetere voluit, quo pileum & cingulum quæ illic per oblivionem reliquerat, reciperet*: ſignificans abunde multum eſſe, quod exulibus datus eſſet in patriam reditus, eſſetque periculum ne dum priſtinos honores repetunt, etiam à reditu excludantur.

39. AIEBAT ſtultos prudentibus plus adferre utilitatis quam prudentes ſtultis. *e* Prudentes enim dum facile vident errata ſtultorum, eaque vitant, fieri cautiores: at ſtultos non item quæ à prudentibus recte fiunt, quia non vident, poſſe imitari.

40. VIDENS *f* quendam vehementer obeſum, mirabatur cui uſui tale corpus eſſe poſſet Reipublicæ, cujus inter guttur & inguen omnia venter occuparet.

a *Rex infenſus Democratiæ.* b *Pietas in patriam.* c *Salſe.* d *Puſilla curare cum periculo.* e *Nova ſententia.* f *Obeſus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

41. LVRCONI cuidam ambienti inter Catonis familiares recipi, negavit, dicens, ſe cum eo non poſſe vivere, *a* qui plus ſaperet palato quam corde.

42. AMANTIS animum dicebat in alieno corpore vivere: quod hodie quoque celebratur, animam illic potius eſſe ubi amat, *b* quam ubi animat.

43. TRIA per omnem vitam accidiſſe dixit, *c* quorum pœnituiſſet: primum, ſi quid arcani fœminæ credidiſſet: ſecundum, ſi quopiam navigio vectus eſſet quo pedeſtri itinere pervenire licuiſſet: tertium, ſi quis dies ipſi per negligentiam abſque fructu effluxiſſet.

44. AD tribunum plebis qui veneficii infamia laborabat, iniquam ferentem legem: *d* *Adoleſcens*, inquit, *nondum ſcis utrum haurire quod temperas, an approbare quod ſcribis deterius ſit:* ſentiens & legem quam parabat, exitioſam eſſe Reipublicæ.

45. A QVODAM multis nominibus infami vexatus: *e* *Impar mihi*, inquit, *tecum certamen eſt. Nam ut tibi & male audire & maledicere facillimum ac promptiſſimum eſt, ita mihi maledicere inſuave, male audire inſolitum.*

46. APVD Athenienſes cum quæcunque Cato breviſſimo ſermone expedierat, ea vix longo verborum ambitu redderet interpres, dictum eſt, Græcis orationem è labiis, Romanis ex corde proficiſci.

47. ADOLESCENS quidam patris vita defuncti inimicum mox in jus vocavit, ultuſque eſt, quem Cato obvium comiter amplexus. *f* *Sic oportet*, inquit, *non agnis hædiſve, ſed è malorum lachrymis ac damnationibus parentum exſequias celebrare.*

48. CVM quidam Catoni dixiſſet. Eamus deambulatum: & adoleſcens quidam interpellaſſet dicens. Quid opus erat de? *g* *Immo*, inquit Cato, *quid opus erat te?* Vna litterula mutata, ſignificavit ipſum potius eſſe ſupervacaneum in vita, quam de, in verbo.

49. CATO percuſſus ab eo qui arcam ferebat, cum bajulus diceret, Cave, rogavit nunquid ferret præter arcam. Nam quod ad arcam attinebat, *h* ſerum erat dicere,

a *Palato ſapere.* b *Amor.* c *Pœnitenda.* d *Salſe.* e *Maledicentia.* f *Pietas in patrem.* g *Curare frivola.* h *Admonitio ſera.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

dicere, Cave. Simulavit itaque ſe moneri de alio quopiam onere quam de arca, unde cavendum eſſet. Simile eſt quod de Diogene trabe icto retulimus.

50. CATO ſenior quibuſdam efferentibus hominem inconſulte audacem, & in rebus bellicis ſtrenuum, ait plurimum referre, utrum quis virtutem magnam magno æſtimet, an vitam non magni faciat: *a* ſentiens non eos ſtatim eſſe fortes, qui quovis modo vitam contemnunt, ſed qui tanti faciunt virtutem, ut hujus gratia vitam alioqui caram negligant. Nam ſemet in vitæ diſcrimen conjicere, aut infelicium eſt, & quos vitæ jam tædet, aut immanium & belluis ſimilium.

51. CATO in Albidium qui luxu facultates prodegerat, denique & ædes devorarat, *b* noviſſime conſequutum incendium, quod reliquum erat abſumpſit, ita jocatus eſt, ut diceret eum feciſſe proterviam. Id erat priſcum ſacrificii genus, in quo ſi quid ſuperfuiſſet, ſervari religio erat, ſed igni cremabatur.

52. CATVLVS Cenſor Catonem ſibi arctiſſima junctum neceſſitudine rogavit, ut quendam ipſius judicio obnoxium, erat enim quæſtor, miſſum faceret. Ille hunc in modum reſpondit: *c Turpe eſt nos qui juventuti recte inſtituendæ auctores eſſe debemus, à lictoribus irrideri noſtris.* Negavit aſperius quod injuſte petebatur.

53. DE ſpe ſic prædicaſſe narratur auctore Plutarcho, quod quæ magna eſſent, puſilla faceret, quæ puſilla, prorſus nulla: ſentiens, opinor, de periculis. *d* Victoriæ ſpes extenuat omnia quæ ſolent à bello deterrere.

54. COMMEMORANTVR ejuſdem quædam velut oracula de re ruſtica. Dicebat fortiſſimos viros ac ſtrenuiſſimos milites, & agricolis gigni, minimeque male cogitantes. Prædium ne cupide emas. In re ruſtica operæ parcas, in agro emendo minime. Quod male emptum eſt, ſemper pœnitet. Agrum paraturos ante omnia intueri oportet aquarum vim & vicinum. Æſtimare oportet quo modo niteant contermina. Malus eſt ager cum quo dominus luctatur. De bono domino melius emitur fundus. Agro ut homini quamvis quæſtuoſus, ſi idem ſumptuoſus ſit, non multumupereſſe. Idem

a *Fortitudo vera.* b *Profuſio.* c *Severe.* d *Spes fallax.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

interrogatus quis eſſet certiſſimus quæſtus, reſpondit: *Si bene paſcat*, quis proximus: *Si mediocriter paſcat*: quid tertium: *Si bene veſtiat*: quid quartum, reſpondit: *Arare*. Cuidam autem ſubjicienti quid fœnerare: *Quid*, inquit, *hominem occidere?* Dixit agricolam oportere vendacem eſſe non emacem. Fundum in adoleſcentia ſine cunctatione conſerendum, non niſi conſito agro ædificandum, ac tum quoque cunctanter: optimum eſſe aliena inſania frui. Eum qui bene habitet, ſæpius ventitare in agrum, frontemque domini plus prodeſſe quam occipitium. Hunc agri modum ſervandum, ut neque fundus villam quærat, neque villa fundum. Satius eſſe minus ſerere, & minus arare. Latifundia perdidere Italiam. Villicum quam proximum domino cordi eſſe debere, & tamen ſibimetipſi non videri. Coli rura ergaſtulis peſſimum eſſe, ut quidquid agitur à deſperatis. Nihil minus expedire, quam agrum optime colere.

55. CVM Catoni cauſam in foro agenti. Lentulus attracta pingui ſaliva in mediam frontem quantum poterat exſpuiſſet, abſterſit Cato faciem ac dixit: a *Affirmabo omnibus Lentule, falli eos qui te negent os habere.* Os habere negantur quos nihil pudet: id cum eo facto maxime declaraſſet Lentulus, tamen Cato ludens profitetur illi eſſe os, non quod erubeſceret, ſed quod ore multam purulentiam ejacularetur.

56. QVIDAM mane ſurgens reperit caligas à ſoricibus arroſas: hoc oſtento, turbatus, conſuluit Catonem quid mali portenderetur. Ille vero: b *Non eſt*, inquit, *oſtentum, quod ſorices arroſerunt caligas, ſed ſi caligæ arroſiſſent ſorices, id demum fuiſſet oſtentum.*

57. DICERE ſolet, pecuniam pedibus compenſari: ſentiens, ni fallor, ſumptuoſum eſſe ad villam procul diſſitam crebro proficiſci, ſed hoc impendii pedibus penſari, ſi dominus impiger pedes inviſat fundum ſuum. Refert M. Tullius in oratione pro L. Flacco.

CATO VTICENSIS.

1. CVM Catoni qui poſt dictus eſt Vticenſis, etiamnum puero vitio daretur taciturnitas: nec enim cum pueris

a *Patienter.* b *Superſtitio irriſa.*

pueris exercebatur, nec à quoquam audiri volebat, ait: a *Carpant taciturnitatem, modo vitam probent.* Et addidit: *Tum demum abrumpam hoc meum ſilentium, cum ea loqui potero, quæ ſunt indigna ſilentio.*

2. CVM partes in conviviis ſortirentur, nec illi faviſſet ſors, amicis hortantibus ut primus omnium caperet, b οὐ καλῶς, inquit, ἔχει ἀκούσης ἀφροδίτης, id eſt, *non decet invita Venere.* Tam natura juſtus erat, ut præter ſortem amicorum favore noluerit uti. Veneris jactus felix erat in talis.

3. CVM M. Tullius Murenam defendens, multa falſe diceret in paradoxa Stoicorum, ridentibus cæteris tandem & Cato exhilaratus, proximis dixit: c *Dii boni, quam ridiculum habemus conſulem.* Stoicorum philoſophiam Cato præcipue ſequebatur, puer nactus hujus ſectæ præceptorem.

4. CVM in ſenatu de Catilinæ conjuratione tractaretur, redditæ ſunt Cæſari literæ. Id ubi ſenſit Cato, ſuſpicans à conjuratis venire, clamare cœpit ut palam recitarentur. Id ne fieret, Cæſar Catoni literas tradidit. Erant autem ab Servilia Catonis ſorore, amatoriæ parumque pudicæ. Eas ubi legit Cato rejecit in Cæſarem dicens: d *Accipe ebrie.* Nec aliud loquutus rediit ad ſermonem intermiſſum.

5. HORTENSIVS à Catone petiit, ut Portiam filiam ſuam Bibulo nuptam ſibi traderet in matrimonium, pollicens ſe marito e redditurum ſimul atque ex ea prolem ſuſcepiſſet. Id cum multis rationibus illi perſuaſiſſet, Cato reſpondit, ſe quod ad ipſum attineret, libenter gratificaturum amico, verum hoc non audere à Bibulo petere. Tum Hortenſius nudans animum ſuum, petiit Martiam ipſius Catonis uxorem. Iam enim ſibi Cato ademerat mariti prætextum. Aſſenſus eſt Cato, ut id fieret volente patre conjugis. Ipſoque Catone præſente facta ſunt ſponſalia.

6. IN forum veniens cum Thermo conſpicatus Caſtoris templum armatis occupatum, omneſque fori aditus à gladiatoribus obſideri, ipſumque Metellum una

a *Taciturnitas.* b *Iuſte.* c *Conſul ridiculus.* d *Lenter.* e *Prolis amor.*

cum Cæſare : *a* *O timidum*, inquit, *hominem, qui adverſus unum tantam armavit multitudinem.*

7. POMPEIVS quo ſuam factionem redderet firmiorem, per Munatium petiit, ut Cato neptium duarum alteram filio ſuo daret. Cato juſſit reverſum Munatium Pompejo renuntiare : *b* *Se quidem per mulieres capi non poſſe, benevolentiam tamen illius ſibi gratam eſſe : amicitiam etiam, quæ quavis affinitate firmior eſſet, polliceri, ſi quæ Reipublicæ conducerent, ſequeretur. Cæterum adverſus Rempublicam nunquam daturum obſides.* Neptes in matrimonium datas, obſidum nomine ſignans. Sunt qui narrent non neptes, ſed filias in matrimonium à Pompejo petitas.

8. MVNATIO quærenti quod in Cypro Catonem adire cupiens parum civiliter repulſus eſſet, *c* cum nihil eſſet negotii, ſed intus cum Canidio fabularetur, ſic ſe purgauit, ut diceret ſe vereri, ne juxta Theophraſti ſententiam nimia amicitia cauſam aliquando daret odio.

9. LAVDATVS à ſenatu quod populi tumultum oratione ſua prorſus ſedaſſet. *At ego*, inquit, *vos P. C. nequaquam laudo, qui me prætorem in tanto periculo deſeruiſtis.*

10. CATO ipſo die comitiorum quendam è ſponſoribus damnavit, ac pecuniam illi traditam in alium transtulit. At populus admiratus Catonis juſtitiam, damnato pœnam remiſit dicens : *d* *Satis dediſſe pœnarum, quod à Catone damnatus eſſet.*

11. MVLTIS P. Sulpicii ingratitudinem incuſantibus, quod Catoni de ſe optime merito oppoſuiſſet competitorem, Cato ſic excuſavit, dicens : *e* *Minime mirandum, ſi quod quis maximum bonum duceret, id alteri nollet concedere.*

12. CVM Cæſar Ariminum occupaſſet, & ad Pompejum ſumma rerum in urbe tranſlata eſſet, Cato dixit : *f* *Si mihi iſta prædicenti credidiſſetis P. C. nec unum nunc timeremus, nec ab uno ſpes noſtræ penderent.*

13. CVM Pompejo res infeliciter cederent, & ad Cæſa-

a *Auctoritas.* b *Factio vitata.* c *Nimia familiaritas.* d *Grave damnari à probis.* e *Civiliter.* f *Providentia.*

Cæſarem inclinaret victoria, *a* Cato dicebat in rebus divinis multum eſſe caliginis, quod Pompejo præter jus agenti fuiſſent omnia proſpera, cauſam Reipublicæ tuenti nihil ſuccederet.

14. CVM deploratis rebus amici hortarentur Catonem, ut ad Cæſaris clementiam confugeret, reſpondit: *b Victorum eſſe, & eorum qui deliquiſſent ſupplicare, Catonem, nec victum, nec captum eſſe, qui ſe per omnem vitam invictum præſtitiſſet, ac Cæſarem honeſtate juſtitiaque longe ſuperaſſet: Cæſarem potius victum captumque eſſe, qui bellum quod diu negaſſet ſe moliri, adverſus patriam nunc id egiſſe convictus eſſet. Proinde pro ſe Cæſarem orarent qui vellent, pro Catone neminem orare debere.*

15. CVM M. Octavius duas habens legiones haud procul ab Vtica, à Catone poſtularet ut inter ipſos de Imperio ſtatueretur, Cato Legatis nihil reſpondit; verum ad amicos converſus. *c Quis jam miretur*, inquit, *rem male geſtam eſſe, cum in ipſa morte in noſtris videatis dominandi cupiditatem?* Significans ambitione Ducum bellum infeliciter ceſſiſſe.

16. CVM in ſenatu pro victoria quam Cæſar ex Vſipetis Tencteriſque Germanis retulerat, de ſupplicatione decernenda ageretur, ſententiam dixit: *d Cæſarem hoſtibus eſſe dedendum, quo Romana civitas à perfidia expiaretur, deinde exſecrationes in auctorem verterent.*

17. RVRSVS cum in ſenatu Pompejo, cui parum alioqui favebat, decerneret Imperium, dixit: *e Talium virorum eſſe, ingentia Reipublicæ inferre mala, eademque depellere:* tempori conſilium accommodans.

SCIPIO MINOR.

1. SCIPIONEM minorem narrant annis quinquagintaquatuor quibus vixit, *f* nihil emiſſe nihil vendidiſſe, nihil ædificaſſe, libras autem argenti triginta treis, auri duas in ampla domo reliquiſſe, idque cum potitus eſſet Carthagine, militeſque ditaſſet, plus cæteris Ducibus omnibus.

POLY-

a *Dei conſilia arcana.* b *Animoſe.* c *Ambitio.* d *Libere.* e *Prudenter.* f *Frugalitas.*

2. POLYBII ſequens præcepta, dabat operam ne quando è foro rediret domum, prius quam ſibi quocunque modo quempiam eorum in quos incidiſſet, *a* familiarem & amicum reddidiſſet: ſentiens, nullam eſſe homini poſſeſſionem meliorem.

3. IVVENIS etiamnum tantam habebat opinionem fortitudinis & prudentiæ, *b* ut Cato Senior interrogans de his qui apud Carthaginem militarent, in quibus erat & Scipio junior, Homerico verſu reſponderit:

Ille ſapit ſolus, volitant alii velut umbræ.

De Tireſia dictum eſt, apud Homerum Odyſſeæ κ.

4. CVM Romam veniſſet, *c* revocatus eſt ab exercitu, non ut ipſi gratificarentur, ſed quod per illum cito Carthaginem ſe capturos eſſe crederent.

5. POSTEA quam ſeſe intra muros urbis receperat, *d* Carthaginienſibus ex arce ſeſe defendentibus, ac Polybius ſuaderet ut in mari, quod interjacebat non valde profundum, murices ſpargeret ferreos, aut tabulas aculeatas injiceret, ne tranſmiſſo mari hoſtes pro aggeribus pugnarent: aiebat eſſe ridiculum, cum mœnia tenerent, & intra urbem eſſent, dare operam ne cum hoſtibus confligerent.

6. VBI civitatem comperit ſtatuis Deorum Græcanicis, *e* ac monumentis è Sicilia deportatis differtam, per præconem edixit, ut qui illarum eſſent urbium agnoſcerent illa, ac referrent domum. De pecuniis vero nec ſervum nec libertum paſſus eſt quidquam capere, ac ne emere quidem, cum alioqui quilibet paſſim ferrent, agerentque.

7. C. LÆLIO, quem inter amicos maxime carum habebat, *f* conſulatum ambienti cum faveret percunctatus eſt Qu. Pompejum nepotem, an & ipſe conſulatum peteret. Credebatur autem is Pompejus tibicinis eſſe filius: cum Pompejus negaſſet ſe petere, quin etiam polliceretur ſe Lælium ambientem deducturum ac ſimul cum illo ambiturum ſuffragia: dum credunt promittenti, & hunc exſpectant, decepti ſunt. Renuntiatum eſt enim ipſum in foro circumire candidatum, ac civium

a *Amici.* b *Catonis teſtimonium.* c *Vtilitas.* d *Fortiter.* e *Honos arti habitus.* f *Facete.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

civium prehenſare dextras. Ob id cæteris indignantibus, Scipio ridens: *Næ*, inquit, *nos egregie ſtulti ſumus, qui perinde quaſi Deos precaturi ſimus, non homines, jam dudum tempus terimus, tibicinem exſpectantes.* Solet enim in ſacris tibicen dare ſignum comprecandi Deum, quaſi jam adeſſet.

8. AP. CLAVDIO, qui Scipioni in ambienda cenſura competitor erat, jactante ſe quod ipſe citra nomenclatorem cives omnes nominatim ſalutaret, cum Scipio propemodum noſſet neminem: a *Vera narras*, inquit Scipio, *non mihi ſtudio fuit, non ut noſſem multos, ſed ne cuiquam eſſem ignotus.* Nomenclatorum laus eſt, quamplurimos noſſe: at egregii Ducis eſt ob egregia in Rempublicam merita, nulli civium ignotum eſſe, juſſitque cives cum bellum eſſet cum Celtiberis, à quibus ambo fuerant in bellum miſſi, vel legatos, vel tribunos militum teſtes ac judices utriuſque virtutis ſtatuerent, qui ei bello interfuiſſent.

9. CENSOR creatus adoleſcenti cuidam equum ademit, quod eo tempore quo Carthago oppugnabatur, ſplendide cœnatus libum in urbis ſimilitudinem figuratum, cui Carthagini nomen indiderat, convivis diripiendum propoſuiſſet. Iuvene vero cauſam ſciſcitante, cur equo privatus eſſet: b *Quoniam*, inquit Scipio, *me prior Carthaginem diripuiſti.*

10. C. LICINIVM prætereuntem cum vidiſſet: c *Hunc*, inquit, *virum ſcio pejeraſſe, verum quoniam nullus illum defert, non poſſum ſimul & accuſator eſſe & judex.* Sit hoc in cenſore moderationis & juſtitiæ exemplum.

CVM jam tertium à ſenatu fuiſſet emiſſus, quo, ut tradit Clitomachus, Vrbes atque homines cernat bene legibus actas, utque gentium, civitatum d ac Regum inſpeſpector eſſet: poſtea quam pervenit Alexandriam, navique egreſſus capite pallio tectus incederet, Alexandrini undique accurrentes flagitabant, ut caput nudaret, faciemque id deſiderantibus oſtenderet. Cum ſe nudaſſet, clamore, & plauſu teſtati ſunt gaudium ſuum: cumque Rex Alexandriæ vix interim ob delicias ac mollitiem cor-

poris

a *Nobilitas vera.* b *Gloria.* c *Iudex non accuſat.*
d *Rex ſegnis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

poris æquaret Romanos incedentes, Scipio, voce ſubmiſſa Panætio inſuſurravit in aurem. *Iam*, inquit, *Alexandrini, nonnihil ex noſtra peregrinatione fructus ceperant, quibus per nos contigit videre Regem ambulantem.* Nam Athenæus ex auctoritate Poſidonii ſcribit, Ptolomæum perquam obeſo corpore, nunquam antea pedibus ambulaſſe.

12. ERAT illi peregrinationis comes unus amicus Panætius Philoſophus. *a* famuli quinque, quorum uno peregre defuncto, quoniam alium nolebat emere, è Roma accerſiit qui defuncti locum impleret.

13. CVM Numantini viderentur inexpugnabiles, ut qui multos Romanorum Duces ſuperaſſent, populus Scipionem iterum conſulem fecit ad ſuſcipiendum hoc bellum. *b* Cæterum cum multi geſtirent exire in militiam, idque ſenatus fieri vetuiſſet quaſi Italia futura eſſet deſerta, ac ne pecunias quidem ex ærario ſumere paſſus eſt, ſed vectigales proventus, quorum tempus nondum exceſſerat, aſſignavit. At Scipio pecuniis quidem ſeſe negavit egere, ſuas enim & amicorum ſatis futuras. De militibus negatis queſtus eſt, bellum enim eſſe difficile. *Quod ſi priores*, inquit, *ob hoſtium fortitudinem toties victi fuerunt, difficile bellum eſt; quia cum talibus pugnandum erit: ſin ob civium noſtrorum ignaviam, æque difficile eſt, quia talium opera in bello ſumus uſuri.*

14. POSTEA quam venit in caſtra, multamque illic licentiam, laſciviam, ſuperſtitionem ac luxum offendiſſet, divinos ac ſacrificos cum lenonibus protinus ejecit: quin & vaſa omnia juſſit amoliri excepta olla, veru & poculo fictili. *c* Ex argenteis poculum librarum non amplius duarum permiſit, ſi quis habere vellet: balneis uti vetuit. Qui ungerentur, juſſit ut ipſi ſeſe fricarent. Iumentis enim, quia manibus carent, opus eſſe alio à quo fricentur. Edixit ut milites ſtantes pranderent obſonium non igni coctum, cœnarent autem diſcumbentes, panem aut pultem ſolam, & carnes aſſas ſive elixas. Ipſe vero ſago circumtectus obambulabat per exercitum, dicens, ſe lugere exercitus dedecora.

15. CVM Memmii cujuſdam tribuni militum jumenta

a *Frugalitas.* b *Pervvia contemta.*
c *Diſciplina militaris.*

menta intercepiſſet, vaſculis lapideis refrigerando vino paratis, ac poculis Tetricleis, hoc eſt, operoſe factis onuſta: a *Mihi quidem*, inquit, *ac patriæ dies triginta, tibi ipſi vero per omnem vitam, cum talis ſis, teipſum inutilem reddidiſti.* Significans bellum quod pro patria gerebatur menſem fortaſſe duraturum. Parum autem eſſe quod tum militem præſtaret inutilem, ſed multo gravius, quod ſi pergeret eſſe talibus moribus, perpetuo civis inutilis eſſet futurus.

16. ALTERI cuidam ſcutum pulchre ornatum oſtentanti: b *Scutum quidem*, inquit, *O juvenis, bellum eſt, at decet virum Romanum in dextra potius quam in ſiniſtra ſpem collocare.* Clypeus ſiniſtra geritur, gladius dextra.

17. CVIDAM vallum geſtanti, qui ſe dicebat onere vehementer premi: c *Nihil mirum*, inquit, *quando iſti ligno magis quam gladio fidis.* Significans ideo vallum plus habere ponderis, quia plus apud illum valeret. Quod ſi gladiis fiderent milites, nihil eſſet opus vallis.

18. CVM videret hoſtes deſpondere animum, d ajebat ſeſe ut tuto vinceret, mora temporis emiſſe, addens bonum Ducem perinde ut Medicum, nonniſi in extrema curatione ferrum adhibere. Nihilominus per occaſionem adortus Numantinos, terga illos dare compulit.

19. CVM ſeniores Numantini victis ſuis ignaviam exprobrarent, e qui nunc eos fugiſſent, quos toties in fugam verterant, Numantinus quidam reſpondiſſe fertur: Nunc quidem oves eædem ſunt, ſed alius paſtor: ſignificans Scipionem Ducem eſſe cauſam mutatæ fortunæ bellicæ, licet iidem eſſent milites.

20. NVMANTIA capta, cum iterum triumphaſſet Scipio, incidit illi controverſia cum Cajo Gracco, tum pro Senatu, tum pro belli ſociis. Id moleſte ferens populus, tumultuabatur: Scipio vero conſcenſo ſuggeſto: f *Me*, inquit, *nec aſtrorum vociferatio unquam terruit, nec tumultus hominum terrebit, quibus Italiam ſcio non matrem eſſe, ſed novercam:* ſignificans eos qui publicis patriæ commodis obſtreperent, non eſſe vere Italos,

a *Luxus damnatus.* b *Spes in clypeo.* c *Valli fiducia.* d *Vincere ſine cæde.* e *Dux omnia facit.* f *Libere.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Italos, ſed alienigenas, Valerius refert illum dixiſſe. *Nunquam eos metuam ſolutos, quos huc alligatos adduxi.* Denotans eos adductos fuiſſe captivos, qui in victorem ferocirent.

21. IIS vero qui Graccho aderant vociferantibus occidendum eſſe Tyrannum. *Merito*, inquit Scipio, *qui patriam oppugnant, me prius volunt è medio ſublatum: Neque enim Romam poſſe cadere ſtante Scipione, neque Scipionem vivere, collapſa Roma.* In hoc catalogo multa admiſſa ſunt, quæ non ſunt apophthegmata.

22. SCIPIO Africanus conſulatum appetebat; *a* verum ubi ſenſit Pompejum amicum aliis favere candidatis, ipſe à petitione deſtitit, dicens eum conſulatum ſibi non tam gloriæ futurum ſi adipiſceretur, quam moleſtum & inauſpicatum, ſi refragante Pompejo conſequeretur. Maluit conſulatum cedere, quam amicum perdere. Vide num hoc dictum ſit de Scipione Africano, Metello, & Cn. Pompejo.

23. CVM in Africa Pompeji partes ſequutus res parum proſpere geſſiſſet, & Hiſpaniam petens intellexiſſet navim qua vehebatur ab hoſtibus captam, gladio præcordia ſua tranſverberavit. Deinde Cæſarianis militibus quærentibus ubi eſt Imperator? *Imperator*, inquit, *bene habet.* Suprema vox, morientis declaravit animum meliore fortuna dignum. Et hoc dictum videtur de Scipione ultimo, cognomento Metello.

CÆCILIVS METELLVS.

1. CÆCILIVS Metellus, cum loco munito cogitaret admovere exercitum, *b* ac centurio dixiſſet ipſi, Si decem modo hominum jacturam facere velis, capies locum. Interrogavit eum, num ipſe de numero decem unus eſſe vellet. Hoc & alteri tribuitur.

2. TRIBVNO militum cuidam è junioribus percunctanti Metellum quid eſſet facturus: *c* *Si ejus rei*, inquit, *ſcirem mihi tunicam eſſe conſciam, exutam in ignem conjeciſſem.*

3. CVM

a *Moderate.* b *Argute.* c *Silentium Ducis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

3. CVM Scipioni viventi fuiſſet inimicus, *a* mortem tamen illius graviter tulit, juſſitque filios ut ſubeuntes pheretrum funus Scipionis efferrent, addens, ſe Romanæ civitatis nomine gratiam habere Diis, quod Scipio apud alios non eſſet natus. Sentiens Romam non futuram fuiſſe incolumem, ſi talem Ducem habuiſſent hoſtes. Simultatem oportet morte finiri, amicitiam non item.

C. MARIVS.

4. C. MARIVS obſcuro genere natus, *b* facinorum militarium commendatione ad Rempublicam acceſſit. Ac primum majorem petiit ædilitatem. Vbi ſenſit ea ſpe fruſtrari ſeſe, eodem die minorem ambiit: & hac fruſtratus, haud tamen deſperavit, ſe Romanæ civitatis primatem fore: docens quantum in rebus humanis valeat improbitas.

5. CVM in utroque crure varices haberet, *c* nullis vinculis alligatus præbuit ſeſe medico ſecandum, ac nec ſuſpirio emiſſo nec adductis ſuperciliis, chirurgi curationem pertulit. Cæterum cum medicus ad alterum crus tranſiret ſecandum, vetuit dicens, curationem non eſſe tanto dignam cruciatu.

6. LVSIVS Mario ex ſorore nepos, cum Marius iterum conſul eſſet, *d* vim admonuit militi cuidam adoleſcenti, nomine Trebonio: at is Luſium interfecit. Id factum multis incuſantibus, non infitiatus eſt adoleſcens ſe Ducem ſuum interfeciſſe, ſed cauſam addidit ac probavit. Marius itaque cum juſſiſſet adferri coronam, pro facinore in bello præclare geſto dari ſolitam, Trebonio impoſuit: gravi exemplo monens cæteros, ne ſimili modo tentarent adoleſcentium pudicitiam, quando non ſolum abſolvit, verum etiam coronavit eum, qui & Imperatoris cognatum & Ducem ſuum ferro necaſſet.

7. CVM caſtrametatus eſſet adverſus Teutonas, in loco qui minimum habebat aquæ, militibus dicentibus dicen-

a *Simultas à rogo deponenda.* b *Improbata cura.* c *Curatio morbo gravior.* d *Severe & pudice.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

dicentibus ſe ſitire, oſtendit illis flumen proxime hoſtium vallum labens: a *Illinc*, inquit, *vobis potus ſanguine venalis eſt.* At illi juſſerunt, ut ſe quo vellet duceret, donec liquidum haberent ſanguinem, nec totus adhuc præ ſiti diriguiſſet.

8. MILLE Camerinos, b qui ſe in bello adverſus Cimbros, ſtrenuos viros præſtitiſſent, honore Romanis æquavit, idque præter omne jus. Ad eos vero qui factum hoc reprehendebat, reſpondit, ſe ob armorum ſtrepitum legum vocem exaudire non potuiſſe.

9. IN bello civili cum foſſa cinctus obſideretur ab hoſtibus, continuit ſeſe, tempus exſpectans opportunum. Propedio autem Siloni dicenti: Si magnus es Imperator ô Mari, deſcende in conflictum: c *Immo tu*, inquit, *ſi magnus es Imperator, coge me nolentem ad certamen venire.*

CATVLVS LVCTATIVS.

10. CATVLO LVCTATIO in bello Cimbrico juxta flumen Atheſim exercitum habente, d cum Romani viderent Barbaros tranſire conantes, retroceſſerunt, quandoquidem illorum impetum ſuſtinere non poterant: ipſe celeriter ſeſe ad fugientium primos contulit, ut non hoſtes fugere, ſed Ducem ſequi viderentur. Hoc ſtrategema eſt, non apophthegma.

C. POPILIVS.

11. C. POPILIVS miſſus erat ad Antiochum Regem, epiſtolam ferens à ſenatu, e qua jubebatur, exercitum ex Ægypto abduceret, nec Ptolomæi filios orphanos regno ſpoliaret. Cum vero Rex illum per medium exercitum ad ſe accedentem procul humaniter ſalutaſſet, non reſalutato Rege literas reddidit: quibus lectis cum Antiochus diceret ſe conſultaturum, daturumque

a *Sitis.* b *Arma non audiunt leges.* c *Retortum.*
d *Callide.* e *Animoſe.*

rumque reſponſum. Popilius virga quam tenebat, ducta linea cinxit Regem, dicens: *Heic igitur ſtans conſulta & reſponde.* Omnibus viri ſpiritum admirantibus, poſtea quam Antiochus ſpopondiſſet ſe facturum quæ Romanis viderentur, ita demum ſalutavit illum & amplexus eſt Popilius.

LVCVLLVS.

12. LVCVLLVS cum in Armenia cum decem millibus armatorum, & mille equitibus adverſus Tigranem tenderet, centum quinquaginta hominum millia habentem in exercitu, pridie nonas Octobres, quo die prius Scipionis copiæ delectæ fuerant, quodam admonente, quod Romani diem illum ut nefaſtum & inauſpicatum metuerent: *a Ergo*, inquit, *hodie alacriter pugnemus, ut hunc quoque diem ex nefaſto funeſtoque Romanis hilarem & auſpicatum reddamus.*

13. AT cum Romani cataphractos præcipue formidarent, bono animo illos eſſe juſſit: plus enim negotii futurum in ſpoliandis illis quam in vincendis. Significans plenam armaturam nihil profuturam hoſti in pugna, cum eſſet ignavus, ſed victori profuturam ad prædam. Cumque primus in collem aſcendiſſet, ſpeculatus hoſtium tumultus exclamavit: *b Vicimus commilitones*: ſimulque impetu facto in hoſtes, cum nemo irruentis impetum ſuſtineret, quinque tantum Romanos qui ceciderant, amiſit, hoſtium vero centum millia trucidavit.

14. LVCVLLVS Imperator ad direptionem incitantibus, *c* dixit ſe malle unum militem Romanum ex hoſtium manibus eripere, quam univerſas hoſtium fortunas ſibi vindicare.

15. ARCHELAO qui iterum à Mithridate defecerat, aſſeveranti, ſi in Ponto Lucullus conſpiceretur, fore ut omnia ſubderentur Imperio Romano: reſpondit Lucullus: *d Non cedo Archelae venatoribus audacia, ut relictis feris ad vacua illorum luſtra progrediar.* Iam enim Mithridates Pontum reliquerat.

16. RO-

a *Superſtitionis contemtus.* b *Fortiter.*
c *Cura militis,* d *Animoſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

16. ROMANI cum in pugna cum Tigrane, *a* hoſtium peditum centum millia trucidaſſent, paucis equitum fuga ſervatis, cum ex ipſis non amplius centum eſſent vulnerati, interfecti quinque, dicebant ſeſe erubeſcere, quod in tam vilia mancipia ſtrinxiſſent ferrum.

17. CVM œconomus Lucullo cœnam modicam apparaſſet, accerſitum objurgavit, illo dicente. Non putabam ſumptuoſo apparatu opus eſſe cum ſolus eſſes cœnaturus. *b Quid ais*, inquit Lucullus, *an ignorabas apud Lucullum hodie cœnaturum Lucullum.*

18. CVM Græcos quoſdam per dies aliquot magnifice tractaſſet, atque illi dicerent, ſe mirari quod tantum impendiorum ſua cauſa faceret: *c Nonnihil, O hoſpites, veſtra cauſa, ſed maxima pars Luculli gratia.*

SYLLA.

19. SYLLA cognomento Felix, inter felicitates ſuas, duas præcipuas ducebat, alteram quod Pium Metellum haberet amicum, *d* alteram quod urbem Athenarum non ſubvertiſſet.

20. CVM Sylla defectus neceſſariis cogeretur etiam Diis dicata tangere, Caphin amicum Delphos miſerat, ut pecunias ac donaria ad ſe perferret. Quibuſdam vero dicentibus intra templum auditum citharæ ſonitum, quod oſtentum interpretabantur, quaſi Apollo citharœdus indignaretur, Caphis audita perſcripſit Syllæ, cui facete reſcripſit Sylla: *e Quin tu Caphi potius interpretaris iſtud eſſe ſignum gaudentis & exultantis Dei, quam indignantis? Itaque perinde ut Deo hilariter tribuente, tu quoque bono animo pecunias accipe.*

21. CVM ad ſociale bellum magnis cum copiis miſſus eſſet circa Limernam, *f* è vaſto terræ hiatu magnus ignis emicuit cujus flamma ad cœlum perveniens conſtitit. Id vates interpretati ſunt quod vir bonus, adſpectu eximius & admirandus, principatum adeptus præſentibus turbis civitatem liberaturus eſſet. Hoc audito

a *Hoſtis pudendus.* b *Splendide.* c *Splendide.* d *Felicitas.* e *Oſtentum commode interpretatum.* f *Fiducia ſui.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

audito Sylla. *Ille*, inquit, *ego ſum*. Nam illi erat peculiare, comam habere auream, ignique concolorem; nec ſe ait ſuæ virtutis pudere, qui res tam multas tamque præclaras geſſiſſet.

22. CVM milites in bello ſociali Albinum virum prætorium fuſtibus mactaſſent, a Sylla tam atrox facinus impunitum reliquit, dicens ſe illis poſthac promptioribus uſurum in prœliis, dum peccatum fortiter gerendo rem ſtudebunt penſare.

23. CVM Athenienſes ad Syllam duos tresve miſiſſent de pace tractaturos, atque illi nihil adferrent quod ad incolumitatem civitatis faceret, ſed Theſeum, Eumolpum, & res adverſus Medos geſtas verbis inanibus jactarent: b *Abite*, inquit, *O beati*, *iſtaſque orationes nobiſcum referte: non enim diſcendi cupidus huc miſſus ſum à populo Romano, ſed ut rebelles ſubvertam.*

24. APVD Orchomenum cum, milites longius evagarentur, ordinibuſque perturbatis fugam caperent, Sylla ex equo deſiliens, arrepto vexillo in hoſtem convolat, ita vociferans: c *Mihi quidem, O Romani milites heic pulchrum eſt mori: vos interrogati quo loco Ducem veſtrum amiſeritis, memineritis dicere, apud Orchomenum.* Hac voce ſuos revocavit.

25. CVM Mitridates Syllæ proceſſiſſet obviam, dextramque porrexiſſet, Sylla non reſalutavit, ſed percunctatus eſt, num à bello deſiſteret his condiοionibus, quas cum Archelao pactus eſſet Obticeſcente Mithridate.. d *Quibus pace opus eſt*, inquit Sylla, *eos priores loqui convenit, victori ſilere ſatis eſt.* Rurſus cum Mitridates variis coloribus excuſaret quæ geſta fuerant. *Olim*, inquit, *audivi, nunc experior te ſingulari eloquentia præditum, qui tam nefariis factis colorem invenire potueris.*

26. LVCIVS Sylla cognomento Felix, cum cogitaret de occidento C. Cæſare, amicis ne id faceret dehortantibus, indignum enim eſſe talem necare puerum: e *Decipitis*, inquit, *ſi in hoc puero non videtis multos ineſſe Marios.* Deprehendit in eo excelſam indolem nullis honoribus ſatiandam, ut qui vixdum pubeſcens ſacerdotium ambierit. Idem populum Romanum ſubinde monere ſolet, caverunt puerum male præcinctum.

M. AN-

a *Scelerosis uti.* b *Militariter.* c *Animoſe.*
d *Victor ferox.* e *Providentia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

M. ANTONIVS

1. M. ANTONIVS filium habebat ex Fulvia. Is puer Philotæ dederat ingentem vaſorum vim: quæ cum ille recuſaret accipere, *a* metuens ne pater tantam filii liberalitatem non probaret. Quid times, inquit, puer, accipere? An neſcis eum qui dat, filium eſſe Antonii?

2. IPSE Antonius cum eſſet prodigioſe profuſus, dicere ſolet: *b Amplitudinem Imperii Romani non per ea quæ acciperet, ſed per ea quæ daret illuſtrari.* Ea vox excelſi animi videri poterat, niſi ab Antonio fuiſſet profecta.

3. GEMINIVS in Græciam profectus ad Antonium, quoniam ſuſpectus erat Cleopatræ, quod eo veniſſet Octaviæ cauſam acturus, diu repulſus ac variis modis deluſus, tandem in convivio juſſus cauſam adventus dicere, ita reſpondit: *c Cætera,* inquit, *Antoni, ſobriæ ſunt orationis, nec hujus temporis, verum illud unum & ſobrius & ebrius ſcio, bene ſucceſſura omnia ſi Cleopatra remittatur in Ægyptum.* Moxque Romam ſe recepit, metuens ſibi ab Antonio. Nam Cleopatra in convivio gratias egit, quod rem aperte dixiſſet, nulla uſus circuitione. At ſic agere gratias, erat minari malum. Sciebat Geminius quam eſſet illis inviſa veritas.

4. CVM Antonius appararet claſſe cum Cæſare confligere, *d* quidam tribunus militum vir fortis, & armis exercitatus Antonio prætereunti corpus ſuum multis cicatricibus inſignitum oſtendit, dicens, O Imperator, cur his vulneribus aut huic gladio parum fidis, in lignis fragilibus ſpem reponis? Sine Phœnices & Ægyptii claſſe pugnent, nobis Romanis terram da, in qua conſuevimus vel hoſtem vincere, vel mortem oppetere.

5. CLEOPATRA metuens Antonii ſævitiam confugit in monumentum demiſſis cataractis, miſitque qui dicerent, illam ſpontanea morte periſſe. Id credens Anto-

a *Filius patri ſimilis.* b *Liberalitas.* c *Libere.*
d *In terreſtri prœlio apparet virtus.*

Antonius, & ipſe ſibi parans adferre vim, dixit. *a* *O Cleopatra, non doleo quod te caream, nam mox una futuri ſumus, ſed quod ego tantus Imperator fortitudine victus ſum à fœmina.* Victum ſe putabat, quod illa prior ſpontaneæ mortis gloriam occupaſſet.

6. CVM Auguſtus eam inviſeret, exigeretque ab illa rationes, Seleucus unus e procuratoribus ipſius indicavit aliquid eſſe ſubtractum ab ipſa. Illa in procuratorem inſiliit, & arrepto hominis crine crebris ictibus pulſavit os. Hæc cum Auguſtus ridens conatus eſſet inhibere, illa: *b* An non, inquit, permoleſtum eſt, ô Cæſar, cum tu me digneris inviſere, ſervos meos heram incuſare, quod nonnihil muliebrium ornamentorum ſubtraxerim, non ea quidem mihi, ſed ut Octaviæ & Liviæ munuſcula dem? Hoc commento perſuaſit Cæſari ſe de vita cogitare, cum mori decreviſſet.

CASSIVS.

7. CASSIVS etiamnum puer, Fauſtum Syllæ filium, inter æquales de patris Monarchia gloriantem, non tulit, ſed colaphos impegit. Ejus rei cognitionem cum Pompejus ad ſe recepiſſet, accitis ambobus pueris, Caſſius auſus eſt dicere: *c* *Eja Fauſte, aude rurſus coram hoc ea verba proferre, quibus irritatus in te fui, ut iterum tibi percellam os.* Inerat Caſſio nativum quoddam odium Tyrannidis, ut jam tum appareret illi non defuturum animum ad interficiendum Cæſarem.

8. IDEM cum Rhodum inſulam vi cepiſſet, & in ingreſſu ſalutaretur Rex atque Dominus *d* *Nec Rex ſum*, inquit, *nec Dominus, ſed Regis ac Domini interfector.*

M. CRASSVS.

1. M. CRASSVS ille dives, *e* magnam ſervorum turbam domi alebat, quorum præcipuam agebat

a *Mors ſpontanea.* b *Callide.* c *Indoles in puero miro.* d *Tyrannidis oſor.* e *Servorum cura.*

bat curam, diſcentibus adſtans, interdum & ipſe docens eos, dicens hanc oportere præcipuam eſſe patrisfamilias ſolicitudinem, quod ſint rei familiaris animata inſtrumenta. Idem ſenſit Ariſtoteles.

2. HÆC vox probata eſt, *a* ſed illa damnata, quod negabat quenquam pro divite habendum, qui non poſſet privatis facultatibus legionem alere.

3. ÆGRE ferens Pompejo Magni cognomen delatum, decretumque triumphum, Romano cuipiam dicenti. Iam aderit Pompejus Magnus: *b Quantus tandem?* inquit: ſentiens illum corpore cæteris parem, animo nihilo majorem.

4. CVM Pompejus & Craſſus in conſulatu collegæ deceſſuri eſſent Magiſtratu, Cneus Aurelius quidam ſubito in forum procurrens clamavit ſibi viſum in ſomnis Iovem juſſiſſe, ne prius ſe Magiſtratu abdicarent, quam in gratiam rediſſent. Idem flagitante populo Pompejus nihil motus eſt, at Craſſus ſurgens ultro collegæ dextram porrexit, dicens: *c Nihil, ô Quirites, me indignum facturus mihi videor, ſi prior cum Pompejo in gratiam rediero, quem vos etiamnum impuberem Magnum cognominaſtis, cuique prius triumphum decreviſtis, quam in Senatum allectus eſſet.*

5. IN Parthos proficiſcens cum Deiotarum extremæ jam ſenectutis, novam urbem condere videret. *d Quid eſt*, inquit, *O Rex hoc rei, quod cum hora diei jam adſit duodecima, novam urbem exſtruere inſtitueris?* Ad hæc arridens Deiotarus, Immo quid tibi in mentem venit Imperator, ut cum haudquaquam ſis, ut videtur, matutinus, tamen in Parthos cum exercitu properes? Nam id temporis Craſſus ſexageſimum agebat annum. Hora quæ nobis duodecima eſt in meridie, olim erat extrema diei.

6. CVM Parthi per legatos denuntiaſſent, ut ſuæ ætati conſulens à bello abſtineret, inſolenter reſpondit: *e In Seleucia iſtis mandatis reſponſum dabimus.* Hic Agiſſis legatorum unus ſublata manu mediam palmam oſtendens, Prius, inquit, in hac manu naſcentur ſetæ quam tibi Seleuciam conſpiciendi ſit futura poteſtas.

7. CON-

a *Divitiæ immodicæ.* b *Invidia elevat.* c *Reconciliatio.* d *Senex ædificator.* e *Militaria.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

7. CONFLICTVRO cum Parthis exta è manibus deciderunt: hoc cæteris ut inauſpicatum oſtentum interpretantibus, ac prœlium diſſuadentibus: *a Hujuſmodi*, inquit, *incommoda, multa nobis ſenectus adfert, At arma mihi nunquam è manibus ceciderunt.*

8. CVM Publius Craſſi filius fortiſſimè in bello & pugnaſſet & cecidiſſet, hoſtes caput juvenis haſtæ impoſitum geſtantes proxime ad Romanos accedebant, inſultantes roganteſque quo genere juvenis ille fuiſſet ortus, neque enim fieri poſſe, ut ex patre tam ignavo & imbelli talis filius naſci poſſet. Hoc tam triſti ſpectaculo nihil commotus Craſſus, per omnes ordines concionatus eſt clamans: *b Meus hic privatus dolor eſt Romani, mea hæc calamitas, meus hic peculiaris luctus, cæterum publica civitatis ſalus & gloria in veſtra incolumitate veſtraque virtute ſita eſt.*

9. MARCELLO ac Domitio Pompejum in Senatu rogantibus, num proximis comitiis petiturus eſſet conſulatum. *c Forte*, inquit, *petam, forte non petam.* Rurſus idem percunctantibus. *A bonis*, inquit, *civibus petam, à malis nequaquam.* Cum hæc reſponſa ut ambigua ac ſuperba multos offenderent, Craſſus idem percunctantibus reſpondit. *Si è Republica fore judicavero, petam: ſin minus, à petendo abſtinebo.*

SERTORIVS.

10. SERTORIVS cum Pompei milites varie diſpulſos ſuperaſſet multis occiſis, audiviſſetque adventare Metellum cum aliis copiis, diremit prœlium, revocatiſque ſuis dixit: *d Ego puerum hunc niſi ſupervenisſet anus illa, verberibus caſtigatum domum remiſiſſem:* Pompejum pueri nomine ſignans, Metellum vetulum anus.

11. IDEM ſæpe victor ad Pompejum Metellumque miſit, offerens ſe paratum redire in urbem ſi ſibi permitteretur: *e* dixitque malle ſe Romæ ignobiliſſimum

a *Senex bellator.* b *Fortiter.* c *Ingenue.*
d *Vetulus Dux.* e *Patria dulcis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

mum civem, quam exulem omnium aliarum civitatum Imperatorem nominari.

12. ADMONERE ſolet ſuos ne quid in convivio *a* præter decorum vel fieret vel diceretur, præſertim à jurgiis & obſcœnitate temperare. Nec ipſe quidquam tale ſuſtinebat vel audire, vel videre.

M. BRVTVS.

1. M. BRVTVS rebus in ſummam deſperationem adductis, *b* cum è Ducibus atque amicis paucos apud ſe haberet, ſublatis oculis in cœlum ſtellis plenum, dixit hunc verſiculum Græcum è tragœdia quapiam.

Ζεῦ μὴ λάθοι σὲ τῶνδ' ὃς αἴτιος κακῶν.

Id eſt:

Ne te latuerit, O ſupreme Iupiter,
Horum malorum quiſquis auctor exſtitit,

Velut imprecans Cæſari vindictam à Diis. Volumnius narrat illum & alterum dixiſſe carmen, ſed negat ſe meminiſſe.

2. QVODAM ex his qui aderant præcipue monente ut illinc fugeret Brutus: *c* *Prorſus*, inquit, *fugiendum; ſed manibus, non pedibus:* *c* ſignificans morte ſpontanea vitandam Cæſarianorum tyrannidem.

3. CVM inter conjuratos deliberaretur, *d* an una cum Cæſare occidendus eſſet Antonius, Brutus diſſuaſit, dicens, hoc negotium quod pro legibus ac jure ſuſciperetur, oportere omni carere injuria. Noluit vir optimus cædem in plureis proferri. At hæc clementia male ceſſit illis.

4. VLTIMVM prœlium initurus, dehortantibus quibuſdam ne ſe tanto diſcrimini committeret. *e* *Hodie*, inquit, *aut recte erit; aut nihil curabo.* Significans ſe aut victorem fore aut non victurum. Mors autem adimit omnium malorum ſenſum.

5. HVIVS *f* uxor Portia Catonis filia, poſtea quam ſenſit conſpiratum de Cæſare interficiendo, ea nocte

a *Convivia pudica.* b *Vltio Deorum.* c *Mors deſtinata.* d *Clementer.* e *Aut vincere aut mori.* f *Fides uxoria.*

nocte quæ præceſſit diem in quo Cæſar occiſus eſt, egreſſo cubiculum Bruto, cultellum tonſorium velut unguium reſecandorum gratia popoſcit, eoque quaſi forte de manibus elapſo ſeipſam graviter vulneravit. Mox Brutus clamore ancillarum in cubiculum revocatus, objurgare eam cœpit, quod tonſoris præripuiſſet officium. Heic illa clam marito. Non hoc, inquit, temere feci: nam experiri volui, ſi quod conſtitutum eſt, parum ceſſerit ex ſententia, quam æquo animo me ferro ſim peremptura.

6. IDEM dixit, ſibi videri eum ætatis florem male collocaſſe qui nihil negaret. Inutilis eſt verecundia quæ obſtat quo minus negemus obſequium ad inhoneſta vocanti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

APOPHTHEGMATA

VARIE MISTORVM.

LIBER VI.

IN his quæ ſequuntur, clariſſime adoleſcens, miraberis quædam dicta, nec Scythis nec Cyclopibus digna: ſed memento tum exceptis aliquot non homines, ſed mera portenta, rerum ſummam tenuiſſe, ſive quod tales militum temeritas adſciſceret, ſive quod immodica poteſtas, niſi adſit animus Philoſophiæ præſidiis diligenter præmunitus, tales reddat. Quanquam & ab illis prodigioſe malis quædam dicta geſtaque ſunt non indigna imitatione. Poſtremo turpitudinis alienæ ſpecies velut in theatrum producta, deterret à vitiis, & ad virtutis ſtudium exſtimulat ingenia non omnino deplorata. Hunc igitur poſtremum librum puta eſſe menſæ ſecundæ bellaria, in quibus quædam apponuntur ut tollas, quædam ut guſtes, nonnulla ut ſpectes tantum. Malo enim te ſuaviter affectum, quam ſaturum onuſtumque dimittere. Quod ſi quædam apponentur levia ridiculaque mimorum, coquorum, equiſonum, ſcurrarum ac meretricum, decet omne convivium hilaritas: ſed præcipue menſas ſecundas. Quanquam & à leviſſimis perſonis nonnunquam dicuntur, quæ nemo ſapiens contemnat. Nec ignoras, olim moriones, ſaltatriculas, & ſimios ſub convivii finem induci ſolere. Non laboro ſi adſit hilaritas, modo abſit omnis obſcœnitas. Fortaſſis exiſtet qui deſideret ordinem, & hoc & ſi quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

aliud videbitur reprehenſione dignum, excuſabit ſecundarum menſarum libertas.

TIBERIVS CÆSAR.

1. TIBERIO Cæſari cunctanter & ægre ſuſcipienti delatum Imperium, *a* quidam in os auſus eſt dicere. Cæteri quod pollicentur, tarde præſtant: tu quod præſtas, tarde polliceris. Notata eſt illius ſimulata cunctatio, detrectantis quod cupiebat.

2. CVIDAM à quo fuerat Dominus appellatus, denuntiavit, *b* ne ſe amplius contumeliæ cauſa nominaret. Quanta modeſtia in tanto Principe? Nunc quidam nihil audire poſſunt, niſi ſacras majeſtates, gratioſas celſitudines, & reverendiſſimas dominationes.

3. IDEM dicentem, ſacras tuas occupationes interpellavit, *c* juſſitque non ſacras dicere, ſed laborioſas. Rurſum alterum dicentem, ſe ipſo auctore adiſſe Senatum, correxit, auctore mutans in ſuaſore.

4. CVM jocis, conviciis, famoſis carminibus ac rumoribus frequenter impeteretur, amicis ad ultionem hortantibus reſpondit *d* *In civitate libera linguam mentemque liberas eſſe debere.*

5. QVIN & Senatu de hujuſmodi criminibus ac reis flagitante: *e* *Non tantum*, inquit, *habemus otii, ut implicare nos pluribus negotiis debeamus.* Si hanc feneſtram aperueritis, nihil aliud agi ſineris.

6. DIOGENES grammaticus ſabbatis Rhodi diſputare ſolitus. *f* Tiberium ad ſe venientem ut ipſum extra ordinem audiret, non admiſit, ſed per ſervulum ſuum in ſeptimum diſtulit diem. Is cum Romam veniſſet, & pro Cæſaris foribus adſtaret, cupiens illum ſalutare, Tiberius juſſit ut poſt ſeptimum annum rediret. Nec alia pœna tantam grammatici ſuperbiam ultus eſt.

7. PRÆSIDIBVS onerandas tributo provincias ſuadentibus ſcripſit: *g* *Boni paſtoris eſſe tondere pecus, non deglubere:* hoc eſt, lanam non pellem detrahere.

a *Libere.* b *Modeſte.* c *Modeſte.* d *Leniter.* e *Leniter.* f *Civilis ultio.* g *Exactio moderata.*

8. QVONIAM tyro in caſtris avidius bibebat vinum, *a* militari joco pro Tiberio, Claudio, Nerone, dictus eſt, Biberius, Caldius, Mero.

9. THEODORVS Gaudareus Tiberii in rhetoricis præceptor, *b* animadvertens in puero ſanguinarium ingenium ſub ſpecie lenitatis latitans, ſubinde inter objurgandum appellavit illum *πηλὸν αἵματι συμπεφυρμένον*, id eſt, lutum ſanguine maceratum. Hic initio principatus miram lenitatem præ ſe tulit, ſed progreſſu tempotis ad immanem crudelitatem devenit.

10. CVM audiſſet quendam è reis nomine Carvilium ſibi mortem conſciſſe prius quam eſſet damnatus, exclamavit: *c* *Carvilius me evaſit.* Adeo leve ſupplicium eſſe judicabat mortem.

11. CVM cuſtodias recognoſcentem quidam rogaret ut ſupplicium maturaret, reſpondit: *d* *Nondum tecum redii in gratiam.* Humanitatis officium ducens, ſi damnatum cito occidiſſet.

12. TIBERIVS perſpecto Caligulæ ingenio, *e* fero ac malefico, ſubinde prædicabat, ſe natricem Reipublicæ & Phaëtontem orbi terrarum educare. Natrix ſerpentis genus eſt.

13. TIBERIVS Cæſar & illud dixiſſe fertur, *f* eum hominem ſibi videri ridiculum, qui ſexageſimum prætergreſſus annum, manum porrigeret Medico. Sentiens hominem tam grandem, oportere jam ſcire quo modo ſibi mederi debeat. Porrigunt manum Medico, qui conſulunt illum, explorantem pulſus venarum.

C. CALIGVLA.

1. COMMENTARIOS ad matris fratrumque ſuorum calumnias pertinentes, *g* ne cui poſtmodum delatori teſtive maneret ullus metus, convectos in forum, & ante clare teſtatus Deos, neque legiſſe ſe neque attigiſſe quidquam, concremavit. Quin & libellum de ſua

a *Locus ex depravatione.* b *Crudelitas tecta.* c *Crudelitas.* d *Crudeliter.* e *Indoles malefica.* f *Medicina.* g *Surdus delatori.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſua ſalute oblatum non recepit, contendens ſibi nihil admiſſum cur cuiquam inviſus eſſet. Negavit ſe delatoribus aures habere. Hæc boni Principis videri poterant, niſi fingerentur.

2. CVM audiret, forte Reges qui officii cauſa in urbem advenerant, inter ſe ſuper cœnam de nobilitate generis concertantes, exclamavit Caligula: a *De Cœlo venit nobis Rex :* & adjecit carmen Homericum:

Εἷς κοίρανος ἔστω εἷς βασιλεύς.

Id eſt:

Vnus Dominus ſit, unus Rex.

Nec multum abfuit, quin ſtatim diadema ſumeret, ſpeciemque principatus in regni formam converteret.

3. LIVIAM Auguſtam proaviam ſuam appellare conſuevit: *b* Vlyſſem ſtolatum, vafritiem ac fraudulentiam illius notans, hoc tantum intereſſe, quod ut fœmina ſtolam geſtaret.

4. DICEBAT ſe nihil magis in ſua natura probare, quam ἀδιατρεψίαν, hoc eſt, inverecundiam: *c* Pudor enim ut multis ad honeſtas actiones obſtat, ita nonnunquam improbæ mentis homines à turpibus revocat. Vox carnifice quam Imperatore dignior.

5. ANTONIÆ aviæ pro ſua auctoritate monenti ut quædam ſecus ageret: *d* *Memento*, ait, *mihi omnia in omnes licere.* Talia portenta tum Principum titulo pertulit mundus: quæ non commemorarem, niſi ut ex his Principibus prodigioſæ feritatis horror incutiatur.

6. CVM deſtinaſſet interficere fratrem ſuum, eumque ſuſpicaretur ſeſe medicamentis præmunire, ita locutus eſt: *e* *Antidotum adverſus Cæſarem?* Timebat ille venenum, quaſi Cæſar non poſſet alio quovis modo trucidare, quem vellet exſtinctum.

7. VIR quidam prætorius valetudinis cauſa ſeceſſerat in Anticyram petito à Cæſare commeatu *f* Is cum ſæpius peteret prorogari commeatum, mandavit interfici, & adjecit, neceſſariam ſanguinis eſſe miſſionem, cui tamdiu non profuiſſet helleborum. Solent

a *Tyrannica vox.* b *Verſutia.* c *Imprudentia.* d *Vox Tyrannica.* e *Crudeliter & impie.* f *Crudeliter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

enim Medici in morbis validioribus venarum inciſione uti. Et in Anticyram navigabant quibus opus erat purgatione.

8. Illud è tragœdia ſubinde jactabat. *a Oderint dum metuant.* Hanc ne quis miretur, ejuſdem vox fuit: *Vtinam populus Romanus unicam cervicem haberet.* Hanc emiſit infenſus turbæ faventi Venetæ aurigarum factioni, cum ipſe faveret Praſinæ.

9. LVXV prodigioſo utens, ut calidis frigidiſque unguentis lavaretur, pretioſiſſimas margaritas aceto liquefactas ſorberet, convivis ex auro panes & obſonia apponeret, nummos non mediocris ſummæ è faſtigio baſilicæ Iuliæ per aliquot dies ſpargeret in plebem. Liburnicas naves gemmatis puppibus, verſicoloribus velis fabricaretur, ſubinde dicebat: *b Aut frugi hominem eſſe oportere, aut Cæſarem.*

10. IN auctione Apronius quidam vir prætorius dormitans capitis motu nutabat. *c* Id animadvertens Caligula, præconem admonuit ne illum ſibi nutantem præteriret, nec hoc monere deſiit, donec ignoranti tredecim gladiatores ſeſtertium nonagies addicerentur.

11. ALEAM ludens, plus mendacio, *d* atque etiam perjurio lucrabatur: & quodam tempore proximo colluſori demandata vice ſua, progreſſus in atrium domus, cum prætereuntes duos equites Romanos locupletes, ſine mora corripi confiſcarique juſſiſſet, exultabundus in domum rediit, glorians ſe nunquam proſperiore alea uſum.

CLAVDIVS CÆSAR.

12. GRÆCVLVS quidam cauſam agens apud Claudium Cæſarem, *e* inter altercandum per calorem hanc vocem in illum emiſit, καὶ σὺ γέρων εἶ καὶ μωρός. id eſt, *& tu ſenex es & ſtultus.* Vſque eo ſumma poteſtas ob ſtultitiam & paſſim, & propalam eviluerat, ut hæc in os dixerit, non ſenator, ſed ignotus Græculus, & dixerit impune.

13. CVM

a *Hoſtis populi.* b *Profuſio.* c *Iocus inſanus.* *Rapacitas.* e *Libere.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

13. CVM cenſor equites recognoſceret, & in his reperiſſet juvenem probris coopertum, ſed quem pater probiſſimum affirmabat, ſine ignominia dimiſit. Id amicis mirantibus: *a* *Habet*, inquit, *cenſorem ſuum*. Auctoritatem ſuam in parentem tranſtulit.

14. ALIVM corruptelis adulteriiſque famoſum nihil aliud quam monuit, ut aut parcius ætatulæ indulgeret, aut certe cautius, addiditque: *b* *Quare enim ego ſcio quam habeas amicam?* ô cenſorem gravem.

15. NARCISSVM ab epiſtolis, & Pallantem à rationibus ſic adamavit, ut eos non ſolum ampliſſimis præmiis, *c* verum etiam quæſtoriis prætoriiſque ornamentis decreto ſenatus ornari libenter paſſus ſit: ad hæc tantum rapere & acquirere, ut illi querenti de fiſci exiguitate quidam non abſurde dixerit. Abundaturum fiſcum, ſi à duobus libertis in conſortium reciperetur. Hos Plinius fatetur & Craſſo fuiſſe ditiores.

16. CVM cuidam notam oppoſitam deprecantibus familiaribus, ademiſſet: *d* *Litura tamen*, inquit, *extat*. Sentiens etiam remiſſa culpa manere tamen infamiæ prioris veſtigium. Alludens ad ſcripturam, quæ licet ſpongia deleatur, aut graphio radatur, relinquitur tamen lituræ raſuræque veſtigium.

17. HIC temulentus aliquando dixit, ſibi fatale eſſe ut conjugum flagitia ferret, deinde puniret. *e* Ea vox terrorem non mediocrem injecit Agrippinæ.

SEXTVS NERO.

1. IN Cn. Domitium Sexti Neronis atavum, *f* cui cognomen fuit Ænobardo, L. Craſſus orator dicebat, non eſſe mirandum quod æneam haberet barbam, cui os ferreum, cor plumbeum eſſet. Os ferreum objiciens propter ſummam impudentiam, cor plumbeum ob ingenii ſtuporem. Quidam illum pro Nerone Ænobarbum appellarunt, atque hoc erat unum è duobus conviciis quæ indigniſſime tulit: alterum erat, quod increpitus eſſet malus citharœdus.

a *Pater judex.* b *Lenitas prava.* c *Peculatus diſſimulatus.* d *Infamia non deletur.* e *Ebrietas loquax.* f *Locus ex nomine.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

2. CVM ex more cujuſdam capite damnati cauſæ ſubſcripturus eſſet Sextus Nero. *a Vtinam*, inquit, *literas neſcirem*. Vox parcimoniam humani ſanguinis promittens, ſi ex animo prodiſſet. Seneca lib. De clementia 2. refert fuiſſe Burrum cohortium præfectum, qui cum eſſet animadverſurus in duos, petiit ut Nero ſubſcriberet, qui cum cunctaretur & recraſtinaret, Burrus inſtans protulit chartam: tum Nero: *a Vellem*, inquit, *neſcire literas*. At hæc indoles clementiam pollicens, in prodigioſam crudelitatem evaſit.

3. PVERVM Sporum exſectis teſtibus in muliebrem naturam transfigurare conatus eſt. Addita dos, additum flammeum, addita celeberrima nuptiarum ſollennitas. Quid multis? palam pro uxore habuit. Hinc fertur cujuſdam non inſcitus jocus. Bene agi potuiſſe cum rebus humanis, ſi Domitius Neronis pater talem habuiſſet uxorem. Sentiens exitio totius orbis natum Neronem. Is nunquam fuiſſet natus, ſi pater Spori ſimilem habuiſſet vice conjugis.

4. NVNQVAM cuiquam officium delegavit, niſi hæc adjiceret: *b Scis quibus mihi eſt opus, & hoc agamus, ne quis quid habeat*. Vox prædone quam Principe dignior.

5. QVODAM in colloquio proferente Græcum verſiculum:

Εμοῦ θανόντος γαία μιχθέιτω πυρί.

Id eſt:

Me mortuo terra miſceatur incendio.

Subjecit: *c Immo* ἐμοῦ καὶ ζῶντος, id eſt, *me etiam vivo*. Quibus portentis aliquando committitur Reſpublica?

6. CVM nihil flagitiorum ſibi non permitteret, *d* elatus tanto rerum ſucceſſu, dicebat neminem Principum ante ipſum ſciſſe quid ſibi liceret. Verum qui hoc dixit, ſenſit tandem quid viciſſim liceat populo in malum Principem.

7. CVM incendiſſet urbem, ſpectabat, dicens ſe flammæ pulchritudine delectari, atque interim ſuam canebat

a *Clementer.* b *Rapacitas.* c *Crudeliter.*
d *Licentia Principis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

canebat Haloſin, hoc eſt Trojanæ urbis excidium, quod deſcripſerat.

8. ISIDORVS Cynicus tranſeuntem in publico clara voce corripuit, *a* quod Naupli mala bene cantaret, ſua bona male diſponeret. Nauplus erat Palamedis pater, qui filii præter meritum damnati necem magno Græcorum exitio eſt ultus. Solet autem Nero tragœdias cantare.

9. NOTATVS eſt & à Dato Attellanarum hiſtrione, qui recitans canticum quoddam, ὑγίαινε πάτερ, ὑγίαινε μήτερ, *b* ita demonſtravit, ut bibentem natantemque faceret, exitium C. Claudii & Agrippinæ ſignificans. Nā Nero C. Claudium veneno ſuſtulit, Agrippinam naufragio. Et in clauſula cantici recitans, Orcus vobis ducit pedes, geſtu ſenatum notavit hiſtrio, ſubindicans illis à Nerone imminere perniciem.

10. A MATHEMATICIS audierat fore, ut aliquando dejiceretur Imperio, eoque Græcum Iambicum dimetrum identidem uſurpabat: τὸ τέχνιον πᾶσα γῆ τρέφει. Id eſt: *Terra quævis artem alit.* Putans ſe tantum profeciſſe in arte canendi, ut etiam ſi exigeretur, in quavis regione ob Muſices peritiam poſſet haberi in pretio. Cumque imminentibus qui illum inſequebantur de ſalute deſperans, cogitaret ſibi vim adferre, ſubinde dicebat: *Quantus artifex pereo.*

11. QVONDAM theatro clam illatus, *c* Scenico cuidam populo placenti invidit, eique nuntium miſit qui diceret, illum abuti Cæſaris occupationibus.

12. QVONDAM ex annonæ caritate quidam diteſcebant aulici, *d* multum & hinc invidiæ Neroni conflatum eſt: cum forte accidiſſet, ut in publica fame diceretur Alexandrina navis appuliſſe, jactatum eſt illam advexiſſe pulverem luctatoribus aulicis. Quo dicto ſimul notatum eſt, in Cæſare rerum ſcœnicarum ſtudium, & monopolia quorundam per Cæſaris favorem publico damno lucrantium.

13. STATVÆ ejus à vertice currus appoſitus eſt cum

a *Libere.* b *Libere.* c *Scænicus Princeps.*
d *Monopolia fœda.*

cum inſcriptione Græca. *a* Nunc demum agon eſt, trahe tandem. Notatum eſt in Cæſare aurigandi ſtudium, ſimulque denuntiatum periculum.

14. ALTERI cuidam ſtatuæ & aſcopera alligata eſt cum hoc titulo. *b* Ego quid potui? Sed tu culleum meruiſti. Solent olim parricidæ culleo inſui, & Nero matrem occiderat. Culleus itaque ſeſe excuſans dicit. Ego quid potui? paratus ſi quis te inſuat: ſed ſive inſuaris, ſive non, tu tamen culleum meruiſti. Poteſt hoc & ad Reipublicæ perſonam accommodari.

15. COLVMNIS ſtatuarum illud adſcriptum eſt, *c* Galli te cantando excitarunt. Indigniſſime tulerat Galliarum defectionem, proinde decreverat Gallos omnes Romæ agentes contrucidare, provinciamque exercitui diripiendam tradere.

16. NOCTV quidam ſimulabant ſe ſævire in ſervos, *d* petebantque vindicem. Vindex autem erat defectionis in Neronem Dux. Et hoc joco notabatur jam non ferenda Cæſaris Tyrannis.

17. CVM ex oratione Neronis qua in Vindicem perorabat, recitaretur in ſenatu, daturos pœnas ſceleratos, ac brevi dignum exitium facturos, exclamatum eſt ab univerſis: *e Tu facies Auguſte.* Quæ vox bifariam poteſt accipi. Tu facies ut dent pœnas, aut tu dabis pœnas.

18. IN Oedipode fabula, *f* quam Nero noviſſimam recitavit, in verſu decidiſſe legitur:

Θανεῖν μ' ἄνωγε σύγγαμος μητὴρ, πατὴρ

Id eſt:

Iuſsit mori me mater, & pater.

Nam & Oedipus patrem occiderat inſciens, matrem uxorem duxerat. Ita Nero ſciens Claudium patrem occiderat, matrem conſtupratam interfecerat, & Octaviam uxorem indignis tractarat modis.

19. DESPERATIS rebus noctu adiit hoſpitia ſingulorum de fuga conſulturus: cum fores omnium occluſas reperiſſet, reverſus in cubiculum comperit & cuſtodes diffugiſſe direptis etiam ſtragulis, & amota veneni

a *Princeps auriga.* b *Parricidium exprobratum.* c *Salſe.* d *Salſe.* e *Ambigue dictum.* f *Omen exitii.*

neni pyxide, quam in extremum caſum paraverat: mox Mirmillonem nomine Spiculum requiſivit, vel alium quemlibet, cujus manu periret: ac nemine reperto: a *Ergo ego,* inquit, *nec amicum habeo, nec inimicum?* Decretum erat eam belluam publico orbis odio immolare.

20. IN fuga cum Phaon libertus hortaretur, b ut in ſpecum egeſta harena conderetur, negavit ſe vivum ſub terram iturum.

21. AQVAM è lacuna villæ cuidam ſubjecta potaturus manu hauſit: c *Et hic eſt,* inquit, *Neronis decocta.* Nam repererat ut aqua decocta gratiam haberet crudæ, immiſſa in poculum nive.

22. VBI ſenſit equites appropinquare, quibus mandatum erat ut illum vivum attraherent, verſum Homericum protulit:

Ἵππων ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει.

Id eſt:

Simulque ferrum jugulo adegit.

23. INGRESSVS Centurio cum ſemianimem reperiſſet, & penula ad vulnus apposita ſimularet ſe veniſſe in auxilium, nil aliud reſpondit quam, d *Sero,* &, *Hæc eſt fides.* Sermo ambiguus eſt: poteſt intelligi ſero veniſſe, qui jam ad morientem venerat: & ſero venit, qui in hoc venit ut vivum attraheret. Item hæc eſt fides, poteſt eſſe expoſtulantis de fide amicorum. At Nero ſenſit, ſe nihil illius verbis credere, ejuſque rei argumentum eſſe vulnus in jugulo lethale.

24. CVM genethliaci Chaldæi Agrippinæ matri Neronis reſpondiſſent, imperaturum quidem filium, ſed occiſurum matrem: e *Occidat,* inquit, *modo imperet.* Tam impotens erat in fœmina dominandi ſitis, & habuit quod optavit.

25. EADEM cum juſſu Neronis occideretur, ac Centurio ferrum in mortem diſtringeret, ventrem oſtendens clamabat: f *Hunc percute, hic eſt ferro fodiendus, qui portentum illud genuit.*

26. NERO in magna erat invidia, quod Burrum Prin-

a *Deſtitutus undique.* b *Sepultura vivi.* c *Deliciæ verſæ in amatorem.* d *Neronis extrema voces.* e *Ambitio.* f *Fortiter.*

Principem virum crederetur occidiſſe, veneno faucibus illito, quaſi remedium adhiberetur. Ad hunc cum Nero viſendi gratia veniſſet, averſatus eſt illum Burrus cui ſcelus jam erat intellectum, multaque percunctanti nihil aliud reſpondit quam: *a Ego bene me habeo.* Mira etiam in moriente lenitas.

27. IDEM in Claudii ſtultitiam ſubinde jocabatur productione ſyllabæ, cum diceret: *b Poſtea quam deſiit inter vivos morari*, prima ſyllaba producta. Moros enim Græce fatuum ſonat, inde finxit morari pro ſtultum agere, quemadmodum nos à Poëta poëtari, à juvene juvenari.

28. SVNT qui putent hoc clam & inſcio etiam Seneca fuiſſe decretum, *c* ut occiſo Nerone occideretur & Piſo, mox Imperium Senecæ deferretur. Interea vulgabantur verba Flavii, qui dixerat. Ad dedecus nihil referre ſi citharœdus dimoveretur, & tragœdus ſuccederet. Nero cithara, Piſo tragico òrnatu canebat. Senſit utrumque pariter indignum Imperio.

29. CVM de conjuratis agerentur quæſtiones, *d* Subrius Flavius tribunus interrogatus à Nerone, quibus cauſſis adductus ad oblivionem ſacramenti proceſſiſſet. Oderam te, inquit, nec quiſquam tibi fidelior militum fuit dum amari meruiſti: odiſſe cœpi, poſtquam parricida matris & uxoris, auriga & hiſtrio & incendiarius exſtitiſti. Negant in ea conjuratione quid quam accidiſſe Neroni gravius, qui ut ad patranda facinora promtus erat, ita audiendi quæ patraret inſolens.

30. EODEM tempore Sulpicius Aſper Centurio percunctanti Neroni cur in cædem ſuam conſpiraſſet. *e* Non aliter, inquit, tot flagitiis tuis ſubveni ri poterat.

31. VESTINVS conſul, cum eodem die omnia munia conſularia obiſſet, *f* è convivio repente ad mortem raptus eſt. Convivæ nihil aliud quam exitium exſpectabant. Horum pavorem irridens Nero, dixit illos ſatis ſupplicii fuiſſe pro epulis conſularibus. Dicas hoc à Clemente dictum, ſi cætera Neronis facinora ſpectes.

32. NERO

a *Leviter.* b *Iocus in mortuum.* c *Salſe* d *Libere.* e *Libere.* f *Iocus crudelis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

32. NERO matrem occiderat, unde Africanus quidam ita conſolatus eſt hominem. Orant te Cæſar Galliæ tuæ, ut felicitatem tuam fortiter feras.

OTHO.

1. OTHO Sylvius Imperator, cum in augurando tempeſtas eſſet orta, atque ipſe graviter prolapſus, identidem obmurmuraſſe dicitur, *a* τί μοὶ καὶ μακροῖς αὐλοῖς, id eſt, *quid mihi cum longis tibiis?* ſentiens ſe fruſtra ſacrificiis & piaculis conari placare manes Galbæ. Sed de hoc plura nobis dicta ſunt in Chiliadibus.

2. IDEM ubi jam mori deſtinaſſet, ſenſit eos qui ab ipſo deficere & abire cœptabant, pro deſertoribus corripi ac detineri: vetuit ne cuiquam fieret injuria dicens: *b Adjiciamus vitæ & hanc noctem*, & in profundam veſperam uſque patente cubiculo, ſi quis adire vellet, poteſtatem ſui conveniendi fecit.

3. MVLTIS Othonem rogantibus, *c* ne depoſito Imperio exercitum ac Rempublicam deſereret, quidam è gregariis militibus ſublato enſe dixit, Scito Cæſar ſic pro te omnes animatos eſſe, moxque ſeipſum jugulavit.

4. OTHO jam deſtinata morte Coccejum fratris filium ad ſe vocatum ſic adhortatus eſt extremis verbis; *d O fili habuiſſe te patruum Cæſarem, nec prorſus obliviſcaris; nec admodum memineris.* Noluit illum prorſus obliviſci, ne deſereret curam ſuorum: rurſum noluit valde meminiſſe, ne mortem patrui ulciſceretur.

VESPASIANVS *Pater.*

1. FLAVIO Veſpaſiano cum adoleſcens quidam gratias ageret pro impetrata præfectura, quoniam unguento fragabat, & nutu contemptus eſt, & graviter increpitus:

a *Omen exitii.* b *Mors deſtinata.* c *Fides in milite.* d *Moderate.*

crepitus: *a* *Mallem*, inquit Veſpaſianus, *allium oboluiſſes:* mox & literas conceſſas revocavit.

2. DE jurgio quodam inter ſenatorem & equitem Romanum ita pronuntiavit, *b* ut diceret non oportere maledici ſenatoribus, remaledici civile faſque eſſe. Prærogativam enim dignitatis ipſe ſibi ademit qui laceſſivit.

3. IDEM de Licinio Mutiano notæ impudicitiæ viro, clam apud communem amicum conquerens, addidit clauſulæ: *c* *Ego tamen vir ſum*: Notans obtrectatorem eſſe parum virum. Simile eſt illud Maronis.

Parcius iſta viris tamen objicienda memento.

4. SALVIVS Liberalis, *d* cum in defenſione divitis rei oblique mordens dixiſſet. Quid ad Cæſarem, ſi Hipparchus ſeſtertium millies poſſidet? Notans Veſpaſianum velut inhiantem rei facultatibus. Cæſar non modo non offenſus eſt, verum etiam dictum approbavit, quaſi ſimpliciter prolatum.

5. QVONIAM rapaciſſimum quemque promovere ſolet, *e* ut mox ditatos condemnaret, vulgo dictus eſt officiarios ſuos habere pro ſpongiis, quod veluti ſpongias & ſiccos madefaceret, & humentes exprimeret.

6. RVSTICVS quidam quoniam gratuitam libertatem ſuppliciter petens à Cæſare, *f* repulſus eſt, non veritus eſt clare dicere. Vulpes pilos mutat, non mores: exprobrans illi naturæ rapacitatem, quaſi mercede data conceſſurus fuiſſet, quod gratuito negabat.

7. A CONSVLARI viro Menſtruo Floro monitus plauſtra potius quam ploſtra dicenda, *g* poſtridie illum pro Floro Flaurum ſalutavit: civiliter alludens ad illius curioſam admonitionem. Veteres in quibuſdam pro diphthongo ſonabant o, ut Clodius pro Claudius.

8. MVLIER quædam dixerat ſe deperire amore Veſpaſiani, ei perductæ cum pro concubitu ſeſtertia quadraginta donaſſet, rogante diſpenſatori quo titulo vellent

a *Vnguentum olere.* b *Venia laceſſito.* c *Leniter.* d *Leniter.* e *Rapacitas.* f *Avaritia in Principe.* g *Lepide.*

vellent eam ſummam rationibus inferri, dixit: *a Veſpaſiano adamato.*

9. IN quendam proceræ ſtaturæ, ſed improbius natum, *b* torſit illud carmen Homericum:

Μακρὰ βιβὰς, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.

Id eſt:

Longam haſtam quatiens, diductis paſsibus ibat.

10. IN Cerylum libertum, ſed prædivitem, qui ut aliquando ſubterfugeret jus fiſci Imperialis, *c* cœpit ſe pro ingenuo ferre, eoque mutato nomine pro Cerylo dici voluit Laches, torſit verſiculos ex fabula quapiam ut opinor:

——— ὦ Λάχης Λάχης,
Ἐπ' ἂν ἀποθάνῃς, αὖθις ἔσῃ Κήρυλος.

Id eſt:

——— *O Laches Laches,*
Vbi mortem obieris, rurſum eris tum Cerylus.

Significans illi nihil profuturum immutatum nomen.

11. QVIDAM è caris Veſpaſiani miniſtris apud ipſum pro quodam, *d* quem fratrem ſuum eſſe ſimulabat, intercedebat, ut illi procuratio committeretur. Id ſentiens Cæſar, candidatum ſolum ad ſe vocavit, exegitque pecuniam quam ille ſuffragatori ſuo pepigerat, ea accepta mox ordinavit. Hujus rei ignarus miniſter, rurſus interpellavit pro fratre. Cui Veſpaſianus: *Alium*, inquit, *tibi fratrem quære, hic quem tuum putas meus eſt.*

12. IN itinere quodam mulio deſiliit quaſi calceaturus mulas, *e* ſed revera, ut adeundi litigatori ſpatium moramque præberet. At Cæſar dolum ſuſpicatus, interrogavit mulionem quanti calceaſſe, pactuſque eſt lucri partem. Hoc ſi fecit ut ſuos corrigeret, civilitas fuit: ſin ut eo emolumento fieret ditior, ſordidum erat.

13. INSTITVERAT vectigal è lotio. Super hoc à filio monitus diſſimulavit, donec prima penſio eſſet ſoluta. Eam pecuniam admovit ad filii nares, ſciſcitans

a *Feſtive.* b *Iocus ex Homero.* c *Lepide.*
d *Avare.* e *Sordide.*

tans num odore offenderetur. Negante illo: a *Atqui hac*, inquit, *è lotio eſt.*

14. LEGATIS nuntiantibus, decretam illi publice non mediocris ſummæ ſtatuam, juſſit ut eam continuo ponerent, & cavam oſtendens manum: b *Ecce*, inquit, *parata baſis*. Significans ut eam pecuniam quam in ſtatuam decreviſſent impendere mortuo, vivo darent in manum.

15. CVM Cæſarum mauſoleum repente patuiſſet, c tum ſtella crinita apparuiſſet, alii interpretantibus Cæſaris interitum portendi, ille facete interpretatus eſt, prius oſtentum ad Iuliam Calvinam pertinere, quod ea eſſet de gente Auguſti: poſterius ad Parthorum, ſive ut Aurelius victor tradit, Perſarum Regem, qui capillatus eſſet.

16. CVM morbus ingraveſſeret, dixit: d *Puto Deus ſio*: ſignificans ſe moriturum. Solent enim extincti Cæſares publicis cæremoniis in Deorum cœtum referri.

17. CVM vehementer angeretur vitiatis inteſtinis, nihilo ſecius Imperatoriis muneribus fungebatur, adeo ut lecto decumbens audiret legationes, & amicis hortantibus ut ſibi parceret, reſpondit: e *Imperatorem ſtantem mori oportere.*

TITVS, *Veſpaſiani filius.*

1. VESPASIANVS filius cum admoneretur ab amicis, quod plura polliceretur interpellantibus quam præſtare poſſet, reſpondit: f *Non oportet quenquam à Cæſaris colloquio triſtem diſcedere.*

2. SVPER cœnam aliquando recordatus, quod eo die nemini quidquam præſtitiſſet, memorandam illam meritoque laudatam vocem edidit: g *Amici diem perdidi.*

3. IDEM dicere ſolet, h ſe maximum falſarium eſſe potuiſſe, quod omnium chirographa quæ vidiſſet facillime imitaretur.

4. CVM febre correptus lectica à loco in quo tum erat

a *Sordide.* b *Avare.* c *Oſtentorum interpretatio.* d *Iocus in morte.* e *Stantem mori.* f *Cæſaris affabilitas.* g *Benignitas.* h *Dexteritas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

erat transferretur, dimotis plagulis cœlum ſuſpexit, queſtuſque eſt ſibi immerenti vitam eripi, *a* cum nullum per omnem vitam exſtaret factum cujus pœniteret, uno dumtaxat excepto. Id cujuſmodi fuerit, nec ipſe prodidit, nec quiſquam conjectare potuit. O Cæſarem longiſſima vita dignum.

DOMITIANVS.

5. DOMITIANVS Cæſar initio principatus quotidie ſibi ſecretum horarium ſumere conſuevit, *b* nec interim aliud quam muſcas captare, eaſque ſtilo præacuto configere: ut cuidam interroganti, eſſetne quis intus cum Cæſare, Vibius Criſpus lepide reſponderit. Ne muſca quidem.

6. IVSSERAT edicto excidi vineas, quod ſtudio colendi vineta, negligerentur arva. *c* Hoc edictum revocavit ob ſparſos libellos, in quibus habebantur hi verſiculi:

Κἄν με φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν, ὅμως ἔτι καρποφορήσω,
Ὅσσον ἐπισπεῖσαι καίσαρι θυομένῳ.

Hoc Epigramma fertur in hircum arrodentem vitem: Hircus autem Baccho immolabatur, quod admorſu lædat vineam. Ad Cæſarem accommodarunt, pro σοὶ τράγε mutantes καίσαρι.

7. NOTANS Metium quendam ſibi immodice placentem, dicere ſolitus eſt: *d* *Vellem tam formoſus eſſe quam Metius ſibi videtur.*

NERVA COCCEIVS.

8. QVONIAM ſub Nerva Coccejo bono Cæſare multorum nomina falſo deferebantur: *e* Fronto conſul palam dixiſſe fertur: malum eſſe eum Imperare, ſub quo nemini quidquam conceſſum ſit: ſed longe pejus ſub eo vivere, ſub quo maxima ſit licentia quibuſlibet, inhumanitatis eſt, ſi Princeps nihil indulgeat amicis ac familiaribus, ſed pernicioſum eſt, illis licere quidquid libet.

TRA-

a *Cæſar innocens.* b *Lepide.* c *Minæ in Principem.* d *Lepide.* e *Princeps indulgens.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

TRAIANVS.

9. TRAIANVS aliquando in convivio propoſuit amicis, ut decem nominarent, quibus crederent rerum ſummam recte delegari poſſe. Cum illi ſilerent: a *Decem*, inquit, *à vobis poſco, ego unicum habeo Severianum.* Solum illum Imperio dignum judicans.

HADRIANVS CÆSAR.

1. MORIENS dixit illud vulgatum: b *Turba medicorum Cæſarem perdidit.* Arbitror illum huc detorſiſſe Græcorum proverbium:

Πολλοὶ ϛρατηγοὶ καρίαν ἀπώλεσαν,

Πολλοὶ δ' ἰατροὶ τὸν βασιλῆ ἀπώλεσαν.

Quanquam & hodie verum eſt, turbam medicorum multis cauſam eſſe mortis.

2. IN ſenatu frequenter dicere ſolet, c ſe ſic geſturum principatum, ut ſciret rem populi eſſe, non ſuam privatam. Nimirum attigit hoc, quod unum diſtinguit Regem à Tyranno.

3. IMPERATOR creatus adeo contempſit inimicos, ut uni quem habuerat capitalem, forte obvio dixerit, d *Evaſiſti.* Principibus in privatis offenſis debet eſſe ſatis, potuiſſe ulciſci.

4. IN colloquiis etiam humillimorum mire civilis erat, e eoſque deteſtari ſolet, qui hanc humanitatis voluptatem ipſi inviderent hoc prætextu, quod dicerent, Principis majeſtatem ubique ſervandam.

5. DIONYSIVS Mileſius Sophiſta inſignis, f in Heliodorum quem Hadrianus Cæſar unice amabat, torſit hoc dictum. Cæſar poteſt honorem ac pecunias largiri, rhetorem facere non poteſt. Cæſar enim Heliodorum ſtudio verius quam judicio fecerat Magiſtratum epiſtolarum.

6. RO-

a *Vnus eximius.* b *Medicorum turba.* c *Princeps.* d *Clementia.* e *Affabilitas.* f *Animi bona.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

6. ROMÆ cum in ſpectaculo populus clamore flagitaret, ut aurigam qui placuerat, liberum eſſe juberet. per tabellam reſpondit: a *Iniquum eſſe quod peterent* Si enim ſervum alienum libertate donaret, fieret injuria domino. Dicas hunc abhorruiſſe ab omni violentia.

7. SEVERIANVM & Fuſcum hujus nepotem, eo quod moleſte ferre viderentur Commodum Lucium Imperii ſucceſſorem deſignatum, juſſit occidi: quorum ille nonagenarius erat, hic annos natus decem & octo. Senex autem cum eſſet jugulandus, popoſcit ignem, incenſoque thure dixit: b *Vos Dii teſtor me nihil ſceleris commiſiſſe, nec aliud imprecor Adriano, niſi ut cum volet mori, non poſſit.* Idque evenit, adeo ut Barbarus conductus qui ferro mortem pro beneficio daret, aufugerit.

8. QVIDAM caneſcens ab eo quiddam petierat. & repulſus eſt. Is cum aliquanto poſt idem peteret, ſed capillitio nigro (nam id tinctura fecerat) Cæſar agnoſcens faciem: c *Jam iſthuc*, inquit, *negavi patri tuo.*

9. QVODAM tempore cum ſervum ſuum videret inter duos ſenatores ambulantem, miſit qui illi colaphum impingeret, diceretque: d *Noli inter eos ambulare, quorum adhuc potes eſſe ſervus*: ſimul ſenatoriæ dignitati conſulens, & ſervi caſtigans inſolentiam, quam de Cæſare hero ſumpſerat.

10. COMMODVM Ælium Verum iterum conſulem fecerat, eumque Imperio deſtinaverat: quem cum cerneret nec animo nec corpore ſatis validum, dicere ſolet: e *In caducum parietem nos inclinavimus, ac perdidimus quater millies H-S. quod populo ac militibus pro adoptione dedimus.* Vere præſenſit Commodum inutilem Imperio, ſed ſero.

11. FLORVS hos verſiculos ſcripſerat in Cæſarem: f

Ego nolo Cæſar eſſe,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas.

Cui

a *Iuſte* b *Vota morientis.* c *Lepide.* d *Servi Principum elati* e *Impar principatui.* f *Honeſti labores.*

Cui Cæſar reſpondit.

Ego nolo Florus eſſe,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Culices pati rotundos.

Sentiens ſe honeſtas occupationes præferre inutili turpique otio.

12. DICERE ſolitus, ſibi moleſtum eſſe, ſi quem videret triſtem, *a* cum tamen omnes doctos vexaret quæſtiunculis, ſed vexatos donavit aliquo munere.

13. CVIDAM uxor ſua per literas exprobrarat, *b* quod lavacris ac voluptatibus detentus ad ſe redire nollet. Id per frumentarios reſciverat Imperator. Itaque commeatum petenti, exprobravit & lavacra & voluptates. Tum ille: Num & tibi ô Cæſar ſcripſit uxor mea quod mihi? Notans curioſitatem Principe indignam.

14. SVB mortem his verſibus luſiſſe dicitur: *c*

Animula, vagula, blandula,
Hoſpes comeſque corporis,
Quæ nunc abibis in loca,
Pallidula, rigida, nudula,
Nec ut ſoles dabis jocos.

15. AIVNT illum ex Matheſeos peritia præſciſſe futura, ac Verum non fore longævum Virgiliano carmine prædixiſſe: *d*

Oſtendent terris hunc tantum fata, neque ultra
Eſſe ſinent.

16. CVIDAM illos Virgilii verſus ad Verum accommodanti. Manibus date lilia plenis, &c. cum irriſione reſpondit: *e* *Ego mihi divum adoptavi, non filium.* Huc alludens, quod Imperatores referri ſoleant in numerum divorum, ſed à rogo.

17. AD alterum ipſum conſolari volentem hoc argumento, quod diceret geneſim Veri non eſſe recte collectam, eoque ſpem eſſe illum diu victurum: *f* *Iſthuc,* inquit, *tu facile dicis, qui patrimonii tui non Reipublicæ quæris hæredem.* Sentiens magni referre, ut bonus Princeps quam diutiſſime vivat.

18. TRANS-

a *Princeps nulli moleſtus.* b *Curioſitas.* c *Luſus in morte.* d *Præſcientia.* e *Brevis ævi.* f *Principis delectus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

18. TRANSEVNTEM mulier quædam appellavit: Audi me Cæſar. Is cum reſpondiſſet: *a Non eſt otium*: Illa clamavit. Noli ergo Imperare. Ad hanc vocem reſtitit, & audivit mulierem. Hoc & alii tribuitur, neque quidquam vetat, idem à pluribus vel dici, vel fieri.

COMMODVS ÆLIVS VERVS.

1. ÆLIVS cum eſſet peregrinis voluptatibus deditus, uxori conquerenti dixit: *b Patere me per alias exercere cupiditates meas.* Vxor enim dignitatis nomen eſt, non voluptatis.

2. CUM morbo gravaretur, *c* ſæpe dicere ſolet, *Principem ſanum mori debere, non debilem*, quod ſuperiores Imperatores plerique violenta morte periſſent, eamque mortem ut brevem ſimul & inexſpectatam C. Cæſar optavit & obtinuit.

ANTONINVS PIVS.

3. AVRELIVS Commodus M. Antonini filius cum in extremis à parente moneretur, ne Barbaros jam attritos fineret vires recipere, reſpondit: *Ab incolumi quamvis paullatim, negotia perfici poſſe, à mortuo nihil.* Vera quidem ſententia, ſed vox impia erat parentis extrema monita contemnentis, ac morienti velut inſultantis. Refert Sext. Aurelius Victor.

4. ADAMABAT illam Scipionis celebratiſſimam ſententiam, ſubinde dicens: *Se malle unum ſervare civem, quam mille hoſtes occidere*: pacem videlicet bello præferens, & in ipſo bello ſentiens hanc oportere primam eſſe Ducis curam, ut quam minima civium jactura paretur victoria.

5. CVM Apollonius Rhetor è Chalcide accitus ad

a *Libere. Hoc ſuperius tribuitur Philippo Macedoni pag. 221. apoph. 31.* b *Vxoris reverentia.* c *Mors Principis.*

Tyberinam domum, in qua tum Cæſar habitabat, à Cæſare vocatus ut illi M. Antoninum traderet inſtituendum, dixiſſet: Non magiſter ad diſcipulum, ſed diſcipulus ad magiſtrum venire debet: riſit hominis magniloquentiam, dicens: a *Facilius fuit Apollonio è Chalcide venire Romam, quam ex ædibus ſuis in palatium.* Merces Apollonium attraxerat Romam, non Reipublicæ ſtudium.

6. CVM M. Antonius fleret educatorem ſuum mortuum, & adoleſcens ab aulicis miniſtris revocaretur à declaratione pietatis erga nutricium: b *Permittite*, inquit Antonius, *prius illi ut homo ſit, neque enim vel Philoſophia vel Imperium tollit affectus.*

7. QVONDAM cum Omuli viſens domum, ac miratus columnas porphyreticas, c quæſiſſet unde eas haberet, Omulus ei reſpondit. Cum in ædes alienas veneris, & ſurdus & mutus eſto. Sentiens eum in alieno privato non oportere eſſe curioſum. Hoc tam libero joco non eſt offenſus Imperator.

8. M. ANTONINI uxor Fauſtina male audiebat vulgo. Itaque hortantibus amicis, ut eam repudiaret, ſi nollet occidere, reſpondit: d *Si uxorem*, inquit, *dimittimus & dotem.* Dotis nomine ſignans Imperium, quod ab ſocero volente Hadriano adoptatus acceperat.

9. NIHIL ſolitus eſt agere nec in bellicis negotiis, nec in civilibus, de quo non prius conferret cum gravibus viris, dicens: e *Æquius eſt, ut ego tot talium amicorum conſilium ſequar, quam ut tot tales amici meam unius ſequantur voluntatem.* Multum abhorrens à quorundam ingenio, qui conſulto pileo ſuo, dicunt. Vos ſedulo conſulitis, ſed aliud mihi ſuadet pileum meum.

10. CASSIVM ſenatorium virum occidi paſſus eſt, non juſſit occidi: poſt etiam extinctum doluit, dicens: f *Voluiſſe ſe ſine ſenatorio ſanguine Imperium tranſigere.* Mira clementia in affectatorem Imperii.

18. BIDVO prius quam moriretur, admiſſis amicis aperuit ſententiam ſuam de filio, eandem quam Philippus

a *Magniloquentia irriſa.* b *Humane.* c *Libere.* d *Dos regnum.* e *Conſilium multorum.* f *Clementer.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

lippus de Alexandro dicens: *a* *Se æquo animo mori, cum filium relinqueret.*

12. ALIO quodam die dixit amicis: *b* *Quid me fletis, ac non magis de communi morte peſtilentiaque cogitatis?* Philoſophia docuerat hominem & mortem contemnere, & res humanas ridere. Parentibus autem abire dixit: *Si jam me dimittitis, vale vobis dico, vos præcedens.* Facete petiit ab amicis diſcedendi veniam, ac veluti peregre profecturus juſſit illos valere: ſubmonens interim fore, ut illi præcedentem ſequerentur.

13. ROGATVS cui filium commendaret: *c* *Vobis, inquit, ſi promeretur, & Diis immortalibus.* Favorem noluit ſuæ auctoritati tribui, ſed filii meritis.

SEVERUS *Imperator.*

1. DE Severo ſic judicavit Senatus, illum aut naſci non debuiſſe, *d* aut non debuiſſe mori, quod cum crudelis eſſet, tamen Reipublicæ videretur admodum utilis ob alias virtutes.

2 CVM milites Baſſianum Severi filium, qui poſt Antonius Caracallus dictus eſt, Auguſtum conſalutaſſent, eo quod pater pedibus æger bellum moraretur, juſſit ſe deferri ad tribunal, ſimulque adeſſe omnes tribunos, centuriones, Duces & cohortes, quibus auctoribus hoc acciderat, ſiſti deinde & filium qui Auguſti nomen non recuſarat. *e* Hic cum in omnes ejus facti auctores juſſiſſet animadverti, excepto filio, omneſque ante tribunal proſtrati rogarent veniam; Severus manu caput contingens: *Tandem, inquit, ſentitis caput imperare, non pedes.*

3. CELEBRATVR & hoc illius dictum: *f* *Omnia fui, ſed nihil expedit:* ſentiens ſeſe ex humili per literarum ac militiæ officia plurimis gradibus favore fortunæ ad Imperii faſtigium fuiſſe perductum, ſed nihil feliciter ceſſiſſe, aut nulla in re ſibi placuiſſe.

4. VLTIMA verba dicuntur hæc fuiſſe: *g* *Turbata*

a *Filius ſolatium mortis.* b *Mors peregrinatio.* c *Modeſte.* d *Natura varia.* e *Auctoritas.* f *Omnia expertus.* g *Virtus Principis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

batam Rempublicam ubique accepi, pacatam etiam Britannis relinquo. Senex & pedibus æger firmum Imperium Antoninis meis relinquens ſi boni erunt, imbecillum ſi mali.

5. SYMBOLVM tribuno dari juſſit: a *Laboremus.* Pertinax ad Imperium adſcitus dederat, Militemus. Illi placuit belli omen, huic pacis. Sublato namque bello reditur ad agricolationem & opificia. Otium in pace delicias alit, & omne flagitiorum genus.

6. EPIGRAMMA quod in laudem Peſcennini Nigri fuerat adſcriptum illius ſtatuæ ad vivum effictæ, cum præfecti ſuaderent eradendum, Severus noluit, dicens: b *Si talis fuit, ſciant omnes qualem vicerimus: ſi talis non fuit, putent nos omnes talem viciſſe.*

PESCENNINVS NIGER.

1. PESCENNINVS Niger conſiliariis addidit ſalaria, ne gravarent eos quibus aſſidebant, dicens: c *Iudicem nec dare debere, nec accipere.* Vtinam hoc exemplum imitentur hi, qui vendentes officia ſpoliant judicem, aſſeſſoribus interim rapto vivendum eſt.

2. IN Ægypto cum limitanei milites vinum ab Imperatore peterent: d *Nilum,* inquit, *habetis & vinum quæritis?* Ajunt enim aquam Nili tantæ eſſe dulcedinis, ut accolæ vina non deſiderent.

3. CVM milites qui à Saracenis victi fuerant, dicerent: Vinum non accepimus, pugnare non poſſumus: e *Erubeſcite,* inquit Cæſar, *illi qui vos vincunt, aquam bibunt.* Nam Saracenis etiam hodie guſtare vinum nefas eſt.

4. PALÆSTHINIS rogantibus ut ipſorum cenſitio levaretur eo quod regio eſſet gravata, ſatis inclementer reſpondit: f *Vos terras veſtras levare vultis, ego etiam aërem veſtrum cenſere cuperem.*

5. IMPERATORI creato, cum quidam ei panegyricum in ipſius laudem conſcriptum recitare vellet, dixit:

a *Induſtria.* b *Moderate.* c *Integre.* d *Aqua pro vino.* e *Severe.* f *Dure.*

dixit: *a Scribe Marii laudes, vel Hannibalis, aut alterius Ducis egregii vita functi ut eum nos imitemur.* Nam vivos laudare irriſio eſt, præſertim Imperatores, à quibus ſperatur, qui timentur, qui poſſunt necare, qui poſſunt proſcribere. Adjecit illud: *Se vivum placere velle, mortuum etiam laudari.*

6. ROGATVS quid ſentiret de Scipionibus, *b* reſpondit, illos ſibi videri felices magis quam fortes, quod uterque domi juventutem parum ſancte tranſegerat: ſentiens Imperatorem per omnem vitam in Reipublicæ negotiis verſari debere, nec à domeſticis deliciis ad Imperium accerſi.

ANTONINVS CARACALLVS.

7. ANTONINI Caracalli noverca, cum eſſet pulcherrima, veluti per imprudentiam corpus magna ex parte nudavit. Cumque dixiſſet Caracallus: *c Vellem ſi liceret:* Si libet, inquit illa, licet. An neſcis te Imperatorem eſſe, & leges dare, non accipere? Et mulieris vox Caracallum ad deteſtabile facinus pertraxit.

8. CVM Antoninus Caracallus ambitioſe ſibi multa cognomina aſſereret, *d* Germanici, Parthici, Arabici, & Alemanici nomen adſcriberet, Helvius Pertinax filius Pertinacis belle jocatus fertur. Adde etiam, inquit, ſi placet, Geticus Maximus, quod Getam fratrem occidiſſet.

9. BASSIANVS præfectus ſuadebat Caracallo, ut ad mitigandam invidiam parricidii, fratrem Getam appellaret divum: *e Sit*, inquit, *divus, dum non ſit vivus*, & fratrem in divos retulit. Neſcit pietatis jura regnandi cupiditas.

ANTONINVS GETA.

10. CVM Antonini Getæ pater Severus deſtinaſſet omnes diverſarum partium occidere, inter ſuos dicere

a *Vivi docendi non laudandi.* b *Graviter.* c *Licentia Principum.* d *Salſe.* e *Impie.*

ſolitus eſt: *Hoſtes vobis eripio adeo conſentiente Baßiano, ut liberos etiam illorum ſuaderet necari.* Geta puer interrogavit quantus eſſet occidendorum numerus: cum pater edidiſſet, rogavit num iſti haberent parentes ac propinquos: cum reſponſum eſſet, habere, & quidem multos: *a* *Plures ergo*, inquit, *in civitate triſtes futuri ſunt, quam læti quod vicimus.* Valuiſſet cordatum pueri dictum, niſi quorundam crudelitas obſtitiſſet.

11. BASSIANO tum joco tum ſerio dicenti, omnes cum liberis occidendos, Geta puer dixit: *b* *Tu qui nulli parcis potes etiam fratrem occidere.* Id dictum tunc contemptum eſt, poſt cognitum eſt fuiſſe vaticinium. Nam parricidium poſtea commiſit.

ANTONIVS HELIOGABALVS.

12. SENATVM adeo contempſit, *c* ut eos interdum appellaret togata mancipia, veluti qui priſtinæ dignitatis præter togas nihil retinerent.

13. AMABAT ſibi pretia rerum quæ menſæ apparabantur majora dici quam eſſent, *d* hanc eſſe dicens convivio orexim, quod magis illa juvant quæ pluris emuntur, ut ait Satyricus.

14. HVIC privato cum quidam luxum illius admirans diceret. Non times ne fias pauper? *e* *Quid*, inquit, *melius, quam ut ipſe mihi hæres ſim & uxori meæ?*

ALEXANDER SEVERVS.

1. ET urbem, & provincias, & aulam ſuam purgavit hominibus non neceſſariis, dicens: *f* *Malum pupillum eſſe Imperatorem, qui ex viſceribus provincialium homines non neceſſarios, nec Reipublicæ utiles aleret.*

2. In templis argenti minimum, auri ne guttulam quidem

a *Prudenter.* b *Libere.* c *Tyrannice.* d *Cara.* e *Profuſio.* f *Supervacua officia.*

quidem aut bracteolam poſuit, ſubinde repetens illud Perſianum: *a Dicite Pontifices in ſanctis quid facit aurum?*

3. NEGABAT ſe paſſurum, *b* ut ipſius diſpoſitiones ab aulicis ſuis venderentur, id quod ſolent aliorum Principum liberti & eunuchi. Eoque nunquam illum fefellit quod propoſuerat.

4. ASSESSORIBVS deſignavit ſua ſalaria, *c* quanquam dicebat illos potiſſimum promovendos, qui per ſe Rempublicam gerere poſſent, non per aſſeſſores. Vnumquemque hoc agere debere quod noſſet. Prudentiſſimus juvenis ſenſit, hoc eſſe præcipuum hulcus omnium Rerumpublicarum, quod omnia munia per vicarios adminiſtrantur, interdum alteros ac tertios. Præfectus urbis habet vicarium, & is vicarius rurſus alterum, & hic rurſus alium. Ac frequenter is qui & honore & ſalario fruitur, minime omnium idoneus eſt ad functionem obeundam. Annotent hoc Principes, qui ſubinde coguntur exactionibus gravare populum.

5. DESCRIPTVM habebat, quid cui præſtitiſſet: qui nihil aut minimum petiſſent, eos appellabat, dicens: *Quid eſt cur nihil petis? An me tibi vis fieri debitorem? pete, ne privatus de me queraris.* Agnoſcebat Principem debere recte ſuo fungentibus officio, nec æquum judicabat ut probe ſuo defunctus officio, privatus egeret.

6. MILITIBVS diligenter proſpexit, de commeatu, dicens: *d Se magis ſervare milites quam ſeipſum, quod in his ſita publica ſalus eſſet.* Facilius eſt enim invenire novum Imperatorem, quam novum & exercitatum militem.

7. OVINIVS Camillus antiquæ familiæ ſenator, homo delicatiſſimus rebellionem moliebatur Tyrannidem affectans. Id cum Alexandro renuntiatum eſſet, ſtatimque probatum, ad palatium eum rogavit, eique gratias egit, quod Reipublicæ curam quæ bonis viris recuſantibus imponi ſolet, ſponte reciperet. Mox ad ſenatum proceſſit, ac tanti ſceleris conſcientia trepidum, conſortem Imperii appellavit, in palatium recepit, orna-

a *Aurum in templis.* b *Conſtanter.* c *Vicarii graves.* d *Militum cura.*

mentis Imperialibus, & melioribus quam utebatur ipſe, decoravit, profectionis comitem adhibuit. *a* Cumque Imperator ipſe pedibus iter faceret, invitavit & Ovinium deliciis aſſuetum ad laborem, quem poſt quinque millia paſſuum cunctantem equo ſedere juſſit. Cumque poſt duas manſiones equo etiam fatigatus eſſet, carpento impoſuit. Hoc quoque reſpuentem, ac Imperium tædio laborum recuſantem, denique & mori paratum dimiſit, ac militibus à quibus Cæſar præcipue diligebatur, commendatum ad villas ſuas tuto abire juſſit. Sic illi commonſtravit, quid eſſet gerere Imperium.

8. HONORES juris & gladii nunquam vendi paſſus eſt, dicens: *b Qui emit & vendat neceſſe eſt.* Hoc ethnicus & juvenis, quid jam decet Principes Chriſtianos?

9. CVM Chriſtiani locum quendam qui publicus fuerat occupaſſent, contra popinarii dicerent, eum ſibi deberi, reſcripſit: *c Melius eſſe, ut quomodocumque illic Deus coleretur, quam popinariis dederetur.*

10. IN expeditionibus ſi quis de via in alicujus poſſeſſionem deflexiſſet, pro qualitate loci fuſtibus aut virgis cœdebatur, aut alioqui condemnabatur. Si dignitas perſonæ tales pœnas non recipiebat, graviſſimis contumeliis afficiebatur, cum diceret: *d Velleſne hoc in agro tuo fieri quod facis in alieno?* Clamabat ſæpius quod à Chriſtianis audierat, idque per præconem quoties aliquem emendabat, dici jubebat. *Quod tibi fieri nolis, alteri ne feceris.* Quid nunc dicemus de militibus Chriſtianis, qui ſive quo eant, ſive redeant, furantur, rapiunt, conſtuprant, pulſant, abigunt pecora, pertuſis vaſis ſinunt effluere vinum? Quid multis? Crudelius tractant ſuos quam hoſtes. Et hoc hodie, ſi ſuperis placet, appellatur jus militare, & ad hæc connivent Principes.

11. VIGILANTER providit ne tribuni Duceſve quidquam fraudarent de ſtipendiis militum, dicens: *e Miles non timet niſi veſtitus, armatus, calceatus, & ſatur, & habens aliquid in zonula:* ſentiens militem cum aliquid habet, metuere ne perdat, ſed mendicitas ad omnem deſperationem vocat armatum.

CVM

a *Clementer.* b *Sancte.* c *Pie.* e *Miles innoxius.*
d *Militum cura.*

12. CVM Antiochiam veniſſet, ac milites qui lavacris ac muliebribus deliciis vacaverant, in vincula duci juſſiſſet, orta ſeditione ab ea legione cujus ſocii erant in vinculis, tribunal adſcendit, ac vinctis omnibus ad tribunal adductis, circumſtantibus militibus & quidem armatis, graviter illos admonuit ut meminiſſent Romanæ diſciplinæ. Cum loquentem milites tumultu interpellarent, nihil conterritus, juſſit ut tales voces ederent adverſus hoſtes, non adverſus Imperatorem, minatus exauctorationem, niſi quieſcerent. Ad hæc cum vehementius etiam fremerent, ac ferro quoque minarentur; *a Deponite*, inquit, *dexteras, contra hoſtem erigendas ſi fortes eſtis, me iſta non terrent.* Cum nõ deſinerent fremere, exclamavit. *Quirites, diſcedite atque arma deponite.* Mox omnes nõ armis tantum, ſed & ſagulis militaribus depoſitis receſſerunt, non in caſtra, ſed in varia diverſoria. Poſt tamen ejus legionis militibus fideliſſimis uſus eſt.

13. FVRTI ſuſpicione infames nec intueri ſuſtinebat, adeo ut cum Septimius Arabinus, qui famoſus crimine furtorum ſub Heliogabalo fuerat liberatus, inter ſenatores Principem ſalutatum veniſſet, exclamarit: *b O numina, O Iupiter, O Dii immortales: Arabinus non ſolum vivit ſed etiam in Senatum venit: fortaſſis de me ſperat, tam fatuum, tam ſtultum me eſſe judicat.*

14. DICERE ſolet, ſolos fures de paupertate conqueri, dum ita ſtudent ſcelera vitæ ſuæ tegere. Iactabat & ſententiam notam furibus, ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δοὺς ἐκφεύξει. Id eſt: *c Qui multa tulerit, pauca dederit, effugit.* Notans quoſdam, qui tantum furantur, ut ſit quo corrumpant judicem aut auctorem.

15. CVM Mammea mater uxorq; Memmia objicerent quod nimia civilitate redderet poteſtatem molliorem, reſpondit: *d Sed ſecuriorem, atque diuturniorem:* ſignificans malum diuturnitatis cuſtodem eſſe metum.

16. VETRONIVM Thurinum familiarem, *e* quod his qui petebant aliquid à Cæſare, vendidiſſet ſuum patrocinium, mentiens interim multa, convincendum curavit, & convictum damnatumque in ſtipite alligari

a *Severe.* b *Odium furum.* c *Corruptela.*
d *Regni ſtabilitas.* e *Fumi venditor.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

juſſit, ſuppoſito igni ex humida materia, præcone clamante: Fumo punitur, qui fumos vendidit.

17. GEMMAS omnes quas reperit, in palatio, vendidit, & aurum in ærarium contulit, dicens: a *Viris gemmas uſui non eſſe, matronas autem regias contentas eſſe debere uno reticulo, atque inauribus, & baccato monili, & corona in qua ſacrificarent, & unico pallio auro ſparſo, & cyclade, quæ plus ſex unciis auri non haberet.* Hic cultus hodie vix ſufficit negotiatorum uxoribus.

18. CVRSORE nunquam utebatur niſi ſervo ſuo, dicens: *Ingenuum currere niſi in ſacro certamine non debere:* cocos item, piſcatores, fullones, & balneatores non habuit niſi ſervos ſuos: nolens quenquam ingenuum ſordidis miniſteriis dehoneſtare.

19. AMICOS & cognatos, ſi malos comperiſſet, puniebat. Id ſi vetus amicitia aut neceſſitudo non patiebatur, à ſe dimittebat: dicens. b *His carior eſt mihi tota Reſpublica:* Significans privatos affectus utilitati publicæ poſthabendos.

MAXIMINVS.

1. MAXIMINVS accepta legione, nullum laborem defugere ſolet, dum milites exercet, eiſque proſpicit. Cum autem tribuni quidam eum repræhenderent, dicerentque. Quid tantopere laboras, cum ejus loci jam ſis ut Ducatum poſſis accipere? c *Ego vero,* inquit, *quo major fuero, hoc magis laborabo.*

2. EXERCEBAT lucta milites ſuos, multos ad terram proſternens. Itaque cunctis invidentibus, tribunus quidam vaſti corporis notæque virtutis, atque ob hoc ferocior, dixit: Quid magni facis, ſi tribunos tuos milites vincis? Tum Maximinus: d *Vis ne congrediamur?* Cum prodiſſet, palma pectori impacta ſupinum rejecit, continuoque dixit: *Date alium, ſed tribunum.*

3. CVM nimium fideret corporis viribus, quidam in theatro ipſo præſente Græcos verſus recitavit, quorum hæc eſt ſententia: e

a *Cultus Auguſtarum.* b *Reipub. prima cura.* c *Induſtria.* d *Robur corporis.* e *Libere.*

Elephas grandis eſt, & occiditur,
Leo fortis eſt, & occiditur,
Tigris fortis eſt, & occiditur,
Cave multos, ſi ſingulos non times.
Qui ab uno non poteſt occidi, à multis occiditur.

4. MAXIMVS ſenior nunquam ad oſcula pedum quenquam admiſit, dicens: a *Dii prohibeant, ut quiſquam ingenuorum pedibus meis oſcula figat.* Et ubi ſunt interim, qui non ſolum ingenuos, verum etiam ſummos Monarchas ad oſcula non pedum, ſed calceorum, non dicam admittunt, ſed invitant & quodammodo cogunt?

GALIENVS.

1. GALIENVS provinciarum defectionem, quaſi leviſſimarum rerum jacturam joco ſolet eludere. Cum enim nuntiatum eſſet Ægyptum defeciſſe: b *Quid,* inquit, *ſine lino ægyptio eſſe non poſſumus?* Cum vaſtatam Aſiam Scytharum incurſionibus accepiſſet. *Quid,* inquit, *ſine aphronitris eſſe non poſſumus?* Perdita Gallia arriſit, dixitque. *Non ſine trabeatis ſagis tuta Reſpublica eſt?* Peſſimi Principis voces, cui quidquam carius eſt Republica. Aphronitrum autem eſt ſpuma nitri, quod in Aſia laudatiſſimum concreſcebat.

2. IVNIOR patris mortem inultam reliquit. c Itaque cum Rex Perſarum quaſi captivus per pompam duceretur, quidam ſcurræ miſcuerunt ſe Perſis, diligentiſſime ſcrutantes omnia, & cujuſque vultum mira inhiatione contemplantes. Qui interrogati quid agerent: Patrem inquiunt, Principis quærimus: notantes à Galieno neglectum fuiſſe. Id ubi delatum eſt ad Principem, ſcurras vivos exuri juſſit. Exemplum impietatis in Cæſare, periculoſæ libertatis in ſcurris.

3. CVM taurum ingentem in arenam miſiſſet, prodiſſetque ad eum feriendum venator, d neque productum decies potuiſſet occidere. Cæſar coronam venatori miſit: muſſitantibus cunctis quid rei eſſet, quod

a *Modeſte.* b *Reipublicæ neglectus.* c *Libertas exitiabilis.* d *Lepide.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

homo ignaviſſimus coronaretur, Galienus per curionem dici juſſit. *Taurum toties non ferire difficile eſt.* Ludens ſignificavit, grave diſcrimen toties tauro occurrere, etiam ſi non ferias.

4. QVIDAM hujus uxori gemmas vitreas pro veris vendiderat, re comperta mulier flagitavit vindictam. Cæſar juſſit hominem corripi, quaſi leoni objecturus. Dein in caveam, dum impoſtor & populus exſpectat terribilem leonem, proſiliit capus. Cunctis rem tam ridiculam mirantibus, per curionem dici juſſit: *a Impoſturam fecit, & paſſus eſt.* Eadem opera fefellit impoſtorem, & irriſit uxorem.

5. CVM patrem Valerianum audiſſet extinctum, vocem laudatiſſimam ſine laude uſurpavit, dicens: *b Sciebam patrem meum eſſe mortalem.*

MARIVS.

1. DE Mario Tyrannorum ſeptimo dictum eſt, *c* quod uno die factus eſt Imperator, alio viſus eſt imperare, terrio interemptus eſt à milite, qui percuſſurus illum dixerit. Hic eſt gladius quem ipſe feciſti. Fuerat enim opifex ferrarius. Alluſit autem interemptor ad illud proverbium:

Tuo te gladio jugulo.

SATVRNINVS.

2. SATVRNINVS Tyrannorum XXI. cum milites illi peplum Imperiale impoſuiſſent, advocata concione de ſeipſo dixit: *d Commilitones, bonum Ducem perdidiſtis, & malum Principem feciſtis.* Ante fuerat Dux egregius, ſed quoniam in Imperio fuerat ſeverior, ab iiſdem à quibus Imperator factus fuerat, interemptus eſt. Non quivis ad quodvis munus idoneus eſt.

ZENO-

a *Pœna ridicula.* b *Impie.* c *Imperium breve.*
d *In...ue.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ZENOBIA.

3. ZENOBIA XXVIII. mulier variis nominibus merito laudata, cum ab Aureliano capta in conſpectum illius ducta fuiſſet, iſque dixiſſet. Quid ô Zenobia auſa es nobis inſultare Romanis Imperatoribus? *a Imperatorem*, inquit, *te agnoſco qui viceris, Galienum, Aureolum, reliquoſque Principes non putavi.*

AVRELIANVS.

4. CVM Tyanam veniſſet, eamque occluſam reperiſſet, iratus dixit: *b Canem in hoc oppido non relinquam.* Hac voce milites erecti ſunt in ſpem prædæ, & Heradamon Tyanenſis, metu ne cum cæteris occideretur, prodidit civitatem. Qua capta Aurelianus Heradamonem patriæ proditorem occidit. Militibus ex Cæſaris promiſſo direptionem oppidi flagitantibus reſpondit: *Agite, canem me negavi relicturum, canes omnes occidite.* Hoc pacto & proditori mercedem rependit, & militum avaritiam eluſit. Videtur autem hic ſermonis color ſumptus ab Hebræis, in quorum literis Reges qui minantur internecionem, negant, ſe quenquam relicturos, uſque ad mingentem ad parietem: canem hac periphraſi ſignificantes.

DIOCLETIANVS.

5. DIOCLETIANVS adhuc privatus dicere ſolet, *c Nihil eſſe difficilius quam bene impetrare.* Id Flavius Vopiſcus in Aureliano tradit ſe audiviſſe à patre ſuo, & addunt cauſam Colligunt, inquit, ſe quatuor aut quinque, ſimul conſilium ad decipiendum Imperatorem capiunt, dicunt quid probandum ſit. Imperator qui domi clauſus eſt, vera non novit, cogitur hoc tantum ſcire quod illi loquuntur: facit judices, quod fieri non opor-

a *Animoſe.* b *Clementer.* c *Imperare difficile.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

oportet: amovet à Republica quos debebat retinere. Ita, ut dixit Diocletianus, bonus, cautus, optimus venditur Imperator. At vulgus ad Imperatoris titulum ſatis eſſe putat naſci, aut eligi: naſci, utcunque: eligi, emptis ſuffragiis, ac ſollemnibus cæremoniis confirmari.

TACITVS.

6. TACITVS Imperator fratri petierat conſulatum, nec impetravit. Ea repulſa adeo non fuit offenſus, ut vehementer etiam lætatus ſit, dicens: *a Scit ſenatus, quem Principem fecerit.*

PROBVS.

7. PROBVS cum multa Barbarorum loca purgaſſet latrociniis, ubi perveniſſet ad Iſauros, dixit, ab illis locis facilius arceri latrocinia quam tolli. Sentiens eſſe dandam operam ne latronibus illuc eſſe aditus, *b* neve juvenes latrocinari diſcerent. Itaque loca omnia quæ anguſtum haberent aditum veteranis conceſſit addens ut eorum filii ab anno decimooctavo ad militiam mitterentur, ne ante latrocinari diſcerent quam militare. Hoc tum recte Probus, cum multum intereſſet inter militiam & latrocinium, nunc frivolum eſt.

8. Non patiebatur militem eſſe otioſum, ſed multa opera militari manu perfecit, dicens: *c Annonam gratuitam militem comedere non debere.*

9. IDEM dixiſſe fertur: *Brevi milites neceſſarios non habebimus.* Sperabat tantam pacem, ut nihil opus eſſet exercitu. Hanc mentem utinam Deus immittat omnibus noſtri ſeculi Principibus.

FIRMVS.

10. FIRMVS Imperator vini patientiſſimus fuiſſe legitur, *d* citra ebrietatem. Quondam à Barbaro vexil-

a *Leniter.* b *Sancte.* c *Miles otioſus.* d *Vini patiens.*

vexillario provocatus ad bibendum, duas vini ſitulas hauſit, & poſtea toto convivio ſobrius fuit. Cum vero Barbarus diceret. Cur non & fæcem ebibiſti? *Stulte*, inquit, *terra non bibitur.*

BONOSVS.

11. BONOSVS Imperator prodigioſe bibax fuiſſe legitur, de quo Aurelianus ſæpe dicere ſolet. *Non ut vivat natus eſt, ſed ut bibat.* Sobrietas in primis decet Principem.

APOPHTHEGMATA
VARIE MISTA.

1. MILITES aliquot Tarentini inter cœnandum multa liberius dixerant in Pyrrhum Regem. Res ad eum delata eſt: acciti ſunt juvenes, ac periclitabantur omnes, cum factum nec negari poſſet, nec defendi. Tum unus illorum dexterioris ingenii: a *Immo*, inquit, *Rex*, *& iſta diximus, & longe acerbiora dicturi fueramus, niſi nos lagena defeciſſet:* linguæ petulantiam in temulentiam rejiciens. Ac mox ira Principis in riſum verſa dimiſſi ſunt. Quis neget hoc dictum fuiſſe bene collocatum?

2. LONGVS Sulpitius inſigniter ipſe fœdus, eum contra quem in judicio liberali aderat, dixit, ne faciem quidem habere liberi hominis. Cui reſpondens Domitius Afer: b *Næ tu ex animi mei ſententia longe.* Qui malam faciem habet, liber non eſt Si ideo liber non erat cujus agebatur cauſa, quod deformis eſſet: nec ipſe Sulpicius habendus erat pro libero cum eſſet fœdiſſimus.

3. IVNIVM Baſſum hominem cum primis dicacem, c vulgus aſinum album appellabat, quod feliciter eſſet ſtupidus ac ridiculus. Alba enim veteres felicia vocabant.

4. PHI-

a *Dextre.* b *Retortum.* c *Albus aſinus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

4. PHILIPPVS orator in male olentem: *a Video*, inquit, *me à te circumveniri:* ſentiens ſe malo odore undique oppleri, cum circumvenire dicatur qui dolo fallit.

5. CESELLIVS conſultori dicenti. Navim dividere volo: *b Perdes*, inquit. Ille de pretio navis mercibuſque conſulebat, hic aliud reſpondit. Nam ipſam dividere navim, eſt navim perdere. Macrobius ita refert. *Si dividis, nec tu nec ſocius habebitis.* Erat autem duorum negotiatorum communis navis.

6. VECTIVS Valens cum à Claudio Cæſare immineret periculum, atque interim Silius cum Meſſalina domi vindemiæ ſimulacrum omnium laſciviarum genere celebrarent, conſcendit præaltam arborem, & in ea proſpectantis ſpecie ſtabat: interrogantibus quid adſpiceret, reſpondit: *c Tempeſtatem ab Oſtia atrocem.* Id ſive joco dixit, ſive forte lapſa vox eſt, in præſagium vertit. Mox adſunt à Cæſare nuntii qui vindictam parant. Is Silius erat adulter, cui clam nupſerat Meſſalina, quam Cæſar diſſimulanter confirmatis nuptiis ſupplicio affecit.

7. FAVORINVS Philoſophus in adoleſcentem priſcarum & jam obſoletarum vocum affectatorem: *d Curius*, inquit, & *Fabricius dilucide cum ſuis fabulati ſunt neque Auruncorum, Sicanorum, aut Pelaſgorum, qui primi Italiam incoluiſſe leguntur, ſed ætatis ſuæ verbis locuti ſunt: tu vero perinde quaſi cum matre Euandri nunc loquaris, vertu vero perinde quaſi cum matre Euandri nunc loquaris, verbis jam olim deſitis uteris. Quod ſi intelligi non vis quæ loqueris, non hoc abunde conſequeris tacens?*

8. FICVS Philemoni paratas, & in conſpectu ejus poſitas aſellus comedebat, puer inclamatus ut aſinum abigeret, ſero venit, itaque conſumptis omnibus: *e Quoniam*, inquit, *tam tardus fuiſti, da nunc merum aſello.* Interim riſus obortus hominem ſenem præfocavit.

9. C. IVLIVS Helio mancipi ſæpius obſtrepenti ſibi dixit: *Etiam oſtendam qualis ſis:* & Helio inſtanti ut oſtenderet qualis eſſet, Iulius digito demonſtrabat Gallum in Mariano ſcuto Cimbrico depictum, nodis diſtortum, ejecta lingua, buccis fluentibus, cui manceps tum ſimilli-

a *Maleolus.* b *Libere.* c *Periculum præviſum.*
d *Obſoletorum affectatio,* e *Riſus interimens.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſimillimus eſt viſus. Taberna autem erat apud forum, ac ſcutum illud ſigni gratia poſitum. Ingens omnium riſus conſequutus eſt. Exſpectarant enim ut aliquid in mores illius objiceret.

10. IVBA querenti quod ab illius equo eſſet aſperſus: a *Quid tu*, inquit, *an me hippocentaurum putas?* Deridens eum qui quod equus commiſerat, domino ſeſſori imputaret, quaſi idem animal eſſet equus & ſeſſor, quales finguntur hippocentauri.

11. C. CRASSVS militem videns ſine gladio currentem: b *Heus*, inquit, *commilito, pugno bene uteris*: feſtiviter taxans inermen militem, cui pro gladio pugno ſit utendum.

12. PVBLIVS videns Publium Mucium hominem malevolum & invidum, ſolito triſtiorem: c *Aut Mutio*, inquit, *aliquid accidit mali, aut alteri cuipiam aliquid boni*: ſentiens illum non minus alienis commodis, quam ſuis incommodis uri.

13. PVBLIVS natione Syrus, cum herus ipſius ſervum hydropicum in area jacentem increpans interrogaret quid illic ageret, lepide pro ſervo reſpondit: d *Aquam calefacit.*

14. IDEM cum ſuper cœnam eſſet orta jocoſa quæſtio, quodnam eſſet moleſtum otium, & alius aliud opinaretur, reſpondit: e *Podagrici pedes.* Otium ut rem ſuaviſſimam expetunt omnes, ſed otium podagrici cum ſummo cruciatu conjunctum eſt.

15. FAVSTVS Syllæ filius, in ſororem quæ eodem tempore cum duobus adulteris haberet conſuetudinem, Fulvio Fullonis filio, & Pompejo cognomine Macula, facetiſſime luſit: f *Miror*, inquit, *ſororem meam habere maculam, cum fullonem habeat.*

16. SERVILIVS Geminus cœnans apud Lucium Mallium qui Romæ pictor inſignis habebatur, cum videret filios illius deformes: g *Haud ſimiliter*, inquit, *Malli fingis ac pingis.* Et Mallius: *Non mirum*, inquit, *in tenebris enim fingo, luce pingo.*

17. M. VOTACILLVS Pitholaus in C. Servilium,

a *Iocoſe.* b *Miles ſine gladio.* c *Invidia.* d *Hydropicus.* e *Otium moleſtum.* f *Iocus ex nomine.* g *Pingere, fingere.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

vilium, qui uno tantum die conſul fuit, ita luſit: *a* *Ante Flamines, nunc conſules diales fiunt.* Abuſus eſt voce, diales, quaſi à die deducta ſit, ac non magis à Iove, cui Flamines inſtituebantur.

18. LAPIDATVS à populo Vatinius gladiatorum munus editurus, impetrarat ab ædibus edictum, ne quis quid in arenam mitteret, niſi pomum. Per id tempus forte Cæſelius conſultus à quodam num nux pinea pomum eſſet: *b* *Si in Vatinium,* inquit, *miſſurus es, pomum eſt.* Nam ea nux, & dura & gravis pro lapide eſſe poterat. Martialis pineam nucem appellat pomum hoc diſticho:

Poma ſumus Cybeles, procul hinc diſcede viator,
Ne cadat in miſerum noſtra ruina caput.

19. CVM Publius Clodius diceretur iratus Decimo Valerio, quod ipſi mutuum petenti non dediſſet: *c* *Quid,* inquit, *mihi amplius facturus es, niſi ut Dyrrhachium eam ac redeam?* Exprobrans illi Ciceronis exilium, ab ipſo procuratum, quod tamen populi ac bonorum virorum ſtudio brevius fuit quam volebat Clodius.

20. CVM Brutus junior fundos ædeſque paternas luxu prodegiſſet, & in his etiam balnea, & in ſermone quodam diceret ſe fruſtra ſudare: *e* *Non mirum,* inquit Craſſus, *nuper enim exiſti è balneis.* Luſit ex ambiguo: exit è balneo qui lavit, & exit qui vendidit, alterique cedit.

21. IAM Brutus cum in accuſatione C. Planci duos lectores excitaſſet, & alteri de Colonia Narbonenſi Lucii Craſſi, qui reo Bruti aderat, orationem legendam dediſſet, alteri de lege Servilia, ex his demonſtrans, illum ſibi pugnantia ſcribere: Craſſus viciſſim tres Bruti patris de jure civili libros tribus legendos dedit, in quorum primo erat. Forte evenit ut in Privernate eſſemus. Heic Craſſus: *Audis Brute, pater teſtificatur ſe tibi fundum Privernatem reliquiſſe.* In ſecundo libro ſcriptum erat: In Albano eramus ego & Marcus filius. Heic rurſus Craſſus: *Norat hanc gurgitem, metuebat, ne cum is nihil haberet, nihil eſſe ei relictum putaretur.* Tum ex

a *Brevis poteſtas.* b *Nux pinea.* c *Morſus rectus.* d *Profuſio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ex tertio recitatum eſt. Cum in Tiburti aſſedimus ego & Marcus filius. Tum Craſſus: *Ubi ſunt hi fundi Brute, quos tibi pater publicis commentariis conſignatos reliquit? Quod niſi puberem te jam haberet, quartum librum compoſuiſſet, & ſe etiam in balneis lotum cum filio ſcriptum reliquiſſet.* Ita Craſſus duos lectores adverſum ſe à Bruto excitatos, tribus adverſus ipſum productis ultus eſt. Hoc urbanitatis exemplum refert M. Tullius, quod non adſtringitur paucis verbis, ſed per orationem fuſum eſt.

22. PHILIPPUS cauſam agens, cum puſillus teſtis prodiſſet: a *Licetne*, inquit, *rogare?* Cum quæſtor properans dixiſſet: Licet, modo breviter. Heic Philippus. *Non accuſabis, per puſillum rogabo.* Primum in teſtem riſus obortus eſt, ſed mox in judicem Lucium aurificem converſus. qui ſedebat ipſo teſte brevior.

23. VARGULA cum eum candidatus A. Sempronius cum Marco fratre ſuo complexus eſſet: b *Puer*, inquit, *abige muſcas:* levitatem ac moleſtiam complectentium ſignificans, ſed ridicule magis quam urbane.

24. NERO quidam in ſervum furacem ita jocatus eſt, c ut diceret ſolum eſſe cui domi nihil ſit, nec ſignatum, nec occluſum. Id ſi de frugi ſervo dicas, laus eſt: ſi de furaci, jocus. Intelligimus enim illi nec ſeras nec ſigna obſtare quo minus furetur. Scrinia claudimus, olim & cadi lagenæque ſolent obſignari.

25. SPURIO Carvilio graviter claudicanti ex vulnere ob rem publicam accepto, & ob claudicationis vitium in publicum prodire verecundanti, mater dixit: d *Quin prodis, mi Spuri, & quotieſcumque gradum facis, toties tibi tuarum virtutum venit mentem.*

26. DE Calvino Glaucia claudicante dixit quidam: e *Non claudicat, ſed clodicat.* Veteres Clodium dixere pro Claudio. Hinc jocus in eum qui Clodio favebat.

27. PUBLIUS Bleſſus Iunium hominem nigrum, f macilentum & repandum, fibulam ferream appellavit ob colorem, duritiem, & incurvati corporis ſimilitudinem.

28. VA-

a *Iocus ex ambiguo.* b *Muſcas abige.* c *Furax.* d *Claudicatio honeſta.* e *Clodicare.* f *Reſupini.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

28. VATINIVS reus à calvo accuſatore in invidiam vocatus, quod candido ſudario frontem tergeret: a *Quanquam*, inquit, *ſum reus, tamen & panem candidum edo:* crimen diluens ut duplicaret. Solent autem rei prodire ſqualidi.

29. CVM in triumpho C. Cæſaris oppida eburnea fuiſſent circum lata, ac paucis poſt diebus in triumpho Fabii Maximi lignea deportarentur, Chryſippus ludens dixit eas eſſe thecas oppidorum Cæſaris. Solent enim res pretioſæ ligneis thecis muniri.

30. EMPEDOCLES cum in arena Mirmillonem retiarius ſequeretur, nec feriret. *Vivum*, inquit, *capere vult.* Sic in venatu qui cupit animal vivum, cavet ne vulneret.

31. AVGVSTVS videns equitem in ſpectaculis bibentem, miſit qui illi ſuis verbis diceret: b *Ego ſi prandere volo, domum eo.* Reſpondit eques: *Tu enim non times ne perdas locum.* Auguſtus ſenſit indecorum eſſe illic in publico bibere. Eques per jocum ſic interpretatus eſt, Cæſarem ſine damno poſſe diſcedere è theatro, quod locus ipſi ſervetur non item equiti.

32. MANIVS Curius Campatium de theatro exeuntem interrogavit, num ſpectaſſet, Campatius ſtultitiam hominis ſic irriſit: c *Non*, inquiens, *ſed in orcheſtra pila luſi.* Quid aliud feciſſet in theatro, niſi ut ſpectaret: Quaſi quis è balneo exiens rogetur an laviſſet. Sed multo abſurdius eſt, in orcheſtra pila ludere.

33. IVNIVS Baſſus Domitiæ Paſſanii querenti, quod ei ſordes objiciens dixiſſet, illum veteres calceos vendere: d *Nunquam mehercule*, inquit, *iſtuc dixi, ſed dixi emere ſolere.* Atqui multo ſordidius eſt emere quam vendere veteres calceos. Sic irriſit mulierem, ut pro eo quod objiciebatur, ſubjiceret aliud illo moleſtius.

34. EQVES Romanus objicienti Auguſto quod patrimonium devoraſſet: e *Meum*, inquit, *putavi.* Simulans errore factum quod criminabatur, ac ſentiens interim non eſſe crimen, ſi quis ſua ſuo profundat arbitrio.

35. CASSIVS Severus cum objurgaretur à prætore,

a *Delicatius reus.* b *Libere.* c *Iocus ab abſurdo.*
d *Convitium mutatum in pejus.* e *Libere.*

tore, quod ejus advocati Lucio Varo Epicureo Cæſaris amico convicium feciſſent: *Neſcio*, inquit, *qui conviciati ſint, & puto Stoicos fuiſſe:* huc alludens, quod inter Epicureos & Stoicos maximum diſſidium eſt. Nam Epicurei felicitatem hominis voluptate metiuntur. Stoici præter honeſtum nihil ducunt in bonis.

36. IDEM cuidam objicienti, quod Proculejus ei domo interdixiſſet: a *Numquid*, inquit, *ego illuc accedo?* Eluſit objectionem: nam in jus vocari ſolent, qui contra prætoris interdictum adeunt locum, non is qui paret interdicto: ſimul innuens, ſe nequaquam teneri domus illius deſiderio.

37. TRACHALVS Suellio cuidam inter argumentandum dicenti: b *Si hoc ita eſt, is in exilium:* per jocum ſubjecit: *Si non eſt, redis.*

38. CATVLVS Philippo oratori dicenti. Quid latras, reſpondit: c *Furem video*: convitium latrandi in ipſum retorquens, notans hominis rapacitatem.

39. CATVLVS cum orator quidam malus, qui in epilogo ſe putabat moviſſe miſericordiam, poſtquam aſſedit, rogaret hunc, videreturne moviſſe miſericordiam; d *Ac magnam quidem*, inquit. *Neminem enim eſſe puto tam durum, cui non oratio tua miſeranda viſa ſit.*

40. THEODOTVS Regis Ægypti præceptor, aliis cenſentibus eſſe recipiendum Pompejum, aliis non recipiendum: neutris aſſentiens dixit, recipiendum, ſed occidendum: addens jocum: e *Mortuos non mordere.* Atque hujus ſententia vicit, tuta ſuadens magis quam honeſta.

41. SCIPIO in Nevium quendam. *Quid hoc*, inquit, *Nevio ignavius?* Luſit è contrario mutata litterula.

42. M. SCIPIO Maluginenſis ex ſua centuria renuntiarat Acidinum conſulem, cumque præco dixiſſet. Dic de L. Manlio. *Ego*, inquit Scipio, *virum bonum egregiumque civem eſſe arbitror.* Præco exſpectabat ſuffragium pro Manlio, Scipio reſpondit, quaſi de moribus illius

a *Salſe.* b *Irriſio.* c *Retortum dictum.*
d *Depravatum.* e *Mortui non mordent.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

illius interrogatus. Neſcio an hic Acidinus, nomine & prænomine dictus ſit L. Manlius, cumque Scipio poſtremum ad nomen tantum expreſſiſſet, præco admonuit, & illa addenda. Hinc Scipio jocandi occaſionem arripuit.

43. SCIPIO major Corinthiis pollicentibus ſe illi ſtatuam poſituros eo loco quo erant aliorum Imperatorum, *a* reſpondit ſibi diſplicere turmales. Sentiens in turba occultari quod additur. Turma proprie equitum eſt in bello. Id tranſtulit ad ſtatuas armatas.

44. SCIPIO Æmylianus apud Numantiam iratus C. Metello, dixit: *b Si quintum pareret mater ejus, aſinum fuiſſe parituram.* Tarditatem mentis ac deformitatem corporis illi, fratribuſque ejus exprobrans.

45. SCIPIO cum ei M. Flaccus multis probris objectis P. Mucium judicem tuliſſet: *c Ejero*, inquit, *iniquus eſt.* Huic voci cum eſſet admurmuratum. *Ah*, inquit, *patres conſcripti, non ego mihi illum iniquum ejero ſed omnibus.* Exſpectabatur ut purgaret quod dixerat, ſed aggravavit. Licet rejicere judicem reo inimicum ſeu iniquum, hoc eſt, male volentem, ſed multo magis eum qui nulli æquus eſt.

46. CVM Africano illi majori corona ſæpius in convivio impoſita rumperetur. Licinius Varus accommodanti dixit: *d Noli mirari ſi non convenit, caput enim magnum eſt.* Sentiens hominem eſſe præpotentem, cui non quævis corona congrueret.

47. DOMITIVS Afer Manlium Suram, multum in agendo diſcurſantem, ſalientem, manus jactantem, *e* togam dejicientem ac reponentem, non agere dixit, ſed ſatagere. Actio enim oratoris eſt. Satagit autem qui fruſtra miſereque conatur.

48. AFER Didio Gallo, qui provinciam ambitioſiſſime petierat, mox impetrata ea querebatur quaſi coactus eſſet: *f Age*, inquit, *aliquid & pro Republica elabora.* Iocus eſt ab ironia, ſimulque alluſum illuc eſt, quod Magiſtratum magno ſtudio ambiſſet.

49. AFER orator egerat cauſam adverſus libertum Claudii Cæſaris, Quidam ex adverſo condicionis ejuſdem,

a *Turmales.* b *Contumelioſe.* c *Excuſatura in pejus.*
d *Apta.* e *Agere ſatagere.* f *Ironia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ejuſdem, cujus erat litigator cui adverſabatur Afer, exclamavit: a *Itane tu ſemper in libertos Cæſaris dicis?* videlicet illi metum injicere cupiens ex nomine Cæſaris: ſubjecit Afer: *Nec me Hercule quidquam proficio.* Notans illum poſt alios libertos exiſtere, contra quem dicere cogeretur.

50. IDEM in quendam patronum imperitum, ſed ſplendido veſtitu ſe venditantem litigatoribus, lepide dixit: b *Homo in agendis cauſſis bene veſtitus.* Luſit ab inexſpectato. Nam auditor pro veſtitus exſpectabat, inſtructus aut exercitatus.

51. IDEM cum qui diverſam partem agebant, c ſubinde repeterent, Celſinam hoc dicere: cum probe noviſſet fœminam præpotentem, tamen ſimulans ſe credere, Celſinam virum eſſe, rogavit quis eſſet ille Celſina: obiter notans illorum ineptiam, qui tantum auctoritatis, opum gratia tribuerent fœminæ, ut illius dicta toties citarent pro teſtimoniis.

52. DOMITIVS Afer cum haberet ingratum litigatorem, ipſius conſpectum vitanti, ne cogeretur agnoſcere patroni beneficium, in foro per nomenclatorem dixit illi: d *Amaſne me quod te non vidi?* Tecte exprobrans ingratitudinem, cui gratum eſſet non videri à benemerito, ne cogeretur illi gratias agere.

53. Idem diſpenſatori qui cum ad reliqua non reſponderet, dicebat ſubinde: Panem non comedi, & aquam bibo; e *Paſce*, inquit, *& redde quod debes.* Non agebatur quid ediſſet, aut bibiſſet, ſed quid deberet. Permiſit igitur ut ſe quo modo vellet, paſceret, modo ſolveret quod debebat.

54. IDEM candidato dicenti, ſemper domum tuam colui: f *Credo*, inquit, *& verum eſt, cum poſſet palam negare.* Candidatus enim hoc ad gratiam fingebat.

55. L. GALBA Scurra cuidam pilam negligenter petenti: g *Petis*, inquit, *tanquam Cæſaris candidatus.* Hujus competitores negligentius ambiebant, vel quia metuebant Cæſarem repulſæ impatientem, vel quia deſpera-

a *Salſe.* b *Ab inexſpectato.* c *Diſſimulanter.* d *Ingratitudo.* e *Aliena à cauſa.* f *Confeſſio per ironiam.* g *Ex ambiguo.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſperabant ſe aſſequuturos tali competitore, vel quia ſic illi blandiebantur. Iocus eſt ex ambiguo, petitur pila quæ repercutitur, & petitur Magiſtratus.

56. IDEM cui cœnaculum perpluebat. cuidam commodato roganti penulam dixit: a *Non poſſum commodare, nam domi maneo.* Significans domi maxime opus eſſe penula. Solent alii ſecus excuſare, non poſſum commodare penulam, ipſe exeo.

57. ITEM alteri roganti uſum penulæ: b *Si non pluit*, inquit, *non eſt tibi opus: ſi pluit, ipſe utar.* Dilemmate excuſavit officium.

58. IDEM Mæcenatem acceperat convivio, cumque ſentiret illum velle ad ipſius uxorem ludere, ſimulavit ſe dormire, quo magis liceret Mæcenati quod libebat. Interea cum acceſſiſſet aliquis volens quædam è menſa tollere, ibi Galba: c *Infelix*, inquit, *huic dormio, non tibi.* De quo plura retulimus in Chiliad.

59. GALBA quodam jactante quod in Sicilia murænam quinque pedes longam emiſſet victoriato d *Nihil*, inquit, *mirum: nam ibi tam longæ naſcuntur, ut his piſcatores pro reſtibus utantur.* Mendacium evidentiore mendacio deriſit.

60. IN Galbam oratorem eloquentia clarum, e ſed gibbo deformem ita luſit M. Lælius, ut diceret ingenium Galbæ male habitare. Nam animi domicilium eſt corpus.

61. IN eundem acerbius etiam Orbilius grammaticus, qui prodierat teſtis contra reum cui Galba aderat. Hunc ut Galba confunderet, finxit ſe neſcire quod grammaticus eſſet, & convicio locum captans interrogavit. Quid artium facies? f *In ſole*, inquit Orbilius, *fricare gibbos ſoleo.*

62. MANIVM Curium accuſator ejus ad concitandam invidiam in Sipario, id eſt velaminis genus, pinxerat omnibus locis, aut in nervo nudum, aut ab amicis redemptum ex alea, hoc agens ut omnibus perſuaderet quam is eſſet perdite deditus aleæ. Hoc crimen ridicule infitiatus eſt Manius. *Ergo*, inquit, *nunquam vici.* Alter intelligi volebat, Curium aſſidue luſiſſe aleam.

Curius

a *Ex abſurdo.* b *Excuſatio.* c *Diſſimulatio.* d *A mendacio manifeſto.* e *Deformis ingenioſus.* f *Retortum.*

Curius eo torſit, quaſi infelicitas eſſet opprobrata. Non eſt veriſimile, qui frequenter ludit teſſeris, nunquam vincere. Refert Fabius.

63. QVIDAM humiliori liberius adverſus ipſum multa loquenti: a *Colaphum*, inquit, *tibi dicam, & formulam ſcribo, quod caput durum habeas.* Pro diem tibi dicam, dixit colaphum tibi dicam: & in capite duro luſit amphibologia. Siquidem durum caput habet pervicax, & durum caput habet qui offendit manum percutientis. Alluſit autem ad morem eorum qui quempiam in jus vocant, quorum eſt & diem reo præſcribere, & cur in jus vocetur miſſo libello exprimere.

64. QVIDAM interrogatus quid ſentiret de eo qui fuerat in adulterio deprehenſus: b *Tardus*, inquit, *mihi fuiſſe videtur*, Ludens ab inexſpectato, ſignificanſque quod non fugiſſet in tempore.

65. QVIDAM deploranti quod uxor ſua ſe de ficu ſuſpendiſſet: c *Rogo*, inquit, *des mihi ſurculum ex illa arbore ut inſeram:* per ſuſpicionem ludens, cum vellet intelligi ſibi moleſtam eſſe uxorem.

66. QVIDAM mirantibus quod humile candelabrum emiſſet. *Pranſorium erit*, inquit: eludens jocoſo mendacio, ne parcus videretur. In conviviis utimur humilioribus candelabris, ut exactius pervideamus quæ ſunt apposita.

67. DIGNVS erat nominari, qui de quodam illaudato veluti laudans dixit: d *Quid huic abeſt, niſi res & virtus?* Similis jocus hodie apud Gallos vulgatiſſimus fertur, cum ajunt. Sum totus tuus, excepto corpore & bonis.

68. SYBARITA quiſpiam iter faciens per agros, cum videret quoſdam fodientes, dixit ſe ſpectando illos fodientes rupturam capere. Ad hanc vocem auditam quidam ita reſpondit. *At mihi te audienti latus dolet.* Tanta erat Sybaritarum mollities, ut nullum opificium in civitatem admitterent, quod cum ſtrepitu exercetur, quod genus ſunt fabrorum ferrariorum & lignariorum. Atque adeo ne gallum quidem gallinaceum in civitate fas erat alere, ne quid eſſet quod illis ſomnum in-

a *Ridicule.* b *Ab inexſpectato.* c *Uxor moleſta.* d *Exceptio jocoſa.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

terrumperet. Iocus autem in hoc erat, quod agricola probabilius dixit, ſibi ex tam ſtulta voce dolere latera, quam Sybarita dixerat, ſe ex foſſorum ligone ſentire rupturam. Latera dolent loquenti, non audienti: & rupturam patitur graviter laborans, non ſpectator. Commemorat hoc Athenæus in duodecimo.

69. CVM teſtis qui ſe dicebat à reo vulneratum, interrogaretur an cicatrices haberet, ingentem in femore cicatricem oſtendit: tum adverſarius: *a Latus*, inquit, *erat oportunius*: ſignificans illum vulnere lethaliore dignum.

70. SICVLO cuidam Scipio prætor patronum cauſæ dederat hoſpitem ſuum, hominem nobilem, ſed egregie ſtultum. Hic Siculus: *b Quæſo*, inquit, *prætor, adverſario meo da hunc patronum, deinde mihi neminem dederis*. Sentiens illum tam inſigniter ſtultum, ut illo diverſam partem adjuvante, poſſet etiam nullo patrocinante vincere.

71. QVIDAM videns Favonium, cum nulli adeſſent famuli, Pompejo per omnia inſervientem, uſque ad pedum lotionem, pronuntiavit Græcum verſiculum: *c*

Φεῦ τοῖσι γενναίοισιν ὡς ἅπαν καλόν.

Id eſt:

Claris viris ut eſt decorum quidlibet?

72. QVI Scipionis gloriæ invidebant, dicere ſolent, illum eſſe egregiorum facinorum hiſtrionem, Lælium vero collegam illius geſtorem. Alludentes huc quod alius eſt actor fabulæ, alius auctor. Sentiebant Scipionem præclaras res gerere, *d* ſed Lælii conſiliis.

73. IN Metiochum nimis in Republica ſedulum, nihilque non agentem, illa jactata ſunt: *e*

Μητίοχος μὲν ςρατηγεῖ, μητίοχος δὲ τὰς ὀδοὺς,
Μητίοχος δ' ἄρτους ἐποπτᾷ, μητίοχος τὸν τ' ἄλφιτα,
Μητίοχος τὸν πάντα κεῖται, μητίοχος δ' οἰμώξεται.

Id eſt:

Metiochus Dux eſt, at idem Metiochus curat vias,

Metio-

a *Salſe.* b *Patronus malus.* c *Obſequium humile.*
d *Conſiliarius.* e *Ardelio.*

Metiochus molit farinas, Metiochus panes coquit,
Metiochus fit cuncta ſolus. Metiochus ploraverit.

Eſt aliquid pauca bene agere. Notat Martialis quendam ardelionem qui nihil non faciebat belle, cum nihil faceret bene.

74. QVIDAM Athenienſis indiſertus, ſed factis ſtrenuus & artis peritior, cum alius oratione facunda meditataque multa præclare polliceretur: a *Viri,* inquit, *Athenienſes, quæ iſte magnifice diſſeruit, ego re efficiam.*

75. SYLLA cum Præneſte oppidum armis cepiſſet, decreviſſetque quidquid erat civium trucidare, hoſpitem ſuum juſſit excipi, hoc beneficio penſare volens hoſpitii communicati gratiam. At ille contra libere: b *Nolo,* inquit, *patriæ meæ extinctori debere vitam:* ſimulque turbæ civium ſeſe admiſcuit, & cum illis trucidatus eſt.

76. IDEM cum ipſi libellum malus Poëta de populo ſubjeciſſet, quod in eum epigramma feciſſet, tantummodo verſibus alternis longiuſculis, ſtatim ex his rebus quas tum vendebat, juſſit ei præmium tribui, ſub hac conditione, ne quid poſtea ſcriberet. Exiſtimabat ille etiam mali Poëtæ operam aliquo dignam præmio. Simul autem & ſilentium redemit ab eo qui ſcribere neſciret: quemadmodum facetus quidam apud nos ſi quando incidiſſet in malum tonſorem, dabat duplum pretium, hac lege ne rediret

77. SERVVS quidam ab hero Chio negotiatore profugerat. Rogatus cur fugiſſet: c *Quoniam,* inquit, *cum adſint bona, mala quærit.* Solet enim herus ille vinum muſtum primæque ſuavitatis vendere, ipſe interim non bibens niſi ſubacidum ac vapeſcens.

78. SERVVS quidam interrogatus quid ageret dominus: d *Exſpectat,* inquit, *donec vinum fiat acidum.* Habebat herum perparcum, qui non prius ſinebat bibi vinum quam acuiſſet. Ita fiebat, ut familia ſemper acidis ac vapidis vinis uteretur.

79. QVIDAM ſervum fugitivum inſequens, cum ille in piſtrinum ſe proripuiſſet: *Vbi,* inquit, *alibi te reperire*

a *Facere præſtantius, quam dicere.* b *Patria caritas.*
c *Parſimonia ſordida.* d *Parſimonia ſordida.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

perire maluiſſem ? Servi maxime oderunt piſtrinum, eoque detruduntur ob graviſſima peccata.

80. THESSALVS quidam interrogatus, quinam eſſent Theſſalorum deterrimi: *a* *Qui*, inquit, *à bellicis negotiis otium agunt.* Barbari neſciunt uti pace

81. EQVISO quidam interrogatus, quid maxime ſaginaret equum: *b* *Oculus*, inquit, *Regis.* Sentiens equum optime curari, ſi dominus frequenter adſit. Idem vult illud celebre. Frons occipitio prior eſt.

82. NESTOR apud Sophoclem ad Ajacem ſe conviciis inceſſentem ita loquitur: *c*

Οὐ μέμφομαί σε, δρῶν γὰρ εὖ κακῶς λέγεις.

De te queror nil; male loquens facis bene.

Aliquid concedendum eſt viris fortibus, deque Republica bene meritis: & bene penſat linguæ vitium, qui factis egregius eſt.

83. CVM Ægyptii qui diu fuerant in præſidio, nec à quoquam dimittebantur, conſpiraſſent ut in Æthiopiam ſe conferrent, ac Pſammetichus Rex eo cognito, conſecutus eos obteſtaretur, ne patrios Deos, uxores ac liberos desererent, quidam illorum oſtenſo membro genitali, reſpondit: *d* *Vbicunque hoc eſſet, ibi & liberos & uxores fore.*

84. OLIM in divitum epulis apud Ægyptios unus quiſpiam cadaver ligneum, ſed quam proxime ad verum effictum oſtendit ſingulis, dicens: *e* *In hunc intuens pota & oblecta te, talis poſt mortem futurus.* Dubites quo animo id fecerint, utrum ut moderatius fruerentur voluptatibus, condicionis ſuæ memores, an avidius, utpote mox obituris.

85. PVER quidam apud Platonem educatus, cum ad patrem ex intervallo rediſſet, eumque vidiſſet effuſius ridentem, admiratus dixit: *f* *Se tale nihil unquam apud Platonem vidiſſe.* Tanta res eſt, jam inde à teneris virtuti aſſueſcere.

86. RHODIVS quidam miniſtro Romani Imperatoris multa vociferanti ferociter; *g* *Non curo*, inquit, *quid*

a *Otium.* b *Domini præſentia.* c *Vitia penſata.* d *Craſſa veritas.* e *Mortis memoria.* f *Aſſueſcendum optimis.* g *Minæ inanes.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quid eis dicas, ſed quid ille taceat. Loquacitas caret affectu, taciturnitas habet certiora conſilia.

87. ÆGYPTIVS bajulus geſtans quiddam velis opertum, cuidam ſciſcitanti quid portaret: *a Ideo,* inquit, *obvelatum eſt, ne ſcires, tu vero cur curioſe veſtigas quod occultatum eſt?* Solent vectigalium redemptores explorare ſarcinas. Ægyptii autem dicti ſunt ἀχθοφόροι.

88. BYZANTIVS quidam cum mœchum in uxore deformi deprehendiſſet: *b Miſer,* inquit, *quid opus erat Sapragoræ dote?* Significans fœminæ tam deformi non futurum fuiſſe qui concumberet, niſi dote conductum. Nunc nacta eſſet gratis adulterum, quid opus erat Sapragoræ marito dare dotem, cum eſſet qui gratis hoc faceret?

89. QVIDAM ſomniarat ſe videre ovum ex lecti cubicularis faſcia pendens illigatum. Id ſomnum retulit ad conjectorem. Is juſſit ut eo loco foderet, defoſſum enim eſſe theſaurum. Fodit & invenit, & argenti paullulum detulit ad conjectorem, de auro diſſimulans. Tum conjector: *c Quid? nihilne de vitello?* Somniator invenerat aurum argento circumdatum in ovi ſpeciem, nec id latuit conjectorem.

90. PHILOSOPHVS quidam Pythagoricus à ſutore emerat phecaſſia, calceamenti genus, non præſentibus nummis. Paucis poſt diebus redit ad tabernam redditurus pretium, cumque clauſam diu pulſaret januam, fuit qui diceret: Quid perdis operam tuam? Sutor ille quem quæris, elatus combuſtus eſt: & addidit jocum in Pythagoricum: *d Id nobis quidem moleſtum eſt, qui in æternum noſtros amittimus: tibi minime, qui ſcis futurum ut renaſcatur.* His auditis Pythagoricus treis denarios invita manu domum retulit, ſubinde manu concutiens, velut de lucro geſtiens. Poſt cum hunc animi affectum reprehendiſſet, redit ad tabernam, & ait ſibi: *Ille tibi vivit, tu redde quod debes:* ſimulque per cloſtrum qua ſe commiſſura laxaverat, treis denarios in tabernam immiſit, pœnas a ſeipſo exigens improbæ cupiditatis, ne

a *Glorioſitas.* b *Adulterium.* c *Nihil de vitello.* d *Lucri aviditas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ne aſſueſceret alieno. Prudenter ille quidem qui morbo ſuppullulanti ſtatim occurrit.

91. VOPISCVS in divo Aurelio refert apophthegma ſcurræ cujuſdam, qui dixerit: a *In uno annulo bonos Principes omnes ſculpi poſſe.* Sentiens, eſſe magnum Imperatorum numerum, ſed in his perpaucos bonos.

92. REX quidam, cujus nomen ſupprimitur, nominari alioqui digniſſimus, cum ipſi porrigeretur diadema, tenuit aliquandiu manu dixitque: b *O nobilem magis quam felicem pannum, quem ſi quis penitus cognoſcat, quam multis periculis, ſolicitudinibus ac miſeriis ſit refertus, ne humi quidem jacentem tollere dignetur.*

93. PROCONSVL quidam Romanus in Sicilia conſpicatus quendam adoleſcentem admodum ſui ſimilem, rogavit ſimilitudinis cauſam, cum pater ſuus nunquam adiſſet Siciliam: c *At meus,* inquit, *Romam frequenter acceſſit.* Iocum retorſit Siculus, nihil veritus ſecures ac virgas proconſulis. Simillimum huic dictum in Auguſto.

94. QVIDAM dixit eum qui primus populo Romano dedit epulum & congiarium, d exitii cauſam illi fuiſſe. Vnde Cæſar Auguſtus cogitavit aliquando de tollendis hujuſmodi largitionibus. Inſincerus favor eſt, qui donis emitur, quæ ſi minuas, ingens murmur: ſi tollas, ſeditio gravis oritur.

95. PHILIPPVS Macedonum Rex, quoniam pleraque dando perfecit potius quam bellando, jactatum eſt in illum: e *Non Philippum, ſed Philippi aurum ſubegiſſe Græciam.* Ita Plutarchus in vita P. Æmilii.

96. ROMVLVS primus urbis Romanæ conditor, legitur vini fuiſſe parciſſimus. Is ad cœnam vocatus, cum ibi minimum bibiſſet, eo quod poſtridie negotium haberet, dicunt illi familiares: f *Si ad iſtum modum bibant omnes homines, vinum eſſet vilius.* Ille reſpondit. *Immo vero carius, ſi quantum quiſque volet bibat, nam ego bibi quantum volui.*

97. PORSENA demiratus egregium animum Mutii Scævolæ, qui iratus dextræ ſuæ in ſtringendo ferro erraſſet,

a *Bonorum paucitas.* b *Principatus ſolicita res.* c *Retortus jocus.* d *Largitio.* e *Auro pugnare.* f *Sobrietas.*

erraſſet, foculo impoſitam eam exuri paſſus eſt, dixit illi: a *Revertere ad tuos Muti, eiſque refer, te, cum vitam meam petieris, à me vita donatum.*

98. TARQVINIVS Superbus jam exul factus dixiſſe fertur. Se tum denique cognoviſſe quos habuiſſet amicos fidos, quos infidos, cum neutris gratiam referre poſſet. Qui commodi gratia ſunt amici, ſublata commodi ſpe deſerunt amicitiam. Sed amicos ſecundæ res parant, adverſæ probant.

99. HORATIVS rediens ad ſuos, trium Curiatiorum fratrum quos occiderat, ſpolia geſtabat, quorum uni deſponſa fuerat Horatii ſoror virgo. Illa agnoſcens ſponſi paludamentum quod ipſa manibus ſuis confecerat, ſolvit crines, ac fletu ſponſum mortuum inclamat. Horatius ſororem gladio *transfigit*, dicens: b *Abi hinc cum tuo præpropero amore, oblita fratrum mortuorum, vivique, oblita patriæ.* Tantum valuit amor laudis & patriæ gloria.

100. CVM Collatinus cum paucis familiaribus ad Lucretiam veniſſet à Sexto Tarquinio vi ſtupratam, quærenti viro ex more, Satin ſalvæ? c *Minime*, inquit Lucretia, *quid enim ſalvi mulieri amiſſa pudicitia? Veſtigia alieni viri Collatine in lecto ſunt tuo. Sed corpus tantum violatum eſt, animus inſons eſt, mors teſtis erit*: his dictis cultrum quem abditum habebat in corpore infixit, & collapſa eſt moribunda.

1. C. PLAVTIVS conſul de Privernatibus qui à Romanis deſciverant, ad ſenatum retulit: ac variantibus ſententiis, quidam privernatum legatos percunctatus eſt, quam pœnam viderentur meruiſſe: d *Eam*, inquit, *è legatis unus, quam merentur qui ſe libertate dignos cenſent.* Hic conſul. Quid, inquit, ſi vobis pœnam remittimus, qualem vobiſcum pacem habituri ſumus? *Si bonam dederitis*, inquit, *& fidelem & perpetuam, ſi malam, haud diutinam.*

2. A PAPYRIO Curſore viro impigro equites auſi ſunt petere, ut pro re bene geſta relaxaret aliquid laboris. Quibus ille: e *Ne nihil, remiſſum dicatis, remitto, ne utique dorſum demulceatis cum ex equis deſcenderitis.*

a *Clementer.* b *Amor gloriæ.* c *Pudicitia conjugalis.* d *Libere.* e *Severe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

deritis. Hoc non erat remittere laborem, ſed equo curando aliquid adimere. Niſi forte ſenſit quoſdam milites delicatiores, poſt equitandi laborem jubere ſolitos ſibi defricari tergum. Hoc operæ Papyrius ſuis remiſit.

3. ROMANI dicebant prima Gallorum prœlia pluſquam virorum eſſe, a poſtrema minus quam fœminarum: quod primo impetu feroces eſſent, mox demitterent animos.

4. CVM exercitus Romanus terga daret Samnitibus, M. Attilius conſul equo prævectus ad portam caſtrorum edixit, ut quicumque miles ad vallum tenderet, ſive Samnis eſſet, ſive Romanus, pro hoſte haberetur. b *Quo pergis*, inquit, *miles? Heic arma & viros invenies, nec vivo conſule tuo niſi victor caſtra intrabis. Proinde elige, cum cive an cum hoſte pugnare malis.*

5. SAGVNTO à Pœnis contra fœdus oppugnato, Romani legatos miſere Carthaginem, in quibus erat Qu. Fabius, exploraturos an id publico conſilio factum eſſet. Ad id cum quidam Carthaginienſium Princeps ferocius reſpondiſſet, Romanus ſinu ex toga facto: c *En*, inquit, *vobis bellum & pacem apportamus, utrum placet ſumite:* cum Pœni ferocius reclamarent, daret utrum vellet, Romanus effuſo ſinu. *Bellum*, inquit, *damus.* Reſponderunt pœni, ſe accipere, eoque animo geſturos, quo ille daret.

6. MARTIVS Coriolanus in bello adverſus Volſcos, cum rogaretur ut labore ac vulneribus æger ſeſe in caſtra reciperet: d *Non eſt*, inquit, *victoris laborare:* moxque hoſtem fugientem inſectatus eſt. Victoriæ dulcedo excutiebat omnem moleſtiæ ſenſum.

7. CVM ob bene navatam operam ante prædæ diviſionem è ſingulis rebus, equis, & captivis, denos ſibi eligere juberetur, inſuper & equo pulcherrimo donatus à conſule: e *Lætor*, inquit, *à conſule laudari: equumque fortitudinis præmium lubens accipio, cætera non tam decora quam mercedem non accipiam:* fuitque communi reliquorum ſorte contentus. Nec aliud extra ordinem petiit, quam ut Volſcus quidam vir probus & æquus, quo hoſpite & amico fuerat uſus Coriolanus, non

a *Prima coitio.* b *Severe.* c *Animoſe.* d *Victoria dulcis.* e *Honor potior mercede.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

non venderetur captivus, ſed ſuæ libertati relinqueretur. Huic animo contemptori pecuniæ, & hoſpitis memori, magis applauſum eſt quam victoriæ.

8. CVM Coriolanus merito iratus ingrato populo Romano, exitium urbi moliretur, nec à legatis, nec à ſacerdotibus exorari poſſet. Veturia mater una cum uxore filii ac liberis in caſtra venit. In cujus complexum cum accurreret Coriolanus: a *Sine*, inquit illa, *prius ſciam, utrum ad hoſtem an ad filium venerim, & utrum captiva an mater in caſtris tuis ſim.* Hæc aliaque cum dixiſſet, matrem complexus. *Expugnaſti*, inquit, *& vicisti iram meam. Patria te mihi quamvis merito inviſam, hujus precibus dono.*

9. ATTILIVS Regulus, qui fuit primo bello Punico bis conſul, ajebat. b *Neque fœcundiſſimis locis agrum inſalubrem parandum, neque effœtis ſaluberrimum.* Fruſtra ſalubris eſt locus, ubi peritur fame. Et fruſtra fertilis eſt, ubi non licet vivere.

10. T. MANLIVS Torquatus conſulatum magno conſenſu recuſavit, excuſans adverſam valetudinem oculorum, ſed inſtantibus cunctis: c *Alium*, inquit, *Quirites, quærite, cui mandetis iſtum honorem. Nam ſi me ſuſcipere coegeritis, nec ego mores veſtros ferre, nec vos meum Imperium perpeti poteritis.*

11. C. FIGVLVS in petitione conſulatus repulſam paſſus eſt. Id eo gravius tulit, quod patrem haberet bis conſulem. Ad hunc cum poſtridie comitiorum complures veniſſent conſulendi gratia (nam erat juris civilis peritiſſimus) omnes dimiſit, ita præfatus: d *Omnes conſulere ſcitis, conſulem facere neſcitis.*

12. M. DRVSVS tribunus plebis, non contentus L. Philippum conſulem præcipitaſſe in carcerem, quod ſe loquentem auſus eſſet interpellare, cum ſenatus ad eum miſiſſet ut veniret in curiam: e *Cur non potius*, inquit, *ſenatus ad me venit ut Hoſtiliam roſtris propinquam?* Quid conſecutum? Tribunus ſenatus auctoritatem deſpexit, ſenatus tribuni verbis paruit.

13. C. FIMBRIA procurarat ut Scævola in funere C. Marii jugularetur, quem ut cognovit ex vul-

a *Pietas.* b *Salubritas juncta fœcunditati.* c *Severe.* d *Ingratitudo.* e *Arrogantia felix.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

nere recreatum, apud populum deferre inſtituit. Rogantibus quid optimo innocentiſſimoque viro eſſet objecturus: a *Objiciam*, inquit, *quod parcius corpore telum recepit:* quaſi hoc ipſum crimen eſſet non periſſe.

14. CUM M. Tullius in ſenatu dixiſſet incendium à Catilina excitatum: b *Sentio*, inquit Catilina, *idque ſi aqua non potuero, ruina extinguam.* Vox non hominis, ſed furiæ.

15. MANLIUS Torquatus cum è Macedonia veniſſent legati, graves querelas deferentes de filio ejus Decio Syllano, qui eam provinciam obtinuerat, à ſenatu petiit ne quid ea de re ſtatuerent, prius quam ipſe cauſam cognoviſſet. Cum ſenatus illi cognitionem detuliſſet, domi ſedit ſolusque utrique parti per totum biduum vacavit, tertio die pronuntiavit in hanc formam: c *Cum Syllanum filium pecunias à ſociis accepiſſe probatum ſit, & Republica eum & domo mea indignum judico, protinusque è conſpectu meo abire jubeo.*

16. AULUS Fulvius filium ingenio, literis & forma florentem, quoniam in Catilinæ caſtra properabat, ex itinere retractum occidit, dicens: d *Ego te non Catilinæ adverſus patriam, ſed patriæ adverſus Catilinam genui.*

17. M. CASTRITIUS Placentiæ Magiſtratum gerens, Cn. Carboni conſuli jubenti decretum fieri, quo ſibi obſides à Placentinis redderentur, non paruit atque adeo minitanti dicentique. Multos habeo gladios, reſpondit: e *Et ego annos*; declarans ſe ſenectutis præſidio fretum, non metuere gladios.

18. CESELIUS cum nec triumviris obtemperaret, & multa libere de C. Cæſaris temporibus loqueretur, admonentibus amicis ut ſibi caveret: f *Duæ*, inquit, *res ſunt, quæ cæteros reddunt formidoloſos, mihi maximam ſuppeditant fiduciam, ſenectus & orbitas.* Senex cito periturus eſt etiam ſi nemo occidat. Et orbus nec habet quos curet, nec habet quibus timeat. Solet enim ultio in liberos propagari.

19. CUM

a *Improbitas.* b *Severitas.* c *Severitas patris.* d *Fiducia ſenectutis.* e *Fiducia ætatis & orbitatis.*

19. CVM navis qua Granius prætorius quæſtor vehebatur, in Scipionis Metelli poteſtatem veniſſet. Scipioque cæteris direptis quæſtori ſalutem polliceretur, quæſtor ita reſpondit: a *Cæſaris milites ſalutem dare, non accipere ſolent.* Tantum locutus pugione ſeſe confodit. Hos animos Cæſar ſuis inſpiraverat.

20. GRANIVS præco patrono malo cum dicendo vocem obtudiſſet, ſuaſit ut ſimul ac domum rediſſet, frigidum mulſum biberet: cum is reſpondiſſet. Perdam vocem ſi id fecero: b *Melius eſt*, inquit Granius, *perdere vocem quam reum.*

21. IDEM cum P. Naſica tum conſul, cujus juſſu juſtitium in medio foro edixerat præco Granius, rogaret eum domum deſcendentem, quid triſtis eſſet, an quod auctiones eſſent: *Immo vero*, inquit Granius, *quod legiones:* notans eum quod armis rem gereret. Libera ſane vox præconis in conſulem, ſed eximiæ moderationis exemplum, hoc impune licuiſſe præconi.

22. IDEM Druſo tribuno plebis homini potentiſſimo, ſed multa in Rempublicam molienti, cum ab eo, ut fit, ſalutaretur his verbis. Quid agis Grani? *Immo vero*, inquit, *tu Druſe quid agis?* Vtrumque refertur à M. Tullio in oratione pro Cn. Plancio.

23. M. LVCVLLVM quod Bruti & Caſſii partes ſequutus fuerat, M. Antonius occidit. Hujus mortem cum Volumnius, qui vivum familiariter coluerat, ſine fine deploraret, ad Annium pertractus ait; c *Iube me protinus ad Luculli corpus ductum occidi. Neque enim illi extincto ſupereſſe debeo, cum ei infelicis militiæ auctor exſtiterim.*

24. C. FVRIVS Creſinus è ſervitute liberatus, cum è parvo admodum agello largiores multo fructus perciperet quam ex ampliſſimis vicini, in magna invidia erat, quaſi fructus pelliceret veneficiis. Quamobrem illi dicta dies eſt à Sp. Albino Curuli. Reus metuens damnationem cum in ſuffragium oporteret ire tribus, omnia inſtrumenta ruſtica in forum attulit, adduxit & filiam validam bene curatam ac veſtitam, ferramenta egregie facta, graves ligones, vomeres ponderoſos, bo-

a *Animoſe.* b *Patronus malus.*
c *Amice.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ves ſaturos, poſtea dixit: *a* *Veneficia mea, Quirites, hæc ſunt, nec poſſum vobis oſtendere, aut in forum producere lucubrationes vigiliaſque & ſudores.* Omnium ſententiis abſolutus eſt. Meminit hujus & Plinius lib. 18, cap. 6.

25. QV. FLAVIVS apud populum reus actus accuſante C. Valerio, *b* cum quatuordecim tribuum ſuffragiis damnatus eſſet, proclamavit ſe innocentem opprimi, cui Valerius æque clara voce reſpondit, nihil ſua referre nocens an innocens periret. Ea vox tam violenta reliquas tribus reo conciliavit, itaque reus quem proſtratum credebat, abſolutus eſt.

26. POMPONIVS Atticus in funere matris quam extulit nonagenariam, *c* ipſe natus annos ſexaginta ſeptem, gloriatus eſt, quod nunquam cum matre in gratiam rediſſet, nunquam cum ſorore fuiſſet in ſimultate, quam prope æqualem habuit. Hanc vocem ſe ab ipſo audiſſe ſcripſit Cornelius Nepos. Plus autem eſt non rediſſe in gratiam quam non fuiſſe in ſimultate. Matrem nunquam offenderat: inter ipſum & ſororem etiamſi quid incidit offenſarum, nunquam exierunt in ſimultatem, quæ tamen inter fratres & ſorores frequenter acerrime ſolent exiſtere.

27. AMISSA claſſe circa Siciliam, Pœni de pace cum Romanis ineunda conſultabant. Amilcar negabat ſe audere ire ad conſules, ne idem accideret ipſi à Romanis, quod Pœni fecerant Cornelio Aſinæ conſuli, cui legato catenæ ſunt injectæ. Hanno melius ſentiens de fide Romana, profectus eſt. Cui liberius exponenti cauſam tribunus militum minitans dixit: *d* *Et illi poſſe accidere, quod accidiſſet Cornelio conſuli.* Hic uterque conſul tribuno ſilere juſſo. *Iſto*, inquit, *metu Hanno te fides noſtra civitatis liberat.*

28. SAMNITIBVS conſultantibus quid de legionibus Romanis apud furcas Caudinas incluſis fieri deberet, Herennius Pontius ſuaſit, ut inviolatæ dimitterentur. Poſtero die eadem de re conſultus, reſpondit ad unum uſque delendas: *e* Sentiens aut clementer magno beneficio demerendos hoſtes, aut irreparabili jactura vires

a *Induſtria lucroſa.* b *Ira impotens.* c *Tranquillitas.* d *Fides hoſtium legatu ſervata.* e *Hoſtis aut perdendus, aut demerendus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

vires illorum comminuendas. Neutrum ſequutus eſt exercitus, ſed ſub jugum miſſus contumelia magis illos in ſe provocavit.

29. M. BIBVLVS in Syria duos egregiæ indolis filios amiſit à Gabinianis militibus Ægypti occiſos. *a* Horum interfectores Cleopatra ad illum vinctos miſit, ut in eos pro arbitratu ſuo animadverteret: at ille eos protinus intactos ad Cleopatram reduci juſſit, dicens ejus vindictæ poteſtatem non ſuam, ſed ſenatus eſſe debere.

30. C. SVLPICIVS Gallus uxorem repudiavit, quod aperto capite fuiſſet foris: *b* *Lex*, inquiens, *tibi meos unius præfinit oculos, quibus formam tuam approbes, his ornamenta comparato, his eſto ſpecioſa. aliis velle videri formoſam, in ſuſpicione & in crimine hæreat neceſſe eſt.*

31. TIBERIO ſenatum ingrediente, ſurgens adulator quidam exclamavit, eſſe libere loquendum, nec reticenda quæ ad Rempublicam attinerent. Erectis ad hanc vocem omnibus, ipſo etiam Tiberio attento: *c* *Audi*, inquit Cæſar, *in quo te reprehendimus omnes, licet nullus audeat palam fateri. Impendis teipſum nobis, corpus tuum diurnis nocturniſque laboribus & curis pro Republica conficiens.* Hujuſmodi multa cum diceret, ſub libertatis prætextu turpiter adulans, C. Severus ſubjeciſſe fertur. *Iſta tanta libertas hunc hominem dabit exitio.*

32. CVM in ſenatu variantibus ſententiis Cato cenſeret perpetuam dictaturam, ut Tyrannicam potentiam è Republica tollendam, Bibulus cum eſſet Pompejo inimicus, primus in ſenatu rogationem tulit, ut unicus conſul Pompejus decerneretur. *d* *Aut enim*, inquit, *Reſpublica ab imminente procella per illum liberabitur, aut optimo parendum erit.* Egregius animus qui privatam ſimultatem poſthabuit Reipublicæ commodis. Eam ſententiam Cato dixit ſe ab alio dictam comprobare, licet ab ipſo non debuerit proficiſci.

33. RVTILIVS cum aliquando Romæ adiiſſet Muſonium, rogavit, Dic mihi, Muſoni, Iupiter Servator quem tu imitaris num fœneratur? Notans illius inopiam, qui cogeretur interdum accipere mutuum. Ad hoc arridens

a *Moderate.* b *Severitas in uxorem.* c *Adulans libertas.* d *Decorum perſonæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

arridens Muſonius. *At ne fœnerat quidem Rutili.* Turpius eſt ad fœnus dare quam accipere. At Rutilius, cum ipſe faceret quod gravius eſt, objecit illi quod erat levius.

34. VALERIO Publicolæ Iovis ædem dicanti, jamque ex more poſtem tenenti, Marcus illius frater, derepente funeſtum nuntium ingeſſit dicens. O conſul, filius tuus morbo periit in caſtris. Ob eum nuntium mœſtis omnibus, Publicola nihil commotus: *a Cadaver,* inquit, *quolibet abjicite:* ſimulque dedicationem ſollemni ritu peregit. Nec tamen verum erat periſſe filium, ſed data opera factum eſt, ut à dedicatione revocaretur, atque is honos ad alium tranſiret. Quanquam Livius libro ab urbe condita ſecundo hoc aliquanto diverſius narrat.

35. CESETIVS eques Romanus, cum à Cæſare filium abdicare juberetur, quod is tribunus plebeis cum Marullo collega ei invidiam moviſſet regni affectati: *b Citius,* inquit, *Cæſar tu mihi omnes filios meos accipies, quam ego ex his unum nota pellam mea.*

36. TITVS Labienus equiti ſtrenuo de præda Gallica aurum donavit. Id videns Scipio dixit equiti: *c Habebis donum viri divitis.* Hac voce audita, eques aurum ad pedes Labieni adjecit. Idem cum audiret Scipionem dicentem, Imperator te armillis argenteis donat, alacer gaudio abiit. Miles aurum contempſit, honorem amplexus eſt.

37. QV. Fabius Minutius, hortante filio ut locum idoneum paucorum jactura caperet: *d Viſne,* inquit, *tu ex illis paucis eſſe?* Admonens non eſſe boni Ducis, ullius militis incolumitatem contemnere.

38. FABRICIVS Cineæ Epirotarum legato, magnam auri vim dono offerenti, recuſavit accipere, dicens: *e Se malle imperare aurum habentibus quam habere aurum.*

M. LIVIVS fuſo Haſdrubale, nonnullis ſuadentibus ut hoſtes ad internecionem inſequeretur. *f Aliqui,* inquit, *& ſuperſint, qui de victoria noſtra nuncium hoſtibus perferant.*

44. VAR-

a *Fortiter.* b *Pietas in filium.* c *Honor pretio prior.* d *Vitam nemo contemnit.* e *Auri contemptus.* f *Clementer.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

40. VARRO Paulli collega, quoniam ex Cannenſi pugna quæ Romanis fuit infeliciſſima, *a* ſuperfuit, honores à populo delatos recuſavit, dicens felicioribus Magiſtratibus opus eſſe Reipublicæ. Cum animum gereret inculpatum, fortunæ ſuæ Reipublicæ ultro pœnas dare voluit, vir ob hoc ipſum ſummis dignus honoribus.

41. CURIUS devictis Sabinis cum ex ſenatus conſulto ei ampliaretur agri modus, *b* quem conſummati milites accipere ſolent, recuſavit, & gregalium portione contentus fuit, dicens, eſſe malum civem, cui non eſſet ſatis id quod cæteris eſſet ſatis.

42. HORTENSIUS orator ob cultum mundiorem, ac geſticulationes in dicendo molliores, crebro male audiebat in ipſis etiam judiciis. Sed cum Lucius Torquatus, homo ſubagreſtibus & infeſtivis moribus, cum apud concilium de cauſa Syllæ quereretur, non jam hiſtrionem illum diceret, ſed geſticulatricem, Dionyſiamque notiſſimæ ſaltatriculæ nomine compellaret: tum voce molli demiſſaque Hortenſius: *c* *Dionyſia*, inquit, *Dionyſia malim equidem eſſe, quam quod tu Torquate* ἄμουσος ἀπροσδιόνυσος, ἀπρόσιτος. Id eſt: *inelegans, agreſtis, aditu difficilis.* Periculoſe maledicit alteri, cui vel idem vel ſimile, vel diverſum, ſed deterius vitium poteſt objici.

43. IDEM gloriari ſolet, quod nunquam bello civili interfuiſſet, refert M. Tullius epiſtola ad Cœlium lib. 2.

44. L. CRASSUS orator de Menenio homine prælongo dixit, *d* quod quoties in forum deſcenderet, caput ad Fabii fornicem offenderet. Iocus eſt ab hyperbole. Nam arcus Romæ tam alti ſunt, ut vix haſta poſſis contingere curvaturæ ſummum.

45. IDEM Cenſor Cn. Domitio collegæ exprobranti quod ob murænam in vivario mortuam lachrymaſſet: *e* *At tu*, inquit, *cum uxores tres extuleris, nullam emiſiſti lachrymam.* Scite retorſit convicium. Notavit illum quaſi curaſſet uxorum mortem. Et alioqui turpius

a *Virtus infelix.* b *Æqualitas.* c *Affabilitas.*
d *Prælongi.* e *Retortum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

pius eſt, in uxoris funere non flere, quam ob murænam emittere lachrymas.

46. IDEM Cn. Domitius L. Craſſo collegæ exprobravit quod cenſor tanti habitaret, eo quod in porticu domus haberet columnas hymetias, pro domo ejus millia nummum identidem promittens. Craſſus ut erat præſenti ac feſtivo ingenio, rogavit collegam quanti ipſe domum ſuam æſtimaret. Is reſpondit: Sexagies ſeſtertio. Rurſum Craſſus. a *Quanto igitur*, inquit, *eam minoris æſtimas, ſi decem arbuſculas ſuccidero?* Eæ fuerunt loti patula ramorum opacitate laſcivæ; cum Domitius reſpondiſſet, tricies ſeſtertio: *Vter*, inquit Craſſus, *noſtrum luxurioſior, egone, qui decem columnas centum millibus nummum emi, an tu qui decem arbuſcularum umbram tricies ſeſtertium æſtimas?* Ita eſt ingenium hominum, ad aliena vitia perſpicax, ad ſua cæcum.

47. LVCIVS Philippus conſul L. Craſſo ſummæ dignitatis & eloquentiæ viro, manum injici juſſerat, eo quod vocem illius indigne ferret, qua dixerat, ſibi alio ſenatu opus eſſe. At Craſſus rejecto lictore: b *Non es*, inquit, *mihi tu Philippe, conſul, quando ego tibi non ſum ſenator.*

48. L. CRASSVS Mummium cognomento Diviſorem, c dixit ita ſibi nomen inveniſſe in campo Martio, quemadmodum Neoptolemus invenerat ad Trojam.

49. L. CRASSVS cuidam roganti num moleſtus eſſet illi futurus ſi bene mane ante lucem ad eum veniret, cum reſpondiſſet. Non eris moleſtus, & ille ſubjeciſſet. Iubebis igitur te ſuſcitari? Craſſus: d *At tu certe negaras te fore moleſtum.* Venire non erat moleſtum, ſed ſuſcitari moleſtum. At percunctator hoc ipſum quærebat, an ſi mane veniret conſulturus, futurus eſſet moleſtus. Craſſus per jocum ſic interpretatus eſt, ut ſi veniret mane, ne moleſtus eſſet.

50. IDEM apud Perpennam judicem defendebat Aculeonem, quem accuſabat L. Ælius Lamia homo deformis. Is cum interpellaret odioſe: e *Audiamus*, inquit Craſſus, *pulcellum puerum.* Huic dicto cum eſſet

arriſum.

a *Crimen retortum.* b *Poteſtas ſpreta.* c *Ex nomine jocus.* d *Feſtiviter.* e *Irriſio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

arriſum. *Ingenium*, inquit Ælius, *ipſe mihi fingere potui, formam non potui.* Tum Craſſus, *Audiamus igitur*, inquit, *diſertum.* Multo arriſum eſt vehementius.

51. L. PORCIVS Naſica cum ex more conceptis verbis à Catone cenſore rogaretur. Habeſne uxorem ex animi tui ſententia? a *Habeo*, inquit, *at hercle non ex animi tui ſententia.* Verum ob eum jocum intempeſtivum mulcta illi dicta eſt.

52. SCIPIO Naſica cum ad Poëtam Ennium veniſſet, eique ab oſtio quærenti Ennium, ancilla dixiſſet eum domi non eſſe, Naſica ſenſit illam hoc domini juſſu dicere, & illum intus eſſe. Ac tum quidem diſſimulans abiit. At paucis poſt diebus cum ad Naſicam veniſſet Ennius, eumque à janua quæreret, exclamat ipſe Naſica, ſe domi non eſſe. Tum Ennius. Quid? Ego, inquit, non agnoſco vocem tuam? Hic Naſica: b *Næ tu homo es impudens, ego cum te quærerem ancillæ tuæ credidi, tu mihi non credis ipſi?*

53. IDEM Naſica quibuſdam dicentibus, res Romanas jam in tuto eſſe, extinctis Carthaginienſibus, & Græcis in ſervitutem redactis: c *Immo*, inquit, *nunc demum ſummo in periculo ſumus, poſtea quam nulli ſuperſunt, quos vel timeamus, vel revereamur.* Senſit inimicos per occaſionem utiles eſſe nobis, per quos non licet impune ſecureque negligentes eſſe.

54. IDEM cum ædilitatem curulem adoleſcens peteret, d ac ut candidati ſolent, manum cujuſdam opere duratam prenſaret, rogavit hominem, num manibus ambularet. Hoc dicto ruſticanæ tribus ſuſpicantes ſibi exprobratam paupertatem, effecerunt ut repulſam ferret. Tantum obfuit jocus intempeſtivus.

55. IN Gallico triumpho, milites hos verſiculos jactabant in Cæſarem: e

Vrbani ſervate uxores, mœchum calvum adducimus.
Auro in Gallia ſtuprum emiſti, heic ſumpſiſti mutuum.

Notabant quod in provincia agens alienas uxores auro corruperit, Romæ non emerit, ſed mutuum ſumpſerit, quod uxor ipſius male audiret de Clodio. Niſi forte quiddam obſcœnius intelligi voluerunt. Nam Suetonius aliquanto

a *Iocus intempeſtivus.* b *Lepide.* c *Otium inutile.* d *Iocus intempeſtivus.* e *Impudicitia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

aliquanto poſt commemorat, quod Curio pater in oratione quadam appellat illam, omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem.

56. C. GRACCVS ad quendam Corneliæ matri obtrectantem: *a* *Tu*, inquit, *Corneliam vituperare audes quæ Tiberium peperit?* Et adjecit: *Qua fronte te Corneliæ comparas, an tu peperiſti ut illa? Atqui nemo civis ignorat, diutius illam ſine viro fuiſſe, quam te virum.* Is in quem hæc dicebantur, male audiebat de mollitie.

57. POPVLVS Romanus Carbone pollicente quippiam, *b* & addente jusjurandum cum exſecratione, populus viciſſim juravit ſe illi non credere. Probis viris & injuratis habenda fides, levibus ne juratis quidem. Refertur ad id verſus Menandricus:

Τρόπος ἐσθ᾽ ὁ πείθων τῶν τε λέγοντος, ὐ λόγος.

Id eſt:

Suadet loquentis vita, non oratio.

58. SILENVS ſenex, à Mida captus, rogatus eſt quid eſſet homini optimum: diu ſilentium tenuit, tandem adactus ut diceret, reſpondit: *c* *Optimum eſſe nunquam naſci, proximum quam ocyſſime aboleri*, atque hoc pretio dimiſſus eſt. Hujus dicti præter alios meminit Ovidius lib. Metamor. 11.

59. IVLII Druſi ædes Publicolæ pluribus ex partibus patebant vicinorum proſpectui. Hoc incommodum faber ſe quinque talentis correcturum pollicebatur, effecturumque ne pars aliqua eſſet obnoxia proſpectui. Tum Druſus: *d* *Decem*, inquit, *dabo, ſi talem reddas domum meam, ut undiquaque pateat omnium oculis, quo non vicini tantum, ſed omnes cives perſpicere poſſint quo modo domi mea vivatur.*

60. M. SERVILIVS diſſuaſurus legem quam ferebat M. Pinarius: *e* Dic mihi M. Pinari, inquit, ſi contra te dixero, num mihi maledicturus es, ut cæteris ſoles? *Vt ſementem*, inquit Pinarus, *feceris, ita & metes*: per allegoriam minitans illum male auditurum, ſi malediceret.

61. LIBO

a *Pietas in matrem.* b *Diffidentia.* c *Vita miſera.* d *Vita pura.* e *Maledicus male audit.*

61. LIBO cum Servilio Galbæ dixiſſet, quando tandem Galba exibis de triclinio tuo? mox audiit. a *Cum tu de cubiculo alieno.* Libo notavit Galbam, quod L. Scribonio trib. plebis judices ferret familiares ſuos, & conviviis corruptos. Galba viciſſim illum notavit adulterii.

62. CELEBRATVR & Glauciæ dictum in Metellum. *Villam habes in Tiburto, cortem in palatio.* At cors villæ ſolet eſſe contigua. Notavit autem illum, quod multos ſibi cibo largitionibuſque devinciret, quod idem aliis verbis Libo objecit Galbæ. In corte aluntur animalia domeſtica.

63. CVM Sextus Titius ſe Caſſandram eſſe diceret, ob conjecturam opinor, quod illa eſſet fatidica: b *Multos*, inquit Antonius, *poſſes Ajaces tuos Oileos nominare:* notans illius impudicitiam. Nam Ajax Caſſandram de templo Palladis raptam vi conſtupravit.

64. CVM Gallus qui teſtimonium ferebat contra Piſonem, dixit innumerabilem pecuniam Magio præfecto datam: idque Scaurus tenuitate Magii redargueret: c *Erras*, inquit, *Scaure, ego enim Magium non conſervaſſe dico, ſed tanquam nudus nuces legeret, in ventrem abſtuliſſe.* Correxit ſermonem ſuum Gallus, ſed ita ut crimini corruptelæ crimen adderet luxus.

65. M. CICERO, M. Tullii pater dicebat Italos ſimiles eſſe Syrorum venalium, quorum ut quiſque ſciret optime Græce, ita eſſe nequiſſimum. d Sentiens una cum literis Græcorum mores ad Latinos demigrare. Vnde quod M. Tullius fuit iniquior Græcæ nationi, propemodum videri poſſit illi fuiſſe hæreditarium.

66. TESTIO Penario mos erat in dicendo mentum intorquere. Is cum adverſarium urgeret, ut diceret, ſi quid vellet. e *Dicam*, inquit, *ſi nucem fregeris.*

67. HVIC ſimillimum eſt quod de Veſpaſiano patre narrat Suetonius, cum ſcurram multa in alios jacientem, provocaſſet ut in ſe quoque diceret aliquid: f *Dicam*, inquit, *ubi ventrem exonerare deſieris:* alludens ad

a *Retortum convicium.* b *Iocus e fabula.* c *Correctum in pejus.* d *Græcorum mores.* e *Ridicule.* f *Iocus ex ſpecie corporis.*

ad formam Cæſaris, qui faciem habebat nitentis. In cujuſmodi hominem jocus extat Martialis.

Vtere lactucis, ac mollibus utere malvis,
Nam faciem duram Phœbe cacantis habes.

68. C. FABRITIVS P. Cornelium hominem ut putabatur avarum & furacem, ſed egregie fortem ac bonum Imperatorem ſuo ſuffragio fecerat conſulem. Huic cum Cornelius ex more gratias ageret, quod immemor ſimultatis ipſum feciſſet conſulem, bello præſertim magno & gravi: a *Nihil eſt*, inquit, *quod mihi gratias agas, ſi malui compilari quam venire.* Compilamur furto, veneunt bello capti. Proinde inimico favit, cujus dexteritate ſperabat fore, ne Romani venirent in manus hoſtium.

69. SCÆVOLA Septumulejo Anagnino, cui pro capite C. Gracci, aurum erat repenſum, roganti ut ſe in Aſiam præfectum duceret: b *Quid tibi vis*, inquit, *inſane? tanta malorum eſt multitudo civium, ut tibi hoc confirmem, ſi Romæ manſeris te paucis annis ad maximas pecunias eſſe perventurum.* Notavit avaritiam hominis, præfecturam non ob aliud ambientis, niſi ut ſpoliaret Provinciales, ac ludens finxit, id citius conſequuturum Romæ. Hoc dictum Fannius in Annalibus adſcribit Africano Æmiliano, qui dictus fuerit Iron.

70. QV. SCÆVOLA Publii filius, cum poſtulaſſet ut fundus cujus emptor erat, ſibi ſemel indicaretur, idque feciſſet venditor, dixit ſe pluris æſtimare, & adjecit pretio centum millia. c Exemplum integritatis vix hoc ſeculo credibile.

71. C. PVBLICIVS ſolitus eſt dicere P. Mummium, cuivis tempori hominem eſſe. Sentiens illum dexteritate facilitateque ad omnem vitæ ſtatum eſſe accommodum. Eodem ſenſu Pollionem Aſinium omnium horarum hominem legimus. Et Tiberius Cæſar duos familiarius ab ipſo dilectos, omnium horarum amicos vocare ſolet.

72. AFRICANVS cenſor tribu movebat Centurionem, qui in Paulli pugna non adfuerat: ille cum diceret ſe cuſtodiæ cauſa in caſtris remanſiſſe, rogaretque

a *Compilari Venire.* b *Furax magiſtratus.*
c *Iuſte.*

retque cur ab eo notaretur. *Non amo*, inquit Africanus, *nimium diligentes.* Diſſimulavit Centurionis ignaviam, & accuſavit nimium diligentem cuſtodiam.

73. LIVIVS Salinator cum Tarentum amiſiſſet, arcem tamen retinuit, multaque ex ea prœlia præclare geſſit. Cum autem poſt aliquot annos Fabius Maximus id oppidum recepiſſet, rogavit eum Salinator, ut meminiſſet ſe opera ipſius, Tarentum recepiſſe: a *Quid ni*, inquit Maximus, *meminerim: Nunquam enim ego recepiſſem, niſi tu perdidiſſes.* Iocus hinc eſt, quod Maximus diverſum ex alterius verbis excepit, quam ille volebat. Refert M. Tullius lib. de Oratore. 2. Plutarchus in vita Fabii Maximi, tametſi hic M. Lucium appellat, nec addit Salinatoris cognomen.

74. IDEM cum bellum adverſus Aſdrubalem geſturus urbem egrederetur, monitus eſt à Fabio Maximo ne prius cum hoſte confereret, quam vires animumque illius cognoſceret. Is reſpondit ſe primam quamque occaſionem pugnæ arrepturum. Percunctantibus, quid ita properaret: b *Vt quam celerrime*, inquit, *aut gloriam ex hoſtibus victis aut ex civibus proſtratis gaudium capiam* Virtus & ira ſermonem hominis inter ſe partitæ ſunt, illa triumphi avida, hæc injuſtæ damnationis memor.

75. MANCIA cum audiſſet Antonium cenſorem, cui male volebat, à M. Duronio de ambitu poſtulatum: c *Aliquando*, inquit, *tibi tuum negotium agere licebit.* Cenſores in aliorum mores inquirunt, at qui reus eſt, habet ex ſe quod agat.

76. QV. Opinius conſularis cum eſſet adoleſcentulus, male audivit. Is Ægilio homini feſtivo, qui videbatur mollior, nec erat, ſic exprobravit mollitiem: d *Quid tu Ægilia mea, quando ad me venies cum tua lana & colo?* Lepide retorſit Ægilius. *Non pol*, inquit, *audeo, nam me ad famoſas vetuit mater accedere.* Alter ſimulabat orationem velut ad fœminam, alter accepta perſona ſimulationem vertit in irriſionem.

77. INTER

a *Ex verbis aliter exceptis.* b *Vltio.* c *Salſe.*
d *Ab imitatione perſonæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

77. INTER ſalſa commemorat & illud M. Tul-
lius ex Nevio apud quem filius dicit patri. Quid ploras
pater, iſque reſpondet: *a Mirum ni cantem, condemna-*
tus ſum. Indignatus ſenex ſubmoroſus rogari cur ploret,
quaſi damnatus magis cantare debuiſſet. Perinde quaſi
ſi quis interroget ægrotum: cur ſuſpiras, aut cur de-
cumbis?

78 SCAVRVS accuſabat Rutilium ambitus, cum
ipſe conſul eſſet factus, ille repulſam tuliſſet, & in ta-
bulis ejus oſtendebat literas A F P R. eaſque ſic inter-
pretabatur, actum fide P. Rutilii. Contra Rutilius di-
cebat illis ſignificari, ante factum, poſt relatum. Tum
C. Caninius eques, qui Rutilio aderat, exclamabat.
Neutrum illis literis declarari. Cum Scaurus, dixiſſet.
Quid igitur? feſtiviter in ipſum torſit: *b Æmilius*
fecit, plectitur Rutilius. Probabilius enim erat illum am-
bitum commiſiſſe qui obtinuerat, quam qui repulſus
erat, ſimile quiddam memoratur de Beda, quem Vene-
rabilem dicunt. Huic Romam profecto cum oſtendiſſet
has literas ſaxo inſculptas S. P. Q. R. quibus ſignificari
volunt, Senatus populuſque Romanus, ac velut hoſpes
rogaretur, quid ſibi vellent illæ literæ, diſſimulans dixit.
Stultus populus quærit Romam.

79. M. SCAVRVS cum pro roſtris accuſaretur,
quod à Rege Mithridate ad prodendam Rempublicam
pecuniam accepiſſet, ita cauſam ſuam egit: *c Iniquum*
eſt, Quirites, cum inter alios vixerim, apud alios me ra-
tionem vitæ reddere. Sed tamen audebo vos interrogare: Va-
rius Sucronenſis ait M. Æmilium Scaurum mercede corru-
ptum populum Romanum prodidiſſe, M. Æmilius Scaurus
huic culpæ ſe affinem eſſe negat, utri creditis? Nomina-
to tantum actore & reo populus accuſationem repulit.

80. C. MEMMIVS cum accuſaret Beſtiam
reum, cui patronus erat Scaurus, ac forte funus quod-
dam duceretur: *d Vide*, inquit, *Scaure, mortuus rapi-*
tur, ſi potes eſſe poſſeſſor: notans Scaurum, qui male au-
diebat quod Phrygionis Pompeji bona ſine teſtamento
poſſideret.

81. CVM Silus teſtis læſiſſet Piſonem reum, cui
Craſſus

a *Submoroſus jocus.* a *Literarum interpretatio.*
c *Auctoritas perſonæ;* d *Hæredipeta.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Craſſus aderat, prolato crimine, quod ſe in eum dictum audiſſe dicebat. *Poteſt fieri Sile,* inquit Craſſus, *ut is unde te audiſſe dicis, iratus dixerit.* Annuit Silus. a *Poteſt etiam*, inquit, *fieri, ut tu non recte intellexeris.* Cum id quoque toto capite annuiſſet Silus, ut ſe Craſſo daret, ſubjecit Craſſus: *Poteſt etiam fieri, ut omnino quod te audiſſe dicis, nunquam audieris.* Hoc adeo præter exſpectationem, ut Silum teſtem omnium riſus obrueret.

82. C. LÆLIVS cuidam malo genere nato, objicienti ſibi quod indignus eſſet ſuis majoribus: b *At Hercule*, inquit, *tu tuis dignus es.* Id ſi dicas bono viro ex bonis prognato, laus eſt: ſin malis ex malo prognato, grave convicium eſt.

83. M. CINCIVS quo die legem de donis ac muneribus tulit, C. Centoni prodeunti, ac ſatis contumelioſe interroganti. Quid fers Cinciole? c *Vt emas*, inquit, *ſi uti velis:* notans illum quod donatis & commodaticiis rebus uti gauderet. Alluſit autem ad illud decantatum inprimis. Emere malo quam rogare. Ad hæc, amphibologia eſt in verbo ferre: fert enim qui promulgat legem, & fert qui portat aliquid venale.

84. M. LEPIDVS cum in campo ſeſe exercentibus ipſe in herba recubuiſſet: d *Vellem*, inquit, *hoc eſſet laborare.* Hujus generis eſt Terentianum illud. Quam vellem mos eſſet amicis etiam noctu operam dare. Optat enim adoleſcens quod fieri non poteſt.

85. CVM M. Lepidus cenſor M. Antiſtio Pyrgenſi equum ignominiæ cauſa ademiſſet, & amici vociferantes quærerent, quid ille patri ſuo reſponſurus eſſet, cur ademptum ſibi equum diceret, cum optimus colonus, parciſſimus, modeſtiſſimus ac frugaliſſimus eſſet. *Dicat*, inquit, *me nihil horum credere.* In ſimili argumento luſit Auguſtus, ſed civilius. *Dic me tibi diſplicuiſſe.*

86. POMPONIVS vir inſignis multis vulneribus in bello acceptis, cum ad Mithridatem adductus ab eo quæreretur, an ſi curaret eum, vellet ſibi eſſe amicus. e *Si tu*, inquit, *Romanis amicus fueris, me quoque amicum habebis.*

87. SPV-

a *Ab inexſpectato.* b *Ex iiſdem verbis retortum.* c *Irriſio retorta.* d *Ab impoſſibili.* e *Fides erga patriam.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

87. SPVRINA haruſpex admonuit C. Cæſarem, caveret diſcrimen ingens quod ultra Calendas Martias non proferretur. Eo die cum iret in ſenatum, Spurinæ forte obvio, a *Quid ais*, inquit, *nonne venere Calendæ Martiæ? Venere*, inquit, *ſed nondum præteriere.* Nam eodem die cæſus eſt Cæſar.

88. SPARTACO in Craſſum omnes moventi copias, quidam equum dono obtulit. At ille: b *Si vicero*, inquit, *plurimos ex hoſte equos habiturus ſum. Si victus fuero, nec hic mihi futurus eſt uſui:* ſimulque cum dicto equum gladio tranſverberatum interemit.

89. CVM Pompejus gravi laboraret invidia propter immodicam potentiam, & ob vulnus faſcia linea tibiam vinctam haberet, dixit aliquis: c *Quid refert ubi geſtet diadema, in capite an in crure?* Nam candidum amiculum olim erat inſigne Regum.

90. QVONIAM Fabius cunctando eludebat hoſtem, cum Marcellus viribus urgeret Hannibalem, d ille dictus eſt clypeus Romanorum, hic enſis: quod illi præcipuum ſtudium fuit, ne quid cladis acciperent Romani, alteri ut hoſtem perimeret.

DIVERSORVM GRÆCORVM

APOPHTHEGMATA.

91. ANYTVS amicorum Alcibiadis unus, eum ad cœnam rogarat: ille recuſavit, e ſed domi bene potus cum famulis commiſſabundus irrupit, ſtanſque ad oſtium cœnaculi juſſit famulos vaſa diripere, & ad ſuas ædes deferre, qui fere dimidium aſportarunt: aliis convivis Alcibiadis violentam ſuperbiam criminantibus, Anytus dixit, illum humaniter egiſſe, cui cum totum auferre licuerit, dimidium ipſi reliquiſſet.

92. HIPPOMACHVS aliptes cum aliquando videret adoleſcentes quos exercebat, è foro carnes efferentes, dicebat, ſe procul agnoſcere ſuos eſſe diſcipulos: f quod inſtitutio reluceat in omnibus dictis ac factis hominis.

93. QVI

a *Divinatio.* b *Barbarice.* c *Potentia invidioſa.* d *Clypeus Rom. Fabius.* e *Amicitiæ fiducia.* f *Inſtitutio.*

93. QVIBVSDAM laude vehentibus procerum quempiam, ac prælongis manibus hominem, tanquam ad pugilum certamen idoneum. *Sane*, inquit, *ſi pendens in alto corona eſſet detrahenda.*

94. DEMADES orator vita defuncto Alexandro dixit: a *Se videre exercitum Macedonum Principe orbatum Cyclopi ſimilem.* Sentiens turbam militum, niſi adſit Dux cordatus ac vigilans, nulli eſſe uſui, quemadmodum Polyphemus adempto oculo, fruſtra vaſtum corpus ac vires habebat immanes.

95. IDEM quæſtor, populo huic perſuaſo ut iis qui ab Alexandro deſciverant, triremes auxiliares mitterent, jubentique ut illico pecunias depromeret: b *Paratæ ſunt*, inquit, *pecuniæ, O viri Athenienſes, quas in congios depoſueram, ut ſinguli mina dimidium acciperetis, verum ſi has mavultis in hunc uſum erogari, per me quidem at veſtru ſicuti libet utamini licet.* Hoc ſermone fregit impetum populi, nolentis illa diſtributione ſpoliari. Sic interdum ut indomitæ belluæ, arte ad meliora conſilia avocandus eſt populus.

96. PRANDENS apud Phocionem, cum apparatum admodum tenuem videret; c *Demiror*, inquit, *O Phocion, te Rempublicam adminiſtrare, cum poſsis ad iſtum prandere modum.* Bis errans, & quod lucri tantum cauſa putaret adeundam Rempublicam, & quod luxum probaret in eo, cui maxime conveniebat ſobrietas: Sed Demades alios è ſuis moribus æſtimabat. Erat enim & pecuniarum avidus, & luxui deditus.

97. CVM vidiſſet Philippum largius potum cum amicis ſaltaſſe per mediam captivorum turbam, eiſque petulanter exprobraſſe ſuam calamitatem, libere dixit: d *Cum O Rex fortuna tibi Agamemnonis perſonam impoſuerit, non pudet te factis agere Therſiten?* Ea vox totum Regem in diverſum vitæ genus immutavit.

98. CVM Athenienſes vellent Alexandro divinos honores decernere: e *Videte*, inquit, *ne dum cœlum cuſtoditis, terram amittatis.* Alexander enim ambiebat monarchiam. Abſurdum autem erat eos ſic alium donare cœlo, ut ipſi terra ſua pellerentur.

V 99. IO-

a *Turba ſine Duce.* b *Arte tractata plebs.* c *Sobrietas.* d *Libera monitio.* e *Libere.*

99. IOCARI ſolet in Demoſthenem, *a* quod cæteri quidem oratores dicerent ad aquam, ipſe vero & ſcriberet: taxans eum quod nunquam niſi de ſcripto diceret, tum eſſet ὑδροπότης. Contra Demades ut largius bibebat, ita valebat extemporali dictione. Rhetores olim dicebant ad clepſydram.

100. ONOMADEMVS Chius poſteaquam adverſam factionem ſuperaſſet, *b* quibuſdam cenſentibus omnes diverſæ factionis urbe pellendos: negavit expedire, dicens ſe vereri, ne omnibus inimicis ad unum ejectis, inter amicos exiſterent diſſidia. Sentiens ſic eſſe multorum ingenium, ut ſi deſint inimici in quos naturæ malitiam exerceant, amicos impetant.

1. SIMONIDES Pauſaniæ Lacedæmoniorum Regi ſubinde de rebus à ſe geſtis glorianti, tandem & Simonidem per irriſionem hortanti, ut aliquid ſapienter ipſum admoneret: *c* *Moneo*, inquit, *ut te memineris hominem eſſe.*

2. IDEM reprehendentibus quod ad quæſtum ſcriberet, jocari ſolet, ſibi duas arcas eſſe domi, *d* alteram pecuniæ, alteram gratiarum: priorem ſe reperire plenam, alteram ſemper vacuam.

3. IDEM cum cæteros laudando venaretur, ut aliquid darent, interrogatus cur non & Theſſalos captaret: *e* *Stupidiores ſunt*, inquit, *quam ut à me falli poſſint.* Qui quærunt cui imponant, ad ſtupidos eunt. At qui tam erant ſtupidi, ut non ſentirent ingenium poëmatum illius, nec tangerentur amore nominis in poſteros tranſmittendi, non poterant ab illo falli.

4. IDEM interrogatus quam ob rem, cum eſſet extremæ ſenectutis, tamen attentus eſſet ad rem: *f* *Quoniam*, inquit, *malim moriens inimicis relinquere, quam vivus carere amicis:* taxans inſtabiles hominum amicitias, qui conſequuti quod volunt, negligunt amicum, iidem dum ſperant, obſerviunt.

5. LYCVRGVS orator objiciente quodam, quod ſe pecunia redemiſſet à calumnia, non eſt infitiatus, ſed clariſſima voce populum appellans: *g* *Bene habet*, inquit, *viri Athenienſes, quandoquidem tot annos in Republica*

a *Lepide.* b *Inimici utiles.* c *Libera admonitio.* d *Mercedis amor.* e *Stupidi.* f *Callide.* g *Integritas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

publica verſatum dediſſe me, non accepiſſe pecuniam criminantur obtrectatores.

6. THVCYDIDES ab Archidamo Lacedæmoniorum Rege interrogatus, uter eſſet in palaſtra ſuperior, ipſe an Pericles: a *Poſtea quam*, inquit, *ego hominem pugnando dejeci, ille ſe negat cecidiſſe:* itaque vincit, & ſpectatores à ſua ſententia dejicit: ſentiens ſe bonis rationibus eſſe ſuperiorem, ſed Periclem eloquentia vincere, & quocunque vellet agere multitudinem. Nam Thucydides vir præpotens diu in adminiſtranda Republica adverſatus eſt Pericli. Eam contentionem Archidamus palæſtram appellavit.

7. DARIO totius regni viribus ſubinde impetum faciente, b Scythæ paullatim cedentes, ad ultimas ſolitudines pervenerant. Intertogati tandem ab eo quem fugiendi finem eſſent facturi, reſponderunt ſe nec agros, nec villas, nec urbes pro quibus dimicarent habere: cæterum cum ad parentum ſuorum monumenta perventum eſſet, tum denique ſciturum Darium, quo modo Scythæ ſoleant prœliari.

8. ALEXANDER ſtatuerat Lamſacum diruere. Ad id tendenti cum Anaximenes Alexandri præceptor veniret obviam extra muros deprecaturus ſuæ civitatis perniciem, Alexander ſuſpicans quid eſſet petiturus: c *Iuro*, inquit, *me non facturum quod petit Anaximenes.* Tum Anaximenes: *Peto*, inquit, *ut Lamſacum diruas.* Captus erat Alexander, & jurejurando compulſus eſt ſervare, quos demoliri ſtatuerat.

9. ALEXANDER conſulto oraculo monitus eſt, ut eum qui ſibi portam egreſſo primus occurriſſet, interfici juberet: occurrit agaſo, juſſus eſt arripi. Roganti quid commeruiſſet, reſponſum eſt ita juſſiſſe Deum: d *Si ita eſt*, inquit, *O Rex, alium deſignavit oraculum.* Nam aſinus tibi prior occurrit. Agaſo enim ſequitur aſinum ut impellat, alioqui non ſecuturum. Alexander delectatus hoc commento, aſinum pro homine occidit.

10. AMASIS Ægypti Rex ab amicis admonitus, quod perfunctus negotiis forenſibus potaret, omnique

a *Eloquentiæ certamen.* b *Pietas in parentes.*
c *Ingenioſe.* d *Solerter.*

voluptatum genere ſolveretur, reſpondit: a *Qui arcus habent, eos non intendere niſi cum opus eſt:* quos ſi ſemper intendant, rumpendos eſſe, ac ne tum quidem fore uſui, cum exigit uſus. Ita qui nulla relaxatione curas ſuas ſolvunt, aut mente captos, aut corpore male affectos evadere.

11. CONSPICIENS quendam amiſſo filio lugentem: *Si tunc*, inquit, *cum nondum eſſet, non dolebas: ne nunc quidem doleas cum non eſt.*

12. PSAMMENITVS Ægyptiorum Rex à Cambyſe regno pulſus eſt. Ejus filiam ancillari veſte indutam cum aliquot nobilium virginibus Cambyſes mitti juſſerat ad hauriendam aquam, ut hoc ſpectaculo parentum captivorum animos diſcruciaret. Cæteris indigne ferentibus, ſolus Pſammenitus demiſit oculos. Mox juſſit Duci filium illius cum aliis plurimis ejuſdem ætatis, vinctis cervicibus & ore frenato. Atque hoc etiam ſpectaculo ſolus Pſammenitus ad lachrymas commotus non eſt. Idem cum vidiſſet familiarem quendam exutum opibus mendicantem obambulare. hoc ſpectaculo adeo commotus eſt, ut ingenti fletu hominem amicum compellans, caput ſuum barbarico more cæderet. Ea re cognita, cum Cambyſes per nuntium cauſam ſciſcitaretur, cur in liberorum calamitate tacitus, unius ſeniculi calamitatem tam impotenter ferret, reſpondit: b *Fili Cyri, domeſtica mala graviora ſunt, quam ut lachrymas recipiant: at amicus deplorandus erat, qui è multis opibus ad ſummam inopiam redactus eſt, idque in extremo ſenectutis limine.*

13. CROESVS Lydorum Rex à Cyro captus, c hoc argumento pacem bello prætulit, quod pacis tempore filii ſepelirent patres, in bello contra patres ſepelirent liberos.

14. IDEM cum videret Cyri milites per urbem captam diſcurrentes, percunctatus eſt Cyrum, quid agerent. Cumque is reſpondiſſet. Diripiunt urbem tuam, opeſque tuas populantur: d *Nequaquam*, inquit, *O Rex, nihil jam heic meum eſt, tuum eſt quod diripiunt.* Ea vox commovit Cyrum, ut ſuos à direptione revocaret.

15. CVM

a *Relaxandus animus.* b *Fortiter. Amanter.*
c *Pax bello potior.* d *Prudenter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

15. CVM Cambyſes ſe cum patre Cyro conferret, *a* amicis illum patre præſtantiorem affirmantibus, Crœſus reſpondit, illum nondum patri æquandum, qui nondum reliquiſſet filium. Sentiens & hoc eſſe non infimum ergo Rempublicam meritum, ſi non ſolum ipſe te præſtiteris egregium virum, ſed aliquem tui ſimilem gignas educeſque patriæ.

16. MEGABYZES cum apud Helleſpontios agens audiſſet quod Chalcedonii decem & ſeptem annis urbem condidiſſent ante Byzantios, *b* dixit Chalcedonios id temporis fuiſſe cœcos, qui cum adeſſet locus urbi condendæ multo commodior, deteriorem elegiſſent. Hoc dicto ſcribit Herodotus Megabyzen apud Helleſpontios immortalem ſui memoriam reliquiſſe. Quod ſi verum eſt, erat tum temporis mira dictorum charitas.

17. SIMONIDES interrogatus utra res eſſet optabilior, divitiæ an ſapientia: *c* *Dubito*, inquit, *ut qui videam ſapientes frequentare divitum fores:* innuens Philoſophos verbis quidem contemnere divitias, ſed re tamen eas captare.

18. EVRIPIDES, cum populus Athenienſis tumultuaretur, *d* offenſus ſententia quadam in illius tragœdia quæ tum agebatur, & auctorem efflagitaret ut eam mutaret, progreſſus in ſcenam dixit ſe ut populum doceret, non ut ab eo diſceret, fabulas ſolere componere. Eruditio ſibi conſcia contempſit multitudinis judicium.

19. IDEM apud Alceſtidem tragœdiarum ſcriptorem aliquando queſtus eſt, quod ſummo tridui labore adnixus non potuiſſet niſi tres verſus abſolvere. Contra Alceſtidi glorianti quod ipſe perfacile centum abſolviſſet uno die: *e* *At tui*, inquit, *ad triduum modo, mei in omne ævum duraturi ſunt.*

20. EVRIPIDES cuidam dicenti, Carmen condidiſti ex modis ad tripudium accommodis, alio dictum hoc ridente: *f* *Ni ſtupidus eſſet*, inquit, *non riſiſſet, quod res ſerias Lydiis modis temperarim.* Lydii modi laſciviores ſunt. Porro quæ per ſe triſtia ſunt, ea decet arte exhilara.

a *Proles debetur patriæ.* b *Locus eligendus urbis.* c *Divitiæ.* d *Fiducia artis.* e *Fiducia artis.* f *Temperantia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

hilarare. Refert hoc Plutarchus in libello περὶ ὅτε ἀκούειν. Cum Euripides choream agentibus ſuccinuiſſet cantionem quandam modulatam, unus illorum riſit. Cui Poëta. *Ni ſtupidus eſſes & expers affectuum, haudquaquam riſiſſes me canente Mixolydium.*

21. ALEXIS Poëta Callimedontem rhetorem, *a* deliciis deditum taxavit his verſibus: *a*

> Ὑπὲρ πάτρας μὲν πᾶς τις ἀποθνήσκειν θέλει.
> Ὑπὲρ δὲ μήτρας, καλλιμέδων ὁ κάραβος.
> *Pro patria vel quilibet velit mori,*
> *At metra amore, Callimedon ſolus cupit.*

Perit Latinis joci gratia, nam πάτρα patriam ſignificat, μήτρα non matrem, ſed vulvam vel piſcem ſonat. Piſces olim erant in deliciis.

22. CVIDAM videnti ipſum jam ſenio feſſum ægre lenteque incedere, ac roganti quid ageret. *Paullatim,* inquit, *morior, ſive pedetentim morior.* Significans ſenes non vivere: ſed lente mori.

23. MENANDER centum & quinque fabulas ſcripſiſſe traditur, ex quibus tantum octo vicit. Itaque cum à Philemone longe impari, favore populi ſæpenumero vinceretur, forte illi factus obviam dixit: *b Quæſo Philemon, bona venia dic mihi, cum me vincis non erubeſcis?* Victi ſolent erubeſcere, at ſic vincere Menander judicabat erubeſcendum.

24. PHILOXENVS Poëta cum audiſſet ſuos verſus à laterariis perperam recitari, lateres ipſorum comminuit dicens. *Vos mea corrumpitis, ego viciſſim veſtra.*

25. PHILIPPIDES Poëta comicus Lyſimacho cum primis carus fuit ac familiaris: cui cum Lyſimachus offerret liberalitatem ſuam, diceretque. Quid vis tibi impartiam rerum mearum? *c Quodcumque voles,* inquit, *modo ne arcani quippiam:* ſignificans eſſe periculoſum noſſe magnatum arcana, quorum ſi quid effutias, actum eſt de capite: quanquam & alioqui ſolent odiſſe conſcios eorum quæ nolint efferri.

a *Luxus.* b *Populi judicia.* c *Secreta Regum.*

26. ACTIVS Poëta interrogatus cur non ageret cauſas, cumq; in tragœdiis optime tractaret argumenta: *a* *Quoniam*, inquit, *in tragœdiis ea dicuntur quæ ipſe volo, in foro adverſarii dicerent quæ minime vellem.* Idem fit in dialogis, ubi qui ſcribit opus, unicuique tribuit orationem qualem putat eſſe commodam, in judiciis ſecus fit.

27. ANTIGENIDES Thebanus Iſmeniæ diſcipulo cum ſcite canens populo minus probaretur: *b* *Mihi*, inquit, *cane & Muſis*: admonens prorſus eſſe contemnendum imperitæ multitudinis judicium, cum artis abunde magnum præmium ſit ipſa conſcientia.

28. LEO Byzantius cum à civibus accuſaretur, adhortantibus nonnullis ut ad hoſtes confugeret, in concionem prodiens: *c* *Ego*, inquit, *à vobis cives mei, quam vobiſcum interfici malo.*

29. CVIDAM objicienti oculorum infirmitatem, cum exprobrator eſſet gibbo deformatus: *d* *Humanum*, inquit, *opprobraſti vitium, cum ipſe Nemeſim in tergo portes.* Nemeſim appellavit vitium, quo viciſſim ipſe poſſit redargui.

30. ÆSCHYLVS Poëta Tragicus aliquando ſpectans Iſthmia certamina, cum alter pugilum eſſet cæſus, totumque theatrum exclamaret. O Chium Iovem fudiſti: *e* *Vide*, inquit, *cujuſmodi ſint hominum mores, cæſus ſilet, & ſpectatores vociferantur.* Solent icti ob dolorem exclamare. Hic contra, qui dolebat, ſilebat, qui læſi non erant, clamabant.

31. PYTHO rhetor Byzantius cum eſſet ſupra modum obeſo corpore, prodiſſetque in concionem ſuaſurus concordiam Byzantiis ſeditione civili tumultuantibus, ſtatim populi riſus obortus eſt ex ipſo corporis habitu At ille riſum vertit in rem ſeriam: *f* *Ridetis*, inquit, *cives? Cum tale corpus habeam, uxorem habeo multo me obeſiorem, & tamen concordes quodvis grabatulum capit ambos, diſcordes ne tota quidem domus.* Hoc prooemio uſus, ingreſſus eſt orationem.

32. PYTHO Athenienſibus ob res feliciter geſtas ipſum amirantibus ac prædicantibus quod Cotyn Re-

a *Poëtica fictio.* b *Fiducia artis.* c *Pietas in patriam.* d *Recriminatio.* e *Præpoſteri mores.* f *Concordia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

gem interemiſſet: a *Diis*, inquit, *habenda eſt gratia, quibus auctoribus hoc facinus præclare geſtum eſt. Nam ipſe nihil aliud quam manum & operam meam commodavi.* Eventus rei in manu Dei eſt, & huic debetur gratia ſi quid feliciter ceſſerit. Sed interim vult noſtram operam accedere.

33. LYSANDER Lacedæmonius militem qui de via deflexerat caſtigavit. Ei dicenti ad nullius rei rapinam ſe ab agmine receſſiſſe: b *Ne ſpeciem quidem*, inquit, *rapturi præbeas volo.*

34. THRASYBVLVS cum moliretur exigua manu civitatem Athenienſium à triginta tyrannorum dominatu liberare, cuidam è conſciis dicenti. Quantas gratias tibi debebunt Athenæ per te libertatem conſequutæ? c *Dii faxint*, inquit, *ut quantas ipſe illis debeo, videar retuliſſe.* Significans neminem patriæ parem referre gratiam, etiamſi vitam impendat.

35. CVM Gorgias ſophiſta recitaret in Olympicis ludis apud Græcos orationem de concordia, Melanthus quidam: d *Hic*, inquit, *de concordia totius Græciæ diſſerit, qui ſibi, uxori & ancillæ tribus dumtaxat ut concorditer vivant nondum perſuaſit.*

36. THEODORVS Athenienſis cognomento ἄθεος, dicere ſolitus eſt, ſe doctrinam auditoribus dextra porrigere, ſed illos ſiniſtra accipere. Sentiens illos benedicta in malam accommodare partem.

37. STRATOCLES Athenienſis cum de parta victoria nuntium accepiſſet, protinus ad populum retulit, utque ſupplicatio Diis immortalibus decerneretur perſuaſit. Aliquanto poſt cum certior nuntius adferretur acceptæ cladis, populo indignante quod deluſus eſſet: e *Ecquis*, inquit, *veſtrum quidquam damni accepit, quod totum hoc triduum mea opera hilares lætique fuiſtis.*

38. THERAMENES unus triginta Tyrannorum, domo in qua multi accumbebant in cœnantes illapſa, ſolus incolumis evaſit. Hanc ob rem cum ab aliis felix prædicaretur, ille magna exclamans voce: f *O fortuna,*

a *Deo debetur gratia.* b *Integritas militis.* c *Pietas in patriam.* d *Pax domeſtica.* e *Voluptas temporaria.* f *Fortuna*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tuna, inquit, *cui me occaſioni ſervas?* Senſit vir prudens ſe non eſſe ſervatum, ſed majori malo reſervatum. Nam aliquanto poſt interfectus eſt.

39. IDEM cum juſſu Tyrannorum porrectam veneni potionem fortiter hauſiſſet, quod ex ea ſuperfuerat tic illiſit ſolo, ut clarum ſonum ederet, reddenſque ſervo publico qui eam tradiderat: *a Critiæ*, inquit, *propino. Vide igitur ut hoc poculum continuo ad illum perferas.* Erat is Critias è triginta Tyrannis crudeliſſimus.

40. CELEBRATVR Iaſonis Theſſali dictum, quo ſe purgare ſolet iis quibus moleſtiam aut vim attuliſſet. Qui magnis in rebus ſe juſtitiæ cultorem habere velit, eum in parvis interdum illam violare oportet. Velut in bello quo tuta ſit Reſpublica, agri aut ædificia quorundam civium interdum perduntur.

41. CLEON poſtea quam Reipublicæ adminiſtrationem capeſſere deſtinaſſet, *b* teſtatus eſt ſe jam omnium amicitiarum vincula velle ſolvere, quod amici plerumque obſtant, ne liceat ubique rectum tenere clavum.

42. INTER Neronem & Thraſeam graves intercedebant inimicitiæ, verum cuidam multa criminoſe jactanti de Thraſea, dicentique cauſam ab illo perperam eſſe judicatam, obſtitit Nero exclamans: *c Vtinam me tam Thraſea diligat, quam eſt judex rectus & æquus.* Hoſtis hoſti teſtimonium perhibuit, de fama periclitanti: nullum autem gravius teſtimonium, quam inimici de inimico.

43. NERO ſibi compararat aulæum quoddam inſigne, tum pretio, tum pulchritudine. Id videns Seneca: *d Declaraſti*, inquit, *te eſſe pauperem.* Cauſam rogante Nerone. *Quoniam ſi iſthuc amiſeris*, inquit, *non poteris aliud parare ſimile.* Evenit ut illud aulæum naufragio periret. In hoc autem profecerat Senecæ admonitio, ut Nero jacturam adamatæ rei ferret moderatius. Qui nummum habet unicum, quo amiſſo non queat alterum promere, pauper eſt. Tutiſſimum igitur eſt mediocribus ac parabilibus delectari.

a *Fortiter.* b *Privatus affectus.* c *Teſtimonium inimici,* d *Mediocritas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

44. SERVVS Dolabellæ cum interrogaretur an dominus ejus auctionem propoſuiſſet, *Domum*, inquit, *vendidit*. Luxum heri notans, cum id falſum eſſet. Qui domum vendidit, non opus habet ut ſervum exponat auctioni.

45. PLANCVS cum in cauſa quadam adeſſet amico, velletque teſtem moleſtum perturbare, interrogavit quo ſe artificio tueretur. Sciebat enim illum eſſe ſutorem. At ille lepide retorquens in Plancum; a *Gallam*, inquit, *ſubigo*. Id quidem ſutorium habetur inſtrumentum, ſed tecte exprobrabat illi adulterium cum Mevia Galla, quo nomine Plancus male audiebat.

46. POST Mutinenſem fugam, percunctantibus quid ageret Antonius, quidam è familiaribus ejus reſpondiſſe fertur: b *Id quod canis in Nilo, bibit & fugit*. Conſtat enim in Ægypto canes è Nilo currentes bibere: nimirum metu crocodilorum eo in flumine regnantium.

47. LVCIVS Cæcilius, cum C. Cæſar aliis qui ſecum pila luſitabant centum ſeſtertia daret, illi uni ejus ſummæ dimidium? c *Quid*, inquit, *num ego una manu ludo ac non duabus?* Si officium erat colludere, non minus præſtiterat ille quam cæteri.

48. LABERIVS ex equite Romano factus mimus, annos jam natus ſexaginta, huc adigente Cæſare, in actione quadam induxit habitum Syri, qui veluti flagris cæſus, ac proripienti ſe ſimilis exclamabat: d *Porro Quirites libertatem perdidimus*.

49. AC PAVLLO poſt adjecit. *Neceſſe eſſe multos timeat, quem multi timent*. Ad has voces populus univerſus oculos & ora convertit in Cæſarem, intelligens illius impotentiam his dictis lapidatam. Hoc modo qua licuit Laberius ultus eſt ſortem ſuam.

50. TITIVS quidam ſtudioſe pila ludere ſolet, ſed idem noctu ſigna ſacra frangere putabatur, hunc cum gregales in campo deſiderarent, e Veſpa Terentius hoc colore excuſavit, ut diceret illum fregiſſe brachium. Nam Divorum imagines brachiis geſtabant donaria. Huc alluſit Veſpa.

51. PYLA-

a *Arte retortum convicium.* b *Bibit & fugit.* c *Lepide.* d *Libere.* e *Ex ambiguo teſte.*

51. PYLADES hiſtrio Auguſti temporibus celebris, cum Hylas diſcipulus, quem ad æqualitatis contentionem provexerat, in ſcena canticum quoddam ſaltaret, cujus clauſula erat, a τὸν μέγαν Ἀγαμέμνονα, id eſt, *magnum illum Agamemnonem*, ac ſublimem veluti metiretur, è cavea proclamavit, σὺ μακρὸν οὐ μέγαν ποιεῖς, id eſt, *tu longum facis non magnum.* Tunc populus efflagitavit ut Pylades idem canticum ſaltaret iterum. Cumque ad locum veniſſet quem reprehenderat, expreſſit Agamemnonem cogitabundum: nihil magno Duci magis convenire ratus quam pro omnibus cogitare. Ea res magnum Ducem facit, non proceritas corporis.

52. IDEM Hylam negligenter ſaltantem Oedipodem hac voce caſtigavit, σὺ βλέπεις, id eſt, *tu vides:* b cum ille Oedipodem jam cœcum exprimere debuerit.

53. IDEM Pylades cum ſaltans Herculem furentem nonnullis inceſſum hiſtrioni convenientem minus ſervare videretur, depoſita perſona ridentes increpuit dicens: c μωροὶ μαινόμενον ὀρχοῦμαι, id eſt, *ſtulti furentem ſalto.* Significans hoc ipſum quod videbatur indecorum, maxime decorum eſſe.

54. APPIVS homo dicax uſque ad ſcurrilitatem, Cajo Sextio dixit: d *Cœnabo apud te, nam uni locum eſſe video:* notans illum quod luſcus eſſet. Cui Sextius ex tempore. *Manus*, inquit, *lava & cœna:* recte objiciens illi impudicitiam, aut certe rapacitatem.

55. APPIVS major cum in ſenatu ageretur de agris publicis, ac premeretur Lucilius ab his qui à pecore ejus depaſci publicos agros dicerent: *Non eſt*, inquit, *Lucilii pecus illud, erratis.* Hactenus defendere videbatur, ſed adjecit: *Ego liberum puto, qua lubet paſcitur:* Iocus eſt ab inexſpectato. Exſpectabatur enim ut probaret hoc pecus non eſſe Lucilii, ſed alterius cujuspiam, ac reum ſublevaret, nunc irriſum gravabat.

56. APPIVS populo Romano exprobrabat, ſibi acce-

a *Rex cogitabundus.* b *Imitatio mala.* c *Decorum.* d *Ab inexſpectato.*

acceptum ferri debere quod ex muto & elingui facundum haberet conſulem: de L. Volumnio collega ſentiens. Ibi L. Volumnius: a *Quam mallem, inquit, tu à me ſtrenue facere, quam ego abs te ſcite loqui didiciſſem.*

57. APPIVS Claudius dicere ſolitus eſt: b *Populo Romano longe melius committi negotium quam otium.* Sentiens multitudinem bellis excitari ad virtutem, in pace defluere ad voluptates ac luxum, ex quibus naſcitur Rerumpublicarum ac regionum exitium.

58. ISCHOMACHVS mimus cum primis celebris, medico percunctante ruſticum qui ob ingurgitationem male habebat, num ad vomitum cœnaſſet: c *Nequaquam, inquit, ſed in ventrem.* Iocus Græcis feſtivior eſt, quod εἰς ſonat pariter & in, & uſque ad, εἰς ἔμετον, εἰς κοιλίαν.

59. ITEM cum mendica quædam ventris tormina pateretur, ac medicus percunctaretur, num haberet in ventre: d *Qui poteſt, inquit, cum triduo nihil comederit?* Et hujus dicti feſtivitas jucundior eſt Græcis, quibus in ventre habere dicitur quæ fert uterum. Nam id medicus percunctabatur, an eſſet gravida.

60. ANTIOCHO cui cognomen erat ἐπιφανής, id eſt, e *illuſtris*, Polybius invertit nomen, appellans illum ἐπιμανῆ, id eſt, *inſanum*, quod cum infimis quibuſdam plebejis atque etiam cum hoſpitibus præter regiam dignitatem voluptatibus indulgeret.

STRATONICVS.

1. STRATONICVS citharœdus, natione Athenienſis, non minus feſtivis dictis quam arte muſica celebris, ad quietem iturus aſſidue jubebat puerum ſibi infundere vinum, f non quod ſitiam, inquit, ſed ne ſitiam.

2. IDEM cum ſe contuliſſet Corinthum, anicula quædam diu attente illum inſpexit, nec dimovebat ab illo oculos

a *Facta dictis potiora.* b *Otium inutile.* c *Ridicule.* d *Ab ambiguo.* e *Nominis depravatio.* f *Sitim prævenire.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

oculos admiranti ſimilis: cumque ille dixiſſet, Quid vis mater, & quam ob cauſam me ſic adſpicis? a *Demiror*, inquit, *ſi te mater decem menſes pertulit in utero, cum hæc civitas unicum tantum diem habens te doleat.*

3. IDEM navigarat in Pontum ad Regem Beriſadem, ubi diu moratus voluit illinc in Græciam aufugere: cum id Rex videretur non paſſurus: b *Bene*, inquit Stratonicus, *cogitas O Rex, qui ſtatueris heic manere*: ſuam fugam ſubindicans, ac Regis conſilium probans, quaſi & ille de migrando cogitaſſet, & ipſe nonniſi gravibus cauſſis commotus pararet abitum.

4. IDEM Byzantii cum citharœdus quiſpiam belli ceciniſſet procemium, cætera minus feliciter, ſurrexit, c ac præconis in morem pronuntiavit, quiſquis indicarit citharœdum qui bene ceciniſſet procemium, drachmas accipiet mille.

5. IDEM interrogatus, quinam eſſent in Pamphylia miſerrimi: *Phaſelitæ*, inquit, ſed addebat, *in toto orbe miſerrimos eſſe Sidetas.* Vtraque gens eſt in Pamphylia. phaſelitarum ſordes proverbio notatæ ſunt, Phaſelitarum ſacrificium: quod ſalſis piſciculis ſacrificarent Diis. Miſeros dixit parcos.

6. IDEM interrogatus utri eſſent barbariores, d Bœoti an Theſſali, nominavit Elæos: ſignificans hos utriſque barbariores, cum illi haberentur barbariſſimi. Hoc erat lepidius, ſi ab Elæo fuiſſet propoſita quæſtio, ut forte fuit.

7. IDEM aliquando trophæum cum erexiſſet, hunc inſcripſit titulum: e *Adverſus male canentes cithara* Notans tales ubique quam plurimos eſſe quos ipſe viciſſet.

8. IDEM percunctanti quod navigiorum genus eſſet tutiſſimum, longorum an contra, f reſpondit, ea quæ ſubducta ſunt. Significans nullum vectorem in ulla navi tutum eſſe, niſi cum navis protracta eſt in ſiccum, quod olim hybernis menſibus fieri ſolet.

9. IDEM Rhodi cum artis ſuæ ſpecimen edidiſſet, neque quiſquam plauſu aliove geſtu ſignum favoris dediſſet, abſceſſit illinc dicens: g *Cum id quod nullo con-* ſtet

a *Moleſte.* b *Facete.* c *Initum bellum.* d *Barbaries.* e *Citharœdi mali.* g *Ab inexſpectato.* f *Applauſus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſtet impendio non præſtetis, qui ſperem me à vobis præmium acccepturum?

10. IDEM Ptolomæo Rege de muſica cum ipſo contentioſius diſſerente. a *Aliud eſt*, inquit. *O Rex ſceptrum, aliud plectrum.* Significans non eſſe regium de Muſica cum Muſico diſputare.

11. IDEM invitatus aliquando, ut audiret citharœdum canentem, poſtea quam audierat, recitavit illum verſiculum Homeri:

b Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν.

Id eſt:

Huic dedit hoc pater altitonans, verum abnuit illud.

Cuidam roganti, quo pacto? expoſuit:

Male cithara canere dedit, bene canere negavit.

12. IDEM cum trabes delapſa quendam è convivis occidiſſet, dixit, c ἄνδρες δοκῶ εἰσὶ θεοὶ, εἰ δὲ μὴ εἰσὶ, δοκῷ εἰσί. Id Latine reddi non poteſt: Iocus eſt ex am-
phibologia: δοκῷ ſonat trabi, ſi ſubſcribas jota, & ſi-
ne hac ſonat opinor. *Viri opinor Dii ſunt, quod ſi non ſunt, trabi ſunt*, niſi forte δοκῶ legendum acuto accentu, ut intelligas, trabes ſunt.

13. IDEM Seriphi agens, hoſpitem ſuum percunctatus eſt, ob quam cauſam illic homines juberentur vertere ſolum: cum ille reſpondiſſet, flagitioſos apud Seriphios exilio multari: d *Quin tu quoque*, inquit, *aliquid flagitii committis, ut ex his locorum anguſtiis emigres?* Notans regionem eſſe incommodam, & oppidum frigidum.

14. IDEM cum Rhodi ageret, taxans ejus gentis luxum deliciaſque, e dicebat illos ædificare perinde quaſi eſſent immortales, obſonare quaſi breve tempus victuros. Avidius enim fruimur his, quæ brevi ſcimus auferenda.

15. De Phaone malo tibicine dixit, quod non caneret harmoniam, ſed Cadmum. Phaon autem cum ſe gereret pro tibicine, jactaretque ſe Megaris habere chorum: f *Nugaris*, inquit Stratonicus, *non habes, ſed haberis:*

a *Decorum.* b *Alius alio præſtat.* c *Ex vocum affinitate.* d *Exilium optabile.* e *Luxus.* f *Citharœdus malus.*

beris: Significans illum diſcipulum eſſe potius quam Magiſtrum, aut chorum ipſo doctiorem eſſe.

16. IDEM Stratonicus ajebat, *a* ſe vehementer demirari Satyri Sophiſtæ matrem, quæ illum decem menſes tuliſſet, quem nulla civitas decem dies ferre poſſet.

17. IDEM cum Satyrum accepiſſet apud Ilium peregrinari, feſtiviter in illum retorſit illud proverbio jactatum, *b* *In Ilio ſemper mala*: Ludens ex ambiguo vocis. Aliter enim mala dicuntur quæ miſera triſtiaque ſunt, aliter homines mali.

18. IDEM Minnaco fabro, ut opinor, ſecum de muſica diſceptanti: *c* *Non animadvertis*, inquit, *te ſupra malleum loqui.* Simillimum eſt huic illud Apellis. Ne ſutor ultra crepidam.

19. IDEM cum quendam ſibi notum haberet obvium calceis pulchre exterſis, ſpecie laudantis vituperavit: dicens: *d* *Nunquam calceos tam belle potuiſſe abſtergi, niſi abſterſiſſet ipſe.*

20. IDEM cum forte veniſſet Miletum, quæ tum à convenis inhabitabatur, vidiſſetque omnia ſepulcra titulos habere peregrinorum: *e* *Abeamus*, inquit, *hinc puer, nam heic hoſpites videntur mori, civium nullus.*

21. IDEM Zetho de muſica diſſerenti, *f* *Te unum*, inquit, *nequaquam oportet de muſica loqui, qui tibi nomen omnium à Muſis alieniſſimum elegeris, teipſum pro Amphione appellans Zethum.* Amphion, ut eſt in fabulis, cantu citharæ condidit Thebas, at Zethus frater ruſticus fuit. Apparet illum ſibi mutaſſe nomen.

22 IDEM cum doceret Macedonem quendam, nec ille quidquam proficeret exaſperatus in diſcipulum: *g* *In Macedoniam*, inquit, pro eo quod alii dicunt εἰς μακαρίαν, ſi cui precantur exitium. Obiter notavit & Macedonicæ gentis barbariem.

23. IDEM cum videret ſacellum malo ſordidoque balneo vicinum, anathematibus pulchre exornatum, poſtea quam è balneo exiit male lotus: *h* *Non miror*, inquit,

a *Moleſti.* b *Ilio mala.* c *Ultra malle.* d *Laudando vituperare.* e *Convenæ.* f *A nomine.* g *Macedonia.* h *Balneum ſordidum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

inquit, *hic multas pendere tabulas.* Quiſquis enim hîc lavit, illic ſuſpendit tabulam veluti ſervatus. Indicans magnum eſſe, ſi quis è tali balneo exiſſet incolumis. Alluſit autem ad morem nautarum ac militum è mari belloque ſervatorum.

24. IDEM cum egrederetur Heracleam civitatem, portas ac mœnia circumſpiciebat: percunctanti vero cuidam quid circumſpiceret: a *Pudet*, inquit, *ſi videar exire è lupanari:* notans corruptos ejus civitatis mores. Sunt ejus nominis civitates multæ, ſed de Heraclæa Thraciæ ſenſit opinor.

25. IDEM in eum, qui cum prius fuiſſet olitor, poſtea factus muſicus de arte ſecum contenderet: pronuntiavit ſenarium Græcum vulgo celebrem:

Ἄδοι τις ἣν ἕκαςος εἰδείη τέχνην.

Id eſt:

Quam quiſque novit artem, eam canat licet.

Mutato verbo detorſit ad jocum quod eſt in proverbio, ἔρδοι τις, &c.

26. IDEM cum in Maronia potaret cum quibuſdam, dicebat ſe poſſe ſcire ad quem locum ſpectaret civitatis, ſi recta facie ipſum ducerent. Cum duxiſſent, rogaſſentque quo ſpectaret. b *Ad cauponam*, inquit. Sentiens totam civitatem nihil aliud eſſe quam cauponam. Itaque quocumque verteretur tectis oculis, ſciebat ſe ſpectare cauponam. Maronia Ciconum civitas eſt dedita negotiationi.

27. IDEM cum in Arcadia malam terram, ac ſalſam aquam balneator exhiberet, jocatus eſt, ſe terra marique obſideri. Apparet in balneis terræ fuiſſe uſum, qui nunc eſt fullonibus.

28. IDEM cum apud Sicyonio viciſſet adverſum ſe cithara certantes, conſecravit in Æſculapii templo trophæum cum hac inſcriptione. *Stratonicus à male citharæ canentibus.* Hoc ſi idem eſt cum eo quod paullo ante memoravimus, miror ab eodem authore eodem in loco bis idem referri; referuntur enim hæc apud Athenæum.

29. IDEM quendam qui male cecinerat rogavit, cujus eſſet cantio: cum ille reſpondiſſet, Carcini: *Multo*

a *Civitas Lupanar.* b *Antverpia.*

a Multo magis, inquit, *quam hominis.* Carcinus enim Græce cancrum ſonat. Eſt autem eadem vox cantoris cujuſdam nomen, quem notant Græcorum proverbia.

30. IDEM cum puer illius in balneo cum balneatore litigaret de pecunia. Nam mos erat, ut hoſpites pluris lavarent quam cives: *b Scelerate*, inquit, *puer ob æs me propemodum Phaſelitem reddideras.* Nam hoc accidit in Phaſelide, de qua gente male ſentiebat tanquam ſordida. Proin miniſtrum objurgans, notat gentis malitiam.

31. IDEM cuidam laudanti ipſum, ut aliquid ab eo acciperet: *c Ego*, inquit, *major mendicus ſum:* ſentiens non eſſe muſicorum dare laudanti, ſed accipere à laudatis.

32. IDEM cum doceret in civitatula per quam exigua, jocatus eſt mutatione literæ. Non eſt πόλις, ſed μόλις, id eſt: *d Non eſt civitas, ſed vix.* Sentiens vix dignam nomine civitatis.

33. IDEM cum eſſet Pallæ, & ad puteum deſcendiſſet, rogavit num eſſet aqua potabilis: cum dixiſſent qui aquam hauriebant. Nos iſtam bibimus: *e Non eſt igitur*, inquit, *potabilis:* quod illos videret pallidos luridoſque. Nam id interpretabatur malæ valetudinis argumentum, quam ex aqua contraxerant.

34. IDEM cum audiſſet nixus matris Timothei Regis. *f Si*, inquit, *opificem peperiſſet, non Deum, quales emiſiſſet voces?* Irridens quorundam fœdam adulationem, qui Regum filiis tribuebant divinitatem, vox parientis Regem æque miſerabilis ſit ac parturientis quemlibet plebejum. Ipſe autem Stratonicus filius erat opificis.

33. IDEM Polyidæ glorianti quod diſcipulus ipſius Philopas canendo viciſſet Timotheum: *g Miror*, inquit, *ſi ignoras, quod diſcipulus tuus condit decreta, Timotheus autem leges.* Iocum captans ex ambiguo vocis: Nomos

a *A nomine.* b *Phaſelita.* c *Mendicus à mendico.* d *Depravatio nominis.* e *Res verbis contraria.* f *Regum nativitas.* g *Certare cum Rege.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Nomos enim Græcis & legem ſonat, & modulos cantionis. Itaque periculoſum eſt Regem vincere.

36. IDEM pſaltæ cuidam moleſtius obſtrepenti, ψάλλ' ἐς κόρακας dixit pro βάλλ' ἐς κόρακας, *a* abi ad corvos: ludens unius literæ mutatione.

37. IDEM cum vidiſſet Propin citharœdum Rhodium, corpore quidem magnum, ſed arte puſillum, percunctantibus qualis videretur, reſpondit proverbiali dicto: *b* *Nullus, malus, magnus, piſcis.* Singulis verbis hypoſtigme ſeparatis, alium efficiens ſenſum, de quo dictum eſt in Chiliadibus.

38. IDEM cum in ludo ſuo haberet pictas Muſas novem, Apollinem unum, diſcipulos autem tantum haberet duos, rogatus à quodam quot haberet diſcipulos: *c* *Cum Diis*, inquit, XII. De hujus joci genere nobis alibi dictum eſt.

39. IDEM verſans apud Maliſſam cum videret templa multa, homines paucos, ſtans in medio foro, clamavit: *d* *Adite templa.*

40. IDEM apud Abderitas agens, conſpicatus illic ſingulis civium ſingulos eſſe præcones, adeo ut propemodum major eſſet præconum numerus quam civium, à cœna cœpit per civitatem ſummis pedum digitis ingredi, demiſſis in terram oculis. Percunctantibus autem Abderitis, quid mali repente accidiſſet illius pedibus, ita reſpondit: *e* *Cætera quidem belle valeo toto corpore, & ad cœnam curro celerius ipſis adulatoribus: illud unum metuo, ne ingrediens præconis pedem offendam.* Sentiens illic præconum plena omnia.

41. IDEM cum in ſacrificio malus quidam tibicen eſſet cantaturus: *f* *Bene ominandum eſt*, inquit, *libantes precemur Deos.* Significans opus Deorum auxilio ut bene caneret.

42. CITHAROEDVS quidam malus Stratonicum excipiebat convivio, atque ſuper cœnam oſtentabat illi artem ſuam. Erat autem apparatus ſplendidus. Itaque Stratonicus cum illo canente non haberet, qui

a *Ex mutata litera.* b *Magnus ſtultus.* c *Cum Diis.* d *Templa vacua.* e *Præconum turba.* f *Citharœdus malus.*

qui cum loqueretur, confregit poculum & popoſcit majus. Id cum accepiſſet cum multis cyathis, ſoli calicem oſtendit, moxque ſeſe vino ingurgitavit & obdormiit. Cum forte ſuperveniſſent aliquot commiſſabundi, cantori qui convivium exhibebat noti, Stratonicus expergiſcens factus eſt ebrius. At illi cum intellexiſſent, quod multum aſſidueque bibendo fuiſſet inebriatus, Stratonicus compendio reſpondit. *Hic inſidiator & ſceleratus cantor, me veluti bovem ad præſepe, dum cœna accipit, occidit.* Boves multo cibo ſaginantur priuſquem mactantur.

43. IDEM in citharœdum imperitum, cui nomen erat Cleon, ſed vulgo dicebatur bos: a *Olim*, inquit, *aſinus lyræ dictum eſt, nunc bos eſt lyræ.*

44. IDEM Rhodios cum videret deliciis diſſolutos, & calido potu utentes, appellavit albos Cyrenæos, & civitatem illorum appellavit procorum civitatem, quod colore quidem differrent à Cyrenæis, qui nigri ſunt, luxu & voluptatum ſtudio ſimiles. Sic hodie quidam appellant albos Mauros. Ejuſdem feruntur & alia libere ſalſeque dicta, in quibus dicitur imitatus Simonidem & Philoxenum. Si rogas quod libertatis præmium tulerit, offenſo Nicocle Cypriorum Rege, venenum bibit & mortuus eſt. Hic primus fertur auxiſſe chordarum numerum, & harmonias docuiſſe, & diagramma reperiſſe.

45. PHOENICIDES cum apponeret piſces in convivio, ſed his dumtaxat qui dediſſent ſymbolum, dixit: b *Mare quidem eſſe commune, ſed piſces in eo natos eorum eſſe qui emiſſent.*

46. THEOCRITVS Chius poſteaquam Diocli lurconi periſſet uxor, & in funebri cœna quam illi parabat, nihilo ſecius opſonia voraret, flens interim. c *Deſine miſer*, inquit, *nihil profeceris, opſoniis indulgens.* Sentiens illi ſemper flendi fore materiam, ſi pergeret deliciari. Olim veſci piſcibus pro deliciis habebatur, & infami vocabulo dicebantur opſophagi. Nunc ea res magna eſt ſanctimonia.

47. IDEM

a *Bos lyræ.* b *Empta.* c *Luxus.*

47. IDEM cum Anaximenes eſſet dicturus, ita præfatus eſt: *a* *Incipit verborum flumen, mentis gutta*: ſignificans illum eſſe multiloquum, ſed minime ſapientem.

48. IDEM cum duceretur ad Antigonum Regem, atque hi qui ducebant, juberent hominem bono eſſe animo, fore enim incolumem ſimul atque veniſſet ad oculos Regis: *b* *Omnem*, inquit, *ſpem ſalutis mihi adimitis*: mordens Regem quod luſcus eſſet. Rex audito joco, juſſit hominem agi in crucem.

1. CHIROSOPHVS Dionyſii adulator, cum videret Regem cum aliquot familiaribus ridentem, ipſe quamquam longo abeſſet intervallo, nec audiret, pariter riſit. Rogavit Dionyſius num audiret quæ dicerentur: negavit. *c* *Cur igitur*, inquit, *rides? Quoniam perſuaſum habes quidquid iſthuc eſt quod inter vos agitis, eſſe aliquid ridiculum*. Ridicula Græcis dicuntur interdum non deridenda, ſed feſtiva.

2. ARCADION adulator odio Philippi Macedonis ſponte deſeruit patriam. Evenit autem, ut Philippo Delphis agente adeſſet. Eum Rex accerſitum rogavit, quouſque fugies Arcadion? *Donec*, inquit, *pervenero, ubi nemo norit Philippum*. Quis non miretur eam libertatem in adulatore? Sed hac libertate delectatus Rex, vocavit illum ad cœnam, itaque cum eo in gratiam rediit. Quanquam libertati ſuberat adulatio, ſubindicans. Philippum nuſquam non eſſe celebrem.

3. MELANTHVS Alexandri Pheræi paraſitus, interrogatus quomodo fuiſſet interfectus Alexander: *d* *Per coxam*, inquit, *in meum ventrem*. Sentiens idem vulnus etiam ſuo inflictum ventri, cui jam erat eſuriendum, mortuo qui conſueverat alere.

4. IN Archippum Athenienſium Ducem, contractis & incurvis humeris, jecit ſcomma, dicens eum, ὀ προεστάναι τῆς πόλεως ἀλλὰ κεκυφέναι. Nam jocus Latinis verbis reddi non poteſt. Quanquam legendum arbitror προκεκυφέναι. id eſt, *non anteſtetiſſe*, *ſed*

a *Loquacitas.* b *Iocus intempeſtivus.*
c *Ex ambiguo.* d *Ventris ſtudium.*

ſed antecubuiſſe. Stat enim qui erecto eſt corpore, προκύπτει qui ſe ante alium incurvat.

5. INTERROGATVS quid ſentiret de tragœdia Diogenis, a negavit ſe vidiſſe, quod eſſet obtecta verborum involucris. Notans ambitioſa verborum copia rem obſcurari. Refert Plutarchus περὶ τοῦ ἀκούειν.

6. AGIS Argivus adulator videns Alexandrum ingentia munera dediſſe cuidam ridiculo, exclamavit: b *O rem vehementer abſurdam.* Quum Alexander hac voce excitatus dixiſſet. Quid tu ais? *Fateor*, inquit Agis: *me pati non poſſe, quum videam vos è Iove prognatos omnes pariter aſſentatoribus delectari. Siquidem & Iupiter Vulcanum habet pro morione, & Hercules Cecropibus, & Bacchus Silenis delectari conſuevit. Tales videmus & apud te magnifieri.* Peſtilentiſſimum adulationis genus, ſub libertatis imagine blandiri.

7. SEVERVS Imperator quum è Britannia rediret, non ſolum victor, ſed etiam in æternum pace fundata, volvens animo quid ominis ſibi occurreret, Æthiops quidam è numero militari, claræ inter ſcurras famæ, ac jocorum celebrium, cum corona è cupreſſu facta ei occurrit. Cæſar & coloris, & coronæ tactus omine, nam cupreſſus funebris eſt, iratus juſſit hominem ſubmoveri. At ſcurra diſcedens pejus omen addidit lingua, dicens: c *Totum fuiſti, totum viciſti, jam Deus eſto victor.* Scurræ jocus vaticinium erat; nam Cæſar aliquanto poſt periit.

8. PRAXASPES Cambyzen Regem admonuit, ut parcius vino indulgeret. Turpem enim eſſe in Rege ebrietatem, in quem unum omnium eſſent conjecti oculi, cui Rex? d *Vt ſcias*, inquit, *quam mihi nunquam excidam, approbato etiam poſt vinum & oculos & manus in officio eſſe.* Bibit deinde ſolito largius, jamque vinolentus jubet objurgatoris filium produci, allevataque ſupra caput ſiniſtra manu ſtare: tunc in cor adoleſcentis figit ſagittam, nam id dixerat ſe petiturum: reciſoque pectore jaculum cordi infixum oſtendit patri, rogans num

a *Verborum ampulla.* b *Libertas adulatrix.* c *Omen.* d *Impius adulator.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

num ſatis certam haberet manum. *At ille negavit Apollinem potuiſſe certius mittere.*

9. NICESIAS Alexandro abigenti muſcas, quod ab illis diceret ſe morderi: a *Magis*, inquit, *ab aliis quæ plus tui habent, guſtato ſanguine.* Adulatores notavit, ut omnibus muſcis plus ſugentes.

10. CLISOPHVS Athenienſis adulator, Philippo increpanti cur ſemper aliquid peteret: b *Obliviſcor*, inquit. Lepidus jocus, ſed pugnans cum laudatiſſima ſententia, beneficii accepti meminiſſe, dati obliviſci oportet.

11. IDEM à Philippo donatus equo ſaucio, vendidit, & ab eo poſt interrogatus, ubi nam eſſet equus: c *Ex vulnere*, inquit, *illo confectus eſt.* Ludens ex ambiguo. Nam πέπραχεν, ſonat venditus eſt & confectus eſt.

12. IDEM Philippo jacienti in ipſum ſcommata, & admodum hilari: d *Ergo poſthac*, inquit, *te non alam*: lepide invertens rem. Nam Reges in hoc alunt paraſitos ut illorum dictis exhilarentur. Quod ſi ipſi Reges per ſe norint ludere, & in alios ridicula dicere, nihil opus ſit paraſitis, quum ipſi norint paraſitos agere. Alioqui paraſiti magis alunt Reges, quam Reges paraſitos. Quanquam Plutarchus in Sympoſiacis, ita refert, οὐκ ἐγώ σε τρέφω, id eſt, e *non ego te alo.* Notans Regem quod verſa rerum vice, pro Rege ageret morionem. Tu me alis, ut ridiculis dictis te exhilarem, non ego te.

13. BITHYS paraſitus quum Lyſimachus Rex veſti ipſius curaſſet affigendum ſcorpium ligneum, aut ut Plutarchur ait, rubetam, pulchre aſſimilatum vero, perturbatus reſiliit. Ridentibus omnibus ubi dolum ſenſit: f *Et ego*, inquit, *te viciſſim terrebo Rex.* Quum ille dixiſſet fac. *Da mihi*, inquit, *talentum*: exprobrans Regi ſordes & parſimoniam.

14. PHILOXENVS, cui cognomen Pternocopis, patria Corinthius, orto ſermone quod turdi magno venderentur, quum forte adeſſet Corydus, qui male audiebat, quod co[illegible]us ſuum ad quæſtum proſtituiſſet: g *Atqui ego*, inquit, *memini fuiſſe tempus, quo Corydus*

obolo

a *Muſca Regum.* b *Petax.* c *Petax.* d *Ex inverſione.* e *Salſe.* f *Parſimonia exprobrata* g *Ex nomine.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

obolo parabatur. Ludens ex ambiguo. Nam Corydus etiam aviculæ nomen eſt.

15. IDEM opinor, dixit: a *Eas eſſe jucundiſſimas carnes quæ carnes non ſunt, & ſuaviſſimos piſces qui piſces non ſunt*. Idem dixit. *Amœniſſimam eſſe navigationem juxta terram, & ambulationem juxta aquam.*

16. PHILOXENUS Poëta Dionyſio recitante ſua carmina, quum alii per aſſentationem laudarent, exclamavit: b *Abducite me in lapidicinas*, Subindicans hoc eſſe tolerabilius quam audire laudareque tam mala poëmata: nam antea Rex offenſus miſerat illum in lapidicinas.

17. IDEM interrogatus quur in tragœdiis induceret mulieres malas, quum Sophocles eas induceret bonas, argutiſſime reſpondit: c *Quoniam*, inquit, *ille tales induxit, quales eſſe deberent, ego quales ſunt.*

18. IDEM apud Pythonem prandens appoſitis oleis, quum paulo poſt inferretur patina piſcium, percuſſo vaſculo quod habebat oleas, Homericum hemiſtichium dixit, μάστιξεν δ' ἐλάαν, id eſt, d *ſcuticæ incitavit, ut traherent*. Nam de auriga dictum eſt. Senſit autem Philoxenus oleas quamprimum auferendas, alludens interim ad Græcam vocem ἐλαιῶν, quæ ſonat olearum, & ἐλάαν quod ſonat trahere currum aut aliquid ſimile.

19. IDEM vocatus ad convivium, quum eſſet appoſitus ater panis. *Cave*, inquit, *multos apponas, ne facias tenebras*. Nigra enim obſcurant: & atras tenebras dicimus, quum color albus plurimum habeat lucis, unde & oculis noxius.

20. CORYDUS paraſitus compotante ipſi meretricula, cui nomen erat Gnome, quum vinum deficeret, ipſe juſſit. *Imponi duos ſupra centum obolos, Gnomen autem conferre quantum populo videretur*: notans illam è populo quæſtum facere.

21. IDEM quum Plyctor citharœdus lentem ſorberet, ac lapidem lenti admixtum manderet. *O miſer*, inquit. *etiam lenticula te ferit* Significans illum dignum qui ab omnibus lapidaretur, poſteaquam lens illi lapidem incuſſerat.

22. IDEM

a *Mediocritas grata*. b *Libere*. c *Argute*.
d *A carmine Homeri*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

22. IDEM quum apud Ptolemæum Mattya, cibi laudatiſſimi genus circumferretur, ſed apud Corydum ſemper deficeret; a *Vtrum*, inquit, *Ptolemæe ſum ebrius, an videor mihi videre iſta circumferri?* Admonens ſe nihil aliud quam ſpectatorem eſſe Mattyæ. EBriis autem omnia videntur verſari in gyrum.

23. IDEM Chærephonti paraſito dicenti, non poſſum ferre vinum: b *Ne id quidem*, inquit, *quod in vinum*. Sentiens illi non eſſe quod impenderet in vinum. Fert autem qui tolerat, & fert qui confert precium.

24. IDEM quum Chærephon nudus in convivio diſtenderetur: c *O Charephon*, inquit, *nunc te veluti Lecythos intueor, quouſque plenus ſis.* In Lecythis vitreis apparet, quouſque plenæ ſunt, ſi eximantur è thecis. Ita in cute illius apparebat expletio totius corporis.

25. IDEM quum Demoſthenes ab Harpalo poculum ingens dono accepiſſet: d *Hic*, inquit, *alios Acrocothonas, hoc eſt, bibulos appellat, quum ipſe magnam pateram attraxerit.* Cothon cyathus eſt fictilis. Attrahit qui accipit donum, & attrahit vinum qui bibit.

26. IDEM ſolitus nigros panes inferre in convivium, quum alius intuliſſet nigriores, dixit, e *illum non inferre panes, ſed panum umbras*, ob immodicam nigredinem.

27. PAVSIMACHVS in paraſitum qui ab anicula alebatur, dicebat, f *illi qui cum anu conſuetudinem habebat, diverſum quiddam accidere atque ipſi vetulæ. Nam illum ſemper aliquid ventre concipere, illam nunquam.* Sentiens illum ſubinde fieri ſaturum, illam maquam. Sentiens illum ſubinde fieri ſaturum, illam manere ſterilem.

28. CINESIAS videns Alexandrum magnum à pha maco quod ſumpſerat vehementer turbatum: g *Quid*, inquit, *nobis faciendum eſt, quum vos Dii talia patiamini?* Quum Alexander ægre ſuſtuliſſet oculos: *Quales*, inquit, *Dii ſumus, metuo ne Diis inviſi.*

39. PANTALEON in Arſinoen Lyſimachi uxorem vomere ſolitam, torſit hunc verſiculum:

Κακὸν

a *Spectator convivii.* b *Ex ambiguo.* c *Voracitas.* d *Munera.* e *Vmbra.* f *Vetula concubinus.* g *Dii miſeri.*

a Κακὸν κακῶς ἄρχεις, τὴν δ᾽ ἐμοῦσαν εἰσάγων,

Id eſt:

Dominare pravis, qui hanc vomentem induxeris.

Quod ubi reſcivit Lyſimachus, in muſtelæ cavea incluſit hominem, ac tanquam feram circumferri juſſit, aluitque uſque ad mortem. Huic certe bonum dictum male ceſſit

30. ARCESILAVS quum Apellem Chium ægrum inviſens etiam egere ſenſiſſet, poſtridie reviſit illum decem drachmas ſecum adferens & proxime aſſidens. Hic nihil eſt, inquit, præter Empedoclis elementa, ignem & aquam, terram, atque volubilis ætheris orbes. Ac ne cubas quidem, inquit, ſatis commode, ſimulque moto cervicali, furtim ſubjecit pecuniam. Hanc quum anicnla quæ ægrotanti adminiſtrabat, reperiſſet, & Apelli narraſſet, ille ridens: b *Diſpeream*, inquit, *niſi hoc Arceſilai furtum eſt*, κλέμμα a κλέπτω, quod Græcis & cœlo ſignificat & furor.

31. APELLES quum vidiſſet tabulam à Protogene pictam, quam Demetrius in bello ſervarat deprecantibus Rhodiis, aliquandiu præ ſtupore tacitus eam eſt contemplatus, tandem in hanc vocem erupit: c *Ingens labor ac mirandum opus, deſunt tamen Gratiæ, quæ hoc aliaque ejuſdem auferant, atque in cœlo reponant.* Eam tabulam Protogenes nondum abſolverat.

32. QVVM Megabyzes aliquando in officinam Apellis veniſſet, cœpiſſetque neſcio quid de pingendi arte loqui. Appelles non ferens Regem de his judicantem quæ non didicerat: d *Quamdiu*, inquit, *ſilebas, omnes te ob aurum, purpuram, ac diadema venerantes magnum virum eſſe putabant: nunc pueri mei qui colores terunt, ob inſcitiam te rident.* Plinius pro Megabyze ponit Alexandrum Magnum.

33. PICTORI parum perite de celeritate glorianti, & oſtenſa tabula dicenti, hanc modo pinxi: e *Etiam ſi tacuiſſes*, inquit Apelles, *res ipſa loquitur quod eam ex tempore ſubito pinxeris.*

34. APELLES quum Laidem adhuc virginem

a *Libertas infelix.* b *Benigne.* c *Opus immortalitate dignum.* d *De arte artifex.* e *Celeritas inepta.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

vidiſſet ex Piræo ferentem aquam, admiratus inſignem formam, duxit illam in convivium ſodalium. Cæterum irriſus ab illis quod pro meretrice virginem adduxiſſet in convivium: a *Ne miremini*, inquit, *ego eam alo, ut aliquando fruar. Nam priusquam totum exceſſerit triennium, eam formoſam reddam.*

35. IDEM dicere ſolet: b *Sibi cum Protogene omnia eſſe paria, aut illi etiam meliora, uno ſe præſtare, quod ille manum de tabula neſciret tollere.* Sentiens Protogenem peccare nimia diligentia, quam moroſam appellant, quæ frequenter officit, non pictori tantum, ſed & oratori. Huic vitio affinis fuit vir eximie doctus Paulus Æmylius Veronenſis, qui ſibi nunquam ſatisfaciebat, ſed quoties recognoſcebat ſua, mutabat pleraque: diceres opus non correctum, ſed aliud: idque ſubinde faciebat. quæ res in cauſa fuit, ut citius elephanti pariant quam ille quicquam edere poſſet. Nam hiſtoriam quam edidit, plus quam triginta annis habuit præ manibus. Et ſuſpicor huc adactum ut evulgaret. Nec multum abfuit ab hoc vitio Thomas Linacrus Anglus, vir undequaque doctiſſimus.

36. NVNQVAM tam occupatus fuit, ut diem prætermitteret, in quo nihil omnino pingeret artem exercens. Vnde ſubducens ſeſe à negociis dicere ſolet: c *Hodie nullam lineam duxi.* Quæ vox abiit in proverbium, de quovis officio prætermiſſo.

37. IDEM tabulas in pergula proponere ſolet, poſtque eas latitans, quid prætereuntes reprehenderent auſcultabat. Sutor quidam reprehendit, quod in crepidis pauciores una intus feciſſet anſas: tulit hoc tacitus Apelles: poſtridie cum idem circa crus aliquid notaret, Apelles indignatus proſpexit denuncians illi: d *Ne ſutor ultra crepidam judicaret.* Quod & ipſum in proverbium venit.

38. PROTOGENES Rhodi vivebat. Eo Apelles videndi ejus cauſa profectus eſt, continuoque petit officinam, in qua tabulam magnæ amplitudinis in machina aptatam picturæ anicula quædam cuſtodiebat. Ea Protogenem negavit eſſe domi, rogavitque à quo quæſitum

a *Spes boni futuri.* b *Moroſa diligentia.* c *Artis exercitatio.* d *Iudicare de arte aliena.*

ſitum diceret reverſo. a Ab hoc, inquit Apelles, arreptoque peniculo lineam ex colore duxit ſummæ tenuitatis per tabulam. Reverſo Protogeni quæ geſta erant anus indicavit. Ac lineam ille contemplatus, continuo dixit. Profecto Apelles Rhodum venit. Nec enim in alium cadit tam abſolutum opus. Mox induxit alio colore lineam illa ſubtiliorem, anuique mandavit, ut ſi rediret hoſpes, diceret oſtenſa linea. Hic eſt quem quæris. Reverſus Apelles, & vinci erubeſcens, tertio colore lineas ſecuit, nullum relinquens amplius ſubtilitati locum. Protogenes victum ſe confeſſus in portum devolat, hoſpitem quærit, domumque ducit victus victorem. Ex minimo veſtigio artifex agnoſcit artificem.

39. AGATHARCHVS pictor ſeſe jactabat de pingendi celeritate, quum Zeuxis diutius immoraretur operi. At Zeuxis reſpondit: b *Ea quæ cito fiunt, cito perire: contra, quæ paulatim exacta cura abſolverentur, ætatem ferre.* Iuxta Valerium ita reſpondit. Diu pingo, quia pingo æternitati. Cito nata, cito pereunt: diu elaborata, ferunt ætatem. Beta cito naſcitur, buxus paulatim.

40. ZEVXIS certamen artis exercuit cum Parrhaſio. Quum enim Zeuxis tam ſcite effinxiſſet uvas, ut in ſcenam aves advolarent, Parrhaſius detulit linteum pictum ita veritate repræſentata, ut Zeuxis alitum judicio tumens, flagitaret tandem remoto linteo oſtendi picturam. Mox intellecto errore: *Viciſti*, inquit, *Parrhaſi. Nam ego aves fefelli, tu artificem.* Rari candoris inter artifices exemplum.

41. IDEM poſtea pinxit puerum uvas ferentem, ad quas cum aves advolaſſent, proceſſit iratus operi: c *Vvas*, inquit, *melius pinxi quam puerum. Nam ſi hoc conſummaſſem, aves puerum timere debuerant.* Ingenuitatis exemplum. At aves viderunt in puero nullum eſſe motum, itaque aut mortuum aut dormientem arbitratæ ſunt.

42. SCOPAS Theſſalus ſtatuarum artifex demiranti cur in ædibus ſuis tantum haberet rerum ſupervacanearum & inuſitatarum: d *Imo his*, inquit, *ſupervacaneis*

a *E linea judicare.* b *Cito nata non durant.*
c *Imitatio.* d *Supervacua.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tanens felices ſumus ac beati, non illis neceſſariis. Quum ea quæ ſunt vitæ neceſſaria ſint ſuapte natura precioſiſſima, tamen quia quotidiana ſunt, multiſque communia, contemnuntur. Cæterum quanti ſint precii declarat extrema neceſſitas, quæ ſi incidat, quilibet libens omnes gemmas, aulæa & aurum ſuum uno pane commutet: cætera magis ad oſtentationem pertinent quam ad ſalutem. Suſpicor hunc eundem eſſe de quo refert M. Tullius libro de Oratore ſecundo. Quum cœnaret Crannone in Theſſalia Simonides apud fortunatum hominem & nobilem, ceciniſſetque id carmen quod in eum ſcripſiſſet, in quo multa de laudibus Caſtoris & Pollucis admiſcuerat, quod ornandi gratia Poëtæ ſolent facere, Scopas dixit, dimidium ſe ejus quod pactus eſſet pro carmine daturum reliquum peteret à ſuis Tyndaridis quos æque laudaſſet. Quidam ſoli voluut laudari. Evocatus eſt Simonides per duos juvenes, qui nuſquam poſtea viſi ſunt, interim ruina conclavis Scopas obtritus eſt cum ſuis convivis, incolumi Simonide.

43. POLYCLETVS ſtatuarius dicere ſolet: a *Eorum opificium eſſe moleſtiſſimum, quibuſcumque lutum perveniret ad ungues:* plaſtas opinor ac figulos notans. Admonuit autem eas artes exercendas, unde non conſpurcaretur opifex. Tale nimirũ philoſophiæ ſtudium.

44. IDEM duas ſtatuas eodem argumento fecerat, alteram ad artis judicium, alteram ad opinionem vulgi, & ad cujuſvis prætereuntis judicium. Ambabus perfectis admittit turbam. Prior illa quam ex arte fecerat magnopere laudata eſt. Altera non item. Tum Polycletus: b *Atqui ſcitote*, inquit, *quod hanc quam tantopere laudatis, ego feci: eam quam vituperatis, vos feciſtis.* A populo factam dixit, quam ad judicium populi fecerat. Vicit tamen artis ſpecies imprudentes. Si moniti fuiſſent, utram ad illorum judicium finxiſſet, eam prætuliſſent.

45. ARATO deſtinanti Tyrannorum communi odio abolere tabulam inſignis artificii, quæ Ariſtratum in curru victorem habebat, Nealces ſupplex interceſſit, ut opus incolume ſervaretur, dicens: c *Cum Tyrannis non cum Tyrannorum imaginibus belligerandum eſſe.*

a *Philoſophia ars.* b *Populi fiducia.* c *Honos artis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

46. QVVM Philippus locum quendam Ithomatam non minus munitum, ſi præſidium imponeretur, quam erat Acrocorinthus occupaſſet, & ſacrificio perquam erat Acrocorinthus occupaſſet, & ſacrificio peracto per vatem ad ipſum exta eſſent delata, accepta Araacto per vatem ad ipſum exta eſſent delata, accepta Arato ac Demetrio Phario demonſtravit: & ipſe animi dubius rogabat eos quid exta portenderent, utrum Meſſeniis locum redderet, an retineret. Hic Demetrius arridens: a *Si animum,* inquit, *vatis geris, locum dimittes: ſin Regis, utroque cornu bovem retinebis.* Peloponneſum bovis ænigmate ſignans, quam facile tueretur, ſi duas arces præſidio tueretur. Aratus autem rogatus à Philippo ſuam ſententiam dicere, poſt diuturnum ſilentium hunc in modum reſpondit. Permulti ſunt ô Philippe Cretenſium montes, permulti Bœotiorum ac Phocenſium tumuli terra prominentes, item plurimi Acarnaniorum, partim in mediterraneis, partim in oris maritimis ſiti, qui natura munitiſſimi ſunt; & tamen quum horum nullum ceperis, omnes tamen ſponte imperata faciunt. Latrones rupes & ſaxa incolunt, ac præcipitiis ſe tuentur: Regi autem nihil benevolentia firmius aut munitius eſſe poteſt.

47. PHILIPPVS Arato venenum dandum curarat, quod non repente occideret, ſed lenta tabe conſumeret. Id ubi ſenſit Aratus, nec inveniretur remedium, diſſimulavit, & ingreſſus cubiculum uni tantum ex familiaribus dixit: b *O Cephale, hæc ſunt præmia Regiæ amicitiæ.* Non ſemper tutum Regibus optima dare conſilia.

48. QVVM ex Athenienſium ſociis quidam contumeliæ cauſa rogaſſet captivum Laconem, num qui in prœlio occubuiſſent fuiſſent ſtrenui viri: *Magni profecto,* inquit Lacon: faciendum fuſum, ſagittam ſentiens, ſi ſtrenui ignavique diſcrimen noſſet. Significans illic ubi res ſagittis aut ſaxis agitur, nullum eſſe fortis & ignavi diſcrimen: ſed ubi cominus res geritur, ibi demum apparet qui ſint viri, qui non.

49. TVRBO Adriani Cæſaris præfectus, admonitus ab eo, ut curam haberet ſuæ valetudinis, ſibique daret vacationem à negociis, reſpondit: c *Non decere*

a *Divinatio.* b *Regum amicitia.*
d *Ocium.*

cere Cæſaris præfectos niſi ſtantes mori. Ignauum eſſe ſentiens in lecto decumbentem expirare.

50. IDEM quum adhuc nihil aliud eſſet quam centurio, & ante præfectos à Cæſare vocaretur in conſilium: a *Turpe eſt*, inquit, *O Cæſar excluſis præfectis cum centurione agere.*

51. MILO Crotoniates athleta, jam ſenex quum vidiſſet athletas alios in curriculo ſeſe exercentes, fertur inſpexiſſe lacertos ſuos, lachrymanſque dixiſſe: b *At hi jam mortui ſunt.* Merito flevit, qui felicitatem corporis viribus metiebatur. Animi vigor ſerius ſeneſcit, ſi tamen ſeneſcit unquam.

52. PHILIPPIDES dictus ἡμερόδρομος, quod uno die mille quingenta ſtadia conficiens Lacedæmonem pervenit. Idem, ni fallor, quum victoriam Athenienſium adverſus Medos in Marathone partam, c ſenatui de pugnæ exitu ſolicito nunciaret, *μέγα χαίρετε*, inquit, *νικῶμεν*, id eſt, *multum valete, vincimus, moxque expiravit.*

55. PERSEVS quum cuidam noto daret pecuniam, cautionem fecit in foro apud menſarium. Hanc diligentiam quum amicus admirans diceret. Adeone legaliter Perſee? d *Scilicet*, inquit, *ut amanter accipiam, nec legaliter repoſcam.* Fit enim ſæpenumero, ut qui cum amico bona fide ſine teſtibus ac ſyngraphis agunt, poſt cogantur cum eo legibus agere. Dicti nonnulla gratia eſt in Græcis, νομικῶς & φιλικῶς.

54. TIMON Athenienſis dictus μισάνθρωπος, interrogatus cur omnes homines odio proſequeretur: *Malos*, inquit, *merito odi, cæteros ob id odi, quod malos non oderint.* Sentiens non eſſe vere probos, qui non deteſtantur improbos.

55. EIDEM aſſcribunt quod dicere ſolitus ſit: e *Duo præcipua eſſe malorum omnium elementa, avaritiam atque ambitionem.* Ambitio male profundit, quod male collegit avaritia.

56. ALEXINVS Sophiſta inter ambulandum multa

a *Modeſte.* b *Animi bona.* c *Nuncius fidelis.*
d *Cautio tuta.* e *Malorum fons.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

multa mala dixit in Stilpontem Megarenſem: cæterum ubi quiſpiam eorum qui aderant dixiſſet. Atqui ille te nuper laudavit. a *Per Iovem*, inquit, *vir enim optimus eſt ac præſtantiſſimus.* Tam facile ex obtrectatore factus eſt laudator, non ob aliud niſi quod ab eo laudatus eſſet.

57. GORGIAS Leontinus Sophiſta centeſimum ſeptimum agens annum, rogatus quare tamdiu velit in vita manere. b *Quia nihil*, inquit, *habeo, quod accuſem ſenectutem.*

58. SOCRATES dicitur eum execrari ſolitus. *Qui primus utilitatem à natura ſejunxiſſet.* Naturam appellat honeſti rationem homini à natura inſitam.

59. PHILOTINVS Medicus cuidam oſtendenti digitum exulceratum, quum epar haberet tabidum, id enim ex colore deprehendit: c *Non eſt tibi*, inquit, *O bone periculum ab unguium vitio.* Idem fere fit ab hominibus, ut de levioribus malis querantur, graviora diſſimulent.

60. ARCHYTA Tarentinus Pythagoricus dixit: d *Nullam peſtem capitaliorem hominibus à natura datam quam voluptatem*, ex hoc enim fonte prodit quicquid eſt in hominum vita ſcelerum & calamitatum.

61. PRODICVS dicere ſolet: e *Optimum condimentum eſſe ipſum ignem.* Sĕtiens bono ſtomacho ſatis eſſe, obſonium eſſe coctum etiam ſi nihil accedat deliciarum.

62. MENEDEMVS quum audiſſet quod frequenter ab Alexino laudaretur: f *At ego*, inquit, *illum ſemper vitupero:* declarans ſe non poſſe corrumpi laudibus, quo minus eum reprehenderet, qui reprehenſione dignus erat.

36. CVIDAM qui in foro Romæ loricatus ambulabat, prætexens id ſe metu facere, perquam ſcite dixit Vibius Criſpus: g *Quis tibi ſic timere permiſit?* Ludens ex inopinato. Exſpectabatur enim, ut objurgaret hominem quod præter conſuetudinem Romanam armatus incederet. At ille increpuit hominem, qui ſic timeret, quum liceret manere domi ſi quid timeret.

a *Laus conciliat amicos.* b *Senectus virilis.* c *Malum diſſimulatum.* d *voluptas.* e *Frugalitas.* f *Laude incorruptus.* g *Ab inexſpectato.*

64. QVIDAM deciderat in puteum profundum. Eum quum vidiſſet quiſpiam, commiſerans hominem dixit. Miſer quomodo in puteum decidiſti? Tum ille: a *Quid refert quomodo inciderim? hoc potius agendum, quomodo hinc poſſim educi.* Hoc refertur à divo Auguſtino.

65. MEDICVS quidam ægrotanti dederat pharmacum, eoque ſumpto convaluit ægrotus. Evenit ut aliquando poſt idem morbus recurreret, ægrotus quum ad idem pharmacum quo prius convaluerat confugeret, nec ſentiret remedium, accerſit medicum admirans qui factum eſſet, ut eadem medicina quæ prius depuliſſet morbum, poſtea magis aggraveret. Hujus rei cauſam ſciſcitanti Medicus facete reſpondit: *Fateor idem fuiſſe pharmacum, ſed ideo non profuit, quia ego non dedi.* Sentiens Medicorum eſſe dare pharmaca, qui norunt quando & quomodo danda. Quæ proſunt juveni, nocent ſeni, & contra: quæ juvant cœlo tepido, lædunt frigido. Et hoc refertur ab Auguſtino.

66. EVCLIDI cum fratre ſimultas erat, is quum minitans dixiſſet: b *Diſpeream ni te ultus fuero:* Euclides contra. *Diſpeream*, inquit, *ni tibi perſuaſero.* Hoc dicto ſoluta eſt ſimultas, & reditum eſt in gratiam.

67. ARISTO dicere ſolet. *Eos ventos eſſe nobis moleſtiſſimos qui abſtrahunt pallia.* Nam his contra ventos munimur. Ita graviſſime lædunt amici, qui expiſcantur arcana.

68. GNATHÆNA meretrix reprehenſa à Stilpone Philoſopho, quod adoleſcentes corrumperet. c *Tu*, inquit, *egoque Stilpon in eodem hæremus crimine, qui adoleſcentes tecum verſantes inutilia quædam & amatoria Sophiſmata doces:* ut nihil referat cum Philoſopho verſentur an cum meretrice.

69. EADEM paraſito quem alebat anus, eratque obeſo corpore. Eleganter, inquit, ô adoleſcens es affectus corpore. At ille: Quid igitur futurum putas, ſi non ſecundus in lecto dormirem? d *Fame*, inquit Gnathæna, *periſſes:* ſubnotans illum vetulæ concubitu ali. Iocus eſt ab inexſpectato.

70. EA-

a *Commiſeratio in malis.* b *Reconciliatio.* c *Philoſophus meretrici ſimilis.* d *Ab inexſpectato.*

70. EADEM quum Pauſanias quidam nomine Laccus, ſaltans in cadum incidiſſet: *a Laccus*, inquit, *in cadum incidit*. Nam Græci laccum vocant quod nos lacum. Cadus & in lacum incidere ſolet, lacum in cadum incidere abſurdum eſt.

71. EADEM quum quidam vini paulum infudiſſet in pſycterium, id eſt vaſculi genus refrigerando vino paratum, diceretque hoc vinum ſedecim annorum eſt: *b Puſillum eſt*, inquit, *pro tot annorum ætate*. Hoc ipſum aſſcribitur Phrynæ.

72. EADEM quum in convivio duo adoleſcentes pro ipſa inter ſe pugnarent, victum ita conſolata eſt: *c Bono animo es puer, non enim eſt certamen coronarium, ſed argentarium*: ſentiens in aliis certaminibus victorem ferre coronam, hic victori numerandam pecuniam, ut melior ſit conditio victi quam victoris.

73. EADEM ei qui filiæ ipſius minam dederat, nec poſtea quicquam adferebat ipſi, nihilo minus ſolito more ad eam ventitans: *d Heus*, inquit, *puer, num putas te quemadmodum ſemel data mina ad Hippomachum pædotribam, ita ſemper ad me commeaturum?*

74. EADEM adoleſcenti qui ſua ſponte venerat ad convivium, præbibit his verbis. Cape, inquit, ſuperbe: quum ille commotior dixiſſet. Qui ſuperbus? *e Imo*, inquit Gnathæna, *quis te ſuperbior, qui nec vocatus venias*. Iocus eſt ex ancipiti: nec vocatus venit, qui non vocatus venit, quod eſt impudentiæ: & nec vocatus venire dicitur, qui vocatus venire recuſat, quod eſt ſuperbiæ.

75. EADEM à duobus conducebatur, quorum alter erat miles, alter maſtigias ſervus. Milite vero per contumeliam illam appellante lacum. *An*, inquit, *quia duo amnes in me influunt, Lycus & Eleutherus?* Lycus & Eleutherus fluviorum nomina ſunt, ſed illa alluſit ad ſervum amatorem & liberum. Lupus eſurit, liber arrogans eſt.

76. NICO meretrix, cui cognomen erat capra, paraſitum quempiam obviam habens à morbo gracilem. Quam macilentus, inquit? Quum is reſpondiſſet. Quid me

a *A nomine.* b *Parſimonia.* c *Certamen argentarium.* d *Petax meretrix.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

me putas triduo comediſſe? a *Aut lecythum*, inquit. *aut ſoleas*. Paraſitus ſentiebat ſe nihil aut minimum ediſſe, illa reſpondet quaſi de cibi genere interrogata.

77 CALLISTION cognomento Ptochelena, quum à quodam eſſet conducta ſervo, iſque quoniam æſtivo tempore nudus accumbebat, oſtenderet in corpore notas plagarum. Vnde, inquit illa, miſer? quum is dixiſſet, ſe puerum jure fuiſſe perfuſum. Tum illa: *Nimirum vitulino*: ſentiens eſſe flagrorum veſtigia. Ex carnibus vitulinis coqui faciunt jus, ex pelle vitulorum fiunt lora.

78. THAIS glorioſo cuidam amatori, qui quum multa pocula ſumpſiſſet commodato, diceret ſe velle illa confringere, aliaque parare: b *Perdes*, inquit, *quod cuique proprium eſt*. Ambiguo ſermone notans eſſe commodatitia. Poterat autem intelligi, ſi conflentur perire quod cuique poculo proprium eſt.

79. LAIS Corinthia cuidam amatori, qui miſſo ſigillo jubebat illam venire: c *Non poſſum*, inquit, *lutum eſt*. Olim terræ genere ſignabant, at illa lutum eſſe dixit quaſi ob lutum viarum non poſſet accedere. Luteum ſigillum nihil morabatur, argenteum quærebat.

80. EADEM Myronem ſalſiſſime repulit, ſed præſtat hoc Auſonii verbis referre:

Canus rogabat Laidis noctem Myron.
Tulit repulſam protinus.
Cauſamque ſenſit, & caput fuligine.
Fucavit atra candidum.
Idemque vultu, crine non idem Myron,
Orabat oratum prius.
Sed illa formam cum capillo comparans,
Similemque non ipſum rata,
Fortaſſe & ipſum, ſed volens ludo frui,
Sic eſt adorta callidum:
Inepte quid me quod recuſavi rogas?
Patri negavi jam tuo.

Hoc videtur imitatus Imperator.

Leontium, quoniam ipſa cum amatore diſcumbente ingreſſa eſt Glycera, & amator ad hanc videbatur proclivior, ſedebat mœſta Hanc quum notus quiſpiam appellaſſet

a *Ab inexſpectato*. b *Ex ambiguo*. c *Ex ambiguo*.

laſſet dicens : Cur mœres Leontium ? *Vterus*, inquit, *mihi dolet*, ὑστέρα Græcis uterum ſive vulvam ſonat, & eadem vox ſonat, poſterior : ſignificabat autem poſteriorem & Glyceram magis placuiſſe, idque ſibi dolere.

81. ADOLESCENS quidam in Ægypto deperibat in Theonidem meretricem : quumque illa peteret ingentem mercedem, tandem adoleſcens ſomniavit ſe rem habere cum ea, atque ita liberatus eſt amore. Petit illa mercedem. Negante juvene itum eſt ad judicem. Bocchorls pronunciat ut juvenis in vaſculo adferret tantum pecuniæ, quantum illa poſtularat. Iubet adeſſe meretriculam, & umbra frui pecuniæ circumlatæ. Hoc judicium Lamia velut iniquum reprehendit: *Iuvenis ſomnio liberatus eſt*, inquit, *ab amore : at umbra pecuniæ non exemit Theonidi pecuniæ amorem.*

82. PHRYNE jam anus dixit : *a* *A multis fecem emi propter vini gloriam.* Sentiens multos ideo ſecum congredi ut gloriari poſſent, cum Phryne rem habuiſſe, ſicut vini magni nominis etiam fex emitur, ut jactare poſſint ſe tale vinum habere domi.

83. EADEM ætate florens in convivio cui complures aderant fœminæ, *b* quum juxta morem joci convivialis quod unus quiſpiam faceret, idem omnes facere cogerentur, prior manum bis aquæ immerſam admovit fronti. Quoniam autem omnes erant fucatæ, aqua per lituram fucorum defluens, rugarum ſpecie vultus omnium deformabat, quum ipſa interim Phryne quæ naturali forma pollebat, ſpecioſior etiam appareret, diluta facie.

84. QVVM amatores, quoniam gratis non admittebantur, filiæ domum expugnaturi, vectes, ligones & baliſtas admoverent, Phryne prodiit : *c* *Quum iſta*, inquit, *haberetis domi, quin potius afferebatis precium ?* Sentiens ita facilius expugnari meretricum ædes dando quam fodiendo.

85. Phryne Praxitelem à quo deamabatur rogavit, ut ex operibus quod haberet pulcherrimum ſibi donaret. Promiſit quidem amans, ſed illa ſenſit artificem diſſimulare quod eſſet optimum. Itaque ſubornavit ſervum

a *Vetula amata.* b *Fucata.* c *Precium expugnat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

qui Praxiteli in foro ſua vendenti nunciaret, incendium in officinam incidiſſe, ac pleraque illius opera conflagraſſe, non tamen omnia. Praxiteles exclamavit. *Nihil ſibi relictum, ſi Satyrum & Cupidinem flamma corripuiſſet.* At Phryne occurrens juſſit illum bono eſſe animo, nihil enim triſte accidiſſe. Sed hoc commento deprehendit in quod opus ille plurimum artis contulerat, & Cupidinem abſtulit.

86. PHRYNE cuidam juveniliter jactanti quod multas haberet, ſe ſtudio triſtem exhibebat: ac roganti cauſam: *Ob hoc ipſum iraſcor*, inquit, *quod multis involutus fueris:* de plagarum notis ſentiens, quas in illius corpore deprehendit, erat enim ſervus, at ille gloriabatur de puellis quibus potitus fuerat.

87. EADEM avaro cuidam amatori blandienti dicentique. Tu Praxitelis Venuſcula es: a *Et tu*, inquit, *Phidiæ Cupido.* Blandimentum blandimento penſans, & obiter avaritiam homini cupido exprobrans. Nam Phidias à parſimonia nomen habere videtur.

88. EADEM cum inſidiaretur pudicitiæ Xenocratis, & in eaſdem ædiculas ab illo eſſet admiſſa, ac precibus tandem impetraſſet, ut lectuli partem qui illic unicus erat ipſi concederet: reverſa ad illos, qui eam ſubornaverant, ac rogata quid profeciſſet. *Ego*, inquit, *à ſtatua redeo non à viro.* Idem elegantius narrat Valerius Maximus. Pacta cum adoleſcentibus ut Xenocratem ad coitum ſolicitaret: ſeſe in illius probe poti lectulum conjecit. Poſtridie quum adoleſcentes exprobrarent quod tam formoſa puella poti ſenis animum pellicere non potuiſſet, pactumque victoriæ precium flagitarent, facete eluſit, dicens: ſe de homine non de ſtatua cum illis pignus poſuiſſe.

89. LAMIAM meretricem Demetrius Rex adamabat parum ſobrie. Ea quum jam ſeneſcens in convivio tibiis ceciniſſet, Demo quæ & Mania dicta eſt, interrogata à Demetrio, quid videretur Lamia; b *Anus*, inquit: aliud reſpondens atque exſpectabat Rex, nam ille ſciſcitabatur; quam ſcite videretur canere.

90. RVRSVS appoſitis bellariis quum Rex diceret, vides quam multa mihi mittat Lamia? *Plura*, inquit,

a *Amator blandus.* b *Ab inexſpectato.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quit, *tibi mittentur à matre mea, ſi velis cum ea dormire.* Notans anus ſolere donare iis à quibus ſubiguntur.

91. ANICVLA Theophraſto licitanti quiddam, idque admodum Attice: a *Hoſpes*, inquit, *non vendo tanti.* Notans illum quaſi non eſſet Atticus natura, qui ſupra modum affectaret Atticiſmum. Id enim ſolent hoſpites, dum in aliena lingua volunt videri diſerti.

92. PHOCIONIS cognomento Probi uxor dicere ſolebat: b *Suum mundum eſſe præclara geſta mariti.* Ita frugalitatem ſuam excuſavit aliis matronis objicientibus quod parum pro dignitate culta eſſet.

93. QVVM Cyperii adverſus Aſtyagem Medorum Regem infeliciter pugnaſſent, mulieres in urbem fugientibus obviam ierunt, ac nudatis ventribus: c *Quo,* inquiunt, *ignaviſſimi ruitis? An neſcitis vos huc iterum intrare non poſſe, unde ſemel naturæ lege egreſſi fuiſtis?* Inverſo ordine matres animant mares, quæ ſolent à periculis avocare.

94. POPPEA quæ prius adultera Neronis, mox repudiata Octavia mariti potens facta, d ſubornavit quendam ex Octaviæ miniſtris, qui ei ſervilem amorem objiceret. Ancillis Octaviæ ad quæſtiones pertractis, quædam cruciatu victæ falſis annuerunt, quædam perſtiterunt dominæ ſuæ ſanctitatem prædicantes. Ex his una inſtanti Tigillino reſpondit caſtiora eſſe Octaviæ muliebria, quam os ejus. Significans illum eſſe fellatoribus obſequentem, aut cunnilingum.

95. CHIOMATA Orthiagontis uxor, cum miſſo pretio à ſuis reduceretur, ac tribunus illam officii gratia ad flumen proſequeretur, clam mandavit uni ſervorum, ut Romanum illum ſe proſequentem occideret. Id ubi caput præciſum ſub veſte tectum ad maritum detulit, & ad illius pedes abjecit, marito admirante dicenteque, num præclarum duceret ſervare fidem? e *Præclarum,* inquit, *ſed hoc præclarius, unum dumtaxat qui mecum concubuerunt vivere.* Fœmina aliquanto prudentior Lucretia, quæ non ſua, ſed ſtupratoris nece teſtata eſt ſuam pudicitiam.

96. CANNA Sinorito Galatæ nupſerat. Eam Synorix

a *Affectatio.* b *Mundus matronæ.* c *Animoſe.*
d *Animoſe.* e *Pudicitia matronalis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

norix juvenis præpotens adamabat, & clam interfecto Sinorito, de nuptiis Cannam ſolicitare cœpit. Illa quo conjugis mortem ulciſceretur, diſſimulavit dolorem, & conjugii ſpem præbuit. Tandem Synorigem ad ſe venire jubet in templum Dianæ, cui erat dicata, quaſi vellet hanc eſſe conjugii teſtem, & adſtans altari, ceu Deæ libatura è poculo bibit toxicum, moxque tradidit Synorigi: qui ſimul atque reliquum ebibiſſet, venerata Deam: a *Te*, inquit, *Dearum præſtantiſſima teſtor, me hujus tantum diei gratia hactenus Synorito fuiſſe ſuperſtitem.*

97. OLYMPIAS Alexandri mater indigne ferens quod Alexander pateretur ſe dici filium Iovis: b *Non deſinet*, inquit, *Alexander me Iunoni inviſam facere.* Solent enim uxores extremo odio perſequi pellices.

98. EADEM cum accepiſſet Alexandrum filium, ut alii, Philippum maritum, adamare fœminam à qua putabatur amatoriis venenis corruptus, accerſivit ad ſe mulierem: cumque præter inſignem formam comperiſſet in ea mores liberales, & ingenium egregie dextrum: c *Valeant*, inquit, *qui te inſimulant beneficii. Nam tute quidem pharmacum in te ipſa ac philtrum habes.*

99. EADEM cum accepiſſet adoleſcentem quendam aulicum duxiſſe uxorem elegante quidem forma, ſed famæ parum ſecundæ: d *Ille*, inquit, *non ſapit, qui uxorem oculis, non etiam auribus duxerit.* Forma cernitur oculis, fama auribus deprehenditur. Quidam autem nec auribus, nec oculis, ſed digitis ducunt, ſolam ſpectantes dotem.

100. INTAPHERNIS uxor, Dario permittente ut unum ex ſuis eligeret, cujus vitam ſibi donari vellet, fratrem elegit: demirante Rege cauſamque ſciſcitante: e *Alius*, inquit, *maritus, alii liberi, ſi Deus volet, poſſunt contingere:* alium fratrem parentibus vita defunctis non eſt quod ſperem.

1. CORNELIA Graccorum mater, cum Campana matrona illius hoſpitio utens, ornamenta ſua quibus illud ſæculum nihil habebat pulchrius, ipſi oſtenderet, traxit eam ſermone donec liberi redirent e ſchola:

Tuus

a *Pudica uxor.* b *Iovis filius.* c *Mores pro philtro.* d *Bona fama.* e *Frater marito potior.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

a *Tum & hæc*, inquit, *ornamenta mea ſunt.* Sentiens matronæ nihil eſſe pulchrius, neque pretioſius, quam liberos recte educatos.

2. OMNIBVS Dionyſio Tyranno exitium imprecantibus, una fœmina anus quotidie diluculo Deos comprecari ſolet ut eſſet incolumis ſibique ſuperſtes. Accita à Rege mulier rogata eſt, unde tanta in Regem benevolentia: b *Quoniam*, inquit, *cum puella eſſem, & gravem Tyrannum haberemus, optabam mortem illius. Eo interfecto deterior arcem occupavit. Et hujus exitium optabam. Nunc cum te habeamus, ſuperioribus etiam graviorem, vereor ne ſi tu pereas, ſuccedat etiam deterior, eoque caput meum pro tua ſalute devoveo.* Tam facetam audaciam Dionyſius punire erubuit.

3. CVCVLO minores aviculas percunctanti, cur ipſam fugerent: c *Quoniam*, inquiebant, *ſuſpicamur te aliquando futurum accipitrem.* Coccyx enim ſpecie non multum differt ab accipitre. Cavendum ab his, qui Tyrannidis ſpecimen moribus edunt. Hoc ad Lyſiadem accommodavit Plutarchus in vita Arati.

a *Matronæ ornamenta.* b *In deterius omnia.*
c *Tyranni ſpecies.*

ILLV-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI IUNIORI GUILLELMO

Duci Cliveníi, Iuliaceníi, Monteníi, Comiti Marchiæ & in Ravenſpurgo, &c. Deſ. Eraſmus Roterodamus, S. D.

APVD Priſcos illos, Illuſtriſſime Princeps, non Græcos modo verum etiam Latinos, actoribus ac patronis cauſſarum forenſium certus aquæ modus per clepſidras infundebatur, ne ſupervacanea verborum copia, cum judicibus tædium adferret, tum ipſi etiam cauſſæ officeret, denique aliis agere volentibus aditum præcluderet. At non idem fieri ſolet in Philoſophicis orationibus, in quibus tamd u proferendus eſt ſermo, quamdiu auditor alacriter haurit ea quæ dicuntur, præſertim ſi quæ dicuntur conferunt vel ad liberalem eruditionem, vel ad bene beateque vivendum. Itaque per quam eleganter Plato Anthiſthenem prolixius diſſerentem admonuit his verbis. Videris, *inquit*, ignorare, quod orationis modus non eſt is qui dicit, ſed is qui audit. *Sic & Carneades cum eſſet in diſſerendo vocalior, admonitus eſt à gymnaſii Principe, ut vocem moderatius promeret: ſed cum ille à gymnaſiarcha peteret ut ſibi præſcriberet modum, ſane quam apposite reſpondit. Iſthuc quod à me petis, rectius ſumes ab auditoribus. Iam videmus quoſdam non clepſydris, ſed clepſammidiis metiri convivium, hoc ut fateor ad frugalitatis diſciplinam utiliter fieri, atque etiam neceſſario, dumtaxat apud eos qui neſciunt unquam a menſa ſurgere, niſi hirudinum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ritu ſic deſtenti, ut tantum non crepent ac diſſiliant: ita non conveniret opinor ei qui lautos & elegantes homines ſuaviter excipere vellet: ſed hunc oporteret apparatus modum à convivarum orexi petere. At ego in hoc argumento convivatoris perſonam indui, ac poſteaquam cæna tot inſtructa miſſibus, quot actus permittuntur comœdiæ, ſecundas menſas non omnino jejunas adjeceram, mihi videbar ſic egiſſe partes meas, ut ſi non Lucullus quiſpiam, certe mundus ac lautus ἑστιάτωρ *videri poſſem: atque adeo metuebam, ne apud frugalitatis amatores citius luxuriæ quam ſordium crimen incurrerem. Verum ſimulatque prodiit opus, tanta aviditate diſtractum eſt, ut protinus a Typographo cœperit efflagitari denuo: ſive hic eſt argumenti, ſive quod magis arbitror, tuus ornatiſſime princeps Genius, quem confidimus non ſolum ditioni tuæ, ſed & ſtudiis fore felicem. Itaque prioribus ſex libris recognitis & auctis, adjecimus duos, quos tu vel poſt cenium vel pomenta ſive* ἐπιδορπίσματα *ſi libet, vocare poteris, ne a convivii metaphora recedamus.* Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

APOPHTHEGMATVM

LIBER VII.

THALETIS MILESII.

HÆC præcipue celebrantur : *a Multa verba nequaquam arguunt ſapientem opinionem.* Græcis carmen eſſe videtur :

> Οὔ τοι πολλὰ ἔπη φρονίμην ἀπε-
> φήνατο δόξαν.

Sapiens enim nonniſi cum res poſtulat, nec pluribus utitur verbis quam opus eſt. Quemadmodum Deus omnium ſapientiſſimus, ſermonis eſt parciſſimi.

2. VNVM quiddam divina egregium, *b* unum quiddam præclarum elige. Solves enim hominum loquacium linguas ſine fine garrientes ἀπεραντολόγους : quod interpres miror quare reddidit, non paucorum. Satius eſt ad parandam honeſtam famam unum quiddam inſigne prædicere, quam divinare de frivolis aut quibuſlibet. Sapiens enim vates eſt optimus. Et præſtat uno opere edito, ſed egregio, parare famam eruditionis, quam minus accurate ſcribere de ſingulis.

3. RO-

a *Pauciloquium.* b *Vnum eximium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

3. ROGATVS, quid eſſet omnium vetuſtiſſimum, reſpondit: *a Deus.* Cur ita? ὅτι ἀγέννητον, hoc eſt, *nunquam eſſe cœpit.* Quid eſſet pulcherrimum, ait. *Mundus: eſt enim opus Dei, quo nihil eſt pulchrius.* Quid maximum: *Locus. Capit enim omnia.* Quid velociſſimum. *Mens. Diſcurrit enim per univerſa hominis cogitatio.* Quid robuſtiſſimum. *Neceſſitas ſive fatum: Superat enim omnia.* Quid ſapientiſſimum. *Tempus: Nam invenit omnia:* hæc ænigmatum inſtar habent.

4. DICEBAT nihil intereſſe inter vitam & mortem, ob id opinor, quod utraque res æque eſſet ſecundum naturam, nec mortem malam eſſe magis quam nativitatem. Cuidam vero obſtrepenti, cur igitur, inquit, tu non moreris, ſalſe reſpondit: *b Ob hoc ipſum quia nihil refert.* Potius enim habetur, quod accerſitur.

5. PERCVNCTANTI utrum fuiſſet prius nox, an dies: *c Nox*, inquit, *uno die fuit prior.* Eluſit ineptum percunctatorem. Si nox uno die præceſſit diem, dies igitur fuit ante noctem. Nox enim finis eſt diei.

6. ROGATVS num lateret Deos homo injuſte agens, reſpondit: *d Ne cogitans quidem.* Significans Deo nihil omnino eſſe occultum. At vulgus putat quæ corde volvunt, latere Deum.

7. ADVLTERO ſciſcitanti, an abjuraturus eſſet adulterium: *e Non eſt*, inquit, *perjurium adulterio pejus* Significans illum ſtulte dubitare de pejerando, qui facinus perjurio par non dubitaſſet committere. Eoque in atrocibus ſceleribus nihil ponderis habet jusjurandum. Quiſquis enim audet dare venenum, audebit & cum perjurio infitiari.

8. PERCVNCTANTI quid eſſet difficile: *f Seipſum*, inquit, *noſſe.* Atqui hoc vulgus putat eſſe facillimum. Aliena rectius perſpicimus quam noſtra, & ſibi quiſque adulator eſt.

9. ROGATVS quid eſſet facile: *g Alterum*, ait, *admonere.* Omnes recta conſilia ægrotis damus. Interpres perperam vertit, ab alio moneri, cum ſit ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι, hoc eſt, *alteri dare conſilium.* Quis enim eſt

a *Ænigmata.* b *Argute.* c *Salſe.* d *Deus omniſcius.* e *Graviter.* f *Sapienter.* g *Admonitio facilis.*

eſt tam ſtupidus qui non admoneat alium? ſibi pauci conſulunt.

10. SCISCITANTI quid eſſet dulciſſimum: *a* *Potiri*, inquit. Nam ea demum delectant, quæ contingunt expetita. Quæ ultro objiciuntur, non perinde juvant.

11. ROGATUS quo pacto quis facillime ferret infortunium ſuum: *b* *Si quis*, inquit, *videat hoſtes majoribus malis obnoxios*. Quidam enim ex contemplatione felicitatis alienæ ſuam calamitatem exaſperant.

12. INTERROGATUS quo pacto quis optime juſtiſſimeque viveret. *c* *Si*, inquit, *qui in aliis reprehendit, ea ne faciat ipſe*. In alienis enim erratis perſpicaces ſumus, ad ſua quiſque luſcioſus eſt.

13. PERCUNCTANTI quis eſſet felix: *d* *Qui corpore*, inquit, *ſanus eſt, animo eruditus, ſive caſtigatus*. Cupiditates enim animorum morbi ſunt.

14. DICEBAT amicorum abſentium æque ac præſentium oportere meminiſſe. *e* Amicitia enim eſt animorum conjunctio, quos non dirimit locus, multi non amant niſi tantiſper dum vident.

15. NON eſſe fucandam faciem, ſed animum honeſtis ſtudiis exornandum. *f* Quod hæc forma veros conciliet ac perpetuos amicos.

16. VETUIT per injuriam diteſcere. Quod lucrum fraude partum, damnum ſit, non lucrum.

17. Μὴ διαβαλλέτω σε λόγος πρὸς τοὺς πίστεως κεκοινωνηκότας. Id ita vertit interpres: *g* *Ne te injus vocet ſermo contra conjunctos tibi ac ſocios dictus*. Ego magis arbitror Thaletem admonere, ne quid amicis quibus fidimus committamus, quod ſi effutiant, pariat nobis infamiam.

18. QUALE, inquit, præmium rependeris parentibus tuis, *h* tale à liberis tuis exſpecta.

19. DIXIT facillimum eſſe Philoſopho ditari ſi vellet, idque tali facto probavit. *i* Omnem oleam antequam florere cœpiſſet in agro Mileſio coëmit. Animadverte-

a *Potiri dulce*. b *Patientia*. c *Sapienter*. d *Felicitas vera*. e *Amicitia*. f *Amici cultus*. g *Arcana nulli committenda*. h *Pietas in parentes*. i *Prudentia*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

adverterat enim præſcientia quadam olearum ubertatem fore. Hoc pacto os obturavit, qui jactabant, in Philoſophis paupertatem non eſſe virtutis, ſed neceſſitatis. Hujus meminit Cicero lib. de Divin. I.

SOLON *Salaminius.*

1. CVM Piſiſtratus occuparet Rempublicam, reſque videretur ad manifeſtam ſpectare tyrannidem, neque quiſquam auderet illius conatibus obſiſtere, ipſe productis armis & ante ædes poſitis, cœpit inclamare cives. At ubi Piſiſtratus ad illum mitteret qui percunctarentur, qua re fretus hoc auderet: *a* *Senectute*, inquit. Alios ſenectus reddit formidoloſiores, illi conciliavit audaciam, quod parum vitæ ſupereſſet, etiamſi nullus occideret. Ita Plutarchus in commentario, an ſeni ſit gerenda Reſpublica. Diogenes Laërtius rem aliquanto fuſius narrat.

2. POSTQVAM vidit rerum ſummam eſſe penes Piſiſtratum, arma depoſuit ante curiam, dicens: *b* *O patria tibi & dictis & factis ſum opitulatus.* Hoc pacto teſtatus ſibi non defuiſſe voluntatem conſulendi Reipublicæ, in Ægyptum navigavit.

3. A CROESO interrogatus an quem vidiſſet ipſo beatiorem, Telum nominavit Athenienſem, privatum hominem, ſed qui relictis liberis ac nepotibus bene inſtitutis feliciter obiiſſet diem. Interrogatus dein cui poſt illum tribueret felicitatis elogium, Cleobin & Bitum Argivos fratres nominavit, qui cum ſumma pietatis laude defuncti fuerant. Indignatus Rex, nullo igitur loco me ponis? *c* *Ego*, inquit Solon, *facile confiteor te Regem opibus & imperio florentem: beatum non appellarim, prius quam feliciter hanc vitam abſolveris.* Refert Herodotus in primo.

4. PRÆMIA decreta his qui in Olympiis aut Nemeis viciſſent contraxit, *d* eaque majora decrevit iis qui in bello pro patria fortiter occubuiſſent: dicens illos & dum exercentur, magnis impendiis exerceri: & ſi vice-

a *Senectus audax.* b *Pietas in patriam.* c *Ante mortem nemo beatus.* d *Sumtus inutiles.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

vicerint, magis adverſus patriam quam adverſus hoſtes coronari: & cum ſenuerint, ad nihil utiles evadere, haud aliter quam detrita pallia, ut qui nec bello ſint utiles, nec gerendæ Reipublicæ accommodi.

5. HVIC attribuunt & illud longe celebratiſſimum, *a* leges aranearum telis eſſe ſimiles: quanquam idem, & aliis adſcribitur, nominatim Anacharſidi.

6. ILLVD argutiſſime dixit, *b* tyrannorum amicos calculis ſupputatoriis eſſe ſimillimos: qui ut arbitrio ſupputantis ponuntur, interdum valent multa millia, interdum minimum, interdum nihil.

7. ROGATVS quamobrem nullam legem tuliſſet in parricidas: *c* *Non exſpectabam*, inquit, *hoc ſcelus unquam in hac civitate poſſe committi.* Quod illa immania non exiſtant, niſi ubi luxus regnat, nec ulla eſt legum reverentia. Refert hoc M. Tullius in oratione pro Sex. Roſcio Amerino.

8. INTERROGATVS qui fieri poſſet, ut quam minimum injuriarum exiſteret inter homines. *d* *Si*, inquit, *qui injuria affecti non ſunt, æque doleant atque hi qui affecti ſunt.* Quiſquis enim violat leges, non unum civem lædit, ſed totam Rempublicam quod quidem in ipſo eſt. At nunc dum aliis læſis aut quieſcimus, aut gaudemus etiam, impunitas improborum in audaciam plurimos invitat.

9. DICEBAT opulentiam eſſe matrem ſaturitatis, ſaturitatem ferociæ ac violentiæ. Divitias comitatur luxus, luxus exit in tyrannidem, dum fænum migrat in cornua.

PITTACVS *Mitylenæus.*

1. HVIC tribuitur illud decantatiſſimum: *e* *Dimidium plus toto*, de quo nobis ſatis dictum eſt in Chiliadibus.

2. DE eodem memorant exemplum clementiæ vix credibile. Tyrrheum Pittaci filium Cumis in tonſtrina ſeden-

a *Leges.* b *Amicitia Principum.* c *Graviter.*
d *Συμπάθεια.* e *Modus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſedentem faber quidam ærarius impacta ſecuri occidit. Cumani homicidam vinctum miſerunt ad Pittacum ut de eo ſupplicium ſumeret. At ille cognita cauſa dimiſit hominem dicens: *a* *Ignoſcentiam eſſe potiorem pœnitentia*. Sentiens utilius eſſe condonare, quam meminiſſe injuriæ & ulciſci. Sunt qui referant homicidam ab Alcæo fuiſſe dimiſſum cum elogio. *Melius eſt ignoſcere quam punire.*

3. LEGEM tulerat, ut qui per temulentiam ſceleris aliquid commiſiſſent. *b* duplo plecterentur. Solet enim vulgus hominum, ebrietatis obtentu crimen extenuare. Id eo factum ferunt, quod inſula vino abundaret.

4. CROESO percunctanti quod eſſet maximum Imperium, inquit, ποικίλȣ ξύλȣ, id eſt, *varii ligni*, *c* leges innuens. Nam olim in tabulis ligneis leges inſcribebantur. Porro ubi ſumma eſt legum auctoritas, ibi eſt minimum tyrannidis.

5. PROBABAT victorias citra ſanguinem partas: *d* nam magno civium cruore emptas, hoc eſt, Cadmeas, ut vocant, non exiſtimabat eſſe victorias.

6. HVIVS eſt illud πολυθρύλλητον: *e* *Æqualem ducito*: cum ipſe domi haberet opulentiorem, ac proinde moroſam & imperioſam. Id latius explicuimus in Chiliadibus.

BIAS *Prienæus.*

1 CVM ingenio ſuo patriam ſuam obſidione liberaſſet, Rex Alyattes intellecta viri prudentia protinus eum ad ſe accerſivit. At is reſpondit: *f* Εγὼ Αλυάττῃ κελδύω κρόμμυα ἐσθίειν: id eſt: *Ego Aliatten jubeo cepas edere*. Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet, jubeo illum plorare: extremum Regis contemptum profeſſus. Attigimus & hoc in Chiliadibus.

2. EVENIT ut cum ſceleroſis quibuſdam & impiis navi veheretur, cui cum ob exortam tempeſtatem peri-

a *Clementer.* b *Ebrietas.* c *Legum auctoritas.* d *Victoria incruenta.* e *Conjugium par.* f *Salſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

periclitarentur, Deorum opem implorabant. Tum Bias. *a* *Silete*, inquit: *Ne vos heic illi navigare ſentiant.* Deus impiorum precibus irritatur magis ad vindictam, quam ad opitulandum flectitur.

3. IMPIO cuidam ſciſcitanti quid eſſet pietas, nihil reſpondit. Roganti cur ſileret? *b* *Quoniam*, inquit, *percunctaris de rebus nihil ad te pertinentibus.*

4. INTERROGATVS quod eſſet animal omnium maxime noxium? *c* *Si de feris*, inquit, *percunctarus, Tyrannus: ſi de mitibus, adulator.*

5. HÆC de ſeptem Sapientum dictis arbitror eſſe ſatis, vel quia ſunt omnibus obvia, vel quia magna ex parte ſunt fabuloſa, vel quia pleraque ſunt ejus generis, ut à quovis dici poſſint. Quid enim habet Cleobulus, cur inter ſapientes numerari debeat?

ANTISTHENES *Athenienſis*.

1. ANTISTHENES ridere ſolet Athenienſes ſubinde gloriantes quod eſſent autochthones, hoc eſt, *d* indigenæ, eo quod non aliunde eo commigraſſent, nec patriam ſedem mutaſſent unquam: dicens hoc laudis illis eſſe cum teſtudinibus cochleiſque commune Nam & hæc animantia nunquam mutant domicilium in quo naſcuntur.

2. DISCIPVLOS ſuos admonere ſolet, *e* ut ſibi eſſent Socratis condiſcipuli: declarans quam eſſet alienus ab inani gloria.

3. VOLVPTATEM in tantum execrabatur, *f* ut diceret, ſe malle inſanire quam voluptate affici, μανείην ἢ ἡσθείην, id eſt, *inſaniam potius quam delecter.* Inſaniam aufert medicus: voluptas cum æque mentem eripiat homini, vix ſanabile malum eſt.

4. CVM his mulieribus habendam conſuetudinem dixit, quæ beneficium beneficio penſent, αἳ χάριν εἴσονται, id eſt, *g* *quæ gratiam habituræ ſint:* ſentiens abſtinendũ ab his quæ pretio vendunt inhoneſtam voluptatem,

a *Libere.* b *Salſe.* c *Adulatio.* d *Salſe.* e *Modeſte.* f *Temperate.* g *Matrimonium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tem, nec pariunt nec amant mutuum: aut à valetudinariis, deformibus ac male moratis, quæ gignunt fœtus pœnitendos.

5. CVM adoleſcens quidam Ponticus genere, ſe in numerum diſcipulorum illius recipi cuperet, patri quærenti quibus rebus eſſet opus: a *Libro*, inquit, *novo, ſtylo novo, novaque tabella*: ſignificans animum à vitiis vacuum, ſtudium vigil, & memoriam fidelem. Solent autem adoleſcentes voluptatibus ac deliciis occupatam mentem ad præceptorem adferre, quæ res fere in cauſa eſt ut minus proficiant: At philoſophia totum animum ſibi poſtulat.

6. ADOLESCENTI conſulenti cujuſmodi uxorem ducere expediret: b *Si formoſam duxeris*, inquit, *habebis communem: ſin deformem, habebis pœnam*. Iucundius id eloquens Græce, quibus quod ad voces attinet, minimum intereſt inter κοινὴν & ποινὴν: quod ad rem attinèt, plurimum. Suadebat itaque media ſtataque ut vocant forma ducendam, quæ nec faſtidium viro moveret ob deformitatem, nec ob inſignem formam peteretur ab adulteris. A. Gellius hoc dictum Bianti tribuit.

7. CVM accepiſſet Platonem de ipſo male loqui, nihil commotus: c *Regium eſt*, inquit, *cum feceris bene, audire male*. Quanquam hoc idem aliis adſcribitur. Excelſi animi eſt, ingratitudine hominum non deterreri à ſtudio bene merendi de omnibus.

8. CVM Orphicis myſteriis initiaretur, ac ſacerdos diceret illum bonis plurimis fruiturum apud inferos poſt hanc vitam: d *Cur*, inquit, *ergo tu non abrumpis vitam?* Significans non initiatis paratam eſſe beatam vitam à rogo, ſed his qui pie ſancteque vixerint. Et hoc, aut ſimillimum huic, aliis tribuitur.

9. CVIDAM opprobranti quod eſſet hybrida, hoc eſt, non è duobus ingenuis natus, ſed ex patre Athenienſi, matre Phrygia: e *Nec è duobus*, inquit, *luctatoribus natus & tamen luctator ſum*: Sentiens non tam referre, unde natus ſis, ſed qui ſis. Is vere liber eſt, quem

Y

a *Docilitas*. b *Conjugium*. c *Generoſe*.
c *Initiatio*. d *Genus*.

quem Philoſophia liberum facit: & is vere Græcus eſt, qui Græcorum diſciplinis inſtitutus eſt.

10 INTERROGATVS cur paucos haberet diſcipulos: a *Quoniam depello illos*, inquit, *virga argentea*. Sentiens ideo paucos venire, quod magna mercede doceret. Vulgus autem pluris facit pecuniam quam ſapientiam.

11. ROGATVS quamobrem ſeverus eſſet objurgator erga diſcipulos: b *Et medici*, inquit, *erga ægrotos:* Significans ſe in vitia ſævire, non in homines, nec vitia ſanari blandiendo.

12. CONSPICATVS aliquando mœchum fugientem: inſequentibus qui illum comprehenderent: c *Infelix*, inquit, *quantum periculum unico obolo vitare poteras:* Sentiens ſcorti congreſſu libidinem ſedari potuiſſe, cum nunc de vita periclitaretur.

13. AIEBAT ſi ad alterutrum adigeret neceſſitas, ſatius eſſe in corvos incidere, quam in adulatores, d ἐις κόρακας ἢ ἐις κόλακας. Nam corvi non comedunt, niſi mortuos, adulator etiam vivos devorat. Et hoc alteri tribuitur.

14. ROGATVS quid eſſet mortalibus beatiſſimum: e *Felicem*, inquit, *mori*. Hæc ſententia conſentit cum illa Solonis. *Qui feliciter abſolvit vitam, huic nihil ſiniſtri poteſt accidere, quod felicitatem ægritudine aliqua contaminet. At quibus res ſunt ſecundæ, ii nihil magis optant, quam diuturnam vitam.*

15. AMICO cuidam deploranti, quod commentarios ſuos perdidiſſet: f *Oportuit*, inquit, *iſta animo potius quam chartis inſcribere.* Librorum fiducia frequenter in cauſa eſt, ut minus exerceamus memoriam. In tuto eſt, quod animo impreſſum eſt. Licet enim circumferre, & ſemper in promptu eſt.

16. DICERE ſolitus eſt: g *Non aliter ac ferrum abſumitur rubigine, ita invidos ſuo ipſorum vitio contabeſcere.* Ferrum enim, etiamſi nemo lædat, ex ſe gignit unde corrumpatur.

17. VVLGVS hominum è ſtructuris, ſtatuis, tropæis,

a *Salſe.* b *Severitas.* c *Adulterium.* d *Adulatio.* e *Felicitas vera.* f *Memoria.* g *Invidia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

pæis, ac libris ſibi promittit immortalitatem. Antiſthenes iis qui appeterent *a* immortalitatem, unicam viam oſtendit, ut juſte pieque viverent.

18. ROGATVS quæ res portenderet civitatibus exitium: *b* *Cum in his*, inquit, *nullum eſſe poteſt bonorum ac malorum diſcrimen.* Sentiens eam Rempublicam non poſſe conſiſtere, ubi nec eſſet honos virtuti, nec pœna ſceleroſis. Hoc apud Homerum ſtomachatur Achilles: ἐν δ' ἰῇ τιμῇ.

19. CVM illi diceretur, quod à quibuſdam improbis laudatus eſſet: *c* *Vereor*, inquit, *ne quid imprudens fecerim mali.* Sentiens à talibus neminem laudari niſi ob malefacta.

20. FRATRVM inter ſe *d* concordiam dixit quovis muro firmius munimentum. Id dictum & ad civium concordiam accommodari poteſt.

21. ADMONEBAT ea eſſe paranda viatica, *e* quæ ſimul cum naufrago enatarent. Sentiens bonas artes ubique eſſe in pretio, nec poſſe à fortuna eripi. Idem adſcribitur Ariſtippo.

22. OPPROBRANTI quod interdum cum improbis haberet conſuetudinem: *f* *Et medici*, inquit, *cum ægrotis verſantur, nec tamen ægrotant ipſi.* Sentiens Philoſophum ideo verſari cum improbis, ut eos reddat meliores.

23. ABSVRDVM eſſe dicebat, triticum repurgari à lolio, *g* bellum ab inutili milite, & à Republica non ſecernere invidos. Significans invidos tam eſſe inutiles civitati, quam lolium eſt tritico, & ignavus bello.

24. ROGATVS quid emolumenti cepiſſet ex Philoſophia: *h* *Vt mecum*, inquit, *loqui ſive vivere poſſim.* Doctus etiamſi ſolus ſit, non ſentit tædium ſolitudinis, ſed multa præclara ſuo cum animo verſans, quaſi ſecum loquitur: indoctis moleſtiſſima eſt ſolitudo, atque etiam inutilis.

25. CVM in convivio quidam diceret, Cane tibiis: *i* *Tu mihi eas inſla*, inquit. Non recuſavit obſequium,

a *Immortalitas nominis.* b *Honos virtuti.* c *Laus à laudatis.* d *Concordia* e *Bona animi.* f *Sollerter.* g *Graviter.* h *Solitudo.* i *indecora.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſequium, ſi ille viciſſim obſequeretur. Sed interim indicavit non eſſe philoſopho decorum tibiis canere.

26. CVM Diogenes ab ipſo peteret tunicam, *a* juſſit ut duplicaret pallium, ſic eum tunicæ ſpeciem præbiturum: admonens oportere pauciſſimis eſſe contentum.

27. ROGATVS quæ diſciplina cum primis eſſet neceſſaria: *b Mala*, inquit, *dediſcere.* Id enim non modo primum eſt, verum etiam difficillimum.

28. QVI nos maledictis inceſſerent, *c* eos magis tolerandos dicebat quam qui nos lapidibus impeterent. Verba enim non lædunt, ſi quis contemnat. Vide vero num forte hic ſit ſenſus, tolerantiores eſſe qui convicia patienter ferrent, quam ſi quis lapidibus impetitus ferat. Quorundam enim dicta gravius ſauciant quam lapides. Quod ſi indecorum eſſet gravi viro lapidibus repetere à quo petitus fuerat, æque indecorum ſit in convitiantem regerere convicia.

29. INVISENS Platonem adverſa valetudine laborantem, vidit pelvim in quam vomuerat: *Bilem*, inquit, *Platonis video, faſtum non video.* Solet enim, quemadmodum Diogenes, Platonis arrogantiam notare. Itaque cum in pompa quadam equeſtri, quidam equus crebro hinnitu ferociaque ſpiritus excelſos teſtaretur, eoque vehementer à Platone laudaretur, verſus ad Platonem: *d Videris*, inquit, *& tu bonus equus futurus.*

30. ADMONVIT Athenienſes, ut aſinos æque atque equos deligerent ad agriculturam. Cum illi dicerent hoc animal eſſe alienum ab aratione: *e Quid refert*, inquit, *cum in veſtra Republica Duces ſint qui nunquam didicerunt adminiſtrandi rationem, ſed hoc ſatis eſt, quod à vobis delecti ſunt?* Sentiens multo abſurdius eſſe, ei commendare Rempublicam qui gubernandi artem non tenet, quam ſi aſinum pro equo adhibeas aratro.

31. CVIDAM dicenti. Plerique te laudant: *f At quid*, inquit, *mali feci?* Significans quæ recta ſunt ſemper pauciſſimis placuiſſe.

32. RO-

a *Frugalitas.* b *Dediſcere.* c *Moderatio.* d *Faſtus.* e *Electio Magiſtratuum.* f *Vulgi judicia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

32. ROGATVS à quodam quid ſibi faciendum ſuaderet, ut probus vir & honeſtus evaderet: *a Si mala*, inquit, *quæ tibi adſunt, ab his qui noverunt didiceris eſſe fugienda.* Senſit, virtutis caput eſſe, caruiſſe vitiis. Id non à quolibet diſcendum: ſed ab his dumtaxat, qui norunt quæ ſint vera mala, quæ vera bona.

33. QVODAM prædicante delicias: *b Hoſtium*, inquit, *filiis contingat in deliciis vivere:* ut rem peſtilentem, deteſtans, quod plerique pro ſummo bono amplectuntur.

34. QVIDAM adoleſcens curarat ſeſe ex ære ſculpendum, & ad eam imaginem ſeſe conformabat. Huic Antiſthenes: *c Si æs poſſet vocem edere, qua de re potiſſimum gloriaretur?* De pulchritudine, inquit adoleſcens. *Non igitur*, inquit, *erubeſcis, qui cum in animo gloriaris?* Significans magis gloriandum de bonis animi, quam de forma, quam haberet cum ſtatua communem.

35. ADOLESCENTES quoſdam Ponticos, *d* qui videndi Socratis gratia ſe contulerant Athenas, duxit ad Anyti domum, dicens, illum Socrate multo ſapientiorem, ut qui Socratem accuſaſſet. Hoc dicto renovatum eſt civibus extincti Socratis deſiderium & Anytum expulerunt.

36. ADOLESCENS quidam Ponticus *e* pollicebatur ſe rationem Antiſthenis habiturum, ſi navis ipſius quæ ſalſamenta vehebat, appuliſſet. Antiſthenes accepto novo vaſe, una cum adoleſcente ibat ad mulierem quæ vendebat farinam, & impleto vaſe cœpit onuſtus diſcedere. Mulieri vero poſcenti farinæ pretium, commonſtrato adoleſcente. *Hic*, inquit, *dabit, ſi navis cum ſalſamentis appulerit.* Significans inanes eſſe in diem pollicitationes, cum farina quotidie ſit præſenti pecunia emenda.

37. CVM Antiſthenes ipſe ſalſamenta per forum geſtaret, id quibuſdam admirantibus, quod Philoſophus officio tam ſordido fungeretur. Idque in publico, ac non potius ſervo delegaſſet. *f Qui*, inquit, *admiramini, hæc mihi porto, non aliis.* Sentiens nullum eſſe ſor-

a *Dediſcere mala.* b *Deliciæ.* c *Forma.* d *Solerter.* e *Pollicitatio.* f *Argute.*

didum obſequium quod ſibi quis impenderet : dein non eſſe indecorum, eum portare ſalſamenta, qui ſalſamentis veſceretur.

38. CVIDAM objicienti quod Antiſtheni mater eſſet Phrygia : *a Et Deorum*, inquit, *mater*. Ridiculum arbitrans, cuiquam probro dari patriam, cum in damnatiſſimis regionibus, interdum naſcantur feliciſſima ingenia.

39. DICERE ſolet, hoſtibus à Diis omnia optanda eſſe bona, *b* excepta fortitudine : quod illa omnia aliquando futura ſint eorum, qui fortitudine præcellerent, non eorum qui poſſiderent, quod ob ignaviam ea tueri non poſſint. Senſit fruſtra parari bona, ſi quæ paravit, tueri neſciat.

40. SI quam vidiſſet mulierem egregie cultam, adibat ædes illius. *c* jubebatque virum proferre arma & equum : quæ ſi placuiſſent, patiebatur mulierem indulgere deliciis, quod eſſet qui defenderet : ſin minus, ſuadebat ut eum ornatum deponeret, ne præda fieret aliis.

41. ANTISTHENEM quoniam multa conſcripſit volumina, Timon appellare ſolet, παντοφυῆ φλέδωνα, id eſt, *d ingenioſum nugatorem*. Non tamen dixit εὐφυῆ ſed παντοφυῆ, quod ingenio ad quidvis verſatili varia tractaret argumenta, & in his quædam parum digna Philoſopho.

42. HVIVS placita non indigna ſunt quæ commemorentur, dicebat, τὴν ἀρετὴν εἶναι διδακτικήν, id eſt, *e virtutem diſci poſſe*. Adverſus eos qui putant naſci cum homine, aut naturæ affectus, ſtudio vinci non poſſe.

43. Τοὺς αὐτοὺς εὐγενεῖς τοὺς καὶ ἐναρέτους : *f Qui virtute præditi ſunt eoſdem & nobiles eſſe*. Habent enim id, unde vera naſcitur nobilitas. Adverſus eos, qui majorum imaginibus, aut divitiis metiuntur nobilitatem.

44. VIRTVTEM ſibi ſufficere ad felicitatem, *g* nec ulla re opus habere niſi robore Socratico. Socrates

a *Solerter*. b *Fortitudo* c *Fortitudo*. d *Loquacitas*. e *Studium*. f *Nobilitas*. g *Tolerantia*.

crates ad omnium rerum patientiam obduruerat. Imbecillitas corporis impedit frequenter virtutis uſum.

45. VIRTVTEM eſſe rem operum, non autem plurimis verbis, multiſque diſciplinis egere. Adverſus eos qui juris ac Theologiæ pietatiſque profeſſionem ſtudio reddunt difficillimam ac prolixam, perque vitam omnem nihil aliud quam de virtute diſputant. Notat hoc Horatius. *Virtutem verba putas, ut lucum ligna.*

46. SAPIENTEM ſibi ſufficere, *b* eo quod omnia quæ ſunt aliorum, ſunt & hujus qui cum omnibus habet amicitiam, & amicitia facit omnia communia.

47. Ἀδοξίαν εἶναι ἀγαθὸν ἴσον τῷ πόνῳ, id eſt, *c* *Obſcuritatem eſſe bonum par labori.* Adverſus illud Epicuri λάθε βιώσας. Multi ſtudent ignoti eſſe quo vivant in otio. At ignobilitas quoniam patet quorumlibet contemptui, non minus adfert negotiorum quam famæ claritas, quanquam & hoc grave eſt onus.

48. NEGAT ſapientem vivere juxta leges ab hominibus inſtitutas, *d* ſed juxta normam virtutis: Sentiens non ideo quid faciendum aut vitandum, quia leges jubent aut vetant: ſed quia ipſa ratio dictat, hoc eſſe honeſtum, illud turpe Leges non omnia præſcribunt, ac virtutis regula docet ubique quid ſit honeſtum, quid turpe. Coacta virtus, virtus non eſt.

49. QVIDAM cenſebant ſapienti non eſſe ducendam uxorem, ipſe contra cenſebat eſſe ducendam, *e* at non voluptatis, ſed liberorum gratia, debetur hoc naturæ & patriæ. Sed cum optima indole præditis congredietur, ut ex bonis naſcantur boni. Quin & amabit uxorem, non vulgari more, ſed judicio: is enim vere & conſtanter amat, qui judicio amat At ſapiens optime dijudicat, quæ ſint amore dignæ: adverſus eos qui uxores ſe jactant habere pro matulis.

50. SAPIENTI nihil eſſe novum aut ſubitum, *f* eo quod quidquid homini poteſt accidere, ſit jam præmiditatus, ut nunquam dicat. Non putaram.

51. Ἀξιέραστος ὁ ἀγαθὸς, id eſt: *g* *Dignus*

 amari

a *Virtus in actione.* b *Sapiens.* c *Otium.* d *Virtus legibus non eget.* e *Conjugium.* f *Providentia.* g *Amor.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

amari quiſquis bonus eſt. Non eſt verus aut ſincerus amor, niſi quem conciliat virtus.

52. AIEBAT homines virtute præditos eos ſibi parare propugnatores, *a* qui & fortes ſint & juſti. Nolunt enim defendi ſi quid injuſti admittant. Improbi contra fortes defenſores quærunt, juſtos nolunt.

53. *Ἀναφαίρετον ὅπλον εἶναι ἀρετήν*, id eſt: *b Virtutem eſſe armaturam, quæ detrahi non poßit.* Nam enſis & clypeus excutiuntur, ſapiens nunquam non armatus eſt, eoque vinci non poteſt.

54. DICEBAT eſſe ſatius cum paucis bonis pugnare adverſus omnes malos, quam cum multis malis adverſus *c* paucos bonos. Vel quia in bello non tam multitudo, quam virtus militum ac Ducum parit victoriam: vel quia præſtat eſſe de numero bonorum, qui ubique pauci ſunt, quam de grege malorum, quorum ubique plena ſunt omnia.

55. OBSERVANDOS *d* eſſe hoſtes, quod hi primi omnium ſentiant ſi quid delinquas. In hoc igitur utiliores ſunt nobis quam amici, ut errata noſtra cognoſcamus, & cognita corrigamus.

56. VIRVM juſtum pluris faciendum *e* quam cognatum. Arctiora enim ſunt vincula virtutis, quam ſanguinis. Et omnis bonus bono proximo cognatus eſt propter animorum ſimilitudinem.

57. VIRI ac mulieris eandem eſſe virtutem. Idem ſenſit Socrates, *f* ſexum muliebrem non minus eſſe docilem ad omnia virtutis munia, quam virilem, ſi pariter inſtituatur. At vulgus ſexum incuſat quaſi ad virtutem indocilem.

58. HONESTA ſive *g* pulchra eſſe quæ bona ſunt, turpia quæ mala, Stoicum eſt dogma: nihil expetendum præter virtutem, nihil fugiendum præter vitium: cum vulgo ingens probrum ſit paupertas, magna gloria divitiis per fas nefaſque partis abundare. Nec minus in cæteris præpoſtera ſunt judicia vulgi.

59. OMNIA mala habenda pro peregrinis. Vulgus

a *Iuſti.* b *Armata virtus.* c *Paucitas bonorum.* d *Vtilitas ab hoſte.* e *Cognatio virtutis.* f *Sexus.* g *Vere pulchra.*

Vulgus hominum ea tantum probat quibus aſſuevit: ab exoticis abhorret, *a* non quia per ſe mala ſint, ſed quia peregrina. At ſapienti nihil peregrinum eſſe debet, niſi quod cum vitio conjunctum, neque enim ideo temulentia deteſtanda, quod alicubi non ſit in uſu, ſed quod per ſe turpis. Nunc ex uſu regionũ de rebus judicat populus.

60. TVTISSIMVM eſſe murum *b* prudentiam, quod is nec collabitur, nec proditur. Nulla mœnia tam ſunt munita, quin machinis, aut ſuffoſſionibus, aut, ut nihil horum, proditione capiantur. Sapientis decreta ſunt inexpugnabilia.

61. CVM in theatro populus Athenienſium tumultuaretut ob verſiculum recitatum:

c Τί δ᾽ αἰσχρὸν, εἰ μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκῇ.

Id eſt:

Quid turpe ni videatur hoc utentibus.

Subjecit alterum:

Αἰσχρὸν τό γ᾽ αἰσχρὸν, κἂν δοκῇ, κἂν μὴ δοκῇ.

Id eſt:

Quod turpe, turpe eſt, ſive credas, ſive non.

Eleganter correxit inutilem ſententiam. Refert Plutarchus.

62. QVIBVSDAM admirantibus Iſmeniam, quod eſſet inſignis tibicen: *d* *Nequam*, inquit, *hominem eſſe oportet, nam ſi bonæ frugis eſſet, non eſſet egregius tibicen.* Iudicabat eos non poſſe bonos viros evadere, qui tantum operæ Dionyſiacis artibus impendiſſent.

ANACHARSIS *Scytha.*

1. HERMIPPVS ſcribit illum mox ut Athenas venerat adiſſe Solonis ædes: *e* Percunctanti famulo, quis & unde: juſſiſſe, renuntiaret adeſſe Anacharſidem qui & Solonem videre, & ſi fieri poſſet, etiam hoſpes fieri cuperet. Solon per puerum reſpondit, in patria ſolere fieri hoſpites: ſignificans inter Græcos & Scythas non eſſe jus hoſpitii. Ad hæc verba, quibus abi-

a *Conſuetudo.* b *Virtus tuta.* c *Virtus per ſe honeſta.* d *Tibicen vir improbus.* e *Ingenuè.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

gebatur Anacharſis perinde quaſi juſſus eſſet introire, ingreſſus eſt ad Solonem, dicens ſe jam eſſe in patria, & æquum eſſe ut hoſpitio jungerentur. Hujus reſponſi dexteritate delectatus Solon, lubens recepit hominem ad intimam familiaritatem, ex primo ſtatim ſermone deprehendens animum philoſophicum, qui judicaret eſſe patriam, ubicunque bene eſt homini, Cives enim mundi ſumus omnes.

2. REVERSVS *b* in patriam, conatus eſt ad Græcorum inſtituta novare Scytharum leges. Eam ob cauſam à fratre in venatu ſagitta percuſſus eſt. Moriens dixit, ſe ob eruditionem incolumem à Græcia dimiſſum, per invidiam in patria perire. Græca ſonant jucundius, διὰ τὸν λόγον, διὰ τὸν φθόνον.

3. DICEBAT vitem ferre tres botros, *c* primum voluptatis, alterum ebrietatis, tertium moleſtiæ. Sentiens parcum vini uſum eſſe jucundum, quia ſedat ſitim: largiorem gignere temulentiam: largiſſimum parere rixas, cædes ac morbos. Simile huic quod alibi dictum eſt: Primum crateram pertinere ad ſitim, alteram ad voluptatem, tertiam ad ebrietatem, quartam ad inſaniam. Dictum erit jucundius, ſi cogites in Scythia non eſſe vites.

4. ADMIRABATVR, qui conveniret, ut artifices apud Græcos certarent, *d* ſed de his judicarent artis expertes. Sentiens de artifice neminem recte judicare, niſi artificem. In theatro certabant hiſtriones, mimi, cantores & ſophiſtæ, recitabant poëtæ: quorum artes cum populus neſciret, tamen aliis applaudebant, alios explodebant.

5. ROGATVS qua ratione quis effugeret ne fieret vinolentus. *e* *Si ſemper*, inquit, *præ oculis habeat ebriorum indecoros mores.* Nihil enim ſimilius inſano quam ebrius. At ebrius exiſtimat ſe decere omnia. In aliis ſpectandum quam fœda res ſit temulentia.

6. AIEBAT ſe demirari qui conveniret ut Græci, qui legibus ſuis violentiam & injuriam puniunt, *f* athletas ob hoc ipſum honorarent, quod ſe mutuo percuterent. Salſe damnans crudelem populi voluptatem, ac in moribus

b *Patria pernicioſa.* c *Vini parcus uſus.* d *Vulgi judicia.*
e *Ex aliis exemplum,* f *Salſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

moribus inconſtantiam. Quod enim injuſtum eſt, ſemper injuſtum eſt. Quanquam heu nimium Ethnicarum reliquiarum adhuc reſidet in moribus Chriſtianorum, tamen illis prodigioſis voluptatibus gladiatorum, pugilum & athletarum deliciis liberati ſumus per Chriſtum.

7. CVM rogaſſet quendam quanta eſſet ſpiſſitudo tabularum nauticarum, iſque reſpondiſſet, quatuor digitorum, *a* *Tantillum*, inquit, *abſunt à morte qui navigant.* Notavit negotiatorum avaritiam, qui lucri gratia ſemet in manifeſtum vitæ diſcrimen conjiciunt. Scythæ neſciunt nautica commercia, ſed paſcuis ac venatu vivunt.

8. OLEVM dicebat eſſe venenum inſaniam gignens, *b* eo quòd athletas videret unctos in ſe invicem inſanire. Nec olei uſum, ut arbitror, noverant Scythæ, ut quod nec apud illos proveniret, nec aliunde importaretur, Athletæ non pugnant niſi uncti: putant enim corpus fieri robuſtius: at Scytha ſimulabat ſe credere, illis oleum eſſe cauſſam inſaniæ.

9. AIEBAT ſe mirari, qui fieret, ut Athenienſes qui prohiberent mentiri, *c* tamen in cauponum tabernis palam mentirentur. Qui vendunt merces emuntque lucri cauſa, fallunt quencunque poſſunt, quaſi quod privatim eſſet turpe, fiat honeſtum ſi publice facias in foro. At in contractibus maxime fugiendum erat mendacium. Sed tum maxime mentiuntur homines, cum maxime negant ſe mentiri. Apud Athenienſes lex erat quæ jubebat ἐν ἀγορᾷ ἀψευδεῖν.

10. ADMIRABATVR & illud, *d* quod Græci initio convivii cyathis puſillis uterentur, ſaturi majoribus: Sentiens potum non in illud adhibendum niſi ad ſedandam ſitim. Abſurdum igitur eſſe, tum plus bibere, cum jam ſitis eſſet ſedata.

11. STATVIS atque imaginibus illius inſcribebatur, γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κρατεῖν. id eſt, *linguæ, ventri, pudendis temperandum.* Quòd maximorum malorum cauſa ſit lingua effrenis, & luxu nihil turpius, libido pecudem ex homine reddat.

12. INTERROGATVS num in Scythia eſſent tibiæ,

a *Navigatio.* b *Athletæ inſani.* c *Mendacium in contractibus.* d *Mos præpoſterus.* e *Continentia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tibiæ, reſpondit *a* ne vites quidem: Significans ſaltationes, reliquaſque ejus generis voluptates è vinolentia naſci alique.

13. PERCVNCTANTI quæ naves eſſent tutiſſimæ, *b Quæ,* inquit, *in ſiccum protracta ſunt.* Solent enim olim naves iis menſibus quibus mare navigabile non eſt, machinis quibuſdam in ſiccum protrahi. Anacharſis ſenſit omnem navigationem eſſe periculoſam. At ille de genere navigii percunctabatur. Sunt enim Liburnicæ, onerariæ, actuariæque naves, aliæque diverſi generis, in quibus alia eſt alia adverſus tempeſtatem inſtructior.

14. AIEBAT ſe nihil admirabilius vidiſſe apud Græcos, *c* quam quod fumum in montibus relinquerent, ligna in civitatem conveherent. Senſit opinor de acapnis, quæ ita ſiccantur vel ſole vel igni in montibus, ut poſtea ardeant abſque fumo.

15. ROGANTI utrum arbitraretur plures eſſe mortuos an vivos, *d Navigantes,* inquit, *in utro numero ponis?* Dubitans an hi eſſent inter vivos habendi, qui vitam undarum ac ventorum arbitrio commiſiſſent.

16. EXPROBRANTI cuidam Attico quod natus eſſet in Scythia, *e Mihi,* inquit, *probro eſt patria, tu patria.* Egregie inculpatus eſt cui nihil poteſt objici præter patriam. At quemadmodum laudi eſt, apud barbaros natum Græcorum diſciplinas ſcire: ita turpe eſt apud Græcos natum ad barbaros mores degeneraſſe.

17. INTERROGATVS quid eſſet in homine peſſimum, & quid optimum, reſpondit, *f Lingua,* Sentiens idem membrum plurimam adferre utilitatem, ſi recta ratione gubernetur: peſtilentiſſimum eſſe, ſi ſecus.

18. DICERE ſolet, *g* præſtare unicum habere amicum multi pretii, quam multos nullius pretii. Græca ſonant jucundius, ἕνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον ἢ πολλοὺς μηδενὸς ἀξίους.

19. AIEBAT *h* forum eſſe locum mutuis hominum fraudibus ac rapinis deſtinatum: notans mores vendentium per fas nefaſque lucra venantium.

AB

a *Vinolentia.* b *Navigatio. Hoc idem ante tribuitur. Stratonico.* c ἀκαπνα. d *Navigatio.* e *Acriter.* f *Lingua.* g *Amicus inſignis.* h *Forum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

20. AB adoleſcente in convivio pulſatus, a *Adoleſcens*, inquit, *ſi nunc vinum non fers, ubi ſenueris aquam feres*. Moderationis erat, quod adoleſcentis proterviam vino imputavit. Qui vero bibunt intemperantius vinum,ea præſertim ætate cui magis convenit aqua, ii frequenter ſenes ob inopiam coguntur aquam bibere, aut ὑδροφορεῖν, cum ei ætati neceſſarius ſit vini uſus.

21. CVIDAM objicienti quod eſſet barbarus, b *Anacharſis*, inquit, *barbarus eſt apud Athenienſes, ſed viciſſim Athenienſes barbari ſunt apud Scythas*. Græci, ſed in primis Attici, quoniam apud ipſos florebant diſciplinæ liberales ac leges politicæ, reliquas nationes contumeliæ cauſa nominabant barbaras, cum barbarum dicatur quidquid eſt peregrinum atque inuſitatum. Nunc cum Græcia nihil ſit barbarius, hæc philautia demigravit ad quoſdam Italos quibus omnes aliæ nationes barbaræ ſunt.

22. HVIC illud quoque tribuitur multo vulgatiſſimum: c Leges aranearum telis eſſe ſimiles, in quibus infirmiora animalia hærerent, valentiora perrumperent, ita leges humiles ac tenues conſtringunt, à potentibus impune violantur. Meminit Valerius.

23. QVIDAM in convivio videns uxorem Anacharſidis, Vxorem, inquit, deformen duxiſti Anacharſi. Hîc Anacharſis, *Prorſus ita mihi videtur*, inquit, *ſed heus puer infunde mihi meratius, ut eam reddã formoſam*: indicans vinum adimere homini rectum judicium. Refert Athenæus libro nono.

MYSON.

1. MYSON incertæ patriæ, μισάνθρωπος fuiſſe traditur, non alienus à moribus Timonis Athenienſis. Hunc cum quidam forte deprehendiſſet in ſolitudine ridentem, rogabat quid rideret cum eſſet ſolus, d *Atqui ob hoc ipſum*, inquit, *rideo*: ſubindicans ſibi gratiſſimam eſſe ſolitudinem.

a *Patienter.* b *Barbaries.* c *Leges.*
d *Solitudo.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ANAXAGORAS *Clazomenius.*

1. CVM ab Athenienſibus eſſet damnatus exſilio, cuidã dicenti, Privatus es Athenienſibus, *a Immo illi*, inquit, *me.* Sentiens Athenienſibus magis opus eſſe Anaxagora quam contra, Qui præclaros viros ejiciunt è civitate, Rempub. lædunt potius quam eos quos expellunt.

2. CVM in exſilio agenti nuntiata eſſet mors filiorum, *b Sciebam*, inquit, *me genuiſſe mortales.* Idem hoc tribuitur Xenophonti.

3. ABSENS morti addictus eſt. Id nuntianti, *c Iam olim*, inquit, *iſtam ſententiam tulit natura æque in illos atque in me.* Sentiens Athenienſes non minus addictos morti, quam eſſet is quem damnarent. Aliis aliud mortis genus obtingit, ſed omnibus eadem eſt moriendi neceſſitas.

4. CVIDAM moleſte ferenti, quod non in patria ſed peregre moreretur, *d Bono animo es*, inquit, *idem enim undelibet ad inferos deſcenſus eſt.*

5. PERICLIS præceptor fuiſſe legitur, cui in adminiſtranda Repub. magno fuit uſui. *e* Verum cum Pericles negotiis intentus deſiiſſet agere curam Anaxagoræ jam ad decrepitam provecti ſenectutem, conſtituit inedia finire vitam. Id ſimul ut renuntiatum eſt Pericli, anxius accurrit, & argumentis, precibus, & lacrimis conatus eſt hominem à ſpontaneæ mortis propoſito revocare, idque magis ſui ipſius cauſa quam philoſophi. Cui Anaxagoras retecta facie jam moribundus, nihil aliud reſpondit quam hæc, *O Pericles, & quibus lucerna eſt opus, infundunt oleum:* exprobrans illi neglectum amici, unde tantam capere poterat utilitatem. Lucerna curatur ob uſum vulgarem, & talis conſiliarius neglectus periit.

6. POST diutinam peregrinationem domum reverſus, reperit patriam poſſeſſioneſque ſuas deſertas, *f Niſi*, inquit, *iſta periſſent, ego ſalvus non eſſem:* quod calamitas illum adegiſſet ad philoſophiam. Rebus autem integris manſiſſet intra penates ſuos. Ita ſæpenumero proſpera ſunt homini, quæ videntur adverſa: & quod damnum putatur ingens, lucrum eſt maximum.

STIL-

a *Animoſe.* b *Fortiter.* c *Graviter.* d *Mortis locus.* e *Graviter.* f *Lucrum ex damno.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

STILPON *Megarenſis.*

1. HABEBAT filiam parum ſecundæ famæ: cuidam itaque dicenti, Dedecorat te filia, a *Nihilo magis*, inquit, *quam ego illam decoro.* Sentiens neminem alienis factis dehoneſtari, ſed ſuis quenque moribus æſtimandum eſſe. Neque enim illa fuiſſet honeſtior ob patris celebritatem, niſi paternas virtutes fuiſſet imitata. Plutarchus in lib. De tranquillitate, pluribus verbis hoc idem enarrat. Nam Metrocli objicienti quod filiam haberet impudicam, *Vtrum*, inquit, *hoc meum peccatum eſt an filiæ?* Cum Metrocles reſpondiſſet, illius peccatum, ſed tuum infortunium, hunc in modum excepit Stilpo, *Quid ais? an non quæ peccata ſunt, eadem ſunt lapſus?* Annuit Metrocles, *At lapſus*, inquit Stilpo, *quorum ſunt, eorundem ſunt & fruſtrationes?* Et hoc confeſſo Metrocle; *Porro quorum ſunt fruſtrationes, horum ſunt & infortunia.* Ita placido prudentique ſermone demonſtravit, filiæ dumtaxat eſſe infortunium, cujus eſſet peccatum, ac Cynici convicium nihil aliud eſſe quam latratum.

2. IN ſomnis viſus eſt illi Neptunus iratus, quod non immolaſſet hecatombem quemadmodum mos erat. At philoſophus hoc viſo nihil perturbatus reſpondit, b *Quid ais Neptune? Itane veluti puer huc veniſti cum tua querimonia, quod pecunia mutuo ſumpta non expleverim nidore civitatem? Atqui pro rei familiaris modulo ſacrificavi tibi aquas aliquot.* Ad hæc arridens Neptunus, viſus eſt illi porrecta dextra dixiſſe, In tuam gratiam ingentem aquarum proventum largiar civitati Megarenſium. Quod & eveniſſe tradunt.

3. DEMETRIVS Antigoni filius cum Megaram cepiſſet, juſſit Stilponis domum ſervari indemnem. Admonitus igitur Stilpo, ut libellum daret rerum omnium quas amiſiſſet, c *Ego*, inquit, *nihil bonorum meorum amiſi, nam eruditio & eloquentia mihi ſunt incolumes, quod hæc vere ſunt, οἰκεῖα, hoc eſt domeſtica propriaque bona.* Idem hoc ſupra commemoratum eſt aliis verbis.

4. CALLEBAT argutias dialecticas, quarum una parum

a *Argute.* b *Tranquillitas.* c *Honos virtuti.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

parum illi feliciter ceſſit. De ſtatua Minervæ quam Phidias finxerat, ita percunctatus eſt, Num Iovis Minerva dea eſt? Cum reſponſum eſſet, Eſt. a *At hæc*, inquit, *non eſt Iovis, ſed Phidiæ.* Id cum eſſet conceſſum, collegit, *Non eſt igitur hæc dea.* Ob hanc vocem apud Areopagitas impietatis reus peractus eſt. Ille vero ſic conatus eſt elabi, ut diceret, non negaſſe illam eſſe deam, ſed deum, hoc eſt, maſculum. Nam θεὸς apud Atticos communis eſt generis. Attamen juſſus eſt ire exſulatum. Theodorus autem cognomento ἄθεος, his auditis dixit: Vnde hoc novit Stilpo, niſi forte ſublatis veſtibus inſpexit Minervam?

5. CRATETI percunctanti num dii adorationibus & precibus delectarentur, b *Iſtuc*, inquit, *ò ſtulte ne percuncteris in via, ſed ſolum interroga*: ſubindicans aut nullos eſſe deos, aut non ſolicitari rebus humanis, ſed non expedire tales voces apud multitudinem efferri, cui neceſſarium eſſet deorum metu contineri. Huic ſimillimum eſt quod tribuitur Bioni, qui eam quæſtionem proponenti, verſu Homerico, ni fallor, reſpondit.

Οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον ταλαπείριε πρέσβυ;

Non abiges miſerande ſenex turbam procul à me?

6. CRATES Cynicus ad propoſitam quæſtionem non reſpondebat, ſed pro reſponſo crepitum ventris emiſit. Hic Stilpo, c *Sciebam*, inquit, *te quamvis vocem emiſſurum potius quam eam quam oportuit.*

7. STILPO Crateti dedit caricam, ſimulque propoſuit quæſtiunculam. Cum Cynicus protinus nucem devoraſſet. d *Caricam*, inquit, *perdidi.* Hic Crates, non caricam modo, ſed & quæſtiunculam, cujus illa fuit arrha. Sentiens ſe fruſtra captatum munuſculo ad reſpondendum.

8. VIDENS Cratetem hibernis menſibus frigore rubentem, e δοκεῖς, inquit, μοι χρείαν ἔχειν ἱματίου καινοῦ. Lepos qui eſt in vocis ambiguo, latine reddi non poteſt. καινοῦ conjunctim ſonat novo, & καὶ νοῦ disjunctim ſonat & mente. Diſcrimen auribus vix ſentiri poteſt, ſcripto poteſt oſtendi. *Videris*, inquit, *egere pallio novo,*

a *Argute infeliciter.* b *Non omnia vulgo proferenda.*
c *Moderate.* d *Cynice.* e *Lepide.*

novo, ſive pallio, & mente. Novum requirebat gelu, mentem Cynici ſtultitia, qui veſtem non accommodaret tempori.

CVM omnium oculi conjecti eſſent in Stilpontem, Quidam, iſti, inquit, Stilpo mirantur te ut belluam. a *Nequaquam*, inquit ille, *ſed ut verum hominem.* Solent peregrinæ beſtiæ in ſpectaculum produci. Vulgares homines nemo miratur. Sed philoſophum plerique ſpectabant, non ut quemvis hominem, ſed ut hominem verum. Nam id ſpectaculum eſt rariſſimum. Obiter notavit interpellatorem, quod ipſe non eſſet verus homo, nec ſpectatu dignus.

SIMON *Athenienſis.*

1. HVNC Pericles ad ſe invitavit, pollicens ſeſe omnia neceſſaria præbiturum. At Simon negavit ſe venditurum b libertatem. Delectavit hunc imago muris ſilveſtris parvo viventis, potius quam domeſtici in ſummis deliciis, ſed perpetua cum ſolicitudine verſantis.

MENEDEMUS *Eretrienſis.*

1. CVM aliquando decretum tuliſſet ad populum, quidam ita tetigit illum, ut diceret, c non eſſe ſapientis neque tabernaculum conſuere, neque decretum ſcribere: ſubnotans quod ex patre coriario natus eſſet, ipſe quondam ejuſdem opificii. Nam olim tabernacula è pellibus caprarum conſuebantur.

2. CVIDAM ſciſcitanti num ſapienti ducenda eſſet uxor. d *Num ego*, inquit, *videor tibi ſapiens?* Cum annuiſſet, *Ego*, inquit, *uxorem duxi* Supervacuum erat de eo dubitare, quod videret factum ab eo quem judicabat ſapientem.

3. ANTIGONO conſulenti, deberetne ad commeſſationem quandam adire poſt ſilentium nihil aliud reſpondit, quam, e *Regis filius es.* Subindicans luxum inde-

a *Dictum retortum.* b *Libertas.* c *Banauſi magiſtratus.* d *Exempla ſapientum.* e *Indecora.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

indecorum eſſe regno natis. Aut potentibus licere quodlibet.

4. QVENDAM frivolis nugis obſtrepentem rogavit num fundum haberet: ut is reſpondit ſibi plurimas eſſe poſſeſſiones, a *Abi igitur*. inquit, *& illas cura, ne tibi eveniat, ut & illas perdas, & privatum elegantem amittas*. Notans illum ad dicendum non eſſe idoneum ſed magis ad agriculturam.

5. A NICOREONTE Cypri tyranno vocatus ad ſollemne convivium cum Aſclepiade amico ceteriſque philoſophis dixit. b *Si honeſtum eſt tales convocare viros, oportuit id quotidie fieri: ſin minus, etiam tum fruſtra fieri*. Ad id cum tyrannus reſpondiſſet, diem illum eſſe ſibi feſtum, eoque ſingulo quoque menſe vacare audire philoſophos: liberius reſpondit Menedemus, *Hoc poſtulare ſacrificium, ut per omne tempus audiret philoſophos*. Quid multis? Eo proceſſit hominis libertas, ut niſi tibicen quiſpiam eos avocaſſet, perituri fuerint. In navi cum periclitarentur, Aſclepiades dixit. Tibicinis modulatio ſervavit nos, Menedemi libertas perdidit.

6. PERCVNCTANTI cuidam Alexino an patrem cædere deſiiſſet, reſpondit, c *Neque cecidi, neque deſii*. Cum alter ſubjeciſſet, oportere ſolvere ambiguitatem per ναὶ & οὐκ, aut affirmando aut negando: *Ridiculum*, inquit, *eſt veſtras ſequi leges, cum liceat in portis occurrere*. Alter captabat illum inſidioſa percunctatione: ſive enim reſpondiſſet, deſii, ſive non deſii, agnoviſſet crimen. Ille hoc præſentiens excluſit ſophiſticum cavillum. Sic & Socrates apud Platonem objurgatur à ſophiſtis, quod ſecus reſpondeat quam ipſis eſſet commodum.

7. CVM Bion acriter divinos inſectaretur, ait illum d trucidare mortuos, quod adverſus illos ſtudioſe pugnaret, qui jam dudum eſſent exploſi ſepultique.

8. AD quendam dicentem, maximum eſſe bonum, ſi quis omnium potiri queat quæ optat. *Sed multo majus*, inquit, *bonum eſt, non optare niſi quod oportet*.

9. DICEBAT plurimos navigare Athenas ſtudiorum gratia: qui primum eſſent ſapientes, deinde fierent philo-

a *Garrulitas*. b *Libertas periculoſa*. c *Angutiæ ſophiſtica*. d *Iugulare mortuos*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

philoſophi, hoc eſt, ſapientiæ, dein rethores: denique progreſſu temporis evadere idiotas. Meminit Plutarchus. *a* *Multum profecit qui didicit ſe nihil ſcire. Et infeliciter proficit, qui ſemper vergit in deterius.*

PLATO *Athenienſis.*

1. CVM Plato ad tragicum certamen paratus, audito Socrate mutaſſet conſilium, poëmata ſua exuſſit, præfatus Homerico carmine. *b*

Ηφαιστέ πρόμολ' ὧδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει.

Huc ades ô Vulcane, Platoni nunc opus eſt te.

1. CVM Dionyſio Hermocratis filio de tyrannide diſſerens, ait *c* non ſtatim eſſe præſtantius quod uni tantum ſit utile, niſi & virtute cæteris antecelleret. Offenſus tyrannus dixit, *οἱ λόγοι σου γεροντιῶσι*, id eſt, verba tua ſapiunt ſenium. Contra Pltato, *οἱ δέ σου τυραννιῶσι*, id eſt, *tua vero tyrannidem ſapiunt.*

3. APVD Æginetas lex erat, ut ſi quis Athenienſis Ægynam veniſſet, capitalis eſſet. Huc cum eſſet deductus Plato ut venundaretur, capitis poſtulatus eſt à Carmendio qui legem eam tulerat, ſed tempeſtivo cujuſdam joco liberatus eſt. Ait enim legem habere, *d* Si quis homo: at hunc eſſe philoſophum.

4. PLATO dicitur ter navigaſſe in Siciliam, nec ſine periculo, nec ſine cavillis obtrectantium. Molon itaque qui gerebat hoſtilem in Platonem animum, negabat eſſe mirum, *e* ſi Dionyſius eſſet Corinthi, ſed ſi Plato in Sicilia. Nam tyrannum expulerat neceſſitas. Platonem invitabat ambitio, ut vulgus quidem interpretabatur. Et tamen Dionyſium eſſe Corinthi adeo mirabantur omnes, ut jam abjerit in proverbium, de re inexſpectata & incredibili.

5. ADOLESCENTEM quod luſiſſet aleam, graviter increpuit: qui cum dixiſſet. Sic objurgas ob rem parvam, *f* *At parvum non eſt*, inquit, *aſſueſcere.* Tale quiddam ſubindicat Demea Terentianus in Adelphis: Mitto rem, conſuetudinem ipſorum.

ROGA-

a Degenerare. b Potiora ſectanda c Libere. d locus ſalubris. e Salſe. f Aſſueſcere malis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

6. ROGATVS ecquod eſſet futurum ipſius monumentum, quemadmodum ſuperiorum: *a* *Primum*, inquit, *parandum eſt nomen, ita monumenta futura ſunt multa.* Senſit hominis memoriam optime ſervari in mentibus hominum, optimeque propagari ſcriptis virorum eloquentium.

7. IRATVS ſervo cum eum caſtigare pararet, & forte interveniret Xenocrates, *b* *Flagella*, inquit, *hunc puerum, nam ipſe ſum iratus.* Sibi diffiſus eſt homo philoſophus, ſentiens animi commotionem. At vulgus hominum tum maxime punit, cum iraſcitur.

8. RVRSVS alteri cuidam famulo ſic comminatus eſt, *c* *Loris te cæderem ni iratus eſſem.* Nihil iræ fidendum, ſapuit Syrus ille Terentianus, qui ſe conjicit in angulum, edormiturum quod biberat villum. At ita minus ſui compos eſt quam ebrietas.

9. CVM aliquando conſcendiſſet equum, mox deſcendit dicens, *d* *Se vereri*, μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ, id eſt, *ne equeſtri faſtu corriperetur.* Superbum animal eſt equus, & equitare quiddam habet magnificum parumque philoſopho dignum.

10. TEMVLENTIÆ deditis ſuadebat, *e* ut poti ad ſpeculum ſeſe contemplarentur, ita fore, ut ab eo vitio recederent, conſpecta fœditate,

11. NEGABAT oportere inebriari *f* præterquam in feſtis, in quibus ipſe Deus vinum porrigit. Feſtos dies decet hilaritas, ebrietas ſemper fœda eſt.

12. SOMNOLENTIAM improbabat, eoque ſcripſit in legibus, κοιμώμενος οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος. id eſt, *g* *Nemo dormiens ulla re dignus eſt.*

13. CVM à Dionyſio faſtidiretur, popoſcit congrediendi copiam: ea data hunc in modum diſſeruit. *h* *Si quem ſentires in Siciliam appuliſſe hoc animo ut ſibi malefaceret, qui tamen non data oportunitate nihil mali faceret, an hunc impune dimitteres?* Cum Dionyſius reſpondiſſet, Nequaquam ô Plato. Oportet enim hoſtium non facta ſolum, verum & amici propoſitum ulciſci. Plato ſubjecit, *Tum ſi quis*

a *Immortalitas.* b *Moderate.* c *Moderate.*
d *Modeſte.* e *Temulentia.* f *Hilaritas fœda.*
g *Vigilantia.* h *Commode dictum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quis tibi benevolens veniſſet in Siciliam, ut tibi boni quippiam adferret, non faciat autem deſtitutus occaſione, num par eſſet hunc nulla relata gratia contemtum abjicere? Dionyſio percunctante quis eſſet ille, *Æſchines*, inquit, *vir & morum ſanctimonia cum quovis amicorum Socratis conferendus, & qui poßit dicendo meliores reddere, cum quibus habeat conſuetudinem. Is cum huc multum maris emenſus adnavigarit, ut ſuam philoſophiam ſibi impertiret, hactenus neglectus eſt.* Hæc tam commoda oratio effecit, ut rex & Platonem cui prius erat infenſior amplecteretur, & Æſchinem ſplendide magnificeque tractaret.

14. DIONEM ob formam & ob rerum geſtarum magnitudinem cum plurimi fieret ab omnibus, admonuit, a caveret metueretque contumaciam, cui comes eſſet ſolitudo: Inſolenter enim utentem rebus proſperis amici diſtituunt.

15. SI quando forte incidiſſet in eos qui præter decorum quippiam agerent, digreſſus conſuevit dicere. *b Nuncubi ego talis?* Nemo ſuam turpitudinem perſpicit, ſed ſibi quiſque aſſentator eſt. Ex aliis igitur diſcendum, quam indecora ſint quæ præter honeſtatem geruntur.

16. E DISPVTATIONE diſcedens ſolitus eſt admonere diſcipulos, *c Videte pueri ut otium in re quapiam honeſta collocetis.* Significans otium omnia mala docere adoleſcentes.

17. SOLET admonere, ut neque corpus ſine animo exerceamus, neque animum ſine corpore, ut pariter utriuſque curam habeamus. *Nam alterum athletarum eſt, alterum inertium.*

18. ROGATVS à Cyrenenſibus ut ipſis leges ſcriberet, ac reipubl. ſtatum componeret, recuſavit dicens. *Perdifficile eſſe condere leges tam felicibus:* indicans eos non facile parere ſalubribus monitis, qui ſucceſſu rerum elati ſibi felices viderentur,

19. POLVS ſophiſta reperiſſe dicitur quaſdam orationis delicias, veluti contraria inter ſe reddita membra comparia, ſimiliter deſinentia, quibus immodice putatur uſus. His ornamentis cum ſe jactaret inſolentius, Plato ſic hominem taxavit, ὦ πῶλε ἵνα προσείπω σε κατὰ σέ. id eſt,

a *Ferocia.* b *Exemplum ex aliis.* c *Otium.* d *Exercitatio.* e *Felicitas intractabilis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

id eſt, *a* *O Pole, ut te tuo alloquar modo.* Polus Græce ſonat pullum equinum: ipſo itaque ſtatim nomine tetigit hominis arrogantiam. Imitatus eſt & ὁμοιόπτωτον: πῶλε σε κατὰ σε.

20. ANTISTHENEM qui diſſerendo fuerat prolixior, ſic admonuit, *b* *Ignoras quod orationis modus ſit non is qui dicit, ſed qui audit.*

21. DICEBAT in morte amicorum quieſcendum eſſe *c* partim quod nondum liqueret, bonum eſſet an malum quod accidiſſet: partim quod acerbe ferenti nihil à luctu eſſet commodi. Tollitur enim dolor, ſi quis ſecum conſideret, quale ſit quod evenit.

22. IN Ariſtippum dixit, illi ſoli datum eſſe & pannis & chlamyde uti, quod apud Dyoniſium in purpura ſaltavit. Ad id alludens Horatius: Omnis, inquit, Ariſtippum decuit color. Hoc dictum quidam tribuunt Stratoni.

XENOCRATES *Chalcedonenſis.*

1. CVM Alexander magnus illi miſiſſet ingentem pecuniarum ſummam, ex ea dumtaxat tres minas recepit reliquum referri juſſit, dicens, *d* ipſi pluribus eſſe opus, qui plures aleret.

2. PASSEREM qui fugiens imminentem accipitrem ſeſe in Xenocratis ſinum conjeciſſet, texit, fovitque, ac demulcens, dimiſit dicens, *e* ſupplicem non eſſe prodendum.

3. A BIONE dictis laceſſitus, *f* *Non ſum*, inquit, *tibi reſponſurus, neque enim tragœdia cum à comœdia taxatur, dignatur eam reſponſo.* Nota eſt veteris comœdiæ licentia, in qua multa ſcommata jaciuntur & in ipſos poëtas, & fabularum perſonas: at tragœdia non dignatur viciſſim humiles perſonas attingere.

4. AD quendam nec geometriæ, nec muſices, nec aſtrologiæ peritum, ad ſcolam tamen ipſius commeantem, *g* *Abi*, inquit, *anſam philoſophiæ non habes*: hoc eſt, non es ad philoſophiam docilis, nullis inſtructus diſciplinis.

Alii

a *Affectata oratio.* b *Breviloquentia.* c *Luctus.* d *Pecunia contemtus.* e *Innocentia,* f *Animoſe.* g *Docilitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Alii ferunt illum ita loquutum, παρ' ἐμοὶ πόκος οὐ κνάπτεται, id eſt, *apud me vellus non maceratur*: lana rudis non ſtatim traditur veſtiario, ſed fulloni.

5. CVM Platoni Dionyſius diceret, aliquis auferet tibi caput. Xenocrates qui tum Præceptori aderat, *a Non prius*, inquit, *quam hoc*: ſuum oſtendens caput.

6. CVM in convivio cæteris multa garrientibus ſolus nihil diceret, interroganti cur unus omnium ſileret, *b Quoniam*, inquit, *loquutum fuiſſe penituit aliquando, ſiluiſſe nunquam*. Hoc Plutarchus in libello περὶ τῶν ὑγιεινῶν tribuit Simonidi.

7. ALEXANDER ad hunc legatos miſit cum aliquot talentis, quos ille in Academiam perductos parca tenuique cœna excepit. Poſtridie interrogantibus cui vellet adnumerari pecuniam, *c Quid*, inquit, *Itane vos ex heſterna cœna non intellexiſtis me pecunia non indigere?* Philoſophus Ethnicus rejecit à ditiſſimo liberaliſſimoq; rege ultro delatam ingentem pecuniæ ſummam: & nunc pro ſanctis haberi volunt, qui extremam profeſſi paupertatem in tantum ut horreant etiam ærei nummi contactum non aliter quam viperæ, non referendis artibus venantur divitum ac pauperum liberalitatem.

8. DIXIT nihil referre, *d* utrum pedes an oculos inferas in ædes alienas: videlicet deterrens ab omni curioſitate rerum ad nos nihil attinentium.

9. DICEBAT *e* pueris aures eſſe muniendas follibus potius quam athletis: quod plus ſit periculi ne puerorum aures occupentur pravis ſermonibus, quam ne athletarum aures pateant ad ictus. Maxima, inquit Satyricus, debetur puero reverentia.

CRANTOR *Solenſis.*

10. SENARIVM hunc ex Bellerophonte Euripidis probare ſolet, Οἴμοι, τί δ' οἴμοι; θνητά τοι πεπόνθαμεν. *f Eheu, quid heu? nobis quod hominum eſt accidit.* Senſit quid-

a *Amicitia.* b *Taciturnitas.* c *Pecuniæ contemtus.*
d *Curioſitas.* e *Pueri reverentia.* f *Fortiter.*

quidquid ulli hominum accidit, hoc unicuique poſſe accidere. Nihil igitur nec inexſpectatum videri oportere, nec intolerabile.

ARCESILAUS.

1. SI quando probabat aliquid, dicere ſolitus eſt, Φημὶ ἐγὼ, id eſt, *a* *ajo*, ſive *mihi videtur*, ſive *fateor*. Si quid diſplicebat, dicebat, οὐ συγκατατεθήσεται τούτοις ὁ δεῖνα, id eſt, *his non aſſentietur ille*, nominato quopiam: ſimul & in aſſeverando ſervans modeſtiam, & in contradicendo, fugiens invidiam.

2. PERCVNCTANTI qui fieret ut ab aliis ſectis multi deficerent ad Epicureos, ab Epicureis nulli deſciſcerent ad alios, *b* *Quoniam*, inquit, *ex viris galli fiunt, ex gallis viri nequaquam*. Sentiens homines eſſe proniores ad voluptatem quam ad virtutem. Gallos dixit ſacerdotes Cybelis eviratos. Porro voluptatem amplecti feminarum eſt potius quam virorum.

3. CVM hoſpites quoſdam una cum amicis acciperet convivio, cœna quidem appoſita eſt, ſed deerat panis, videlicet pueris oblitis emere. Hic ille ridens, *c* *Quam*, inquit, *res eſt apta conviviis apparandis eſſe ſapientem*: Sentiens philoſophos in rebus vulgaribus minus ſapere, quam idiotas. Sed interim dedit exemplum philoſophicæ moderationis, quis enim ibi non incanduiſſet ira.

4. PAVPERTATEM comparabat *d* Ithacæ patriæ Vlyſſis, quod juxta Homerum aſpera quidem eſſet, ſed bona κουροτρόφος, id, juvenum altrix: dum eos conſuefacit frugaliter & continenter vivere, ad omnem virtutis functionem exercens.

5. DICERE ſolitus eſt, *e* quemadmodum ubi multi eſſent medici, ibi multi ſunt morbi: ita ubi permulti leges eſſent, ibi plurimum eſſe vitiorum.

6. DIVITEM quendam immodice delicatum, capillitio arte compoſito, oculis volubilibus ac lubricis, cum is alioqui caſtus & integer haberetur, ita taxavit, *f* *Quid refert*,

a *Modeſte*. b *Proclivitas ad deteriores*. c *Moderate*. d *Paupertas*. e *Legum multitudo*. f *Mollities*.

refert, inquit, *adverſi an averſi cinadi ſitis?* Senſit mentis integritati corporis etiam habitum & cultum oportere congruere.

BION *Boryſthenites.*

1. PERCVNCTANTI Antigono Homerico verſu, τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; Sentiens Bion ſe traductum de generis ac gentis ignobilitate, reſpondit ingenue. a *Pater meus libertus eſt, cubito ſeſe emungens*: ſignificans eum fuiſſe ſalſamentarium. Addebat illum Boryſtheniten fuiſſe genere, non facie, ſed in fronte geſtare ſcripturam amari domini: matrem fuiſſe è lupanari, cum cætera item nude commemoraſſet, adjecit verſum Homericum.

Ταύτης τοι γενεῆς, τούτου πατρὸς εὔχομαι εἶναι.

2. CVIDAM objicienti, quod adoleſcentem quendam ad ſe non pellexiſſet, b *Tenellus*, inquit, *caſeus non attrahitur hamo*. Significans pueros delicatos non eſſe ad philoſophiam accommodos.

3. ALTERI percunctanti quis eſſet maxime anxius, c *Qui in maximis*, inquit, *rebus cupit eſſe fortunatus*. Is enim mille curis diſtorquetur ut aſſequatur ardua, & aſſequutus æque torquetur ne amittat.

4. ROGATVS, eſſet ne ducenda uxor, d *Si deformem*, inquit, *duxeris, habebis pœnam: ſin formoſam, habebis communem*. In Græcis vocibus pluſculum eſt jucunditatis. ποινὴν & κοινήν. Hoc Antiſtheni adſcribitur. A. Gell. tribuit Bianti, lib. 5. cap. 11.

5. SENECTVTEM dicebat e portum eſſe malorum, quod omnes huc confugerent, ſperantes miſeriarum finem. Mori autem unicuique in promtu eſt. Id Ethnici quidam exiſtimabant eſſe præclarum, Chriſtiana pietas docet eſſe nefarium ſcelus.

6. GLORIAM dicebat eſſe f matrem annorum, ob id opinor, quod cum hominis vita ſit brevis, honeſta memoria in multa ſecula propagatur.

Z 7. FOR-

a *Genus pudendum.* b *Docilitas.* c *Tranquillitas.* d *Conjugium.* e *Senectus.* f *Immortalitas.*

7. FORMAM dicebat eſſe *a* bonum alienum. Sentiens extra hominem eſſe, quod ipſe ſibi nec dare poteſt, nec tueri datum. Animi bona vere noſtra ſunt.

8. DIVITIAS dicebat eſſe *b* nervos actionum, quod ſine his nihil agatur. Alius dixit nervos belli.

9. IN quendam qui prædia ſua devoraverat, *c Amphiaraum*, inquit, *terra abſorbuit, tu terram.*

10. AIEBAT magnum eſſe malum, *d* non poſſe ferre malum. Abſque hoc enim nulli poteſt eſſe vita ſuavis.

11. DAMNABAT homines *e* qui ſic exurerent, quaſi ſenſu vacarent, ſic adurerent quaſi ſentirent. Ob id, ni fallor, quod in bellis exuruntur omnia. Rurſum ſi leviter attingantur ab igni, offenduntur. Id enim appellat adurere.

12. DICEBAT eſſe optabilius *f* ſuam meſſem alteri largiri, quam alienam decerpere. Senſit felicius eſſe dare quam accipere.

13. AIEBAT, *g* facilem eſſe ad inferos viam. Nam illuc homines abire clauſis oculis. Morientibus enim clauduntur oculi.

14. ALCIBIADEM hoc elogio taxavit, *h* quod adoleſcens viros abduxiſſet ab uxoribus: juvenis factus uxores à viris.

15. RHODI cum Athenienſes darent operam rhetoricis, ipſe philoſophiam docebat. Ob id reprehenſus, ita reſpondit, *i Triticum advexi, & hordeum vendo.* Sentiens abſurdum eſſe, ab ipſo requiri deteriora, cum attuliſſet meliora. Nam philoſophia veluti triticum cibus eſt hominum, hordeum equorum: ſimul innuens ſolum philoſophum loqui, rhetores hinnire potius.

16. IN fabulis eſt, Danaidas puellas apud inferos huic addictas eſſe ſupplicio, ut pertuſis vaſis deferant aquam in dolium pertuſum. Bion dicebat, *k* gravius fore ſupplicium, ſi integris vaſis ac non pertuſis idem facerent: tum enim irent onuſtiores.

17. CVIDAM immodice loquaci, ut ſibi ſubveniret oranti,

a *Forma.* b *Divitiæ.* c *Profuſio.* d *Tolerantia.*
e *Salſe.* f *Liberalitas.* g *Mors facilis.* h *Libere.*
i *Philoſophia potior rhetorica.* k *Correctio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

oranti, reſpondit, *a Abunde tibi morem geram, ſi advocatos miſeris, non venias ipſe.*

18. EVENIT ut cum ſcelerosis navigans incideret in prædones. Illis dicentibus, Actum eſt de nobis ſi agnoſcamur, *b Et de me*, inquit, *niſi agnoſcamur*. Bonis innotuiſſe ſalus eſt.

19. ARROGANTIAM dicebat eſſe *c* profectus obſtaculum, indocilis enim eſt, qui mavult doctus videri quam eſſe.

20. IN divitem quendam ſordidum ita loquutus eſt: *d Hic facultates ſuas non poßidet, ſed ipſum poßident facultates.*

21. DIVITES ſordidos dicebat *e* ita facultatum ſuarum curam habere, quaſi eſſent propriæ: rurſus ex iiſdem nihil capere utilitatis, quaſi eſſent alienæ.

22. AIEBAT *f* juvenes uti debere fortitudine, ſenes valere prudentia. Nam his rerum uſus conciliavit ſapientiam.

23. DICEBAT prudentiam tanto cæteris virtutibus antecellere quanto cæteris ſenſibus præſtaret viſus, Nam oculi prælucent toti corpori, nec ulla eſt virtus abſque, prudentia. Nam quomodo juſtus reddet cuique ſuum, niſi prudentia commonſtret quid cui debeatur?

24. DOCEBAT *g* nulli exprobrandam eſſe ſenectutem, ad quam omnes optent pervenire. Abſurdum eſt enim aliis probro dare, quod quis optat ſibi contingere.

25. CONSPICIENS quendam triſti vultu qui habebatur invidus, *h Neſcio*, inquit, *utrum tibi aliquid acciderit mali, an alteri boni quippiam.* Invidus enim non minus diſcruciatur aliena felicitate quam ſuo infortunio.

26. IMPIETATEM dicebat *i* malam eſſe contubernalem fiduciæ, & adjecit verſiculum Euripidis,

Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα κἂν θρασύς ομός τις ᾖ.

Id eſt:

Servum facit quamvis ferocul um virum.

Senſit ibi non eſſe libertatem, ubi eſt mala conſcientia: nec eum poſſe libere loqui, cui crimen impietatis vere

a *Loquacitas.* b *Innocentia tuta.* c *Indocilis.*
d *Avarus.* e *Prudentia ſenilis.* f *Senectus.*
g *Invidia.* h *Securitas.*

poteſt objici: nec frui tranquillilate animi, qui numen habet iratum.

27. DICEBAT *a* amicos, quales quales eſſent retinendos eſſe, ne videamur aut malos recepiſſe in familiaritatem, aut bonos rejeciſſe.

28. DICERE ſolitus eſt: *b* quemadmodum proci Penelopes, quoniam cum Penelope commiſceri non potuerunt, cum illius ancillis rem habuerunt: ita qui philoſophiam aſſequi non poſſunt, in aliis frivolis diſciplinis ſemet exercent.

29. FAMILIARES ſuos admonebat, *c* ut hoc argumento putarent ſe profeciſſe in philoſophia, ſi jurgantes & conviciantes perinde audirent ac ſi recitarent verſus illos Homericos:

ὦ ξεῖν', ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας,
Οὖλέ τε καὶ μάλα χαῖρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν.

Id eſt,

Quando vir haud nequam, nec ſtultus amice videris,
Permultum ſalve atque vale, Dii proſpera donent.

LACYDES *Cyrenæus.*

30. ACCERSITVS ab Attalo rege, reſpondit, imagines eminus eſſe ſpectandas: innuens arctam aſſiduamque familiaritatem ſæpe minuere virtutis admirationem.

CARNEADES.

31. CARNEADES fertur admodum fuiſſe vocalis. Itaque quodam tempore gymnaſiarchus, id eſt, ſcholæ princeps, miſit qui diceret, ne tantopere clamaret, cui reſpondit, *Da mihi vocis modum.* Ad quod rurſus eleganter princeps, Modum habes, nempe auditores. Siquidem pro numero auditorum temperanda vox eſt.

32. DICERE ſolet, *d* divitum ac regum filios nihil

a *Prudentia.* b *Gravitas.* c *Moderatio.*
d *Principum inſtitutio.*

nihil recte diſcere præterquam equitare: quod his omnes adulentur, ſolus equus non curans regem gerat an privatum, tergo excutit quiſquis equitandi fuerit imperitus.

ARISTOTELES *Stagirites.*

1. CVM Xenocratis æmulatione cœpiſſet habere ſcholam, hoc carmen uſurpavit *a*,

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, ξενοκράτην δ' ἐᾶν λέγειν, id eſt, Silere turpe, ac Xenocratem pati loqui. Alii pro Xenocrate ponunt Iſocratem.

2. CALLISTHENEM diſcipulum liberius multa dicentem apud Alexandrum Homerico carmine admonuit *b*,

Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις.

Talia nate loquens haud multo tempore vives.

Nec male divinavit, nam libertas illi fuit exitio.

3. IN jus vocatus quod Hermiam mulierem quam amabat, hymno quaſi deam celebraſſet, calumniæ moleſtiam Homerico verſu teſtatus eſt, in ipſo ſtatim defenſionis initio *c*,

Ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.

4. ROGATVS quid lucri facerent mendaces, *d Vt vera,* inquit, *loquentibus non credatur.*

5. INCREPANTI quod homini malo dediſſet eleemoſynam, *e Non mores,* inquit, *ſed hominem commiſeratus ſum.* Etiam improbis in neceſſitate ſuccurrit vir bonus Debetur enim hoc officium ſi non meritis illius qui juvatur, certe naturæ. Et bonus fieri poteſt qui malus eſt.

6. ILLVD amicis ac diſcipulis inter diſſerendum frequenter ſolet ingerere, *f Viſum accipere lumen à circumfuſo aëre, animum autem à diſciplinis liberalibus.* Sentiens ingenium adoleſcentum mathematicis diſciplinis acui, & ad reliqua philoſophiæ myſteria reddi perſpicax.

a *Æmulatio.* b *Libertas intempeſtiva.* c *Calumnia ex calumnia,* ὀδυσ η. d *Vanitas.* e *Benignitas in quoſvis.* f *Lux animi.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

7. CREBRO taxabat Athenienſes, *a* quod cum duas res, frumenta ac leges inveniſſent, frumentis uterentur, legibus nequaquam. Alludens ad Triptolemum Athenienſem, cujus miniſterio Ceres uſa eſt in ferendis legibus ac tritico.

8. ERVDITIONIS radices dicebat amaras eſſe, ſed fructus dulces.

9. PERCVNCTANTI quid cito ſeneſceret, *b Gratia,* inquit. Sentiens injuriæ memoriam eſſe tenaciſſimam, beneficii breviſſimam.

10. INTERROGATVS quid eſſet ſpes, *Vigilantis,* inquit, *ſomnium,* Multa ſibi promittunt inania qui ſpe ducuntur. Et Maro, Qui amant, ſibi ſomnia fingunt.

11. DIOGENES Ariſtoteli obtulit caricam, cogitans, ſi non acciperet, illum ſententiam aliquam eſſe meditatum. At Ariſtoteles accepta carica, dixit, *c Et caricam & ſententiam perdidit Diogenes.* Huic ſimillimum eſt, quod ante tributum eſt Crateti.

12. CVM iterum illi caricam porrigeret Diogenes, accepit, & ſublato in cœlum vultu more puerorum, *d Magnus,* inquit, *Diogenes:* moxque illi reddidit caricam. Notans, opinor, ab illo captari laudem munificentiæ.

13. DICERE ſolet, *d* tria ad parandam ſapientiam potiſſimum neceſſaria, naturam, doctrinam, & exercitationem. Invita Minerva fruſtra laboratur: recte diſcitur à doctis: exercitatio conſummat eruditionem.

14. CVM accepiſſet quendã in ipſum dixiſſe convicia. *e Abſentem,* inquit, *vel loris cadat:* docens ea prorſus eſſe contemnenda quæ non lædunt, niſi quis ſe lædi putet.

15. PVLCRITVDINEM dicebat quavis epiſtola efficaciorem ad commendationem. Sunt qui hoc adſcribant Diogeni. Ariſtotelem vero *f* formam ſolitum appellare donum, quia gratis contingit à natura. Eandem Socrates appellavit exigui temporis tyrannidem, quod formæ gratia mox defloreſcat: Plato naturæ prærogativam, quod paucis contingat: Theophraſtus ſilentem fraudem, quod abſque verbis perſuadeat: Theocritus ebur-

a *Salſe.* b *Beneficii oblivio.* c *Captatio.*
d *Doctrina quibus paretur.*
e *Magnanime.* f *Forma.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

eburneum detrimentum, quod grata quidem ſit aſpe-ctui, ſed multorum incommodorum cauſſa. Carneades ἀδορυφόρητον βασιλείαν, id eſt, regnum abſque ſatelli-tio, quod formoſi impetrent quidquid volunt, nulla ad-hibita vi. Refert Laërtius

16. INTERROGATVS qua re differrent docti ab indoctis, a *Qua vivi*, inquit, *à mortuis*. Sentiens hominem abſque litteris ſtatuam eſſe verius quam ho-minem.

17. DICEBAT eruditionem in proſperis eſſe or-namentum, in adverſis refugium. Parentes qui recte libe-ros ſuos inſtituiſſent, ajebat multo honorabiliores eſſe iis qui tantum genuiſſent, quod ab his contigiſſet vivere, ab illis etiam bene vivere.

18. CVIDAM glorianti quod eſſet à magna cele-brique civitate, dicebat hoc nihil referre, b ſed an ce-lebri patria dignus eſſet.

19. ROGATVS quid eſſet amicus, c *Vna*, in-quit, *anima in duobus corporibus*.

20. AIEBAT quoſdam homines ita parcere, quaſi ſemper eſſent victuri: rurſus alios d ita profundere, quaſi mox eſſent morituri.

21. PERCVNCTANTI qui fieret ut cum for-moſis diutius ac lubentius confabulemur, reſpondit e eam percunctationem eſſe cæci. Cæcus enim non ſentit formæ illecebram, nihilo magis quam colorum gratiam.

22. PERCVNCTANTI quid lucri cepiſſet ex philoſophia, f *Vt ea*, inquit, *nullo imperante faciam, quæ vulgus facit metu legum*. Idiota à furto abſtinet, quia lex minatur pœnam: philoſophus abſtinet, quia per ſe turpe eſt, etiamſi liceat impune.

23. INTERROGATVS quo pacto fieret, ut diſ-cipuli quam plurimum proficerent, *Si*, inquit, *præce-dentes gnaviter inſequantur, ſequentes non morentur*.

24. CVM garrulus quiſpiam ubi multa nugatus eſſet apud Ariſtotelem, tandem dixiſſet, Fortaſſis obſtrepo tibi nugis meis, g *Non hercle*, inquit, *neque enim adverti animum*.

a *Erudite*. b *Salſe*. c *Amicus*. d *Profuſio*.
e *Cæca percunctatio*. f *Virtus non cogitur*.
g *Salſe in garrulum*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

25. REPREHENSVS quod munus dediſſet improbo, *a* *Non homini dedi*, inquit, *ſed humanæ ſorti*. Hoc ſuperius aliis verbis commemoratum eſt.

26. ROGATVS quomodo amici eſſent tractandi, *Quomodo*, inquit, *nos ab illis tractari cuperemus.*

27. ERVDITIONEM dicebat optimum eſſe viaticum ad ſenectutem. Nam cætera ſenem aut deſtituunt, aut gravant etiam.

28. ILLVD frequenter habebat in ore, *b* ὦ φίλοι, ἐδεὶς φίλος, Sentiens multos eſſe amicos nomine, pauciſſimos aut nullos re.

29. ADMONEBAT *c* neminem de ſe debere prædicare, vel in laudem, vel in vituperationem: quod illud eſſet hominis vani & inanis, alterum ſtulti ac væcordis.

30. IDEM admonebat *d* ut voluptates contemplemur non venientes ſed abeuntes, hoc eſt, non à fronte, ſed à tergo. Venientes enim fucata ſpecie blandiuntur, abeuntes autem pænitentiam ac dolorem relinquunt.

31. DICEBAT Athletas, qui à libris arcentur, omnemque vitam in cavillis ſcurrilibuſque jocis tranſigunt, *e* ſimiles evadere gymnaſiorum ſtatuis, nempe pingues & ſaxeos.

32. CVM jam natus annos ferè ſexaginta duos, adeo laboraret ut admodum tenuis vitæ ſpes ſupereſſet, convenerunt ad illum diſcipuli rogantes, ut ex ipſis aliquem deligeret, qui in locum ejus ſuccederet. Inter auditores erant duo præcipui, Theophraſtus Lesbius, & Menedemus Rhodius. Ariſtoteles reſpondit, ſe quod petebatur facturum, ubi daretur oportunitas. Paulo poſt, cum rurſus ad eum eadem de cauſſa conveniſſent, dixit vinum quod biberet ſibi parum eſſe commodum, ac quæri juſſit exoticum, vel Rhodium, vel Lesbium. Id ſimul atque curatum eſt, guſtato Rhodio dixit, *f* *Firmum hercle vinum & jucundum*: Mox guſtato Lesbio. *Vtrumque*, inquit, *egregie bonum ſed Lesbium ſuavius eſt*. Id ubi dixit, nulli dubium fuit, quin lepide ſimul & verecunde ſucceſſorem ſibi

a *Benignitas*; b *Amicus rara res.*
c *Modeſtia.* d *Voluptas.* e *Imperitia.*
f *Civiliter.*

ſibi ea voce, non vinum delegiſſet: probavit utrunque, nec tamen auditoribus eligendi jus ademit. Sed Græcus ſermo pluſculum habet civilitatis: quod οἶνος, id eſt, vinum, apud Græcos ſit generis maſculini: ut hæc vox, ὁ λέσβιος ἡδίων, poſſit & ad perſonam accommodari.

THEOPHRASTUS *Ereſius.*

1. DICEBAT *a* potius eſſe fidendum effreni equo, quam verbo incompoſito. Nemo non metuit inſidere equo infreni, at plus eſt periculi à lingua effreni.

2. AD eum qui in convivio perpetuo ſilebat, *b* *Si,* inquit, *indoctus es, prudenter facis: ſin doctus es, imprudenter.* Iucundius effertur à Plutarcho: *Si ſtultus es, rem facis ſapientem, ſi ſapiens, ſtultam.* Eſt aliqua ſapientiæ pars, ſilentio ſtultitiam tegere.

3. HABEBAT ſemper in ore, *c* nullum eſſe ſumtum pretioſiorem tempore. Solum enim hoc recuperari non poteſt, & tamen vulgo nihil habetur vilius tempore.

4. IN quendam Caſſandri amicum ſimis naribus jecit hoc ſcomma, *d* *Demiror,* inquit, *oculos tuos non canere, cum illis naſus ſit additus:* quod naſus fiſtulæ ſpeciem præberet. Refert Plutarchus in Sympoſiacis.

DEMETRIUS *Phalereus.*

1. CVM audiſſet Athenienſes fuiſſe demolitos ſtatuas ſuas, quas illi poſuerant, *e* *At virtutem,* inquit, *non everterunt, cujus gratia illas poſuerant.*

2. DICEBAT *f* ſupercilia puſillum eſſe corporis membrum, tamen totam offuſcare vitam, inſuaves enim ſunt ad omnem vitæ conſuetudinem triſtes ac ſuperſtitioſi.

3. ARISTOPHANES in comœdia Plutum inducit cæcum. At hic dicebat non ſolum Plutum, id eſt, divi-

a *Lingua.* b *Silentium.* c *Temporis parſimonia.*
d *Ridicule.* e *Animoſe.* f *Supercilioſi.*

tias, eſſe cæcum, verum etiam *a* Fortunam, Pluti ducem: ut jam ſit illud proverbii, Cæcus cæco dux. Fortuna ſæpe largitur indignis ſua munera.

4. QVANTVM in bello valeret ferrum, *b* tantum dicebat in Repub. valere orationem. Illic enim res geritur viribus, heic perſuaſione.

5. CONSPICATVS juvenem intemperantiæ deditum, *c* *Ecce*, inquit, *quadratus Mercurius, habens ſyrma, ventrem, pudenda & barbam.* Sentiens illum non eſſe hominem, ſed ſtatuam, qualis in viis ſolet poni Mercurio: hoc illi diſſimilem, quod effæminatorum more traheret veſtem, quod deditus eſſet ventri ac libidini, quodque barbatus eſſet, cum nihil horum habeat Mercurius.

6. HOMINVM faſtuoſorum *d* ſublimitatem dicebat amputandam, ſed relinquendam ſobrietatem, Talia enim ingenia non ſunt deſperanda, ſed quod redundat, recidendum eſt.

7. ADMONEBAT adoleſcentes, *e* ut domi parentes, in via obvios, in ſolitudine revererentur ſeipſos. Pudor teneram ætatem optime deterret à peccando, qui nuſquam non adeſt, ſi quis revereatur ſeipſum.

8. AIEBAT *f* veros amicos in rebus lætis adeſſe vocatos, in adverſis invocatos, & ultro. At vulgo fit ſecus.

9. PTOLOMÆVM regem adhortari ſolet, *g* ſibi pararet libros de regno deque militari imperio gerendo tractantes, eoſque diligenter evolveret, propterea quod ea de quibus amici non audent admonere reges, in libris ſcripta habeantur.

10. CVM exſularet, ac Thebis inglorius humiliſque viveret, audiſſetque Cratetem philoſophum, qui ipſum inviſeret, multa placide prudenterque de moderate ferendo exſilio diſſerentem, *h* *Male ſit*, inquit, *negotiis & occupationibus, per quas hactenus talem virum non licuit cognoſcere.*

CRATES *Thebanus, Cynicus.*

1. VULGO dictus eſt *i* θυρεπανοίκτης, id eſt, oſtio-

a *Fortuna cæca.* b *Orationis vis.* c *Indoctus.*
d *Ingenia erecta.* e *Reverentia.* f *Amicus in adverſis.*
g *Lectio utilis.* h *Philoſophia.* i *Curioſitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

oſtiorum apertor, quod in omnes domos irrumperet, & ſi quid diſplicuiſſet, reprehenderet Cynica libertate. Id cognominis hodie rectius in quoſdam πτωχοτυράννους,

2. ROGATVS quid illi è philoſophiæ ſtudio acceſſiſſet emolumenti, reſpondit *a*,

> Θέρμων τε χοίνιξ, καὶ τὸ μηδενὸς μέλειν.
>
> Id eſt,
>
> *Chœnix lupini, & abſque cura vivere.*

Sentiens ſe minimo contentum ob libertatem ſuaviter vivere.

3. AMORE laborantibus oſtendit remedia. *b* *Amori*, inquit, *medetur fames: ſin aliter, tempus: quod ſi nec his uti poſſis, laqueus.* Luxus fere alit amorem: tempus omnia aut tollit, aut certe mitigat. Hæc remedia ſi nihil proſunt, ſupereſt laqueus, ut morbus finiatur ſuſpendio. Græca ſonant jucundius, λιμὸς, χρόνος, βρόχος.

4. DICEBAT *c* philoſopho nulla re opus eſſe. Eoque pecuniam depoſuit apud trapezitam hac conditione, ut ſi liberi eſſent idiotæ, traderet eam illis: ſin philoſophi, nummos diſtribueret in plebem: quod indoctis opus eſſet pecunia, philoſopho non opus, nec utilis.

5. CELEBRATVR illius ephemeris ad hunc habens modum, *d* *Ponito coquo minas decem, medico drachmam, adulatori talenta decem, conſiliario fumum, ſcorto talentum, philoſopho triobolum.* Notabat hominum ſtultitiam, qui in res honeſtas & cum primis neceſſarias minimum ſumerent impendii, ad turpia prodigi.

6. FILIUM Paſiclem, ſimul ut exceſſerat ex ephebis, perduxit ad ancillæ domicilium, dicens, *e* *Hoc tibi eſt patrium conjugium.* Nam mœchi tragici præmia referunt exſilia ac cædes, comici ſcortatores ex luxu ac temulentia lucrifaciunt inſaniam. Senſit quaſi tragicam eſſe rem adulterium, quod hujus fere atrox ſit exitus: uti ſcortis rem eſſe comicam, id enim non punitur ſupplicio capitis, ſed tamen qui depereunt in meretricem, in comœdiis inducuntur inſanis ſimiles: at cum ancilla tua rem habere,

Z 6

a *Parvo contentus.*
b *Amoris remedia.*
c *Philoſophus non eget.*
d *Sumtus præpoſterus.*
e *Venus parabilis.*

bere, nihil eſt periculi. Hoc accipiatur velut ab ethnico dictum.

7. CUM pro quodam ſupplicaret gymnaſii principi, procumbens attigit coxam illius pro genibus. Nam ſupplices ex more genua contingebant. Indignanti gymnaſiarcho, *a* *Quid*, inquit, *an non hæc æque tua ſunt ac genua?* Notans obiter vulgi ſuperſtitionem, qui certa membra certis rebus dedicavit: velut aurem memoriæ, naſum irriſioni, genua miſericordiæ, cum hæc ad totum hominem pertineant.

8. NEGABAT *b* inter homines quempiam inveniri poſſe, qui non aliqua in parte laberetur, addens nullum inveniri malum Punicum, in quo non ſit aliquod granum ſupputre.

9. NICODROMVS citharœdus hujus dictis laceſſitus, impegit illi pugnum in os & ſuggillavit. *c* At Crates fronti impoſuit tabellam in qua ſcriptum erat, Nicodromus faciebat: itaque cum livore ſuo obambulans traduxit citharœdum, feſtiviter alludens ad artificum morem, qui operibus ſuis inſcribunt, Apelles aut Phidias faciebat. Simile quiddam narratur de Diogene pulſato.

10. A MAGISTRATV objurgatus quod præter leges ac morem Athenienſium ſindone veſtiretur, ait, *d* *Quid ſi Theopraſtum vobis oſtendam ſindone amictum?* diffidentes, ac ut oſtenderet flagitantes, adduxit ad tonſtrinam: oſtenditque Theopraſtum, qui tum forte tondebatur, linteo amictum, quod Græci à contegendis humeris ὠμόλινον vocant: ſubmonens omnibus ad uſum uti licere. Nam ſi per ſe turpe eſſet uti linteis, ne in tonſtrina quidem eſſet honeſtum.

11. DEMETRIO Phalereo indignatus eſt quod ipſi panes ac vinum miſiſſet, dicens. *e* *Vtinam fontes etiam panes ferrent.* Sentiens vino philoſopho nihil opus eſſe, atque hoc ipſum eſſe ſubmoleſtum, quod panis non æque parabilis eſſet ac potus.

12. ERAT corpore deformi, cumque in certaminibus nudatus ob id eſſet riſui, ſublatis manibus dicere ſolet, *f* *De oculis ò Crates, reliquoque corpore bono animo eſto:*

a *Ridicule.* b *Nemo ſine vitio.* c *Facete.*
d *Facetum.* e *Paucis contentus.*
f *Vires forma præſtant.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

eſto : nam iſtos qui nunc te derident, mox conſpicies morbo contrahi, teque beatum prædicare, ac ſeſe ignaviæ damnare. Significans formam nihil facere ad victoriam, ſed robur ac laborum tolerantiam qua cæteros antecedebat.

13. ROGATVS quo ad eſſet philoſophandum, *Donec*, inquit, *exercituum duces qui ſunt, videbuntur eſſe agaſones:* ſentiens, opinor, ibi maxime opus eſſe philoſophia, ubi qui populo præſunt, ſtolidi ſunt & indocti, & homines quibus imperant, habent pro aſinis.

14. EOS qui cum *a* adulatoribus viverent ajebat eſſe deſertos non aliter quam vituli ſunt inter lupos. Neque enim illos adeſſe quos oportet, neque cum iis qui adſunt habere ſocietatem, cum ſint inſidiatores.

15. ALEXANDRO percunctanti num cuperet reſtitui patriam ſuam, *b* *Quid opus eſt*, inquit, *Fortaſſis eam alius Alexander reſtitutam diruet.*

16. DICEBAT ſe pro patria habere *c* gloriæ neglectum & paupertatem, in quæ nullum jus haberet fortuna. Ajebat ſe Diogenis civem eſſe, qui nullis invidiæ patebat inſidiis. Opes enim ac nominis ſplendor conciliant invidiam.

17. METROCLES hoc vitio laborabat, ut inter diſſerendum ſubinde crepitum ventris emitteret. *d* Eam ob cauſſam domi mærens ſeſe continebat. Huic mederi ſtudens Crates, de induſtria multum lupinorum devorat, ac Metroclis ædes adiit: Perſuaſitque nihil eſſe mali quod accidiſſet, immo potius fore prodigioſum, niſi homo humano more flatum ventris emitteret: atque interim ipſe inter colloquendum crebro crepitum ventris edidit. Hoc pacto, & ſervavit puſillanimem, & diſcipulum ſibi paravit.

18. QVENDAM deliciis luxuique deditum ita per jocum admonuit, *e* *Ne pro lenticula ſemper augens patinam in ſeditionem nos conjicias.* Sentiens è luxu cupediiſque plerunque naſci diſſidia. Lenticula philoſopho cibus eſt, λοπὰς carnes habet, & in divitum menſis circumfertur.

a *Adulatio*, b *Patriæ neglectus.*
c *Tranquillitas tuta.* d *Pudor inutilis.*
e *Seditio.*

19. DIVITVM *a* opes dicebat eſſe ſimiles ficis arboribus in præruptis locis, è quibus ut homines nihil caperent fructus, ſed corvi tantum ac milvii: ita ex illorum facultatibus tantum alerentur ſcorta & adulatores. Refert Plutarchus.

20. MVNDVM muliebrem dicebat eſſe quod ornat fæminam: ornat autem id quod eam reddit compoſitiorem ac modeſtiorem, *b Verum id non præſtat*, inquit, *neque ſmaragdus, neque purpura, ſed quæcunque adderent vim ac ſpeciem honeſtatis ac verecundiæ*, Græcis κόσμος & mundum ſonat & ornamentum. Inde κοσμεῖν ornare.

EPICTETVS.

1. EOS qui barba & pallio, verbiſque magnificis philoſophos agebant, dicere ſolet eſſe philoſophos ἄνευ τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ λέγειν, id eſt factis procul, verbis tenus.

1. IDEM conſpiciens quendam impuris moribus audacem, confidenti lingua, improbo tamen ſtudio philoſophiæ diſciplinas contrectare, inclamabat Deum atque hominum fidem, his verbis increpans hominem, *O homo, vide quo mittas, num purgatum ſit vas.* Nam ſi ad arrogantiam iſta immiſeris, interierint: ſi computruerint, in urinam aut in acetum vertentur, aut ſi quid his deterius. Senſit eruditionem eſſe pernicioſam, ſi in animum inciderit pravis affectibus corruptum: & quo quæque diſciplina ſanctior, hoc fit pernicioſior, ſi contigerit improbo. Velut bono theologo nihil melius, malo nihil peſtilentius.

3. IDEM philoſophiæ ſummam duobus verbis comprehendere ſolitus eſt, ἀνέχου καὶ ἀπέχου, id eſt, *c ſuſtine & abſtine*: quorum prius admonet, ut mala quæ incurrunt, æquo animo toleremus: poſterius, ut à voluptatibus temperemus. Ita enim fiet ut nec adverſis dejiciamur.

a *Profuſio.* b *Ornatus mulierum.*
b *Breviloquentia.*

muſ, nec proſperis corrumpamur. Refert Gellius lib. 17. cap. 19.

METROCLES.

4. LIBROS ſuos exuſſit dicens *a*,

τὰ δ᾽ ἐς ὀνείρων νερτέρων φαντάσματα.

Sunt inferorum hæc ſomniorum imagines.

Sentiens eſſe nugas ac deliramenta quæ ſcripſerat.

5. DICEBAT res alienas emi pecunia, ut domum veſtemque, *b* ſed diſciplinas liberales emi tempore. Requirunt enim diuturnum ſtudium, cum pecunia data ſtatim fiat poſſeſſor fundi.

HIPPARCHIA *Metroclis ſoror.*

6. ADAMAVIT Cratetem, apud parentes minitans ſe ſibi conſcituram necem ni philoſopho nuberet. Ab hoc affectu cum nec parentum verbis, nec Cratetis adamati ſuaſu revocari poſſet, Crates ſurgens detracto pallio nudavit tergum gibbo deformatum, Ne quis circumveniatur, inquit, hic eſt ſponſus: & projecto baculo & pera, Hæc, inquit, dos eſt. Super his delibera, neque enim mihi conjux eſſe poterit, niſi cui placeat idem inſtitutum. *c* Cum accepiſſet condicionem puella, mox ſubſtrato pallio cum illa congreſſus eſt, parentibus adſtantibus. Itaque conſummatum eſt Cynicum matrimonium.

7. THEODORUM impium, cui cognomen erat ἄθεος, hujuſmodi ſophiſmate conſtrinxit, *d* *Quod faciens Theodorus non diceretur injuſte agere, idem ſi faciat Hipparchia, non diceretur injuſte agere.* Cum annuiſſet ille, ſubjecit, *Sed Theodorus ſeipſum percutiens non diceretur injuſte agere, nec igitur Hipparchia ſi idem faceret.* Ad id Theodorus nihil reſpondit, ſed ſuſtulit illius pallium, ut enudaret pudenda. Cum illa nihil hac re turbaretur, objecit

a *Modeſte.* b *Eruditio ſtudio venalis.*
c *Mulier Cynica.* d *Argutia mulieris.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

jecit ei verſu Iambico, quod à muliebribus officiis ad virile in ſtitutum defeciſſet.

Τίνη τὰς παρ' ἱςοῖς ἐκλιπȣ̃σα κερκίδας.

Radios apud telas reliquit femina, Quidam codices habebant Ἤνι, id eſt, cui, quidam, τύνη: legendum ſuſpicor γυνὴ, ut omiſſo articulo legamus γυνὴ παρ̕ ἱςοῖς ἐκλιπȣ̃σα κερκίδας. Cui illa, a *Num tibi videor male mihi conſuluiſſe, quæ quod temporis impenſura fueram telis, impendi diſciplinis?*

ZENO *Citticus.*

1. DICITUR conſuluiſſe oraculum, quo pacto poſſit vitam optime inſtituere, reſpondit deus. b εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς, id eſt, ſi concolor fieret mortuis. Ille ſentiens ſe vocari ad lectionem veterum, contulit ſeſe ad philoſophiam. Dicitur autem Zeno natura fuiſſe colore fuſco. Studium ac victus parſimonia maciem & pallorem conciliat homini.

2. NEGOTIATOR purpuram vehens, naufragium fecit juxta Pireum, atque hac occaſione ſeſe contulit ad philoſophiam. itaque ſolitus eſt dicere, c *Tum bene navigavi, cum naufragium feci.* Alii narrant, eum cum Athenis eſſet, audiſſetque merces periſſe naufragio, dixiſſe, *Bene facis fortuna, quæ me ad philoſophiam, (alii ad pallium) appellis.*

3. ANTIGONUS rex admirantibus quamobrem tanti faceret Zenonem, reſpondit, d Quoniam cum multa à me acceperit, nunquam tamen emollitus eſt. Ejus mortem cum audiſſet, ingemuit dicens, Quale theatrum perdidi: Erat enim Zenon acerrimi judicii, & ab aſſentando alieniſſimus.

4. IN quendam circa formæ curam ſtudioſiorem quam deceret virum, cum imbricem lente ac circumſpecte tranſiret, e *Merito*, inquit, *ſuſpectum habet lutum, in quo non poteſt ſeipſum ut in ſpeculo cernere.*

5. CUM

a *Mulier erudita.* b *Studium.* c *Iactura felix*
d *Integritas.* e *Molliores.*

5. CUM Cynicus quiſpiam dicens, in lecytho ſuo nihil eſſe olei, peteret à Zenone, Zeno negavit ſe daturum ſed tamen abeuntem admonuit, *a* expenderet uter ipſorum eſſet impudentior. Poſtulatoris impudentiam impudenti negatione penſabat,

6. IPSE ſimul & Cleantes aſſidebant Chærimonidæ, cumque ſentiret affectum amoris, ſurrexit. Hoc admirante Cleanthe, *b* *Etiam à bonis*, inquit, *medicis audio, adverſus inflationes optimum eſſe remedium quietem.* Subduxit ſe vir integerrimus, imminenti periculo.

7. QVIDAM in convivio accumbens Zenoni, eum qui ſub ipſo ſedebat pulſabat pede, Zeno viciſſim pulſabat illius genua, & ad ipſum converſo, *c* *Quid igitur putas hunc pati, qui infra te accumbit*, Ita multi offenduntur, quamvis levi incommodo, cum alios ipſi majoribus afficiant, nec ſentiant.

8. ELEGANTER ac polite loquentium *d* ſermones ajebat eſſe ſimiles pecuniæ Alexandrinæ, oculis blandienti, atque undique ſcripturam habenti more nomiſmatis, nihilo tamen eſſe meliorem. Rurſus qui magis ſtuderent utilia dicere quam nitida, ſimiles eſſe dicebat tetradrachmis, temere ac ruditer percuſſis, quæ ſæpe picturatis illis nummis præponderarent. In nummo non ſpectatur elegantia ſculpturæ, ſed pondus ac materia: ita non refert quam ſit elegans oratio, ſed quam gravis & utilis.

9. AD Ariſtonem diſcipulum multa temere garrientem quædam etiam præcipitanter confidenterque, *e* *Fieri*, inquit, *non poteſt, quin te pater ebrius proſeminarit*: oderat futilem loquacitatem, ipſe in dictis tum brevis tum gravis.

10. QVODAM in convivio immoderatius vorante opſonia, neque quidquam aliis reliquum faciente, Zeno piſcem ingentem qui apponebatur, è patina ſuſtulit, quaſi ſolus illum devoraturus. Cum alter intuens Zenonem, ſignificaret ſe mirari impudentiam. *f* *Quid*, inquit, *putas convictoribus tuis accidere quotidie, ſi meam opſophagiam ferre non potes?*

18. ADO-

a *Par pari.* b *Continentia,* c *Admonitio civilis.*
d *Oratio gravis.* e *Loquacitas.*
f *Admonitio civilis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

11. ADOLESCENTEM curioſius quiddam quam pro ætate ſciſcitantem, adduxit *a* ad ſpeculum, utque ſe contemplaretur admonuit, Mox rogitavit, an videretur tali vultui ejuſmodi convenire quæſtiones proponere.

12. QVENDAM dicentem ſibi in multis diſplicere Antiſthenem, abuſus Sophoclis dicto, rogavit nunqua haberet Antiſthenes quæ placerent: ille reſpondit ſe neſcire. Hic Zeno; *b* *Et non te pudet*, inquit, *ſi quid ab Antiſthene perperam dictum eſt, excerpere ac meminiſſe: ſi quid recte dictum, id ne animadvertere quidem, nec tenere:* Idem morbus nunc habet plurimos qui in libris aliorum tantum ea venantur quæ carpant, bene dictorum nulla neque gratia neque memoria.

13 AD quendam dicentem, breves eſſe philoſophorum ſententias, *c* *Vera prædicas,* inquit, *oportet enim & ſyllabas illorum, ſi fieri poßit, eſſe breves.* Veritas multis verbis non eget, & rectius meminimus, quæ paucis verbis comprehenſa ſunt.

14. QVODAM de Polemone narrante, quod alia proponeret, alia loqueretur: Zeno contracta fronte, *d* *Quanta*, inquit, *mercede erat contentus?* Subindicans, ni fallor, ut indiligentius diſſereret, diſcipulorum parſimoniam fuiſſe in cauſſa.

15. DICEBAT eos qui diſſerunt ſimiles eſſe oportere tragœdiarum actoribus, quibus *e* vox magna, bonaque latera debent eſſe, cum os immodice non diducunt, quod faciunt ii, qui plurima loquuntur, ſed ſupra vires. Dum enim os diducunt, declarant ſe ſatagere verius quam agere.

16. IIS quæ recte dicerentur negabat eſſe relinquendum locum, velut præclaris artificibus ad ſpectandum. Contra, auditores dicebat adeo debere eſſe *f* attentos ad ea quæ diſſeruntur, ut non vacet dare ſignum approbationis, Dum enim applauditur & acclamatur, perit aliquis audiendi fructus.

17. ADOLESCENTI cuidam multa garrienti, *g* *Aures*, inquit, *tuæ in linguam defluxere:* ſubmonens ado-

a *Ad ſpeculum.* b *Carpendi morbus.* c *Pauciloquus.*
d *Obtrectatio.* e *Vox modeſta.* f *Attentio.*
g *Garrulitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

adoleſcentis eſſe audire multa, loqui pauca.

18. ALTERI formoſo dicenti, ſibi non videri futurum ut ſapiens amaret, a *Nihil,* inquit, *eſſet vobis formoſis infelicius.* Quiſquis enim docet, admonet, inſtituitque ad virtutem adoleſcentes, utique amat. Atque is demum verus eſt amor. Nam qui vulgo dicuntur amare, ſuum venantur commodum, cum incommodo adamati.

19. DICEBAT pleroſque philoſophos in multis ἀσόφους εἶναι, id eſt, non ſapere, ſed in fortuitis vulgaribuſque rebus eſſe imperitos: & adiiciebat illud Scaphei, qui cum animadverteret quendam è diſcipulis vehementer inflatum, percuſſo illo dixit, b *Bene non eſt in magno, ſed in bene eſt magnum,* οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ εὖ κεῖται, ἀλλὰ ἐν τῷ εὖ τὸ μέγα. Magnum enim eſt quidquid recte fit: at non ſtatim bonum eſt, quod magnum.

20. ADOLESCENTI confidenter loquenti, c *Non dixerim,* inquit, *ò adoleſcens quæ mihi ſuccurrunt.* Subnotans è ſermonis procacia colligi & morum impudicitiam.

21. AIEBAT hominibus d nihil magis deeſſe quam tempus: longe diſſentiens ab iis qui bonam vitæ partem perdunt ſomno, temulentia, nugis & alea, quaſi multum temporis ſuperſit homini.

22. INTERROGATVS quis eſſet amicus:. e *Alter,* inquit, *ego.*

23. SERVUM in furto deprehenſum cædi juſſit: cumque is ſe ſic excuſaret ut diceret: ſibi fuiſſe in fatis ut furaretur, f *Et cædi,* inquit. Servus allegabat fatorum neceſſitatem ad excuſationem commiſſi. Eam neceſſitatem retorſit & ad ſupplicium, quod ipſum etiam erat in fatis.

24. FORMAM ajebat eſſe g vocis florem, aut contra: quemadmodum ab aliis refertur, vocem eſſe formæ florem. Nam loquentis orationem commendat forma, & rurſus oratio compoſita gratiam addit formæ.

25. CONSPICATVS cujuſdam è familiaribus puellum notis lividum, h *Video,* inquit, *animi tui veſtigia:*

a *Amor verus.* b *Graviter.* c *Garrulitas.*
d *Temporis parſimonia.* e *Amicus.* f *Salſe.*
g *Gratior eſt pul. u. i. c. u.* h *Nota inſania.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

gia: notans illius impudicitiam. In Græcis pluſculum eſt gratiæ, quod θυμὸς & animum ſignificet, & animi vehementem concitationem aut furorem. Erant autem, ut opinor, ſuaviis impreſſæ notæ.

26. INQVENDAM unguentis delibutum, a *Quis eſt hic,* inquit, *qui mulierem olet?* Significans effeminatorum eſſe unguentis uti.

27. DIONYSIO cuidam dicenti, cur me unum omnium non corrigis. b *Non enim,* inquit, *tibi credo:* ſubindicans ſibi non eſſe ſpem, illum ſi corriperetur fore meliorem.

28. ADOLESCENTEM multa temere garrientem hoc dicto corripuit, c *Ob id binas habemus aures, os unicum, ut plurima audiamus, loquamur pauciſſima.*

29. PTOLEMÆI legatis qui multos eruditos ad convivium invitarant, percunctantibus quid de ipſo regi ſuo eſſent renuntiaturi, ait, d *Vidiſſe vos ſenem qui in convivio tacere noverit.* Cum enim cæteri ad oſtentationem multa dixiſſent, unus Zeno perpetuum tenuit ſilentium.

30. PERCVNCTANTI quo pacto eſſet affectus erga convicia, e *Perinde,* inquit, *atque ſi legatus abſque reſponſo dimittatur.* Significans eos qui non habent quod reſpondeant, ad convicia ſolere confugere, eoſque non pluris oportere fieri quam ſi nihil eſſet reſponſum.

31. CVM Crates apprehenſo Zenonis pallio eum à Stilponte retrahere niteretur, f *Commodiſſime,* inquit, *ò Crates, philoſophum auribus teneas: nam ſi per vim egeris, corpus erit apud te, animus apud Stilpontem.*

32. VBI jam profecerat, tamen modeſtiæ gratia commeabat ad Polemonem, apud quem & in dialecticis exercebatur. Vnde Polemon ſolitus eſt dicere, g Non me clam eſt Zeno, te per poſticum irrepere, furarique dogmata, quibus Phœnicum more indutus es. Notans illum furtim diſcere gratis, quæ aliis eſſet venditurus.

33. CVM dialecticus quidam in ſermone, quem illi θερίζοντα, id eſt, metentem appellant, oſtendiſſet

ſeptem

a *Vnguenta.* b *Libere.* c *Garrulitas.*
d *Taciturnitas.* e *Moderatio.* f *Perſuaſio pro vi.*
g *Diſcendi aviditas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſeptem ſpecies dialecticas, rogavit quantum poſceret mercedis: ac poſcenti centum dedit ducentos. Tantus erat amor diſcendi.

34. CELEBRATISSIMAM Heſiodi ſententiam ſolet invertere. Cum enim ille primas tribuat ei qui per ſe ſapiat, ſecundas qui recte admonenti obtemperet, Zeno ordine inverſo ſic pronuntiabat:

a Κεῖνος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται,
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ.

Id eſt,

Optimus ille quidem qui paret recta monenti,
Sed probus ille quoque eſt, qui noverit omnia per ſe.

Addebat cauſſam, quod qui ex ſe noſſet omnia, nihil haberet præter intelligentiam: at qui recte monenti pareret, præter intelligentiam haberet etiam affectum. Nam parere dicitur, qui quod dicit optimum eſſe, facit.

35. ROGATVS, cur cum eſſet natura ſeverus, in convivio tamen hilareſceret, lepide reſpondit, b *Et lupinum cum ſit ſuapte natura amarum, tamen aqua maceratum dulceſcere.* Naturale eſt, cibo potuque rigato corpore, diſcuti triſtitiam.

36. DICERE ſolet, c ſatius eſſe labi pedibus quam lingua, eoque convivia quantum poterat vitabat, quod ibi ſolutus vino & aliorum fabulis provocatus, facilius labi poſſet.

37. DICEBAT, τὸ εὖ, γίνεσθαι παρὰ μικρὸν, οὐ μὴν μικρὸν εἶναι, id eſt, d *ut aliquid fiat bene, naſci quidem paullatim, ſed tamen non eſſe paullum.* Quanquam hoc quidam adſcribunt Socrati.

38, QVIBVSDAM ſic excuſantibus luxuriem ſuam, ut dicerent ſe ex eo quod abundaret facere ſumtum, argutiſſime reſpondit, e *Ignoſceretis ne coquo, ſi cum opſonia plus æquo ſalſa daret, diceret ſibi copiam eſſe ſalis?* Sentiens victum non eſſe moderandum ex rerum copia, ſed ex uſu ac neceſſitate naturæ.

CLEAN-

a *Correctio.* b *Hilaritas in convivio.* c *Lingua lubrica.*
d *Adde puſillum puſillo.* e *Profuſio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

CLEANTHES *Aſſius.*

1. ANTIGONO diſcipulo roganti cur ſordidam operam præſtaret hauriendo aquam è puteo, unde per jocum pro Cleanthe dictus eſt φρεάντλης, ita reſpondit, a *Num haurio tantum, an non & fodio, & rigo hortum, denique nihil non facio philoſophiæ cauſſa?* Alius negaſſet factum, philoſophus auxit quod objiciebatur, gloriæ ſibi ducens quod ille vertebat probro.

2. COLLECTAM peculiolam aliquando projecit coram familiaribus, dicens, b *Cleanthes alterum Cleanthem alere poſſet ſi vellet.*

3. ASINVS appellatus agnovit convicium, dicens, c ſe ſolum eſſe parem ferendæ Zenonis ſarcinæ. Sive quod Zenoni non multum eſſet ſupellectilis, ſive quod unus illius auſteritate nihil offenderetur.

4. CVIDAM illi probri cauſſa objicienti quod eſſet timidus, d *Ideo,* inquit, *Minimum pecco.* Bona eſt timiditas quæ deterret à turpibus, & reddit hominem circumſpectum.

5. SVAM vitam divitum vitæ ſolet hoc nomine præferre, e *Dum illi,* inquit, *pila ludunt, ego fodiens duram humum exerceo.*

6. INTERDVM cum foderet, ſolet ſeipſum increpare. Id forte admiratus Ariſton. Quem, inquit, increpas? Tum Cleanthes ridens, *Senem,* inquit, *qui canos quidem habet, ſed mentem non habet:* ſeipſum innuens.

7. CVIDAM reprehendenti Arceſilaum, quod officia vitæ tolleret, f *Deſine,* inquit, *hominem vituperare. Nam ille licet dictis tollit officia, tamen factis commendat.* Id audiens Arceſilaus, Non moveor, inquit, adulatione. Hic Cleanthes, *Scilicet,* inquit, *adulor tibi, dicens te aliud loqui, aliud facere.* Cleanthes mitigavit dictum obtrectatoris, ſed ita ut à crimine inconſtantiæ non liberaret Arceſilaum. Turpiſſimum enim eſt philoſopho ſecus docere quam

a *Diſcendi aviditas.* b *Induſtria.*
c *Tolerantia.* d *Timiditas laudata.*
e *Labor.* f *Libere.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quam vivit. Si vita proba eſt, cur docet diverſa? Si doctrina ſana eſt, cur eam ſecus vivendo refellit?

8. CVIDAM ab eo petenti dictum aliquod, quod crebro occineret filio ſuo, protulit illud ex Electra, *a* σίγα, σίγα λεπτὸν ἴχνος. id eſt, Tace, tace tenue, veſtigium. Innuens pueris maxime convenire ſilentium.

9. CVM audiſſet à Lacone quodam probari laborem, delectatus eo dicto ſubjecit hemiſtichium Homericum, *b* αἵματος εἶς ἀγαθοῦ φίλον τέκος,

Id eſt,

Sanguine præclaro ſatus es cariſſime fili.

10. DISSERENS adoleſcenti cuidam, quem videbat parum attentum, rogavit ſentiret ne. Illo affirmante ſe ſentire, *c* *cur igitur ego non ſentio te ſentire?* Solent enim qui intelligunt, oculis ac geſtu, interdum & verbis ſignificare ſe quæ dicuntur intelligere.

11. SOSITHEVS poëta coram populo Cleanthem præſentem hoc carmine proſcidit, Οὓς Κλεάνθους μωρία βοηλατεῖ. Id eſt, Quos Cleanthis fatuitas agitat. Interpres vertit inſania: unde pro moria legiſſe videtur μανία. Nec tanto convicio tactus, quidquam mutavit de vultu, qua patientia delectati auditores, applaudentes philoſopho, Soſitheum ejecerunt. Cum Soſitheus diceret, ſe pænitere quod illum aſperſiſſet, reſpondit Cleanthes, *d* *Abſurdum fore, ſi cum poëta frequenter illudant Libero patri & Herculi, nec illi ſuccenſeant, ipſe ob leve convicium indignaretur.* De diis enim multa probroſa ſcripſere poëtæ, veluti cum Bacchum faciunt mollem, timidum, ac temulentum: Herculem faciunt ſervientem Omphalæ uſque ad ſandalio commitigatum caput.

12. PERIPATETICIS dicebat idem accidere quod *e* lyris, quæ cum aliis bene ſonent, ſeipſas non audiunt. Sentiens opinor illos licet aliis verbis idem docere quod Stoicos, & tamen ipſos id non animadvertere. Poteſt & hic accipi ſenſus: Peripateticos præclare docere, ſed vitam à doctrina diſcedere.

13. EX

a *Silentium.* b *Labor.* c *Attentio.* d *Moderatio.* e *Vita à verbis diſſentiens.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

13. EX ſententia Zenonis dicebat hominis mores è ſpecie poſſe deprehendi. Id ut confutarent adoleſcentes aliquot faceti, cinædum in agro duratum adduxerunt ad Cleanthem, poſtulantes ut è ſpecie de moribus pronuntiaret. Reperit manus calloſas & cutem ſole aduſtam Itaque cum aliquandiu ſiluiſſet, juſſit hominem abire. Ille digreſſus ſternutamento concuſſus eſt: mox Cleanthes, a *Habeo*, inquit, *hominem*, *Mollis eſt*. Non enim facile ſternutant, qui ſemper ſub dio vivunt.

14. CONSPICIENS quendam ſolitarium ac ſecum loquentem, b *Haud*, inquit, *loqueris cum homine malo*. Quidam ita referunt. Vide ne cum homine improbo loquaris. Malis enim periculoſa eſt ſolitudo.

15. AD quendam contumeliæ cauſſa objicientem ſenectutem, c *Et ego*, inquit, *abire cupio, verum ubi reputo me omni ex parte ſanum, ſive legendum eſt, ſive ſcribendum, rurſus maneo*. Significans ſe quidem haud quaquam eſſe vitæ cupidum, verum ob ſenectutem neminem debere è vita decedere, donec vires ſuppetunt ad vitæ munia.

16. INTVMVERAT illi gingiva, cui malo biduano jejunio ſic medicatus eſt, ut jam veluti ſano medici omnia conſueta permitterent. Sed ille perſeveravit abſtinere, dicens ſibi jam eſſe confectum viæ principium. Itaque periit.

17. SENTENTIAM hanc, Φίλοις τε δοῦναι, σῶμα τ' εἰς νόσους πεσὸν
Δαπάναισι σῶσαι.

Id eſt,

Largiri amicis, corpus in morbos cadens
Impendiis ſervare: correxit hunc in modum:

d Πόρναις τε δοῦναι, σῶμα τ' εἰς νόσους πεσὸν
Δαπάναις ἐπιτρίψαι.

Id eſt,

Donare ſcortis, corpus in morbos cadens
Impendiis conterere.

Prior enim ſententia tendebat ad mollitiem, quam nudavit Cleanthes.

SPHÆ-

a *Phyſiognomon*. b *Solitudo*. c *Senectus vegeta*.
d *Correctio*.

SPHÆRUS *Boſphoranus*, Cleanthis diſcipulus.

18. CVM diceret, opinionem non cadere in ſapientem, rex Ptolemæus cupiens hoc paradoxon ipſa re confutare, curavit mala punica veris ſimillima ex cera confecta apponi in convivio. Ad quæ cum Sphærus deceptus porrigeret manus, rex exclamavit, illum falſæ ſpeciei fuiſſe aſſenſum. Ad id dextre Sphærus, a *Non ſic*, inquit, *aſſenſus ſum ut crederem eſſe mala punica, ſed probabile putarem eſſe mala punica.*

19. REPREHENDENTI Mneſiſtrato, quod Ptolemæum non appellaſſet regem, *Immo*, inquit, *cum talis ſit, tamen regem eſſe fateor:* indicans illum eſſe nomine regis indignum, ſe tamen cognominis honorem illi non invidere.

CRYSIPPUS *Solenſis*.

1. DE hoc dictum eſt, ſi dii vellent uti dialectica, non alia uſuros quam Chryſippea.

2. IN quodam opere toties citarat verſus Euripidis ex Medea, ut ibi tota fabula fuerit inſperſa. Hunc librum quidam portans, & rogatus quid ferret, b Cryſippi, inquit, Medeam.

3. ERAT illi ſtatua pro corporis modo tenuis at puſilla, quam eques vicinus fere occultabat: Vnde Carneades per jocum dicere ſolet, c eum non eſſe Chryſippum, ſed κρύψιππον. Nam Chryſippus ab aureo equo dicitur, Crypſippus à κρύπτω, quaſi dicas ab equo occultatum.

4. CVIDAM reprehendenti, quod non apud Ariſtonem cum pluribus daret operam philoſophiæ, d *Nunquam*, inquit, *philoſopharer, ſi cum pluribus auſcultarem.*

a *Argute.* b *Salſe.* c *Iocus ex nomine.* d *Pauci.*

Dictum lepidius eſt apud Græcos, quod πολλοὶ, interdum ſonat multi, interdum vulgus hominum. Senſit non ſtatim eſſe optima, quæ placent cum plurimis.

5. AD dialecticum quendam Cleanthi multis ac prolixis ſophiſmatibus obſtrepentem, a *Deſine*, inquit, *ſenem à magis ad rem pertinentibus avocare, ſed vobis junioribus iſta proponito.*

6. IN conviviis cætera quietus, tantum ex more agitabat crura. Vnde famula quæ illi inſerviebat, dicere ſolet, b Chryſippi ſola crura inebriari.

PYTHAGORAS.

7. DICEBAT c vitam humanam eſſe ſimilem panegyri, hoc eſt ſolemni hominum conventui: ad quem alii conveniunt certaturi, alii negotiaturi, non nulli ſpectatores modo futuri. Ac cæteros quidem omnes eſſe ſolicitos, ſolum ſpectatorem tranquillum frui celebritate: hunc ſpectatorem ajebat eſſe philoſophum, qui non ob aliud in hoc mundi theatrum prodiviſſet, quam ut naturas rerum ac mores hominum contemplaretur.

8. ROGATVS à quodam, quando eſſet congrediendum cum fæmina: d *Cum voles*, inquit, *teipſo fieri debilior.* Multa Venus enervat hominem.

9. ADMONEBAT diſcipulos, ut quoties è negotiis diurnis veſperi domum ingrederentur, verſiculum hunc apud ſe repeterent:

Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

10. AIEBAT in civitates e primum irrepſiſſe delicias, mox ſaturitatem, deinde violentiam, proſtremo exitium.

11. THEANO Pythagoræ uxor, rogata quando mulier eſſet munda à viro, reſpondit, *A ſuo ſemper, ab alieno nunquam.* De Pythagoræ ſymbolis non pauca diximus in Chiliadibus, quo minus heic libuit ea repetere.

EM-

a *Iuvenum eſt dialectica.* b *Facete.* c *Philoſophus, mundi ſpectator.* d *Venus.* e *Graviter.*

EMPEDOCLES *Agrigentinus.*

12. CVM videret cives ſuos deliciis deditos, ſumtuoſe tamen ædificare, dixit: a *Agrigentini ſic indulgent voluptatibus, quaſi poſtridie morituri: ſic ædificant quaſi ſemper victuri.*

HERACLITUS *Epheſius.*

13. DICEBAT b injuriam magis extinguendam quam incendium. Ex leviſſimis offenſis ſi negligantur, naſcuntur atroces tragœdiæ, ſed ad reſtinguendum incendium accurrunt omnes, gliſcenti vero ſimultati citius addunt irritamenta.

14. DICEBAT cives non minus oportere pugnare pro legibus quam pro mœnibus. Quod abſque legibus nullo pacto poſſit eſſe civitas incolumis, abſque mœnibus poſſit.

15. REMP. ut deploratam contemſit, eique dare leges cum rogaretur, recuſavit. Seceſſit autem in templum Dianæ, ibique cum pueris ludebat talis. Circumſtanti & admiranti populo, c *Perditi*, inquit, *an non præſtat hoc agere, quam vobiſcum Rempublicam adminiſtrare?*

16. INTERROGATVS aliquando, cur ſileret, *ut vos*, inquit, *loquamini.*

XENOPHANES *Colophonius.*

17. EMPEDOCLE dicente, ſapientem inveniri non poſſe, d *Et merito*, inquit, *Nam ſapientem eſſe oportet, qui agnoſcat ſapientem*: notans illum qui hoc dicebat, ſuo vitio non invenire ſapientem.

18. DICEBAT, τοῖς τυράννοις ὁμιλεῖν ἢ ἥδιστα.

a *Graviter.* b *Initiis obſtandum.*
c *Libere.* d *Salſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ἥδιστα. Id eſt, *cum tyrannis congrediendum aut jucundiſſime, aut minime.* Nihil eſt violentius aure tyranni, ait Satyricus: apud bonos etiam principes admonendi libertas verbis placidioribus eſt temperanda. Id qui non poteſt, abſtineat ab illorum congreſſu.

DEMOCRITUS *Mileſius.*

1. IGNOTVS venit Athenas, & colloquio de philoſophia cum Socrate habito dixit, *a Hic philoſophus ſimilis eſt Pentathalo, quod calleret naturalia, moralia, mathematica, ad hac diſciplinas quas* ἐγκύκλους *vocant, denique omnium partium peritiam.*

2. HVIVS fertur & illud, λόγος ἔργου σκιή, id eſt, *b Oratio operis eſt umbra.* Significans ex egregiis factis naſci laudes hominum eloquentium, non contra. Primam oportet igitur eſſe curam factorum, gloria conſequitur ultro.

3. DICERE ſolet, *c* ſi corpus animum in jus vocaret, haud quaquam futurum ut ille muneris male adminiſtrati crimen effugeret. Animus in corpore veluti præſidio collocatus eſt, & tamen pleraque mala corpori ab animo veniunt.

4. CVM arroderet cucumerem, ſenſit humorem eſſe mellei ſaporis, rogavitque famulam, unde emiſſet, & illa nominavit hortum. Surrexit Democritus, *d Et duc me,* inquit, *eò, ac locum indica.* Demirante muliercula quid ſibi vellet, *Vt*, inquit, *dulcedinis cauſſam inveniam, inventurus, ſi locum inſpexero.* Hic muliercula ridens: Quieſce, inquit, ô bone. Nam ego imprudens cucumerem immiſeram in ollam mellitam. At ille offenſus, *Moleſta es*, inquit, *ego tamen incumbam, quæramque cauſſam:* quaſi cucumeri peculiaris ſit ac genuina dulcedo. Sit hoc exemplum ſtudii indefatigabilis.

5. DIXIT pretioſiſſimum impendium eſſe tempus, *e* πολυτελέστατον ἀνάλωμα χρόνος. Citat Plutarchus in vita

a *Multiſcius.* b *Gloria ex benefactis.* c *Graviter.*
d *Studium.* e *Temporis parſimonia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

vita Antonii. Quanquam hoc dictum compluribus tribuitur.

6. CVM apud Dionyſium quæreretur quod æris genus eſſet omnium optimum, a *Ex quo*, inquit, *Athenienſes ſtatuas fecerunt Harmodio & Ariſtogitoni*: nimium libere ſignificans tyrannos è medio tollendos. Nam ob ejectos tyrannos Athenienſes illis ſtatuas erexerunt. Hoc, ni me fallit memoria, alteri cuidam adſcribitur.

ANAXARCHUS.

7. ANAXARCHVS Abderites philoſophus inviſum habuit Nicocreontem Cypry tyrannum: itaque cum in cęna quadam Alexander rogaſſet, qualis illis videretur, b *Præclara*, inquit, *ſed oportuit & Satrapæ cujuſdam caput apponi*: oculos detorquens in Nicocreontem qui aderat,

8. ALEXANDRO mortuo, cum Anaxarchus tempeſtate eſſet delatus in Cyprum, Nicocreon memor contumeliæ, philoſophum arreptum in mortarium conjecit, ferreis piſtillis contundi juſſit. Hic illam vulgo celebratam vocem emiſit, πτίσσε τὸν ἀναξάρχου θύλακον, ἀνάξαρχον δ' οὐ πλήττεις, id eſt, c *tunde Anaxarchi manticam, nam Anaxarchum non percutis*. Sentiens corpus non eſſe partem hominis, ſed animi domicilium tantum. Animus autem non poteſt tundi.

9. CVM videret ex Alexandri vulnere, quod ictu ſagittæ acceperat, manare ſanguinem, dixit verſu Homerico, Τοῦτο μὲν αἷμα, καὶ οὐκ ἰχὼρ οἷόσπερτε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι. Id eſt, d *Hic quidem ſanguis eſt, non ille liquor, qualis divis ſolet ire beatis*. Admonens regem ſuæ condicionis, qui pro Deo affectabat haberi. Quanquam hoc quidam non ab Anaxarcho, ſed ab ipſo Alexandro dictum tradunt.

10. IN convivio cum Anaxarchus Alexandro propinaret, oſtenſo calice prædixit fore, ut vulnus acciperet, abutens ad id verſu Homerico. Βεβλήσεταί τις θεῶν βροτησίᾳ χερί. Id eſt, e *Ferietur aliquis mox deũ humana manu*.

a *Libertas immodica.* b *Libertas immodica.* c *Fortiter.* d *Libere.* e *Divinatio.*

11. CVM à Cypriorum tyranno Nicocreonte torqueretur ut conſcios proderet, poſt multa in regem dicta convicia, tandem per iracundiam & linguæ amputationem minanti. a *Non erit*, inquit, *effæminate adoleſcens hac quoque corporis mei pars tua ditionis*: ſimulque dentibus abſciſſam & commanducatam linguam in os ejus ira patens exſpuit.

12. CVM Alexandrum ſe ob Cliti necem diſcrutiantem videret, b *Clito*, inquit, *contigit juſtitia quæ diis aſſidet*: perſuadere cupiens quidquid à rege fieret, jus faſque eſſe. Nam & Alexander pro Deo ſe haberi ſuſtinebat.

ZENO *Eleates*.

13. ZENO accuſatus quod conjuraſſet in perniciem Nearchi tyranni, cum in quæſtionibus juberetur edere nomina conjuratorum, nominavit pleroſque illi amiciſſimos. De his cum tyrannus ſumſiſſet ſupplicium, rogaretque num quis ſupereſſet etiam, c *Tu ſolus*, inquit, *Reipub. pernicies*. Tandem & linguam dentibus amputatam in os tyranni, quod ob iracundiam hiabat, exſpuit.

14. CVM maledictis laceſſitus incandeſceret, reprehenſus quod philoſophus verbis improborum commoveretur, d *Si convicia*, inquit, *æquo animo admiſero*, *ne laudes quidem ſentiam*. Lapidis eſt non ſentire diſcrimen inter laudantem & vituperantem: ſed philoſophi eſt non ita commoveri, ut ab honeſto recedat:

15. CVM aſcenderet in theatrum cithara canente Amœbeo, verſus ad diſcipulos, dixit: e *Eamus, ut perno ſcamus, quam vocem, quemque concentum edant inteſtina, nervi, ligna, & oſſa, quibus adeſt ratio, numerus & ordo*. Si in rebus inanimis tantum valent illa, quanto plus valebunt ſi in omni hominis vita ſerventur.

16. DICEBAT f è ſuis quenque inſomniis deprehendere poſſe quantum in philoſophia profeciſſet: ſi nihil illic vel appeteret vel faceret nefariæ rei. Tum enim animus in profunda tranquillitate conſtitutus veros affectus prodit. Contra, quæ vigilantes non audent profari aut agere, ea noctu occurrunt in ſomnis.

PYR-

a *Silentii fides*. b *Adulanter*. c *Fortiter*. d *Ira ſapientis*. e *Harmonia vitæ*. f *Somniorum obſervatio*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

PYRRHO *Elienſis.*

17. DEPREHENSVS aliquando ſolus, ac ſecum loquens, rogatus quid ſolus ageret, *a Meditor*, inquit, *eſſe probus.* Sentiens ad id utilem eſſe ſolitudinem, inutilem turbam.

18. CVM objurganti ſororem Phileſtam, quidam objiceret quod oblitus eſſet ſuæ profeſſionis (docebat enim omnia eſſe indifferentia) ſic eluſit, *b Non enim*, inquit, *in muliercula declarabitur indifferentia.*

19. RVRSVS cum canem invadentem repuliſſet, idem objicienti reſpondit, *c* perdifficile eſſe prorſus hominem exuere. Maluit agnoſcere lapſum humanum, quam dogma reſcindere.

20. IN tempeſtate conſpiciens cæteros animo eſſe dejectiores cum ipſe nihil moveretur, oſtendit porcellum in navi ſecure edentem, dicens, *d* oportere ſapientem eam animantis imitari ſecuritatem.

21. ADMIRARI ſolet illum Homeri verſiculum præ cæteris, *Οἵηπερ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.* Id eſt, *e Tale quidem genus eſt hominum, quale eſt foliorum.* Quod aliis defluentibus alii ſuccedant: Sentiens in rebus humanis nihil eſſe diuturnum, aut ſtabile.

TIMON *Nicæus.*

22. GAVDEBAT hortorum ſeceſſibus ac ſolitudine, unde Hieronymus Peripateticus de illo dixiſſe fertur, *f Quemadmodum apud Scythas & qui fugiunt, & qui inſequuntur, torquent ſagittas: itidem inter philoſophos, alios perſequendo diſcipulos capere, alios fugiendo.* Sequitur fama fugientem, & ob id ipſum avidius expetitur qui ſcholam vitat.

23. CVM vidiſſet Arceſilaum inter aſſentatores eun-

a *Solitudo.* b *Facete.* c *Homo.*
d *Securitas philoſophica.* e *Vita fugax.*
f *Capere fugiendo.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tem, *a* *Quid tu*, inquit, *veniſti huc, ubi ſumus nos, qui liberi ſumus?*

23. IN quendam omnia mirantem, ita luſit, *b* *Quin & illud miraris, quod cum tres ſimus, quatuor habemus oculos.* Timon enim luſcus erat, unde & Cyclops dictus eſt. & diſcipulum habebat luſcum Dioſcoridem. Meminit hujus & Socrates alicubi apud Platonem.

XENOPHON.

25. DICEBAT eſſe prudentis cordatique viri, etiam *c* ab inimicis utilitatem capere. Vulgatum eſt, neque ſolem, neque aquam, neque ignem magis utilem eſſe hominibus, quam amicos. Sed ingenii philoſophici eſt, quemadmodum periti medici ex beſtiis ac ſerpentibus noxiis utilia quędam remedia colligunt, ita ex inimicorum odio decerpere aliquid quod vertat in ſuum bonum.

26. DICEBAT tum maxime *d* colendos eſſe deos, cum homini res ſunt ſecundæ, ut cum incideret neceſſitas, confidenter illos imploremus, utpote benevolos jam & amicos. Recte Xenophon: ſed vulgus hominum contra facit: in felicitate profunda eſt divorum oblivio: cum urget calamitas, tum demum ad illos confugimus,

STRATO *Phyſicus.*

27. QVIBVSDAM objicientibus quod Menedemus plures haberet auditores quam ipſe, *e* *Quid mirum*, inquit, *ſi plures reperiuntur, qui lavari cupiunt, quam ungi?* Vnguntur qui ſe parant certamini. Subindicavit Menedemi philoſophiam eſſe dilutam, ac facile inveniri qui audiant de virtute diſſerentem, perpaucos autem qui virtutem exerceant. Nam huc provocabat Strato.

PHO-

a *Libertas.* b *Facete.* c *Vtilitas ex inimicis.*
d *Diverum cultus.* e *Virtutis uſus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

PHOCION *Dux Athenienſis.*

28. HVNC cum pro concione dicentem quidam petulantiſſime maledicus interpellaret, multis conviciis in illum debacchans omiſit quod cœperat, locumque dedit maledico. Poſtea quam ille vix dicendi feciſſet finem, Phocion reverſus in ſuggeſtum, placido vultu perinde quaſi nihil eſſet dictum, cœptam orationem proſequutus eſt: a *De pedeſtribus*, inquit, *copiis audiſtis, ſupereſt ut de velitibus ac levis armaturæ milite dicam.*

29. CVM adhuc floreret Leoſthenes, interrogatus ab oratoribus, quid ipſe boni feciſſet Reipub. *Nihil aliud*, inquit, *niſi quod donec ego vobis fui dux, nulli dicta eſt oratio funebris, ſed omnes vita defuncti in majorum monumentis ſepulti ſunt.* Alii jactabant cruentas victorias, Phocion exiſtimabat egregii ducis eſſe, ſic adminiſtrare rem militarem, ut nulli aut quam pauciſſimi cives pereant. Mos autem erat Athenis, eos qui in acie cecidiſſent, apud populum laudare, ac cenotaphia erigere.

a *Moderate.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

APOPHTHEGMATVM.

LIBER VIII.

PRÆFATIO.

NVNC à philoſophis ad ſophiſtas, hoc eſt quod dici ſolet, ἀφ᾽ ἵππων ἐπ᾽ ὄνους transeamus: quod genus hominum miror olim in deliciis fuiſſe: non vulgo tantum, ſed ſummis etiam principibus, cum nec eſſent germani poëtæ, nec γνήσιοι rethores, nec ſynceri philoſophi, ſed tamen horum omnium ſimii, tantum ad captandam auram popularem, ac linguæ modulatu deliniendas otioſæ multitudinis aures compoſiti, ſi paucos tamen excipias. Vnde mirum quam horum dicta frigeant præ philoſophicis aut etiam poëticis, ut interdum & paraſiti & meretrices dicere videantur argutiora. Sed hic liber habet præterea variam dictorum ſatyram, in quibus fortaſſe reperies juxta poëtam epigrammaticum, quædam bona, quædam mediocria, ſed mala plura. Verum ut moleſtus eſt convivator, qui præter modum laudat ea quæ apponit: ita civilitatis eſt partius extenuare apparatum: eo quod

eo quod & qui laudat, & qui dejicit immodice, diverſa quidem via, ſed tamen pari ſtudio venari gratiam videatur. Sit igitur hoc lectoris judicium. Nos ſimpliciter τὸ παρ' ἡμῶν apponemus.

LEO *Byzantius ſophiſta.*

1. VENIT Athenas populo diſſidiis tumultuanti concordiam ſuaſurus. Vbi prodiſſet in ſuggeſtum corpore admodum puſillo, omnium riſus obortus eſt. Ille fortuitam occaſionem vertens in procœmium, a *Quid*, inquit, *ò viri Athenienſes, ſi conſpiceretis uxorem meam, quæ tam puſilla eſt ut vix pertingat ad genua mea.* Ad hanc vocem cum major etiam populi riſus ſublatus eſſet, ſubjecit. *At nos tam puſillos, ſi quando diſſidemus, vix civitas Byzantium capere poteſt.* Ita ferme Plutarchus in præceptis politicis. Sed eandem fabulam multo aliter narrat Philoſtratus in Sophiſtis. Nempe cum prodiſſet ad populum dicturus de concordia, ipſa ſtatim ſpecie riſum movit populo, quod obeſus eſſet, ac ventre prægrandi. At ille nihil turbatus riſu multitudinis, *Quid*, inquit, *ridetis viri Athenienſes? Vxor mihi eſt me multo obeſior, & tamen concordes unus capit lectulus, diſcordes ne tota quidem domus.* Quod refert Philoſtratus, & probabilius eſt & feſtivius.

2. CVM Philippus adornaret bellum adverſus Byzanticos, Leo adiit illum percunctatus hunc in modum, b *Quid*, inquit, *accidit tibi Philippe, ut bellum inſtituas?* Vt, inquit, tua patria civitatum pulcerrima huc adducatur, ut intelligat ſe à me diligi, eoque ad fores amaſiorum meorum venio. Ad hæc Leo, *At qui redamari cupiunt, haudquaquam cum gladiis venire ſolent ad fores amaſiorum. Amantes enim non egent bellicis inſtrumentis, ſed civilibus.* Hoc dicto in diverſum flexo regis animo patriam ſuam liberavit. Ita Philoſtratus.

3. PASIADI objicienti lippitudinem oculorum, c *Corporis*, inquit, *vitium exprobras, haud videns filium tuum Nemeſim bajulantem.* Erat enim Paſiadi filius contractis humeris. Nemeſim autem dixit redargutionem

a *Sollerter.* b *Admonitio commoda.* c *Convicium retortum.*

inſolentiæ, quam veteres fingebant eſſe deam. Imprudenter in alterum torqueat convicium ſi in promtu ſit quod ipſi viciſſim objiciatur.

ION *ſophiſta.*

4. DICEBAT rem moroſam eſſe *a* ægrotationem. Nam ægrotis & uxor moleſta eſt, & medicum incuſant, & lectulum moleſte ferunt. Ex amicis autem, & qui accedit gravis eſt, & qui diſcedit moleſtus. Sic animus ægrotus & lætis & triſtibus offenditur.

PROTAGORAS *Abderita* ἄθεος.

5. DICEBAT *b* de diis nihil certo ſciri, ſint, an non ſint: ob id libri illius in foro exuſti ſunt, quod docerent impietatem. Ne quis arbitretur novi exempli rem eſſe, quod nunc exuruntur libri hereticorum.

6. EVATHLI diſcipuli dilemma quo modo apud judices in ipſum retorſerit, notius eſt, quam ut ſit hoc commemorandum.

THEODORVS *Athenienſis, cognomento* ἄθεος.

7. OBIICIENTIBVS quod doctrina ipſius multi redderentur deteriores, reſpondit, *c* id aliorum vitio accidere, qui doctrinam ipſius ſiniſtra exciperent, cum ipſe dextera porrigeret. Hoc hominum genere hiſce temporibus plenus eſt mundus, quibus nihil tam circumſpecte dici poteſt, quod non depravent, aut calumnientur. Refert Plutarchus libro de animi tranquillitate.

FAVO-

a *Animus ægrotus.* b *Impie.*
c *Interpretatio ſiniſtra.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

FAVORINUS.

8. IN Favorinum ſophiſtam hæc tria jactata ſunt, ut miranda, vixque credenda. *a* *Cum Gallus eſſet, ſcire Græce: cum Eunuchus, accuſatum fuiſſe de adulterio, poſtremo, quod cum imperatore ſimultatem gerens, viveret.*

9. HUIUS æream ſtatuam dejecerant Athenienſes, ut hominis Cæſari inimiciſſimi. Erant enim Athenienſes vectigales Hadriano Cæſari. Id poſtea quam ei nuntiatum eſt, nihil commotus dixit, *b* *Utilius erat Socrati ab Athenienſibus ærea privari ſtatua, quam bibere cicutam.* Contemſit ſtatuæ jacturam, vita incolumi.

ÆSCHINES.

10. ÆSCHINES cum Rhodi exſul recitaret orationem ſuam adverſus Demoſthenem, Rhodii demirati ſunt quod tali oratione fuiſſet damnatus ab Athenienſibus, *c* *At deſineretis*, inquit Æſchines, *admirari, ſi audiſſetis quæ ad hæc reſpondit Demoſthenes*: mira civilitate & ſe exemit à crimine, & judices excuſavit, damnationis injuſtæ cauſſam rejiciens in violentiam eloquentiæ Demoſthenicæ. Ita ferme Philoſtratus: Dein cum recitatam Demoſthenis orationem omnes ſupra modum admirarentur, *Quid*, inquit, *ſi ipſam beſtiam audiſſetis ſua verba reſonantem?* Sentiens in Demoſthene magnam Demoſthenis partem abeſſe, ſi quæ ſcripſit ab alio recitarentur.

NICETES.

11. NICETES Smyrnæus ſophiſta Telonæ cuidam in judicio vehementius incandeſcenti, dicentique. Deſine latrare in me: admodum ſalſe reſpondit, *d* *Si tu deſinas mordere.* Nam utrumque canum eſt.

a *Prodigioſa.* b *Honor detractus.*
c *Civiliter.* e *Salſe.*

ISÆUS *Sophiſta.*

12. ISÆVS ſophiſta Aſſyrius cum primam ætatem dicaſſet voluptatibus, ſimul ut ad virilem pervenit, velut alius ſubito factus, miram induit morum ſeveritatem. Itaque percunctanti cuidam num illa, fæminam oſtendens, videretur formoſa, πέπαυμαι, inquit, ὀφθαλμῶν, id eſt, a *deſii laborare ab oculis*, Ab altero quopiam interrogatus, quis piſcis, aut quæ avis eſſet ad veſcendum ſuaviſſima? πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων, id eſt, *iſta curare deſii.* Et adjecit, ξυνῆκα γὰρ τοὺς ταντάλου κήπους τρυγῶν, id eſt, b *ſenſi enim me è Tantali hortis fructus colligere.* Subindicans omnes ejuſmodi voluptates quibus juventus capitur, nihi aliud eſſe quam, umbras ac ſomnia, qualia de Tantalo fabulantur poëtæ.

13. LACEDÆMONIIS periclitantibus, ac de civitate mœnibus cingenda conſultantibus, Homericum carmen recitavit, c Ἀσπὶς ἄρ' ἀπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ.

Id eſt,

Scutum hæſit ſcuto, galea galea, atque viro vir. Et ajecit, *Sic mihi ſtate Lacedæmonii, & muris cincti ſumus.*

14. PYTHONIS proditoris accuſationem tribus dictis abſoluit, d *Coarguam Pythonem,* inquit, *proditionis, oraculo à deo reddito, populo qui vincit, Philippo qui dimiſit.* Græca ſunt lepidiora, ἐλέγξω πύθωνα προδεδωκότα τῷ χρήσαντι θεῷ, τῷ δήσαντι δήμῳ, τῷ ἀναζεύξαντι Φιλίππῳ. Neque enim Deus pronuntiaſſet oraculo, niſi talis eſſet, neque populus vinxiſſet, niſi talis fuiſſet: neque rex abiiſſet, niſi eum cujus gratia venerat non reperiſſet, aut rex è caſtris illum non dimiſiſſet.

SCO-

a *Pudice.* b *Sobrie.* c *Concordia.*
d *Breviloquium.*

SCOPELIANUS.

15. SCOPELIANVS eos qui conviciis agerent, exiſtimantes ſeſe hoc pacto declarare animi magnitudinem, *a* aniculas appellare ſolet, non tantum ebrias, ſed & rabidas.

16. POLEMONI objicienti quod inter dicendum pulſaret tympanum, *b* *Tympanizo*, inquit, *ſed Ajacis clypeo*: haud infitians ſe in agendis cauſſis interdum uti verbis ac figuris vehementioribus, at non inani ſtrepitu, ſed ad cauſſæ patrocinium accommodis.

DIONYSIUS *ſophiſta.*

17. DIONYSIVS ſophiſta familiaribus dicere conſuevit, mel ſummo digito, non cava manu guſtandum eſſe. Sentiens voluptates quam parciſſime admittendas.

POLEMON *ſophiſta.*

18. ANTONIVS imperator abſente Polemone occuparat domum illius, velut omnium apud Smyrnæos pulcerrimam. At Polemon noctu reverſus è peregrinatione, pro foribus clamavit, ſe indigna pati, qui propriis ædibus arceretur. Cognovit imperator ac ceſſit. Poſt ubi Romam venit Polemon, imperator civiliter illi exprobrans quod acciderat, *c* Date, inquit Polemoni diverſorium, nec quiſquam illum ejiciat. Mox hiſtrio quidam tragœdiarum, ex Olympiis Aſiæ, cui erat præfectus Polemon, appellavit Antonium Cæſarem adverſus Polemonem, quod protinus initio fabulæ ab illo fuiſſet ejectus è ſcena. Percunctatus eſt Cæſar, quo tempore fuiſſet e ectus: cumque is reſpondiſſet, circiter meridiem, admodum urbane reſpondit, At me quidem ejecit circa medium noctis, nec tamen appellavi judicem.

CVM

a *Convicia anicularum.* b *Vehementia in dicendo.*
c *Libere.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

19. CVM laboraret morbo articulari, Pergami in templo obdormiit: huic apparuit Æſculapius, jubens ut à frigido potu abſtineret: ad quem Polemon, *a O præclare*, inquit, *quid autem ſi bovem curares:* ſubindicans jam diu aſſuetum duris, fruſtra vocari ad delicias.

20. PROCONSVL torquebat prædonem quendam, cumque dubitaret quod ſupplicii genus eſſet de illo ſumturus, ſuperveniens forte fortuna Polemon, *b Iube*, inquit, *illum ediſcere veterum ſcripta.* Ipſe quidem Polemon multa edidicerat, ſed in exercitatione nihil ducebat laborioſius ac moleſtius quam ediſcere: eoque Fabius jubet hoc tædium protinus à pueris devorari.

21. OCCVRRENS ſophiſtæ cuidam, inteſtina, mænides piſces & alia quædam vilia portanti opſonia, *c O vir egregie*, inquit, *non poteſt Darii & Xerxis animum recte actione exprimere, qui talibus utitur cibis.*

22. TIMOCRATI philoſopho apud Polemonem dicenti. Favorinum eſſe loquacem. *d Et omnis*, inquit, *anus.* Notans in Favorino corporis habitum, quod eſſet eunuchus. Viſus eſt excuſare vitium, ſed re vera conduplicavit.

23. HISTRIONEM tragœdiarum qui in Olympiis, ô Iupiter, pronuntiaret, oſtenſa terra: ô terra: manu in cœlum projecta, ſubmovit à præmiis (præſidebat enim ei certamini) dicens, *e hic manu commiſit ſolœciſmum.*

24. CVM articuli morbo lapideſcerent, medicos admonuit ut effoderent, inciderentque. Polemonis lapidicinas. Dicebatque. *f Comedendum eſt, manus non habeo: ambulandum eſt, pedes non habeo: dolendum eſt, & manus habeo & pedes.*

25. CVRARAT ut vivus inferretur ſepulcro, ac familiaribus quibus datum erat negotium occludendi monumentum, *g Obde*, inquit, *obde, ne me ſol cernat tacentem.*

SE-

a *Aſſuetudo.* b *Facete.* c *Cibus.* d *Salſe.* e *Geſtus.* f *locus in morbum proprium.* g *Induſtria.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

SECUNDUS *ſophiſta.*

26. TALE declamationis argumentum erat propoſitum. *a* Qui ſeditionem moverit, moriatur: qui ſedaverit, præmium ferat. Quidam & moverat & ſedavit, petit præmium. Hanc quæſtionem paucis abſoluit. Quod eſt prius? moviſſe: quod poſterius? ſedaſſe. Itaque prius da pœnas motæ ſeditionis, ac deinde ſi potes, accipe prœmium recte factorum.

GORGIAS *ſophiſta.*

27. GORGIÆ ſophiſtæ palam exhibenti ſeſe ad reſpondendum quod cuique libuiſſet proponere, Xenophon non ille Socraticus, ſed alius quidam invidens, adiit illum, atque hanc propoſuit quæſtionem, Dic mihi, Gorgia, quamobrem fabæ ventrem inflent, cum ignem non inflent. Ad quem placide Gorgias, *b* *Iſthuc quidem tibi diſpiciendum relinquo: cæterum illud jam olim cognitum habeo, terram adverſus iſtiuſmodi homines producere ferulas.*

28. DICEBAT *c* tragœdiam eſſe deceptionem, qua qui alterum decepiſſet, & eo qui non decepiſſet: qui deceptus eſſet, ſapientior foret eo qui non eſſet deceptus. Fallit enim tragœdia tractans argumenta conficta: ſed adeo ſcite, ut vera credantur. Iuſtior autem ille videtur qui fallendo prodeſt: & ſapientior eſt qui per fictas fabulas diſcit, quid ſit turpe, quid ſit honeſtum, Refert Plutarchus de poëtis audiendis.

HERODES *ſophiſta.*

29. HERODES in accuſatorem, qui de cauſſa pauca, de generis ſui claritate multa jactarat, *d* *Tu*, inquit, *nobilitatem habes in talis.* Romani ſiquidem nobilitatis

a *Argute.* b *Frivolæ quæſtiones.* c *Poëſis fallacia bona.* d *Nobilitas in talis.*

tatis ſignum gerebant in calceis. Id erat eburneum additamentum tali ſpecie. Ita Plinius notat quoſdam qui nihil haberent nobilitatis præter imagines. Rurſus cum adverſarius gloriaretur, quod in unam quandam Italiæ civitatem multa beneficia contuliſſet, *Idem ego*, inquit, *de me prædicare poſſem, ſi in univerſa terra cauſſam dicerem.* Significans ſe de innumeris civitatibus fuiſſe præclare meritum.

30. VXORIS Regillæ *a* mortem luxit impotentius, adeo ut picturas & ornamenta domus coloribus atraret, velis pullis tegeret, ac lepide Lesbio obſcuraret omnia. Nam is funeſtus ac niger eſt. Quodam igitur die cum Lucius qui fruſtra conatus fuerat Herodi perſuadere ut lugeret moderatius, pueros videret in fonte ædibus vicino lavantes raphanides, rogabat cui pararetur ea cæna: qui reſponderunt Herodi. Tum Lucius, Injuriam facit Regillæ, qui albis radiculis veſcatur in atra domo. Id ubi renuntiatum eſt Herodi, amovit ab ædibus funeſtam ſpeciem, ne apud probos viros traduceretur.

31. IDEM Lucius cum Romam veniſſet, obviam factus imperatori Marco, *b* percunctatus eſt illum quo iret & cujus rei gratia: cui Imperator, Honeſtum eſt & ſeni diſcere, eo ad Sextum philoſophum ut diſcam quæ nondum ſcio. Hic Lucius ſublatis in cælum manibus, O Iupiter inquit, jam ſenex tabellam geſtans puerorum more commeat in ludum, cum noſter rex Alexander triginta duos annos natus vita defunctus ſit. Heic citius probarim Cæſaris & ſtudium & moderationem, quam Lucii libertatem.

32. DOLOREM ex prioris filiæ Panathenaidis obitu conceptum, utcunque lenierant Athenienſes, intra urbem eam ſepelientes, & obitus diem ceu funeſtum ex anno ſuſtolientes. Cæterum cum Elpinicem alteram filiam exanimem indecore lugeret, projectus humi ac vociferans. *c* *Quas inferias tibi faciam filia, quid tecum ſepeliam?* ſuperveniens Sextus philoſophus, Maximum, inquit, munus dederis filiæ, ſi moderate lugeas.

33. VIGINTI pueris ob virtutem compluribus in locis ſtatuas poſuerat. Hac de re cum accuſaretur à Quinctiliis

a *Luctus immodicus.* b *Libere.*
c *Luctus.*

ctiliis Græciæ præfectis, quod ſupervacaneis impendiis indulgeret, a *Quid*, inquit, *vobis incommodi eſt, ſi ego ludo de ſaxis meis?*

34. VIDENS Quinctilios Trojanos quidem eſſe, cæterum à Cæſare plurimi fieri, dixit, b *Ego etiam Iovem Homericum odi, quod Trojanis fuit amicus*, Nimium libere profitens, ſibi moleſtum eſſe, quod Imperator tantum honoris haberet Quinctiliis.

35. PROTEO Cynico ſine fine ipſum conviciis inceſſente, c Conſenuimus, inquit, ambo, tu quidem male loquens, ego male audiens. Senſit immedicabile malum eſſe, cui ille tam diu aſſueverat, & ſe moderatius ferre quod jam novum non eſſet.

36. ATHENIENSIBVS ſic admirantibus hominis eloquentiam, ut dicerent illum eſſe de numero decem oratorum, nihil elatus eſt hac laude quæ videbatur maxima, tantum reſpondit, d *Certe Andocide ſum melior*, Is ut opinor, fuit ſophiſta quiſpiam notæ vulgaris.

ANTIOCHUS *ſophiſta.*

37. ANTIOCHVS ſophiſta cum male vulgo audiret, veluti formidoloſus, quod nec prodiret in concionem, nec Reipub. munia capeſſeret, f *Non vos*, inquit, *metui, ſed me ipſum:* agnoſcens bilem ſuam vehementiorem quam ut cohiberi poſſet. Senſit idem Plato, qui ſunt iracundioris ingenii ad diſciplinas quidem eſſe idoneos, ad gerendam Rempub. non item,

ALEXANDER *ſophiſta.*

38. ALEXANDER ſophiſta legatione fungens pro Seleucia apud Antonium primum, videnſque illum minus attentum, clariore voce dixit, f *Auſculta me Cæſar.* Cæſar autem acerbitate confidentiaque vocis exaſperatus, Auſculto, inquit, intelligoque te. Tu enim es ille

a *Sumtus inanes.* b *Libere.* c *Maledicentia.*
d *Modeſte.* e *Iracundia.* f *Improbitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ille qui colis comam, qui dentes candidas, qui polis ungues, qui ſemper oles unguentum.

HERMOGENES.

39. ANTIOCHVS hoc dicto taxavit Hermogenem, ut diceret *a* illum inter pueros eſſe ſenem, inter ſenes puerum: ſive ob valetudinem ante tempus imbecillem, ſive ob dictionis genus neglectius. Alii per jocum dicebant, illius verba plane juxta Homerum eſſe πτερόεντα, quod ea veluti pennas abjiceret.

PHILAGER.

40. ROGATVS quamobrem non delectaretur educandis pueris, *b* *Quoniam*, inquit, *nec me ipſo delector.* Agnoſcebat naturæ ſuæ vitium. Erat enim iracundus & moroſus, eoque nec appoſitus ad teneram ætatem inſtituendam: cum hodie ſtulti parentes nullis libentius committant liberos ſuos, quam hujuſmodi truculentis & aſperis.

HADRIANUS *ſophiſta.*

41. HADRIANVS ſophiſta in convivio ſophiſtarum, ad quos adhibitus erat tanquam egregii cujuſpiam arcani conſors futurus, cum ſermo fuiſſet ortus de characteribus dictionis, & in quo quiſque præcelleret, & quid in quoque potiſſimum imitandum eſſet, *c* *At ego*, inquit, *deſcribam characteres, haudquaquam recenſens inciſiunculas, intellectulos, membra, aut rhythmos, ſed meipſum mihi imitandum proponens, omniumque inventa ex tempore proferens fluxu quodam orationis ac linguæ permittam hæc omnia.* Quid de hoc Hadriani dicto judicandum exiſtiment, viderint Critici: illud ſcio, Horatium non temere exclamaſſe, O imitatores ſervum pecus. Et hodie videmus quoſdam qui

a *Sermo incompoſitus.* b *Iracundia.*
c *Imitatio.*

qui ſe totos addixerunt exprimendo Ciceroni, frigidos & elumbes evadere. Quod ſi nec quos delectat illud orationis genus leve & γλαφυρὸν, equidem nec obſto cuiquam nec invideo. At ipſe malim Epicteti rudem & indolatam phraſim, ſed naturalem, quam Iſocratis omni floſculorum genere picturatam. Hujus Hadriani dictionem Herodes ſophiſta ſolet appellare *a* κολοσσοῦ μεγάλα σπαράγματα, id eſt, coloſſi magna fragmenta: ſimul in juvene notans orationem nondum ſatis compoſitam, ſimul laudans & vocis & animi magnitudinem.

42. QVIDAM è familiaribus miſerat illi piſces in diſco argenteo, picturato auro: at ille delectatus vaſculo non remiſit, tantum ei qui miſerat reſpondit, *b Benefacis, quod etiam piſces:* quaſi diſcus eſſet dono miſſus, piſces tantum novitatis gratia additi. Quidam autem dicunt id joco factum, ut caſtigaret diſcipuli vitium, qui ſordidior eſſe dicebatur. Nam eo admonito diſcum reddidit. Cum eſſem apud Coloniam Agrippinam, ſenatus honoris gratia miſit vinum in cantharis teſtaceis, nec eos repeti mos eſt, Id admiratus, rogavi cauſſam. Reſponſum eſt, olim vinum ſolere mitti cantharis argenteis: hoc honoris cum eſſet habitum cuidam ex eorum numero, qui magnam nobilitatis partem exiſtimant rapto vivere, poſtridie mane profectus eſt cum argenteis cantharis. *c* Re comperta miſit ad illum ſenatus qui cantharos repoſceret, At ille, Vltro, inquit, dono dediſtis, & ego gratias egi. Hoc caſu admoniti mutarunt conſuetudinem.

PAUSANIAS *Cappadox.*

43. QVONIAM more ſuæ gentis craſſa lingua ſonabat confundens conſonantes, breves producens, productas corripiens, vulgo dictus eſt *d* coquus, qui pretioſa opſonia male condiret,

PRO-

a *Coloſsi fragmenta,* b *Facetè,*
c *Facete.* d *Salſo.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

PROCLUS.

44. PROCLUS Naucratites filium habebat intemperantem, gallis gallinaceis, coturnicibus, catellis, & equis alendis indulgentem, quem pater adeo non increpabat, ut una cum illo potius juvenaretur. Quo nomine cum ab amicis objurgaretur, a *Citius*, inquit, *deſinet, cum ſenibus colludens, quam cum æqualibus.*

ANTIPATER.

45. ANTIPATER Hierapolites cum ducturus eſſet Severi Cæſaris filiam, forma parum felici, & familiarium quiſpiam interrogaret, quando laturus eſſet τὰ ἀνακαλυπτήρια: ſic appellabantur munera, quæ ſponſæ amici deferebant ſponſo tertio die, quo ſponſa debebat exhiberi ſpectanda: Hermocrates lepidiſſime reſpondit b ἐγκαλυπτήρια μὲν οὖν τοιαύτην λαβών, id eſt. Encalypteria potius, cum talem ducat. ἀνακαλύπτω, eſt retego, ἐγκαλύπτω, tego. Quod deforme eſt, tegi magis oportet quam retegi.

HERACLIDES *ſophiſta.*

46. SCRIPSERAT libellum, cui titulum indiderat πόνου ἐγκώμιον, id eſt, laboris laudatio. Eum cum Ptolemæus ſophiſta forte obvius videret habentem præ manibus, rogabat quid moliretur. Cum ille reſpondiſſet πόνου ἐγκώμιον. Ptolemæus accepto codice delevit π, & adjecit, Tempus eſt ut legas titulum encomii, reperitque ſcriptum, c ὄνου ἐγκώμιον. Ptolemæus huc alluſit, quod ſi labor mereretur laudem, eadem opera laudandus eſſet aſinus animal labori natum.

HIP-

a *Argute.* b *Lepide.* c *Induſtrie.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

HIPPODROMUS *Sophiſta.*

47. HIPPODROMVS ſophiſta Clementi tragœdiarum actori longe præſtantiſſimo, cum apud Amphictiones optime re geſta negata eſſe victoria, quod Byzantius eſſet, atque id temporis Byzantium à Romanis obſideretur, proſiliens clamavit, a *Valeant applaudentes, ac perperam de re judicantes, Ego*, inquit, *Clementi victoriam decerno.* Cum alter hiſtrio appellaſſet Cæſarem, obtinuit Hippodromi ſuffragium.

48. QVODAM tempore cum illi vehementer à Græcis applauderetur, multaque magnifica acclamarentur, in quibus illum æquabant Polemoni, Homerico verſu reſpondit, τί μ' ἀθανάτοισιν ἐίσκεις; id eſt, b *Quid me immortalibus æquas?* Simul & candidi hominis laudem auferens, qui Polemonem tam præclaro teſtimonio ornarit, & modeſtiæ, qui laudem invidioſam repulerit.

49. QVODAM tragœdiam appellante ſophiſtarum matrem, correxit dictum, c *Ego*, inquit, *dico Homerum eſſe patrem.* Sive quod nimia ſit tragicorum grandiloquentia, ſive quod fons tragœdiarum ſi Homerus. Pulcrius autem eſt ex ipſo haurire fonte.

50. HOMERVM appellare ſolet vocem ſophiſtarum, Archilochum ſpiritum, quod ille ſuppeditet verba ſplendida, hic acrimoniam & vehementiam.

QUIRINUS *Sophiſta.*

51. CVM ab Aſianis reprehenderetur, quod in accuſando mitior ac lenior eſſet quam ipſi docerent, d *Multo*, inquit, *ſatius eſt, ut vos meam accipiatis lenitatem, quam ego veſtram crudelitatem.* Tumebant Aſiani rhetores, & immodicis delectabantur.

42. AMICIS ipſum de morte filii conſolantibus, e *Quando*, inquit, *potius apparebo vir quam nunc?* Sentiens

a *Iudicium incorruptum.* b *Modeſte.* c *Homerus.*
d *Admonitio retorta.* e *Fortiter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

tiens dolorem quidem eſſe acerbum, ſed hoc fortitudinis laudem fore ſplendidiorem.

PHILISCUS.

53. PHILISCVS illaudatus rhetor, cum cauſſam ageret pulcre veſtitus, ſed tumultu irruens in tribunalia, voce ſemimuliebri, lingua ſupina, quovis potius ſpectans quam ad ea quæ agebantur, averſatus dicentem imperator, ſtuduit illi os occludere, totaque actione aquam intercipiebat, breves ſubinde percunctatiunculas objiciens. Ad quas cum parum appoſite reſponderet Philiſcus, *a* Virum, inquit, imperator, arguit cæſaries, rhetorem vox, Græca pluſculum habent lepôris, τὸν μὲν ἄνδρα δείκνυσιν ἡ κόμη τὸν δὲ ῥήτορα φωνή. notans illum, quod attonſa cæſaries declararet virum, ſed oratio non declararet eſſe rhetorem, ſed fæminam potius.

CASSIUS SEVERUS.

1. IN advocatione quadam, cum M. Pomponius Marcellus Latini ſermonis moleſtiſſimus exactor, ſolœciſmum ab adverſario factum arguere perſeveraret, *b* interpellatis judicibus dilationem petiit, ut litigator ſuus alium grammaticum adhiberet, quod diceret ſibi cum adverſario non de jure, ſed de ſolœciſmo controverſiam futuram.

M. POMPONIUS MARCELLUS.

2. CVM ex oratione Tiberii Cæſaris quiddam reprehendiſſet, contra affirmante Atteio Capitone id eſſe Latinum, & ſi non eſſet, futurum certe, *c* *Iam inde*, inquit, *mentitur Capito. Tu enim Cæſar civitatem dare potes hominibus, verbis non potes.* Editio Aldina corrupte legit, verba

a *Pronuntiatio.* b *Moleſte loqui.* c *Libere.*

verba non potes. Hominibus datur civitas, qui recipiuntur in jus civium: verbis datur civitas, quæ recipiuntur in conſuetudinem ſermonis Romani. Quemadmodum multæ voces non Græcæ tantum, ſed & Britannicæ, & Gallicæ, & Perſicæ civitate Romana donatæ ſunt. Id publicus uſus poteſt, Cæſar non poteſt.

REMNIUS PALEMON.

3. IS flagrabat libidinibus uſque ad infamiam oris: unde quidam in turba oſculum ingerentem, cum refugiens devitare non poſſet, dicto non infaceto repulit: a *Vis tu*, inquit, *magiſter, quoties feſtinantem aliquem vides obligurire?*

EPICURUS *Athenienſis*.

4. IMPROBAT inſtitutum Pythagoræ, qui cum doceret b amicorum communia eſſe omnia, jubebat ut diſcipuli quod quiſque habebat, deponerent in commune, dicens, id eſſe diffidentium verius quam amicorum. Etenim ſi quis vere ſit amicus, nihilo minus habeo pro meis quæ ille poſſidet, quam ſi depoſuiſſet. Porro qui diffidit, aut non eſt ipſe verus amicus, aut de alterius animo dubitat.

CTESIBIUS.

5. ARCESILAVS cum inviſeret Cteſibium ægrotantem, ſenſiſſetque hominem egere, clam crumenam pecuniis plenam ſubjecit cervicali: quam ut reperit Cteſibius, ait ἀρκεσιλάου τοῦτο παίγνιον, id eſt, c *Arceſilai hic ludus.*.

a *Salſe.* b *Amicorum communia.*
c *Benignitas.*

EURIPIDES.

6. CELEBRATVR illud Euripidis dictum, *a* *Vnicum conſilium rectum magnam militum manum vincere.* Quo prudenter admonuit, non perinde referre quam numeroſum educas exercitum, ſed quam cordati ſint exercitus duces. In bello ſiquidem longe plus habet momenti prudentia ſollertiaque, quam vires conſilii expertes.

7. IDEM cuidam opprobranti graveolentiam oris, *b* *Multa nimirum*, inquit, *in illo occulta computruerunt.* Significans ſe poſſe continere arcana. Solent autem res in occulto congeſtæ computreſcere.

DIONYSIODORUS *tibicen.*

8. GLORIARI ſolet, *c* quod nemo pulſus ſuos audiſſet, neque in triremi, neque ad fontem quemadmodum Iſmeniæ. Sentiens ſe nunquam captaſſe plauſus ſordidorum & imperitorum, ſed ſat habuiſſe probari paucis eruditis. Ita Laërtius in Cratete.

STRATHIAS.

9. COLAX Bianti ſtupido ſic adulatus eſt, *d* Plus bibiſti quam rex Alexander. Quod in Alexandro turpiſſimum erat, illi laudi tribuit. Neque enim ſtatim laude dignum eſt, quod fit à principibus.

ALEXANDER MAGNUS.

10. CVM invitaretur ut Darii filias quas habebat captivas inviſeret, prædicabantur enim puellæ admirabili eſſe forma, noluit ire, dicens, *e* *Sibi non committendum, ut cum viros viciſſet, à mulieribus vinceretur.*

DVEL-

a *Ducum prudentia.* b *Silentium;* c *Laus à laudatis.* d *Adulatio.* e *Continentia.*

DUELLIUS.

11. DVELLIVS qui primus Romæ è navali pugna triumphum obtinuit, jam ſenex tremuloque corpore, in jurgio quodam audivit exprobrari ſibi graveolentiam oris: rediit domum triſtis, & expoſtulavit cum Bilia uxore, quam virginem duxerat: cur hujus vitii nunquam admonuiſſet, quo licuiſſet mederi. a *Admonuiſſem*, inquit illa, *niſi putaſſem omnibus viris ad eundem modum olere animam.* Et hoc apophthegma ſuperius alteri tributum retulimus. Si Bilia vere ſenſit quod dixit, argumentum eſt inſignis pudicitiæ: ſin finxit, magna eſt civilitas erga maritum, magna item tolerantia, quæ tam diu pertulerit hoc incommodum abſque faſtidio.

QUIDAM.

12. QVIDAM iratus agaſoni volebat eum percutere: cumque is clamaret, Athenienſis ſum: ad aſinum verſus, b *At tu*, inquit, *Athenienſis non es:* eique multas plagas inflixit. Meminit Plutarchus in libello de cohibenda iracundia.

PROMETHEUS.

13. CVM ignem è cœlis in terras deportaſſet, eumque primum viſum Satyrus complecti vellet & exoſculari: c *Heus*, inquit, *ni caves hirce, profecto dolebit tibi mentum.* Admonens etiam quæ natura pulcerrima ſunt maximeque neceſſaria tamen fieri pernicioſa, niſi recte utaris.

BOS.

14. BOS ſub onere deficiens rogavit camelum conſervum ut ſe oneris parte recepta ſublevaret: cui recu-

a *Pudicitia conjugalis.* b *Facete.* c *Vſus rectus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſanti, a *Immo*, inquit, *& meipſum & hæc omnia portabis*. Idque factum eſt mortuo bove. Ita Plutarchus in libro de tuenda bona valetudine.

PORTIA MINOR.

15. CVM laudaretur apud eum mulier quædam ut bene morata, quę tamen iterarat matrimonium: b *Felix*, inquit, *ac pudica matrona non nubit niſi ſemel.* Non paſſa eſt illam inter bene moratas numerari, quæ citra neceſſitatem adſciſceret alterum virum. Nam multas huc cogit egeſtas. Porro coitus gratia nubere, non eſt vere pudicarum. Eoque dixit, felix, excuſans neceſſitatem.

ANNIA.

16. PROPINQVIS admonentibus ut alteri nuberet: eſſe enim illi & ætatem integram, & faciem bonam, quorum alterum ſpem faceret prolis, alterum promitteret amorem mutuum, c *Nequaquam*, inquit, *hoc faciam: ſi enim bonum virum nacta fuero, nolo timere ne perdam: ſin malum, quid neceſſe eſt poſt optimum perpeti peſſimum?*

MARTIA. *Catonis filia minor.*

17. ROGATA cur à morte mariti nollet iterum nubere, d *Quoniam*, inquit, *non invenio virum qui me magis velit, quam mea.* Non probavit conjugium, quod non conciliaret amor mutuus. Quæ ducitur dotis cauſa, conductum habet concubinum verius quam conjugem.

18. EADEM cum diutius lugeret maritum, rogata quem eſſet habitura diem luctus ultimum: reſpondit, e *Quem & vita*. Sic illa Ethnica, magno ſane cum dedecore plurimarum Chriſtianarum, quæ viro non dum elato jam nupſerunt.

VA-

a *Auxilia.* b *Pudicitia.* c *Pudice.*
d *Nuptiæ dotis cauſſa.* e *Pudice.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

VALERIA.

19. VALERIA Meſſalarum ſoror, rogata cur amiſſo Servio viro, nulli vellet nubere, a *Quoniam*, inquit, *mihi ſemper vivit maritus Servius.*

PYTHIAS.

20. PYTHIAS Ariſtotelis filia rogata quis eſſet color pulcerrimus, b *Is*, inquit, *quem in ingenuis gignit pudor.* Agnoſcas vel ex hoc dicto philoſophi filiam. Solent autem fæminæ aliis coloribus aliæ delectari.

21. PHILOSOPHVS quidam priſcus, ſed *ἀνώνυμος*, hujuſmodi ſermone Arſinoës reginæ luctum compeſcuit. c Cum Iupiter, inquit, inter dæmones rerum faceret partitionem? Luctus non aderat, ſed diſtributione jam peracta venit. Huic igitur cum Iupiter aliquid honoris tribuere vellet, nec eſſet quod daret, quippe jam conſumtis omnibus, tandem aſſignavit illi honorem qui mortuis impenditur, veluti lacrymas & mærores. Quemadmodum igitur, inquit, cæteri dæmones bene volunt iis à quibus coluntur, itidem & Luctus. Quod ſi fuerit abs te contemtus ô mulier haudquaquam venturus eſt ad te: contra, ſi diligenter abs te colatur honoribus illi deſignatis à Iove, mæroribus ac lamentis, diliget te, ſemperque tibi ſuppeditabit aliquid earum rerum quibus abs te perpetuo poſſit honorari. Refert Plutarchus in conſolatione ad Apollonium.

DEMOSTHENES *Mitylenenſis.*

22. PVLSAVIT fores hominis muſicæ ac cytharæ dediti: cumque is audito pulſu juſſiſſet illum introire, d *Faciam*, inquit, *ſi prius alligaris cytharam.* Subnotans

a *Pudicitia.* b *Pudor liberalis.* c *Luctus.*
d *Studium immedicum.*

illum nihil aliud quam cythara canere. Refert Plutarchus Sympoſ. lib. 2.

ATTILIUS.

23. DIXIT ſatius eſſe otioſum eſſe, quam nihil agere. Refert Plinius Iunior ad Minutium Fundanum, *a Satius eſt enim*, inquit, *ut Attilius noſter eruditiſſime ſimul & facetiſſime dixit, otioſum eſſe quam nihil agere.* Quamquam hoc dictum adſcribitur Catoni ſeniori. Otioſus eſt, qui vacat ab externis actionibus: nihil agit, qui negotiis infrugiferis, nihil ad beate vivendum conferentibus occupatur. Quemadmodum qui moliuntur, nec ſatis ſuccedit quod agunt, ſatagere dicuntur: ita nihil agunt, qui fruſtraneis actionibus tumultuantur, Plinius enim putat, eos qui militaribus negotiis diſtrahuntur, nihil agere: contra, qui ſe philoſophiæ dedunt, otioſos eſſe.

24. DICERE ſolet, *b* ita adoleſcentes in foro auſpicari, à cauſſis centumviralibus, ut pueri ſolent in ſcholis ab Homero: quod utrumque ſit maximum, cum oporteat paullatim per gradus ad id quod ſummum eſt, pervenire. Meminit Plinius ad Maximum.

PLINIUS MAJOR.

25. DICEBAT *c* nullum eſſe librum tam malum qui non aliqua parte prodeſſet. Verum dixit de his qui norunt ex quibuſcunque libris, ſi quid ineſt frugiferum excerpere. Sed ſunt qui in libro quantumvis bono nihil venantur, niſi quod reprehendant.

26. IDEM cum recitatorem quiddam perperam pronuntiantem amicorum quiſpiam revocaſſet, & ut repeteret coëgiſſet, *d Quid*, inquit, *an intellexeras?* cum ille annuiſſet: *cur ergo*, inquit, *revocabas? Decem amplius verſus iſta tua interpellatione perdidimus*, Tanta erat parſimonia temporis.

27. IDEM nepotem ſuum ambulantem videns, objurga-

a *Nihil agere.* b *Profectus.* c *Lectionis utilitas.*
d *Temporis parſimonia.*

jurgavit: *a Poteras*, inquit, *has horas non perdere.* Nam qui lectica vehebantur, aut recitantem audiebant, aut ſi libuiſſet, aliquid etiam enotabant, aut dictabant aliquid, quorum nihil licet ambulanti.

PASSIENUS PAULLUS.

28. PASSIENVS Paullus eques Romanus, ſed dubiæ ſanitatis, cum recitans elegias ſuas ſic auſpicaretur, *b Priſce jubes*: Priſcus Iabolenus qui tum aderat, Ego vero, inquit, non jubeo. Protinus ingens omnium riſus coortus eſt. Fingunt enim poëtæ ſuo arbitrio quidquid libet. At Priſcus non tulit poëticam fictionem.

THRASEA.

29. REFERENTE Plinio Iuniore, dicere ſolet, *c Qui vitia odit, homines odit.* Sentiens nullum eſſe hominem, qui non multis vitiis ſit obnoxius, licet aliis alii laborent. Ac ſæpenumero accidit, ut qui alios inſectantur, ipſi gravioribus madeant vitiis.

VIRGINIUS.

30. CLVVIVS hiſtoriographus ſic affatus eſt Virginium, cujus res geſtas attigerat, Scis Virgini quæ fides hiſtoriæ debeatur. Proinde ſi quid in hiſtoriis meis aliter legis ac velles, rogo ignoſcas. Ad hæc Virginius, *d Tu ò Cluvi, tune ignoras ideo me feciſſe quod feci, ut eſſet liberum vobis ſcribere quæ libuiſſet*: Vox excelſi animi teſtis, & recte factorum conſcientia contenti.

FRONTINUS.

31. VETVIT ſibi exſtrui monumentum his verbis,

a *Temp. parſi.* b *Ridicule.*
c *Homo.* d *Animoſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

a *Impenſa monumenti ſupervacanea eſt, memoria noſtri durabit ſi vita meruimus.* Excelſi animi eſt, cum præclara geſſeris, gloriam contemnere.

ARCHITAS.

32. ARCHITAS cum in agro comperiſſet quoſdam è famulis admiſiſſe quoddam, ſentiens ſe commotiorem in illos, nihil quidem tum fecit; tantum abiens dixit, b *Fortunati,* inquit, *eſtis quod iraſcor vobis.*

AUFIDIUS MODESTUS.

33. QVINCTVM in morbo ſibi dicentem manus eſſe frigidas, hoc ſcommate taxavit, c *Atqui calidas,* inquit, *è Provincia extuliſti*: notans eum quod proconſul adminiſtrans provinciam, multa furatus eſſet. Meminit Plutarchus in Sympoſ. lib. 2.

QUIDAM.

34. QVIDAM imperatorem incuſavit, d quod illius inſidiis & otio ſomno fuiſſet privatus: videlicet quod illius benignitate è paupere factus eſſet dives. Refertur eodem loco.

QUIDAM.

35. QVIDAM Antigoni amicus cum ab eo petiſſet talentum, nec accepiſſet, poſtulavit ab eo deductores ac corporis cuſtodes. Rogatus quamobrem, e *Ne,* inquit, *inſidiis impetar*: affingens ſe talentum humeris ferre.

ARI-

a *Animoſe.* b *Moderata.* c *Salſe.*
d *Iocoſe.* e *Libere.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ARISTARCHUS *Theodectæ pater.*

36. DICERE ſolitus eſt, *a* *Olim vixerant ſeptem ſapientes, nunc haud facile totidem invenies idiotas.* Notans ſophiſtarum turbam, qui ſe pro ſapientibus jactabant, ut vix ſupereſſet qui profiteretur indoctum.

SELEUCUS, *Rex.*

37. SUBINDE dicere ſolet, *b* ſi multi ſcirent, quantum ſit negotii, tantum modo tot epiſtolas ſcribere ac legere, nec humi projectum diadema tollerent. Hujus moleſtiæ nequaquam eſt rudis Eraſmus, etiam ſi rex non ſit.

CANUS, *tibicen.*

38. DICEBAT homines ignorare, *c* quanto plus ipſe canens voluptatis caperet, quam alii: alioqui auditores non darent mercedem, ſed acciperent. Virtus jucunda eſt eam exercentibus: unde mirum eſt quoſdam ad id mercede velle conduci ut bene vivant, cum ipſa virtus abunde magnum ſui ſit præmium.

LAMPIS *Negotiator.*

39. INTERROGATUS quo modo ſibi paraſſet divitias, *d* *Magnas,* inquit, *haud difficulter, exiguas vero cum labore ac tarde.* Sentiens initio paullatim magnaque vigilantia corraſam pecuniam. Cæterum parata jam ingenti ſorte, facile eſt amplis lucris dioteſcere. Primum auctoritas ac fama tarde paullatimque nec ſine negotio paratur. At qui jam innotuit, facile magnam aſſequitur laudem. Meminit Plutarchus in libello, An ſeni ſit capeſſenda Reſpublica.

a *Salſe.* b *Regum cura.* c *Facete.* d *Argute.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ISMENIAS.

40. ISMENIAS tibicen canebat in ſacrificio, cumque non litaretur, is qui conductus fuerat, arreptis tibiis canebat ridicule, & hoc canente litatum eſt. Incuſantibus autem iis qui aderant, divinitus, inquit, contingit venuſte canere, Hic Iſmenias ridens, a *At me*, inquit, *canente dii voluptate capti commorabantur, te vero feſtinante illos abigere, arripuerunt hoſtiam.* Refert Plutarchus Sympoſiacon libro ſecundo. Conductitius ille ſibi laudem arrogabat, quod ipſo canente litatum ſit, quaſi dii magis delectati ſint ipſius cantu quam Iſmeniæ. Id lepidiſſime retorſit Iſmenias: ideo non fuiſſe litatum, quod Dii gaudentes erudita muſica, diutius amarent adeſſe ſacrificio. At cum ille tam ridicule caneret, quaſi ſtuderet deos abigere, ne vacui recederent, arripuerunt victimam.

PAUSON *pictor.*

41. PAVSON pictor receperat equum pingendum ſpecie volutantis ſeſe, & pinxit currentem. Indignante eo qui conduxerat. Pauſon ridens, b *Inverte*, inquit, *tabulam*: eo facto jam non currere, ſed volutari videbatur. Ita quædam errata quæ videntur maxima, minimo negotio corriguntur, ſi quis commode interpretur. Refert Plutarchus in libello, cur Pythia vates deſiiſſet carmine reddere oracula.

42. SERBIDIVS Scævola vir tum juris prudentia, tum M. Antonini Imperatoris amicitia celebris, dicere ſolitus eſt, c jus civile vigilantibus ſcriptum eſſe, non dormitantibus. Sentiens juris prudentiam non ſine ſummo ſtudio percipi: quemadmodum Ariſtoteles, ſic edidit libros naturalium ut non eſſent editi, niſi viva vox doctoris accederet. Refertur lib. Pandect. 42. Tit. quæ in fraud. cred. l. pupillus. Verum ut Scævola merito requirit ſtudium ac vigilantiam à Iuriſprudentiæ candidatis, ita nemo non improbabat ſententiam Iodoci, qui Mechlinienſi ſenatui

a *Facete.* b *Correctio.* c *Induſtria.*

natui præſedit. Nuſquam enim non magna contentione tuebatur, neminem poſſe vel unius legis intelligentiam conſequi, qui quidquam ſciret in bonis literis. Et cum in convivio quodam mecum diſputans incaluiſſet, addebat vix eſſe treis in orbe qui leges Cæſareas intelligerent. Aderat huic convivio Iohannes Sylvagius Caroli tum regis Cancellarius, Georgius ab Halonio, Blaſius jure conſultus, & alii non nulli. Fatebatur tamen Bartholum leges ad plenum intellexiſſe, cum conſtet illum tot locis hallucinatum eſſe.

PAPINIANUS.

43. BASSIANUS Antoninus imperator magna laborabat invidia, quod fratrem occidendum curaſſet. Eoque Æmilio Papiniano prætorii præfecto, ob eximiam Iuris prudentiam ſummæ apud Romanos auctoritatis, negotium dederat, ut hoc facinus apud ſenatum defenderet. At is reſpondit, a multo facilius parricidium perpetrari, quam defendi. Ob hanc liberam vocem Baſſianus occidit virum immortalitate dignum. Fui olim cum quodam Iureconſulto in aulicis negotiis diu multumque verſato, qui dicebat ſibi nihil eſſe gravius quam quod interdum palam iniqua animo reclamante cogeretur exſequi: nec id ſatis, cogeretur excogitare fucos, quibus quod erat iniquum videretur æquum. Sed hæc ipſi principes interdum non intelligunt, aliquoties ne ſciunt quidem.

44. PRÆTORIIS viris ab imperatore Hadriano petentibus, ut ſibi de jure reſpondere liceret, reſcripſit, b hoc munus non peti ſolere, ſed praſtari. Quare accingerentur ſi qui ſibi fiderent, & populo ſui ſpecimen darent. Nam Auguſtus quo major eſſet juriſperitorum auctoritas, conſtituerat, ut qui reſpondere vellent, id ex auctoritate Cæſaris facerent, cum antea liberum fuiſſet reſpondendi munus ſubire quicunque ſui fiduciam haberent. Sic & hodie creantur doctores medicinæ, juris, artium, Theologiæ, cum hoc nomen promeruiſſe ſit pulchrius quam obtinuiſſe.

45. SALVIUS Iulianus tum eximia juris cognitione, tum

a *Libertas noxia.* b *Virtus præſtanda non profitenda.*

ne, tum multorum principum amicitia clarus, ſolitus eſt dicere, *a Et ſi alterum pedem in ſepulcro haberem, adhuc addiſcere vellem.* Refertur Pandect. lib. 40. Tit. de fidei commiſſis. l. apud Julianum. Hæc ſententia optimo jure placuit laudatiſſimis viris. Sed hodie paſſim audimus has voces: Iam adultus ſum, ſerum eſt diſcere. Immo hoc turpius eſt neſcire quæ cognitu digna ſunt, quod adultus es.

46. CVM poſt cladem acceptam ad perſas quidam ab Arcadia transfugiſſent, auxilia pollicentes, producti ſunt in conſpectum Xerxis. Ibi Perſis percunctantibus quid agerent Græci, reſponderunt eos celebrare Olympia, ac gymnatica equeſtriaque certamina ſpectare. Rurſus percunctantibus quod eſſet certaminis præmium, reſponderunt coronam oleaginam. Hic Tritantechines Artabani filius, verſus ad exercitus præfectum, *b Papa*, inquit, *Mardoni, in cujuſmodi viros nos incitaſti ad pugnandum, qui non pecuniarum gratia certamina agitant, ſed virtutis ac laudis.* Ea vox tum viſa eſt timida, ut ſæpenumero prudentia habetur pro ignavia. Refert Herodotus in Vrania.

47. CVM Xerxi nuntiatum eſſet, quam fortiter, quamque etiam feliciter Artemiſia rem geſſiſſet in pugna navali, dixiſſe fertur: *c* ſibi fæminas fuiſſe viros, contra viros fuiſſe fæminas, quod parum dextre ſe geſſiſſent. Refert Herodotus lib. 8.

48. ARISTO Chius dicere ſolet, *d* dialecticorum argutias ſimiles eſſe telis aranearum, quod plurimum haberent artificii, minimum utilitatis. Nam is cum cæteris Cynicis putabat logicen ac phyſicen à philoſophia ſubmovendam, ſolam ethicen diligenter exercendam. Hujus ſententiæ princeps fuit Socrates.

49. IDEM κυνικώτερον etiam, *e* dialecticorum ſubtilitates dicebat ſimiles luto viarum, ad nihil utili, niſi quod ingredientes impellit ad lapſum. An ille recte damnarit univerſam dialecticam, alii viderint. Illud experimentis compertum habeo, nullos magis aberrare à vero, quam qui ſuperſtitioſe in hoc ſtudiorum genere ſunt verſati

50. DIOGENES convitiis laceſſitus à quodam de

a *Induſtria.* b *Virtus ſibi præmium eſt.* c *Præpoſtera.* d *Nugax ſubtilitas.* e *Dialectica.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

de crimine proditionis infami, *a Gaudeo*, inquit, *me tibi factum inimicum, quando tu non hoſtes, ſed amicos lædere ſoles.*

51. IDEM à calvo quodam maledictis adſperſus, *b Ego quidem*, inquit, *tibi nullam facio injuriam, quin potius laudo capillos tuos, qui malam calvariam effugerint:* ſubnotans illum non judicio, ſed cærebri vitio maledicum eſſe.

52. LACON quidam gymnaſiarchum ligna ἄκαπνα exhibentem, facetiſſimo joco incuſavit, dicens, *c* quod per eum ne lacrymas quidem illic effundere daretur. Fumus enim excutit lacrymas oculis. Acapna ligna inde dicta ſunt, quod fumo careant.

53. ALIUS quendam quotidie convivantem, *d* plagiarium ac tyrannum appellavit, per quem tot annis nunquam vidiſſet menſam ſuam. Ioci lepos eſt in fictione. Plagiarium appellavit, quod liberalitate ſua homines ſibi redderet obnoxios: tyrannum, quod per illum non liceret cuiquam domi ſuæ vivere.

54. QVIDAM ambientes amicitiæ fœdus inire cum Lacone, volebant ſe quocunque vellet vinculo aſtringere, quo certius eſſet, amicitiam fore ſinceram. Quibus ille, *e Vna eſt*, inquit, *de amicitia certitudo, ſi etiam volentes lædere non poſſent. Nam reliquæ omnes prorſus infirmæ ſunt.* Convenit cum illo Chilonis, ſic habendum amicum, ut cogites illum poſſe fieri inimicum.

55. SOCRATI tribuitur & illud, *f* nec à mortuo petendum colloquium, nec ab avaro beneficium. Nam mortui aut non reſpondent, aut lædunt: ita avarus aut non dat quod rogatur, aut infeliciter cedit accipienti, quod datur animo inimico.

56. IDEM conſpiciens prædivitem quendam, ſed indoctum, *g Ecce*, inquit, *aureum mancipium.* Indoctus ſervus eſt & cupiditatum, & eorum quæ poſſidet.

57. CONSPICIENS quendam quibuſlibet citraque delectum elargientem, *h Male*, inquit, *pereas, qui ex gratiis cum ſint virgines, facias ſcorta.*

58. AIEBAT ſibi videri, *i* quod dii ſemper ride-

a *Salſe.* b *Salſe.* c *Facete.* d *Facete.*
e *Nulli fidendum.* f *Graviter.* g *Dives indoctus.*
h *Profuſio.* i *Vita inanis.*

rent, ſpectantes inanes hominum curas, quorum cum omnia ſint exigui temporis ac momenti, tamen non pari cura tractantur. Sic enim tumultuantur homines, quaſi & magna ſint & perpetua, quæ heic geruntur.

59. INTERROGATVS quare non ſcriberet libros, *a* *Quoniam*, inquit, *chartæ iis qui ſcripturi ſunt, pluris eſſent emendæ.* Socrates nihil ſcripſit in vita, judicans librorum copiam officere ſtudioſis ſapientiæ.

TRAJANUS.

1. TRAIANVS Imperator initio procuratores habebat rapaces, qui provinciales calumniis expilabant. Quorum unus fertur, unum quenque divitum ſic conveni re ſolitus, Quid habes? Vnde habes? Hæc ubi didicerat, addebat tertium, Pone quod habes. Sed admonitus à Pompeja Plotina uxore, cohibuit ejuſmodi vexationes provinciarum, addens vocem optimo jure laudatam: *b* *Fiſcum eſſe lienem, quod eo creſcente, reliqui artus contabeſcant.* Senſit optimus princeps iniquum eſſe, ſic explere fiſcum unius, ut nihil habeant ſubditi, præſertim cum boni principis ſit, quidquid habet populus.

2. DIOGENES Cynicus interrogatus de quodam adoleſcente qualis videretur, *c* Arcadem eſſe reſpondit. Sive ſignificans illum eſſe ſtupido ingenio, ſive ut eruditi quidem malunt, mollem & pathicum, quod Arcades ferantur glandibus victitare: teſte epigrammate,

Πολλοὶ ἐν ἀρκαδίῃ βαλανοφάγοι ἄνδρες ἔασιν.

Glans autem apud Latinos interdum obſcænam habet ſignificationem.

3. SCIPIO ſuper cœnam interrogatus, quem egregium imperatorem habitura eſſet Reſpub. ſi quid ipſi humanitus accidiſſet, *d* *Vel hunc*, inquit: Marium intuens, jam tum in illo perſpiciens ingenium maximis rebus natum. Refert Eutropius libro quinto.

4. CVM Syllana crudelitas magna licentia ſæviret in capita civium, nam occiſi feruntur ſupra novem millia, percuſſoribus libere per urbem vagantibus, ac cæteris metu

a *Librorum multitudo.* b *Fiſcus lien.*
c *Salſe.* d *Indoles.*

metu attonitis, Qu. Catulus palam auſus eſt dicere Syllæ, *a* *Cum quibus tandem victuri ſumus, ſi in bello armatos, in pace inermes occidimus?* Eutropius.

5. C. CALIGVLA frequenter exclamare ſolet, *b* *Utinam univerſus populus Romanus unicam cervicem haberet.* Talia portenta tulit olim mundus pro monarchis. Eutropius refert.

6. TRAIANVS Cæſar ſolitus eſt dicere, *c* principes omnes multum abeſſe à Neronis quinquennio. Nam Domitius Nero primis annis quinque ſumma cum laude geſſit imperium, prius quam ad Caligulæ avunculi ſui crudelitatem appelleret animum.

7. SERGIVS Galba in graviſſimis bellis ſeveriſſima diſciplina habuit milites ſuos, adeo ut ſimul atque veniſſet in caſtra, protinus vulgaretur ille Trochaicus. *d* *Diſce miles militare, Galba eſt, non Getulicus.*

8. OTHO Salvius cum videret aut deponendum imperium, aut magna civium ſtrage tuendum, ſtatuerat ſponte mori; & amicis ac militibus hortantibus, ne tam cito de belli eventu deſperaret, *e* negavit ſibi ſuam vitam eſſe tanti, ut hac de cauſſa bellum civile naſceretur. Quis non miretur hunc animum in principe ethnico, eoque XXXVIII, annos nato?

9. NERVA Cocceius in cœna cui aſſidebat Vejento qui ſub Domitiano conſularem dignitatem fuerat adeptus, ſed multos clam apud illum detulerat, cum orta Catuli mentione, qui calumniator inſignis fuerat, diceret, Quidnam faceret Catulus, ſi Domitiano ſupervixiſſet? Iunius Mauricius reſpondit, *f* *Nobiſcum*, inquit, *cœnaret*. Satis libere ſubmonens imperatorem quod Vejentonem haberet familiarem, ſimillimum Catulo, quem ut calumniatorem exſecrabatur,

10. OPTIMO jure laudibus vehitur illa vox Trajani, qui amicis incuſantibus, quod parum memor imperatoriæ majeſtatis, nimium eſſet omnibus expoſitus, reſpondit, *g* *Talem præſtabo imperatorem privatis, qualem optarem ipſe privatus.*

11. FLAVIVS Veſpaſianus cum admoneretur ab amicis

a *Libere.* b *Vox tyrannica.* c *Degeneratio.*
d *Diſciplina militaris.* e *Pietas in remp.*
f *Libere.* g *Comitas in principe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

amicis ut caveret à Metio Pompoſiano, quod de hoc rumor increbuerat, fore ut aliquando regnaret, non ſolum ſibi non metuit ab illo, ſed & conſulem fecit. Id admirantibus amicis, *a Erit*, inquit, *olim memor, tanti beneficii.*

12. TITVS Veſpaſianus cum à duobus clariſſimi ordinis eſſet in ipſum conjuratum, ac facinus eo proceſſiſſet, ut jam infitiari non poſſent, deduxit in ſpectaculum, atque inter illos medius conſedit: ac petitis de induſtria mirmillonum gladiis, velut exploraturus aciem, unum uni, & alterum alteri commiſit, tanquam provocans ad id quod moliebantur, illis autem perculſis, & animi præſentiam admirantibus, *b Videtis ne*, inquit, *principatum fato dari, fruſtraque tentari facinus potiundi ſpe, vel amittendi metu.*

13. IDEM fratrem Domitianum inſidias molientem, non eſt ultus, ſed his verbis admonuit, *a Quid opus te parricidio petere, quod me volente obventurum eſt, immo quod jam habes, imperii particeps?* Haud temere in Chriſtiano reperias tantum manſuetudinis.

14. IULIUS Maximus proditione militum interfectus eſt, una cum filio Diadumeno etiamnum puero: quo tempore conclamatum eſt à militibus: *d Ex peſſimo genere ne Catulum quidem eſſe relinquendum.* Alluſiſſe videntur ad Græcam parœmiam, νήπιος ὃς πατέρα κτείνας, παῖδας καταλείπει.

15. CONSTANTIVS Chlorus amicis admonentibus, quod in augendo fiſco videretur indiligentior, reſpondit, *e* publicas opes rectius à privatis haberi, quam intra unum clauſtrum reſervari. Bonus princeps qui magis à ſuis diligitur quam timetur, habet quidquid cives poſſident.

16. IVLIANVS imperator eunuchos, coquos, tonſores ejecit è palatio. Rogatus quam ob cauſſam, *f* negavit ſibi opus eſſe eunuchis, cum uxor deceſſiſſet, nec opus eſſe coquis, quod ſimpliciſſimis cibis veſceretur. De tonſoribus dixit, unum multis ſufficere.

VALEN-

a *Beneficentia conciliat amicos.* b *Conſtanter.*
c *Clementer.* d *Crudeliter.* e *Princeps carus.*
f *Famulitium ſuperfluum.*

17. VALENTINIANVS nondum imperator templum Fortunæ ingrediens cum Iuliano, hinc atque hinc ſtantibus æditius, qui aquam introeuntibus aſpergerent: ubi vidit in chlamyde purpurea guttam aquæ, pugno percuſſit æditum: a *Hoc*, inquit, *non eſt purificare, ſed inquinare.* Nam illi tales aſperſiunculas appellabant purificationes.

18. THEODOSIVS junior tam admirabili fuit ingenii lenitate, ut cum ab amicis rogaretur, quamobrem neminem eorum à quibus lædebatur, ſupplicio capitis afficeret, b *Vtinam*, inquit, *mihi liceret & mortuos ad vitam revocare.* Ad privatas injurias oportet principem eſſe facilem ad ignoſcendum, in iis quæ lædunt Rempublicam, decet eſſe ſeverum.

19. IDEM cum in amphitheatro Conſtantinopoleos ſederet ſpectator, & populus damnatum efflagitans clamaret, Crudeli beſtiæ artifex objectus pugnet: compeſcuit immitem turbæ vocem, dicens, c *Neſcitis*, inquit, *quod nos conſuevimus clementer ſpectare:* innuens ubicunque adeſt princeps illic oportere omnia mitius geri.

20. XANTIPPE de Socrate marito prædicare ſolet, d quod ſemper vidiſſet illum eodem vultu revertentem domum quo exierat, Argumentum vere conſtantis animi, cum alii domo egreſſi, ſi quid accidit triſte, redeant turbidi: ſi quid læti, geſtientes.

21. PYTAGORAS poſteaquam venerat Phliuntem & cum Leonte Phlyaſiorum principe docte & copioſe quædam diſſeruiſſet, Leon ingenium & eloquentiam hominis admiratus quæſivit ex eo, qua maxime arte confideret: cui Pytagoras reſpondit, e *Se nullam quidem artem ſcire ſed eſſe philoſophum, id eſt, ſapientiæ ſtudioſum.* Hujus verecundia ſapientis cognomen arrogans, quo ſe prius venditarant σοφοὶ, vertit in titulum modeſtiæ.

22. ANTIPATER Cyrenaicus mulierculis quibuſdam cæcitatem ipſius deplorantibus, f *Quid agitis*, inquit, *an vobis nulla videtur voluptas nocturna?* Nocte omnes cæci ſumus, nec tamen lamentamur. Habet animus quo ſe delectet, etiam occluſis ſenſibus. Reſponſum Anti-

a *Libere.* b *Clementer.* c *Clementer.*
d *Conſtantia.* e *Modeſte.*
f *Fortiter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Antipatri conveniebat fæminis, omnia voluptate metientibus.

23. ASCLEPIADES non ignobilis nec inexercitatus philoſophus, cuidam interroganti, quid incommodi cæcitas ipſi attuliſſet, a *Vt uno*, inquit, *puero ambulem comitatior*. Significans ſibi minimum eſſe moleſtam cæcitatem corporis, cum animo cerneret.

24. THEODORVS Lyſimacho mortem minitanti, b *Præclaram*, inquit, *rem effeciſti, ſi Cantharidis vim conſecutus es*. Cantharis inſectum eſt minutum quidem: quod tamen lethale gerit venenum. Itaque qui mortem homini minantur, nihil minantur magni, cum idem poſſit contemtiſſimum animalculum ſcorpius.

THRASEA.

1. THRASEA dicere ſolitus eſt, c ſuſcipiendas eſſe cauſſas, aut amicorum, aut deſtitutas, aut ad exemplum pertinentes: amicorum, quod ex lege gratiarum amicorum communia ſunt omnia: deſtitutas, quod in his potiſſimum & conſtantia agentes & humanitas cerneretur: ad exemplum pertinentes, quia plurimum referret bonum an malum ducem haberent. Frequenter enim bonæ cauſſæ vitio patronorum vincuntur. Expedit autem ad bonos mores, ut in judiciis ſuccumbat pravitas, ſuperet innocentia. Refert Plinius in epiſtola ad Quadratum.

2. POLLIO dicebat, d *Commodo agendo factum eſt, ut ſæpe agerem: ſed ſæpe agendo factum eſt ut minus commode, quia ſcilicet aſſiduitate nimia facilitas magis quam facultas, nec fiducia ſed temeritas paratur*. Quod accurate factum velimus, raro faciendum eſt. Hac ratione duci videntur Itali quidam eruditi, qui licet pulcre calleant Latine, tamen vix unquam adduci poſſunt ut in familiari congreſſu Latine loquantur. At ſi quando compellit neceſſitas, dicunt exacte, quaſique de ſcripto. Novi Venetiæ Bernardum Ocriculariumcivem Florentinum, cujus hiſtorias ſi legiſſes, dixiſſes alterum Salluſtium, aut certe Sal-

a *Fortiter.* b *Fortiter.* c *Officium bene collocandum.*
d *Accurate potius, quam ſæpe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Salluſtii temporibus ſcriptas. Nunquam tamen ab homine impetrare licuit, ut mecum Latine loqueretur: ſubinde interpellabam, ſurdo loqueris vir præclare, vulgaris linguæ veſtratis tam ſum ignarus quam Indicæ. Verbum Latinum nunquam quivi ab eo extundere.

3. CVM Antipater intra Lamiam à Græcorum copiis eſſet concluſus, ac velut ob res feliciter geſtas Athenienſes diis immolarent victimas: Demoſthenes ad quendam amicorum nomine Ageſiſtratum, ait ſibi non eandem eſſe cum cæteris ſententiam. *a Novi enim*, inquit, *Græcos ſtadium pugnare, & ſcire & poſſe, Dolichon autem non item.* Dolichus autem continet viginti quatuor ſtadia. Notavit ſuos quod protinus una contenti victoriola, deponerent bellandi ſtudium, cum oporteat ejuſmodi ſucceſſibus non frui, ſed uti ad majorum rerum occaſionem.

4. QVODAM tempore vox Demoſthenem inter concionandum defecit ob multitudinis fremitum. Id objicientibus ita reſpondit, *b Hiſtriones è voce judicare par eſt, oratorem e mente.* Græca jucundius ſonant: ὑποκριτὰς δεῖ κρίνειν ἐκ τῆς φωνῆς, τοὺς δὲ ῥήτορας ἐκ τῆς γνώμης. Hiſtrio ſervit populo, orator conſulit. Ille delectat, hic prodeſt. Ad bene conſulendum non refert quam ſis vocalis, ſed quam oportuna ſuadeas. Actori voce opus eſt, quæ vincat multitudinis fragorem: orator talis eſſe debet, ut populus ipſum ultro tacitus & attentus auſcultet.

5. IDEM Epicli opprobranti quod ſemper dicturus meditaretur, *c Erubeſcerem*, inquit, *optimo jure, ſi tantæ multitudini conſulens dicerem ex tempore.* Quod alii præclarum eſſe ducunt ſubito & ex imperato dicere, id vir cordatus judicabat eſſe temeritatis.

6. QVODAM tempore cum populus obſtreperet dicenti, ait ſe breve quiddam velle illis narrare. Facto multitudinis ſilentio, *d Adoleſcens*, inquit, *quidam æſtivo tempore aſinum conduxerat ab Athenis Megeram uſque. Sole vero circa meridiem vehementer æſtuante, uterque volebat ſubire umbram aſini, ſed uterque alterum prohibebat: hic dicebat aſinum conductum, non umbram: alter contendebat per* con-

a *Perſeverentia.* b *Clamoſi.*
c *Extemporalis dictio.* d *Aſini umbra.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

conductionem & aſini & umbræ jus eſſe factum. Atque hæc loquutus Demoſthenes abiit è ſuggeſto, populo vero retinenti, ac narrationis finem flagitanti, *De aſini*, inquit, *umbra audire cupitis, de rebus ſeriis loquentem audire non vultis.* Retulimus hoc in Adagiis.

7. LYCVRGVS rhetor ob generis nobilitatem liberior erat in dicendo, quam ut populus interdum ferre poſſet. Itaque cum aliquando populi ſtrepitu exploderetur è ſuggeſto, exclamavit *a* ô Cercyrea ſcutica, quam multis talentis digna es? Notans populum à quo ejiciebatur, magnæ quidem auctoritatis ac nominis, ſed inutilem rebus gerendis. De Cercyrea ſcutica dictum eſt nobis in proverbiis.

8. IDEM forte obvius Xenocrati qui à Telone obtorto collo pertrahebatur in metœcium, quo in loco carcer erat Athenis, fuſtem impegit in caput Telonæ, ac Xenocratem quidem liberavit, Telonem vero tanquam indigna patrantem in carcerem conjecit. Id Lycurgi factum ab omnibus collaudabatur. Itaque poſt aliquot dies Xenocrates factus obviam Lycurgi liberis, *b* *Cito*, inquit, *ô puer retuli gratiam patri tuo, qui vulgo laudatur quod in re difficile tulerit auxilium.* Sentiens laudem eſſe præmium recte factorum, & eam demum opitulationem eſſe gratam, quæ adfertur in ipſo diſcriminis articulo. Fuſte enim illi patrocinatus eſt, non oratione. Nimirum hoc eſt, Βοηθῆσαι μόγις.

9. OBIICIENTIBVS quod eloquentiæ ſtudio rhetoribus daret mercedem, *c* *Si quis*, inquit, *profiteatur ſe filios meos mihi redditurum meliores, non mille drachmas, ſed omnium facultatum dimidium effunderem.* Plurimum ab hominum vulgo diſcrepans, qui periſſe exiſtimant quod liberis inſtituendis impenditur.

10. INTER leges quas tuliſſe fertur, hæc erat una, Nequa mulier maritata proficiſceretur Eluſinem. Id ſtatuit, veritus ne à divitibus dato precio corrumperentur: addita eſt pœna drachmarum ſex millia. Ei legi cum uxor Lycurgi non optemperaſſet, ſycophantis qui deprehenderant ac detulerant dedit talentum. Ea res cum illi poſtridie vitio daretur apud populum, *d* *Atqui ego*, inquit, *dare*

a *Libere.* b *Audacter.*
c *Studioſe.* d *Civiliter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

dare conſpectus ſum, non accipere. Quidam ferunt leges ad quæſtum. Hanc notam à ſe depulit, qui nec in uxoris gratiam voluit abrogare legem, ſed mulctam de ſuo dependit.

11. ISOCRATES inter familiares dicere ſolitus eſt, *a* ſe quidem docere decem minis, cæterum qui ipſum docuiſſet audaciam & vocalitatem, mercedis loco daturum decem millia. Nam vocis exilitas & animi timiditas reddebant Iſocratem ad dicendum inutilem. Hæc autem quoniam naturæ ſunt non artis, à præceptoribus dari non poſſunt.

12. PERCVNCTANTI qui fieri poſſet ut cum ipſe non eſſet ad dicendum accommodus, alios redderet idoneos: *b* *Quoniam cotes*, inquit, *ipſæ quidem ſecare non poſſunt, ferrum tamen reddunt acutum.* Hoc videtur imitatus Horatius;

Fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipſa ſecandi.

13. INTERROGATVS quid eſſet rhetorica, *c* *Ex parvis*, inquit, *facere magna, ex magnis parva.* Eſt enim hæc nonnulla rhetorices pars, amplificare & extenuare, qua de re diligenter præcepit Fabius. Sed præſtigii genus eſt, quod reſpondit Iſocrates. Quin illud potius artis eſt, quæ magna ſunt ita tractare, ut auditori quoque magna videantur, & contra.

14. IN Convivio Nicocreontis Samiorum tyranni, cum à convivis juberetur dicere, *d* *His*, inquit, *in quibus ego valeo, nunc non eſt tempus: in his vero quæ hoc tempus requirit, ego non valeo.* Recuſavit inter pocula dicere, qui apud ſobrios de rebus ſeriis diſſerere conſueverat,

15. VBI conſpexit Sophoclem tragœdiarum ſcriptorem ſequi puerum quendam forma illius captum, *e* *Oportet*, inquit, *ô Sophocles, hominem non manus tantum apud ſe continere, verum & oculos.* Vox homine Chriſtiano non indigna.

16. EPHORVM Cumanum qui ſcholam ipſius reliquit nullo profectu, atque ob id à patre Demophilo denuo miſſus eſt, ut ab integro data mercede diſcipulum ageret, *f* δίφρον appellabat. Diphros enim Græcis dici-

a *Naturæ bona.* b *Modeſte.* c *Exaggeratio.*
d *Tempeſtive.* e *Caſte.* f *Tarditas.*

dicitur currus, quod duos ferat, pugnantem & aurigam. Tales opinor olim fuiſſe cathedras (nam δίφρος interdum & cathedram ſonat) quæ duos caperent, quales adhuc videmus epiſcoporum veteres, quæ capiunt præſulem & aſſeſſorem. Apud R. D. Gulielmum archiepiſcopum Cantuarienſem ſervatur hujuſmodi ſella, quæ dicitur fuiſſe beati Thomæ Acrenſis. Item Roffæ in eccleſia cathedrali ſimilis adhuc viſitur. Iſocrates autem ex vocis etymologia captavit jocum in ſtupidum diſcipulum, qui bis attulerit mercedem: δίφρος enim dici videtur, ἀπὸ τοῦ δὶς φέρειν, iſt eſt, à bis ferendo.

17. CN. PISO juvenis etiamnum Manilium Criſpum reum egit, evidenter nocentem: eumque licet præpotentem multis, ac magnis criminibus urgebat, quod videret illum eripi gratia Pompeji qui Piſoni reo aderat. Itaque cum Pompejus velut exprobrans juvenilem temeritatem Piſoni, qui non vereretur nobilem & opulentum, atque ipſi cum primis amicum, ad judices pertrahere, dixiſſet, Quin eadem opera me quoque accuſes: intrepide reſpondit Piſo, a *Da vades Reipub. te, ſi poſtulatus fueris civile bellum non excitarurum, tuum nomen prius, quam Manilii, deferam.* Hic elegans epiphonema ſubjicit Valerius Maximus, Eodem, inquit, judicio duos ſuſtinuit reos, accuſatione Manilium, libertate Pompejum: & alterum lege peregit, alterum profeſſione.

18. THALES Mileſius interrogatus quantum diſtaret à mendacio veritas, b *Quantum*, inquit, *oculi ob auribus.* Sentiens ea demum eſſe indubitatæ fidei quæ conтuemur oculis, rumoribus ac fabulis hominum haud tuto credi. Eodem pertinet Homericum figmentum de ſomniis, quorum quæ ſubvolant per portam corneam, vera ſint: quæ per eburneam, vana. Corneæ portæ involucro deſignans oculos ob coloris ſimilitudinem; eburneæ os, ob candorem dentium.

19. ISOCRATES ad patrem qui dicebat ſe cum filio non miſiſſe, niſi unicum mancipium, c *Abi igitur*, inquit, *& habebis duo.* Id bifariam poteſt intelligi. Redi tu domum apud me relicto filio, quem poſteaquam ita for-

a *Libere.* b *Rumores.* c *Inſtitutio.*

formaro, ut tibi non minus dicto ſit audiens, quam quilibet ſervorum tuorum, pro uno mancipio habebis duo. Aut, abi domum, ac puta tibi ea pecunia quam pactus es pro filio inſtituendo, jam me quoque tuum eſſe factum, ut non minori curæ mihi futurus ſit tuus adoleſcens, quam ſi tuum eſſet mancipium. Simile quiddam tribuitur & Ariſtippo.

29. CN. LENTVLVS Marcellinus conſul in concione graviter queſtus eſt de Magni Pompeji immodica potentia. Hujus orationem cum populus clara voce acclamans approbaſſet, a *Acclamate*, inquit, *acclamate Quirites dum licet: jam enim vobis impune facere non licebit.* Significans illius potentiam brevi eo magnitudinis evaſuram, ut nulla in re tutum eſſet ullo pacto reſiſtere, ſi quid illi collibuſſet.

21. HELIVS Mancia Formianus, libertini filius, ultimæ ſenectutis, L. Libonem apud Pompejum accuſabat, in quo certamine Pompejus Liboni favens, Helio & generis humilitatem & ſenium exprobrans, dixit illum ab inferis remiſſum, ut claros viros accuſaret. Hoc convicium incunctanter retorſit hoc modo, b *Non mentiris*, inquit, *Pompei: plane ab inferis reverſus ſum. Sed dum illic moror, vidi Cn. Domitium Ænobarbum deplorantem, quod ſummo genere natus, vitæ inculpatiſſimæ, patriæ amantiſſimus, in ipſo juventutis flore tuo juſſu eſſet occiſus. Vidi pari claritate conſpicuum Brutum, ferro laceratum, querentem id ſibi prius perfidia, deinde etiam crudelitate tua accidiſſe. Vidi Cn. Carbonem acerrimum pueritiæ tuæ bonorumque patris tui defenſorem, cum tertium conſul eſſet, catenis quas tu illi iniici juſſeras, vinctum obteſtantem, ſe adverſus omne fas & nefas, cum in ſummo eſſet imperio, à te equite Romano trucidatum. Vidi eodem habitu & quiritatu, prætorium virum Perpennam ſævitiam tuam exſecrantem, atque hos omnes eadem voce indignantes, quod indemnati ſub te adoleſcentulo carnifice cecidiſſent.* Has Manciæ voces, fortaſſis aliquis temeritatem appellet citius quam libertatem. Scitum eſt, quod ſubnectit Valerius. Eo tempore & fortiſſimum erat Pompejo maledicere, & tutiſſimum. Fortiſſimum, ob ſummam potentiam, tutiſſimum ob revocatam veterum facinorum invidiam.

DI-

a *Libere.* b *Libere.*

22. DIPHILVS tragœdiarum actor, cum in ludis Apollinaribus ad eum verſiculum veniſſet, Miſeria noſtra magnus eſt: a directis in Pompejum Magnum manibus pronuntiavit. Actio in tantum placuit populo, ut aliquoties fuerit revocatus, nec hiſtrio veritus eſt iterare ſimili geſtu. Dubites utrum potius mirari conveniat, actoris audaciam an populi. Simili audacia uſus eſt in eadem fabula, cum ventum eſſet ad eum verſiculum: Virtutem iſtam, veniet tempus quo graviter gemas, tametſi mihi videtur carmen eſſe mutilum. Suſpicor addendum, Serva virtutem iſtam, aut aliud ſimile verbum, ut ſit verſus Trochaicus.

23. SERGIVS Galba C. Iulium conſummatis victoriis in foro jus dicentem hujuſmodi dictis auſus eſt interpellare: b *C. Iuli Cæſar pro Cn. Pompejo Magno quondam genero tuo in tertio ejus conſulatu pecuniam ſpopondi, quo nomine nunc appellor. Quid agam? Num dependam?* Hac voce palam illi exprobrans quod Pompeii bona vendidiſſet, cui fuerat affinitate junctus. Æquum autem videbatur, ut qui bona generi vendiderat, ea dependeret, quæ nondum orto inter illos bello fuiſſent contracta. Cæſar hac invidia commotus, æs alienum Pompeii è fiſco reſolvi juſſit.

24. CVM Philippus Macedonum rex cognitionem exerceret parum ſobrius, ac perperam adverſus mulierem quandam tuliſſet ſententiam, illa ſentiens errorem eſſe vini non regis, exclamavit: c *Provocarem*, inquit, *ad Philippum ſed ſobrium* Excuſſit regi muliebre convicium temulentiam, adegitque ut expergefactus cauſſam eandem animo præſentiore cognoſceret. Heic dubites utrum potius admirari debeas fæminæ libertatem, an tanti principis humanitatem. Simile quiddam & ante retulimus, ſed ſub viri perſona.

25. SCIPIO Æmilianus creatus cenſor addito collega Mummio, viro magnæ quidem nobilitatis, ſed vitæ diſſolutioris, pro roſtris dixit d ſe ex majeſtate reipublicæ omnia geſturum, ſive cives ſibi dediſſent collegam, ſive non dediſſent: innuens ſatius fuiſſe non habere collegam cenſuræ, quam talem collegam.

26. P. RVTILIVS amico cuidam rem injuſtam petenti

a *Libere.* b *Libere.*
c *Libere.* d *Libere.*

petenti pernegabat. Cumque is commotus per ſummam indignationem diceret: Quid ergo, inquit, mihi opus eſt tua amicitia, ſi quæ rogo non facis? *a* *Immo*, inquit Rutilius, *quid mihi opus eſt tua, ſi quid inhoneſta rei propter te facturus ſum?*

27. CVM M. Bruto tota fere Luſitania ſeſe dedidiſſet, ſola urbs Ciania pertinaciter arma retineret, tentatum eſt per Bruti legatos ut data pecunia perſeverarent eſſe ſui juris. Verum his populus Cianenſis uno ore reſpondit, *b* ſibi ferrum à majoribus relictum, quo urbem tuerentur, non aurum quo libertatem redimerent.

28. IVLIANVS Imperator, ni fallor, cum in frequenti turba quidam ipſum his verbis appellaret adverſus adverſarium ſuum: Thalaſſius inimicus pietatis tuæ noſtra per vim eripuit, *c* *Agnoſco*, inquit, *ab illo me fuiſſe læſum; proinde dic illi ut mihi potiori inimico prius ſatisfaciat*: mandavitque præfecto ne prius cognoſceretur illorum negotium, quam ipſe cum Thalaſſio rediret in gratiam. Quod alter adduxerat ad maturandam vindictam, Cæſar torſit in cunctationem.

29. CYRVS rex rogatus ab hoſpite quid ad prandium apparari juberet, *d* *Nihil aliud*, inquit, *quam panem: nam ſpero me prope Crinum cœnaturum.* Mira frugalitas in rege barbaro, cui panis erat pro opſonio, & ſitim aquæ ſpe deferebat in cænam. Refert Ammianus.

30. SIGISMVNDVS imperator, Alberti ſocer, cum aliis multis nominibus, tum illo præcipue commendabilis fuit, quod ut ipſe linguarum ac literarum peritiam amavit, ita viros eruditione præſtantes ſemper ornare ac provehere ſtuduit. Quo nomine cum à Germanis principibus qui latinas litteras oderant, reprehenderetur, quod homines obſcuro genere natos ob litterarum commendationem foveret: *e* *Quid ni*, inquit, *eos amem, quos natura cæteros antecellere voluit?* Germani plurimum tribuunt generis nobilitati, at vir prudens intellexit in eruditis eſſe quiddam ſtemmatis præſtantius. Illi habent ædium parietes clypeis & imaginibus dipictos, hi animum habent optimis diſciplinis exornatum. Porro ut natura animus præſtantior eſt corpore, ita ornamenta ingenii

Cc longe

a *Juſte.* b *Fortiter.* c *Præter ſpem.*
d *Frugalitas.* e *Honos eruditioni debitus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

longe pulcriora ſunt externæ nobilitatis inſignibus. Qui nihil aliud habet quam majorum imagines, opinione nobilis eſt verius quam re. At qui virtute præditus eſt, unde manat etiam illa vulgaris nobilitas, germanam ac nativam habet nobilitatem.

31. PLATO dicere ſolet *a* ſpes eſſe vigilantium ſomnia. Ad quod alluſiſſe videtur Virgilius, cum ait, An qui amant ipſi ſibi ſomnia fingunt? Nam dictu mirum eſt quam varias imaginationes patiantur in animo ſuo, qui vehementer ſperant aliquid. Atque his inanibus ſimulacris perinde ſemet oblectant, ac ſi jam tenerent quæ ſibi pollicentur.

32. SCOPELIANVS ſophiſta, quoniam ſomni parciſſimus noctem exiſtimabat ſtudiis & exercitationi mentis accommodam, ſubinde ſolitus eſt exclamare, ὦ νὺξ, σὺ γὰρ δὴ πλεῖστον σοφίας μετέχεις μέρος θεῶν, id eſt, *b* *ò nox, nam tu ſane maxima ex parte conſors es ſapientia deorum.* Habet enim hominis mens in alto illo ſilentio, corporis ſenſibus jam feriatis, aliquid divinitatis, ſi ſeſe intenderit ad rerum ſublimium ſpeculationem.

33. CVM Alexander Thebanorum mœnia diruiſſet, Phryne meretrix pollicita eſt ſe ſuis impendiis repoſituram, modo cives paterentur hoc inſculpi elogium. Ἀλέξανδρος μὲν κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη. id eſt, *c* *Alexander quidem ſubvertit, ſed Phryne reſtituit.* Heic merito quis dubitet, utrum ſit admiratione dignius: an quod ſcortum corporis uſura tantas opes collegerit: an quod tanto nominis amore teneretur, ut titulum tam care voluerit emtum. Nam ut præclarius eſt reſiſtuere, quam demoliri: ita ſpecioſior fuiſſet laus Phrynes ſcorti quam Alexandri regis.

34. PYTHAGORAS videns quendam à diſcipulis attentiorem curando corpori, idque agere ut obeſus eſſet ac nitida cute, *d* Hic, inquit, *non deſinit ſibi carcerem moleſtiorem ſtruere.* Senſit hominem eſſe animum, corpori ceu carceri incluſum, quod quo reddas habitius, hoc magis gravatur animi vis.

35. PLOTINVS philoſophus Platonicus, Amelio pictori

a *Spes.* b *Nox apta contemplationi.*
c *Gloriæ amor.* d *Obeſitas.*

pictori roganti, ut corporis formam pateretur effingi, non paſſus eſt, *a Quid*, inquit, *an non ſatis eſt nos hanc imaginem circumferre, niſi & imaginis imaginem relinquamus poſteris oſtendendam?* Iudicavit cum Pythagora corpus eſſe thecam mentis, utcunque eam exprimentem, minimum autem hominis videre eum, qui nihil aliud videt quam corpus.

36. SOPHOCLES jam extremæ ſenectutis, à filiis accuſatus eſt dementiæ. At is pro apologia judicibus recitavit fabulam, quam proxime ſcripſerat, rogans num ea videretur delirantis. Fertur & hoc dixiſſe: *b Si ſum Sophocles, non deliro; ſi deliro, non ſum Sophocles:* Sentiens in eruditis ac ſobriis animi vim non elangueſcere, ſed revigeſcere potius uſu & exercitatione.

37. ÆLIANVS ſophiſta ſcripſit in Gymnidem tyrannum. Hunc cum Philoſtratus Lemnius oſtendiſſet legentem indignabundo & concitato ſimilem, percunctatus eſt, quid argumenti eſſet præ manibus: *c Scribo*, inquit, *Gymnidis accuſationem.* Laudarem, inquit Philoſtratus, ſi viventem accuſaſſes. Id enim erat viro dignum, nam lacerare defunctum, cuivis in promtu eſt.

38. DIOGENES in caupona prandens Demoſthenem forte prætereuntem invitavit ut accederet. Id cum ille pudore recuſaret, *d Erubeſcis*, inquit, *Demoſthenes cauponam ingredi? Atqui heic herus tuus quotidie verſatur*, innuit oratores nihil aliud eſſe quam mancipia populi, nec eſſe par, ut illic pudeat ſervum populi videri, ubi populus aſſidue viveret

39. IDEM quibuſdam admirantibus carmen illud Heſiodi,

Οὐδ᾽ ἂν βȣ̃ς ἀπόλοιτ᾽, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

Id eſt,

Ne bos quidem pereat, ni vicinus ſit malus.

e Atqui Meſſenii, inquit, *ſimul cum bubus perieri, vobis vicinis.* Exprobravit Athenienſibus ignaviam, qui Meſſeniis vicinis adverſus Lacedæmoniorum vim non fuerint opitulati.

a *Corpus hominis umbra.* b *Senectus ſana.*
c *Laruas inſectari.* d *Rhetores ſervi populi.*
e *Salſe.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

40. CVM Ariſtoteli graviter affecto medicus quidam præſcriberet cum auctoritate, nec ullam adferret rationem, *a* *Ne me*, inquit, *perinde curaris, ut bubulcum aut foſſorem, ſed prius doce me cauſam cur iſta præſcribas, atque ita demum habebis obſequentem.* Docens viris cordatis non ita imperandum, quemadmodum imperamus aſinis.

41. ALCIBIADES Socrati miſerat munus præclarum, id cum Socrates videretur recuſaturus, Xanthippe diſſuaſit, aſſeverans donum eſſe magnificum, & indignum quod reſpueretur. Tum Socrates, *b* *Alcibiades*, inquit, *hæc mittit ambitioſe, & nobis noſtra eſt ambitio.* Sentiens interdum eſſe magnificentius magna contemnere, quam magna largiri.

42. ZOILVS interrogatus, quamobrem ita ſtuderet omnibus maledicere, *c* *Quoniam*, inquit, *malefacere cum cupiam, non poſſum.* Expedita malitia morbum ingenue confitentis & amantis.

43. GNATHÆNA meretrix adoleſcentem, qui fama ipſius illectus ex Helleſponto venerat in Atticam, eſſetque in convivio loquacior, ita compeſcuit: *An non dicebas*, inquit, *te ex Helleſponto huc profectum?* Cum audiſſet, *Et qui fit*, inquit, *ut primariam ejus regionis civitatem non noveris?* percunctanti, quam? *Sigæum*, inquit Gnathæna, atque ita civiliter admonuit illum ſilentii. Nam σιγᾷν Græce ſilere eſt, inde dictum videtur Sigæum.

44. PHILIPPVS rex multa queſtus apud Romanorum legatos de moribus & calumniis Theſſalorum, tandem elatus ira, hanc vocem adjecit, *d* nondum omnium dierum ſolem occidiſſe. Hic ſermo non Theſſalis modo, verum etiam Romanis ſuſpectus, utriuſque gentis fremitum excitavit T. Livius 4. Decad. lib. 9.

45. ALEXANDRI mater Olympias cum audiſſet filii cadaver inſepultum fuiſſe abjectum, inter lamenta dixit hoc quoque: *e* *O fili tu qui ſtudebas cæli particeps eſſe, huc toto impetu properans, ne iis quidem potiri valuiſti quæ ſunt mortalium omnium communia, terra ac ſepultura.* Alexander vivus ambiebat divinos honores: defuncto nec ultimus ille contigit honos quem quivis homo perſolvit homini, quamlibet humili. Narrat enim Q. Curtius & Plu-

a *Imperium humanum.* b *Facete.* c *Maledicentia.*
d *Minaciter.* e *Deus inſepultus.*

& Plutarchus, Alexandri corpus multis diebus inſepultum jacuiſſe ob graves procerum concertationes de ſucceſſione principatus. Fuit & alter Alexander Epiri rex, Olympiadas frater, cujus corpus amne in hoſtium caſtra devectum eſt, itaque ab his fœde laceratum, unius tamen mulieris opera ſepultum eſt, licet mutilum. Refert Tit. Livius Decadis 1. lib. 8.

45. POLLIO Romulus qui centeſimum exceſſerat annum Auguſto percunctanti, qua tandem ratione illum corporis animique vigorem ſervaſſet: *a Intus*, inquit, *mulſo*, *foris oleo*, Tradit Plinius naturam hominibus duos dediſſe liquores optimos: oleum foris adhibendum corpori, vinum intus. Mel autem ob humidam calidamque vim admodum ſenibus accommodum eſt. Nunc mel in totum à menſis ſubmovimus, & oleum corpori infundimus.

47. CATO Vticenſis dixit, *b* C. Cæſarem ſobrium acceſſiſſe ad evertendam Rempub. Id Quinctilianus ita refert, ut putet nihil dici ſignificantius. Senſit enim illum hoc jam olim animo agitaſſe, quod poſtea fecit.

48. PLATO tantum tribuebat Ariſtoteli, ut cum ille forte fortuna non adeſſet in Academia, exclamarit, *ἄπεστιν ὁ τῆς ἀληθείας φιλόσοφος*, id eſt, *c abeſt veritatis philoſophus*. Rurſus cum alio tempore abeſſet, dixit, *ὁ νοῦς οὐκ ἦλθεν*, *non venit intellectus*: innuens ſe ab illo uno intelligi.

49. ARISTOPHONTEM Æſchines tradit, apud Athenienſes gloriari ſolitum, *d* quod cum nonagies quinquies eſſet vocatus in jus, ſemper fuerit abſolutus. At Cephalus homo popularis juſtius gloriabatur, quod cum plura decreta ſcripſiſſet, quam alius ſuorum temporum quiſquam orator, tamen nunquam coactus ſit cauſſam dicere. Certius innocentiæ ſignum eſt, ita rem gerere, ut nemo velit accuſare, quam ſi poſtulatus elabaris è judicio, elabuntur interdum & nocentes, at qui abſoluitur, licet pœnam effugiat, cicatricem tamen criminis circumfert.

1. QVIDAM accuſatus quod patrem pulſaſſet,

 hoc

a *Senectutis alimonia.* b *Acute.* c *Ingenium.*
d *Innocentia illibata.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

hoc modo defendit impium facinus, *a* *Et ille*, inquit, *patrem ſuum verberavit, & hic*, oſtenſo filio, *me verberabit*, *poſtea quam adoleverit*. Adeo nobis hoc gentilicium eſt. Videmus hoc fere vulgo evenire, ut qualis quiſque fuerit in parentes, tales experiatur in ſe liberos.

2. ALIVS quidam cum à filio pertraheretur, ventumque eſſet ad limen domus, *b* *Deſine*, inquit, *fili*, *nam & ego patrem hucuſque*. Agnovit ſe meruiſſe qui ſic à filio tractaretur, tantum poſtulavit ut eſſet æqua retaliatio.

3. HERACLITVS philoſophus in ſeditione rogatus, ut ad populum ſententiam diceret, quo pacto civitas redigi poſſet in concordiam, *c* conſcenſo ſuggeſto popoſcit calicem aquæ frigidæ, & pauiulum farinæ inſperſit, mox de Glechone admiſcuit, id eſt vel pulegii ſilveſtris vel leguminis genus. Dein epoto calice diſceſſit, nec verbum addidit: hoc pacto innuens ita demum civitatem carituram ſeditionibus, ſi repudiatis deliciis aſſueſcerent parvo contenti eſſe. Et hic Heraclitus ſuo reſpondit nomini. Nam σκοτεινὸς dictus eſt, id eſt, tenebricoſus. Referatur & hoc inter ἄφωνα apophthtegmata.

4. SIMONIDES Cæus in convivio rogatus à Pauſania Lacedæmonio ut aliquid proferret quod reſiperet ſapientiam, ridens, *d* *Memineris*, inquit, *te hominem eſſe*. Ea vox tum quidem contemta eſt Pauſaniæ: verum poſt ubi Chalcœcæ fano incluſus obſideretur, fame ac frigore moriturus, ter inclamauit Cæum hoſpitem, qui prudenter admonuiſſet.

5. DIOGENES cum Rhodios quoſdam adoleſcentes elegantiore cultu conſpexiſſet, dixit τύφος οὗτός ἐστιν, id eſt, *e* *hic faſtus eſt*. Rurſum cum vidiſſet Lacedæmonios ſubſtricta tunica parce ſordideque cultos, ἄλλος, inquit, οὗτος τύφος ἐστιν, id eſt, *hic alius faſtus eſt*. Significans non minus peccare eos qui ad oſtentationem ſordide veſtiuntur, quam qui ſplendido veſtitu ſeſe jactitant.

a *Inſtitutio liberorum.* b *Exemplum reciprocum.*
c *Luxus ſeditionum parens.* d *Piſcator ictus.*
e *Sordes ambitioſa.*

tant. Vnde ſcitum eſt illud divi Hieronymi, Pullas veſtes æque ut candidas devita.

6. ADOLESCENS quidam poſtea quam Zenonem aliquandiu audierat, domum reverſus à patre rogatus, quod tandem operæ pretium feciſſet in philoſophiæ ſtudio, *a* *Oſtendam*, inquit: Cum nihil aliud diceret, pater iracundus, exiſtimans impendium periſſe, cœpit flagris cædere filium. Eam parentis ſævitiam adoleſcens æquiſſimo animo tulit. Ac rurſus efflagitanti patri, ut aliquod ſpecimen profectus ederet, exſpectanti egregium aliquot ſophiſma? *Hoc*, inquit, *è philoſophia fructus retuli, ut patris iram poſſim commode perpeti.*

7. DEMETRIVS Cynicus damnabat *b* artem ſaltatoriam, velut inutilem geſticulationem ad tibiæ modos. Cui geſticulator quidam non imperitus, cupiens arti ſuæ vindicare gloriam, juſſit ut ſubmotis tibicinibus ſpectaret ipſum ſaltantem. Aſſenſus eſt Demetrius. Ille ſaltavit Homericam fabulam adulterium Veneris ac Martis, ambos Vulcani vinculis irretitos adamantinis, ac Sole prodente diis cæteris exhibitos, Venerem erubeſcentem, varios deorum aſtantium affectus, Mercurium optantem talia vincula, Martem damnatum ut penderet mœchagria, ac præterea quidquid ad eam fabellam pertinet. Ibi Cynicus artem admiratus, dixit, *Audio homo quæ facis, non video tantum.* Sed mihi manibus ipſis loqui videris. In hujus artis laudem ſcripſit Lucianus. Plato non probat: & tamen apud Chriſtianos ſaltatur ineptius.

8. LESBONAX Mitylenæus *c* hiſtriones ac geſticulatores appellare ſolet χειρoσόφες, quod manibus ſaperent non lingua. Erat enim ſaltationis genus, quo graves etiam hiſtoriæ citra vocem vel recitantis, vel tibicinis, ſolo corporis geſtu ſic repræſentabantur, ut ſpectatores prope plus intelligerent ex ſaltatione, quam ſi quis recitaſſet. Hæc ars convenit Benedictinis.

9. PILOXENVS quondam cænans apud Dionyſium, quoniam animadvertit regi oppoſitum piſcem mullum inſigni magnitudine, cum ipſi appoſitus eſſet perpuſillus (in piſcium enim genere laudantur adulti) piſciculum auribus admovit. Id factum admiranti Dionyſio,

a *Patienter.* b *Saltatio muta.*
c *Geſticulatio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

cauſſamque percunctanti, a *In manibus*, inquit, *eſt Galatea, de qua volebam ex hoc quædam percunctari.* Verum negat ſe per ætatem quidquam adhuc ſcire, ſed ait proavum ſuum iſtic eſſe in tuo diſco, qui multa poſſet commemorâre ſi liceat colloqui. Exhilaratus rex miſit illi ſuum mullum.

10. APELLIS ætate complures erant in arte pingendi nobiles, quorum opera cum pro ſuo candore miraretur, collaudatis omnibus dicebat illis deeſſe unam illam Venerem, quam Græci χάριτα vocant: ingenue profitens cætera omnia illis contigiſſe, in hac una neminem ipſi parem eſſe. Simile quiddam eſt in phraſi, quod allicit ac remoratur lectorem aut auditorem, cum tamen nec habeat nomen nec arte præcipi poſſit.

11. IDEM cum tempeſtatis vi Alexandriam delatus eſſet, quidam Apellis æmuli ſubornarunt planum, hoc eſt ſcurram regium qui eum vocaret ad cænam. Is non ſuſpicans dolum venit. At cum rex qui illi erat infenſus indignaretur, & oſtenſis vocatoribus juberet indicari à quo vocatus eſſet: b Appelles arrepto corbone extincto è foculo, imaginem deliniavit in pariete, ut rex protinus ex inchoato opere agnoſceret planum ſuum. Eadem opera & artis ſuæ, & civilitatis ſuæ ſpecimen dedit. Sit & hoc, ſi libet, apophthegma mutum.

12. PICTOR quidam interrogatus quem habuiſſet artis magiſtrum, c digito populum oſtendit, ſentiens ſe ad multitudinis judicium pingere, & obſervantem quid quiſque probaret aut improbaret, artem fuiſſe conſequutum. Idem ab Apelle factitatum legimus, qui poſt tabulam latitans ſubauſcultabat ſpectatorum cenſuras. Numeretur & hoc inter ἄφθογγα ἀποφθέγματα.

13. SOCRATES Alcibiadem adoleſcentem primum ob imperitiam trepidantem, ut fit, apud tantam multidinem verba facere, lepida εἰσαγωγῇ animavit: *An non putas*, inquit, *ô Alcibiades contemnendum ſutorem:* Annuit. *An non præconem?* Cum & hoc annuiſſet, *An non contemneres*, inquit, *tabernaculorum opificem?* Cum ſimilia quædam propoſuiſſet, & is fateretur hos eſſe contemnendos, tum Socrates: *Atqui*, inquit, *ex his conſtat Athenien-*

a *Facete.* b *Civilitas.* c *Populi judicium.*

nienſium populus quem tu vereris, quorum ſi ſingulos putas contemnendos, qui minus etiam contemnas condenſatos? Senſit non referre apud quam multos dicas, ſed apud quam cordatos. Fit enim hoc miro modo, ut quos ſingulos deſpicias, congregatos reverearis. In convivio Platonis Socrates admirabatur Agathonis audaciam, qui coram tot hominum millibus præſenti animo recitaſſet ſuam tragœdiam: cui cum Agathon reſpondiſſet ſe ſcitius velle coram multis hominum millibus dicere, quam apud unum Socratem: a *Atqui in illis*, inquit, *millibus & Socrates erat.* Fit enim & illud miro modo, ut quem unum revereare, in turba miſtum contemnas.

14. IDEM conſpiciens hominem prædivitem & arrogantem, ſed nulla virtute præditum. b *Hic*, inquit, *equus eſt argento circumtectus.* Solent enim equi ſtragulis, phaleris, ac bullis argenteis exornari, cum interim tamen nihil aliud ſint quam equi.

15. APVD Epheſum cum Alexander conſpectam effigiem ſui corporis ad vivum magna arte expreſſam admiraretur, atque interim forte equus inductus picto in eadem tabula equo adhinniret, deceptus imitatione, Apelles, c *Equus*, inquit, *ô rex, multo melius expreſſus eſt quam tu.*

16. CVM Alexander etiamnum pubeſcens citharæ daret operam & præceptor artis ſubinde moneret quam cordam quomodo pulſare deberet, & puer parum obſequens doctori dixiſſet, quid ſi hanc pulſarem? Citharœdus lepide reſpondit, d *Si iſtuc quæris tanquam mox rex futurus, nihil refert: ſi ut artifex futurus, plurimum intereſt.*

17. ALEXANDER Macedo præter modum delectatus eſt Homero, adeo ut illum ad verbum edidicerit, ac dormiens etiam cervicali ſuppoſitum haberet. Eum alias ſummum virtutis præconem, interdum poëtam βασιλικὸν appellare conſuevit: cujus carmina cenſebat non ad citharam, ut aliorum, ſed ad tubam potius eſſe canenda. Addebat illud, ſe malle Homeri Therſiten eſſe quam Cherili Achillem. Cherilus erat Alexandri poëta non ſatis felix, qui cum fertur ita pactus, ut pro quoque

Cc 5 bono

a *Sollerter.* b *Dives indoctus.* c *Imitatio.*
d *Artes regiæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

bono verſu acciperet Philippeum aureum, pro malo colaphum. Idem cum in Sigeo ad Achillis tumulum aſtitiſſet, a *O fortunate*, inquit, *adoleſcens, qui tuæ virtutis præconem Homerum inveneris!* Refert Cic. in oratione pro Archia.

18. ARISTOBVLVS hiſtoricus librum conſcripſerat de rebus ab Alexandro Macedone geſtis, in quo multa ſupra veri fidem adulantiſſime affinxerat, eum cum illi in navigatione recitaſſet, Alexander arreptum è manibus librum in fluvium Hydaſpen demerſit, & ad Ariſtobulum converſus, b *Tu*, inquit, *dignior eras ut eodem præcipitareris, qui ſolus me ſic pugnantem facis, ac vel uno jaculo interficis elephantem.*

19. SOCRATES animadvertens Antiſthenem ambitioſius oſtentare veſtem laceram & detritam, facete hominem increpavit, οὐ παύσῃ, inquit, ἐγκαλλωπιζόμενος ἡμῖν, id eſt, c *non deſines te nobis comere?* Significans ejuſdem eſſe ambitionis utilitatem amictus oſtentare, & delicato cultu ſeſe venditare.

20. MILO Crotoniates, cum jam conſenuiſſet, videns Athletas in certamine exerceri, ſuos lacertos intuitus jam ſenio defectos, illacrymaſſe fertur ac dixiſſe: d *At hi quidem jam mortui ſunt.* Corporis vigorem adimit ætas, animi vis ad extremam uſque durat ætatem.

21. CYRVS apud Xenophontem moriens, extremæ jam ſenectutis e negabat ſe unquam ſenſiſſe ſenectutem factam imbecilliorem quam fuiſſet adoleſcentia. Maxima pars incommodorum, ob quæ vulgo male audit ſenectus, ab intemperantia vitæ proficiſcitur.

22. PYTHIVS natione Lydus in urbe Phrygiæ Celænis, nam ibi regnabat, homo prædives, ſed auri ſtudio præter modum deditus, totam fere civitatem in fodiendis metallis occupatam tenebat, ut jam vix quidquam aliud agi vacaret. Hujus morbo uxor ſollerti remedio medicata eſt. Abſente marito curat & menſam & omnem menſæ ſuppellectilem adfabre ex auro confici, denique & ciba-

a *Homeri laus.* b *Adulatio.* c *Sordes ambitioſæ.*
d *Senectus Cyri.* e *Senectus.*

& cibariorum effigies, quibus noverat maritum præcipue delectari. Reverſo cum convivii tempus eſſet, apponitur menſa aurea cum reliquo vaſorum apparatu. Atque hoc ſane ſpectaculo dives aliquandiu pavit oculos. Tandem cum interpellaret ſtomachus, jubet apponi cibos. Apponuntur illa aurea ciborum ſimulacra, ſpectanda non edenda. Hic cum incandeſceret ira Pythius, flagitans apponi quod edi poſſet, jam dudum ſpectaculorum eſſe ſatis, Tum uxor, *An non ſentis*, inquit, *Pythi, dum nihil aliud quæris quam aurum, agricolationem deſeri & cives tuos ad famem vocari, brevi perituros ſi qua cœpiſti pergas?* Hoc civili commento cordata mulier maritum ab immodico auri ſtudio revocavit.

23. ANTIANIRA Amazonum regina demirantibus quod nupſiſſet claudo; ſatis cynice reſpondit, ἄριστα χωλὸς οἰφεῖ, id eſt, a *claudus optime virum agit*, Senſit maritum adhibendum non ad oculorum oblectamenta, ſed ad uſum conjugii. Feruntur autem claudi ſalaciores eſſe cæteris, & ob id ad gignendam prolem magis accommodi.

24. PACVVIVS Ario vicino querebatur quod in horto ſuo funeſtam haberet arborem, unde prima uxor ſeſe ſuſpendiſſet, dein altera, poſtremo tertia, cui ſalſiſſime reſpondiſſe fertur Arius, b *Miror te in tot ſucceſſibus inveniſſe lacrymas*. Item, *Deum immortalem, quot tibi diſpendia arbor illa ſuſpendit?* Adjecit, *Amice quaſo te da mihi ex iſta arbore quos inſeram ſurculos.* Hoc poſtremum à nobis ante relatum eſt. Arius μισογυνὴς fortunatum exiſtimabat ab uxore liberari.

25. NARRATVR & illud Catonis dictum, c *ſi ſine uxoribus mundus eſſe poſſit, vita noſtra non eſſet abſque diis.* Senſit fæliciſſimam hominum vitam fore, ſi datum eſſet à conjugio liberos vivere. Sed ut idem ait apud A. Gellium, cum illis incommode vivitur, ſed ſine illis omnino non vivitur, ut merito dici poſſit uxor neceſſarium malum.

26. ORSINES Satrapes, cum Alexandrum & hujus

a *Claudi ſalaces.* b *Vxor moleſta.*
c *Conjugii moleſtia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

amicos muneribus ampliſſimis honoraſſet, Bagoæ eunucho nihil dedit. Sed admonitus ab amicis, quod is Alexandro cum primis eſſet carus, reſpondit *a* ſe regis amicis honorem habere, non ſcortis, nec apud Perſas eſſe moris, ut viri mares ducant. Agnoſcas in hoc Satrapa mentem Cyro generis auctore dignam. Honorare noverat, adulari non poterat, cum hodie quoque cernantur in aulis, qui ſcortis, morionibus ac lenonibus principum plus deferant honoris, quam genere ac virtute præcellentibus viris.

27. MEDIVS ex Alexandri paraſitis unus, ſolet alios adhortari, ne metuerent quodvis crimen in quemvis intendere. Adjecit ſcelerato præcepto cauſſam appoſitam: *b* *Vt maxime*, inquit, *ſanet vulnus qui delatus eſt, manet tamen cicatrix.* Non arbitror quenquam eſſe diabolum tam impium, qui rem magis nefariam poſſit ſuggerere. Et quo fœdius eſt crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis ſuſpicio, vel in innocentiſſimum. Audivi ducem quendam his verbis adhortantem ſuos milites nauticos ad quidvis prædandi temeritatem: Rapite quidquid poteſtis, ſive merces ſint amicorum, ſive hoſtium: nam ut qui ſpoliati ſunt, ſic agant apud principem, ut compellamur reſtituere, ſemper aliqua prædæ portio remanet apud nos.

28. GORGIAS ſophiſta cum forte fortuna legiſſet Platonis dialogum, ſui cognominis qui Gorgias inſcribitur, dixiſſe fertur, ὡς καλῶς οἶδε Πλάτων ἰαμβίζειν, *ut pulcre novit Plato jambiſſare*, hoc eſt mordere. Nam is pes primum ab Archilocho, ni fallor, repertus eſt ad maledicendum: unde & nomen habet, vel à muliere petulante & baccha, vel à mittendis jaculis. Siquidem in eo dialogo proſcindit ſophiſtas, id quod nuſquam non facit.

29. RHODIVS quidam, de quo nobis antea dictum eſt, ob intempeſtivam libertatem à tyranno injectus in caveam, in qua more nocentis beſtiæ alebatur, ad cruciatum & ignominiam, amputatis naribus ac fœdata vulneribus facie, cum ab amicis admoneretur, ut media ſibi malorum finem quæreret: *c* *Cuncta*, inquit, *homini quoad*

a *Libere.* b *Calumnia cicatrix.*
c *Spes pertinax.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quoad vivit ſperanda ſunt. Citius illum laudarim, quam iſtos qui ob cauſſas non admodum graves, confugiunt ad laqueum, aut ad præcipitium.

30. ANNICERIS quidam Cyrenæus aurigandi peritia fuit inſignis: & ut egregius artifex, ita glorioſus artis oſtentator, venit in Acadæmiam Platonis: atque illic rationes omnes procurrendi, recurrendi, flectendi currum, & per eaſdem interdum orbitas redeundi oſtentabat. Ad mirantibus cæteris, Plato negabat *a* ſibi videri probabile, eum virum qui totum animum inutili ſtudio dediſſet, ad ullam rem gravem ac frugiferam eſſe idoneum

31. THEMISTOCLES cum adverſus barbaros deſcriberet Athenis exercitum, & in theatro ex illius gentis more producti eſſent galli gallinacei, atq; inter ſeſe commiſſi mira pertinacia inter ſe depugnarent ad necem uſque, rem ludicram vertit in ſeriam cohortationem. Sic enim cives ſuos affatus eſt: *At iſti*, inquit, *neque pro aris ac focis, neque pro liberis depugnant, ſed tantum quod vinci turpe ſit.* Quo igitur animo vos eſſe par eſt, quibus pro ſalute patriæ, pro cariſſimorum incolumitate, pro libertate certamen eſt?

SVBACTIS à barbaris Lacedæmoniis Leptines dicit Græciam eſſe factam μονόφθαλμον, id eſt luſcam, ſentiens Atticam & Laconicam eſſe cordatiſſimas Græciæ partes. Meminit Ariſtoteles in rhetoricis.

32. APVD Iaſſios, populum magna ex parte piſcibus victitantem citharœdus quidam in foro oſtentabat artem. Verum ſimul atque tintinnabulum crepitu ſignum dedit adeſſe piſces venales, turba ſubito deſeruit cantorem, & ad piſcium mercatum advolavit, uno excepto, qui quod ſurdaſter eſſet, tintinnabuli ſonitum non audierat, aut certe non attenderat, Huic citharœdus propius accedens, gratias egit, quod & artem honoraſſet, & ipſum non paſſus ſit eſſe prorſus deſertum. Tum ille, an crepuit tintinnabulum? Vt annuit, *b* *Valebis*, inquit, *egregie magiſter*: ſeſeque mox ad piſces proripuit. Citharœdo liberum erat ſibi canere & muſis. Longe major eſt nobis cura ventris quam artium liberalium.

33. ROMÆ in foro pendebat tabula quædam ha-

a *Artes inutiles.* *b* *Ventris cura prima.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

bens imaginem paſtoris veluti cum pedo, de hac Teutonum orator rogatus quanti eam æſtimaſſet, ſatis Germanice reſpondit, *a* ſe nolle ſibi dono dari talem vivum ac verum. Barbarus non agnovit artificium, tantum ſpectabat formam. Atqui quæ natura deformia ſunt, plus habent & artis & voluptatis in fabula.

34. GORGIAS Leontinus extremæ jam ætatis, cum ſentiret ſomnum lethalem obrepere, amico qui aſſidebat percunctanti quo pacto haberet: *b* *Somnus*, inquit, *jam incipit me fratri ſuo commendare.* Homerus enim ſomni fratrem appellat mortem. Nam mors Græcis maſculus eſt. Simile quiddam de Diogene retulimus antea.

35. ISMENIAS inſignis tibicen diſcipulis ſuis non minus oſtendebat male canentes, ac ſcite canentes dicens, *Ad hunc modum canere oportet, ad hunc nequaquam.* Admonuit & Q. Fabius, in ſcriptis rhetorum non tantum indicari debere bene dicta, ſed & mala.

36. DEMOCHARES dixit *c* quemadmodum nemo poſſit è thymbra ſive ſatureia facere bonam lanceam, ita nec è Socrate probum militem. Sentiens militibus convenire ferociam, cum Socrates eſſet omnium injuriarum tolerantiſſimus. Quidam hoc tribuunt Crateti.

37. MELANTHIVS negabat *d* eam iram videri gravem quæ mentem cogat emigrare, ſed quæ prorſus excludat domo: Sentiens probis etiam ingeniis adjunctam eſſe iracundiam, ſed hoc vitium eſſe tolerabile, ſi celeriter ad ſe animus redeat, & pro ira rationem in conſilium adhibeat. At ſi perturbatio penitus inſideat animo, ita ut excuſſa ratione feratur effreni impetu, certa pernicies eſt.

38. ISOCRATES pueros candidos, ac felici ingenio natos appellare ſolet θεῶν παῖδας, id eſt, deorum filios: eo quod hominis mens divinæ ſit originis, qua qui præcellit deos parentes referre videtur. Priſci dæmonibus attribuebant corpora, eoſque deorum filios appellabant. Dæmones autem à ſcientia dicti ſunt, quaſi δαήμονες.

Idem

a *Craſſa judicia.* b *Mors ſenilis.*
c *Philoſophus miles.* d *Ira brevis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Idem de duobus auditoribus ſuis Theopompo & Ephoro, quorum prior erat acerrimo ingenio, alter leni, dicere ſolet, *a* *Se alteri adhibere calcaria, alteri frenos.* Præcipuum eſt ut doctor animadvertat genium ac naturam diſcipulorum. Meminit Marcus Tullius libro De claris oratoribus.

39. DEMONAX Cynicus philoſophus, cum videret Athenienſes hoc agere, ut Barbarorum exemplo gladiatorum ſpectacula in urbem inducerent, *b* *Nolite*, inquit, *ò canes iſtam crudelitatem prius admittere in civitatem veſtram quam Miſericordiæ aram ſitis demoliti.* Significans non convenire in ea civitate, in qua Miſericordia pro Deo coleretur, ſpectari pluſquam ferinam crudelitatem.

40. CORNIFICIVS poëta, videns milites in bello quod inter Auguſtum & Antonium gerebatur, frequenter fugere, appellavit eos lepores galeatos.

41. PHILOXENVS poëta cum in Sicilia fundum ac domum opulentam nactus eſſet, & animadvertiſſet illius gentis luxum ac delicias: *c* *Per deos*, inquit, *hæc bona me non perdent, ſed ego potius illa.* Moxque ceſſit aliis hæreditatem, & è Sicilia abnavigavit.

42. FVRNIVS Antonii partes ſequutus fuerat. At poſteaquam victoria ceſſit Auguſto, metuens ſibi ſubornavit filium, qui à victore veniam peteret. Petiit & impetravit. Tum Furnius his verbis Cæſari gratias egit. *d* *Hæc una ò Cæſar abs te mihi facta eſt injuria, effeciſti ut mihi & vivendum & moriendum ſit ingrato:* ſignificans tantam eſſe ejus beneficii magnitudinem, ut nulla ex parte par eſſet referendæ gratiæ. Reprehenſionis colore blanditus eſt principi.

43. CILLICON quidam ſive Achcus Miletum patriam prodiderat Prienenſibus. Quo nomine merito habebatur omnibus exoſus, cujus perfidiam lanius quidam Theagenes ſic ultus eſt. Cillicon adiit Theagenem in macello empturus carnes. Lanius diſſimulato odio porrigit carnium partem, veluti reſecturus quod ſupereſſet. Cillicon profert dextram ex adverſo retenturus carnes: Theagenes machæra ſublata proditoris manum amputavit:

a *Ingeni ſe.* b *Gladiatorum immanitas:*
c *Divitiarum contemtus.* d *Adulans libertas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

vit: ac ne id videretur errore factum, addidit, a *Iſta ſaltem manu poſthac non proditurus es ullam civitatem.* Applaudebatur lanio, quod impium pro dignitate tractaſſet. Hinc adagium Cillicontis exitium: retulimus hoc in Chiliad.

44. CELEBRATVR C. Cæſaris dictum quod prætextatus adhuc deprompſiſſe fertur in quendam modulatius orantem, b *Si legis: cantas: ſi cantas, male cantas*, Quidam latrant orantes verius quam loquuntur. Sunt qui rhetoricam pronuntiationem affectantes, medii ſunt inter canentem & loquentem. Meminit hujus Qu. Fabius.

45. TIBERIVS Cæſar Attilio Butæ viro prætorio, cum ad inopiam per luxum ac ſocordiam redactus fateretur ac deploraret paupertatem ſuam, c *Sero*, inquit, *experrectus es.* Dormiunt temulentiæ ac luxui dediti verius quam vivunt. Nam vita vigilia eſt. Refert Seneca in epiſtolis.

46. CATO Senior dicebat d privatarum rerum fures in compedibus vitam agere, publicarum in auro & purpura conſpicuos incedere. Olim ſimplex furtum non puniebatur capite, ſed vincti compebibus praſtabant operam. At longe gravius crimen eſt peculatus quam furtum. Et tamen qui fiſcum principis, qui Rempublicam compilant, magnates fiunt.

47. GALBA paraſitus objicientibus quod in otio viveret, e *Nemo*, inquit, *cogitur ad reddendam otii ſui rationem:* innuens nullos tutius vivere quam otioſos. Nam rerum geſtarum rationem poſcuntur qui tractant negotia: at ab otioſis ea ratio non poteſt exigi.

48. PYTHAGORAS f tria præcipue dicebat à diis optanda in hac vita: Bonam valetudinem, formam ac divitias, quod homo cætera ſibi præſtare poſſet. Quanquam illud ὑγιαίνειν non minus ad animi ſanitatem, quam ad corporis pertinet.

1. CATO ſenior ajebat ſe demirari, g quod non rideret haruſpex, quoties adſpiceret haruſpicem: ſentiens totum hoc divinationum genus impoſturam eſſe, qua populo

a *Achæus. Proditio.* b *Pronuntiatio.* c *Luxus inopia parens.* d *Fures magni.* e *Facete.* f *Bona præcipua.* g *Divinatio naria.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

pulo fiebat fucus. Id cum non fugeret ejus artis peritum, mirabatur quod haruſpex haruſpicem poſſet videre abſque riſu. Solent enim impoſtores inter ſe ridere multitudinis ſtultitiam. Refert M. Tull. lib. de Divin. 2.

2. DEMONAX Cynicus interrogatus quid ſentiret de conflictu duorum, *a* quorum alter inepte pro ponebat, alter abſurde reſpondebat, ait ſibi videri alterum mulgere hircum, alterum ſupponere cribrum.

3. PERICLES cum urgeret belli neceſſitas, *b* Palladis ornamenta vendidit quadraginta talentis auri, & admirantibus ab illo rem ſacrilegam admitti, reſpondit ex hoſtium manubiis poſſe illi reddi cultum nihilo deteriorem.

4. PERSÆ dicere ſolent eſſe duo peccata, *c* quorum prius ſit eſſe debitorem, alterum mentiri: quod obærati plerunque mentiuntur, dum pollicentur in diem, nec præſtant quod pollicentur.

5. MESALA vir exactiſſimi judicii ac Romanæ linguæ obſervantiſſimus, cum audiſſet M. Porcium Latronem declamantem, dixit. *d* *Sua lingua diſertus eſt.* Deſiderans videlicet in eo Latini ſermonis elegantiam, cum ingenium eſſet felix. Sed hunc Latronem Seneca cæteris omnibus anteponit.

6. CASSIVS Severus, cum ex Senatuſconſulto libri illius exurerentur, *e* *Nunc*, inquit, *ſupereſt ut ipſe vivus comburar qui illos edidici.* Quod animo inſculptum eſt, niſi cum vita eripi non poteſt.

7. MONTANVS Attilii Butæ carmen recitabat, cumque quidam indignaretur, quod toto die recitaſſet, negaretque ad illius recitationes accedendum, nacta Pinarius ait, *f* *Nunquid poſſum liberalius agere? paratus ſum illum audire, ab exortu ſolis uſque ad occaſum.* Gaudebat enim is poëta ſubinde repetere ortus & occaſus deſcriptionem. Notat autem & Horatius eos qui ornatus gratia vel immodice, vel non ſuo loco affectant tales deſcriptiones:

Aut flumen Rheni, aut pluvius deſcribitur arcus.

8. CVM à Montano recitaretur verſus, quibus exortus

ortus

a *Abſurda.* b *Superſtitio.*
c *Debere & mentiri.* d *Argute.*
e *Memoria.* f *Facete.*

ortus ſolis deſcribebatur, Varus eques Romanus dixit: *a* *Incipit Buta dormire.* Rurſus cum ſuccederet deſcriptio occaſûs *Quid dicit*, inquit, *jam nox eſt? Ibo & Butam ſalutabo:* Eodem ſcommate taxans: & affectatum carminis decus, & Butæ præpoſteram vitam.

9. DEMETRIVS dicere ſolet, *b* nihil ſibi videri infelicius eo, cui nihil in vita accidiſſet adverſi: quod oporteat talem hominem aut ſibi ignotum eſſe, ut qui nunquam ſui periculum fecerit: aut diis inviſum, ut quem præterierint, velut ignavum, nec idoneum ad fortunæ conflictum.

10. LIBERTINVS quidam prædives ajebat *c* ſibi facilem fuiſſe viam ad divitias, poſtea quam pænituerat ipſum bonæ mentis. Sed hanc illiberalem vocem Demetrius graviter caſtigavit, apud Senecam, per ironiam oſtendens commodiſſimam ad parandas opes viam, ſi quam impudentiſſime aduletur.

11. CRISPVS Paſſienus dicebat *d* adulationi non eſſe claudendum oſtium, ſed aperiendum: verum ut ſolet, amicæ, quæ ſi impulit grata eſt, gratior ſi effregit. Senſit non probandos eos, qui prorſus non ullam ferunt adulationem, quam ut affectare turpe eſt, ita ingerentem ſe non oportet omnino repellere. Prodeſt enim in hoc ut homo perſpiciat qualis eſſe debeat.

12. PLANCVS ajebat, *e* non eſſe occulte aut diſſimulate blandiendum, quod periret procacia ſi lateat. Fortaſſe pro procacia, quod erat ſcriptum, legendū eſt, procatio: ut ſit ſenſus, Adulator ut procus captat gratiam: procus autem ſi tam tecte ambiat, ut puella non ſentiat, perdit operam.

13. LATRO Porcius, cujus ingenium ſupra modum miratur Seneca, fuit enim illi condiſcipulus, cum Maxillus Rhetor exilitatem orationis ſuæ imputaret controverſiæ, diceretque neceſſe eſt me per ſpinoſum locum ambulantem ſuſpenſos habere pedes: *f* *Non me hercule*, inquit, *tui pedes ſpinas calcant, ſed habent.* Nam alter ariditatem ingenii imputavit materiæ.

14. ASINIVS Pollio dicebat *g* in cauſſa verecunda

cunda

a *Vita præpoſtera.* b *Præpoſteritas perpetua.*
c *Adulatio.* d *Adulatio utilis.* e *Adulatio tecta.*
f *Salſe.* g *Cauta.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

cunda nunquam tentari debere improbam quæſtionem. Notavit rhetores, qui in declamando moverent quæſtiones nihil ad cauſſam facientes.

15. OSCVS rhetor erat non infacundus, ſed illud dictionem illius vitiabat, quod nihil diceret abſque ſchemate: cui cum Pacatus rhetor Maſſiliæ mane occurriſſet, *a* *Poteram*, inquit, *dicere, ave Oſce.* Scematum affectatorem ſalutavit ſcemate, cum nuſquam minus locus ſit ſchemati, quam in quotidiana vulgarique ſalutatione. Per ironiam itaque uſus eſt occupatione, ut diceret, quod non dicebat, cum ſine tropo dicere poſſet, ave Oſce.

16. SEVERVS Caſſius, qui alienas ſententias paucis immutatis vocibus uſurparent pro ſuis, dicere ſolet, *b* eos eſſe ſimiles furibus, qui poculis alienis mutarent anſas ne poſſent agnoſci.

17. DEMONAX dicebat *c* nequaquam hominibus iraſcendum eſſe ſi delinquerent, ſed corrigenda vitia, nimirum exemplo medicorum, qui non indignantur ægrotis, ſed morbo medentur. Nam hominis eſt peccare, Dei vero aut hominis Deo proximi, emendare peccata.

18. ACCVSATVS quod nunquam ſacrificaſſet Minervæ. *d* *Nunquam*, inquit, *exiſtimavi illi meis victimis opus eſſe*: notans ineptam vulgi ſuperſtitionem, quod putabat deos hoſtiarum nidore delectari.

19. IDEM Phavorini dictionem ut nimium compoſitam ac muliere congruentiorem quam philoſopho ſolet dicteriis inceſſere. Id indigne ferens Phavorinus adiit Cynicum percunctans quis eſſet ille à quo derideretur: *e* *Homo*, inquit, *cujus auribus difficile eſt imponere.* Philoſophum ut veſtis neglectior, ita & oratio decet inaffectata.

20. ROGATVS à ſophiſta quopiam, quod viaticum attuliſſet ad philoſophiam, admodum cynice reſpondit *f* ὀρχεῖς, id eſt, *teſtes*, ſignificans ſe nudum acceſſiſſe.

21. ALTERI percunctanti, quam philoſophiæ ſectam potiſſimum amplecteretur: *g* *Quis*, inquit, *tibi indicavit me eſſe philoſophum?* Moxque vehementer ſecum ridens,

a *Affectatio.* b *Furta ſententiarum.* c *Clementia.*
d *Superſtitio.* e *Oratio modulatior.* f *Cynice.*
g *Barba non facit philoſophum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ridens, abiit. Interrogatus quid rideret, *An non magnopere ridiculum,* inquit, *ſi tu me ex barba judicas philoſophum, ipſe barbam non habens?*

22. ADOLESCENTI laſcivius culto, qui quæſtionem ſophiſticam propoſuerat, nihil aliud reſpondit quam *περαίνη ὦ ποῦ*. Vox anceps eſt, & ad conficientem quod colligit, & ad obſcænum ſenſum. Cumque adoleſcens indignatus reſpondiſſet, at ego tibi virum oſtendam: Demonax admiranti ſimilis, *a* *Quid,* inquit, *num etiam virum habes?*

23. ATHLETA quidam ab eo reprehenſus quod victor in Olympiis cultu molli floridoque uteretur, lapidem illi incuſſit in caput, ita ut ſanguis ex vulnere proflueret. Id factum indigne ferentes qui aderant, hortati ſunt ut adiret proconſulem, *b* *Nequaquam,* inquit, *ò viri, ad proconſulem, ſed ad medicum potius.* Prius eſſe debet homini, ut malo accepto medeatur quam ut regerat in alterum.

24. PROTEO cuidam objicienti quod morderet omnes, nec tamen Cynicum viveret, *c* *Amice,* inquit, *non vives hominem.*

25. PHYSICO quodam multa de Antipodibus diſſerente, *d* oſtenſis in puteo umbris, rogavit num illos antipodas diceret: ridens abſurdam quæſtionem. Quanquam nunc compertum eſt, eſſe veros Antipodas.

26. HERODEM ſophiſtam immodice lugentem Pollucis obitum præmaturum, cum vellet illi currus & equos velut aſcenſuro jungere, atque etiam cænam apparare, adiit Demonax, *e* *En tibi,* inquit, *ò Polluce literas.* Exhilarato Herodi, & quid vellet Pollux ſciſcitanti, *Incuſat,* inquit, *te, quod cuncteru ad ipſum venire.* Significans Pollucem ad ipſum non rediturum, ſed recte parari currum, ſi vellet ſequi defunctum.

27. ALIUM quendam filii mortem inconſolabiliter lugentem, & in tenebris abditum adiit, certo promittens ſe filii umbram ab inferis revocaturum, ſi tres ex hominum numero ſibi nominare poſſet, qui nullius luxiſſent obitum. Cumque is cogitationem per omnes notos circumferens, ne unum quidem reperiſſet luctus expertem,

Quid

a *Salſe.* b *Toleranter.* c *Libere.* d *Frivola.*
e *Luctus.* f *Luctus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

a *Quid igitur*, inquit, *teipſum diſcrutias homo, quaſi novum aliquid acciderit?*

28. CVM à quodam quæſiſſet aliquid, atque ille verbis obſoletis ac priſcis reſponderet. a *Ego*, inquit, *amice te nunc percunctor, at tu perinde reſpondes, quaſi regnaret Agamemnon.*

29. CVIDAM dicenti, eamus in Æſculapii templum ô Demonax pro filii ſalutem deprecaturi Deum, b *Adeone*, inquit, *ſurdaſtrum exiſtimas Deum, ut nos niſi in templo non ſit auditurus?*

30. AD Agatoclem Peripateticum arroganter jactantem, ſeſe & ſolum & primum eſſe dialecticorum: c *Si ſolus*, inquit, *es, qui primus eſſe potes? ſi primus, qui ſolus?*

31. CVM apud Athenienſes audiſſet præfatione ſollenni à ſacris moveri Barbaros, rogabat quamobrem id facerent, cum ea ſacra tradidiſſet ipſis Eumolpus natione Trax, nimirum Barbarus.

32. CVM legatus navigaturus in Aſiam, navem conſcendiſſet, & à quodam interrogaretur, num metueret, ne naufragio ejectus à piſcibus devoraretur, d *Quid*, inquit, *à piſcibus metuam, qui tot piſces devorarim?*

33. QVENDAM infeliciter declamantem admonuit, ut ſeſe diligenter exerceret: cumque is reſpondiſſet, nunquam apud me non declamo, e *Nil igitur mirum*, inquit, *ſi dicis inepte, qui hactenus ſemper ſtulto auditore ſolitus ſis uti.*

34. CVM Athenis quidam Romanus ſenator filium ad Demonactem adduxiſſet, eleganti forma, veſtitu delicato, ac deliciis effæminatum, diceretque, Salutat te ô Demonax filius meus: f *Pulcer eſt*, inquit, *& te dignus, & matri non abſimilis.* utrumque poterat dici in laudem. Nunc patrem notavit ex filii moribus, & matri ſimilem dixit mollem & eviratum deliciis.

35. CONSPICATVS augurem quendam in publico vaticinia ſua vendentem, g *Si potes*, inquit, *ea quæ Parcæ ſtatuerunt arte tua depellere, exiguam mercedem poſtulas: ſin quæ facis decreta ſunt, omnino ſunt eventura,*

quid

a *Obſoleta.* b *Superſtitio.* c *Arrogantia.*
d *Abſurde.* e *Nemo ſui iudex.*
f *Ambiguus morſus.* g *Divinatio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

quid tua prodeſt divinatio? Bis miſer eſſe cupit, qui mala quæ vitari non poſſunt, amat præſcire.

36. SENEX quidam Romanus bene robuſto corpore, qui armatus ſeſe ad palum exercuerat, rogavit Demonaſtem num magna uehementia videretur depugnaſſe. a *Nimirum*, inquit, *adverſus hoſtem ligneum*, innuens illum in vera pugna fore meticuloſum.

37. CVIDAM qui purpura indutus ſeſe inſolentius oſtentabat, in aurem, dixit, b *Heus tu, hoc ante te geſtabat ovis, & ovis erat*: ſignificans illum nihilo minus ſtupidum eſſe, ſi geſtaret purpuram.

38. CVM aliquando in balneis refugeret ingredi aquam ſerventiorem, & alius illum appellaret meticuloſum, c *Quid*, inquit, *an hoc pro patria paſſurus eſſem*? Sentiens temeritatis eſſe non fortitudinis, ſubire periculum, ni ob cauſſam gravem & honeſtam fiat.

39. PERCVNCTANTI qualia putaret eſſe apud inferos: d *Exſpecta*, inquit, *& ſimul atque illuc venero, per litteras tibi ſignificabo omnia*: impie ſentiens, nullos eſſe inferos. Nec enim credebat animarum immortalitatem.

40. ADMETO poëtæ inſulſo jactanti epigramma monoſtichon, quod teſtamento mandaſſet ſuæ addendum ſtatuæ; carmen erat. Corpus humo tegitur, Admetus ad aſtra volavit: reſpondit e adeo ſibi placere carmen, ut magno emtum cuperet, ſi jam nunc eſſet aſcriptum. Tecte optans illi mortem qui vita erat indignus.

41. DEMONACTI ſeni crura intumuerant, id videns quidam, Quid iſtuc, inquit, mali eſt Demonax? Tum ille, f *Charon*, inquit, *me momordit*. Pro cane dixit Charontem, innuens ſenectutem morti vicinam.

42. AD Lacedæmonium flagris ſævientem in ſervum, g *Deſine*, inquit, *te ſervo tuo ſimilem oſtendere*. Servus enim eſt, qui ſuis cupiditatibus imperare non poteſt.

43. CYNICO cuidam arroganter jactanti pallium, peram & baculum, ac ſubinde vociferanti, ſe Antiſthenis, Cratetis ac Diogenis ſectatorem eſſe: h *Impudenter*, inquit,

a *Pugna ludicra.* b *Veſtis.* c *Fortitudo.*
d *Impie.* e *Salſe.* f *Senectus.* g *Ira.*
h *Arrogantia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

inquit, *mentiris, cum ſis Hyperidæ diſcipulus.* Alluſit ad vocem, ὑπερίδεῖν, quod eſt per arrogantiam deſpicere. Eſt autem & rhetoris nomen Hyperides.

44. PROCONSVL Cynicum quendam, à quo publice fuerat proſciſſus ob unguenta ac mollitiem, ad ſupplicium abripi juſſit. Huic deprecator aderat Demonax dicens ignoſcendum Cynico: ſi quid dixiſſet mordacius, id eſſe ſectæ vitium, non hominis. At cum proconſul non negaret veniam, ſed ſi quid ſimile denuo committeret, rogaret, quas pœnas eſſet daturus, a *Profecto*, inquit, *Demonax tum hominem totum inungi, ac forcipe velli jubebis*, pluſquam cynice momordit, qui cynicæ mordacitatis agebat patronum.

45. ALTERI cui imperator ingentem exercitum commiſerat, ſciſcitanti quomodo poſſet delegatam provinciam quam optime gerere, *Si*, inquit, *ira vacaris, & quam minimum loquens plurima audieris.* Ira ad omnem functionem inutilis eſt, & proverbio quoque princeps jubetur, & æqua & iniqua audire.

46. ROGATVS an philoſophus etiam placentis veſceretur, b *Quid*, inquit, *num putas apes ſtultis tantum mellificare?* Placentæ melle condiebantur, ſacchari uſu nondum reperto.

47. IN Ruffinum claudum multo tempore familiarem peripateticis dixit, c nihil eſſe turpius peripatetico claudo. Alluſit hic, quod peripatetici dicuntur ab inambulatione, quæ non convenit claudo.

48. EPICTETO cynico ſuadenti ut uxore ducta daret operam liberis: neque enim id indignum eſſe philoſopho, d *Da mihi*, inquit, *igitur unam è filiabus tuis.* Notans illum inepte ſuadere alteri, quod ipſe non faceret.

49. IN Herminum peripateticum qui ſemper in ore habebat decem Ariſtotelis categorias, ita luſit, e *Equidem arbitror Hermine te non indignum decem categoriis.* Iocus eſt ex ambiguo vocis. Categoriæ Græcis vel prædicamenta dicuntur, vel accuſationes.

50. IVRISPERITO dixit, f leges prorſus videri

a *Mollities.* b *Facete.* c *Iocoſe.*
d *Monitor.* e *Ambigue.*
f *Leges.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

videri inutiles, ut quibus boni non egerent, mali nihilo fierent meliores.

51. MORIENTEM amici rogabant, quo modo vellet ſepeliri, *Nequit*, inquit, *iſta res vos habeat ſollicitos: Fator me ſepeliet.*

52. DICENTIBVS indignum facinus, ſi talis viri corpus laceraretur à canibus, a *Quid*, inquit, *incommodi ſi & mortuus alicui ſim uſui?*

53. BION eos qui auſcultarent adulatoribus, dicebat b eſſe ſimiles amphoris, quæ auribus circumaguntur.

54. PINDARVS cuidam commemoranti, quod ipſius laudes ubique prædicaret, c *Ego*, inquit, *pro iſto officio bonam reponam gratiam, efficiens ut vera prædices.* Vera virtus nihil moratur hominum laudes. Eas qui prædicant plus debent iis quos laudant, quam ipſis debent qui laudantur.

ALPHONSUS *Aragonum rex.*

1. EQVES quidam ingens patrimonium per luxum ac libidinem abſorbuerat, atque inſuper magnam æris alieni vim contraxerat. Pro hoc intercedentibus quibuſdam apud Alphonſum Aragoniæ regem, ne ſaltem quæ debebat, corpore luere cogeretur, Alphonſus reſpondit: d *Si tantam pecuniam vel in ſui regis obſequium, vel patriæ commodis, vel ſublevandis propinquis impendiſſet, audirem. Nunc quoniam tantas opes impendit corpori, par eſt, ut luat corpore.*

2. COMMEMORANTIBVS quendam ex Hiſpaniæ regibus dixiſſe, non decere principes viros ſcire litteras, exclamavit e eam vocem bovis eſſe non hominis. Non omnes litteræ conveniunt principi, ſed eæ quæ politicen tradunt, aut ethicen, quæque recte ac ſecus geſtorum exempla commonſtrant, id quod facit hiſtoria.

3. HVNC cum adiſſent legati Matricienſes, in quorum agris tum agebat Alphonſus, conſulentes utri juberet

a *Sepulturæ.* b *Adulatio.* c *Laudata virtus.*
d *Iuſte.* e *Eruditio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ret ipſos gratificari, Nicolao ne Picinino an Franciſco Sphortiæ, reſpondit *a* ambos pro amicis habendos, ſed nihilo ſecius ab ambobus tanquam ab inimicis cavendum. Id temporis inter Nicolaum & Franciſcum ſimultas intercedebat, ac rex nondum ſtatuerat utrum vellet in ſocietatem recipere, cum utrunque ob diſſidium non poſſet.

4. IDEM dicere ſolet, *b* ita demum matrimonium tranquille citraque querimonias exigi poſſe, ſi maritus ſurdus fiat, uxor cæca: innuens opinor fœmineum genus obnoxium eſſe Zelotypiæ, atque hinc oriri rixas & querimonias: rurſum maritis permoleſtam eſſe uxorum garrulitatem, qua moleſtia cariturus ſit, ſi fiat ſurdus: nec illa vexabitur adulterii ſuſpicione, ſi careat oculis.

5. AIEBAT ſi ſibi contigiſſet naſci temporibus quibus Romana Reſpublica florebat, *c* ſe conſtructurum fuiſſe contra curiam templum Iovi Poſitorio, in quo priuſquam venirent in ſenatum patres conſcripti, odium, amorem ac privatos affectus omnes deponerent. Alluſit ad priſcorum morem, qui Iovem multis cognominibus inſigniebant, nunc Statorem, nunc Gamelion, nunc Genethlion, nunc Philium, nunc Xenion appellantes. At ſi tam multa poſſit Iupiter, illud in primis præſtandum erat, ut in Synodis, in judiciis, in ſenatibus, in quibus de Republica conſultatur, nihil haberent momenti affectus privati. Nam hi ſunt qui frequenter & civitates & regna bellis committunt, ac peſſundant denique.

6. CVM forte mulierem quandam impudentius ſaltantem aſpexiſſet, *d* *Exſpectate*, inquit, *mox Sibylla edet oraculum.* Sentiens ſaltationem inſaniæ genus eſſe. Sibylla autem vates non edebat oracula niſi furore correpta. Mihi quoque ſæpenumero qui ſaltationem tumultuoſam agitant, viſi ſunt afflati furore quodam, præſertim fœminæ.

7. ADMONITVS ne nimia lenitas exiret in contemtum, & ex contemtu naſceretur pernicies: *e* *Magis*, in-

a *Cautè.* b *Conjugium tranquillum.*
c *Integre.* d *Saltatio fœda.*
e *Lenitas.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

inquit, *cavendum ne ſeveritas conciliet invidiam, unde majus exitii periculum.*

8. CVM eques quidam ab hoſtibus captus, & ab iiſdem emiſſus carcere, adiſſet, in ſolatium calamitatis multa poſtulavit ab eo & impetravit. Quo digreſſo rex dixit ad familiares, a *Diſpeream*, inquit, *ni metui, ne uxorem etiam meam depoſceret eques meus.*

9. FAMILIARES illi ruſticum quendam velut ignaviæ exemplum oſtenderunt, qui porrectus humi veſcebatur uvis. Hic rex, b *Vtinam mihi ſic per otium comedere datum eſſet à ſuperis.* Simile quiddam narratur de Ptolemæo rege: cum antea ſe jactaret reperiſſe immortalitatem, tandem podagra diſcrutiatus, conſpiciebat Ægyptios aliquot plebejos ſic temere apud flumen diſcumbentes: *Vtinam*, inquit, *ſaltem ex iſtis unus eſſem.*

10. EQVITI ſubinde aliquid à rege flagitanti, ſed mox quod acceperat profundenti: c *Si pergam*, inquit, *tibi dare quæ petis, citius me pauperem effecero quam te divitem: nam qui tibi donat, nihil aliud quam aquam infert pertuſo dolio.*

11. INTERROGATVS quos è civibus haberet cariſſimos, d *Qui magis*, inquit, *pro me metuunt, quam me.* Sentit illos eſſe ex animo amicos, qui principem magis amant quam timent.

12. AIEBAT e olim inter Iovem, Neptunum & Plutonem omnium rerum partitionem trifariam eſſe factam, & horum unumquenque ſua ſorte contentum eſſe, nec occupare aliena: at inter homines, neminem ſua portione contentum eſſe, nec ullam partitionem eſſe ſtabilem, ſed omnes πλεονεκτεῖν.

13. PERCVNCTANTIBVS utri rei plus debere ſe fateretur, libris an armis: f *Ex libris*, inquit, *& arma & armorum jura didici:* hac voce profitens ſe libris debere omnia.

14. MAGNOPERE laudare ſolet dictum neſcio cujus g hoſtibus fugientibus pontem argenteum extruen-

a *Poſtulator improbus.* b *Otium dulce.*
c *Profuſio* d *Civium caritas.*
e *Ambitio principum.* f *Eruditio.*
g *Clementer.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

ſtruendum eſſe : ſive quod exiſtimaret multo optabilius eſſe, hoſtes in fugam vertere quam occidere : ſive quod putaret hoſtes pecunia ſolicitandos ut ab acie diſcederent.

15. DICEBAT ſibi videri *a* eos maxime inſanire, qui uxorem fugitivam perquirerent. Significans magnæ felicitatis eſſe ab improba muliere liberari.

16. IMPROBO cuidam ac vecordi, jactanti repeririſſe ſe virum ſapientem, *b* *Et qui fieri potuit*, inquit, *ut ſapientem dignoſceret ſtultus?*

17. CVM cænanti ſenex quidam importunus & garrulus ſine fine obſtreperet, exclamaſſe fertur & dixiſſe, *c* *Aſinorum condicionem eſſe potiorem quam regum. Nam illis dum paſcuntur, dominos parcere, regibus neminem.*

18. DEMETRIVS gravi calamitate affectus, dixit referente Seneca, *d* *Hoc unum dii immortales, queri poſſum, quod non ante hac mihi voluntatem veſtram notam feciſtis. Prior enim ad iſta veniſſem, ad quæ nunc vocatus adſum, maluiſſem offere quam tradere.*

19. M. ANTONIVS orator, rogatus quam ab cauſſam nullam unquam orationem ſcripto mandaſſet, *e* *Vt*, inquit, *infitiari queam à me dictum eſſe ſi quid forte aliquando dixi, quod opus non erat.* Labilis eſt hominum memoria, ut ægre reperias duos qui quæ ſimul audierunt eodem modo referant; Hinc parata tergiverſatio, non dixi, aut non ſic dixi, aut dixi quidem, ſed hoc adieci.

20. CALANVS Indus ad mortem proficiſcens, cum conſcenderet rogum ardentem, *f* *O præclarum*, inquit, *diſceſſum è vita cum, ut Herculi contigit, mortali corpore cremato, animus in lucem exceſſerit.* Hunc cum Alexander admoneret, diceret ſi quid vellet, *Optime*, inquit, *propediem te videbo.* Idque evenit, nam Alexander paucis poſt diebus mortuus eſt. Refert M. T. lib. de Divinatione primo.

21. QVIDAM cauſſam detulit ad oratorem, is negavit: detulit ad alterum, qui recepit. At is qui detu-

a *Facete.* b *Graviter.* c *Regum curæ.*
d *Fortiter.* e *Caute ſcribendum.*
f *Præſenſio.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

lerat dicere ſolet, *a* ſibi gratiorem fuiſſe orationem ejus qui negarat, quam ejus qui recepit: quod ille comiter recuſaſſet, hic graviter & inamœno vultu recepiſſet.

22. C. COTTA qui in ambitione fuit artifex, dicebat *b* ſe operam ſuam, in eo quod non contra officium peteretur ſolere polliceri omnibus, ſed impertire iis apud quos optime poni arbitraretur. Senſit nulli promittendum, quod eſſet præter honeſtum: nulli promittendum, quod non contra officium pæteretur. Comitatis eſt benigne polliceri, ſed quoniam omnibus opera præſtari non poteſt, eligendi ſunt quibus eam impertias. Vtrumque refert Qu. Cic. ad fratrem de petitione conſulatus.

23. GALLVS juriſperitus, ſi quis negotium ad ipſum detuliſſet, in quo de facto quærebatur, dicere ſolet. *c Nihil hoc ad jus, ad Ciceronem ito.* Senſit Gallus aliud eſſe officium juriſconſulti, aliud oratoris: nec eſſe neceſſe de his quæ ad alienam profeſſionem pertinent reſpondere. Refert. M. T. in Topicis ad Trebatium.

24. C. LVCILIVS dicere ſolet, noſſe ſe ſua ſcripta legi, nec à doctiſſimis, nec ab indoctiſſimis, quod hi nihil intelligerent, illi plus ſaperent, quam ut poſſet illorum judicio ſatis facere. Id exprimebat hujuſmodi verſu Trochaico.

d Perſium non curo legere, Lælium Decimum volo.

Erat Perſius illius ætatis omnium doctiſſimus habitus, Lælius erat vir bonus, & non illiteratus, ſed nihil ad Perſium. Refert M. Tullius cum aliis aliquot locis, tum libro de Oratore ſecundo.

25. ANTIMACHVS Clarius poëta, cum convocatis auditoribus recitaret ingens volumen quod conſcripſerat, & ab omnibus eſſet deſtitutus, excepto Platone, *e Legam*, inquit, *nihilominus.* Plato enim mihi inſtar eſt omnium. Refert M. T. libro de Claris oratoribus.

26. SERVILIVS Vacia vir prætoribus ac prædives, odio negotiorum abdiderat ſe in villam ſuam, quam habe-

a *Comitas ſermonis.* b *Comitas in pollicendo.*
c *Pro ſua quiſque profeßione.* d *Exacta judicia.*
e *Vnus pro multis.*

habebat non procul à Cumis, nec alia re notus fuit, quam ejus villæ otio. Itaque qui negotiis premebantur, exclamare ſolent, *a* *O Vacia ſolus ſcis vivere.* Hujus tamen ignavum & ſine litteris otium damnans Seneca Epiſt. 5. negat illum ſcire vivere, ſed latere. Eoque non nunquam villam præteriens joco dicere ſolet: *Heic ſitus eſt Vacia:* ſubindicans nihil intereſſe inter mortuum, & inerti otio abditum.

27. QVINCTILIANVS vehementer probat dictum cujuſdam oratoris, qui apud Cæſarem, ut opinor accuſabat Conſutianum Capitonem hominem arrogantem, & ipſo etiam vultu præ ſe ferentem confidentiam. *b* *Erubeſcit*, inquit, *Cæſarem timere.* Cæſar erat ea potentia, ut merito fuerit à quovis metuendus. At illi reo tantum aderat arrogantiæ, ut ſibi turpe duceret, ſi videretur timere Cæſarem. Hoc dictum Fabius adoleſcens audivit, ut ipſe refert libro ſexto, capite de concluſione.

28. VRBANE Flavius Virginius antiſophiſtam quendam ſuum interrogavit, *c* quot millia paſſuum declamaſſet, taxans eum quod in declamando diſcurreret, nimiumque crebras, longas ac tumultuarias haberet ambulationes, cum M. Tul. oratori non concedat procurſiones niſi raras, moderatas ac breves. Eandem ob cauſſam Sura Manilius Domitio Afro dictus eſt non agere, ſed ſatagere. Vtrunque refert Fabius capite de pronuntiatione.

29. SALSVM eſt & illud Caſſii Severi, qui adverſus patronos immodice diſcurrentes, *d* ut interdum ſe proriperent in aliena tribunalia, popoſcit lineam, alludens ad certamina curſus, in quibus una linea deſignabat unde curſus inciperet, altera ubi deſineret. Idem accommodari poteſt in eos qui digreſſionibus immodicis divertunt ab inſtituto.

30. PROCVLEIVS querebatur de filio, quod exſpectaret mortem patris; cumque filius reſpondiſſet, Ego vero non exſpecto, *e* *Immo*, inquit, *rogo ut exſpectes.* Detorſit verbum in contrarium ſenſum. Exſpectat mortem patris qui inhiat, & exſpectat qui non accelerat mortem patris. Refert Fabius lib. 9.

a *Otium ſine litteris.* b *Confidenter.* c *Salſe.*
d *Salſe.* e *Argute.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

31. ARCHYTAS dixit judicem & aram idem eſſe: pariter enim ad utrumque confugiunt, qui injuria afficiuntur. *a* Sentiens tales oportere judices eſſe, ut oppreſſis ſint præſidio. Refert Ariſtoteles Rhet. 3.

32. PERICLES dicebat Samios eſſe ſimiles pueris qui porrectam offulam reciperent quidem, ſed interim plorantes, eo quod illi parerent imperatis ſed non ſine, tædio & querimonia. *b* Similiter Demoſthenes dixit populum Athenienſem eſſe ſimilem iis qui in navi nauſeant. Si quidem ii cum magno tædio laborant, tamen eo pervehuntur quo tendit navis.

a *Refugium.* b *Apte.*

FINIS.

IN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

INDEX PERSONARVM.

AChæus 615
Actius poëta 463
Ægyptii 300.436
Ælianus ſophiſta 603
Æſchines 565
Æſchylus poëta 463
Afer orator 430
Africanus cenſor 452
Agaſicles 1
Agatharchus pictor 483
Agathocles 310.621
Ageſilaus rex 3
Ageſilaus Ephorus 33
Ageſipolis Cleombroti filius 27
Ageſipolis Pauſaniæ 28
Ageſiſtrata 126
Agis primus 28
Agis ſecundus 31
Agis ultimus 32
Agis Argivus adulator. 477
Alcamenes Terecli filius 33
Alcibiades 333.530.604
Alexander Mag. 222.459.578.609
Alexander Severus 414
Alexander ſophiſta 571
Alexis poëta 462
Alexinus ſophiſta 486.522

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Alphonſus rex Aragonum 624.632
Amaſis Ægypti rex 459
Anacharſis Scytha 513
Anaxagoras clazomenius 518
Anaxander 35
Anaxandridas Leon 34
Anaxarchus 557
Anaxillas 35
Anaximenes 459
Androclidas Lacon 36
Anicula quædam 493
Anytus 456
Annia 580
Anniceris 613
Antagoras poëta 239
Antalcidas 36
Antianira 611
Antigenides 463
Antigonus rex Macedonum 521.235.544
Antigonus ſecundus 316
Antimachus poëta 628
Antiochus 322
Antiochus Ephorus 37
Antiochus Epiphanæ 468
Antiochus tertius 318
Antiochus quartus 318
Antiochus ſophiſta 571
Antipater 317.595
Antipater Hieropolites 574
Antipater cyrenaicus 593
Antiſthenes 504.526
Antoninus Geta 413

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Antonius Heliogabalus 414
Antonius Pius 409
M. Antonius 384
M. Anton orator 627
Ant. Caracallus 413
Apelles 481.608
Appius 467
Aratus 484
Arcadion adulator 476
Arceſilaus 108.481.518
Archelaus 39.311
Archidamidas 39
Archidamus Zeuxidami 40
Archidamus alter 42
Archileonis mulier 120
Architas Tarentinus 487.584.630
Argeus 38
Ariſtarchus Theodectæ pater 585
Ariſtides juſtus 327
Ariſtippus 156.526
Ariſto 39.545.588
Ariſtophon 605
Ariſtoteles Stagirites 533.604
Arius 611
Artoxerxes 296
Artoxerxes alter 298
Aſclepiades 594
Aſinius Pollio 618
Aſticratidas 44
Atheas Scytha 302
Athenienſis quidam 435
Athenodorus 242

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

M. Attilius 441. 582
Attilius Regulus 441
Aufidius Modeſtus 584
Octavius Auguſtus Cæſar 241
Aurelianus. 421
BIAS Lacedæmonius 44
Bias Prienæus 503
Bibulus 445
Bion Boryſthenites 529
Bithys paraſitus 478
P. Bleſſus 427
Bonoſus 423
Bos 579
Braſidas 44
M. Brutus 388. 601
Brutus junior 426
Buris 104
Byzantius quidam. 437
CÆCILIUS Metellus. 378
Cæcilius 466
C. Cæſar 616
Cæſellius 424
Calanus Indus 627
C. Caligula 392. 591
Calicratides 56
Callipides hiſtrio 18
Calliſtion 490
Calvinus Glaucia 427
Cambyſes 460
Campatius 428
Canna 493
Canus tibicen 585

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Ant. Caracallus 413
Carneades 532
Caſſius 385
Caſſius Severus 429.576.617.619.629
M. Caſtritius 442
Catilina 442
Cato ſenior 362.611.616
Cato Uticenſis 370.605
Catulus 429
Q. Catulus 591
Catulus Luctatius 380
Cephalus 605
Ceſetius 446
Chabrias 338
Charillus ſive Charilaus 91
Chilo Lacon 127
Chiomata Ortiagontis uxor 493
Chiroſophus Dionyſii adul. 476
Chryſippus 428.553
M. Cicero M. Tullii pater 451
M. Tullius Cicero 274
M. Cincius 455
Cineſeas 480
Claudius Cæſar 394
Cleanthes Aſſius 550
Clearchus 58
Cleombrotus Pauſaniæ 59
Cleomenes Anaxandridæ ibidem
Cleomenes alter 63
Cleon 465
Cliſophus Athenienſis adulator 478
P. Clodius 426

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Colatinus 439
Commodus Ælius Verus 409
Conſtantius Chlorus 592
Corydus paraſitus 479
Cornelia Graccorum mater 494
Cornificius 615
C. Cotta 628
Cotys Thraciæ rex 301
Crantor Solenſis 527
C. Craſſus. 425
L. Craſſus 448
M. Craſſus 385
Crates Thebanus 520.538
Criſpus Paſſienus 618
Crœſus Lydorum rex 460. 501.503
Cteſibius 577
Curius 447
Cyllicon 615
Cyperiorum mulieres 493
Cyrus major 292. 601
Cyrus junior. 297.610
DAMINDAS 46
Damus ibidem
Damatria 122. 46
Damonidas 45
Darius 293.459
Demades orator 457
Damaratus 47
Demetrius Antigoni fil. 313.519.618
Demetrius Cynicus 607.627
Demetrius Pharius 485
Demetrius Phalereus 537.540

Demo-

Demochares 614
Democritus mileſius 556
Demonax Cynicus 615.617.619.622
Demonides 108
Demoſthenes orator 287.595
Demoſthenes Mitylen. 581
Dercillidas 46
Diocletianus 421
Diogenes Cynicus 170.588.590.603.606
Dion 311.525
Dionyſiodorus tibicen 578
Dionyſius ſophiſta 305.567
Dionyſius junior 309
Diphilus 600
Dolobellæ ſervus 466
Fl. Domitianus 405
C. Domitius 359.448
Domitius Afer 430
M. Druſus 441
Duellius 579
EMEREPES Ephorus 48
Epænetus 49
Empedocles 428.555
Epaminondas 340
Epicharmus 304
Epictetus 542.623
Epicurus Athenienſis 577
Equiſo quidam 436
Etheocles Ephorus 102
Euboidas 49
Euclides 488
Eudamidas Archid. 49

Eudæmonicus 230
Rumedes 319
Eurycratidas Anaxandridæ 52
Euripides 461.578
FABIUS Max. 350
Q. Fabius 440.453.456
Q. Fabius Minutius 446
C. Fabricius 349.452
Fabricius 446
Favorinus philoſoph. 424
Favorinus ſophiſta. 565
Fauſtus Syllæ filius 425
C. Figulus 441
C. Fimbria 442
Firmus 422
Q. Flavius 444
Flavius Virg. 629
Fœmina anus 495
Frontinus 583
Aul. Fulvius 442
C. Furius Creſinus 443
Furnius. 615
GALBA orator 432
L. Galba paraſitus 431.616
Ser. Galba 600
Galienus 419
Gallus 451
Gallus juriſc. 628
Gelo Syracuſanus 303
Geradas Spartanus 76
Glaucias 427
Gnathæna meretrix 488.604

Gorgo 120
Gorgo Leonidæ uxor 73
Gorgias Leont. ſoph. 614.464.569.487.613
C. Gracchus 450
Granius prætorius quæſtor 443
Granius præco 443
Gyrtias. 121
HADRIANUS Cæſar 406
Hadrianus ſophiſta 572
Hannibal 352
Hanno 444
Hegeſippus Crobelus 338
Helius mancia 599
Heraclides ſophiſta 574
Heraclitus 555.606
Herennius Pontius 444
Hermogenes 572
Herodes ſophiſta 569.620
Herondas 52
Hieron 304
Hipparchia Metroclis ſoror 543
Hippocratidas 55
Hippodamus 56
Hippodromus ſophiſta 575
Hippomachus aliptes 456
Horatius 439
Hortenſius orator 447
JASON Theſſalus 465
Jaſſii 613
Idathyrſus Scytha 302
Jon ſophiſta 564
Iphicrates 336
Inta-
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Intaphernis uxor 494
Iſchomachus mimus 468
Iſæus 566
Iſmenias 586. 614
Iſocrates 597. 598. 614
Juba 425
C. Iulius Cæſar 257
Julius Drurſus 450
C. Julius 424
Iulius Maximinus 592
Iulia Auguſti filia 256
Iulianus 592. 601
Iulius Baſſus. 423. 428
LABERIUS 466
T. Labienus 446
Labotus 63
Lacedæmonii 1. 109
Lacedæmoniorum priſca inſtituta ibidem
Lacon quidam 93 & deinde 589
Laconum ἀνωνύμων apophthegmata 93
Lacænarum apophthegmata 120
Lacydes Arceſilai familiaris 108
Lacydes 532
C. Lælius 455
M. Lælius 432
Lais corinthia 490
Lamachus 335
Lamia meretrix 314. 492
Lampis 585
Laphyropolæ 7
Lariſſæi 15
Cn. Lentulus 599

Leo

Leo Byzantius 463.563
Leon Eurycratidis 17
Leonidas Alexand, 18
Leonides 223
Leontium 490
Leontychidas primus 63
Leontychidas alter 64
M. Lepidus 455
Leptines 613
Lesbonax Mitylenæus 607
Libo 451
Libertinus quidam 618
Licinius Varus 430
P. Licinius 359
M. Livius 446
Livius Salinator 453
Lochadus Polyenidæ 68
Longus Suplicius 423
Lucretia 439
C. Lucilius 628
Lucullus 381
Lycurgus 69.458
Lycurgus orator 596
Lyſander 78.464
Lyſimachus. 317
MÆANDER 62
Mancia 453
Manius curius 348.428.432
T. Manlius Torquatus 442
Marcus Antonius 384
C. Marius 379
Marius tyrannus 420

Martia

Martia Catonis 580
Martius Coriolanus 440
Maximinus 418
Medicus quidam 488
Medius paraſitus 612
Megabates 9
Megabyzes 461
Melanthius 614
Melanthius 464
Melanthus paraſitus 476
C. Memmius 455
Memmon dux 300
Menander 462
Menedemus 487
Menedemus Etretienſis 521
Meſſala 617
Metrocles 541. 543
Milo Crotoniates 486, 610
Myronides 331
Myſon 517
Montanus 617
Muſonius. 617
NACTA pinarius ibidem
Namertes 82
Nealces 484
Nero imperator 465
Sextus Nero 395. 465
Nero quidam 427
Nerva Coccejus 405. 591
Neſtor 436
Nicander 83
Nicetes 565

Nice-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Niceſias 478
Nico meretrix 489
Nicocreon tyrannus Cypri 522.557
Nicodromus 540
Nicoſtratus dux. 340
OCTAVIUS Cæſar Aug. 241
Olympias Alexandri mater 494.604
Onomademus Chius 458
Q. Opimius 453
Orbilius 432
Orontes 300
Orſinus ſatrapes 611
Oſcus rhetor 619
Otho ſalvius. 401.591
PACCUVIUS 611
Pædaretus 87
Pantaleon 480
Panthoidas 84
Paſſienus Paulus 583
Papinianus 587
Papyrius Curſor 439
Paryſatis Cyri 299
Paulus Æmilius 360
Pauſanias Cappadox 573
Pauſanias Cleombroti 84
Pauſanias alter 85
Pauſimachus 480
Pauſon pictor 586
Pelopidas 347
Pericles 331.617.518.630
Perſæ 617
Per-
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Perſæus 486
Peſcenninus Niger 412
Philager 572
Philemon 424
Philippus Macedo 213.438.600.604
Phllippus orator 424.427
L. Philippus 448
Philippus poëta 462
Philiſcus 576
Philoxenus poëta 462.479.607.615
Philoxenus Pternocopis 478
Philotimus 487
Pictor quidam 608
Phœnicides 475
Phocion Athenienſis 269.561
Phocionis uxor 493
Phryne 491.602
Piſiſtratus 339
Cn. Piſo 598
Pittachus Mitylenæus 502
Pindarus 624
Piſo 598
C. Plautius Cos 439
Plancus 466.618
Plinius major 582
Plato 523.602.605
Pliſtarchus Leonid. 87
Pliſtonax pauſaniæ 88
Plotinus philoſophus 602
Polemon 567
Polycletus 484

Pollio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Pollio	250.594.605
Poltys rex	300
Polus ſophiſta	525
Polycratidas	90
Polydorus Alcamenis	89
Pompejus Magnus	456
M. Pomponius Marcellus	576
Pomponius Atticus	444
Pomponius	455
Populus Cianienſis	601
C. Popilius	380
Poppea	493
Portia minor	580
Portius latro	618
L. Portius	449
Porſena	438
Porus rex	229
Praxaſpes	477
Probus	422
Proculejus	629
Proclus	574
Prodicus	487
Prometheus	579
Protagoras Abderita	564
Protogenes	482
Pſammenitus Ægyptiorum rex	460
Ptolemæus Lagi F.	312
C. Publicius	452
Publius	425
Publius natione Syrus	ibidem
Pylades hiſtrio Auguſti	467

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Pyrrho Elienſis 559
Pyrrhus rex 319
Pythagoras 554.593.602.616
Pythias 338.581
Pythius 610
Pytho rhetor. 463
QUIRINUS ſophiſta 575
T. Quinctius. 358
RHEMNIUS Palæmon 577
Rhodius quidam 436.612
Romulus 438
P. Rutilius. 445.601
SALVIUS Julianus 587
Saturninus 420
Scaurus 454
Q. Scævola Publii F. 452
Scilurus Scytha 302
Scipio Æmilianus 430.600
Scipio major 355.430
Scipio Maluginen. 429
Scipio naſica 449. 590
Scopas Theſſalus 483
Scopelianus 567.602
Secundus ſophiſta 569
Seleucus 585
Semiramis 294
Seneca 465
Serbidus Scævola 586
Sergius Galba Imp. 591.600
Servilius Vacia 629
Servilius Geminus 425

M. Ser-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

M. Servilius 450
Sertorius 387
C. Severus 445
Severus Imp. 411.477
Sex. Titius 451
Siculus quidam 434
Sigiſmundus Imp. 601
Silenus ſenex 450
Silus 454
Simon Athenien. 521
Simonides 458.606
Socrates 135. ~~151.~~ 589.608.610
Sœbidas 90
Solon 501
Somniator quidam 437
Sophocles 603
Spartanus quidam 93
Spartacus 456
Spartis 104
Sphærus 553
Spurina haruſpex 456
Stilpo megarenſis 519.520
Strathias 578
Strato phyſicus 560
Strato philoſophus 157
Stratonicus citharœdus 468
Stratocles Athenienſis 464
C. Sulpitius 445
Sybarita quiſpiam 433
Sylla 435
Synorix Galata. 493

TACI-

TACITVS 422
Tarentini milites 423
Tarquinius Superbus 439
Taxiles 227
Tectamenes 54
Telecrus 91
Teleutia 123
Teris 301
Teſtius 451
Teutonum orator 614
Thais 490
Thaccus rex 24
Thales Mileſius 498.598
Thaſſii 10
Theagenes Lanius 615
Theano 127
Thearidas 52
Themiſteas vates 52
Themiſtocles 323.613
Theocritus Chius 475
Theodorus 543.594
Theodoſius junior 593
Theodorus Atheos 464.564
Theodotus 429
Theonis meretrix 491
Theopompus 53
Theopraſtus Ereſius 537
Theramenes 464
Therycion 55
Theſſalus quidam 436
Thraſea 583.594

Thray.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Thraſybulus 464
Thucydides Athenienſis 459
Tyberius Cæſar 391.445.616
Timon Athenienſis 335.486
Timon Nicæus 559
Timotheus dux 337
~~The~~ſſaphernes /i 6
Titius quidam 466
Titus Veſpaſiani F. 404
Trachalus 429
Trajanus 406.590.591
M. Tullius 442.451
Turbo Hadriani præfectus 485
Turonius 251
Tynnicus. 101
VALENTINIANUS 593
Valeria 581
C. Valerius 444
Valerius Publicola 446
Vargula 427
Varro Paulli collega 447
Varus Eques Rom. 430
Vatinius 428
Vectius Valens 424
Fl. Veſpaſianus 591
T. Veſpaſianus 592
Veſpaſianus pater 401
Veſpaſianus F. 404
Veſpa Terentius 466
Veturia 441
Vibius Criſpus 487

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Fl. Virginius 629
Virginius 583
Volumnius 443
Vopiſcus 438
Votacillus Pitholaus. 425
XANTIPPE 593
Xenænetus 337
Xenocrates Chalcedonius 526. 596
Xenophanes Lagi F. 313
Xenophanes Colophonius 555
Xenophon 560
Xerxes. 295. 588
ZENO Citieus 544
Zeno Eleates 558
Zenobia 421
Zeuxidamus 83
Zeuxis 483
Zoïlus. 604

IN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

INDEX SENTENTIARVM.

AB altero petitum alt. datum 312
Ab ambiguo 468
Ab imitatione perſonæ 453
Ab impoſſibili 455
Ab inexſpectato 282.431.433.455.
467.469.487.488.490.492.
Abſtinentia ducis 365
Abſurda 617
Abſurde 621
ἄκαπνα 516
Accurate potius quam ſæpe 594
A carmine Homeri 479
Acerbe 290.284.289
A craſſis minus periculi 260
Acriter 516
Actio totum 290
Acute 605
Adde puſillum puſillo 549
Additum 75
Admonitio civilis 545
Admonitio commoda 563
Admonitio facilis 499
Admonitio grata 217
Admonitio libera 458.221
Admonitio retorta 575
Admonitio ſera 368
Ad ſpeculum 546

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Adulans libertas 445.477.615
Adulanter 558
Adulatio 201.230.434.504.506.541
578.610.618.624
Adulatio repulſa 253
Adulatio tecta 618
Adulatio utilis 618
Adulator impius 477
Adulterium 76.193.223.437.506
Adulterium in regis filio 305
Ἀδύνατα 129
Æmulatio 533
Ænigmata 499
Æqualitas 65.70. 326.447
Æquitas 329
Æſtimatio præpoſtera 179
Affabilitas 298.406.447
Affectata oratio 525
Affectatio 493.619
Affectus cohibiti 136
Affectus privati 324.465
Agamemnone major 346
Agere ſatagere 430
Agri modus 348
Agricultura militaris 303
Albus aſinus 423
Alexander Herculem contemſit 228
Aliena curare 332
Aliena dulciora 196
Aliena à cauſſa 431
Alius alio præſtat 470
Amanter 460

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Amari ſine contemtu 132
Amator blandus 492
Ambigue 193.202.398.623
Ambiguus morſus 621
Ambitio 46.185.221.233.258.373.399
Ambitio inſatiabilis 233
Ambitio principum 626
A mendacio manifeſto 432
Amice 15.443
Amici 374
Amici exploratio 82
Amico fido nihil pretioſius 294
Amicis fidendum 208
Amicus 535.547.228.500
Amicus rara res 536
Amicus conſolator 133.210
Amicus deligendus 166
Amicus in adverſis 538
Amicus inſignis 516
Amicus verus & ſincerus 129.138.142.500
Amicorum communia 577
Amicorum fides 308
Amicitia 527.274.500
Amicitiæ fiducia 456
Amicitia juncta inimicitiæ 134
Amicitiæ regum 485.317
Amor 368.512
Amor animi 110
Amor caſtus 151.152
Amor gloriæ 439
Amor inſanus 300
Amor mercedis 458

Amor ob malum 335

Amor patriæ 264

Amor turpis 192

Amor verus 547

Amoris remediæ 539

Anathemata 200.309

Anima immortalis 154

Animoſe 8.15.20.25.28.29.57.60.67.68.98.122.123.231.234.262.265.297.333.348.359.373.380.381.383.421.440.443.493.518.526.537.583.584.

Animus ægrotus 564

Animus imperterritus 259

Animus incorruptus 272

Animus inexpugnabilis 349

Animus metu liber 167

Animus præſens 355

Animus vere regius 229

Animi cultus 145.149.199.500

Animi lux 533

Animi vera bona 406.169.486

A nomine 471.473.489

Ante mortem nemo beatus 501

Antverpia 472

Applauſus 469

Ἀνῳκοδόμεσται 190

Apta 430

Apte 630

Apte retortum 312

Aqua pro vino 412

Aquila in nubibus 320

Arcana nulli committenda 500

Arde-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Ardelio 434
Argute 5.13.19.27.28.29.30. 34 37. 39. 49.50.51.53. 54.59.61.66.76.77. 84 90.93.94.95.96.100.101.103.107. 124.136.157. 158.164. 165.208.277. 365. 378.479.499.509.519.553.569. 574.585.617.629.
Argute infeliciter 520
Argutia muliebris 543
Argutiæ frivolæ 181
Argutiæ nugatoriæ 195
Argutiæ ſophiſticæ 522
Arma indiga viri 344
Arma neſciunt leges 262
Arma non audiunt leges 380
Armata timiditas 325
Armata virtus 512
Armatæ preces 269
Armati dii 116
Arrogantia 42.621.622
Arrogantia felix 441
Ars alit ubique 397
Ars convivii 360
Ars gubernandi 138
Ars imbellis 319
Ars inhoneſta 188
Ars inutilis 40.47.51.62.104
Artis exercitatio 482
Arte retortum 466
Artes 229
Artes inutiles 40.613
Artes ſupervacuæ 70.171

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Artes regiæ 303.609
Artes rege indignæ 221
Aſini umbra 595
Aſſenſio ſimulata 281
Aſſueſcere malis 523
Aſſueſcendum optimis 436
Aſſuetudo 568
Aſſuetudo mitigat 148
Athletæ inſani 515
Attentio 546.551
Avare 403.404
Avarus 531
Avaritia 192.284
Avaritia deluſa 294
Avaritia in principe 402
Avaritia non pecuniæ tantum eſt 168
Auctoritas perſonæ 454
Auctoritas 244.333.330.372.411
Audacia 60.258
Audacia ex periculo 260
Audacia periculoſa 42
Audacter 596
Auguſtarum cultus 418
Aurum in templis 415
Aurum index 128
Aurum ſpretum 349
Auri amor 193
Auri contemtus 446
Auro bene uti 307
Auro nihil inexpugnabile 216
Auro pugnare 438
Aut vincere, aut mori 388

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Auxilia mutua. 580
BALNEUM ſordidum 471
Βάναυσοι magiſtratus 521
Barba non facit philoſophum 619
Barbæ inutiles 224
Barbati medici 309
Barbarice 456
Barbaries 469.517
Belle retortum 62
Bellum cum graculis 278
Bellum injuſtum 240
Belli diſciplina 106
Belli incerta 43
Belli ſtudium 301
Benedicendi ſtudium 278
Benefacta pro liberis 346
Beneficentia 217
Beneficentia conciliat amicos 592
Beneficentia ultronea 145
Beneficium meritum 202
Beneficii oblivio 534
Benevolentia virtute paranda 222
Benigne 347.481.503
Benignitas 174.187.404.536.577
Benignitas in hoſtes 322
Benignitas in quoſvis 533
Bibacitas 93.162
Bibit & fugit 466
Bibulus cenſor 285
Blandiloquium 47.192
Bona animi 406.486.507
Bona fortunæ 209

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Bona fama 494
Bona præcipua 232.616
Boni ſimiles diis 192
Bonis uti, malis abuti 217
Bonorum paucitas 438.512
Bonum nactus ne mutet 213
Bos lyræ 475
Breviloquentia 526.542.566
Breviloquentia ſententioſa 269
Breviter 43
Brevis ævi 408
Brevis poteſtas. 426
CÆCA percunctatio 535
Cæſar innocens 405
Cæſaris affabilitas 404
Calceus qua torqueat 361
Callide 7.18.90.24.115.290.
380.385.458.491.
Calumnia 52
Calumnia cicatrix 612
Calumnia ex calumnia 533
Calvitium accerſitum 253
Candide 165.233
Candor 87
Canities 93
Canini mores 188
Canis convicium 183
Canis Diogenes 197
Capere fugiendo 559
Captatio 534
Cara 414
Carpendi morbus 546

Carpto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Carptores alienæ famæ 304
Caſte 236.293.304.597
Caſtigatio 111
Catonis teſtimonium 374
Cauſſatio 261
Caute ſcribendum 627
Caute 625
Cautio 337
Cautio adverſus omnia 336
Cautio ſui 131
Cautio tuta 486
Celeritas conficiendi 259
Celeritas inepta 481
Cenſor bibulus 285
Certamen argentarium 489
Certamen vere regium 227
Certare cum rege 473
Chori tres 113
Cibus 568
Cicer pro Cicerone 275
Citharædi mali 469.470 474
Cito nata non durant 483
Civium caritas 626
Civilis ultio 391
Civilitas 258
Civilitas prudens 339
Civiliter 50.226.230 248.312.333.
339.372.536.565.596.608.
Civitas lupanar 472
Clamoſus orator 275
Clamoſi 595
Claudus 124

Claudi fallaces 611
Claudicatio honeſta 427
Clemens victor 358
Clementer 15.27.48.216.239.242.
244.247.254.266.297.357.388.396.
410. 416. 421. 439. 446. 503. 593.
626.
Clementia 406.619
Clementia ſimulata 278
Clodicare 427
Clypeus. Rom. Fabius 456
Coacta 618
Cœlibatus damnatus 74
Cognatio virtutis 512
Coitus moderatus 75
Coloſſi fragmenta 573
Coma 78
Comitas in venatu 296
Comitas in principe 591
Comitas in pollicendo 628
Comitas ſermonis 628
Comiter 91.146.167.297
Comœdiæ libertas 153
Commiſeratio in malis 488
Commoda interpretatio 244
Commode dicere 524
Communitas 71.111.115.
Compilari venire 452
Comparatio carminum Homericorum 233
Conceſſis abuti 172
Concordia 463.507.566
Concordia fratrum 302

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Confeſſio per ironiam 431
Confidenter 629
Conjugium 505.511.529
Conjugium tranquillum 625
Conjugii moleſtiæ 611
Conjugium par 503
Conjunctæ vires 326
Conſcientiæ puritas 128
Conſiliariu 424
Conſilium in bellis 115
Conſilium multorum 410
Conſilium optimum 366
Conſilium præcipitatum 271
Conſilium præſens 243
Conſilium prudens 321
Conſilium tutum 358
Conſtanter 10.33.415.592
Conſtantia 593
Conſul ridiculus 371
Conſulatus brevis 280
Conſulatus majeſtas 352
Conſultor non calumniator 287
Conſuetudo 513
Continenter 8.9.10.33.41
Continentia 226.515.545.578
Contentio mala 143
Contumelioſe 430
Convenæ 471
Convictus improbus 200
Convictus arguit mores dominæ 253
Convicium apertum 278
Convicium mutatum in pejus 428

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Convicium in laudem retortum 275
Convicium retortum 451.563
Convicia anicularum 567
Convicia contemta 350
Conviciator utilis 214
Conviva ultroneus 489
Convivia pudica 388
Corpus hominis umbra 603
Correctio 530.549.552.586
Correctum in pejus 451
Corruptela 417
Corruptela munerum 271.323
Craſſa judicia 614
Craſſa veritas 436
Crimen retortum 323.448
Crimen tectum 285
Crudelitas 246.392
Crudelitas tecta 392
Crudeliter 392.393.396.442.592
Culcitra obærati 249
Cultus 255
Cultus animi 145.149.500
Cultus auguſtarum 418
Cultus divorum 560
Cum diis 474
Cura militis 381
Cunctatio mala 143
Cunctanter dare 198
Cunctatio 351
Cura præpoſtera 173
Curare frivola 368
Curatio morbo gravior 379

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Curioſitas 140.408.437.527.538
Cynice. 520.619
DE arte judicet artifex 481.221
Debere & mentiri 617
Decorum 61.87.467.470
Decorum perſonæ 148.445
Decorum ubique 180
Dediſcere 508
Dediſcere mala 508.509
Deformis ingenioſus 432
Deformitas exprobrata 277
Degenerare 523
Degeneratio 42.120.204.591
Degeneres 340
Delicatus reus 428
Deliciæ 75.153.186.193.200.295.509
Deliciæ emolliunt 293
Deliciæ indignæ principe 232
Deliciæ verſæ in amatorem 399
Deliciæ ſpretæ 197
Deliciarum contemtus 367
Depravatio nominis 473
Depravatum 429
Deſperatio 268
Deſtitutus undique 399
Deus imitandus 135
Deus omniſcius 499
Deus inſepultus 604
Dei arcana conſilia 373
Deo debetur gratia 464
Dextre 423
Dexteritas Cæſaris 404
Dii ar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Dii armati 116
Dii miſeri 480
Dii Vis & Suaſio 327
Dialectica 588
Dicacitas moleſta 268
Dictum retortum 521
Diſſidentia 334. 450
Dignitas 418
Diſſimulatio 197
Dignitas induſtria parta 310
Dignitas vileſcit in plures diffuſa 255
Diligentia moroſa 482
Diſcendi aviditas 548. 550
Diſciplina civilis 17
Diſciplina militaris 360. 376. 591
Diſciplina puerorum 111
Diſſimulanter 89. 431
Dives indoctus 589. 609
Divinatio 131. 456. 485. 557. 621
Divinatio futurorum 268
Divinatio vana 616
Divitiæ 461. 530
Divitiæ immodicæ 386
Divitiarum contemtus 70. 615
Divitiarum uſus 161
Divorum cultus 560
Docilitas 505. 526. 529
Doctrina ſine moribus 204
Doctrina quibus paretur 534
Dolor diſſimulatus 188
Dolus dolum vincit 352
Domini præſentia 436
Dos regnum 410

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Duabus ſedere ſellis 280
Dure 412
Dux bonus 86.336
Dnx ægregius 338.349
Dux aliorum ſervator 347
Dux omnia facit 377
Dux & idem miles 265
Dux uſu rerum callidus 360
Duces præcipua victoriæ ſpes 345
Ducum prudentia. 578
EBRIETAS 503
Ebrietas loquax 395
Ebrietati condonatur 307
Educatio 69.183
Educatio frugalis 174
E factis judicium 138
Electio magiſtratuum 508
E linea judicare 483
Eloquentia popularis 287
Eloquentia victrix 337
Eloquentia victor non cauſa 284
Eloquentiæ certamen 459
Eloquentiæ vis 320
Emta 475
Error correctus 198
Error juvenilis 198
Error meritis condonatus 351
Eruditio 208.535.624.626
Eruditio ſtudio venalis 543
Eruditio utilis 159.161.162
Ex abſurdo 432
Exacta judicia 618
Exactio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Exactio moderata 391
Exaggeratio 597
Ex aliis exemplum 514.525
Ex ambiguo 431.466.476.480.490
Exceptio jocoſa 433
Excuſatio 432
Excuſatum in pejus 430
Exempla inſignia 178
Exempla ſapientum 521
Exemplum ducis 232
Exemplum reciprocum 606
Ex eodem ore frigidum & calidum 284
Exercitatio 76.525
Exercitatio moderata 153
Exercitatio pro condimento 109
Exercitus prædæ aptus 354
Exſilium excuſatum 317
Exſilium optabile 470
Exſilium utile & felix 190.325
Ex inverſione 478
Ex iiſdem verbis retortum 455
Ex mutata littera 474
Ex nomine 478
Exordium ab ætate 281
Experientia 50
Extemporalis dictio 595
Extra cauſſam 329
Exſul in patriam pius 289.324
Ex verbis aliter exceptis 453
Ex vocum affinitate. 470
FABULÆ populi 333
Facere præſtantius quam dicere 435
Face-
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Facetum 540
Faceta exprobratio 250
Faceta rapacitas 309
Facete 13.14.16.19.61.143.170.190.
198.203 238.350.351.374.469.540.
554.559.560.568.573.579.585.586.
589.604.608.616.617.623.627.
Facetum judicium 216
Factum 97
Factum ſevere 98
Facta dictis potiora 468
Factio vitata 372
Factiones & ſodalitates 327
Fama quomodo paranda 137
Fames condimentum 299.313
Fame vincere 262
Famulitium ſuperfluum 592
Faſtus 508
Fatuis omnia licent 299
Favor arte captatus 294
Favor regum temporarius 300
Felicitas 382
Felicitas intractabilis 525
Felicitas timidos facit 240
Felicitas vera 500.506
Feliciter 16
Ferocia 525
Feminæ maſculæ 73
Femineus ſexus ad omnia docilis 150
Feſtina lente 254
Feſtinatio 143
Feſtivum 183

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Feſtiva negatio 254
Feſtive 403
Feſtiviter 235.448
Feſtum ſemper ſapienti 210
Fidenter 14
Fides erga patriam 455
Fides in milite 401
Fides amici 239
Fides in deditum 228
Fides in duce 271
Fides in hoſtem 350
Fides hoſtium legatis ſervata 444
Fides uxoria 389
Fiducia 223.296.324
Fiducia artis 461.463
Fiducia ætatis & orbitatis 441
Fiducia eventus 231.355.359
Fiducia fallax 269
Fiducia meritorum 345.356
Fiducia benefactorum 149
Fiducia ſenectutis 442
Fiducia ſui 258.295.349
Fiducia 382
Fidus amicus 294
Filii deorum qui 225
Filius improbus 366
Filius patri ſimilis 384
Filius ſolatium mortis 411
Finis vitæ ſpectandus 345
Fiſcus lien 590
Fæminarum oſor 194
Fons malorum 486
Forma
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Forma 509.530.534
Fortiter 12.20.23.32.42.43.44.53.62.
66. 68.77.87.98. 99. 101.102.104.
121.122.123.124.125.126.290.374.
381.387.399.446.460.465.518.527.
557.558.575.593.594.601.627.
Fortitudo 510.622
Fortitudo intempeſtitiva 223
Fortitudo vera 369
Fortuna 464
Fortuna adverſa prudentes facit 293
Fortuna cæca 538
Fortunæ invidia 213
Fortunæ viciſſitudo 315
Forum 516
Frater marito potior 494
Fratrum humanitas 319
Frenum receptum 356
Frivola 620
Frivolæ quæſtiones 569
Frugalitas 136.141.142.144.145.
149.180.196.224.255.341.348 361.
373.376.487.508.601.
Frugalitas regia 312
Frugaliter 10.48.72.100.110
Fucus utilis 306
Fuco non credendum 219
Fucata 491
Fuga excuſata 287.316
Fugienda quæ in vita 174
Fugiendo capere 559
Fumi venditor 417

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Funeris cura 146
Furacitas 196
Furandi ars 112
Furax 427
Furax magiſtratus 452
Fures magni 616
Furta ſententiarum. 619
GARRULI 304
Garrulitas 312.522.546.547.548
Gaudium temporarium 281
Generoſe 2.28.44.51.52.89.96.97.98.
99.100.107.126.357.361.505.
Genus 505
Genus pudendum 529
Geſticulatio 607
Geſtus 568
Gladiatorum immanitas 615
Gloria 343.375
Gloria ducis 326
Gloria ex benefactis 556
Gloria potior pecunia 343
Gloriæ amor 602
Glorioſe 80
Gloriæ ſtimulus 238.332
Gloriæ ſtudium 323
Gloria tecta 172.184
Gloria vita carior 227
Græcorum mores 451
Gratior eſt pul. u. è. c. u. 547
Gratitudo 133.218
Gratitudo principis 251
Grave damnari à probis 372

Gravi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Graviter 2.3.10.11.12.13.17.18.19.20.
32.33.36 54.66.68.91.96.123.249.
291.352.357.413.499.502.507.518.
532.547.554.555.556.589.627.
HÆREDIPETA 454
Harmonia vitæ 558
Helepolis 314
Herculem contemſit Alexander 228
Hic eſt ille 178
Hilaritas in convivio 549
Hilaritas in feſtis 524
Hilaritas in morte 151
Hilaritas in re triſti 151
Homerus 575
Homeri laus 610
Homericorum carminum comparatio 233
Homo 559.583
Homo animal ſtultiſſimum 171
Homo rarus inventu 183
Homines non homines 183
Homines pecudum ſimiles 176
Homines pauci 200
Honeſti labores 407
Honeſti ſtudium intendum 177
Honor detractus 565
Honor potior mercede 440
Honor pretio prior 446
Honos alit virtutem 366
Honos arti habitus 313.374
Honos artis 484
Honos eruditioni debitus 601
Honos negatus 261

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Honos non ſemper iiſdem 364
Honos promeritos juvat 265
Honos virtutis 363.507
Honos virtuti habitus 519
Hoſtis aut perdendus, aut demerendus 444
Hoſtis populi 394
Hoſtis pudendus 382
Humane 410
Humanitas cicurat optime 352
Humanitas fratrum 319
Humanitas plus valet quam vis 295
Humanitas 234
Humaniter 9.18.25.39.53.68.234
Humaniter & grate 356
Hydropicus 425
Hypocriſis. 187.226
JACTANTIA eluſa 351
Jactura felix 544
Ignavi non exſpectandi 331
Ignavia 357
Ignota loqui 182
Ilio mala 471
Imitatio 483.572.609
Imitatio mala 467
Immortalitas 507.524.529
Impar principatui 407
Imperare difficile 421
Imperator caſtus 355
Imperioſe 230
Imperium breve 420
Imperium humanum 604
Imperium in liberos 331

Impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Imperium neſcit pietatis jura 263
Imperitia 536
Impie 393.413.420.564.622
Impietas 205
Impietas felix 309
Impigre 12
Improbe 33
Improba cura 379
Improbitas 442.571
Impudentia 393
Impudicitia 449
Impunitas 363
Impunitas mala 362
Inceſſus decorus 279
Incorrupte 21
Incorruptus animus 272
Indecora 507.521
In deterius omnia 495
Indocilis 531
Indoctus 538
Indoles 590
Indoles agilis 222
Indoles erecta 140
Indoles excelſa 230.257.264
Indoles in puero mira 385
Indoles malefica 392
Induſtria 116.412.418.550.
568.574.586.588.
Induſtria lucroſa 444
Induſtrie 62
Inex ſpectato 321
Infamia non deletur 395

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Ingenioſe 164.459.615
Ingenioſi 615
Ingenia erecta 538
Ingenium 605
Ingenium varium 283
Ingenue 233.387.420.513
Ingratitudo 250.267.325.431.441
Ingratitudo tolerata 215
Inhumaniter 335
Inimici utiles 458
Initiari non eſt ſatis 182
Initum bellum 469
Initiis obſtandum 555
Initiatio 505
In nobis eſt ut bene audiamus 214
Innocentia 526
Innocentia illibata 605
Innocentia tuta 531
In puſillum 279
Inſaniæ genera 178
Inſaniæ notæ 547
In ſenem 285
Inſolenter 239
Inſolentia 130
Inſtitutio 320.326.456.598
Inſtitutio liberorum 606
Inſtitutio recta 161
Integre 33.35.51.62.343.412.625
Integritas militis 464
Integritas 231.328.458.544
Integritas damnata 329
Intempeſtiva 336

Inten-

Intendendum honeſti ſtudium 177
Interpretatio commoda 224. 278
Interpretatio ſiniſtra 564
In terreſtri prœlio apparet virtus 384
Intrepide 15
Vide Animoſe 15
In vatinium 282
Invidia 30.425.506.531
Invidia elevat 386
Invidia fortunæ 213
Invidia in alium derivata 307
Invidia quo modo vitetur 364
Inexſpectato 321
Jocari in ſeipſum 241
Jocoſe 245.425.584.623
Jocus ab abſurdo 428
Jocus ab ambiguo 208.246.277.427
Jocus ab inexſpectato 195
Jocus crudelis 400
Jocus è fabula 451
Iocus ex addito 286
Iocus ex depravatione 392
Iocus ex Homero 403
Iocus obliquus 280
Iocus ex nomine 283.395.425.448.553
Iocus ex ſimilitudine vocis 281
Iocus ex ſpecie corporis 451
Iocus ex vocabulis 215
Iocus in morbo 215
Iocus in morbum proprium 568
Jocus in morte 209. 404
Iocus in mortuum 400

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Iocus in principem retortus 249
Jocus inſanus 394
Jocus intempeſtivus 449.476
Jocus ſalubris 523
Jocus ſubmoroſus 454
Jovis filius 494
Ira 131.364.622
Ira brevis 614
Ira impotens 444
Ira ſapientis 558
Iræ remedium 242
Iræ ſubducenda occaſio 301
Iracundia 571.572
Ironia 430
Irriſio 285.429.448
Irriſio contemta 199.448
Irriſio retorta 455
Iudex attentus 219
Iudex incorruptus 231.300
Iudex non accuſat 375
Iudex ſeverus 220
Iudicare de arte aliena 482
Iudicium incorruptum 575
Iugulare mortuos 522
Iuvenum eſt Dialectica 554
Iuſte 4.6.18.20.27.32.
35.40.57.67.318.324.371.407.452.
512.600.601.624.625.
Iuſte & comiter 297
Iuſtitia 363
Juſtitia dirimet fines. 266
LABOR 550.551

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Lacrymæ ſeræ 353
Lamia meretrix 314
Lamia regis 315
Largitio 438
Larvas inſectari 603
Latinus Græce 366
Laus ab hominibus 81
Laus à laudatis 507.578
Laus conciliat amicos 487
Laus immodica 204
Laude incorruptus 487
Laudes depravatæ 287
Laudando vituperare 471
Lautitiæ 163
Lectio mortua 189
Lectio utilis 538
Lectionis utilitas 582
Leges 502.517.623
Legum auctoritas 40.85.131.503
Legum multitudo 528
Legum obſervatio 555
Lenitas 148.206.222.237.252.256.328
Lenitas mira 255
Lenitas prava 117.210.395
Lenitas reg. 313
Lenitas princ. 251
Leniter 147.312.371.391.400.402.422
Lenocinium virtutis 152
Lepiſe 31.37.45.63.65.67.85.95.105.
106.145.147.157.158.159.166.168.181.
182.242.244.245.246.248.311.402.403.
405.407.419.449.458.466.519.574.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Lepide negare 245
Liberalitas 223.228.229.384.530
Liberaliter 8
Liberalitas nimia 172
Liberalitas regia 237.296.305
Libera monitio 457
Libere 11.32.94.97.102.162.163.
165.170.186.191.200.202.250.348.
358.373.377.384.391.394.397.400.
409.410.414.418.424.428.439.457.
466.479.504.523.530.548.550.555.
557.567.570.571.576.584.591.593.
596.598.599.600.612.620.
Liberi degeneres 168
Liberi mali 256
Liberi pro ſimiis 260
Libertas 156.157.170.198.199.
201.208.209.348.521.560.
Libertas adulatrix 445.477
Libertas exitialis 419.281
Libertas immodica 557
Libertas in dicendo 80
Libertas innocentiæ 251
Libertas intempeſtiva 533
Libertas magno emta 338
Libertas noxia 587
Libertas oppreſſa 280
Libertas periculoſa 522
Libertas ſtulta 304
Libertas vera 169
Librorum multitudo 590
Licentia 94.105

Licen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Licentia principum 396.413
Lingua 516.537
Lingua lubrica 549
Lingua præceps 129
Litterarum amor 232
Litterarum interpretatio 454
Locus non contaminat 203
Locus eligendus urbi 461
Locum ornat homo 162
Loquacitas notata 29.34.60.63.91. 95.104.118.285.476.510.531.545.
Loquacitas in convivio 129
Lucernam olet 287
Lucrum ex damno 518
Lucrum turpe 129
Lucri aviditas 437
Luctus 526.570.581.620
Luctus immodicus 570
Ludibrium ſacrilegio additum 309
Ludimagiſtri 334
Lurco 364
Luſus in morte 408
Luxus 145.191.195.362. 462.470.475.
Lux animi 533
Luxus damnatus 377
Luxus inopiæ parens 616
Luxus ſeditionis parens. 606
MACEDONIA 471
Magnanimiter 4.11.534
Magnifica promiſſa ſed inania 272
Magniloquentia irriſa 410

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Magno emta voluptas 289
Magno paranda 320
Magnus, non fortis 338
Magnus ſtultus 474
Majeſtas nominis 257
Mala vera 182
Malus ubique malus 211
Malos inviſere in carc. jucundum 270
Malorum fons 486
Male præcinctus 278
Maledici 94
Maledicus contemtus 214
Maledicus male audit 450
Maledicus prodeſt 147
Maledico cedendum 159
Maledicentia 64.128.300.311.571.604
Maledicere regi non tutum 299
Maleolens 424
Malum diſſimulatum 487
Matrimonium 144.504
Matrimonium vitandum 195
Matris lacrymæ 233
Matronæ ornamenta 495
Medicus malus 202
Medicus optimus quis 86
Medici barbati 309
Medicorum turba 406
Medicorum oſor 86
Medicina 392
Medicina à medico danda 17.18
Medicina contemta 86
Mediocritas 465.479

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Melior dextra 281
Memoria 154.316.506.617
Mendacium 49
Mendacium eluſum 283
Mendacium in contractibus 515
Mendacium urbanum 218
Mendicus à mendico 473
Mendicitas 191
Mendicitas occulta 207
Mercedis amor 458
Metus malus diuturnitatis cuſtos 214
Miles bonus 362
Miles dicto audiens 355
Miles ditatus 344
Miles dives 337
Miles durus 302
Miles otioſus 422
Miles innoxius 264.416
Miles ſine gladio 425
Militis officium 272
Militum cura 415.416
Militaria 386
Militariter 383
Militaris ferocia 353
Militia laborioſa 244
Militia miſera 216
Minæ inutiles 129.344.436
Minæ in principem 405
Minæ potentum 259
Minaciter 604
Miſeria multiloqua 343
Miſer ante tempus 338

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Moderate 2.10.14.21.26.30.35.47.
48.53.56.60.66.81.84.87.89.92.
103.127.128.141.147.166.184.
268.320.378.401.412.130.445.
520.524.528.561.584.
Vide Temperate
Moderatio 508.532.548.551
Moderatio victoriæ 78
Moderatio pœnæ 227
Modeſte 16.18.19.25.36.
54.143.225.236.256.260.311.391.
411.419.480.504.524.528.543.571.
575.593.597.
Modeſtia 536
Modus 153.161.502
Modus in honoribus 366
Mollities 187.195.528.623
Moleſti 471
Moleſte 469
Modeſte loqui 576
Molliores 544
Monarchia 224
Monitor 623
Monopolia fœda 397
Mora noxia 259
Morbus exprobratus 285
Morbus utilis 236
Mores in publico 131
Mores peregrini 114.117
Mores præpoſteri 463
Mores pro philtris 494
Moroſa diligentia 481

Mors

Mors an mala 207
Mors contemta 55.56.58.66
Mors deſtinata 388.401
Mors emta 274
Mors & ſomnus 154
Mors facilis 530
Mors generoſa 346
Mors in bello 340
Mors inevitabilis 146
+ Mors liberat à cruciatu 210
~~Mors noxia~~ Mors honesta ~~259~~ 260
Mors non deflenda 146
Mors peregrinatio 411
Mors principis 409
Mors quatenus contemnenda 132
Mors ſancta 151
Mors ſpontanea 385
Mors ſenilis 614
Mortis contemtus 46.348
Mortis locus 518
Mortis memoria 436
Mortis metus 160
Mortis ſolatium 273
Mortui non mordent 429
Mortuis parcendum 130
Morſus ambignus 621
Morſus tectus 346.426
Mos præpoſterus 515
Mulier Cynica 543
Mulier erudita 544
Mulierum ornatus 542
Multiſcius 556

+ Mors inopinata optima 260

Mundus matronæ 493
Munera 480
Munera contemta 144
Munera regum 205
Munus inutile 141
Munus in tempore datum 298.299
Muſcæ regum 478
Muſcas abige 427
Muſica contemta 334
Muſica digna duce 234
Muſicæ genus 113
Muſica virilis. 112
NATURA varia 411
Naturæ bona 597
Navigatio 515.516
Neceſſitate delatus honor 360
Negatio feſtiva 254
Neglectus injuriarum 196
Nemo ſine vitio 540
Nemo ſui judex 621
Neronis extremæ voces 399
Neutra pars placet 277
Nihil agere 582
Nihil de vitello 437
Nihil gratis 350
Nihil parati 278
Nihil ſcire 276
Nihil medium 326
Nimia familiaritas 372
Nobilitas in talis 569
Nobilitas vera 336.375.510
Nobilitas virtute parta 275

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Nomen habet momentum 336
Nominis immortalitas 507
Nominis majeſtas 257
Nominis depravatio 468
Nomenclator oblivioſus 248
Non omnia vulgo proferenda 520
Non ſemper pugnandum 239
Notæ inſaniæ 547
Nova ſententia 367
Nox apta contemplationi 602
Noxia tollenda 331
Nudus non metuit 306
Nugax ſubtilitas 588
Nulla proportio 279
Nulli fidendum 589
Nuntius fidelis 486
Nuptiæ dotis cauſſa 580
Nuptiæ intempeſtivæ 306
Nux pinea. 426
OBESITAS 199.602
Obeſus 367
Obeſus miles 341
Objurgatio 210
Oblivioſus nomenclator 248
Obſcuritas 324
Obſequium humile 434
Obſoleta 621
Obſoletorum affectatio 424
Obtrectatio 546
Occaſio neglecta 324
Oculus domini 316
Odium furum 417

Odium pertinax 354
Officium bene collocandum 594
Omen 477
Omen commode interpretatum 305
Omen exitii 398.401
Omne ſolum forti patria 203
Omnia expertus 411
Optima decernenda 272
Optima negligimus 204
Optima primum 167
Optimi ejiciuntur 327
Opus immortalitate dignum 481
Oraculum 231
Oracula à nobis pendent 342
Oratio affectata 525
Oratio aliena 238
Oratio gravis 545
Oratio modulatior 619
Oratio ſpeculum animi 150
Orationis vis 538
Orator clamoſus 275
Oratores 171
Ornatus mulierum 542
Oſor feminarum 194
Oſtentatio inanis 358
Oſtentum commode interpretatum 342.382.
Oſtentorum interpretatio 404
Otium 92.131.257.347.436.485.511.525.
Otium dulce 626
Otium honeſtum 143

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Otium inutile 449.468
Otium liberale 119
Otium moleſtum 425
Otium rege indignum 306
Otium ſapientis 355
Otium ſine litteris 629
Otium turpe. 140. 266
PALATO ſapere 368
Par pari 184.301.308.545
Paricidium exprobratum 398
Parſimonia 117.226.489
Parſimonia exprobrata 478
Parſimonia ſordida 435
Parta tueri maximum 243
Parvo contentus 539.540
Pater judex 395
Pater pro filio punitus 97
Patienter 140.145.370.517.607
Patientia 152.273.500
Patria dulcis 387
Patria perniciosa 514
Patria vita carior 267
Patriæ caritas 361.435
Patriæ deſiderium 288
Patriæ neglectus 541
Patriæ ſtudium 90
Patronus malus 444 434
Pauci boni 172
Pauci pro omnibus 288
Paucis contentus 540
Paucitas bonorum 438.512
Pauciloquium 498

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Pauciloquus 546
Paupertas 212.528
Paupertas expedita 77
Paupertas Tragica 180
Pax bello parta 346
Pax bello potior 460
Pax domeſtica 464
Peculatus diſſimulatus 395
Pecunia contemta 120.152.347.
376.526.527.
Pecunia peſtifera res 119
Pecunia qualis 146
Peregrinatio inutilis 145
Peregrini mores 114.117
Perfidioſe 79
Periculum prævisum 424
Periculum vitare ſatius 334
Perſonæ reſpectus 341
Perſuaſio pro vi 548
Perſeverantia 595
Pertinacia vincit 352
Petax 478
Petax meretrix 489
Phaſelitæ 469.473
Philoſophia 176.538
Philoſophia ars 484
Philoſophia in adverſis 310
Philoſophia medicina animorum 159
Philoſophia naturam mutat 152
Philoſophia neceſſaria 158
Philoſophia præſtantior oratoria 160.530
Philoſophia regi neceſſaria 218

Phi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Philoſophia regina 167
Philoſophia ruſticana 109
Philoſophiæ fructus 158
Philoſophiæ ſimulatio 204
Philoſophiæ ſtudium 164
Philoſophus 203
Philoſophus aulicus 171
Philoſophus dives 168
Philoſophus homo 197
Philoſophus meretrici ſimilis 488
Philoſophus miles 614
Philoſophus mundi ſpectator 554
Philoſophus nullius eget 168.539
Philoſophus oratore præſtantior 161
Philoſophus paucis eget 181
Philoſophi vita 180
Philoſopho bonos habitus 314
Phyſiognomon 552
Pie 21.416
Pie in patrem 91
Pie in patriam 23.127
Pietas 303.342.441
Pietas in fratrem 318
Pietas in patrem 122.368
Pietas in matrem 450
Pietas in parentes 459.500
Pietas in patriam 105.316.367.
463.464.501.
Pietas in præceptorem 231
Pietas in rempub. 591
Pietas mira in filium 315.446
Pingere, fingere 425

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Piſcator ictus 606
Placere bonis 317
Plebs arte tractata 457
Podagra 282
Pœna ridicula 420
Pœnitenda 368
Poëſis fallacia bona 569
Poëtica fictio 463
Pollicitatio 509
Pompa inepta 171
Populi judicia 462.484.608
Populus qualis 366
Populus nocentiſſima beſtia 288
Poſtulator improbus 626
Potentia innoxia 332
Potentia invidioſa 456
Poteſtas abdicata 261
Poteſtas brevis 426
Poteſtas emta 263
Poteſtas moderata 363
Poteſtas ſpreta 448
Potiora ſectanda 523
Potiri dulce 500
Præco rerum geſtarum 230
Præcones poëtæ 323
Præconum turba 474
Prædæ contemtus 224.327
Præfectus vigilans 220
Prælongi 447
Præmia virtutis 81
Præpoſtera 588
Præpoſtera ſtudia 173
Præ-
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Præſcientia 408
Præſens conſilium 243
Præſenſio 627
Præſtantia 354
Præter ſpem 601
Preces abjectæ 167
Precium expugnat 491
Prima coitio 440
Princeps 406
Princeps aditu facilis 244
Princeps auriga 398
Princeps carus 592
Princeps indulgens 405
Princeps legum obſervator 143
Princeps nulli moleſtus 408
Princeps qui virtute præcellit 293
Princeps ſcenicus 397
Principis delectus 408
Principis eſt ornare ditionem 254
Principum amicitiæ 502
Principum inſtitutio 532
Principatus amor 258
Principatus ſolicita res 438
Probrum commune 337
Proclivitas ad deteriora 528
Prodeſſe pluribus 137
Prodigioſa 565
Proditio punita 616
Proditio grata 241
Proditio turpis /5 28
Profectus 582

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Profuſio 188.200.206.223.369.394.
414.426.530.535.542.549.589.
Profuſio fundo caret 626
Proles debetur patriæ 461
Prolis amor 371
Promiſſa magnifica, ſed inania 272
Pronuntiatio 576.616
Proſperitas perpetua 618
Pro ſua quiſque profeſſione 628
Proviſio neceſſariorum 163
Providentia 340.357.372.383.511
Prudenter 4.13.23.26.35.57.64.
72.121.310.373.414.460.
Prudentia 500.532
Prudentia ſenilis 531
Publica utilitas 47
Pudica uxor 494
Pudice 65.125.126.298.318.
332.566.580.
Pudicitia 304.580.581
Pudicitia conjugum 38.439.579
Pudicitia matronalis 493
Pudor 196.362
Pudor liberalis 581
Pudor inutilis 178.179.541
Pueri reverentia 527
Pudor præpoſterus 74
Pueritia dura 118
Pugna ludicra 622
Pulcre retortum 270
Punire in aliis quod ipſi committimus
138.

Pura ſacra 203
Puſilla curare cum periculo. 367
QUANDO bellandum 357
Quæ nos admonent mortalitatis 232
Quæ in vita fugienda 174
Quæſtiones frivolæ 569
Quid optandum à Deo 308
Qui malus, ubique malus 211
Quod ſupereſt, ſacris impendendum. 270
RAPACITAS 394.396.402
Rapacitas faceta 309
Ratio 171
Ratio reddita populo 334
Reconciliatio 169.386.488
Recriminatio 463
Reditus è bello 365
Reditus in gratiam 284
Refugium 630
Regaliter 229
Regem regia decent 222
Reges non admittendi 320
Reges raro verum audiunt 322
Regibus honeſta tantum licent 236
Regum amicitiæ 317.485
Regum curæ 585.627
Regum eſt audire omnes 221
Regum humanitas 216
Regum nativitas 473
Regnandi dulcedo 305
Regni ſtabilitas 235.417
Regnum ſervitus 241
Regnum virtute ambiendum 218

Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Relaxandus animus 460
Relictis gaudendum 165
Religioſe 5.25
Reip. prima cura 418
Reipub. neglectus 419
Rempub. fuge 288
Res verbis contraria 473
Res verbis efficacior 310
Reſupini 427
Retortum 380.423.429.
432. 447. 451.
Retortum in laudem convicium 275
Retortum mire 339
Retorum ſalſe 275
Retortus jocus 438
Reverentia 538
Rex cogitabundus 467
Rex equum fricans 302
Rex infenſus democratiæ 367
Rex ſegnis 375
Rhetores ſervi 603
Ridicula præferuntur ſalutaribus 173
Ridicule 95. 353. 433. 451.
468. 537 540. 583.
Ridiculis aſſueſcere 364
Ridiculum 182.183.198.199.207
Riſus interimens 424
Robur corporis 418
Rumores 598
Ruſtice. 122
SACRA pura 203
Sacrificia minimi ſumtus 136

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Sacrificia frugalia 76.136
Sacrigelium 194
Salſe. 3.21.22.29.34.36.
37.84 85.94.99.101.103.141.153.
184.186.187.189.191.192.197.206.
245.246.262.275.276.277.283.290.
314.359.367.368 398.400.413.429.
431.434 453.478.499.503.504.506.
514.523.530 534.535.547.553.555.
565.568.573.577.584.585.589.590.
503.618.620 622.629.
Salubritas juncta fœcunditati 441
Saltatio muta 607
Saltatio fœda 625
Sancte 416.422
Sanctitas non ficta 328
Sapiens 511
Sapiens dives 180
Sapiens ſub ſtulti perſona 321
Sapientes inviſi tyrannis 308
Sapienter 10.12.20.34.37.54.68.
85.90.92.110.21.499.500.
Sceleroſis uti 383
Schema male affectatum 280
Scomma 261
Scomma contemtum 337
Scomma ex ambiguo 286
Scorta 201.210
Scortum imperioſum 203
Scortator 206
Scytha ἄμουσος 302
Secreta regum 462
Secun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Secundis moderate gaudendum 342
Securitas 531
Securitas philoſophica 559
Seditio 541
Senectus 192.363.529.532.610.622
Senectus animoſa 262.610
Senectus audax 501
Senectus honoranda 130
Senectus honorata. 104
Senectus ſana 603
Senectus juvenilis 133
Senectus vegeta 552
Senectus virilis 487
Senectutis alimonia 605
Senes neglecti 365
Senex bellator 387
Senex ædificator 386
Senilis prudentia 531
Senſus communis 142
Sententioſa breviloquentia 269
Sepultura 176.194.209.624
Sepultura vivi 399
Sera monitio 183
Sermo brevis & efficax 287
Sermo incompoſitus 572
Sermo index animi 175
Sero 191.281
Servi veri 177
Servi principum elati 407
Servus domino melior 139
Servus prudentior hero 179
Servo prudenti obtemperandum 175
Servo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Servorum cura 385
Servorum turba 127
Servitus grata 302
Servitus vitiorum 206
Servire tempori 232
Servire voluptatibus 137
Serus apparatus 225
Severe 15.41.82.94.99.121.
124.235.237.242.360.369.412.417.
439.440.441.
Severe & pudice 379
Severus in ſeipſum 362
Severitas 117.364.365.442.506
Severitas in uxorem 445
Severitas patris 442
Severitas verbis temperata 299
Sævitia caſtigata 256
Sexus 512
Sibi quiſque teſtis 363
Silentium 109. 129. 225. 537.
551. 563. 578.
Silentium ducis 378
Silentium in bello 235
Silentium oportunum 47
Silentii fides 558
Silere in tempore 40
Simpliciter 5.31
Simultas à rogo deponenda 379
Simultas magiſtratuum 329
Sitis 380
Sitim prævenire 468
Sobrie 566

Sobrietas 64.438.457
Sobrietas in eduliis 139
Sobrius princeps 341
Solium mortis 273
Sol oriens 265
Sollerter 3.7.22.23.26.29.41.44.
252. 303. 339. 80. 253. 459. 507.
509. 609.
Solitudo 507.517.552.559
Somnus excuſatus 220
Somniorum obſervatio 558
Sordes 194
Sordes ambitioſæ 606.610
Sordes glorioſæ 147
Sordide 403
Spectator convivii 480
Spes 602
Spes boni futuri 482
Spes fallax 369
Spes in clypeo 377
Spes pertinax 612
Sphinx domi 277
Splendide 382
Spontanea grata 289
Spontanei labores 138
Stantem mori 404
Statuarum gloria 363
Strategema 77.78
Studioſe 596
Studium 544.556
Studium immodicum 510.581
Studium ſapientiæ 170.544

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Stultiloquium 88
Stupidi 458
Stupor animi 190
Sua cuique patria cara 301
Sua cuique ſors diſplicet 154
Súa quiſque virtute commendatur 316
Suaſio pro Deo 327
Sumtus inutiles 501.571
Sumtus præpoſteri 539
Superciliosi 537
Superſtitio 65.184.189.617.619.621
Superſtitio funerum 114
Superſtitio irriſa 370
Superſtitio nulla 106.201.621
Superſtitionis contemtus 381
Supervacua 483
Supervacua officia 414
Surdus delatori 392
Συμπάθεια. 502
TACITURNITAS 371.527.548
Tædium gloriæ 269
Tarditas 597
Temeritas 291.350.361
Temperantia 461
Temperate 9.12.504
vide Moderate
Tempeſtive 597
Templa vacua 474
Temporis parſimonia 537.547.
556.582.583.
Temulentia 116.524
Temulentia caſtigata 306

Tenebris aſſueſcere 109
Τερθρίζειν 173
Ter homines 188
Tertia deducta 283
Teſtimonium inimici 465
Tibicen vir improbus 513
Timiditas armata 325
Timiditas laudata 313.550
Toleranter .620
Tolerantia 115.510.530 550
Tranquillitas 444.519.529.541
Trophæum ridiculum 344
Turba inutilis 296
Turba ſine duce 457
Turcis idem faciendum 271
Turmales 430
Turpe ubique turpe 209
Turpiloquium 205
Tutum conſilium 358
Tyranni ſpecies 495
Tyrannis 261
Tyrannidis oſor 385
Tyrannidem mitigat liberalitas 307
Tyrannica vox 393
Tyrannicè 414
Τυφλὸς ὁ πλοῦτος. 71
VAFRE 43.59.79
Valli fiducia 377
Vanitas 533
Varia lectio 160
Vatinius in Ciceronem 279
Vehementia in dicendo 567

Venia extorta 247
Venia laceſſita 402
Venus 554
Venus moderata 159
Venus parabilis 539
Venus operis 608
Venter & lingua 317
Venter omnia devorans 193
Venter ſurdus 362
Ventris cura prima 613
Ventris ſtudium 476
Vera bona animi 169
Vere pulchra 512
Veritas 216
Veritas odioſa 168
Verba affectata 238
Verborum ampullæ 477
Verſus detortus 282
Verſutia 393
Veſci in publico 199
Veſci quovis loco 205
Veſtis 622
Vetula amata 491
Vetulæ concubitus 480
Vetulus dux 387
Vicarii graves 415
Vicinus bonus 325
Viciſſitudo rerum 128
Victor benignus 314
Victor ferox 383
Victor & victus 352
Victoria dulcis 440

Victoria incruenta 503
Victoria magno emta 319
Victoria pulcra 185
Victoria ſpecioſa 42
Victoria uti 259.353
Victoriæ moderatio 78
Vigilantia 344.524
Vincere ſine cæde 377
Vindicta 334
Vindicta civilis 177
Vindicta optima 210
Vindictæ neglectus 329
Vinum vetus 279
Vini parcus uſus 514
Vini patiens 422
Vinolentia 516
Violenter 80
Vires formæ præſtant 540
Vir magiſtratum ornat 347
Vir pecunia potior 325
Viri fortis fiducia 228
Virgo mulier 281
Virtus in actione 511
Virtus infelix 447
Virtus laudata 624
Virtus laudata tantum 177
Virtus legibus nõn eget 511
Virtus non cogitur 535
Virtus principis 411
Virtus per ſe honeſta 513
Virtus præſtanda non profitenda 587
Virtus ſibi præmium eſt 588

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Virtus quærenda 144
Virtus ſuccedit 319
Virtus tuta 513
Virtutis cognatio 512
Virtutis lenocinium 152
Virtutis præmia 128
Virtutis ſtudium intendendum 177
Virtutis uſus 560
Vis, Deus 327
Vis pro jure 263
Vita à verbis diſſentiens 551
Vita anxia 262
Vitæ contemtus 13
Vita fugax 559
Vita inanis 590
Vita miſera 196.450
Vitam nemo contemnit 446
Vita præpoſtera 618
Vita pura 450
Vita ſine litteris mors 205
Vitia penſata 436
Vivi docendi non laudandi 413
Ultio 453
Ultio civilis 391
Ultio deorum 388
Ultra malleum 471
Ultronea beneficentia 145
Umbræ 480
Unguenta 75.206.548
Unguentum olere 402
Unus eximius 406.498
Unus pro multis 628
Voca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Vocalitas 285
Vociferatio 291
Voluptas 186.201.207.487.536
Voluptas doloris comes 151
Voluptas emollit indomitos 354
Voluptas ex virtute 136
Voluptas magno emta 289
Voluptas temporaria 464
Voracitas 480
Vota 243
Vota morientis 407
Vota qualia 115.135
Vota ſtulta 185
Votum 243
Vox in bello 363
Vox modeſta 546
Vox tyrannica 392.591
Urbane 4.21.31.50.59.61.220.239
Urbanitas 239
Uſque ad aras 331
Uſus lenit moleſtiam 191
Uſus rectus 579
Utcunque vincere 333
Utilitas 374
Utilitas virtute potior 79
Utilitas ex hoſte 512
Utilitas ex inimicis 560
Vulgi judicia 508.514
Vulgi nihil ſanum 270
Vulgo nihil recte placet 204
Uxor caſta 308
Uxor eligenda 74

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Uxor humilis 130
Uxor moleſta 433.611
Uxor quare ferenda 148
Uxoris reverentia 409
Uxorum imperium 362

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

F. C. Fagel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22

792
/-:12:-
8ɑw

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 N 22